Justerat onsdag den 22 juni 2016

Annika Sandström Mikael Sundesten Inger Strömbom

§ 84
Inledning, närvaro och beslutsförhet

Inleddes kl. 10.02 och avslutades kl. 10.04.

Ordföranden förklarade sammanträdet för öppnat.

Ordföranden konstaterade att 137 ledamöter var närvarande och 12 ledamöter var frånvarande.

Närvaroförteckning enligt bilaga A.

§ 85
Kungörelse och annonsering

Inleddes kl. 10.04 och avslutades kl. 10.05.

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 2 juni 2016 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 7 juni 2016 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 10 juni 2016 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 86
Justering

Inleddes kl. 10.05 och avslutades kl. 10.05.

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdets protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras senast onsdag den 22 juni 2016.

§ 87
Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 14 oktober 2018 till ny ledamot i valkrets 4 efter Kerstin Burman (V) utse Jonas Lindberg (V), till ny ersättare i valkretsarna 1, 2, 4, 5, och 6 efter Jonas Lindberg (V) utse Mohibul Ezdani Khan (V), till ny ersättare i valkretsarna 1, 2, 4, 5, och 6 efter Alexandra Mattsson (V) utse Micaela Kedhammar (V), till ny ersättare i valkretsarna N och NV efter Amanda Möllenhoff (V) utse Marta Aguirre (V), till ny ersättare valkrets NV efter Dmytro Pronchev (L) utse Lars Bergstig (L) och till ny ersättare i valkrets NV efter Saousan Al Merai (C) utse Kjell-Erik Börjesson (C) LS 2016-0514, 2016-0523, 2016-0543, 2016-0603, 2016-0648

Inleddes kl. 10.05 och avslutades kl. 10.06.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att lägga anmälan till handlingarna.

§ 88
Fastställande av dagar för landstingsfullmäktiges sammanträden 2017 (förslag 39)
LS 2016-0349 Anf. 1

Inleddes kl. 10.06 och avslutades kl. 10.06.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Torbjörn Rosdahl.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag

att landstingsfullmäktige under 2017 sammanträder följande dagar:

14 februari, 14 mars, 9 maj (årsredovisning), 13-14 juni (budget), 12 september, 7 november, 5 december.

§ 89
Mål och budget 2017 och plan för åren 2018–2020 samt investeringsbudget för år 2017 och inriktningsnivåer för planåren 2018–2021 för Stockholms läns landsting (förslag 40)
LS 2016-0257, 2016-0473, 2016-0525, 2016-0526, 2016-0527, 2016-0528, 2016-0541, 2016-0550, 2016-0551, 2016-0556, 2016-0372, 2016-0559, 2016-0560, 2016-0636, 2016-0501

Anf. 2-433

Inleddes kl. 10.06 och avslutades kl. 10.07.

Ordföranden informerade om villkoren för tjänstgöringen under behandlingen av budgetärendet, att byte av tjänstgörande endast fick ske mellan de olika debattblocken efter beslut av ordföranden samt att växeltjänstgöring endast fick förekomma vid eventuell jävsituation. Fullmäktige godkände även att överläggningarna skulle ske utifrån den frivilliga överenskommelse som slutits mellan partierna.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att ärendet skulle behandlas enligt följande.

Inledning med allmänpolitisk debatt om ärendet i dess helhet. Därefter med följande uppdelning.

(1) Allmänpolitisk debatt samt beslut om skattesats

(2) Trafiknämnden (inkl. AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB, färdtjänst)

(3) Tillväxt, region och miljö

(4) Kulturnämnden

(5) Hälso- och sjukvården (inkl. Hälso- och sjukvårdsnämnden, Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje, Patientnämnden och tandvård)

(6) Forskning och innovation

(7) Personalfrågor

(8) Landstingsstyrelsen, övrigt (inkl. investeringsfrågor och fastighetsfrågor, landstingsbidrag m.m.)

(9) Revisorskollegiet

Allmänpolitisk debatt samt beslut om skattesats

Inleddes kl. 10.07 och avslutades kl. 13.41.

I debatten yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl, Erika Ullberg, Susanne Nordling, Anna Starbrink, Håkan Jörnehed och Ella Bohlin, Dan Kareliusson, landstingsråden Gustav Hemming, Kristoffer Tamsons och Talla Alkurdi, Tomas Eriksson, Ninos Maraha, Karl Henriksson, Rickard Wall, landstingsråden Marie Ljungberg Schött och Dag Larsson, Malin Karlsson, landstingsråden Daniel Forslund, Paul Lindquist och Jens Sjöström, Marie-Helena Fjällås, landstingsrådet Peter Carpelan, Anders Lönnberg, Vivianne Gunnarsson, Elof Hansjons samt Gunilla Roxby Cromvall.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden beträffande skattesatsen togs upp till behandling.

1) bifall till landstingsstyrelsens, S-ledamöterna och SD-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till Rickard Walls (-) säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

5) bifall respektive avslag till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av MP-ledamöterna och V-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Trafiknämnden (inkl. AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB, färdtjänst)

Inleddes kl. 13.41 och avslutades kl. 17.53.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Kristoffer Tamsons och Talla Alkurdi, Malin Karlsson, Sara Svanström, Gunilla Roxby Cromvall, landstingsrådet Gustav Hemming, Mats Arkhem, Karl Henriksson, Leif Gripenstam, Elof Hansjons, Lars Tunberg, Anna Sehlin, Per Carlberg Bosse Andersson, Rickard Wall, Harry Bouveng, Sabina Edelman, Viktor Ellström, Susanne Sjöblom, Tomas Eriksson, Susanne Lund, Sven-Inge Nylund, landstingsrådet Paul Lindquist, Mikael T. Eriksson, Conny Fogelström, Fredrik Wallén, Sahir Drammeh, Gunilla Thorsson, Pia Ortiz Venegas, Dan Kareliusson, Kjell Jansson, Staffan Holmberg, Lukas Forslund samt Vivianne Gunnarsson.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till landstingsstyrelsens, MP-ledamöternas och SD-ledamöternas gemensamma förslag på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till MP-ledamöternas övriga säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

6) bifall till SD-ledamöternas övriga säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

7) bifall till Rickard Walls (-) säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

8) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Tillväxt, region och miljö

Inleddes kl. 17.53 och avslutades kl. 19.43.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Gustav Hemming och Jens Sjöström, Tomas Eriksson, Mattias Lönnqvist, Lennart Kalderén, Anna Sehlin, Lennart Nilsson, Dan Kareliusson, Kjell Jansson, Carina Paulsson, Amanda Palmstierna, Lisa Rasmussen, Rickard Wall, Fredrik Saweståhl, Emma Lidell, Christina Eklund, Freddie Lundqvist, Mikael Igelström samt Meeri Wasberg.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till Rickard Walls (-) säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

4) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna och MP-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Kulturnämnden

Inleddes kl. 19.43 och avslutades kl. 20.59.

I ärendet yttrade sig Gunnel Orselius Dahl, Robert Johansson, Rickard Wessman, Tomas Melin, Isabell Flygare, Lennart Nilsson, Lotta Nordfeldt, Fredrik Lindstål, landstingsrådet Anna Starbrink, Benjamin Dousa, Adnan Can, Aviva Barczewska, Rickard Wall samt landstingsrådet Jens Sjöström.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till Rickard Walls (-) säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

5) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna och V-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Sammanträdesdagen avslutades kl. 21.00.

Sammanträdet den 15 juni 2016 inleddes kl. 10.02 varvid ordföranden konstaterade att 141 ledamöter var närvarande och 8 ledamöter var frånvarande. Närvaroförteckning enligt bilaga B.

Ordföranden informerade sedan om villkoren för tjänstgöringen under behandlingen av budgetärendet, att byte av tjänstgörande endast fick ske mellan de olika debattblocken efter beslut av ordföranden samt att växeltjänstgöring endast fick förekomma vid eventuell jäv-situation. Fullmäktige godkände även att överläggningarna skulle ske utifrån den frivilliga överenskommelse som slutits mellan partierna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl. Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, Patientnämnden samt tandvård)

Inleddes kl. 10.03 och avslutades kl. 16.21.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Anna Starbrink, Dag Larsson, Susanne Nordling, Marie Ljungberg Schött, Håkan Jörnehed och Ella Bohlin, Per Carlberg, Kent Ivarsson, Lotta Lindblad-Söderman, Tove Sander, Marie-Helena Fjällås, Hans Åberg, Pia Ortiz Venegas, Dan Kareliusson, Rickard Wall, Petra Larsson, Gunilla Helmerson, Inger Akalla, Parvin Araghi, landstingsråden Paul Lindquist och Jens Sjöström, Olle Reichenberg, Shadi Larsson, Catharina Mann, Amelie Tarschys Ingre, Christina Enocson Mårtensson, Hanna Jokio, Cecilia Elving, Catharina Wahlgren, Ulf Landström, Adriana Haxhimustafa, Sofia Paulsson, Tuva Lund, Anders Nilsson, Hans Andersson, Thomas Magnusson, Maria Fälth, Caroline Wallensten, Catarina Carbell, Karin Michal, Jessica Ericsson, Birgitta Sevefjord, Margaretha Åkerberg, Lisa Holmgren, Alfonso Morales, landstingsrådet Gustav Hemming, Victor Harju, Elina Linna, Pia Helleday, Elisabeth Ulin Karlsson, Michel Silvestri, Eleonor Eriksson samt Lotta Nordfeldt.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till SD- ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) bifall till Rickard Walls (-) säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

6) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Forskning och innovation

Inleddes kl. 16.21 och avslutades kl. 17.42.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Peter Carpelan och Daniel Forslund, Anders Lönnberg, Michel Silvestri, Theo Bodin, Thorbjörn Larsson, Ulf Landström, Stefan Bergström, Pehr Granfalk, Victor Harju, Tomas Eriksson, Pär Hommerberg, Rickard Wall samt Solveig Holmgren.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna och MP-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Personalfrågor

Inleddes kl. 17.42 och avslutades kl. 19.21.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Peter Carpelan, Jens Sjöström och Susanne Nordling, Jessica Ericsson, landstingsrådet Håkan Jörnehed, Aram El Khoury, Dan Kareliusson, Stefan Bergström, Rickard Wessman, Robert Johansson, Sandra Ivanovic Rubin, Ninos Maraha, Gunilla Roxby Cromvall samt Lowisa Anderzon.

YRKANDEN

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till SD- ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) bifall till Rickard Walls (-) säryrkande på sätt som framgår av bilaga 1

6) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Ordföranden beslutade att byte av tjänstgörande fick ske.

Landstingsstyrelsen, övrigt

Inleddes kl. 19.21 och avslutades kl. 20.43.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Paul Lindquist och Erika Ullberg, Tomas Eriksson, Ninos Maraha, Gunilla Roxby Cromvall, Maria Fälth, landstingsråden Gustav Hemming, Torbjörn Rosdahl och Talla Alkurdi, Thomas Bengtsson, Yusuf Aydin, Lars Tunberg, Rickard Wall, Rolf Lindell samt Vivianne Gunnarsson.

Framställda säryrkanden togs upp till behandling.

YRKANDEN

1) bifall till S-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till MP-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till V-ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till SD- ledamöternas säryrkanden på sätt som framgår av bilaga 1

5) avslag respektive bifall till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut med anledning av ovan ställda säryrkanden framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Härefter behandlades landstingsbidrag avseende år 2017 samt planåren 2018, 2019 och 2020 för landstingsstyrelsen, trafiknämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden, tillväxt- och regionplaneringsnämnden, kulturnämnden, patientnämnden samt Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 1

2) bifall till S-ledamöternas förslag på sätt som framgår av bilaga 1

3) bifall till MP-ledamöternas förslag på sätt som framgår av bilaga 1

4) bifall till V-ledamöternas förslag på sätt som framgår av bilaga 1

5) bifall till SD- ledamöternas förslag på sätt som framgår av bilaga 1

6) bifall respektive avslag till yrkandena ovan på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut beträffande landstingsbidrag framgår av bilaga 1.

RESERVATIONER

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, MP-ledamöterna, V-ledamöterna och SD-ledamöterna till förmån för egna förslag.

Revisionen

Inleddes kl. 20.43 och avslutades kl. 20.45.

I ärendet yttrade sig fullmäktiges ordförande Annika Sandström.

YRKANDEN

1) bifall till revisionens budgetberednings förslag på sätt som framgår av bilaga 1

Behandling av och beslut beträffande revisionens budgetberednings förslag framgår av bilaga 1.

Ordföranden konstaterade härefter att under överläggningarna framställda yrkanden och säryrkanden beträffande förslaget till Mål och budget 2017 och plan för åren 2018–2020 samt investeringsbudget för år 2017 och inriktningsnivåer för planåren 2018–2021 för Stockholms läns landsting behandlats och beslutats. Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag. Fullmäktige beslutade även enligt revisionens budgetberednings förslag.

De återstående delarna av budgeten, som inte behandlats och beslutats under de olika blocken togs sedan upp till behandling.

Följande yrkanden förelåg

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag i övrigt

2) bifall till S-ledamöternas förslag i övrigt

3) bifall till MP-ledamöternas förslag i övrigt

4) bifall till V-ledamöternas förslag i övrigt

5) bifall till SD-ledamöternas förslag i övrigt

6) bifall till Rickard Walls (-) förslag i övrigt

Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag i övrigt.

Reservationer anfördes av S-ledamöterna, V-ledamöterna, MP-ledamöterna och SD-ledamöterna till förmån för respektive budgetförslag.

BESLUT

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat enligt landstingsstyrelsens förslag samt enligt revisionens budgetberednings förslag.

1. *att* fastställa landstingsstyrelsens förslag till mål och budget för Stockholms läns landsting för år 2017 samt flerårsberäkningar för åren 2018–2020

2. *att* fastställa landstingsstyrelsens förslag till resultatbudget, balansbudget och finansieringsbudget för år 2017 och planer för åren 2018–2020

3. *att* fastställa landstingsstyrelsens förslag till investeringsbudget för år 2017 inklusive plan för år 2018-2021

4. *att* fastställa skattesatsen för Stockholms läns landsting för år 2017 till 12,08 kronor per skattekrona

5. *att* fastställa landstingsbidrag och resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag

6. *att* fastställa landstingsstyrelsens förslag till taxor och avgifter för år 2017

7. *att* godkänna förslag till tidplan för budgetprocess 2018 samt tillhörande direktiv

8. *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att till landstingsstyrelsen avlämna månadsrapporter, prognoser, tertialrapport, delårsrapport, årsbokslut, medarbetarrapporter, miljörapporter, årsredovisning och övriga erforderliga underlag till landstingets koncernbokslut och övrig uppföljning i enlighet med de anvisningar som landstingsdirektören utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

9. *att* bemyndiga landstingsstyrelsen att göra justeringar av teknisk art avseende denna budget

10. *att* åberopa synnerliga skäl för att upprätta en budget där intäkterna inte överstiger kostnaderna för år 2017 och planer för åren 2018-2020 med hänsyn till de omställningskostnader som planeras inom ramen för framtidens hälso- och sjukvård

11. *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att utforma sina respektive slutliga budgetar i enlighet med vad budget 2017 medger

12. *att* uppdra åt nämnder, styrelser och bolagsstyrelser att senast den 27 oktober 2016 överlämna behandlad slutlig budget till landstingsstyrelsen i enlighet med de anvisningar som landstingsdirektören utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

13. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att anmäla slutlig budget 2017 till landstingsfullmäktige vid fullmäktigesammanträdet den 13 december 2016

14. *att* partistöd ska betalas ut enligt reglemente för partistöd för tiden 15 oktober 2016 till och med 14 oktober 2017

15. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att fortsätta arbetet med att utveckla landstingets styr- och ledningssystem med inriktning på styrande dokument, målstyrning och övergripande styrmodell

16. *att* fastställa indikatorer för att mäta landstingets mål

17. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda möjligheten till samlokalisering av landstingets centrala förvaltningar

18. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att fortsätta förberedelsearbetet inför en eventuell regionbildning

19. *att* godkänna föreslagna ändringar i specifika ägardirektiv för Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (LS 2016-0473)

20. *att* uppdra åt landstingets ombud på Ambulanssjukvården i Storstockholm AB:s bolagsstämma att rösta för föreslagna ändringarna i specifika ägardirektiv för Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (LS 2016-0473)

21. *att* godkänna inriktningen av förändringar som redovisas i den övergripande genomförandeplanen för framtidens hälso- och sjukvård

22. *att* godkänna inriktningen av slutenvården enligt vårdutbudskartan

23. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att stärka uppföljningen av akutsjukhusen under perioden av omställning

24. *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att fortsätta utveckla vårdval så att vårdval ska finnas där det är lämpligt

25. *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att se över regelverken för befintliga och tillkommande vårdval för att säkerställa att regelverken säkrar en hållbar kostnadsutveckling och vård efter behov

26. *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att ta fram en långsiktig plan för förlossningsvården

27. *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att inom ramen för befintliga vårdformer tillgodose det vårdbehov som tidigare avsågs tillgodoses inom ramen för en ny vårdform, stödjande vård

28. *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att säkerställa att samtliga hälso- och sjukvårdsleverantörer inkommer med underlag för prognostisering av framtida kompetensbehov

29. *att* uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att säkerställa att såväl landstingsdrivna som landstingsfinansierade vårdgivare ansluter sig till den gemensamma tjänsten Journalen och inför e-frikort som standardrutin under 2017

30. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att skapa en sammanhållen innovationsverksamhet inom landstinget

31. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att konsolidera, avveckla och arkivera IT-stöd som är dubblerade eller inte används

32. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att förbättra möjligheten att inom sjukvården använda säkra digitala brevlådor vid kommunikation med patienter och därmed minska antalet brevutskick

33. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att ta fram en reviderad finansieringsmodell för landstingets IT-investeringar

34. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att göra en översyn av landstingets IT-organisation

35. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att förtydliga landstingsarkivets uppdrag, styrning och arbetssätt samt se över den organisatoriska placeringen

36. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting se över förutsättningarna och möjligheterna för att ansvaret för specialistutbildningen av sjuksköterskor ska övergå från staten till landsting och regioner

37. *att* uppdra åt styrelserna för Karolinska Universitetssjukhuset, Danderyds sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus samt Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje att schemalägga läkarna inom dygnetrunt verksamheterna mellan klockan 07.00–21.00 i enlighet med gällande centralt kollektivavtal

38. *att* ändra kategoritillhörighet från strategisk fastighet till marknadsfastighet för fastigheterna Glaven 6, 8 och 12, Tegelbruket 4 i Stockholms stad, Riset 11 i Stockholms stad, Husby 3:35 i Österåker samt Sabbatsberg 16 i Stockholms stad

39. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att inleda försäljning av fastigheterna Glaven 6, 8 och 12 i Stockholm, Tegelbruket 4 i Stockholm, Riset 11 i Stockholm, Provröret 16 i Stockholm, Ingulv 1 i Stockholm Söderbymalm 3:241 i Haninge, Borrsvängen 9 i Stockholm samt Husby 3:35 i Österåker

40. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att stycka av del av fastigheten Sabbatsberg 16 för att möjliggöra försäljning av fastigheten

41. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att analysera och föreslå inriktning för den kommande försäljningsprocessen för del av fastigheten Asplunden

42. *att* ändra kategoritillhörighet från strategisk fastighet till marknadsfastighet för fastigheterna Haga 4:17, del av Haga 4:18 och Haga 3:18 i Solna stad

43. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att analysera och föreslå inriktning för den kommande försäljningsprocessen för området Norra Hagastaden

44. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att försälja fastigheterna Haga 4:17, del av Haga 4:18 och Haga 3:18 i Solna till marknadsmässiga villkor

45. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra en samlad översyn av lokalresurserna vid Karolinska Universitetssjukhuset Solna

46. *att* uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda konsekvenser av att ta i bruk respektive återställa tomställda och kontoriserade slutenvårdsplatser på Huddinge sjukhusområde samt hitta ersättningslokaler för nuvarande verksamheter

47. *att* anse uppdraget, från budget 2015, att-sats 23, Utreda försäljning av ett eller flera av de mindre sjukhusen, avrapporterat

48. att godkänna Karolinska Universitetssjukhusets hyreskontrakt för administrativa lokaler

49. *att* godkänna ianspråktagande år 2017 av reservering för att täcka framtida kostnader för omstrukturering i samband med framtidens hälso- och sjukvård

50. *att* fatta utredningsbeslut för de investeringsobjekt som framgår av beslutsbilaga Specificerade investeringar

51. *att* fatta inriktningsbeslut för de investeringsobjekt som framgår av beslutsbilaga Specificerade investeringar

52. *att* fatta genomförandebeslut för de investeringsobjekt som framgår av beslutsbilaga Specificerade investeringar

53. *att* avbryta projekt Roslagsbanan till Arlanda efter genomförd dokumentering under 2016

54. *att* avbryta projekt Spårväg Linje 4 efter genomförd dokumentering under 2016

55. *att* godkänna att styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB gör en prisjustering motsvarande en ökning av prislistan för 2016 med 2,5 procent från den 1 januari 2017

56. *att* i samband med behandling vid Skandionkliniken i Uppsala, utöver eventuell patientavgift, av patienter som är bosatta eller stadigvarande vistas i landstinget samt vid behov av närstående, ta ut en avgift om 100 kronor per dygn avseende vistelse på patienthotell, kost och hemresor (LS 2016-0541)

57. *att* godkänna takpriser för biljetter i Mälardalstaxan i enlighet med MÄLAB:s förslag (LS 2016-0636)

58. *att* godkänna att MÄLAB kan fastställa pris på tilläggsbiljetter för på- och avstigning vid Arlanda C utifrån aktuella villkor med infrastrukturförvaltaren A-Train (LS 2016-0636)

59. *att* godkänna att MÄLAB, i det fall MÄLAB:s ägare höjer priset på biljett med motsvarande geografisk giltighet, kan höja priset på biljett i Mälardalstaxan till samma nivå (LS 2016-0636)

60. *att* godkänna att MÄLAB, för tillkommande relationer som inte omfattas av bifogat förslag, kan fastställa priser för biljetter i enlighet med samma principer som för beslutade biljetter (LS 2016-0636)

att justering av trafiktaxor träder i kraft från och med 9 januari 2017

att uppdra åt trafiknämnden att göra motsvarande justeringar i övriga taxor i SL:s biljettsortiment enligt de riktlinjer som specificeras i den parlamentariska taxeutredningens ärende Utredning gällande prissättning för SL:s enkel- och periodbiljetter (TN 2015-0378-6)

att uppdra åt trafiknämnden att göra motsvarande justeringar i övriga taxor i Waxholms Ångfartygs AB:s biljettsortiment

att för år 2017 fastställa budgetramen under rubriken – Landstingsrevisorerna, innefattande dels ett landstingsbidrag om 33,2 mkr samt en intäkt på totalt 3 mkr som landstingsrevisorerna äger rätt att debitera de landstingsägda bolagen

att för planåren 2018-2020 fastställa budgetramen under rubriken – Landstingsrevisorerna, innefattande dels ett landstingsbidrag om 33,6 mkr respektive 34,3 mkr samt 35,0 mkr, dels för respektive planår en intäkt om totalt 3 mkr, vilket landstingsrevisorerna äger rätt att debitera de landstingsägda bolagen

att för år 2017 samt för planåren 2018-2020 under rubriken – Landstingsrevisorerna anslå 200 tkr varje år som en ram för investeringar.

§ 90
Upphandling av kärnsystem för programmet 3R-Framtidens vårdinformationsmiljö (förslag 41)

LS 2015-1308 Anf. 434-436

Inleddes kl. 20.50 och avslutades kl. 20.52.

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Daniel Forslund, Viktor Harju samt Tomas Eriksson.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att inleda upphandling av kärnsystem inom ramen för 3R-Framtidens vårdinformations-miljö

att uppdra åt landstingsstyrelsen att ansvara för och fatta kommande erforderliga beslut avseende inledande av arbetet med upphandlingen av kärnsystem inom ramen för 3R-Framtidens vårdinformationsmiljö

att uppdra åt landstingsstyrelsen att ta i anspråk den ram för investeringsutgifter och drifts-kostnader som beslutas i budget 2017

att uppdra åt landstingsstyrelsen att i samband med delårsbokslut och årsbokslut avlämna rapport till fullmäktige avseende projektets fortskridande.

UTTALANDE

S- och MP-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

§ 91
Valärenden (förslag 42 och 43)

LS 2015-1444, 2016-0366, 2016-0395, 2016-0405, 2016-0628, 2016-0664, 2016-0707, 2016-0769, LISAB 2016-0012

Anf. 437-438

Inleddes kl. 20.52 och avslutades kl. 20.52.

I ärendet yttrade sig Fredrik Saweståhl.

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Magnus Dannqvist (S) från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 4, för Nedim Malovic (S), från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 4, för Lars Bergstig (L), från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets NV samt för Michel Silvestri (MP), från uppdraget som ersättare i landstingsstyrelsen.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Hälso- och sjukvårdsnämnden för tiden 15 juni 2016 - 31 december 2016

Ersättare

(V) Bordläggs (efter Kerstin Burman)

Trafiknämnden för tiden 15 juni 2016 - 31 december 2016

Ersättare

(MP) Bordläggs (efter Vivianne Gunnarsson)

Landstingsstyrelsen för tiden 15 juni 2016 intill det sammanträde då val av styrelse förrättas efter nästkommande allmänna val av fullmäktige

Ersättare

(MP) Marie-Helena Fjällås (efter Michel Silvestri)

Mälardalsrådet för tiden 15 juni 2016 intill slutet av ordinarie rådsmöte 2019

Ledamot

(V) Bordläggs (efter Kerstin Burman)

Förvaltningsrätten i Stockholm för tiden 15 juni 2016 - 31 december 2019

Nämndemän

(M) Katarina Mörner (efter Maria Blomqvist)
(M) Bordläggs (efter Michael Haglund)
(M) Bordläggs (efter Georgios Tsiouras)
(M) Bordläggs (efter Isabelle Ankarfjärd Jäger)
(M) Bordläggs (efter Beshir Abdulkadir Osman)
(L) Bordläggs (efter Hans Sakamoto, tidigare Tomas Hedborg)
(C) Bordläggs (efter Åke Uddén)
(S) Bordläggs (efter Habon Hassan Elmi)
(S) Bordläggs (efter Else Emilia Mirande Palma)
(S) Bordläggs (efter Robert Fischer)
(S) Bordläggs (efter Denis Gulsun Taskiran)
(S) Birgitta Malm Pettersson (efter Karin Grées)

Förvaltningsrätten i Uppsala för tiden 15 juni 2016 - 31 december 2019

Nämndeman

(C) Maud Johansson (efter Mårten Fintling)

Svea Hovrätt för tiden 15 juni 2016 - 31 december 2019

Nämndemän

(S) Bordläggs (efter Joel Ensjö)

Fullmäktige nominerade enligt valberedningens förslag

Regionala etikprövningsnämnden för perioden 1 januari 2017 - 31 december 2019

(M)	Bordläggs	(S)	Nina Unesi
(M)	Bordläggs	(S)	Sven-Inge Nylund
(M)	Bordläggs	(S)	Maria Kjellsdotter Rydinger
(M)	Bordläggs	(S)	Bordläggs
(M)	Bordläggs	(S)	Bordläggs
(M)	Bordläggs	(S)	Bordläggs
(L)	Bordläggs	(MP)	Anne Ahluwalia
(L)	Bordläggs	(MP)	Bordläggs
(KD)	Bordläggs	(V)	Inga-Lill Franzén
(C)	Monika Serrander	(V)	Birgitta Söderfeldt
(C)	Fredrik Jöngren	(SD)	Jörgen Bengtsson

Fullmäktige valde enligt Landstingshuset i Stockholm AB:s förslag

att för tiden 15 juni 2016 intill slutet av ordinarie bolagsstämma 2017 utse Rolf Karlsten till ledamot i styrelsen för Ambulanssjukvården i Storstockholms län AB, AISAB.

§ 92
Anmälan av nya motioner
LS 2016-0838, 2016-0839

Inleddes kl. 20.52. och avslutades kl. 20.55.

Nr 2016:27 av Emma Lidell (S) om att uppdatera patientkläderna

Nr 2016:28 av Catharina Wahlgren (V) och Gunilla Roxby Cromvall (V) om att förstärka bröstcancervården och öka tillgängligheten till screening genom att införa en rullande mammografivagn

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 93
Anmälan av nya interpellationer
LS 2016-0807, 2016-0808

Inleddes kl. 20.55 och avslutades kl. 20.55.

Nr 2016:16 av Erika Ullberg (S) om kostnadsökningar för Nya Karolinska Solna

Nr 2016:17 av Tomas Eriksson (MP) om landstingets arbete med energieffektivisering

Interpellationerna ska besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Inleddes kl. 20.55 och avslutades kl. 21.04. Anf. 439-442

Under denna punkt yttrade sig landstingsråden Torbjörn Rosdahl och Erika Ullberg samt Rickard Wall och landstingsrådet Håkan Jörnehed.

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 21.04.

Vid protokollet

Elisabeth Angard Levander Karin Mikaelsson

Anföranden vid fullmäktiges busdgetsammanträde den 14 - 15 juni 2016

§ 88 Fastställande av dagar för landstingsfullmäktiges sammanträden 2017

Anförande nr 1
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Förslaget innehåller ett datum i maj nästa år som inte fungerar. Därför yrkar jag på en ändring till den 9 maj för mötet när vi behandlar årsredovisningen.

§ 89 Mål och budget 2017 och plan för åren 2018–2020 samt investeringsbudget för år 2017 och inriktningsnivåer för planåren 2018–2021 för Stockholms läns landsting

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 2
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill inleda med att rikta ett varmt tack till alla som har varit med och bidragit i arbetet med att ta fram det underlag som vi i dag har framför oss.

Under de kommande dagarna kommer vi att stöta och blöta våra argument och idéer med varandra. Jag ser fram emot en intressant debatt och hoppas att vi lyckas hålla en god nivå på debatten inför stockholmarna och en god ton gentemot varandra.

I dag är Stockholmsregionen en plats som andas tillväxt och framtidshopp. Aldrig har så många bott i regionen som i dag. Fler företag verkar i regionen, vilket också bidrar till att jobben växer fram. Allt detta medför stora möjligheter men även stora utmaningar.

Människor söker sig hit både från andra län och från andra länder för att ta del av den dynamiska arbetsmarknaden, det rika kulturlivet, den breda mångfalden och den unika blandning mellan storstad, småstad och skärgård som utgör Stockholmsregionen.

När Stockholm går snabbt framåt blir det ännu viktigare att de vägval som görs av oss politiker sätter regionen på en kurs som tar till vara tillväxten, värnar den ekonomiska grund som landstinget står på och gör oss redo att ta emot fler patienter och resenärer.

Under de här dagarna kommer vi att fatta beslut om ett vägval för Stockholms läns landsting. I budgetdokumentet ryms våra visioner för Stockholmsregionen. Grunden för Alliansens ledarskap är ordning och reda i landstingets finanser. Det är ju bara med en stabil ekonomisk grund som vi kan möjliggöra våra visioner om en tillgänglig sjukvård av högsta kvalitet för patienterna och en kollektivtrafik i världsklass åt resenärerna. Det är också bara med stabila finanser som vi kan klara våra långsiktiga åtaganden och klara de stora investeringar som rustar regionen för framtiden.

Därför är jag glad och stolt över att kunna fortsätta lägga fram ett ansvarsfullt vägval för landstinget i Alliansens elfte balanserade budget i rad, dessutom med oförändrad skatt.

Det framgångsrika arbetet under förra året med att genom effektiv styrning dämpa verksamheternas kostnadsutveckling prioriteras fortsatt högt. Mer resurser än någonsin tidigare går till sjukvården och kollektivtrafiken, vilket ger stockholmarna en bättre vård och en enklare vardag.

Landstingets starka ekonomi innebär att viktiga investeringar och övriga satsningar för Stockholmsregionen kan förverkligas. Under 2017 driftsätts Citybanan, och Nya Karolinska etapp ett har precis startat. Samtidigt påbörjas den största tunnelbaneutbyggnaden sedan 70-talet, och framtidens Hälso- och sjukvård är verklighet.

Alliansens budget för 2017 omsluter 95 miljarder kronor. I budgeten tillförs hälso- och sjukvården 56,8 miljarder kronor, vilket är 3 200 miljoner mer än i budgeten för 2016. Kollektivtrafiken tillförs 10,2 miljarder kronor i budgeten för 2017, vilket är 568 miljoner mer än i budgeten för 2016. Investeringsplanen uppgår till 19,2 miljarder kronor, varav 8,8 miljarder går till vården och 10,4 miljarder satsas på kollektivtrafiken.

Budgeten som Alliansen lägger tillför resurser för att möta de stora utmaningarna och ta tillvara de möjligheter som regionen står inför.

För det första är vår främsta utmaning att rusta sjukvården och kollektivtrafiken för att kunna ta emot fler patienter och resenärer. När regionen växer krävs det stora investeringar: NKS, utbyggd tunnelbana, upprustning av röda linjen och Roslagsbanan, förlängning av tvärbanan till Kista och Helenelund med mera.

Samtidigt jobbar vi ikapp en historisk skuld i fråga om investeringar. Under många år – under olika politiska majoriteter – investerade landstinget alldeles för lite och sköt nödvändiga satsningar på framtiden. Men nu tar vi igen detta. Det kommer att anstränga landstingets starka ekonomi. De kommande åren når vi toppen av det investeringsberg som vi ska bestiga.

För det andra står landstinget inför utmaningen att minska kostnadsökningstakten i verksamheterna. Kostnadsökningen är i dag högre än vad som är långsiktigt hållbart. Utöver fler patienter och fler resenärer har utvecklingen av ny teknik, medicinska framsteg, höjda miljöambitioner och en mängd andra faktorer bidragit till att kostnaderna för många verksamheter har ökat.

Att visa politiskt ledarskap i det läget handlar inte om att ta den enkla vägen ut och i första hand höja skatten för att skjuta till mer pengar. I stället behöver vi fatta långsiktigt hållbara beslut och komma till rätta med de ökade kostnaderna. Alliansen driver ett målmedvetet arbete för att minska kostnadsökningen.

Vi har stärkt våra verktyg inom styrning för att i större utsträckning kunna uppnå och förverkliga våra mål. Vi kommer också att fortsätta att göra styrningen och uppföljningen samordnad, förenklad och mer enhetlig.

För det tredje ställs landstinget i denna budget inför nya utmaningar. Med tanke på de utmaningar som länet står inför kommer vi bland annat att möta förändringar inom skatteutjämningssystemet, vilket kan komma att dränera landstingets ekonomi på miljardbelopp, pengar som behövs för att säkerställa en god vård och en väl fungerande kollektivtrafik i vårt län.

Vi ser även ett hot mot stockholmarnas rätt till valfrihet och personalens rätt att välja mellan olika arbetsgivare. Ett vinstförbud i välfärden hotar de omkring 92 000 anställda som arbetar i den icke offentliga välfärden i Stockholmsregionen. Regeringens ideologiskt drivna vinstförbudsutredning hotar de jobben. Samtidigt fortsätter regeringen att göra ofinansierade reformer. Det är en mycket oförsiktig väg att gå. De höjer skatten på arbete och försämrar bland annat RUT och ROT. Det är ingrepp som kommer att leda till färre jobb och som därför också påverkar landstingets skatteintäkter negativt i framtiden.

Som Sveriges näst största parlament kommer vi i Alliansen att ta strid mot regeringen för våra invånare och vår personals rätt till valfrihet och mångfald i välfärden.

För att uppnå detta måste vårt arbete utformas på ett sätt som balanserat beaktar de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna i ett längre tidsperspektiv, där dagens behov kan uppfyllas utan att kommande generationers möjligheter äventyras.

Stockholmsregionen ska vara en plats för alla, då vår politik tar sin utgångspunkt i alla människors lika värde och alla människors rätt till respekt för sin person och sin integritet. Vi arbetar för ett öppet och inkluderande samhälle där människor kan känna trygghet och tillit och där man kan förverkliga sina ambitioner.

Ordförande! När vi snart går på sommarledighet ska vi göra det med en ansvarsfull budget som garanterar att landstinget klarar sina åtaganden. Personalen i våra verksamheter ska kunna gå på semester och känna sig trygga med att deras politiker har fattat ansvarsfulla beslut för deras arbetsplatser och för de resenärer och patienter som de arbetar med.

Jag hoppas på intressanta diskussioner och visioner från alla partier under dessa två dagar och vill avsluta med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 3
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! ”I politiken är modet att ompröva ett projekt som inte längre bär sig självt lika viktigt som ambitionen att våga pröva nya banbrytande idéer.” Det skrev jag i en debattartikel i januari som handlade om höghastighetståg. För så är det: Vi politiker har inte alltid rätt. Alla idéer är inte tidlösa. System står sig inte alltid utan justeringar och förbättringar.

Det är oftare ödmjukheten – och insikten om att inte alltid ha rätt och att ha riggat på bästa sätt – som väcker störst beundran och förmåga att skapa förändringskraft. Men det är kanske inte den ödmjukheten, insikten och förändringskraften som jag slås av när jag läser Alliansens budgetförslag eller lyssnar till Torbjörn Rosdahls inledningsanförande.

Politik handlar mycket om kontraster, och självklart kommer jag att peka på skillnaderna i våra budgetförslag.

Vi socialdemokrater sparar in på de dyraste privatiseringarna. Vi ger inte privata vårdbolag fri dragningsrätt till skattebetalarnas pengar. Vi sparar in på byråkratin och konsultkostnaderna. Vi orkar prioritera bland trafikinvesteringarna och gör som man brukar göra: Man börjar med det viktigaste.

Vi gör en stor satsning på primärvården närmast invånarna och patienterna. Vi vill skapa förutsättningar för att förebygga, bota och lindra de stora folksjukdomarna. Vårdcentralerna ska få bättre möjligheter att jobba både förebyggande och hälsofrämjande. Vi vill investera i moderna närsjukhus med närakuter där människor kan få vård snabbare än i dag.

Det duger inte att lova ett modernt närsjukhus i Handen innan valsedlarna är räknade och efter valet inte leverera. Det duger inte att prata om ett nytt närsjukhus i Barkarby före valet och efter valet tro att marknaden ska bygga på ren spekulation.

Vi socialdemokrater avsätter pengar för att få nya, moderna närsjukhus på plats i Haninge och Järfälla. Vi vill också fortsätta att planera för närsjukhus i Tumba och Skärholmen. Vi vill ha en bra samverkan med privata aktörer. Men vi har ingen naiv övertro på att marknaden ska lösa sjukvårdens komplexa utmaningar.

Min tid i energibranschen visade att det näringslivet vill ha är stabila, förutsebara villkor. Så blir det inte om man rullar ut dyra vårdval och sedan paniksparar. Ni pratar om investeringar och samverkan men levererar få avtal som förverkligar detta.

För mig är det självklart att få välja läkare, vårdcentral och förlossningsplats. Men vilken valfrihet har ert system verkligen gett havande kvinnor? De är mycket oroliga och får i bästa fall en förlossningsplats. I värsta fall har några fött i bilen.

Vilket svar ger ni barnfamiljerna, som för fem år sedan blev lovade ett helhetsgrepp men nu sitter ännu längre på våra akuter och väntar? Vilka studier har ni för vårdval geriatrik? Och beträffande lex Åke: Det var en man som blev slussad mellan läkare och vårdinstanser och inte fick bra vård. Vad lärde ni er av det? Varför rulla ut ett vårdval som experter avråder från?

När flyktingmottagandet ökade och alla ansträngde sig till det yttersta, då gick ni ut och krävde en flyktingpaus. Men när vårdvalens kostnader rusar kräver ni ingen paus, utan då får pengarna rulla iväg.

När regeringen tillskjuter nästan en halv miljard kronor nästa år i ökade och riktade generella statsbidrag går ni inte ut och säger tack, utan då säger ni att det är för lite och pratar i stället i ert budgetförslag om skatteutjämningssystemet, det som Fredrik Reinfeldt och Anders Borg lämnade efter sig och som det finns en nästan total enighet om i Sveriges riksdag.

Problemet är att ni inte omprövar era idéer och inte förändrar det ni verkligen är satta att styra över. Skuldsättningen är historiskt hög, och investeringsutrymmet medger inte ambitionshöjningar eller investeringar. Landstingsdirektören pekar på stora osäkerheter i ekonomin framöver. Men ändå har ni nästan ingenting som buffert.

Ni skriver att SL-taxehöjningen ska gå till investeringar. En mer korrekt beskrivning vore att säga att höjningen ska gå till att betalar fördyringar, exempelvis fördyringen för Roslagsbanans etapp två på en och en halv miljard. Det tar sex år att betala det med den taxehöjning som ni föreslår nu.

Ni har lite svårt att lyssna till förvaltningen, experter och fackliga företrädare – till Kela från Födelsevrålet, Dorieth från Vårdförbundet och Gunnar från Distriktsläkarföreningen. De vill ha mer pengar till primärvården och fler förlossningsplatser. Jag tycker att vi är skyldiga att ge dem det.

Jag vill förstås med oerhörd stolthet yrka bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget. Det heter ”Bygg ihop Stockholmsregionen – geografiskt, ekonomiskt och socialt”. Där visar vi hur vi vill ge fler en god och jämlik vård, goda kommunikationer, ökat bostadsbyggande, tillgänglig kultur och effektiv användning av skattebetalarnas pengar.

Bifall till det förslaget!

Anförande nr 4
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Fru ordförande, presidium, fullmäktigeledamöter och åhörare! Det går bra för Sverige. Ekonomin är stark och sysselsättningen ökar.
I Stockholmsregionen befinner vi oss i Europas snabbast växande region, med ett blomstrande näringsliv och ett invånarantal som ökar med 40 000 människor per år.

Den styrande minoriteten har regeringen att tacka för en hel del av att landstingets ekonomi inte är helt körd i botten. Stockholms läns landsting har fått del av flyktingpengar, del av förlossningspengar, del av professionsmiljarden, del av den största satsningen på ökade generella statsbidrag i form av välfärdsmiljarderna, där Stockholms andel är 371 miljoner. Men trots det skjuts saker och ting på framtiden. Det är något som inte riktigt stämmer.

Vi befinner oss i en situation då samhällsutvecklingen, demografin och Stockholms läns landstings utveckling, med bland annat Framtidens hälso- och sjukvård, ställer krav på en högre växel. Men i Alliansens landsting finns inga resurser att växla upp med. I stället får vi se hur landstingets utveckling bromsas in.

Stockholm växer, och Torbjörn Rosdahl pratar om att det är skördetid. Skördetid för vem och av vad? undrar vi. Det är dags att skörda frukterna av NKS öppnande, ja. Men vad spelar det för roll om vi inte har någonstans att flytta den övriga vården? Vi väntar på svar. De stora sjukhusen väntar på svar, och de privata vårdaktörerna väntar på svar.

Kostnaden för NKS är uppe i 61 miljarder, och notan tickar på. Det innebär att Alliansens investeringsmedel slukas av NKS i stället för att gå till investeringar och underhåll av landstingets befintliga fastigheter, vilket är eftersatt.

Särskilt psykiatrins lokaler har länge haft lägst prioritet. Människor som mår psykiskt dåligt behöver vårdmiljöer som gör dem friska. Det är en billig investering som sparar lidande och pengar till andra investeringar och utgifter i vården. Miljöpartiet tillför därför i budgeten en renoveringsmiljard för att rusta upp och investera i lokaler inom psykiatri och närsjukhus.

Stockholm växer, och det gör också kostnaderna för de 33 vårdvalen. I förra budgeten tog ni beslut om att införa vårdval geriatrik. Hur har ni tänkt att det ska gå till? Om de vårdval vi har i dag är komplicerade kommer det att bli riktigt svårt med vårdval geriatrik. Våra mest sjuka äldre behöver få välja en vårdgivare som erbjuder dem en sammanhållen vård, oavsett om personen behöver basal hemsjukvård, avancerad sjukvård i hemmet eller geriatrisk slutenvård. Vi kommer därför att yrka att landstinget avbryter införandet av vårdval geriatrik.

Stockholm växer, och det gör också antalet födande mödrar i länet, samtidigt som förlossningsvården ännu en gång befinner sig i kris. Både BB Sophia och Södra BB har stängt, det är svårt att rekrytera barnmorskor inför sommaren, och medborgarna demonstrerar. Det gör de för att de vill att vi som är politiker ska ta det ansvar som vi har.

De kvinnor som föder i sommar och de barnmorskor som redan jobbar i landstinget behöver få fler barnmorskor och fler kollegor för att känna sig trygga. Miljöpartiet satsar därför 70 miljoner kronor extra på förlossningsvården.

Nu när det är skördetider undrar vi vilka vinster för hälso- och sjukvårdspersonalen som egentligen skördas ur Alliansens budget. I dag saknas det inte sjuksköterskor – det saknas sjuksköterskor som vill jobba för landstinget. Om vi ska fortsätta med metaforen skördetider: Det verkar som att det har gått missväxt i Alliansens personalpolitik.

Vi i Miljöpartiet väljer i vårt budgetförslag att tillföra totalt 612 miljoner kronor till den personal som arbetar inom hälso- och sjukvården. Det är pengar som ska ge utrymme för en generell löneökning för sjuksköterskor, specialistutbildning för sjuksköterskor med bibehållen lön och anställning av fler i vården. Så vem är det som får skörda egentligen?

Stockholm växer, samtidigt som ojämlikheten i länet ökar. Folkhälsan skiljer sig åt beroende på var i länet man bor. Dessutom är vårdens resurser ojämlikt fördelade.

Miljöpartiet vill omfördela pengar och vårdresurser så att de som har störst behov av vård prioriteras. Den hälsofrämjande vården måste byggas ut för att vi på sikt ska spara både resurser och mänskligt lidande.

Den psykiska ohälsan växer, särskilt bland unga kvinnor. Tyvärr är det ett tydligt tecken på att skörden har slagit fel. Landstinget måste omfördela resurser och satsa betydligt mer på den psykiatriska vården, särskilt på tidiga insatser. En tredjedel av alla besök på vårdcentralerna handlar om psykisk ohälsa, men det syns tyvärr inte i alliansens budget.

Stockholm växer, och länet behöver bygga ut kollektivtrafiken för att alla ska få plats, för att nå det nationella fördubblingsmålet och för att rädda klimatet. Inför budgeten gjorde Miljöpartiet därför en överenskommelse med Alliansen om att införa enhetstaxa och höjt pris på månadskortet. Det gjorde vi för att kunna rädda viktiga investeringar från att skjutas på framtiden, som Kistagrenen av tvärbanan och Spårväg City till T-centralen, samt för att stoppa ytterligare neddragningar av viktiga busslinjer.

Men vi behöver göra mer. Landstinget behöver också bygga klart Spårväg City till Ropsten samt skjuta till pengar för underhåll och reinvesteringar i de anläggningar som vi redan har. Annars skjuter vi en dyr underhållsskuld på framtiden. Det behöver också installeras plattformsväggar i tunnelbanan för ökad trygghet, och det behövs fler bussar i länet. Miljöpartiet tillför därför 36 miljoner kronor till köpt trafik, och ytterligare kan ses i vår budget.

Landstinget måste lägga in en högre växel och investera i hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken för att klara framtidens utmaningar. För att kunna göra det väljer vi i Miljöpartiet att höja skatten med 15 öre. Alliansen är stolt över att inte behöva höja skatten, men vilket är priset? Vem är det egentligen som får skörda när Stockholm växer?

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 5
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! I helgen inträffade ett fruktansvärt attentat i Orlando, Florida. Där omkom 50 unga människor som föll offer för en persons hat, ett hat som inte var riktat mot något som de hade gjort utan mot vilka de var. De var homo- och bisexuella och transpersoner.

När vi samlas här i dag känns det därför extra viktigt för mig att understryka att fundamentet för de verksamheter som vi ansvarar för är varje människas lika värde och varje individs rätt att bli sedd och respekterad för den man är, oavsett vem man är. Jag hoppas att vi i bred enighet i den här salen ska fortsätta att arbeta för tolerans och öppenhet och att vi tillsammans ska göra allt vi kan för att bekämpa hat.

Fullmäktige! Vilken förmån det är att få leva i den här regionen! Vi mäts och jämförs med andra. Vi växer snabbast enligt Handelskammaren. Stockholm är enligt FN världens femte bästa stad när det kommer till livskvalitet och jämlikhet, och vår region är världens sjätte mest konkurrenskraftiga i världen. Det är verkligen få förunnat att få uppleva en sådan utveckling. Men jag ser det inte som en tid för en skörd. Jag ser det som en tid när vi ska så och vattna.

Utvecklingen ställer stora krav på oss som har fått förtroendet av invånarna att ta ansvar för landstingets verksamheter. Det krävs mod att fatta de beslut som behövs för att möta den växande befolkningens behov.

Vi lever samtidigt i en tid när den offentliga debatten präglas av oro. Det är viktigt att framhålla att vårt samhälle fungerar väl. Talet om att något har gått sönder i Sverige eller om en pågående systemkollaps har varit usla retoriska strategier, eftersom det helt enkelt inte är sant utan ämnat att sprida oro. I själva verket går utvecklingen framåt. Men ändå finns oron och måste tas på allvar.

Vi ska möta den genom att ta oss an de verkliga utmaningar som självklart finns. En av de utmaningarna är integrationen. I en tid när många människor snabbt har tvingats fly undan krig och förtryck måste vi kunna se möjligheterna i integrationen och välja öppenhetens, mångfaldens och respektens väg framåt.

Jobb, bostäder, trygghet och jämställdhet är frågor som präglar Liberalernas politik eftersom det är nyckeln till integration. Det kräver modiga beslut, exempelvis att bygga ut kollektivtrafiken och driva på för fler bostäder och att underlätta – inte försvåra – för näringslivet, så att de kan, vill och vågar anställa fler.

Hur står det då till i landstingets egna ansvarsområden? Ja, det korta svaret är att det står väl till där. Kollektivtrafiken har aldrig varit så välfungerande som nu, andelen nöjda resenärer var förra året högre än någonsin tidigare, och antalet resenärer i kollektivtrafiken ökar.

Men vi vill mer. Det kräver mod att satsa och investera många miljarder i kollektivtrafiken. Spårtrafiken behöver utvecklas. Det finns en bred samsyn kring behovet av att göra stora investeringar. Låt mig bara lyfta fram två områden som jag från Liberalernas perspektiv ser som viktiga: Vi vill knyta ihop länet och göra vardagsresandet smidigt och trivsamt. Vi vill se såväl Spårväg Syd som Spårväg City.

Men i en situation när många engagerar sig i kollektivtrafikens stora och långsiktiga investeringar vill jag påminna om att vi också måste vårda det vi har. Kollektivtrafiken här och nu ska upplevas som trygg och säker av alla. Pendeltågsstationer får inte upplevas som förslummade eller stökiga. Kvinnor som känner mer oro än andra ska inte behöva vara rädda för att röra sig i kollektivtrafiken.

Även inom kulturområdet står vi oss starka i länet. Kulturpolitik handlar för oss liberaler i grund och botten om det fria ordet, rätten att uttrycka sig. Den största och mest omfattande konstsatsningen görs, som ni säkert alla vet, på Nya Karolinska Solna. Men låt inte det skymma det faktum att mycket stora konstsatsningar görs också på våra andra sjukhus. Målet är att skapa värdiga vårdmiljöer. Men det kanske är lika viktigt att vi samtidigt ger en ordentlig injektion till konstlivet. Aldrig har så många konstnärer involverats i så omfattande gestaltningsuppdrag som nu.

Jag vill också nämna Konserthuset, länets pärla i kulturutbudet, som bidrar till regionens attraktivitet genom hög kvalitet och ett brett utbud av internationell klass som lockar en bred publik som också är mycket blandad.

Hälso- och sjukvården förändras kraftigt och utvecklas. Trots de ofta dystra tonerna från de rödgröna är det uppenbart att vården blir alltmer välfungerande. Allt fler är nöjda med sin husläkare och även med akutsjukvården – mer nöjda än i övriga landet. Köerna minskar mer hos oss i Stockholm. Tillgängligheten är bättre här, och överbeläggningarna på våra sjukhus är färre – men måste förstås minska ännu mer.

Vi har fantastiska resultat inom många områden som verkligen är betydelsefulla för patienterna. Jag vill särskilt lyfta fram cancervården, där stora förändringar sker. Det sker ett strategiskt arbete genom cancerplanen. Glädjande nog är vi många som står enade där.

Life science-klustret i Hagastaden och Nya Karolinska Solna som magnet ger fantastiska möjligheter. Här kommer även S:t Eriks ögonsjukhus att få nya, moderna lokaler för att ytterligare utveckla sin viktiga verksamhet inom ögonsjukvården.

Är allt bara bra då? kan man fråga sig. Självklart finns det anledning att utveckla vården och säkerställa att den som har störst behov också får dessa tillgodosedda. Det krävs mod och ansträngningar för att möta behoven i den växande regionen. Det krävs konkret politik. Låt mig bara nämna några områden som är särskilt viktiga.

Först och främst måste patientmakten stärkas. Vårdvalet, mina vänner, är här för att stanna! Och inte bara det: Det ska utvecklas, och fler ska omfattas. Äldre människor ska själva få fatta de viktiga besluten om sin vård. Här är kontrasten mot Socialdemokraterna och

framför allt Vänsterpartiet som allra starkast. Vi vågar betro professionen likväl som patienten ansvar för att forma vården och själv välja sin vårdgivare.

Vårdvalet har ökat tillgängligheten för patienterna till den viktiga vården, har stärkt patienternas makt över sina liv och har dessutom gett vårdens medarbetare fler arbetsgivare att välja mellan. Det är viktigt. Det finns samtidigt behov av att se till att våra vårdval fungerar väl och kommer dem som har störst behov till del. Det arbetet för att finslipa våra vårdval pågår för fullt.

Jag vill också nämna kompetensförsörjningen, som jag tror är den största utmaningen. Det finns mycket som måste göras här. Jag ska bara lyfta fram en stor fråga. Även här måste vi vara modiga och säga som det är: Sjuksköterskor får i dag inte alltid använda sin fulla kompetens, för de är alltför ofta upptagna med basala arbetsuppgifter: att ställa fram brickor med mat, att städa, att ge vårdnära service, att sköta administration. Det är orimligt. Låt sjuksköterskorna använda sin fulla kompetens, och låt vårdbiträdena avlasta vården!

Sist men inte minst vill jag nämna ett område där stora framsteg görs. Det handlar om att modernisera vården. Vi ska ha tilltro till kompetensen, låta patienterna vara medaktörer, bejaka innovationer och utveckla e-hälsotjänsterna. Låt vårdcentralerna leda vägen framåt i moderniseringen! Då tror jag att vi kan bli riktigt framgångsrika.

Att möta framtiden kräver mod: mod att förändra, mod att ta ansvar och att prioritera, mod att låta invånarna få mer frihet och makt på bekostnad av politiker och tjänstemän. Det är där som skiljelinjerna går i den här salen, och det är det vi ska ägna de här dagarna åt att debattera.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för 2017.

Anförande nr 6
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vänsterpartiets budgetförslag för år 2017 heter ”Håll ihop – hela länet ska leva”.

Vänsterpartiet är övertygat om att det finns politiska svar på vår tids problem: klimatkrisen, ojämlikheten, de ökade klassklyftorna, den strukturella rasismen och orättvisorna mellan kvinnor och män. Vi formar vår landstingspolitik utifrån ett feministiskt och socialistiskt perspektiv, där vi omfördelar makt och resurser så att kvinnor och män, fattiga och rika, ges samma möjlighet att påverka samhället och sina egna liv.

Under dessa två dagar ska de olika partiernas budgetalternativ ställas mot varandra. Debatten kommer säkert att vara högljudd. Men samtidigt hoppas jag att de politiska skillnaderna ska bli tydliga.

Jag tycker att vi ska vara glada över att vi kommer att diskutera och kommer att kommentera: Varför tänker ni så? Så här kan man ju också göra! Varför görs inte detta? Finns det konsekvensanalyser för det? Finns det konsekvensanalyser för den försäljning som diskuteras just nu av en tomt där det finns en förskola?

Alla ska kunna leva i länet, ha så god hälsa som möjligt och ha nära och tillgänglig vård var man än bor, vem man än är och vad man än har med sig i bagaget.

I den stora världen utanför landstingssalen, utanför det här landets geografiska gränser, pågår flera krig. Människor, äldre och unga, till och med barn, utsätts för vidrigheter och tortyr som vi i vår vildaste fantasi aldrig kan föreställa oss. Jag tänker också på det som hände i Orlando i lördags. Jag tänker på hbtq-flyktingar.

Vänsterpartiet välkomnar dem som tar sig hit till Stockholms län. Vi menar att vi nu har ett ansvar som landsting att verkligen visa var vi står. När vi i dag säger att hela länet ska leva och att alla ska kunna leva i länet är det ord som förpliktigar.

När Vänsterpartiet tänker på framtidens hälso- och sjukvård betyder det inte stängda vårdplatser – de är i dag över 400. Vi tänker inte heller att framtiden betyder indragna busslinjer och stängda busshållplatser. Vänsterpartiets budgetförslag är en satsning på patienter, resenärer, passagerare och personal. Vi lyfter särskilt fram satsningar för barn och äldre.

Ja, vi vill höja skatten med 25 öre. Det innebär samma skattesats som vi gick till val på. Det ger extra intäkter till landstinget på cirka en och en halv miljard. Dessutom omfördelar vi i vårt budgetförslag resurser – knappt en miljard kronor – från dyra konsulter, hyrpersonal, administration, byråkrati och politikerarvoden för de högst heltidsarvoderade politikerna till satsningar på hälso- och sjukvård och på trafik. Vi anser att skattevägen – det vi betalar gemensamt – är fördelningspolitiskt mer rättvist än avgifter.

Vårt budgetförslag handlar om tydlighet. Till vad och hur används våra gemensamma skattepengar på bästa sätt? Vi vill att varenda skattekrona ska gå till vård och kollektivtrafik, att inga skattepengar ska gå till skatteparadis och att vinsterna ska återinvesteras i verksamheterna.

Ska man verkligen göra tveksamma OPS-avtal när man bygger sjukhus, eller vill man ta ansvar på något annat sätt? Dessutom har detta skett med Skanska, ett storbolag där det finns tveksamheter med skattebetalningen. Det tycker vi är under all kritik. Det är väldigt negativt.

Väldigt positivt är däremot de 381 miljoner som sannolikt kommer till vårt landsting från staten, i och med de 10 miljarder till välfärden som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har kommit överens om på riksnivå.

Nu tänker säkert någon: Hur kan han stå där och vilja höja Sveriges redan högsta landstingsskatt? Från högersidan tror jag att ni kommer med den invändningen. Men här visar jag en bild där man kan se vad som händer om man räknar om vad som ingår i respektive landstings uppdrag. Den här bilden har inte jag gjort, utan den har jag fått från hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Man ska inte jämföra äpplen och päron. När man jämför skattesatser måste man diskutera vilket trafikuppdrag som ingår. Det är exempelvis bara i Stockholms län som landstinget har hemsjukvård. När vi diskuterar kommunalisering av hemsjukvård brukar det handla om en skatteväxling på 20–25 öre.

På bilden kan ni se att Stockholm visserligen ligger i övre halvan men inte ligger högst. Då är vi kanske inte sämst i klassen, som ni brukar hävda. Men ta det lite lugnt! Med våra förslag, med en höjning på 25 öre, tror jag att ni kommer att tycka att vi är sämst i klassen. Men vi – och här går den politiska skiljelinjen – kommer att tycka att vi med vårt förslag på en höjning på 25 öre är bäst i klassen.

Höjningen innebär att vi inte behöver höja priset på SL-kortet. Vi menar också att grupper med låga inkomster – pensionärer, ungdomar och studenter – som utnyttjar SL-trafiken kommer att få lägre månadsutgift med vår skattehöjning och våra prioriteringar.

Ni har säkert uppmärksammat att pensionärer och ungdomar med alliansförslaget får betala 60 kronor mer i månaden för sina periodkort. Det kan vara en kännbar höjning – en utgift på ett extra månadskort per år – med Alliansens förslag.

Vi i Vänsterpartiet föreslår fri kollektivtrafik för barn upp till 12 år och fri kollektivtrafik för pensionärer i lågtrafik. Med dessa förslag pekar vi ut en helt annan riktning och tar steg mot lägre avgifter i kollektivtrafiken totalt sett – som en del i att öka kollektivtrafikens marknadsandel – för miljöns och invånarnas skull. Vi tar små steg mot vår vision om en helt avgiftsfri kollektivtrafik – nolltaxa.

Men handlar det om plånboksfrågor? Med det ena budgetförslaget blir det så här mycket pengar, och med det andra budgetförslaget får man så där många ören mer i plånboken. Nej, det handlar om att hålla ihop länet för alla som bor och vistas här och låta hela länet leva. Det handlar om hur vi vill att vårt län ska utvecklas och för vilka.

Ordförande, fullmäktigeledamöter! En av hörnstenarna i vårt budgetförslag är vår satsning på personal. Personalen är ju landstingets viktigaste resurs. Personalrekryteringen är den största utmaningen för sjukvården just nu. Antalet stängda vårdplatser ökar. 200 barn har väntat mer än 90 dagar på operation på Astrid Lindgrens barnsjukhus. Sjuksköterskor lämnar yrket för alltid. Sjuksköterskebristen påverkar övrig vårdpersonal, läkare och inte minst undersköterskor.

Vi avsätter i vårt budgetförslag en halv miljard i olika personalsatsningar. Det är en stor summa. Ändå vet jag inte om det räcker för att lindra det gigantiska rekryteringsbehov som landstinget står inför. Och kom ihåg att när vården blir trång, när vården stänger, är det de som har störst ohälsa och svag socioekonomi som trängs undan.

Vår andra stora satsning är det vi kallar primärvårdslyftet. Alltfler utredningar, inte minst rapporten från regeringens egen utredare Göran Stiernstedt, samt Läkarföreningen påvisar att vi måste höja insatserna inom primärvården. Vi börjar med ett primärvårdslyft på drygt 300 miljoner kronor årligen. Men arbetet med detta – denna omställning – måste ske på lång sikt.

Vi tror inte alls att kostnadsdrivande vårdval ger det lyft och den statushöjning som primärvården behöver. Här tror jag att man måste tänka om. Vi säger nej till nya vårdval. Vi säger nej till vårdval geriatrik. När dessa vårdval dessutom springer iväg med galopperade ekonomisk fart menar vi att man måste man dra i nödbromsen, veckla ut fallskärmen, kasta ankare.

Vi vill även avskaffa vårdval förlossning, som är en stor flopp. Borttagandet av vårdval förlossning underlättar och snabbar förhoppningsvis på öppnandet av BB S:t Göran och en ny klinik på Huddinge sjukhus. Att få välja var man vill föda har varit möjligt i Stockholms läns landsting sedan 90-talet, långt innan vårdval förlossning var påtänkt.

En stor skillnad mellan högersidan och vänstersidan är just synen på privat drift och om marknaden ska ta över sjukvårdsansvaret. Numera räcker det väl med att säga ”BB Sophia” så förstår alla vad man menar.

Jag får väldigt många mejl om förlossningsvården just nu, och jag ska citera ur ett av dem för er fullmäktigeledamöter: ”Nu har min andra dotter fått barn. Det var precis så eländigt som man kunde tänka sig. Verkar som att kvinnosjukvården har gått upp i rök, eller åtminstone har pengarna som skulle betala den gått upp i rök, eller mer troligt har de flyttat till Panama.”

Marknaden har inte i sjukvården eller i förlossningsvården att göra. Jag tycker inte att vi ska gömma oss bakom anonym patientstatistik. Vi får inte glömma att en patient är någons mamma. Den äldre mannen på akuten som har legat över ett dygn på akuten är någons pappa. Det är någons dotter som väntar i kön till operation på Astrid Lindgrens barnsjukhus. Det är min eller din make som behöver dialys och är orolig för att det inte finns personal på Huddingedialysen.

Det är alltså människor med behov av vård och lindring i sin sjukdom – du eller jag – som behöver hjälp och insatser. Tänk på att vården kan ge ett besked som du inte ville ha. Därför ska vi inte ha privata experiment i vården – det är den alldeles för skör för.

Nya Karolinska Solna är snart klart, och verksamheterna börjar flytta in. Vi som läser Svenska Dagbladets granskning är mer oroliga för ekonomin än för hur vården ska organiseras. Att pengarna kommer att rinna iväg verkar tyvärr vara uppenbart. Det kommer att påverka landstingets ekonomi under årtionden framöver och påverka landstingets övriga sjukvård under lång tid framöver.

Vi i Vänsterpartiet har kommit fram till att vi måste kunna möta medborgarna i länet, kunna möta kommande generationer i vårt län och säga: Vänsterpartiet ville bryta OPS-avtalet.

Ordförande, fullmäktigeledamöter! Till sist vill jag säga: För några år sedan stod jag här i en budgetdebatt, och då föreslog Vänsterpartiet för första gången att medicin på recept borde vara avgiftsfritt för barn. Hur vi satsar på barn och äldre säger mycket om hur ett samhälle mår. Då, för fyra år sedan, var vi väldigt ensamma om förslaget om avgiftsfri medicin här i salen.

Det blev så att vår landstingsgrupp lyfte detta förslag till våra politiker i socialutskottet, som lyfte frågan om avgiftsfri medicin till barn till Vänsterpartiets SKL-grupp. Sedan blev det ett förslag från Vänsterpartiet i valet. Därefter blev det förhandlingar med nuvarande regering, och nu erbjuds alla barn i hela Sverige avgiftsfri medicin på recept.

Vad vill jag säga med denna historia? Jo, att ett litet förslag här i fullmäktigesalen under en budgetdebatt kan få vingar och flyga ut över hela den politiska byråkratin och så småningom bli verklighet i hela Sverige.

Kanske är det något förslag från vår budget i år som kommer att gå vidare den vägen. Kanske är det något förslag från alliansspartierna, Socialdemokraterna eller Miljöpartiet som kommer att få fötter och vandra iväg och om några år bli verklighet i hela Sverige.

Jag tycker att det är spännande. Kanske kommer det att sluta som vårt budgetförslag heter: Låt hela länet leva. Kanske blir det: Låt hela Sverige leva, och alla är välkomna och ska kunna leva väl i Sverige. Och tillsammans, Anna Starbrink, ska vi jobba med att bekämpa hatet.

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 7
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter, åhörare! För några månader sedan tog jag emot en delegation politiker från majoriteten i landstinget i Värmland. De gjorde en studieresa och ville se några goda exempel inom vårdval och finna inspiration till utveckling.

Jag kan känna viss avund mot landstinget i Värmland. Varför? Landstinget i Värmland förkortas LIV. Jag tycker att det är en mer kärnfull förkortning än SLL. Landstingets verksamheter berör faktiskt människors liv i väldigt hög grad, inte genom att intervenera utan för att stödja och skapa de bästa förutsättningarna.

Det handlar om vardagslivet: bussen till förskolan med barnen, tunnelbanans röda linje till studierna vid Stockholms universitet, pendeltåget till jobbet i Älvsjö, när ett nytt liv välkomnas vid en av våra sex förlossningsenheter i länet eller behovet av ASIH-vård för den som är kroniskt sjuk. Om det blir trassligt i vården finns patientnämnden där för att ta emot en anmälan.

Men livet handlar ju om mer än resor och vård. Livet är också vacker musik, film och teater. Landstinget ger möjlighet att njuta av musik i Stockholms konserthus tack vare att vi är huvudfinansiär till Stockholms Konserthusstiftelse och Kungliga Filharmonikerna. Vi ser också till att möjliggöra filmskapande för unga genom vårt stöd till Film i Stockholm.

Alla de verksamheterna har betydelse för Stockholms läns invånares liv, att skapa sitt eget liv. Vi borgerliga och liberala partier tror på människors inneboende kraft och förmåga. Det är den enskilda människan, patienten, resenären, personalen som är utgångspunkten i vår strävan att utveckla och modernisera hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken i Stockholms län. Vårt signum i det arbetet är tillgänglighet, mångfald och hållbar tillväxt.

Vi presenterar den elfte budgeten i rad som är i balans. Vi håller skatten oförändrad, men tack vare sunda prioriteringar får sjukvården 3,2 miljarder kronor och kollektivtrafiken 568 miljoner kronor mer än i föregående års budget. Vi har bidragit till en stark ekonomi som utgör bottenplattan för viktiga investeringar och utvecklingssatsningar inom vården, kollektivtrafiken och alla de andra övriga verksamheterna.

Tillsammans med Miljöpartiet är vi överens om att priset på SL:s 30-dagarskort höjs med 40 kronor från den 1 januari 2017. Jag tycker att det är ett bra exempel på samarbete, när det finns en vilja till det gemensamma bästa som ger en nödvändig förstärkning till trafiken och en hållbar finansiering på sikt.

I dag har Stockholms län över två miljoner invånare. Fram till år 2030 väntas länet ha ytterligare 440 000 nya invånare. Den snabba tillväxten är en positiv utveckling som öppnar för många spännande utmaningar och möjligheter. Men den är också förknippad med utmaningar för att möta det växande behovet hos befolkningen, ett behov av stöd och service när det gäller både vård och kollektivtrafik.

Den 2 juni skedde en nyckelöverlämning till NKS. När vi stod där i trängseln i det som kommer att bli den nya ambulanshallen på NKS tänkte jag och säkert många med mig: Vilken fantastisk möjlighet att få vara med om denna upplevelse att skriva en bit Stockholmshistoria! Jag som är ny i landstingspolitiken känner mig faktiskt extra ödmjuk inför det arbete som många andra har lagt ned på detta före mig, människor som vågade drömma, vågade fatta beslut och hade visioner.

När den första patienten tas emot på Nya Karolinska Solna kommer man att bedriva den mest avancerade sjukvården för de svårast sjuka och skadade samt grundforskning, patientnära klinisk forskning och utbildning. Det är tråkigt att vissa i den här salen vill dra NKS i smutsen.

Det har länge talats om framtidens hälso- och sjukvård. Men vi måste inse att vi är mitt inne i framtiden. Om den rödgröna regeringen har insett detta och det var därför som de avskaffade ministerposten låter jag vara osagt. Men jag tycker att det är ett tecken i tiden.

Det stora skiftet, i och med att akutsjukvård flyttar ut i närsjukvård och öppen sjukvård, händer verkligen här och nu. Invigningen av akuten vid S:t Görans sjukhus i april var ett led i detta, och vårt beslut i HSN om den nya strukturen för närakuterna är ett annat. Det finns många fler exempel.

Som kristdemokrat och allianspolitiker står jag för människors valfrihet, en stat utan pekpinnar och en politik som stöder och inte sätter krokben för människor och som förenar trygghet och frihet.

Att vårdvalen har kommit för att stanna står helt klart. Stockholmslänsborna uppskattar sin valfrihet. Det vet vi genom patientenkäter. Det är en bra upphandlingsfas som ger möjlighet till transparens och kostnadskontroll. Inom höft och knä försvann vårdköerna nästan över en natt, till gagn för patienterna. Genom vårdval hud är det också fler och fler som

kontrollerar prickar och hudfläckar. Ett liv som räddas men som annars hade släckts i hudcancer är ovärderligt.

Jag har två barn. Precis som de flesta andra barn tycker de om att lyssna på sagor och se på film. Men ibland när intrycken blir för starka behöver jag förklara: Det här är inte på riktigt – det är sagornas värld.

När jag läser oppositionspartiernas budgetförslag får jag tyvärr samma känsla inför vissa delar. Det ska sparas 280 miljoner på konsulter inom verksamheterna, skriver Miljöpartiet. Socialdemokraterna säger att den centrala sjukvårdsadministrationen i Stockholms läns landsting har fördubblats de senaste åtta åren.

Då kan vi göra en snabb återblick. År 2008 var landstingets totala budget 49 miljarder kronor. I dag är den över 90 miljarder kronor. Det är inte så märkligt att det då, för en så stor verksamhet, krävs viss administration och tjänstemän som stöder arbetet.

Ett klassiskt knep för att kunna presentera en oppositionsbudget är att helt enkelt hitta på en orealistisk besparing för att kunna finansiera allsköns godsaker. Vi kan börja med trafiknämnden: Det genomfördes en besparing på konsulter redan 2015. Den totala kostnaden för konsulter uppgick 2014 till något mindre än 200 miljoner kronor. Trafiknämnden beslutade om en ambition att spara in 20 miljoner kronor. Visst kan det finnas utrymme för att gå ytterligare lite längre, men för att nå 280 miljoner är det långt ifrån tillräckligt.

När det gäller HSN är beskedet detsamma. De besparingar på konsulter som föreslås är faktiskt större än de totala konsultkostnaderna. De totala konsultkostnaderna i HSN 2016 är ungefär 157 miljoner kronor. Det mesta gäller IT-konsulter. Där handlar det om 1177 Vårdguiden, 4D-projekt, e-recept och frikort. Då är min fråga: Vad av detta är det som Miljöpartiet och Socialdemokraterna vill slopa helt?

Samtidigt läser jag i Socialdemokraternas budget att de vill utöka uppdraget för 1177 Vårdguiden, så att telefonoperatörerna ska få nya och fler arbetsuppgifter. Hur går det ihop? Det gör det inte! Återigen är det sagornas värld.

Bland övriga konsultkostnader på ungefär 30 miljoner syns tolksatsningar, utveckling av cancerplanen, utveckling av värdebaserad vård och patientenkäter. Är det detta som vi ska dra undan? Är det detta som Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill slopa i landstinget?

Självklart är det alltid en avvägning mellan att ta in kompetens och att ha den *inhouse*. Skattepengar ska användas där de gör maximal nytta för medborgarna. Onödig administration är det ingen som vill ha. Vi är absolut beredda att lyssna och diskutera för att hitta rätt balans på vägen framåt. Vi har också redan lagt effektiviseringar på förvaltningarna.

Men samtalet måste föras på sakliga grunder. Tyvärr är utspelen från Socialdemokraterna och Miljöpartiet helt verklighetsfrånvända.

Vänsterpartiet ska ta bort all reklam i tunnelbanan. Med detta vansinniga förslag drar partiet på ett bräde undan 300 miljoner kronor per år från trafikens budget. Skatten ska höjas med 25 öre i ett landsting som redan har Sveriges högsta skattesats.

Ett jämställt arbetsliv och lika lön mellan könen för lika arbete är en självklarhet. Men att hålla på med omfattande lönekartläggningar, som Vänsterpartiet föreslår, kommer bara att öka administrationen.

Sverigedemokraterna vill att papperslösa helt ska stå för sin egen vårdkostnad. Det vänder jag mig starkt emot. Vi kristdemokrater drev igenom denna oerhört viktiga reform när vi satt i majoritet med dåvarande socialminister Göran Hägglund. Det är en reform för mänsklig värdighet. Jag kan aldrig någonsin medverka till en sådan politik som Sverigedemokraterna står för.
Avslutningsvis: Vi är inne i ett historiskt skede för vårt län. Alliansen har visat att vi klarar av att lägga en ansvarsfull budget för en av världens mest attraktiva storstadsregioner som växer och lockar till sig nya talanger, kapital och kunskap från hela världen.

Nästa år invigs flera nya avdelningar vid Nya Karolinska Solna, Citybanan tas i drift, och många av våra stora renoveringar vid akutsjukhusen är äntligen klara. Det är kvittot på vårt starka engagemang för medborgarnas bästa i vårt län.

Vi i Alliansen har också visat att vi trivs med att arbeta tillsammans. Vi är fyra olika partier, och vi har absolut inte samma uppfattning i alla frågor. Men genom goda diskussioner och konstruktiva förhandlingar och en gemensam vision och bild för Stockholms län går vi nu fram med en stark budget, där också frågor som rör barn och äldre särskilt betonas, vilket gläder mig som kristdemokrat.

Vår vision är följande. I ett gott samhälle kan och ska fler beslut fattas av människor själva. Patientens ställning ska vara stark, och vårdbehovet tillsammans med de egna valen ska styra sjukvården. Länets alla invånare har rätt till en god och rättvis sjukvård. Kollektivtrafiken ska vara pålitlig, trygg och prisvärd. Och landstinget ska tillsammans med bland annat kommunerna bidra till att skapa bättre förutsättningar för tillväxt, framtidstro och en hållbar miljö i hela Stockholmsregionen.

Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 8
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Ordförande, ledamöter, åhörare! I vår budget har vi sverigedemokrater genom omfördelning frigjort medel som vi kan fördela till eftersatta områden. Vi har som exempel tilldelat barn- och ungdomspsykiatrin extra medel, likaså vuxenpsykiatrin. Att psykisk ohälsa bland unga ökar är inte acceptabelt, allrahelst som detta är känt sedan länge. Från 1990-talets början har psykisk ohälsa bland unga mer än fördubblats. Här har skolhälsovården misslyckats med att i ett tidigt stadium fånga upp ungdomar. I första hand beror det troligen på bristande resurser och kompetens, och det gäller även ungdomspsykvården. Vi ser inte heller att det i vårt landsting är en kraftsamling mot detta. Detsamma gäller också vuxenpsykiatrin.

Vi kan också fördela medel till patientnämnden, som är en viktig nämnd för både unga och äldre. Den hjälper människor som har blivit olämpligt behandlade eller illa bemötta inom vården. Trots en ökning av antalet ärenden med 40 procent har nämnden inte fått någon uppräkning av anslaget på flera år. Nämnden har också tagit emot en stor ökning av ärenden från psykiatrin. Nämnden behöver inte bara personal utan även medel för att ge behövande en stödperson.

Vi kan också räkna upp anslag till Bidragsgruppen, som har att fördela medel till olika föreningar som arbetar för att deras medlemmar ska få tillgång till bra vård och även bevakar medlemmars rättigheter gentemot myndigheter och vårdinstanser. Vi är mycket positiva till att det nu skapas ett centrum för diabetesbehandling. Inte minst gäller det för barn och unga att få tillgång till experthjälp snabbt och av högsta kvalitet med utredningar på rätt nivå om dosering och fortsatt behandling.

Det är också mycket bra att en mer koncentrerad verksamhet med inriktning på att samla mottagning och vård av multisjuka och geriatrik. Sammantaget kommer detta framöver att leda till att patienter som har skickats runt till olika mottagningar nu kan tas om hand för vård på ett effektivare sätt. Detta är till stor fördel för både patienten och vården.

Vi sverigedemokrater vill se att Stockholms läns landsting som det första i Sverige ger svenska låginkomstpensionärer samma tandvårdssubventioner som staten ger papperslösa, alltså det som kallas 50-kronan. Detsamma bör också gälla för låginkomstpensionärer vid läkarbesök. Läkarbesöket och medicinen subventioneras. Det är en märklig lag som riksdagen har stiftat, som reglerar hälso- och sjukvård och tandvård för papperslösa. Vård ska alltså ges till ”vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd” enligt lag 2013:407. Vi anser att dessa inte ska ha vård och att de ska lämna landet. Men det är väl nästan självklart att man stannar med sådana förmåner eller att man söker sig hit just för att få vård. Däremot omfattar lagen inte svenskar som byggt upp landet eller svenska medborgare som kommit hit tidigare som arbetskraftsinvandrare.

Invandringen ger undanträngande effekter inom alla områden, exempelvis sjukvård, skola och annat. Nyanlända har överallt förtur, och när det gäller arbete blir svenska arbetssökande undanträngda. Nyanländas lämplighet för arbete har underordnad betydelse. Viktigast är att i statistik kunna påvisa att nya invandrare snabbt har erhållit arbete och att de behövs på vår arbetsmarknad, samtidigt som vi redan har en halv miljon arbetslösa. Dessa arbetslösa kan inte räkna med att få arbete på samma sätt som nyanlända invandrare.

Staten kan betala största delen av lönen för nyanlända, vilket självklart är mycket intressant för arbetsgivare. Den stora tillströmningen av invandrare utgör en stor ökad arbetsbelastning på länets olika mottagningar inom närvård, akutmottagning med mera. Inte minst ser vi det inom förlossningsvården. Att kvinnorna befinner sig i ett främmande land med en kanske oviss framtid medför ingen minskning av havandeskapen, utan hålls på samma nivå som i hemlandet, där männen oftast är avgörande för kvinnans födande. Det är också mycket tidskrävande för vårdmottagning och läkarkontakt eftersom tolk måste kallas in.

Det är heller inte självklart att patienter eller anhöriga accepterar tolken eller läkaren. Invandraren har total frihet att bestämma. I år kommer tolkkostnaderna för landstinget att överstiga 120 miljoner kronor. Ytterligare tidsödande och försvårande för kontakter med vården är att de flesta bekänner sig till en religion som inte är förenlig med västerlandets människosyn och dess demokrati: islam.

Vi vet att föräldrar till barn med funktionsnedsättning har en stor arbetsbörda i alla kontakter som de måste ta med handläggare och övriga för att nå bästa förutsättningar för sina barn. Det kan till och med vara tidskrävande att erhålla den grundhjälp barnen har rätt till. Vi är för satt det borde finnas exempelvis koordinatorstjänster i landsting och kommun för att underlätta för föräldrar i kontakt med de olika vård- och myndighetsinstanserna.

Stadens infrastruktur är avgörande för dess tillgänglighet. Medborgarna måste på ett smidigt och snabbt sätt kunna förflytta sig, inte enbart till arbetet utan även på sin fritid. Stockholms läns landsting har tidigare tagit beslut om utbyggnad och nyproduktion av kollektivtrafiken, vilket kommer att vara avgörande för framtiden. Det är gott och väl. För närvarande finns ingen skugga över detta. Vissa satsningar anser vi vara fel och dyrbara utan någon större nyttovinst – ett exempel är vissa pendelbåtssträckor – men det finns även andra som är mindre lämpliga.

Det är inte förenat med så stora problem att investera stort bara man kan låna penar. Det gäller oss privatpersoner likaväl som landsting. Bekymret kommer om lånet blir större än vad man orkar bära. Det kan ju inträffa oförutsedda saker.

Stockholms läns landsting har mycket stora kostnader framöver för gjorda investeringar som ska börja betalas om några år. Någon garanti för fortsatt låg ränta finns inte. Samtidigt ser vi ökade utgifter för den ökade befolkningen. Det är inte givet att detta ger mer skatteintäkter, tvärtom.

Vi har fått mejl från oroliga föräldrar runt Landstingshuset. De är upprörda över Moderaternas skrivning i budgeten om en utredning av Pilens förskola för eventuell exploatering av byggnaden och marken för byggande av bostadshus. Anledningen till denna utredning är att det finns planer på samlokalisering av landstingets centrala förvaltning till annan plats och att en del av denna förflyttning ska finansieras av markförsäljning, där förskolans byggnad ingår. Övriga byggnader intill är k-märkta.

För oss sverigedemokrater framstår det som väldigt tveksamt att ta bort ett av de få grönområdena i området och framför allt en fin miljö för en stor grupp barn. Det är tveksamt om dessa ska kunna erbjudas en liknande miljö i närområdet. Visst är det en god tanke att försöka finansiera en del av den tänkta omlokaliseringen med intäkter som inte är skatt, men barnen och deras miljö är ovärderlig, och vi måste i första hand se till deras välbefinnande. Vi stöder alltså inte denna utredning.

Stockholms skärgård är ett av Stockholms läns största fritids- och rekreationsområde för medborgarna. Skärgården är också ett turistmål. Detta gör att vi måste lägga största vikt vid att skärgården utvecklas för att möta en trolig ökning av antalet besökare. Den måste ha en hållbar utveckling för människor och miljö. Vi har en organisation som, om den erhåller nödvändiga ekonomiska resurser, på ett utmärkt sätt kan förverkliga detta, nämligen Skärgårdsstiftelsen, som har gjort ett utmärkt arbete med denna målsättning.

Ordförande! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 9
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! De beslut som vi fattar i dag och i morgon bidrar till att Stockholmsregionen, Sverige och världen ska utvecklas i en mer ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar riktning under årtionden framöver. I dag och i morgon kommer jag och Centerpartiet att tala om vilken region vi ska bygga på i dag för att vara Europas mest attraktiva storstadsregion år 2050. Om vi lyckas med det kommer vi även att stärka hela Sveriges utvecklingskraft i ekonomin.

Vi ska tala om hur Stockholmsregionen kan fortsätta vara en av de globala spjutspetsarna för att motverka den miljö- och klimatförstöring som fortfarande galopperar och som hotar både välstånd, säkerhet och hälsa i världen och i Sverige. Vi ska tala om hur invånarna i vårt län kan må bättre både fysiskt och psykiskt, så att gott arbete kan utföras, sociala spänningar minskas, gamla och nya invånares potential förverkligas och därigenom vår region stärkas ytterligare i en hårdnande global konkurrens. Här har vården i viktig roll, men minst lika viktigt är det faktiskt att politiken på nationell, regional och lokal nivå skapar förutsättningar för fler jobb och bättre tillgång till bostäder, och även att vi bebygger och trafikerar regionen miljövänligt och tillgängligt påverkar allas vår hälsa och allas vårt välbefinnande.

Det är detta, mina vänner, som kallas hållbarhet. Där är företagens dynamik och konkurrenskraft en lika omistlig grundpelare som en miljö i balans och ett öppet, inkluderande, dynamiskt och humant socialt klimat. Genom att ständigt sträva efter ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet förvaltar vi och utvecklar över tid länets samlade värden med den enskilda människans egenmakt, potential och livskvalitet i centrum.

Fru ordförande! Vårt och övriga kommuners och aktörers långsiktiga uppdrag formuleras i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen. Landstingets budget 2017 handlar om ett antal beslut på kort sikt som styr mot bästa möjliga utveckling för Stockholms län och dess invånare på lång sikt.

Genom Alliansens samarbete med Miljöpartiet har vi tillsammans hittat en hållbar finansiering för SL-trafiken. Denna överenskommelse möjliggör en hållbar finansiering och utbyggnad av kollektivtrafiken i Stockholms län. Samtidigt kan investeringar som Citybanan, Tvärbanan till Kista och Roslagsbanans viktiga upprustning fullföljas, och direktbussarna på Södertörn kan säkras. Uppgörelsen innebär även att kollektivtrafikförsörjningen av Norra Djurgårdsstaden och andra nybyggnationsområden ses över, något jag och Centerpartiet hoppas ska öppna för ett omtag med Spårväg City. Vi är även eniga om att höja priset för SL-kortet stegvis med 40 kronor 2017 och därefter 3,3 procent åren 2018 och 2019. Dessutom inför vi ett enhetligt pris på enkelbiljett oavsett hur långt man reser i regionen.

Fru ordförande! Bristen på bostäder är tillsammans med trängseln i trafiken ett av de allvarligaste hoten mot Stockholmsregionens utveckling. När vi bygger en hållbar Stockholmsregion måste vi ta ett samlat grepp om regionplanering, bostäder och kollektivtrafik. Vi behöver bygga bostäder där det redan finns god tillgång till kollektivtrafik, och vi måste utnyttja cykelns fulla potential. Genom att bygga på höjden kan vi spara grönområden samtidigt som vi bygger en urban stad. Men det är självklart också viktigt att vi bygger ut kollektivtrafiken till nya bostadsområden och att den finns på plats från dag ett när människor flyttar in.

Fru ordförande! Vi har fått höra oppositionens gamla skillingtryck om hur dålig vården i Stockholm är och hur mycket bättre allt skulle vara om vården bara drevs av oss själva i landstinget. I den här debatten är det lätt att glömma bort att vi i Stockholm trots allt har en vård i världsklass. De problem vi har, vissa av dem allvarliga, delar vi med vården runt om i Sverige och i många fall runt om i världen. Det betyder inte att vi inte kan bli mycket bättre eller att varje patient som inte får rätt vård är ett tragiskt misslyckande, men om vi inte sätter saker i rätt perspektiv kan vi inte heller fatta rätt beslut när det gäller att världens bästa vård ska komma alla länets invånare till del.

Min och Centerpartiets övertygelse är att vi får den absolut bästa vården när patienten själv har makt att välja vem man ska gå till och när. Därmed har patienten också makt att ställa krav på delaktighet och gott bemötande. Patienten får mest makt, valfrihet och därmed bäst vård när det finns flera vårdgivare att välja på. Vi ger bäst förutsättningar för vårdgivarna att tillhandahålla bra vård genom att ge dem stor frihet inom givna ramar. Vi måste alltid ställa oss frågan om ökade regler och krav verkligen ger bättre vård eller om de bara ger mer jobb åt vårdbyråkrater, sämre arbetsmiljö för vårdens omistliga personal och mindre tid för patienten.

Jag och Centerpartiet vill ha en närodlad vård där alla som behöver vården ska ha tillgång till den i rätt tid och så nära som möjligt. Därför är jag stolt och glad över att vi i Alliansen satsar mer pengar än någonsin på primärvården och att få i gång riktiga närakuter. Vi sätter nu även på allvar i gång 3R-projektet, som innebär att vi inom några år kan använda digitaliseringens alla möjligheter på ett sätt som vi i dag fullt ut troligen inte ens kan föreställa oss. Digitaliseringen kommer att revolutionera sjukvården. Den kan redan i dag ge patienter på avlägsna skärgårdsöar möjligheten att träffa läkare och lämna prover utan att de behöver lämna sin ö. Genom att ta till vara digitaliseringens alla möjligheter i sjukvården kan vi ge mer närodlad vård till patienterna i vårt län oavsett om de bor på Södermalm eller på Söderarm. Vi kan dessutom ge vårdens personal en bättre arbetsmiljö och mindre stress.

Fru ordförande! Stockholmsregionen är en del av en värld i omdaning. När dimmorna skingras ska det förhoppningsvis visa sig att utvecklingen trots allt övervägande går mot det bättre, men det finns onekligen skäl att känna oro. Vår oro är dock ingenting mot den som drabbar dem som tvingas fly från krig, förföljelse och härjande klimatförändringar. Att tro att Sverige och Europa långsiktigt kan stänga dörren för migrationen är både naivt och självdestruktivt, för Sverige, och i än högre grad övriga Europa, har trängande behov av arbetskraft. Bara i Stockholmsregionen kommer vi att ha brist på 250 000 anställda personer i olika branscher år 2025. Vårt ICT-kluster i Kista, som kallas Europas Silicon Valley, räknar med en kompetensbrist på 30 000 ICT-specialister till år 2020.

Vår byggsektor kommer inom tio år att ha ett underskott på en tredjedel av den personal som trängande behövs för att klara Sveriges och Stockholmsregionens tillväxt och bostadsförsörjning.

Det är beklämmande att se att Migrationsverket, som inte klarar av att göra asylprövningar i tid och som inte hinner med att pröva de arbetstillstånd som vårt dynamiska näringsliv behöver för att kunna anställa människor från andra delar av världen, lägger sin kraft på att jaga ut invånare från vårt län som har och har haft anständiga jobb i åratal för att deras jobb inte har utlysts på ett fackligt och byråkratiskt korrekt sätt.

Hur migrationen och integrationen hanteras är en av Stockholmsregionens viktigaste frågor, och det är av största betydelse att regeringen börjar arbeta och genomföra reformer som öppnar arbetsmarknaden för fler, som ger bostadsmarknaden mer dynamik och som inte ger konservativa fackförbund rätt att blockera inträde på arbetsmarknaden för alla de människor som vår region behöver.

En hållbar region handlar inte bara om skatteregler och miljöpolitik. Det handlar till stor del om att vi måste utveckla och dra till oss de bästa hjärnorna, de kreativaste talangerna och de mest dynamiska företagen. De utvecklas i Stockholm, och de väljer att flytta hit därför att det är en bra region att bo i. Ett av Centerpartiets mål är därför att inte bara se till att havregrynsgröten hålls kokande utan att även göra Stockholms län till en region med guldkanter – guldkanter som ger våra invånare fler intryck och gör att fler vill komma hit, starta företag och bidra till jobb och tillväxt.

Just i år har vi några beslut som särskilt bidrar till att ge Stockholmsregionen guldkanter, även om de kanske annars kommer i skymundan i debatten. Vi initierar en strategisk pendelbåtsutredning i syfte att se över hur och var en utbyggnad av nya pendelbåtslinjer kan ske på ett hållbart och effektivt sätt med hög resenärsnytta och god samhällsekonomisk lönsamhet. På så vis kan vi inte bara utnyttja vattnet för att minska trängseln på land; vi kan samtidigt föra stadens liv närmare stränderna, som ju faktiskt är den mest typiska, unika miljön för vårt län.

Vi ser vidare över hur vi ska kunna få in mer kultur i kollektivtrafiken, på samma sätt som man gör i London och Paris. Centerpartiets vision är att SL-resenären på väg till jobb eller fest kan njuta av fria teatergrupper, jazzmusiker eller vacker konst. Det är en vinn-vinn-lösning som inte behöver kosta resenärer och skattebetalare någonting samtidigt som vi ger möjligheter för unga kulturutövare, ofta med brist på tillgängliga scener, att hitta sin publik.

Vi säkerställer vidare att den nord-sydliga skärgårdslinjen fortsätter även under 2017, detta för att alla som bor i eller besöker skärgården ska kunna uppleva hela vår vackra skärgård. Genom denna båtlinje binder vi tydligt ihop ytterskärgården och ökar livskvaliteten och möjligheterna för såväl bofasta som företagare på dessa öar. För att ytterligare stärka skärgårdsföretagare och ge chans till en längre säsong i skärgården fortsätter den förlängda sommartidtabellen under 2017.

Fru ordförande! Centerpartiet och Alliansen lägger fram förslag till en budget som ger förutsättningar för en hållbar Stockholmsregion med sikte på 2050. Vi tar ansvar för en hållbart utbyggd kollektivtrafik. Vi ser till att skapa goda förutsättningar för primärvården och skapar nu förutsättningar för att ge sjukvården del av de möjligheter som digitaliseringen erbjuder. Vår budget ger också goda förutsättningar för en grön hållbar tillväxt, där vi släpper loss den potential som alla privata vårdentreprenörer i regionen kan ge. Vi ser och tar till vara hela länets potential, från Grisslehamn till Nynäshamn. Jag yrkar bifall till Centerpartiets och Alliansens förslag till budget.

Anförande nr 10
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande! Vi lever i en helt fantastisk region med fantastiska förutsättningar, så även här inne, då vi har att åtnjuta Sveriges bästa förutsättningar sett i tillväxt, skattekraft och skatteintäkter. Men det känns lite som fotbollsmatchen i gårkväll – det är bra förutsättningar, men prestationen är medelmåttig. Tuffare år väntar. Det blir underskott alla år till 2023 om man inte vidtar stora och medvetna åtgärder.

Torbjörn Rosdahl talade om att komma till rätta med kostnadsutvecklingen. Då är min fråga till honom om han har modet att ompröva ett projekt som inte längre bär sig självt i dess nuvarande utformning? Är du beredd att justera vårdvalen för en kostnadskontroll i linje med övrig hälso- och sjukvård?

Jag undrar om du har funderat på hur det kommer sig att dina partivänner i Västra Götaland, Halland och tidigare Upsala läns landsting inte är lika förtjusta i vårdval inom specialistsjukvården som ni är. Varför har Stockholm 34 vårdval medan de som är närmast efter har mindre än hälften så många? De allra flesta landsting har bara en handfull vårdval. Varför tror du att den statliga utredaren Göran Stiernstedt pekar på våra framgångar i modell i Norrtälje och avråder från vårdval geriatrik?

I tertialrapporten till hälso- och sjukvårdsnämnden för januari till april har geriatrikens kostnader för externt köpt hälso- och sjukvård med över 9 procent. Det är främst en följd av vårdval, det vill säga fri dragningsrätt på skattebetalarnas pengar för privata vårdbolag, ASIH och specialiserad palliativ vård. Är det verkligen inga siffror, inga experter och ingen verklighetsbeskrivning som kan få dig att åtminstone tveka inför beslutet att rulla ut det stora vårdmarknadsexperimentet vårdval geriatrik?

Anförande nr 11
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Tack, Erika! Vårdvalet är grunden för den enskildes rätt att välja. Man har flyttat ut mycket verksamhet från sjukhusen. I stället för att det ska vara dyr verksamhet på sjukhusen har man vårdval ute i verksamheten, och köerna har kortats. Men ingenting blir någonsin helt färdigt, utan man måste alltid vara beredd att se över och skruva i systemet. Det säger vi i Alliansen hela tiden. Tiderna förändras, och då måste vi ha ett modernt system.

ASIH är ju Stockholms näst största sjukhus, det vill säga det är så många patienter som vårdas i hemmet. Det är en avlastning för dyra akutsjukhus. Det är också en förbättring för de patienter som har möjlighet att vara hemma i sin egen hemmiljö. De slipper de risker som kan finnas på sjukhus i form av smittorisker från andra patienter och så vidare.

Erika talar om underskott. Vi är väl medvetna om att när vi befinner oss i en situation med framtidens hälso- och sjukvård har vi med revisionens hjälp lagt undan ett antal miljarder för att balansera de svåra åren. Det är alltså inga överraskningar, utan det är väl planerat med en stabil ekonomi i balans. Det är precis så som Alliansen har jobbat ända sedan 2006.

Anförande nr 12
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Torbjörn Rosdahl! Du har ett övergripande ansvar som finanslandstingsråd. Jag går nu också in på sjukvårdssidan. Jag ber di: Gör verklighet av framtidens hälso- och sjukvård!

Du har ett ansvar för investeringar och fastigheter. Visst är det skördetid när det gäller NKS, men det är för ett fåtal, och de ska ha den vård de behöver. Det handlar om de sjukaste medborgarna i Stockholmsregionen. Men för den breda massan förutsätts att det som finns under NKS också förverkligas.

Det är sprickor i skrovet – nu talar jag inte om skördetid längre, utan jag talar om ett skepp som du styr – och finns det sprickor i skrovet gungar alltihop. Det är där vi befinner oss just nu. Ni behöver förverkliga utvecklingen av närsjukhusen. Utvecklingen av framtidens hälso- och sjukvård får inte stanna upp. Den innebär ju också ett ökat ansvar för primärvården.

Ta ert ansvar för hela framtidens hälso- och sjukvård!

Anförande nr 13
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Tack, Susanne! Vi känner verkligen att vi tar ansvar för hela sjukvården. När det gäller NKS är det synd att ni försöker ge sken av att ni inte har fått information och så vidare. Men nästan på dagen för sex år sedan, den 8 juni 2010, var det full enighet om planerna för NKS här i salen. Det var helt öppna siffror, vilket man också kan läsa om i tidningarna. Det går också att läsa fullmäktiges protokoll och så vidare.

När det gäller övriga investeringar lägger vi ungefär dubbelt så mycket på de övriga akutsjukhusen som vi lägger på NKS i OPS-avtalet. Vid Danderyds sjukhus pågår byggnadsarbeten. Man kan åka förbi och titta på lyftkranar. Det är likadant med Södertälje sjukhus och SÖS. S:t Göran är på gång. Det satsas enormt mycket. Även närsjukhusen är på gång. Det känner ni till. Ni vet också att man måste satsa på primärvården.

Vi tar vårt ansvar. Vi skulle gärna vilja ha en seriösare debatt i den här frågan än den som förs just nu.

Anförande nr 14
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Torbjörn talade i sitt inledningsanförande om Reepaluutredningen. Där har vi ett lite annat synsätt. Vi menar att om vi blir av med riskkapitalister i välfärden får vi mer pengar att skapa välfärd för här i Sverige. Men du talar om att jobben för 92 000 anställda hotas. Hur tänker du då? Tror du att riskkapitalisterna rent fysiskt kommer att ta sjukhus och vårdcentraler och flytta dem till Kajmanöarna eller Kanalöarna?

Anförande nr 15
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Ja, Håkan, nu känner jag igen Vänstern! Reepalu fick ett uppdrag att undersöka vinster i välfärden. Tänk vad det hade varit trevligt om han hade kommit och frågat Stockholms läns landsting, som har störst erfarenhet av privat finansierad välfärd. Över 60 procent av vår öppenvård är privat finansierad, och den fungerar bra. Men det gjorde han inte, utan han drog sina egna slutsatser.

Siffran 92 000 personer gäller handelskammarens upptagningsområde, alltså Stockholm och Uppsala. Självklart kommer inte alla att bli arbetslösa, men väldigt många av dem vill inte gå till landstinget. De lämnar då sitt jobb. Vi har talat om sjuksköterskor som inte jobbar som det de är utbildade som. De vill göra något annat. Det är alltså ett hot, och det hotet finns redan i dag, för dessa företag får inte banklån. De kan ha svårt att rekrytera personal när framtiden är oviss. Det är så man måste se hoten i frågan om vinster i välfärden. Det är inte som Håkan påstår, att människor är så glada och jobbar kvar i alla fall. Snart har de ju ingenstans att jobba, för infrastrukturerna runt omkring tror inte på morgondagen, med dagens regering.

Anförande nr 16
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Torbjörn, vi kan verkligen diskutera detta med 60 procent och om vården fungerar bra. Vi har vårdval och privatiseringar inom primärvården. Det finns flera vårdcentraler som inte lyckas rekrytera läkare och som bedriver vård med enbart hyrläkare. Det verkar ju inte fungera.

Jag hoppas verkligen att Reepalu kommer hit och talar med Stockholms läns landsting och ser att om man vill möta vårdens utmaningar är inte privatiseringar och vårdval det trollspö som löser problemet.

Anförande nr 17
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Det blir allt tydligare att Socialdemokraterna väljer att prioritera bort ansvar och stabila finanser. Erika, när man läser er budget kan man konstatera att ni ger 470 miljoner mindre i landstingsbidrag till verksamheterna. Trafiknämnden får 215 miljoner mindre i resurstillskott, och övriga centrala funktioner 430 miljoner. Det betyder mindre resurser till digital utveckling, sämre möjligheter att utveckla och vidareförädla landstingets fastighetsinnehav, mindre resurser till koncernövergripande funktioner, mindre resurser till att utöva den uppsiktplikt som åligger landstingsstyrelsen och mindre resurser till den koncernstyrning som är nyckeln till god ekonomisk hushållning.

Däremot har ni 315 miljoner mer i intäkter än vad vi i Alliansen har. Men ni har inte gjort er hemläxa. Ni har en from förhoppning om att dessa pengar ska komma genom mer reklamintäkter, bättre lokalutnyttjande och fler resande. Men tjänstemännen har ju redan tagit hänsyn till dessa pengar. De ligger redan i budgeten, och man kan inte räkna dem två gånger.

Ni har minskat trafiken med 250 miljoner, och de pengarna behövs verkligen nu när Citybanan öppnas. Totalt sett minskar ni trafiken med 465 miljoner. Det är alltså minus 3 procent medan Alliansen ligger på plus 3,3 procent. Då är min fråga till dig, Erika: Hur många busslinjer tänker du lägga ned, och hur många pendeltåg tänker du ställa in för att få din budget att gå ihop?

Anförande nr 18
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack för frågan, Torbjörn Rosdahl, vilken den nu egentligen var! Det är bra att du tar upp detta med de 99 busslinjer som ni dragit ned på och som vi nu vill återställa med vår budget. De är prioriterade för att få folk till skola, fritidsaktiviteter och inte minst arbete. Det är många kommuner i länet som är hårt drabbade av de nedskärningarna. Er taxehöjning sätts på ett sparkonto genom ett ökat avkastningskrav och ska endast gå till investeringar. Ni får alltså inte in en enda krona till driftsbudgeten genom taxehöjningen.

När det gäller fastighetsinnehavet är vi väldigt tydliga med att vi vill sälja icke-strategiska fastigheter som inte stöder strukturen för framtidens hälso- och sjukvård. Därigenom får vi loss friska pengar att investera i moderna närsjukhus i Handen och i Barkarby, och vi vill fortsätta planera för närsjukhus också i Tumba och Skärholmen. Det är så vi bygger en tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård i vår region.

Uppsiktsplikten över bolagen är viktig. Vi har fått många revisionsanmärkningar under de senaste åren. Det krävs en skärpning och en ännu kraftigare ägarstyrning. Den hoppas jag att du efter drygt ett år med den nya modellen är beredd att skruva ytterligare i. Det vill vi gärna bidra till. Här har vi varit överens, och vi vill gärna ha ett gott samarbete, för det krävs verkligen – inte svällande byråkrati och konsultkostnader utan ett grepp om styrningen av hälso- och sjukvården.

Anförande nr 19
Landstingsrådet R o s d a h l (M): De 99 busslinjer som ni ska återföra är ju inte finansierade. Det är ett litet problem för er.

Ni finansierar er budget genom att ange fiktiva besparingsposter och peka ut diffusa framtida intäktsposter. Man anger enorma summor i besparingar på administration och konsulter utan att ha satt sig in i vad de gör och vad man talar om. Man skapar massor, ja kanske miljarder, i intäkter av försäljningar av fastigheter utan att objekten är identifierade eller ens ligger i process för försäljning. Det är så här Socialdemokraterna bygger upp en budget när de inte behöver ta ansvar. De företräder ett minoritetsparti.
Men min fråga återstår: Vilka bussar, pendeltåg och tunnelbanelinjer ska ni lägga ned om er budget blir verklighet?

Anförande nr 20
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Torbjörn, det där är inte trovärdigt! Om man inte tar in några nya pengar i driftsbudgeten får man inte heller mer pengar att lägga ut. För att fylla hålet på 4 miljarder i trafikinvesteringsbudgeten krävs det omprioriteringar. Det är vad vi presenterar i vårt förslag. Genom att ta greppet om miljardrullningen inom vårdvalen, konsultnotorna och den svällande byråkratin – den är dubbelt så stor som när vi styrde tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet 2002–2006 – får vi trovärdighet i vår finansiering.

Jag återkommer gärna till detta med ostrategiskt fastighetsinnehav, som du inte berör här. Vi får kanske chansen i en kommande debatt. Vi måste verkligen få snurr på byggandet av nya och moderna vårdlokaler även utanför innerstaden och de centrala snitten. Det är något som vår växande region verkligen behöver för att vi ska kunna bygga en jämlik sjukvård.

Anförande nr 21
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Socialdemokraterna vill rulla tillbaka utvecklingen och sätta stopp för viktiga vårdval, exempelvis för äldre inom geriatrik. Jag har en fråga om vårdvalens utveckling. Det handlar ju inte bara om en siffra i en tabell, utan det handlar om människor av kött och blod. Det handlar om patienter. Ni ska göra besparingar på flera hundra miljoner kronor. Jag vill veta: Vilka patienter är det som är i vården alldeles i onödan – är det cancerpatienter, människor som är rädda för sin eventuella hudcancer, kvinnor som söker gynekologi eller liknande? Vilka patienter är det som ni vill hindra från att söka vård i vårdval?

Vi ser att det finns behov av att justera ett fåtal av vårdvalen därför att kostnaderna stiger utan att hälsan nödvändigtvis förbättras. Men ni gör ett stort hugg mot vårdvalen, och jag vill att du, Erika, berättar för mig och för patienterna vilka det är som du tycker springer till vården i onödan.

Anförande nr 22
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack för din fråga, Anna! Jag hoppas att vi är överens om att vi ska lyssna på patientorganisationerna. Ett exempel är Prostatacancerförbundet, som är emot vårdval på prostatacanceområdet. Man är emot de idéer ni har. Jag tänker också på den statliga utredaren när det gäller effektiv hälso- och sjukvård, som avråder från ett nytt omfattande vårdmarknadsvårdval för geriatrik. Bör vi inte lyssna på experter och patientorganisationer?

Sedan har jag all respekt för att vårdval kan fungera väl. Du vet också att vi har varit för en hel del av de vårdval som har införts. Det vi är angelägna om är att man orkar stanna upp och fråga sig om man ska fortsätta med samma typ av politik för alla områden, eller behöver man ibland vikta ersättningar och se till att man får etableringar i nya områden – alltså en mer pragmatisk inställning.

Vi har redan 34 vårdval inom specialistsjukvården. Det sticker ut i landet. Dina partivänner i andra landsting har inte samma övertro på just den modellen för alla områden. Att du visar en vilja att justera i vårdvalet välkomnar jag. Jag önskar att Torbjörn Rosdahl hade visat samma pragmatiska inställning som du just gav yttryck för.

Anförande nr 23
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Erika Ullberg, din pragmatism innebär att du ska spara många miljoner på vårdval. Du slingrar dig. Du berättar inte vilka patienter du tycker inte ska få ta del av vården. Detta handlar ju om pengar som går till vård.

I Alliansen är vi helt eniga om att vi ska se över och ta ansvar för vårdvalen. De flesta vårdval funkar mycket väl och ger patienterna tillgång till bra vård. Ett litet fåtal behöver vi justera, och det tar vi ansvar för. Men berätta nu, Erika: Vilka patienter är det som inte ska få vård?

Anförande nr 24
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Erika Ullberg, vi har i det här länet vid sidan av pendeltågstrafik och tunnelbanetrafik ett stort kollektivtrafiksystem som heter Roslagsbanan. Detta trafiksystem avskyr ni i Socialdemokraterna starkt. Ni lyckades inte lägga ned det på 1980-talet, då bland andra Centerpartiet var med och räddade Roslagsbanan. Nu vill ni ha ett idiotstopp för investeringar i Roslagsbanan, ett av våra största kollektivtrafiksystem.

Du har ju tagit del av samma information som vi övriga har fått i trafiknämnden, det vill säga att det inte finns några stora besparingar att göra, och nu vill ni förkasta den stora investeringskostnad som vi redan har lagt in i projektet. Är detta verkligen ett sätt att bygga Stockholmsregionen på ett hållbart sätt? Man kastar stora investeringar i sjön för att göra en minimal besparing.

Anförande nr 25
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Tack fr frågan, Gustav! Jag älskar all kollektivtrafik, och Roslagsbanan är förstås inget undantag. Det var därför vi stod bakom det eniga beslutet om att rusta upp Roslagsbanan. När jag bodde i Åkersberga åkte jag dagligen med den. Under det senaste året har det blivit lite färre tillfällen, men jag har ändå slagits av den ökade komforten och minskad sårbarhet. Det finns nu en kraftigt förbättrad kapacitet som inte är fullt utnyttjad. Det finns ingen förgävesinvestering i det.

Det vi ifrågasätter är att vi ska fortsätta med en dyr förstärkning från kvartstrafik till tiominuterstrafik på Roslagsbanan samtidigt som väntan på utbyggnaden av Tvärbanan i Bromma Blocks och Kista Science Park blir lång. Fördyringen och er oförmåga att prioritera gör nu att tvärbanan ska byggas ut i två etapper, och man får vänta ända till 2023. Det tycker vi är olyckligt. Den fördyring som trafiknämnden klubbade igenom nästan helt utan diskussion kommer att ta sex år att betala genom er taxehöjning. Jag tycker att det behövs lite mer ödmjukhet inför att det kan krävas omprioriteringar.

Anförande nr 26
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Om trafikkapaciteten i Stockholmsregionen ska räcka måste vi få fler människor att välja att åka kollektivt och färre att ta bilen. Det gäller naturligtvis inte minst i nordostsektorn, som genererar ganska mycket biltrafik.

Att göra ett idiotstopp för de investeringar som är på gång på Roslagsbanan kanske sparar 1 miljard, men om de genomförs skulle de ge en kapacitetshöjning i systemet som nästan motsvarar tunnelbanekapacitet. Kan det verkligen vara att ta ansvar för en hållbar och

kapacitetsstark kollektivtrafikförsörjning att vilja idiotstoppa förbättringen av Roslagsbanan? Det förtjänar invånarna i nordostsektorn ett svar på.

Anförande nr 27
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Anna Starbrink nämnde flera gånger vårdval geriatrik. Under mandatperioden 2006–2010 utreddes vårdval geriatrik, och det avvisades då Alliansen, som då var i majoritet. Bland annat sade sjukvårdslandstingsrådet Filippa Reinfeldt att om man ska göra val ska det vara väl genomtänkta val. Då avvisade ni alltså detta.

Nu tycks ni däremot vara fixerade vid att vårdval geriatrik är vårdens räddning. Varför denna förändring?

Anförande nr 28
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack, Håkan, för din fråga! Ja, det är dags nu. Det är dags att myndigförklara äldre och våga anförtro dem möjligheten och makten att fatta beslut om den vård som är viktig för dem. Från Liberalernas sida har vi alltid sagt att vi tycker att vårdval ska användas på alla områden där det är lämpligt och möjligt. Nu är tiden mogen. Det är dags att ge äldre valfrihet.

Du vill inte detta, Håkan. Du står fast vid din gamla vanliga uppfattning. Jag tycker att det är tråkigt, Håkan, för äldre människor har full kapacitet att fatta dessa viktiga beslut.

Anförande nr 29
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Då går vi vidare, tänkte jag. Vi vet ju att det är ett väldigt tryck på våra akutmottagningar. Då undrar jag hur vårdval geriatrik ska fungera konkret. När en äldre person kommer in på en akutmottagning, ska den personen då ligga kvar där i väntan på att få sitt val? Är det denna signal du skickar till våra överbelagda akutmottagningar – att man ska ha en massa äldre som ligger där och väntar på att få sitt val i geriatriken? Det tycker jag låter lite bekymmersamt.

Anförande nr 30
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Nej, Håkan, självklart kommer våra äldre att tas emot väl. I bästa fall kommer de inte ens att behöva komma till akutsjukhusen i framtiden, om de inte har behov av akutsjukhusens resurser. Vi behöver mycket mer av direktintag till geriatriken, och vi behöver bygga ut geriatriken. Det är också förklaringen till att kostnaden för geriatrik ökar nu. Det beror inte på vårdval, för något sådant finns ännu inte där, utan det beror på att vi medvetet bygger ut geriatriken för att de svårast sjuka äldre behöver mer vård.

Anförande nr 31
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Anna Starbrink, jag ber dig att lyfta blicken. Det finns mycket som vi var överens om när det gäller riktningen, det vill säga att vi just nu inte skördar utan sår. Jag skulle vilja att du funderar lite grann på hur vi styr Stockholms läns landsting. Vi kan inte bara styra med valfrihet. Vi måste ta ett budgetansvar och ha en styrning av vården i den riktning som är nödvändig för framtidens hälso- och sjukvård.

Målet för vårt arbete är jämlik vård. Vi har inte jämlik vård i dag. Hur vill du styra? Det kan inte bara handla om valfrihet.

Anförande nr 32
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Tack, Susanne! Jag tycker att valfrihet är ett viktigt sätt att styra på, för det flyttar makten från dig och mig till patienterna själva. Det är alltså viktigt. Styrningen i övrigt går till genom ekonomiska styrmedel och våra ersättningsmodeller, liksom genom de kvalitetskrav vi ställer. Jag tror också att vi behöver utveckla metoderna för hur vi arbetar med uppföljning och ersättningar i vården. Men det står inte i motsats till att vi också kan ge patienterna stor makt och valfrihet.

Anförande nr 33
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Valfrihet är en fråga. Men jag frågade hur vi uppnår jämlik vård. Vi har en lagstiftning att följa. Vi måste också hushålla med medborgarnas pengar. Vi kan inte använda skattemedel hur som helst, utan vi ska ha en budgetkontroll.

Detta är två frågor som står över vårdval, LOV och LOU. Det är fråga om lagstiftning. Det är fråga om att göra vårt jobb. Det handlar om kostnadskontroll och jämlik vård.

Anförande nr 34
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Susanne! Kostnadskontroll uppger vi genom våra ersättningsmodeller, som vi alltid måste vara beredda att skruva på.

Jämlik vård handlar i hög grad om tillgänglighet. Att öka tillgängligheten i vården för alla är en viktig målsättning. Där spelar vårdvalen en stor roll. Det är ingen slump att vi har bättre tillgänglighet här än man har genomsnittligt i Sverige.

Anförande nr 35
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Tack, Ella Bohlin, för ditt inledningsanförande! Du säger att framtidens vård är här och nu. Du är ju också ansvarig för barnsjukvården. Precis som jag sade i mitt anförande är det över 200 barn som har stått över 90 dagar i kö för operationer vid Astrid Lindgrens barnsjukhus. Det var nog många av oss som läste DN-reportaget om den lille pojken som blivit hindrad vid operation tre gånger – det hade till och med gått så långt att han hade blivit sövd, men man fick väcka upp honom för att man inte hade personal för att göra själva operationen. Jag undrar: Är det detta som är framtiden, Ella Bohlin? Det är 200 barn som står i kö, och det fungerar väldigt dåligt.

Anförande nr 36
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Tack, Håkan, för frågan! Det var hjärtskärande artiklar som vi läste om de här barnen; det håller jag verkligen med om. Som både du och jag vet är det kompetensförsörjningen som är bristen. Tyvärr finns inte personalen där. Det är framför allt specialistsjuksköterskorna som saknas.

Därför har vi nu under flera år tillfört medel för extra utbildningar. Vi har också köpt uppdragsutbildningar för att komma till rätta med brisen på kompetens. Jag har också pratat med chefen på ALB. Akuta och absolut nödvändiga operationer ställs aldrig in, utan det görs alltid en prioritering för patientsäkerheten och för barnens bästa, naturligtvis.

Vi har en utmaning när det gäller kompetensförsörjningen. Vi behöver locka fler specialister till vårt län. Min kollega Peter Carpelan jobbar också med en kompetensförsörjningsstrategi som väntas komma inom kort.

Anförande nr 37
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ella rabblar upp ett antal åtgärder. Min fråga är: Så här har det ju varit rätt länge – tycker ni att ni har lyckats bra? Under våren är det alltså 200 barn som står i kön.

Anförande nr 38
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Självklart måste jag ställa en fråga till Ella Bohlin om förlossningskrisen i Stockholm. Vi har sett resultatet av ett experiment och en oförmåga att få fram tillräckligt många förlossningsplatser. Det drabbar nu födande kvinnor i regionen. Personalen är desillusionerad och mycket orolig. Det finns IVO-anmälningar, och situationen är svår.

BB Sophia fick ju starta utan att kunna samordnas med resurser vid ett akutsjukhus. Sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrink har i Dagens Nyheter varit väldigt tydlig med att förlossning bör ligga i anslutning till akutsjukhus för att få bättre effektivitet och trygghet. Då undrar jag: Är du beredd att ompröva den fria etableringsrätten för förlossningsenheter och slå vakt om vår möjlighet att få fram det antal förlossningsplatser som krävs, bland annat vid Karolinska och S:t Göran?

Anförande nr 39
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Att förlossningsenheter bör ligga i anslutning till akutsjukhus är vi i Alliansen fullt överens om. Förfrågningsunderlaget ser ut som det gör, och det kommer vi inte att ändra på. Det är transparent och tydligt. Det görs också en hel del revisioner och genomlysningar av underlagen, där vi gör nödvändiga justeringar. Sådana justeringar kommer upp här inom kort.

När det gäller förlossning har vi kapacitet i länet, men fördelningen är just nu väldigt skev. Därför behöver vi utnyttja all kapacitet som finns i hela länet. Jag kommer att beröra dessa frågor ännu mer under debatten i morgon.

Anförande nr 40
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Det är bra att vi kommer att prata mer om detta i morgon. Det kommer mina partikamrater också att ställa frågor om, såklart. Du säger här att vi har tillräcklig kapacitet och att den bara behöver omfördelas. Det låter ungefär som när H. G. Wessberg sade att vi har tillräcklig kapacitet för höghastighetståg i vår region fram till 2035. Jag tror inte att man kan räkna med att man alltid kan utnyttja 100 procent av den kapacitet som finns. Då blir det alltid några kvinnor som får föda i bilen. Då skapas det otrygghet och oro.

Jag tyckte mig höra att du är beredd att justera i systemet och förhindra en fri etableringsrätt som gör att vi får förlossningsenheter där man inte kan få långsiktighet och samordning med akutsjukhusens resurser. Det välkomnar jag.

Anförande nr 41
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Vi har ju fått höra Dan Kareliusson och Sverigedemokraterna hävda att svenskar trängs undan på arbetsmarknaden av invandringen. Jag skulle vilja höra, Dan Kareliusson, vad du har för konkreta exempel på att svenskar trängs undan från arbetsmarknaden.

Jag skulle också vilja höra hur du tycker att Stockholms företags arbetskraftsbehov ska tillgodoses, när vi av Länsstyrelsens beräkningar vet att det behövs 250 000 ytterligare anställda fram till 2025, när vi saknar 30 000 ICT-tekniker för att Europas Silicon Valley ska

kunna fungera framgent och när vi kanske saknar 60 000–70 000 byggarbetare fram till om ungefär tio år.

Svara gärna på de frågorna, tack!

Anförande nr 42
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Det är ju så att det finns en stor grupp arbetslösa, som vi väl i första hand ska ta till vara, och det är väl fråga om utbildning även för dem som är inhemska. Att man då ska låta dem som kommer hit nyanlända gå före och få utbildning kan jag inte se som någon lösning på det här.

Sedan bör man väl också diskutera det ständiga jublandet över kvalificerad arbetskraft från utlandet. De här människorna behövs ju i de länder de kommer ifrån, även om det är krig. I FN:s flyktingläger skulle det behövas både läkare och utbildade IT-människor. Varför ska den rika världen ta hand om dem som är utbildade i den fattiga?

Jag ser inte att det är något problem med att förse svensk industri eller företag med lämplig arbetskraft. Det är ju fråga om att vår yrkesutbildning har släpat efter i skolorna och att det kanske under en längre tid har varit så att man hellre har valt en annan utbildning än den som ger arbete – det har ju varit fritt att göra som man vill. När jag var ung fanns det yrkesutbildningar inom alla områden, och då hade vi – fast vi var ett expanderande och väldigt starkt exportland – tillgång till arbetskraft. Jag tror att det var ett långvarigt fel man gjorde när man tog bort yrkesutbildningarna i skolorna.

Anförande nr 43
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Jag frågade ju om konkreta exempel där svenskar har trängts undan från arbetsmarknaden av invandrare, och jag ställde också frågan om hur vårt arbetskraftsbehov ska tillgodoses. Men jag uppfattade inte att jag fick något konkret exempel på att svenskar trängs undan från arbetsmarknaden av invandringen.

Anförande nr 44
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Exempelvis inom den akademiska världen har vi en stor undanträngningseffekt av just inhemska akademiker, eftersom arbetsgivarna får ersättning för att de anställer utländska akademiker. Och det är konkret, det är verklighet. Vi har människor i partiets led som kan bekräfta detta.

Det gäller även andra områden, exempelvis inom vården, där man anser att vi behöver så mycket folk – men det är kanske arbetsmiljön som inte är den bästa? Man kanske ska titta över det i stället och rekrytera inhemska.

Jag ser inga problem i och för sig med att det kommer arbetskraftsinvandring – det har det ju alltid gjort. Men nu är det inte fråga om att det alla gånger är de lämpligaste som får arbetena.

Anförande nr 45
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Dan Kareliusson, jag har en fråga. Den gäller att din partiledare har sagt att han vill rensa ut extrema åsikter och inte koppla allting till invandringspolitik. Jag tycker ändå att ditt anförande hade en främlingsfientlig ton och var förknippat med en hel del fördomar. Så jag vill fråga dig hur du ser på att ni här i landstinget bedriver en sådan sorts politik när er partiledare har sagt någonting annat.

Anförande nr 46
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Nej, jag uppfattar det inte så, utan det är ju fakta att personal belastas extra av den här invandringen. Varför ska man hålla det hemligt?

Det är naturligtvis problem – språksvårigheter och även ett religiöst problem – att hantera det här. Allra helst som tillströmningen är så pass stor som den är blir det ju ett problem för personalen. Varför ska vi inte erkänna det?

Jag förstår inte att det skulle vara något negativt att jag påpekar de här problemen. Det har väl inte med någon negativ syn på andra människor att göra? Jag uppfattar det inte så, utan det är problem som uppstår och då bör man kunna diskutera dem utan att det ska svartmålas.

O r d f ö r a n d e n : Jag konstaterar att replikomgången mellan gruppledarna är avslutad och vi går vidare.

Anförande nr 47
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Budgetdebatten i Stockholms läns landsting håller på traditionerna! För elfte året i rad presenteras en budget i balans. Det är unikt om vi ser till Sveriges landsting och regioner. För elfte året i rad presenteras också nya resurser och satsningar på sjukvården och kollektivtrafiken. Vården säkras – 3,2 miljarder mer – och trafiken, 568 miljoner mer. Det är något som inte heller det är självklarheter om vi ser till Sverige.

Det görs också i den budget som ligger framför er en lång rad framtidsinvesteringar när det gäller både sjukvård och kollektivtrafik, som uppgår till miljardbelopp och som saknar motstycke i stora delar av vår omvärld.

Allt detta sker dessutom utan skattehöjningar!

Är det här resultatet av några naturkrafter eller tillfälligheter? Nej, det är inte slumpen som styr Stockholms läns landsting. De elva åren har en gemensam nämnare. Den heter Alliansen, den heter Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Den heter ansvar för ekonomin, den heter mer makt till patienterna och den heter en växande kollektivtrafik.

Peter Englund har en gång beskrivit det mänskliga sinnet som något av det bräckligaste ting som finns, något som han har beskrivit som en faktor som ständigt vill förenkla och i vilket avståndet vill spela sina spratt. I politiken får man ibland känslan av att denna bräcklighet är extra stor – och därtill att det varit extrapris på mörka färger i butiken.

Efter elva år med Alliansen kan vi summera hur underskott har blivit överskott, hur vårdköer har blivit valfrihet och hur resenärerna har blivit både fler och nöjdare. Vårdtillfällena har blivit fler. Det har också bussturerna, pendeltågsavgångarna och spårsatsningarna för framtiden.

Visst finns saker och ting som borde ha gjorts annorlunda. Visst finns saker och ting som borde ha hanterats på ett annorlunda sätt, med historien i backspegeln. Visst finns fel och brister fortsatt som måste rättas till i både våren och kollektivtrafiken. Men fakta talar fortsatt sitt tydliga språk: Stockholmsregionen och Stockholms läns landsting står i dag starkare än för elva år sedan.

Med budgeten för 2017 tas ytterligare ett steg i riktning mot en ännu starkare Stockholmsregion. När det gäller trafiken, som vi ska debattera lite senare i dag, finns det mycket att prata om där. Jag ska inte säga så mycket om detta – och framför allt har jag

tyvärr inte tid för några repliker inom det utrymme vi har fått – men jag vill ändå markera att det finns en stor satsning som 2017 ser dagens ljus, om vi mäktar med att bära det fortsatta ansvaret för landstingets samlade verksamheter och ekonomi. Jag talar naturligtvis om en av vår tids stora generationssatsningar och framtidsinvesteringar, nämligen Citybanan.

För mig är Citybanan en generationsinvestering, som dagens och morgondagens stockholmare har många att tacka för. Det började med Dennisöverenskommelsens tredje spår, därefter följde idéer och planer formade i Stockholmsberedningen under tidigt 2000-tal, ett säkrande av själva bygget samt finansiering lokalt, regionalt och nationellt efter valet 2006 med formell byggstart 2009. Det har inte varit en resa utan utmaningar. Årsskiftet 2006-2007 krävdes ett omtag av hela det planerade bygget. Den tidigare regeringen hade nämligen underfinansierat projektet med hela 5 miljarder kronor. Resultatet blev dock en kommunal och regional kraftsamling. Bygget kunde finansieras och spaden sättas i marken.

2017 är året då Citybanan ska sättas i drift. Då kan vi tydligt öka robusthet, kvalitet och komfort i pendeltågstrafiken – och tro mig, det behövs! Det säger oss vår historia, och det säger oss också de utmaningar vi har framför oss.

Vi gör mycket för att Citybanan ska bli den satsning som vi alla hoppas på – att anskaffa 46 nya pendeltåg, att öppna två nya tågstationer och säkra en helt annan säkerhet när det gäller driften av tågtrafiken genom centrala Stockholm, detta till nytta för hela Sverige.

Parallellt med detta sker också en utveckling av den interregionala pendlingstrafiken med ett nytt, rättvisare taxesystem, 33 nya regionaltåg och en utvecklad trafik inom ramarna för Mälartåg.

En sak ska erkännas: Det har kostat, och det kommer att kosta. Det gör nämligen stora framtidssatsningar av detta slag. Men att satsningen behövs tror jag inte att det råder något tvivel om. När vad som i praktiken är spårlösningen genom Stockholm såg dagens ljus 1871 passerade där 10 tåg om dygnet. I dag är vi uppe i 550 tåg om dygnet – och vi vet att behoven kommer att fortsätta att öka i en växande Stockholmsregion.

Vi har gemensamt att ta just detta ansvar för landstingets ekonomi som möjliggör för oss att inte bara öppna Citybanan 2017 utan också att bruka den på det sätt som ska komma resenärerna till godo. Det gör vi bäst genom att ta ansvar för ekonomin, och vi kommer att återkomma till hur man gör detta på bästa sätt. Men låt mig bara säga att det finns några oroande moment här, och det är just oförmågan att – för att citera Göran Persson – se sig själv i andra, och kanske just i Socialdemokraternas fall att se sig själva i hur det går till när deras politiska förslag träffar verklighetens ljus i de delar av Sverige där man styr och har makten.

I Härnösand i Västernorrland demonstrerade strax före första maj 25 000 invånare mot det socialdemokratiska styrets sjukvårdspolitik. Det är fler än vad som gick i de samlade förstamajtågen i hela Sverige under socialdemokratisk flagg i år!

Tittar vi på Region Skåne så rasar hundramiljonersunderskotten – i fel riktning, ska sägas. Samma sak är det om vi tittar på Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten – där summeras de planerade underskotten i år till över en miljard. Och så är det i Uppsala och så är det i Sörmland – underskotten duggar tätt. Så går det nämligen när man hävdar sig kunna göra allt till alla och aldrig någonsin klarar av en robust finansiering.

Så vill vi inte ha det i Stockholms läns landsting! Här har vi att se till att säkra upp en ansvarsfull ekonomi, som möjliggör för oss att inte bara prata satsningar utan också kunna leverera dem.

Det kommer att komma upp en talare efter mig här som kommer att lova runt. Vi kommer att debattera med varandra när det kommer till trafikdelen. Jag ber er bara att fästa uppmärksamheten på en sak i det hon kommer att säga. Hon kommer att lova mycket, hon kommer att säga att väldigt mycket inte fungerar och att väldigt mycket kommer att bli bättre, och hon kommer att säga sig vara garanten för det. Ställ er själva frågan: Hur ska det bli möjligt, när man har 400 miljoner mindre än Alliansen att utveckla kollektivtrafiken för?

Anförande nr 48
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Fullmäktige, åhörare, ordförande och presidium! Kristoffer, jag visste inte att du var en siare! Jag tänkte nämligen inleda debatten med att ägna en liten hyllning till det rättvisa och jämlika biljettsystemet med enhetstaxan.

Sedan Moderaterna införde zoner i SL:s biljettsystem 2007 har det orsakat orättvisor och oklarheter för resenärerna. Nu kan vi fira att efter åratal av kamp har förnuftet segrat och en majoritet av landstingsfullmäktige – förmodar jag – kommer att rösta för införande av enhetstaxa i kollektivtrafiken. Vi har haft ett ödmjukt men avgörande krav, att enhetstaxans möjligheter att locka nya resenärer och långsiktigt skapa stabila förutsättningar för ökat resande och ökade intäkter skulle utredas. Den parlamentariska utredningen visade också att enhetstaxan är vad resenärerna efterfrågar. Därför vill jag tacka alla partier som har varit med att arbeta för enhetstaxa i kollektivtrafiken och alla partier som har orkat ompröva sina positioner för den pragmatiskt bästa lösningen för SL:s resenärer.

Men, ordförande, trots mina få månader i landstinget har det för mig blivit uppenbart att SL har stora ekonomiska problem, och metodiken att ständigt höja biljettpriserna visar en oförmåga att ta sig an problemen, där man i stället lägger ansvaret på resenärerna.

Stockholmsregionen är särskilt beroende av en kapacitetsstark kollektivtrafik för sin fortsatta tillväxt. Stockholmarna är i allt större utsträckning beroende av kollektivtrafiken. Av den anledningen bör politiken vara försiktig med biljettprishöjningar och se till att styrning och kollektivtrafikinvesteringar är smarta och effektiva. Det är med förvåning jag inser att viljan inte finns att över huvud taget konstruktivt diskutera varför nya trafikprojekt de senaste tio åren ständigt fördyras och hur man skulle kunna investera smartare, inte bara på vad som kan se bra ut inför nästa valrörelse utan för lönsamhet många år framöver för hela regionen.

Därför är det väldigt tråkigt att Moderaterna väljer att skicka notan till SL:s resenärer genom att höja priset på månadskortet samtidigt som man inte återställer de kraftigaste nedskärningarna i busstrafiken som drabbat Stockholms kollektivtrafikresenärer. Det är inte så vi bygger ihop Stockholmsregionen!

Om jag hade rätten att yrka, hade jag så klart yrkat bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 49
T o m a s E r i k s s o n (MP): Tack, herr ordförande, ledamöter, åhörare!
Stockholmsregionen ska bli Europas mest attraktiva och ledande storstadsregion – ja, det är i alla fall ett mål som sju av åtta partier står bakom i den här församlingen. Och det är en bra vision. För oss i Miljöpartiet innebär den visionen att du ska kunna ta dig till och från jobbet och till och från fritidsaktiviteter på ett klimatsmart sätt, att naturen ska finnas nära dig, att vården ska kunna finnas där för dig och dina anhöriga när du behöver den, och att bostäder ska finnas både till dig själv och dina barn när du så behöver i livet. Kultur ska också berika invånarnas liv i alla skeden.

För att uppnå en sådan vision behövs det ett tydligt ledarskap, någon som fattar rodret och någon som styr landstinget in i framtiden. Jag har länge ställt mig frågan vem som är kapten

på den skuta som är Stockholms läns landsting. Alliansen verkar ha kapitulerat inför uppgiften att ta ut en tydlig kurs och föra Stockholm mot den här visionen. I dag ser vi en Allians som mera liknar en optimistjolle med fyra olika partier utan vare sig någon tydlig styrman eller kapten. I stället för att ha en vilja att hitta gemensamma lösningar läggs allt engagemang på att täta hål som tar in vatten efter år utan kapten.

Stockholmsregionens utmaningar behöver lösas här och nu. Tyvärr verkar det inte som att Alliansen klarar av den uppgiften.

Vi kan ta Nya Karolinska som exempel. Förutom att projektets kostnader har ökat från 52 till 61 miljarder, visar de nya uppgifterna att kostnaden för att driva och underhålla detta projekt kommer att uppgå till 1,2 miljarder 2039, vilket oavsett hur man räknar innebär en kraftig fördyring.

Jag skulle också vilja säga till både Torbjörn Rosdahl och Paul Lindquist att ni måste ha en fantastisk tilltro till era tjänstemän och jurister när ni ser att de år 2013 skulle kunna tala om och kostnadsberäkna exakt vilken utrustning, ned på dragskåpsnivå i laboratorier, som kommer att finnas på Nya Karolinska 2039. Jag undrar faktiskt, i all ödmjukhet, om ni har frågat till exempel Daniel Forslund om han i sitt ämbete som innovationslandstingsråd kan förutse exakt vilken utrustning Nya Karolinska skulle behöva 2039 – det tror jag att du skulle vinna per Europapriser på i så fall!

Fler exempel finns tyvärr på begränsningar i att klara ekonomin. För ett tag sedan nåddes vi av rapporter om kraftiga fördyringar i projektet med utbyggd tunnelbana, vilket klart beror på de bristfälliga kalkyler som Alliansen tog fram när man genomförde projektet från första början.

Miljöpartiet har å sin sida i den här budgeten valt att göra en överenskommelse med Alliansen kring utbyggnad av kollektivtrafik. Vi gör det därför att vi inser att Stockholmsregionen behöver byggas ut, att vi har invånare som flyttar in och att Stockholmsregionens behov inte väntar på att Alliansen ska ta på sig en ledartröja.

En växande Stockholmsregion innebär också att man ibland måste fatta beslut som man inte vill eller tycker om. Den skattehöjning som vi föreslår i vår budget på 15 öre är inte för att vi anser att skattehöjningar är det av Gud givet goda – vi gör det därför att vi anser att det behövs för att erbjuda invånarna i Stockholms läns landsting den service de behöver, för att bygga ut vården och för att bygga ut kollektivtrafiken.

Jag tycker att Alliansen här i landstinget borde skicka en tacksamhetens tanke till regeringen, för det är tack vare de välfärdsmiljarder som regeringen har tillskjutit som vi ser ut att kunna klara ekonomin, både förra året och framför allt det kommande året. Jag hoppas att det någonstans bland Alliansföreträdarna finns en sådan tanke.

Från Miljöpartiets sida ser vi fram emot att få diskutera, stöta och blöta våra tankar under de kommande två dagarnas budgetdebatt. Jag tror att vi kommer att tydligt kunna visa vilken som är framtidsvägen för Stockholms läns landsting. Men en sak ska jag säga som gladde mig med dagens inledningsanföranden från flera av Alliansspartierna: Jag är glad att det verkar som Spårväg City kan ha en framtid även kommande år.

Anförande nr 50
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Tack, ordförande! Jag vill bara påpeka att det inte är Gud som nu tänker beskatta oss hårdare, utan det är du.

Sedan vill jag säga att jag också tycker det är bra att staten satsar pengar på välfärden – men när du tror att det är det som är grunden för hela den utvecklingen av vården har du helt fel.

Det är ungefär 380 miljoner som kommer nu. Bara hälso- och sjukvårdsnämndens budget ökar med 3,2 miljarder!

Så lite perspektiv, tack!

Anförande nr 51
Tomas Eriksson (MP): Jag kan konstatera att utan de extra tillskott som regeringen skjuter till för välfärdssatsningar för kommuner och landsting under det här året hade den budget som i dag presenteras från Alliansens sida i Stockholms läns landsting haft betydligt större underskott än vad den har.

Anförande nr 52
Ninos Maraha (L): Tack ordförande, fullmäktige, alla åhörare! Det är många som anstränger sig för att formulera metaforer här i dag, och jag kan ge er en bra: ”Det växer så det knakar” – en klassiker! Alliansen lägger en offensiv och ansvarsfull budget med viktiga satsningar på landstingets kärnverksamheter – hela tiden utifrån den enskilda individens utgångspunkt och behov – oavsett om det handlar om resenären i trafiken, patienten i vården eller den kulturella bildningen.

Svensk hälso- och sjukvård håller en hög nivå när vi jämför med jämförbara länder. Vi levererar utifrån de resurser vi stoppar in i systemet. Men givetvis kan bra bli ännu bättre. Det finns ett antal angelägna förbättringsområden, som flera talare har vidrört, och som kan ge mervärde för den enskilda patienten men också för Stockholms läns landsting i stort.

Vården kan bli bättre på att bemöta och inkludera patienten i vårdprocessen. En sådan reform pågår just nu inom ramen för det personcentrerade förhållningssättet och med nätverkssjukvården som en viktig strategi. Vi ska fortsätta att flytta ut vård från akutsjukhusen som inte behövs där till öppen- och specialistvården, och vi måste bli bättre på att utnyttja digitaliseringen och informationsteknikens möjligheter i landstinget. Vi gör en rad investeringar i dessa fält och tar därmed ansvar för att bland annat flytta vården närmare patienten. Därmed flyttar vi också över makten till patienten.

Landstinget skapar även tydliga vårdnivåer i den budget som vi lägger, för att ge patienten bättre möjligheter och förutsättningar att navigera i ett stundtals komplext hälso- och sjukvårdssystem. Vi gör det genom att bland annat bygga ut närakuter med ett enhetligt innehåll, stärka husläkarmottagningarnas roll som nav i primärvården och utveckla vårdvalen. Närsjukhusen ska avlasta akutsjukhusen. Därmed ökar vi också patienternas möjligheter att få vård på rätt nivå.

Stockholms läns landsting rekordinvesterar i akutsjukhusen, med bland annat enkelrum, och öppnar upp dörrarna för de allra svårast sjuka patienterna i Nya Karolinska Solna. Sveriges modernaste sjukhus kommer att lyfta hela vårdsystemet med kunskap, teknik och nya arbetssätt. Det ska vi vara stolta över.

En hygienfaktor för att allt detta ska fungera är att ekonomin är i balans och att styrningen av landstinget fungerar väl. Därför är det glädjande att vi lägger en budget i balans, för elfte gången i rad. Och om detta förefaller vi vara överens med delar av oppositionen. Det är därför också glädjande att ägarstyrningen har blivit tydligare, samtidigt som vi håller kostnadsökningstakten i schack.

Jag ska inte säga så mycket om kollektivtrafiken – det kommer mina kolleger att göra, bland andra Sara Svanström – men jag är väldigt glad över att Citybanan öppnar nästa år. Det kommer att öka turtätheten i pendeltågstrafiken, inte minst till och från de södra delarna i länet.

Anförande nr 53
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Tack så mycket. Ordförande, ledamöter! Vi lägger i dag fram en budget som jag är väldigt stolt över. Inte minst är jag glad över den överenskommelse om kollektivtrafikens långsiktiga finansiering och biljettsystem som vi i Alliansen har slutit med Miljöpartiet.

Förhandlingar innebär alltid ett givande och ett tagande. För oss kristdemokrater har det inte varit något enkelt val att stödja övergången till en enhetstaxa. Farhågan är att kollektivtrafiken inte kommer att vara konkurrenskraftig mot bilen på korta sträckor. Vi hade hellre velat ersätta dagens zonsystem med en avståndsbaserad taxa, ungefär som i till exempel Holland eller Singapore. Men viktigast för oss är att vi får till en långsiktig finansiering som möjliggör de stora satsningar som Stockholmsregionen behöver, till exempel dubbelspårsutbyggnad och nya tåg på Roslagsbanan och byggandet av Tvärbanans Kistagren – för att bara nämna några av de satsningar som görs.

Och för att garantera de här satsningarna har vi valt att ställa oss bakom den här överenskommelsen. Vi är väldigt nöjda med att överenskommelsen innebär små årliga höjningar av biljettpriserna i stället för en jättelik höjning vart fjärde år. Det är något som jag har stått flera gånger och pläderat för här i denna talarstol. Nu blir det verklighet, och jag tror att det är bra för Stockholms läns familjer att vi blir av med de stora ökningarna.

För oss är det också ett viktigt steg framåt att studenter nu jämställs med ungdomar. Det är ett vallöfte som infrias och en vision som vi kristdemokrater hade redan när vi drev igenom att studentrabatt infördes för snart tio år sedan – en viktig förenkling av biljettsystemet.

Verkliga överenskommelser förutsätter samtal där man lyssnar på varandra och försöker förstå, i stället för att göra tomma medieutspel om förhandlingar med kravlistor som man på förhand vet kommer att omöjliggöra en överenskommelse. I Alliansen vill vi jobba med sådana goda samtal, och jag hoppas att det kan bli fler sådana när budgetfullmäktigeretorikens svallvågor lagt sig.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 54
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Vi socialkonservativa yrkar på en skattesats på 12,57 per intjänad hundralapp. Orsaken till det är att vi ser i budgetarna som har lagts – framför allt Alliansbudgeten – hur man nu bygger ett skuldberg framför sig. Vi vill då ta ansvar för ekonomin och helt enkelt i förebyggande syfte höja skatten.

Dessutom anser vi att det är viktigt att spela med öppna kort så väljarna ser vad handlingarna får för konsekvenser.

Somliga pratar om ansvarslös massinvandring. Vi socialkonservativa talar om kravlös mansinvandring. Vi menar att massinvandring måste inte per definition vara ett problem. Däremot visar det sig att mansinvandring blir ett problem. Budgetmässigt ser vi nu att förra året kom det 163 000 asylsökande, varav 33 000 så kallade ensamkommande flyktingpojkar. Dessa kostar den offentliga budgeten lika mycket som alla 130 000 övriga.

Om vi sedan tittar på det sociala, vilka är det som skjuter på våra gator och torg? Så sent som i går i Malmö, mitt på dagen, mitt i stan var det en som blev nedskjuten. Vilka är det som kastar sten på våra ambulanser och på våra SL-bussar? Vilka är det som begår sexuella ofredanden och tafsanden?

Anna Starbrink, vi vill nu tydliggöra konsekvenserna av handlandet och av sådant agerande. Man kan inte ta hit tiotusentals charmiga unga sydländska pojkar och låta dem göra vad de vill och sedan tro att man kan gå och bada på Eriksdalsbadet i lugn och ro. Så fungerar inte världen.

Anförande nr 55
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi kommer nu att ägna två dagar åt att diskutera 2017 års budget – en budget som karakteriseras av att den är stram, den är stabil och den är trygg men utan alltför stora utsvävningar. Så är det därför att vi lever i en värld där yttre faktorer påverkar vår ekonomi. Det är människor som inte kommer i arbete, det är ökade sjukskrivningstal i hela landet, det är en omfördelning som gör att den utjämningsskatt som vi betalar till andra delar av landet under några år ökar från strax över 800 miljoner till strax över 2 miljarder.

Hälso- och sjukvården i Stockholmsregionen står inför stora utmaningar, framför allt demografiska utmaningar med allt fler som blir allt äldre. Det är ju både glädjande och positivt, men det ställer också krav på vården och på välfärden i stort.

För att möta framtidens behov i regionen investerar vi nu för fullt i vården i Stockholm. Vi gör historiska satsningar, som kommer både stockholmare i dag och stockholmare i framtiden till del. Nya Karolinska kommer att bli ett av Europas mest moderna och högspecialiserade sjukhus – och dubbelt så mycket som vi satsar på Nya Karolinska satsar vi på att också rusta upp övriga akutsjukhus. Allt det för att möta befolkningens behov.

Framtiden är här redan i dag! Vi måste fortsätta ställa om till en modern vård, nära patienten, utanför sjukhusen. Då utvecklas en mer individbaserad vård, som möjliggör snabbare återhämtning, kortare vårdtider och en vård där valfrihet är självklar. Då behåller vi en vård som står sig mycket väl i jämförelse med resten av världen. Vårdvalet är en förutsättning för att den här utvecklingen ska bli riktigt bra.

Jag ser fram emot ett 2017 med en utveckling av vården i stort och Nya Karolinska universitetssjukhuset, som blir en spännande arbetsplats, en spännande forskningsplats och från och med hösten kommer att fyllas med vård.

Men innan jag går ned och sätter mig och ser fram emot 2017 hade jag tänkt ställa en fråga till Håkan Jörnehed och Vänsterpartiet. Nu är det helt tomt på Vänsterpartiets bänk, men jag tänker ändå ställa frågan. Håkan visade en bild där Örebro låg högst i landstingsskatt oavsett hur man räknar. Jag skulle vilja fråga Håkan: Exakt vad är det som är så bra med en hög landstingsskatt i en vänsterstyrd region som Örebro, som har stor underskott i ekonomin, som har många stängda vårdplatser och där var tredje patient får vänta mer än 60 dagar på sitt första besök? Exakt vad är det som är bra med det, jämfört med den ekonomi i balans som vi har hos oss, med valfrihet, med mycket kortare köer och en vård i världsklass? Jag skulle vilja veta – vad är det som är bra med en hög skatt?

Anförande nr 56
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Flera talare, däribland Marie Ljungberg Schött och Kristoffer Tamsons, har nämnt hur det ser ut i andra landsting i vårt land. Jag tycker det är spännande att göra den typen av jämförelser, i synnerhet som vi kan konstatera att Stockholmslandstinget har den bästa tillväxten i hela landet, och vi har också de högsta skatteintäkterna, samtidigt som vi har landets högsta landstingsskatt. Vi har ju fantastiska förutsättningar jämfört med andra landsting runt om i Sverige att både organisera sjukvården och kollektivtrafiken. När jag träffar landstingspolitiker från resten av Sverige så suckar de av avund när de ser vilka finansiella förutsättningar vi har för att kunna bygga vård och kollektivtrafik.

Då blir man lite bekymrad, därför att nästa vecka ska vi på hälso- och sjukvårdsnämnden diskutera nämndens tertialrapport. För att citera från sidan 96 i detta spännande aktstycke står följande: ”Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att risken för underskott påtagligt överstiger möjligheterna till överskott 2016. Risken bedöms ligga i intervallet 300 till 400 miljoner kronor.” Trots landets bästa ekonomiska förutsättningar är det tveksamt om sjukvårdens ekonomi går ihop i vårt eget landsting! Förvaltningen varnar för att vi troligen kommer att göra underskott på sjukvårdssidan i år.

Då kan man börja fundera. När Torbjörn Rosdahl varit uppe och pratat om förutsättningar har han gång efter gång understrukit vikten av att vi håller oss till lite över 3 procent i kostnadsökningstakt. Men det gör vi ju inte på sjukvårdssidan! Och vi behöver mera sjukvård, vi behöver bygga ut sjukvården för att se till så sjukvården blir mer jämlik. Men på sjukvårdssidan kan vi se att vi här och var har vårdval där kostnadsökningstakten ligger närmare 10 procent om året!

I tertialrapporten, som alltså ska behandlas i hälso- och sjukvårdsnämnden i nästa vecka, kan vi se att kostnaden för köpt vård ligger på 7,8 procent totalt sett – en fullständigt ohållbar situation! Sjukvårdens kostnader skenar och ni har tappat greppet över bland annat hur det ser ut inom specialiserad fysioterapi, eller rehab för långvarig smärta – vårdområden som medborgarna förvisso behöver.

Om det är som så att man leker Ebberöds bank med sjukvården, vad kommer det att leda till i sin förlängning? Jo, det kommer att leda till underskott och så småningom – vilket vi tidigare historiskt har sett i det här landstinget – till besparingar och elände. Det är oerhört viktigt, om vi ska ha en utbyggd sjukvård och om vi ska ha en jämlik sjukvård, att vi också håller ordning på sjukvårdens pengar. För närvarande har ni tappat greppet över sjukvården!

Vi i Stockholmsregionen lägger oerhörda resurser på sjukvården jämfört med de andra landstingen. Per invånare betalar vi 25 233 kronor. I det Alliansstyrda Västra Götaland betalar man 22 952 kronor per capita, och i Skåneregionen, som fram till valet var styrt av Alliansen, lägger man 21 782 kronor per invånare. Vi lägger mera pengar än någon annan, och samtidigt håller vi på att tappa kontrollen över sjukvårdens kostnader.

Då skulle man ju åtminstone kunna förvänta sig att vi vore bäst i landet, att vi faktiskt producerade bäst sjukvård av alla – men så är det ju inte. Tittar man på diabetesvården så är vi usla i Stockholmsregionen. Tittar man på förlossningsvården så är vi näst sämst i Sverige när det handlar om förlossningsskador. Vi är inte bäst – men vi lägger mest pengar. Jag tycker det är konstigt.

Det är till och med som så, om man nöjer sig med att bara jämföra med oss själva, som har bättre förutsättningar än hela Sverige, så blir vi sämre! Hur klarar vi vårdgarantin, löftet om vård i tid till medborgarna? Tittar man i tertialrapporten som ska behandlas i hälso- och sjukvårdsnämnden i nästa vecka, så ser vi att när det handlar om besök hos specialistläkare inom 30 dagar så sjunker vi, från 73 procent vid motsvarande tid förra året till 67 procent – allt färre får träffa doktorn i tid i Stockholmslandstinget, trots att vi gör av med mera pengar än alla andra i hela Sverige.

Vi har dyrast vård, vi har skenande vårdvalskostnader och vi har minskande tillgänglighet. Det är dags att byta kurs för Stockholmslandstinget!

Anförande nr 57
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Tack så mycket. Nej men Dag, så där är det inte! Vi har faktiskt en budget i balans och vi har haft det sedan oerhört många år tillbaka. Vi har väntetider på vården som är extremt mycket kortare än på de flesta andra ställen.

Men jag tycker vi behöver hålla koll på det här. Vi måste självklart se hur det ser ut – hur kostnaderna ser ut för vården och hur köer utvecklas – och jag tycker det är fantastiskt bra att vi har en förvaltning som tar det här på riktigt allvar, en förvaltning som analyserar och som vågar skriva ned vilka risker det är, som föreslår åtgärder när man ser att det finns en risk att vår ekonomi inte håller. För det är det som är vårt ansvar. Vi är skyldiga medborgarna i Stockholm att få en riktigt, riktigt bra vård med en god tillgänglighet och inte, som det var förr i världen när dina kompisar styrde landstinget, Dag, när man gömde patienterna i jättelånga köer för att pengarna inte räckte till någonting annat.

Anförande nr 58
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag konstaterar att jag i mitt anförande nyss hävdade att vi har Sveriges dyraste sjukvård, vi har skenande vårdvalskostnader, vi har minskad tillgänglighet och hälso- och sjukvårdsförvaltningen varnar för ett underskott i storleksordningen 300–400 miljoner kronor. På detta får jag svaret att vi behöver inte oroa oss. Jag är oerhört oroad!

Anförande nr 59
M a l i n K a r l s s o n (MP): Tack, ordförande, ledamöter och åhörare! Miljöpartiet vill skapa en klimatsmart och modern storstadsregion där kollektivtrafiken är det självklara resesättet utöver cykel och gång.

Bilismen har länge varit normen i samhällsplaneringen, och vi anser att det är dags att vända på det synsättet. Det finns så många fördelar med att resa kollektivt: vi minskar klimatpåverkan, vi minskar trängseln och köerna på vägarna, men vi minskar också trafikolyckorna – de blir alltså färre. Vi vill göra kollektivtrafiken till det mest attraktiva färdmedlet, och det behövs också att bilisterna ställer bilen och släpper ratten.

Vi i politiken måste utveckla och förbättra kollektivtrafiken. Vi behöver bygga nytt för att skapa en kollektivtrafik som är just så attraktiv att de flesta, om inte alla, vill åka.

Vi behöver öka kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna. Tyvärr kan vi konstatera att trängselskatten har gått till världens dyraste motorvägssnutt. Om vi hade fördelat annorlunda så hade trängselskatten kunnat finansiera en stor del av den utbyggda kollektivtrafiken som vi behöver, men tyvärr är de pengarna fastlåsta i decennier i en motorvägssnutt som kommer framöver. Det här är ett dubbelt slag mot en hållbar trafikutveckling. Motorvägen ökar bilismen, och nödvändiga investeringar i kollektivtrafiken går upp i rök.

Flera viktiga infrastrukturprojekt har skjutits på framtiden. De har också en oklar finansiering på grund av hur politiken har skötts de senaste tio åren. Alliansen har kört landstingets ekonomi i botten.

I det här läget har vi i Miljöpartiet valt att göra en överenskommelse tillsammans med Alliansen för att rädda ett antal viktiga kollektivtrafikutbyggnadsprojekt som ska ske i närtid, men vi har också räddat viktiga busslinjer i Södertörn.

Vi vill höja trafikförsörjningsprogrammets mål för kollektivtrafikens andel – de är för lågt satta. Miljöpartiet vill höja målet år 2020 till att kollektivtrafikens andel ska öka med minst 5 procentenheter jämfört med 2011, men vi vill också höja målet för 2030 i trafikförsörjningsprogrammet med 20 procentenheter jämfört med 2011. Därför ger vi trafikförvaltningen i uppdrag att införa denna revidering och analysera när det har uppnåtts och hur det kan uppnås.

Utbyggnaden av kollektivtrafiken är nödvändig om vi ska kunna nå målen med större andel, men vi behöver också använda befintliga trafiksystem på ett mycket mer effektivt sätt. Bland annat behöver vi också utöka distansarbete men också se över skolor, där klasser inte nödvändigtvis måste börja exakt samma tid varje dag. Vi vill att landstinget ska utveckla processer och samarbeten med andra samhällsaktörer för att just påverka denna utveckling.

Trafikförvaltningen har över 600 anställda. Samtidigt köper trafikförvaltningen in konsulttjänster för cirka en miljard per år, enligt en granskning som är gjord av landstingets revisorer. Vi ser det som onödig kostnad, och därför vill vi ge trafikförvaltningen i uppdrag att minska konsultanvändandet med 80 miljoner 2017.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budget.

Anförande nr 60
Landstingsrådet F o r s l u n d (L): Tack, herr ordförande, ledamöter och åhörare! Begreppet framtidens vård nämns ofta i den här talarstolen – ett begrepp som andas mycket framtidsoptimism men kanske också kan verka något distanserande. Framtidens vård låter ju som någonting som framtidens politiker ska besluta om och hantera, vi är ju upptagna med dagens problem och alla utmaningar vi står inför i sjukvården här och nu.

Mina damer och herrar – ingenting kunde vara mera fel! Framtidens vård kräver modiga beslut, kräver nytänkande beslutsfattare, kräver någon som utmanar gamla sanningar, söker nya vägar, fattar svåra och modiga beslut – och framför allt också blickar framåt. För inte kan väl framtidens vård använda gårdagens metoder, eller gårdagens ersättningsmodeller, eller använda 1990-talets teknik, när man ska möta moderna medborgare? Det räcker inte heller att möta de nya utmaningarna med gamla politiska lösningar. Här krävs det nytänkande i varje led.

Det är därför Allianspartierna nu lägger fram en starkt reforminriktad budget, där vi har fokus på de nya lösningarna, som ska lösa framtidens nya utmaningar och behov.

Vi agerar i ett samhälle där utvecklingen går rasande snabbt, där digitaliseringen ger oss möjligheter vi tidigare bara kunnat drömma om, där nya innovationer skapar möjligheter att möta varandra på helt nya sätt och lösa samhällsproblem som vi tidigare inte kunde drömma om att lösa.

Människors behov färgas av denna utveckling och av det rasande tempot i utvecklingen och de behov som moderna, uppkopplade stockholmare har av att få en bra samhällsservice, en bra vård, en bra trafik.

Om vi frågar oss om landstinget har hängt med i den utvecklingen, så är tyvärr svaret nej. Vi kan inte möta de förväntningar som våra medborgare ställer. Vi kan inte ens hålla jämna steg med den utveckling som vi ser i andra delar av samhället runt omkring oss.

Det är därför vi nu måste ta ett historiskt grepp för att förnya oss själva – förnya landstingets både styrning och ledning och de verktyg vi använder för att kunna möta framtidens medborgares behov, möta och attrahera en ny personalgrupp till landstinget som vill jobba i en modern verksamhet.

Låt mig ge några exempel på de satsningar som vi nu genomför. Tidigare debatterade vi valfriheten här i talarstolen mellan de två blocken. För många patienter är det här en icke-fråga. Valfriheten är självklar för moderna medborgare – att det är jag som bestämmer och inte en landstingspolitiker som dikterar vilken vårdcentral jag ska besöka. Vi ska vara stolta över de framsteg som vårdvalet har gett när det gäller ökad tillgänglighet, kortare vårdköer och så vidare, men det är nu dags att ta nästa steg i valfrihetsarbetet. För räcker det att få

välja *vem* man besöker i vården? Jag vill hävda att det är dags att ta nästa steg och också få välja *hur* man besöker hälso- och sjukvården, i nästa valfrihetsreform.

Olika patienter har olika behov. Det ska inte vara så att du tvingas gå till vårdcentralen för ett fysiskt besök varenda gång du besöker primärvården till exempel. Vi har nu tagit de första stegen, i årets budget, mot att skapa en valfrihet i hur du kontaktar vården, där du ibland besöker vården via videosamtal och träffar läkaren på en skärm, ibland träffar honom mellan fyra ögon i mottagningsrummet som vanligt. Ibland vill du ringa, ibland använda en e-hälsotjänst. Alla dessa möjligheter ska nu vara öppna. Vi öppnar fler vägar till vården, som gör vården så tillgänglig som moderna människor förväntar sig.

Tekniken ger oss en unik möjlighet att individanpassa sjukvården och vårt utbud så det passar olika målgrupper, oavsett vilken teknikvana man har. Tekniken kan faktiskt också överbrygga de stora distanserna – vi har ju stora avstånd i vårt län. Om du bor på en avlägsen skärgårdsö eller i vår glesbygd här i vårt län, eller den tätaste storstaden med långa köer, så kan du ändå kontakta vården hemifrån soffan med ett videobesök, om vi nu inför det här – vilket vi faktiskt gör med en storskalig pilot ute i Hässelby-Vällingby.

Vården ska kunna nås på helt olika sätt, och e-hälsa ska alltid vara en möjlighet för alla patienter. Och ska det vara en valfrihet för patienten så måste det vara ett obligatorium för vårdgivaren. Här går vi nu fram med en stor satsning i våra ersättningsmodeller, både mot sjukhus och mot primärvård, där vi i primärvården gör det obligatoriskt att erbjuda både webbtidbokning, e-recept som ska förnyas på nätet och, från och med nästa år, tillgång till den egna journalen på nätet.

Men samtidigt som vi kan befria patienten genom den här moderna tekniken måste vi också befria vår personal från den gamla teknik de tvingas använda varje dag. Den är från en värld innan Internet, den är från 1990-talets början, och stör verksamheten varje dag.

Det är därför med stor stolthet jag i dag presenterar vår stora satsning på 3R-programmet med 2,2 miljarder i investeringsmedel för att fasa ut de gamla system som i dag stör verksamheten, där vi kan lösa de största arbetsmiljöproblemen för vår vårdpersonal och där vi också kan hantera en stor patientsäkerhetsrisk som innebär att vi i dag inte kan nå relevant information när patienten söker vård runt om i vårt län. Med en ny informationsmiljö kan vi möta mycket av de här problemen. Man kan fråga sig: Har vi råd att *inte* investera i den här typen av modern teknik? Information är själva hjärtat i sjukvården, och med 3R kan vi faktiskt åstadkomma en väldigt stor förändring.

Slutligen: Framtiden är faktiskt här, som många har sagt, och med Alliansens budget ger vi de verktyg som behövs för att ta oss dit. Bifall Alliansens budget!

Anförande nr 61
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Vi moderater tar ansvar för ordning och reda i ekonomin och presenterar tillsammans med Alliansen i dag den elfte budgeten i rad i balans – med oförändrad skatt och den största satsningen som någonsin har gjorts av ett landsting i Sverige. Mer resurser än någonsin tidigare går till sjukvård och kollektivtrafik, vilket ger stockholmarna en enklare vardag och bättre vård.

Tack vare landstingets starka ekonomi kan vi förverkliga viktiga investeringar och utvecklingssatsningar. Nästa år investerar Alliansen över 19 miljarder kronor i ny kollektivtrafik och bättre vård. Över tioårsperioden är investeringsramen 116 miljarder kronor, en ökning med 6 miljarder från föregående år, tack vare den intäktsförstärkning som den blocköverskridande trafiköverenskommelsen mellan Alliansen och Miljöpartiet har möjliggjort.

För två veckor sedan tog finanslandstingsrådet Torbjörn Rosdahl emot nyckeln till den första delen av NKS. Leveransen skedde på tid och till avtalad kostnad.

Det är inte utan förvåning som jag har följt debatten i media och här i salen från en opposition som har varit enig med Alliansen i besluten men som nu inte vill kännas vid dem, som vill riva upp ingångna avtal och inte tycks förstå konsekvenserna av sina förslag. När man dessutom sprider felaktiga siffror, som att det skulle kosta 50 miljoner kronor per år att drifta nuvarande Karolinska när kostnaden i själva verket är 313 miljoner per år, då blir jag orolig. Är det den oppositionen som gör anspråk på att få ta över ansvaret här i landstinget?

Redan i höst öppnar Nya Karolinska för de första patienterna och nästa år nyinvigs det upprustade Södertälje sjukhus. Samtidigt pågår stora investeringar på Karolinska Huddinge, på Södersjukhuset, på Danderyds sjukhus, på Capio S:t Göran och på flera av de mindre sjukhusen för att säkerställa att Framtidens hälso- och sjukvård blir verklighet över hela länet.

Framtidens hälso- och sjukvård förverkligas också genom att vård flyttas ut från de stora akutsjukhusen och bedrivs närmare patienterna och på patienternas villkor.

Genom 3R kan vi förverkliga visionen om e-hälsa, där såväl patienter som vårdgivare och forskare har tillgång till rätt information vid rätt tillfälle. Patientsäkerheten ökar, vårdmöjligheterna förbättras och mindre tid läggs på administration och byråkrati.

Nästa år driftsätts Citybanan, vilket löser upp en besvärlig propp för alla pendeltågsresenärer. Samtidigt bygger vi om och rustar upp ett flertal pendeltågsstationer. Tack vare överenskommelsen i Stockholmsförhandlingen, som gjordes under Alliansregeringen, påbörjas nu etappvis bygget av den största tunnelbaneutbyggnaden sedan 1970-talet, med 19 kilometer nya spår och tio nya stationer, vilket skapar förutsättningar för 78 000 nya bostäder i regionen. Därtill innebär uppgraderingen av tunnelbanans röda linje med 96 nya moderna tåg och ett nytt signalsystem att kapaciteten kommer att öka med 25 procent.

Till detta kan vi nu lägga byggstart av Tvärbanans förlängning till Kista nästa år, medan kapacitetsförstärkningen och moderniseringen av Roslagsbanan fortsätter som planerat – trots Socialdemokraternas motstånd.

Men vi bygger inte bara en infrastruktur som behövs i en växande region – vi kommer också att bidra med flera tusen bostäder i Stockholmsregionen, inte minst i dess centrala delar såsom Norra Hagastaden, vid Sabbatsberg och här på Kungsholmen. Det är bostäder för människor av kött och blod, i attraktiva lägen med bra kollektivtrafik och ett stort utbud av arbetstillfällen, handel, service och rekreation.

Dessa viktiga satsningar kan vi göra eftersom vi har ordning på ekonomin och överskott i våra finanser. Det är inte satsningar som bygger på luftslott, önsketänkande eller en ofinansierad budget. Våra satsningar är på riktigt, med riktiga pengar, som kommer att ge riktig vård och riktig kollektivtrafik för riktiga människor.

Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget och investeringsplan.

Anförande nr 62
T o m a s E r i k s s o n (MP): Tack, fru ordförande! Jag ska vara väldigt kort för att inte prata upp mina partikollegers tid.

Jag har fått de siffror som jag har presenterat i media för underhållskostnader från Paul Lindquists egen förvaltning. De kanske är fel – då får väl Paul ta den debatten med förvaltningen.

Men låt oss säga att jag anammar dina siffror, Paul: 313 miljoner i underhållskostnader 2015. På det lägger vi 3,3 procent kostnadsutvecklingstakt årligen, vilket är det som Torbjörn Rosdahl och Paul har sagt att vi ska klara. Då kommer vi upp i en kostnad för underhåll och drift av Nya Karolinska på 356 miljoner 2019 – om vi hade följt en sådan kostnadsutvecklingstakt. Avtalet som vi har skrivit på ligger för drift och underhåll av Nya Karolinska 2019 på 449 miljoner. Gör vi samma beräkning upp till 2039 så får vi siffran 682 miljoner enligt en vanlig marknadsprövning, och det som Paul Lindquist har avtalat bort är drift och underhåll på 1,2 miljarder.

Här, Paul Lindquist, är hela bilagan för alla saker och all utrustning som ingår i avtalet för Nya Karolinska. Jag lägger på den bilden. Där kan du se, ned till dragskåpsnivå som jag sade, exakt vad som kommer att befinna sig i Nya Karolinska. Det har vi avtalat 2013. Om du tror att det kommer att vara exakt samma saker 2039 och att du kan avtala exakt vad den kostnaden ska vara, då är jag mäkta imponerad!

Anförande nr 63
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Det är inte lätt att hålla reda på alla siffror, Tomas Eriksson. Om vi hade behållit nuvarande Karolinska sjukhuset så skulle de nuvarande 313 miljonerna kronor år 2039 inte vara 313 miljoner kronor utan någonting helt annat.

Samma sak gäller för de kostnader som vi har för Nya Karolinska. De kostnaderna räknas upp i enlighet med ett index, ett avtalat index som Miljöpartiet faktiskt också varit med om att godkänna. Det bygger på KPI plus en förväntad löneökning om 1,6 procent per år.

Detta skulle innebära, i enlighet med det avtal som vi tecknade år 2010, att kostnaderna skulle ligga på – nu ska vi se så att jag säger rätt – 426 miljoner kronor förra året för Cores avtal plus försäkringar, plus moderbolagsgarantier, plus administrativa kostnader för SHP. Nu blir den kostnaden i stället 368 miljoner, eftersom KPI inte har ökat med 2 procent per år. Detta står också i avtalet.

Vi måste skilja på det som har varit budgeterade kostnader och det som är verkliga kostnader.

Om vi tar Coors avtal, som är direkt jämförbart med de 313 miljonerna för Karolinska sjukhuset i dag, så omfattar det 325 miljoner kronor år 2015.

Det gäller att jämföra äpplen med äpplen och inte äpplen med päron.

Anförande nr 64
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Paul Lindquist, jag föreställer mig att det ändå måste vara lite jobbigt att som moderat stå och försvara någonting som har tillkommit helt utan konkurrens. Så vitt jag vet gillar moderater konkurrens. Det är ett av skälen till att ni vill ha privat samverkan. Det är ett av problemen med hela OPS-uppläggningen för hela Nya Karolinska. Det är också ett av problemen med Coors dyra avtal för driften, vilket Tomas förtjänstfullt redogjorde för.

Du sade att det är svårt med siffror. Det må så vara, men då får man ta sig lite tid och gå på djupet med dem. Jag tycker att det var bra att Torbjörn Rosdahl sade i Svenska Dagbladet: Jag behöver mer tid för att sätta mig in i detta och jag ska be min förvaltning att titta på detta.

Jag hoppas ju förstås att också vi förtroendevalda här inne får en redovisning och fortsatt dialog om detta.

Vi var inte med på att det här skulle vara en OPS-upphandling. Under de två år som upphandlingen pågick var vi motståndare till den, alltså vi i S, V och MP. Vi ville avbryta upphandlingen eftersom det brast i konkurrensen. Allt det där vet vi.

Den situation som vi står inför nu gäller en omförhandling som jag hoppas och tror att vi fortfarande är helt överens om. Den omförhandlingen tror jag får kraft om de som sitter på andra sidan bordet vet att vi ytterst, juridiskt sett, har rätt att häva avtalet.

Det är detta jag önskar att ni inte utesluter på förhand. Jag tror nämligen inte att vi blir en stark förhandlingspart i den här omförhandlingen om vi inte har något krut i bössan som kan bita som argument.

Det är förstås så att vissa delar i det hela är sådana som vi inte kommer åt trots att avtalet löper till år 2040 och trots att det här kostar över 61 miljarder kronor. Därför behöver vi en framgångsrik omförhandling. I värsta fall, om vi inte når en framgångsrik omförhandling, måste vi också överväga att häva avtalet.

Och nu vill jag också tala med dig om det nya akutsjukhuset söder om Söder som vi var helt överens om förra året och som ni nu påstår att landstinget inte ens behöver fortsätta att planera och utreda.

Ni säger att det går att öppna stängda vårdplatser – det har vi inte sett att ni har klarat av. Ni säger att ni ska bygga om kontorslokaler – jag är tveksam till om det blir så modernt och bra. Jag har även fortsatt att fundera på det här med Barkarby och Handen och på de löften som ni moderater utställde redan innan rösterna var räknade i september 2014.

Du pratar om luftslott. Ja, när det gäller moderna närsjukhus så verkar tyvärr luftslott vara det enda som Moderaterna bygger.

Anförande nr 65
Landstingsrådet Lindquist (M): Jag kan bara konstatera att det är ett enigt landstingsfullmäktige som har fattat de beslut som vi har fattat när det gäller NKS. Det är de beslut som ni nu tycks vilja kliva ur.

Vi ska självfallet inte häva hela avtalet. Erika Ullberg, om du har läst hur avtalet ser ut så vet du att en sådan sak skulle kosta skjortan och femtio, som man säger, och vi skulle tappa alla fördelarna med OPS-avtalet. Däremot ska vi här självfallet se över refinansieringen om något år. Vi ska också regelbundet marknadstesta och benchmarka det avtal som vi har med Coor, helt i enlighet med det avtal som vi har tecknat, så att vi är säkra på att vi får mest valuta för pengarna. Det är inga konstigheter. Det står i avtalen. Det finns transparens. Försök inte skapa en situation som vore helt förödande för landstinget! Att säga upp ett avtal så att vi blir ersättningsskyldiga till leverantören men inte får leveransen, det vi vill ha, det vore att kasta länets invånares pengar rakt in i ett svart hål.

Anförande nr 66
Landstingsrådet Sjöström (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Att engagera sig i utvecklingen i samhället är att investera i sin egen och sina medmänniskors förutsättningar för framtiden. Socialdemokratin har alltid stått upp för alla människors lika värde och att samhället, var och en, ger efter förmåga och där människor ges stöd efter behov. Ett samhälle präglat av ett slags solidarisk individualism, ett samhälle där solidariska lösningar ger möjlighet till individens frihet och självständighet, det är det som vi står för.

Att vissa medborgare gemensamt organiserar och finansierar ett sådant samhälle som alla har behov av är också klokt. Att vi sedan också styr över de gemensamma resurserna är ännu klokare och är en förutsättning för att människor ska känna att de är en del av det gemensamma samhällsbyggandet.

Förtroendet för demokratin och tron på att du kan påverka framtiden är också beroende av att du kan känna dig delaktig, att du känner att du ges samma makt som andra. I dag kan vi se att inte bara utbildningsnivån utan även frågor som etnicitet, hudfärg, språk och kön, för att nämna några saker, ger väldigt skilda förutsättningar för inflytande i samhället. Det handlar om att innebörden av påståendet att vi verkligen menar alla människors lika värde, som Torbjörn Rosdahl talade om, prövas.

I jämställdhetsdefinitionen beskrivs lika tillgång till politisk, social och ekonomisk makt. Det måste också vara utgångspunkten för ett jämställt samhälle. Därför är en jämställd interkulturell samhällsutveckling, fri från diskriminering, starkt förpliktigande.

Stockholmsregionen är en på många sätt välmående region. Den ekonomiska tillväxten är stark, sysselsättningsgraden är högst i landet, många har hög utbildning, folkhälsan ökar och människor flyttar hit för att studera, arbeta, forska och bilda familj.

Samtidigt dras vår region isär av stora inomregionala skillnader, av skillnader som i stället minskar tillgången till politisk, ekonomisk och social makt, av skillnader som ökar ojämlikheten och minskar förtroendet för demokratin och för samhället.

Om man tror på alla människors lika värde så är det inte bara en paroll, utan det är också förpliktigande att utjämna dessa skillnader. Låt mig även i år nämna några exempel.

En flicka som i dag föds i Nynäshamn förväntas få ett fem år kortare liv än en flicka som föds i Danderyd. En lågutbildad man i Vårby lever 18 år kortare än en högutbildad man i Danderyd. Dubbelt så många kvinnor i Rinkeby får hjärtinfarkt som kvinnor i Vaxholm. Sjukfrånvaron är 6,7 dagar högre för en man och 11,3 dagar högre för en kvinna i Norrtälje än för motsvarande personer i Danderyd. I områden där invånarna arbetar med tungt arbete har också en stor andel av invånarna besvär i rörelseorganen – de har ont i nacke, rygg, axlar och armar.

I stället för att sluta folkhälsoklyftorna inom en generation, som WHO har angett, ökar i stället folkhälsoklyftorna i vår region. Andelen personer med treårig eftergymnasial utbildning är 57 procent i Danderyd, den är 15 procent i Norrtälje. Arbetslösheten hos inrikes födda är 3,9 procent och bland utrikes födda hela 11,7 procent. Trångboddheten ökar främst i regionens områden med flerfamiljshus och minskar i villa- och radhusområden. Förvärvsfrekvensen i Nynäshamn och Vallentuna är 83–84 procent, och i Botkyrka och Södertälje är den 66–67 procent.

I förslaget till ny Rufs finns det för första gången ett mål om en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region. Vi socialdemokrater har slagits för att detta ska införas. Låt oss nu också påbörja arbetet med att förverkliga detta!

I Socialdemokraternas förslag till budget finns en rad åtgärder för att öka jämställdheten och minska skillnaderna: att säkerställa att länets invånare får jämlik tillgång till primär- och specialistvård, att tillsätta en regional jämlikhetskommission för att identifiera vilka insatser som måste göras för att minska ojämlikheter, att stärka samarbetet mellan kommunerna och civilsamhället för att öka det förebyggande folkhälsoarbetet, att stärka resurserna till primärvården och vårdcentralerna, att regional planering ska ha social sammanhållning och jämlikhet som grund, att stärka områden som i dag är mindre attraktiva för nybyggnad av bostäder och för minskad bostadssegregation samt att investera i kollektivtrafik för att minska den inomregionala obalansen i vårt län.

Socialdemokraternas budgetförslag har rubriken Bygg ihop Stockholmsregionen! Det är ett budgetförslag som står upp för alla människors lika värde och ett samhälle där var och en ger efter förmåga och där människor ges stöd efter behov. Så bygger vi också ett samhälle med jämlik tillgång till politisk, ekonomisk och social makt. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 67
Marie-Helena Fjällås (MP): Ordförande, fullmäktige och alla som lyssnar! Stockholms läns landsting fortsätter glädjande nog att växa, men en växande region kräver också ökade investeringar i gemensamma samhällsfunktioner. Med en ökande andel barn och äldre och nya invånare som kommer från andra länder, behövs satsningar på att utveckla hälso- och sjukvården inte minst inom psykiatrin och förlossningsvården.

Det stämmer att vi har landets högsta landstingsskatt, men Stockholms läns landsting är också landets snabbast växande region. I de län som har haft lägst landsting skatt, Västernorrland och Norrbotten, såg man sig förra året tvungna att höja skatten med 60 öre respektive 1 krona och 16 öre – inte för att göra några jättestora satsningar på hälso- och sjukvård, kollektivtrafik eller kultur utan för att förhindra alltför stora neddragningar i desamma. Vi har förvisso extremt olika förutsättningar, men det är ändå ett intressant perspektiv att ha i huvudet.

Vårt förslag om 15 öres högre skatt medger nödvändiga ökade satsningar på bland annat kompetensutveckling och mer personal i hälso- och sjukvården.

När invånarna blir fler krävs det också att fler inte bara finns tillgängliga för anställningar utan också vill anställas för att jobba i vår gemensamma välfärd. Därmed yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 68
Landstingsrådet Carpelan (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag börjar där den förra talaren slutade, nämligen med att tala om skattehöjningar. Man kan ju gott säga att anledningen till att Stockholms läns landsting har den högsta landstingsskatten är att vi bidrar till alla andra landsting och regioner i landet. Det är därför vår skattesats är sådan den är, och därför har man kunnat hålla låg landstingsskatt i andra regioner, till exempel Norrbotten.

Vi är en av Sveriges största arbetsgivare och har förmånen att verka i en av de regioner där det finns organisationer som är stora arbetsgivare. Landstinget är en av de största huvudmännen inom hälso- och sjukvården, och samtidigt är vår region också den i särklass viktigaste forskningsregionen. Flera av de universitet och högskolor som finns i vår region håller i princip världsklass och konkurrerar med de bästa skolorna ute i övriga världen. Vi gör, vilket flera talare från allianssidan har berört, de största satsningarna historiskt sett på investeringar i såväl byggnader och fastigheter som inom hälso- och sjukvården och forskningen. Varför gör vi det? Därför att vi rustar för framtiden.

Men vi behöver också bli bättre. Vi har en läxa att göra för att attrahera vår unga personal att stanna kvar inom sjukvården. Vi måste bli mer attraktiva för att se till att personalen stannar inom framför allt akutsjukhusens verksamhet. Det innebär att vi måste ompröva våra arbetssätt, vi måste vara mer moderna i våra tankesätt och arbetssätt. Vi måste övergå till att tänka: hur gör vi då?

Det här innebär mer teamarbete och minskade hierarkier inom sjukvården, något som är ganska vanligt i dag. Vi måste också fortsätta att pröva nya arbetssätt. Vi har ett antal pilotprojekt pågående inom Stockholms läns landsting i dag. Vi måste se över våra arbetstidsmodeller för att locka den bästa personalen att stanna inom landstinget. Vi måste ha

personalmixer som gör att moderna unga tjejer och killar väljer att stanna på sina arbeten inom akutsjukvården.

Vi måste öka teamarbetet inom sjukvården vilket vi inte gör fullt så bra i dagsläget. Vi måste också vara attraktiva. Vi gör satsningar på lokaler, vi satsar på våra olika vårdinrättningar för att också där attrahera nya medarbetare att stanna och vilja arbeta inom sjukvården. Detta innebär givetvis en koppling till Nya Karolinska i Solna. Där gör vi fantastiska satsningar på våra lokaler i allmänhet men också mycket stora satsningar för att attrahera forskarna att stanna respektive komma till Stockholmsregionen för att berika vår verksamhet, allt i syfte att vi ska göra det möjligt att ligga i framkant vad det gäller forskningen i Sverige och vad det gäller utbildningar och hälso- och sjukvården.

Om man ser till universitetssjukvården i Stockholmsregionen så kan vi konstatera att vi har ett antal sjukhus som är ryggraden. Vi har Karolinska Universitetssjukhuset, vi har S:t Erik, vi har Danderyds och vi har SÖS och hela SLSO som ryggrad inom universitetssjukvården.

Vi har utmaningar som vi nu bygger upp resurser för att klara, nämligen Framtidens hälso- och sjukvård med de stora investeringarna som hör till. Vi stärker vår position inom forskningen och diskuterar frågan om hur vi ska arbeta för att attrahera den moderna arbetskraften.

Men vi ser också nationella problem, framför allt när det gäller sjuksköterskor. Vi i Stockholms läns landsting har svårt, hör vi sägas i den allmänna debatten, att attrahera personal. Detta är ett nationellt problem som också den socialdemokratiskt ledda regeringen har ansvar för. Vi måste se till att ha fler utbildningsplatser så att vi har mer personal som kan gå ut och hjälpa till i vården. På den punkten har den socialdemokratiska regeringen ett ansvar. Vi har ansvar från landstingets sida men vi kan inte ensamma göra allt.

Om vi ser till det sammantagna arbete som vi har påbörjat på personalsidan för att attrahera personalen så kommer vi, tror jag, att lösa sjukvårdens och framtidens sjukvårdsbehov på ett alldeles utmärkt sätt – men det kräver att vi gör konkreta och duktiga satsningar, och det har vi påbörjat. Vi kommer att fortsätta med det arbetet under kommande perioder.

Anförande nr 69
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Fru ordförande! I dagarna är det 36 år sedan jag för första gången åhörde en landstingsdebatt. Jag var politisk sekreterare på den tiden. Det börjar kännas lite som julafton eller midsommarafton eller så. Allt är sig likt, så att säga. Det är samma sillar som presenteras och det är samma julskinkor som skärs på lite olika ledder, men liturgin är alltid oförändrad.

Jag ska försöka ägna någon minut till att tala om det jag tycker att den här budgetdebatten borde handla om. Det gör jag utifrån det faktum att jag har varit borta från den här församlingen ett halvår och varit ute och lyssnat väldigt mycket på människor på olika universitet både i Stockholm och ute i övriga Sverige. Jag har också lyssnat på personalorganisationer och allmänhet, och de säger att de vill ha mer samarbete och mindre käftande. Vi är säkert skyldiga allihop till att samarbetet är så litet och käftandet så stort.

Men av alla de tusentals sidor som har skrivits i den här budgeten från alla olika partier så finns det fyra problem som står i förarsätet här som vi måste lösa tillsammans. Det är fyra P:n kan man säga. Det är pengarna, patienterna, personalen och progressionen, eller framdriften, av det här systemet.

När det för det första gäller pengarna så råder det ingen tvekan om att hela vårt öde avgörs av hur vi klarar kostnadskontrollen. Det har ingen majoritet i landstingets historia klarat av hittills. Det görs inte nu heller.

Budgeten är ett önsketänkande och verkligheten något annat varje år. Det är en gökunge som kan förstöra alla andra ambitioner. Vad vi måste göra är exempelvis att se över alla kostnader som en del partier föreslår, se över hur vi upphandlar, titta mer till funktion och innovation när vi upphandlar och se till att vi benchmarkar både mot andra landsting och mot andra länder.

När det gäller personalen är debatten här fortfarande oförändrad, som om vi skulle ha brist på personal när alla vet om att vi egentligen har överskott på personal som för varje år utnyttjas allt mindre. Detta är ett gigantiskt problem, inte minst för att vi behöver adressera den riktiga frågan. Vi har världens största personaltäthet på alla områden, men producerar bland de minsta i världen på alla områden. Detta är ett genuint problem som vi borde kunna samarbeta om i stället för att stå här uppe och säga att vi har brist på personal när vi inte har det.

Patienterna är inne nu för att göra om våra förvaltningsmodeller, förändra både hur vård ges, var den ges, när den ges och vem som är ansvarig för den. Inte minst saknar jag fortfarande i budgeten en skrivning om att det är personalupplevd kvalitet som allt ska mätas emot och inte interna produktionsmått. Så länge vi håller på med interna produktionsmått löser vi inte det här.

Progressionen, framdriften. Det är *life science*, det är forskning, det är utveckling, det är innovation. Allt det vi gör är beroende av hur vi använder denna utvecklingsbas. I det fallet vill jag ändå påstå att vårt bidrag i positiv anda har varit att lägga 100 miljoner mer på forskning och utveckling. Vi vet för lite. Vi satsar för lite på det nya. Jag hörde Torbjörn säga att ny teknologi är en av orsakerna till kostnadsökningarna. Jag säger att det är för lite ny teknologi som är orsaken till att vi inte har klarat av kostnadsminskningarna. Vi har lite olika syn på det här.

Torbjörn brukar tycka att jag inte är fullt så klok, medan jag tycker att han är klok ibland. Men jag är villig att kompromissa och kan gå med på att vi har fel båda två.

Slutligen vill jag bara säga att om vi kan ena oss om de här fyra områdena och sätta i gång ett gemensamt arbete finns det anledning för alla att vara positiva. Just nu njuter jag bara av julskinkan i olika längder.

Anförande nr 70
V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Jag ska fortsätta där du slutade, nämligen med progressionen, progressionen att utveckla det ekonomiska systemet mot en hållbarare ekonomi som innebär att alla områden inom landstinget behöver ta ett långsiktigt ekonomiskt, ekologiskt och socialt ansvar.
Vi i Miljöpartiet vill fördela kostnaderna på ett mycket mer rättvist sätt mellan nutida och kommande generationer. För detta är skatteintäkter en stabil och solidarisk bas. Däremot är fortsatt kraftigt höjda avgifter inom sjukvården inte rätt väg att gå, eftersom de kan leda till att människor i utsatta situationer avstår från att söka vård eller att köpa sina mediciner.

Det är inte heller hållbart att fortsätta att ryckvis genomföra höjningar av taxorna inom kollektivtrafiken. Det kan leda till att fler väljer bilen framför mer miljövänliga alternativ. Att ha både förhållandevis höga skatter och öka avgifternas storlek bör leda till en genomgripande analys och nytänkande som håller resursanvändningen nere och leder till hållbarhetsutveckling.

Vi vill att landstinget snarast undersöker hur vi inom området cirkulär ekonomi kan starta samarbetsprojekt med andra aktörer och delta i utvecklingen av ekonomin som tar hänsyn till produkters kretslopp och knappa resurser och som leder till utveckling av nya affärsområden.

Europeiska unionen och regeringen behandlar för närvarande ett förslag om cirkulär ekonomi som kommer att beröra svenska förvaltningar och hela Europa. Vi vill att landstinget ska delta och gärna vara en pådrivande part i det arbetet som kan förändra hela det sätt på vilket vi hanterar vår ekonomiska bas.

Ytterligare ett område som jag vill nämna kortfattat, men som inte särskilt mycket berörs i Alliansens budgetförslag, handlar om att de pengar som landstingets fördelar ska fördelas mer jämställt. Det finns redan ett EU-direktiv på det området också, det handlar om genusbudgetering. Vi i Miljöpartiet vill att landstinget utarbetar och utvecklar statistiken på det här området och lägger fram budgetförslag som baseras på genusbudgetering.

Jag hoppas att det skulle kunna bli en samlande kraft inför nästa budgetarbete, att vi för en gångs skull, skulle kunna göra det på åtminstone något område.

Anförande nr 71
Elof Hansjons (S): Fru ordförande! Stockholmsregionen växer och kommer att fortsätta att växa. Tillväxt kräver investeringar, därom är alla partier överens. Men den riktigt stora fråga som vi måste ställa oss här inne är denna: Hur ska vi klara framtidens investeringar när Moderaterna har skuldsatt Stockholms läns landsting upp över öronen?

Stockholms läns landsting har nu skulder på nästan 100 miljarder. Det innebär att 1 procents räntehöjning leder till ökade driftskostnader på 1 miljard – 1 procents räntehöjning. Vi har tur att det är så lågt ränteläge nu som gör att vi någorlunda klarar kostnaderna.

Sedan år 2006 har landstingets skuldsättning per invånare nästan fördubblats trots att invånarantalet växer. I dag har landstinget skulder som är fyra gånger så höga som normallandstinget har per invånare, och vi har tre gånger så höga skulder som det landsting som har näst högst skuldsättning i Sverige.

Under hela 2000-talet har Stockholms läns landsting utvecklat en skuldsättningskultur utan motstycke bland svenska landsting. Enda avbrottet var S-styret 2002–2006.

Skuldsättningen hade förstås varit mindre allvarlig om man i övrigt hade haft en stabil ekonomi, men vi har redan Sveriges högsta landstingsskatt. Stockholms läns landsting har den fjärde sämsta soliditeten av alla landsting, och soliditeten har sjunkit tre år i rad. Vi har det femte lägsta egna kapitalet, och nu ligger det ett budgetförslag där kostnaderna är högre än intäkterna, vilket innebär att man knaprar ytterligare på det egna kapitalet som är bland de lägsta i Sverige.

Det hade också varit bättre och mildare om man hade investerat klokt på sådant som gett bättre vård och ökade resenärsnyttor, ökade resemöjligheter, som S föreslår. Men inte heller på det området har förslagen varit tillräckligt bra.

Jag har lyssnat på debatten. Det jag hör handlar mycket om stolthet och nöjdhet med ekonomin och skuldsättningen från den moderata ledningen. Jag är orolig över det, och jag tror att man stoppar huvudet i sanden.

Sanningen är nämligen att den stora frågan är: Hur ska vi klara framtidens investeringar när Moderaterna redan i dag har skuldsatt oss så att varje invånare i länet har tre gånger så höga skulder som tvåan bland svenska landsting? Och hur ska framtidens generationer klara en räntehöjning när varje procents räntehöjning redan i dag innebär 1 miljard högre kostnader?

Dessa är de viktiga och svåra frågorna för landstinget i framtiden. Jag hoppas att vi fortsätter att debattera de frågorna.

Anförande nr 72
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Mycket ska man höra innan öronen trillar av!

Stockholms läns landsting är kanske det landsting som har den starkaste ekonomin i hela Sverige!

Ja, vi har en stor låneskuld, men detta beror på att vi har vågat fatta tuffa beslut inför framtiden, om Framtidens hälso- och sjukvård och om att bygga nya sjukhus i världsklass! Se dig omkring i övriga regioner och landsting så ser du att man där inte har det politiska modet att bygga!

Vi ser till att vi bygger för framtiden. Framtida generationer ska inte hamna i samma situation som vi nu sitter i, som innebär eftersatt underhåll vilket får till följd att allting hamnar i vårt knä nu.

Hur skulle Standard & Poor's kunna ge oss betyget AA+ om vår ekonomi vore så förskräcklig som du faktiskt nyss sade?

Jag tycker att det är dålig debatteknik att försöka förmedla till stockholmarna en helt felaktig analys av den befintliga ekonomin.

Jag är stolt över Stockholms läns landsting! Jag är stolt över att vi vågar fatta tuffa politiska beslut i Alliansen. Med det vill jag tacka så mycket för ett gott samarbete just i Alliansen, vilket kanske kan behöva höras!

Anförande nr 73
E l o f H a n s j o n s (S): Jag har naturligtvis också läst Standard & Poor's yttrande om Stockholms läns landstings ekonomi. Det står ganska tydligt i det yttrandet att de är oroade över den höga skuldsättningen och ser att Stockholms län har hög skuldsättning. Det har Stockholms län, det är fakta.

Stockholms län har tre gånger så höga skulder per invånare som något annat landsting i Sverige. Det är en skuldsättningskultur som råder. Vi måste bryta den, och det måste vi göra genom tuffa prioriteringar när det gäller investeringar. Vi kan inte bygga saker som NK-expressen och andra typer av investeringar.

Vi måste prioritera rätt saker. Men det kommer att bli svårt för alla partier här i salen att klara det, eftersom vi har alltför hög skuldsättning och vi har en skuldsättningskultur i det här landstinget som oroar mig.

Anförande nr 74
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Ordförande, fullmäktige! Så trevligt att se att nästan alla är tillbaka i salen. Jag ska i det här anförandet nästan inte alls tala om kollektivtrafik, så Kristoffer behöver inte vara orolig att han måste begära replik, ni har ju slut på er talartid.

Nej, den här beslutspunkten handlar ju om skattesatsen. Därför ska jag berätta om en av Vänsterpartiets satsningar, en ytterst viktig satsning som vi gör.

Pension är ju ett slags lön som är inarbetad, varav en bråkdel fås ut när man är utarbetad. Vår budget heter för tredje året i rad Håll ihop – hela länet ska leva.

Vi lever i tron att vi har välfärd, men den gäller inte för alla. Vi har ett starkt segregerat län med fattiga och rika, och så har vi en hel massa människor som är medelinkomsttagare. Men var inte och bli inte gammal i Sverige eller i Stockholms län i dag! Framför allt inte om du är ensamstående kvinna!

Våra äldre får det allt sämre, och ingen, förutom Vänsterpartiet, tycks bry sig om att vi får allt fler fattigpensionärer. Fattigpensionärer är äldre som har slitit hela sitt liv och betalar högre skatt än andra. Men det är ju inte ett beslut som vi fattar här i landstinget.

Vårt pensionssystem är uppbyggt så att många kvinnor har svårt att leva på det som de får ut varje månad. I Sverige finns i dag över 200 000 pensionärer som får ut så lite i pension att de hamnar under EU:s fattigdomsgräns. Detta sker trots att de har jobbat och slitit ett helt arbetsliv.

Låt oss säga att vi i vårt län har ungefär 50 000 pensionärer som lever under fattigdomsgränsen. Lägg till detta det stora flertalet kvinnor som har arbetat hela sitt liv i offentlig sektor. Kanske de arbetade deltid eftersom de tog hand om barnen eller så kanske de arbetade deltid när de blev lite äldre för att de tog hand om sina sjuka föräldrar. Det är ju kvinnor som i stor utsträckning fortfarande gör det. De förlorar då viktiga pensionspoäng.

Därför lägger vi i Vänsterpartiet i år för första gången ett budgetförslag med stora satsningar på dem som har hög sjuklighet, för det är ju oftast de äldre. Men det gäller också de som är fattiga och som lever ett liv med aktivitetsersättning och med sjukbidrag. Det är också precis de grupperna som drabbas av hög sjuklighet.

Att bli allvarligt sjuk är dyrt. De som oftare blir sjuka är, som jag sade, de äldre. Först ska sjukvården betalas, och den har sitt tak. Sedan behöver man sjukresor om man är allvarligt sjuk. De kostnaderna har sitt tak. Sedan har man hjälpmedelskostnader. Till detta kommer höga medicinkostnader innan man når det taket, men det är heller ingenting som vi fattar beslut om här i Stockholms läns landsting. Att leva på en pension på i runda slängar 8 000–12 000 kronor före skatt och sedan samtidigt drabbas av de här kostnaderna på 6 000–8 000 under några veckor gör att det blir väldigt tungt. Nu vill vi här i landstinget hjälpa till.

Vi råder ju inte över pensionerna och den skamliga överenskommelse som träffades i riksdagen som numera också vårdas. Men vi kan åstadkomma stora lättnader just med högkostnadsskyddet. Därför inför vi nu i vårt budgetförslag ett nytt högkostnadsskydd. Vi avsätter i vår budget medel för detta, så att man har ett högkostnadsskydd som gäller för sjukresor, för sjukvård och för hjälpmedelskostnader sammantaget. Jag och vi i Vänsterpartiet drömmer om att regeringen också kombinerar det med medicinkostnader framöver.

För att ytterligare underlätta för alla dessa pensionärer som är fattiga så inför vi fria resor under lågtrafik, för då kan de i alla fall ha råd att göra vissa resor varje månad. Det tycker vi är viktigt, och vi har ju lite utrymme över i trafiksystemet just under lågtrafik.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets skattesats! Vi justerar skatten med 25 öre, och det innebär att vi får in 1,5 miljarder kronor mer som vi kan satsa på viktiga saker som vi behöver göra i vårt ojämställda och ojämlika län. Vi kan till exempel bibehålla taxan i SL-trafiken.

Nu kanske någon säger att detta innebär en skattechock. Därför ska jag berätta att en sjuksköterska skulle, om hon eller han får en ingångslön på 25 000 kronor, få höjd skatt med 55 kronor men för det få ett månadskort som alltså är betydligt mer prisvärt än vad Alliansens är. Dessutom gör vi den här satsningen på högkostnadsskydd som är oerhört viktigt för våra pensionärer, och vi gör ännu fler satsningar. Men debatten har bara börjat. Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets skatteförslag!

Anförande nr 75
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Nu har Gunilla talat för framför allt ensamstående kvinnor vars ekonomiska situation är dålig, och det är någonting som jag kan hålla med om, men jag tycker att det är lite förvånande att hon föreslår att landstinget ska höja skatten

ännu mer för en grupp som redan är ekonomiskt utsatt. Höjningar av landstingsskatten slår verkligen mot alla. I stället kan vi göra smarta investeringar.

Vi i Alliansen har lyckats göra stora satsningar på både sjukvård och trafik. 3,2 miljarder kronor extra går till hälso- och sjukvården och nästan 600 miljoner går till trafiken. Detta har vi gjort med bibehållen skattesats. Jag menar att det här handlar om att våga prioritera, att också se till att vi har ett starkt och livskraftigt näringsliv i hela vår region så att arbetstillfällen också kan skapas. Jag tror att de skapas genom nya företag och inte genom politiska beslut.

Det är märkligt att ni förordar höjning av skatten, i synnerhet när Gunilla själv säger sig värna särskilt hårt utsatta grupper, såsom äldre kvinnor. Det finns också en pensionsuppgörelse som gör att de drabbas särskilt hårt. Det är en orättvis politik och inte en politik som värnar och håller ihop hela regionen i alla delar, som man säger.

Anförande nr 76
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ella, du missade nog att vi inför ett gemensamt högkostnadsskydd som en av de satsningar som vi gör, och vi möjliggör för dem som inte har råd att köpa ett SL-kort att resa fritt under lågtrafik, alltså utan avgift. Det här är ju en jättesatsning som är en oerhört viktig solidarisk satsning.

Det är ett samhällsproblem att vi har så många fattiga pensionärer i dag. Även män är fattiga. Generellt sett är dock kvinnor mer drabbade.

Anförande nr 77
Rickard Wall (–): Ordförande, ledamöter! Tragedin i Orlando nämndes av Anna Starbrink och någon ytterligare. Med anledning av detta vill jag säga – jag hör någonting – sch – jag hör besked från det officiella Sverige: De främsta förespråkarna, förkämparna på barrikaderna för de homosexuellas rättigheter här i Sverige är de islamistiskt inspirerade föreningarna.

Trafiknämnden (inkl. AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholms Ångfartygs AB, färdtjänst)

Anförande nr 78
Landstingsrådet Tamsons (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Låt mig få börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget! Låt mig sedan få hälsa sommaren välkommen, den sommar som ju som många gånger är så efterlängtad för, tror jag, alla oss som har samlats i den här salen i dag men också för stockholmarna i stort. Inget sommartecken är ju så säkert som budgetfullmäktige med den här församlingen. I dag möts vi efter något som varit ett tufft men gott år i kollektivtrafiken i Stockholms län.

Kollektivtrafiken utgör både friheten och framtiden i Stockholmsregionen. Den utgör friheten för de 800 000 resenärer som varje dag gör 2,8 miljoner resor med vår kollektivtrafik. Som Stockholms största mötesplats är den navet i människors vardag på deras väg mellan jobb och fritid, till bostad och studier eller till vännerna och kärleken. Den utgör framtiden för att den är så viktigt för oss när vi ska bygga Europas kanske snabbast växande storstadsregion och för frågan om hur vi ska möta de framtidsutmaningar som finns här och nu men som vi också vet väntar bakom hörnet.

För Europas snabbast växande storstadsregion utgör kollektivtrafiken en central del. I ett pulserande stadsliv vill vi ju se både fler uteserveringar och gågator och fler *food trucks*. Samtidigt höjs röster med krav på fler och snabbare transporter och fler busshållplatser.

Pendeltågen vill vi ska stanna både vid fler och nya pendeltågsstationer samtidigt som det ska gå snabbare att åka med pendeln in till stan.

Många politiker också i den här församlingen sätter sig gärna och ofta med färgpennor över Stockholmskartor och vill ha mer tunnelbana och fler stationer, utökad busstrafik och allt åt alla – många gånger tyvärr utan en tanke på frågan för vem vi bygger eller vad det kostar. Här i de stigande förväntningarnas missnöje måste politiska beslutsfattare ha kraft och vilja att prioritera och att, med ansvar för de pengar vi är satta att förvalta, säga nej till saker vi inte tror på men göra det på ett sätt som faktiskt innebär att pengarna man talar sig varm för på så sätt även säkerställs till ändamålet.

Vår idé är inte att lova allt till alla, vår ambition för Stockholm är att regionen ska fungera. Det uttrycks i ganska enkla men ganska självklara termer: Bussen ska fram, pendeltåget ska gå i tid, tunnelbanan ska vara snygg och trygg, tillväxt ska ge människor växtkraft.

När vi sågs för ett år sedan var utmaningarna många. Vi hade att bemästra hög kostnadsökningstakt och få mer trafik för pengarna. Vi hade att se över kostnader och samtidigt säkerställa viktiga framtidssatsningar, och vi hade att göra allt detta i en snabbt växande Stockholmsregion.

I dag pekar många kurvor åt rätt håll. Kostnadsökningstakten har dämpats, vi får mer trafik för pengarna, samtidigt som resenärerna har blivit fler och vi behållit höga betyg för trafiken, och biljettintäkterna ökar mer än beräknat. Grunden är lagd för det som vi vill åstadkomma i att ta hand om och utveckla det vi har, att kraftsamla för att bygga nytt och att ta en ny och aktiv roll i samhällsbygget.

För detta arbete, för de här insatserna, vill jag rikta ett stort tack till alla i den här församlingen och alla andra människor och förtroendevalda som varit med om att fatta, många gånger tuffa, beslut. Men framför allt skulle jag vilja vända mig till trafikförvaltningen och SL som gjort detta möjligt, därtill till alla operatörer med medarbetare som utgör en så viktig del i arbetet. Utan er hade detta inte varit möjligt!

Den lagda grunden blir nu avstampet för framtidsbygget, ett framtidsbygge som tar sig många olika uttryck, grundade i en bred överenskommelse mellan partier i landstinget som inte är överens om allt men som förenas i en vilja att skapa mer och bättre kollektivtrafik. Alliansen vill med detta sagt vända sig till Miljöpartiet med ett tack för viljan till ansvar, ett tack för en vilja till ansvar som ni tar och som förtjänar att uppmärksammas och som också tydligt kommer att komma människor i denna region till del i dag, i morgon men också i det som vi kallar framtidsbygget.

Framtidsbygget handlar om att ge kollektivtrafiken ekonomiska muskler för framtiden. Vi har enats om att bygga en robust och långsiktig finansiering av den kollektivtrafik som vi vill göra grönare, tillgängligare och tryggare. Framtidsbygget handlar om ett nytt och enklare biljettsystem. Vid det kommande årsskiftet införs enhetstaxa, ett enkelt pris på enkelbiljetter. För resenärerna innebär detta att det blir enklare att resa med SL. Zonerna försvinner, och dagens djungel av biljettkategorier ersätts av två: vuxen respektive pensionär/student.

Framtidsbygget handlar också om att vi nu förstärker och utvecklar trafiken. Till Nynäshamn går det nu fler pendeltåg än för ett år sedan. Vi räddar direktbussarna på Södertörn och möjliggör 3 000 nya gångtimmar i sjötrafiken tack vare den nya upphandlingen. Vi tar höjd för driftsättandet av Citybanan och säkerställer byggandet av Tvärbanans förlängning till Kista med byggstart år 2017.

Vi fortsätter moderniseringen och upprustningen av Roslagsbanan. Upprustningen av tunnelbanans röda linje fortsätter. År 2021 möjliggörs 25 procents ökad kapacitet längs linjen i och med leveranserna av de 96 nya, toppmoderna tunnelbanetåg som kommer att levereras med start nästa år med vår satsning.

Framtidsbygget handlar också om att vi utvecklar servicen och tryggheten för resenärerna. Stockholmarnas vardag går ihop bättre när det inom kort blir möjligt att hämta ut paket vid vissa av våra stationer. Möjligheten att prenumerera på sitt blå SL-kort kan göra resandet enklare, leda till ökat resande och förstärka intäkterna till en utvecklad kollektivtrafik.

Med insatser för utvecklad stationsmiljö och ökade reklamintäkter stärker vi ekonomin och resenärsmiljön. Våra krav om att återinföra tunnelbanepolisen och vägra acceptera att stockholmarna tvingas betala för huliganism har nått regeringskvarteren en bit härifrån.

Framtidsbygget, ja, det handlar också om att kollektivtrafiken nu tydligt är en aktiv del i samhällsbygget. Runt om i länet vid våra pendeltågsstationer säkerställer vi nu byggandet av nya bostäder, och till alla bostäder som byggs i Stockholm arbetar vi hårt för att säkerställa god och robust kollektivtrafik.

I Stockholmsöverenskommelsen möjliggörs och säkerställs byggandet av ett nytt Uppsala i vår region, närmare bestämt 78 000 nya bostäder. Investeringarna i Roslagsbanan möjliggör 17 000 nya bostäder, och Citybanan uppskattas ge 75 000 nya bostäder på lite sikt, och vi kan gå vidare i det stora och i det lilla. På Ekerö möjliggörs iordningsställande av 400 bostäder vid vår nya bussdepå, och med den efterlängtade förlängningen av Tvärbanan till Kista är spaden snart i marken för 16 000 nya bostäder. Vi bygger denna region med dess invånare, och för detta ska vi sträcka på oss.

Sammantaget innebär våra framtidsinvesteringar i utvecklad och utbyggd kollektivtrafik att vi skapar grunden för byggandet av över 200 000 nya bostäder i Stockholmsregionen. 200 000 nya bostäder! Detta är ett viktigt bidrag i vår ambition att bidra till Stockholmsregionens tillväxt och utveckling. Tillväxten i regionen kommer också alla dem som bor här till del, när vi samtidigt tar höjd för utbyggd, robust och tillgänglig kollektivtrafik.

Dagens debatt handlar om detta, men den handlar också om vad som utgör alternativet. Alternativet är en opposition där det största partiet har ställt sig utanför möjligheten att samtala om och påverka vår regions framtidsutmaningar. I stället har de gjort till sin paradgren att riva upp och trasa sönder för regionen viktiga framtidssatsningar som Roslagsbanan, Citybanans öppnande och utbyggnaden av den nya tunnelbanan.

Genom ofinansierade reformer och intäktsbromsar presenterar Socialdemokraterna en svag och ensam budget – svag därför att där saknas mellan 215 och 400 miljoner kronor att köra bussar, tåg och tunnelbana för, ensam därför att inget annat parti ställer upp bakom sådana besparingsförslag.

Trovärdighet och ansvarstagande bärs upp av rim och reson, inte av bluff och båg. Med denna budget tar vi höjd för Stockholmsregionens fortsatta utveckling och tillväxt. Så tar vi ansvar för att vardagen för invånarna i den här regionen ska gå ihop. Det kräver ibland tuffa beslut, men vi kommer i fortsättningen att vara beredda att ta ansvar för att fatta dem. Det handlar om frågor som rör mer eller mindre pengar till kollektivtrafiken, mer eller mindre trafik med våra bussar, pendeltåg, lokalbanor, med vår tunnelbana och vår skärgårdstrafik. Det handlar också om frågor om mer eller mindre av framtidsinvesteringar för bättre trafik, bostadsbyggande och hållbar utveckling.

Det är om dessa frågor som dagens debatt handlar, och den kommer att kretsa kring en distinkt fråga: Varför saknar Socialdemokraterna 400 miljoner kronor i sin trafikbudget? Är det för att man inte kan räkna? Är det för att man försöker bluffa medborgarna eller är det

för att man vill se nedskärningar i kollektivtrafiken? 400 miljoner kronor saknas. När får vi veta var de finns och om de finns? Annars är ni svaret skyldiga om var de ska hämtas.

Om detta kommer dagens debatt att handla. Detta ger jag nu Socialdemokraterna en första chans att besvara. Var så goda, repliken är er. Finns där ett svar?

Anförande nr 79
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi socialdemokrater lägger fram ett budgetförslag för ökat resande i syfte att bygga ihop Stockholmsregionen i geografiskt, ekonomiskt och socialt hänseende. Vi vill ta ett helhetsgrepp och satsa på hela regionen och på alla som lever och verkar här. Det är nämligen det som är vårt uppdrag som landstingspolitiker.

Stockholmregionen är i allt större utsträckning beroende av kollektivtrafiken. Samtidigt är kollektivtrafiken en viktig välfärdsnyckel för en social, hållbar och jämlik region.

Genom att få fler resenärer i vår kollektivtrafik kan vi finansiera ett långsiktigt smartare och modernare transportsystem för hela länet. Därför måste det vara vår huvuduppgift att etablera en trafikförsörjning som förbättrar arbetspendlingen, som tillser behoven och som möjliggör ökat bostadsbyggande. På den punkten har vi socialdemokrater ett antal förslag. Till att börja med handlar det om det jag berörde i den allmänpolitiska debatten, nämligen om frågan om vilka taxor vi har när det gäller att verkligen öka resandet. Vi vet att de krångliga zonsystemen under lång tid har fått människor att välja bort kollektivtrafiken. Därför är vi självklart glada över att även de borgerliga partierna nu äntligen är med på tåget för införandet av enhetstaxa. Glädjande är också att det råder enighet och har gjort så när det gäller Citybanan.

Det handlar också om att investera i rätt satsningar som verkligen ger fler nya resenärer. Det ska vara satsningar som är moderna och som inte stänger dörrar för framtiden. Ett exempel är vår satsning på Tvärbanan till Kista. Det handlar om att möjliggöra en utbyggnad av tunnelbanan och att bättre utnyttja det som vi redan har för att stimulera ökat bostadsbyggande. Därför vill vi inventera antalet sekundäruppgångar och bygga ut dem där de har störst potential att öka kollektivtrafikresandet och bostadsbyggandet.

Vi vill även framhålla vikten av att tänka framåt och mer långsiktigt och se nästa steg när det gäller att genomföra en strategisk tunnelbaneutredning. Vi måste investera smartare med målet att verkligen få till stånd ökad resenärsnytta genom exempelvis tvärgående tunnelbanelinjer via Liljeholmen och utbyggnad av röda linjen till Täby.

Våra förslag handlar också om att ha ett aktivt marknadsarbete för att öka företagsförsäljningen och försäljningen via e-handel. Det handlar om att dra tillbaka de oönskade nedskärningarna på de 99 busslinjer i tillväxtorter runt om i Stockholms län, exempelvis Upplands Väsby, Järfälla, Haninge, Nynäshamn, Sigtuna och Stockholm som är hårt drabbade då befolkningens arbetspendling har försämrats. Detta har vi lösningen på, samtidigt som vi kan blicka framåt och se att det finns ett behov av att tillsammans med kommunerna genomföra kapacitetshöjande åtgärder för BRT-standard på stombussar i Stockholms tvärförbindelser.

Vi vill även satsa på säkrare trafik genom utbyggnad av plattformsdörrar vid de större tunnelbanestationerna. Det är dags att vi ställer sociala krav i nivå med kollektivavtal vid upphandling av trafikverksamheterna för kvalitetens skull.

Avslutningsvis vill jag bara säga att vi måste sluta att ständigt acceptera fördyringar i olika projekt och skicka notan till resenärerna i form av prishöjningar. Här krävs det ett konstruktivt samarbete, ett konstruktivt debattforum för att se vad det är som gör att dessa

fördyringar ständigt uppkommer. Prishöjningarna som blir följden ska betalas via höjda biljettaxor samtidigt som resenärerna får försämrad busstrafik.

Våra förslag syftar till att bygga ihop hela Stockholmsregionen i geografiskt, ekonomiskt och socialt hänseende. Om jag hade haft rätten att yrka så hade jag självfallet yrkat bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 80
Malin Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Miljöpartiet är kollektivtrafikpartiet. Vi har varit det sedan vi bildades, vi är det i dag, och vi kommer också att vara det i morgon.

När man ser på regionens trafikutveckling ställer man ganska ofta olika trafikslag mot varandra. Vi anser att man ska bygga en kollektivtrafik som ger rätt kapacitet på rätt plats till rätt pris och med minsta möjliga miljöpåverkan och bästa tänkbara komfort för resenären.

Alliansen har ärligt talat kört landstingets ekonomi i botten. År 2015 präglades av olika åtgärds- och besparingsprogram som har inneburit att kollektivtrafikutbudet har blivit sämre. Det har också blivit kraftiga nedskärningar på både busslinjer och i turtätheten, alltså en stor försämring för resenärerna.

Några viktiga satsningar som vi i Miljöpartiet lyfter fram i vårt budgetförslag är följande. Vi har sett till att det finns pengar så att bygget av Spårväg City till Ropsten kan starta. Vi vet att boende har flyttat in, och vi vet att Norra länken är på plats – men spårvagnen är fortfarande på ritbordet. Det innebär att man skickar tydliga signaler: Bilism är helt okej, och kollektivtrafik är inte lika bra. Vi anser tvärtom att kollektivtrafik ska vara det mest attraktiva resesätt som bara är möjligt.

Vi har genom överenskommelsen med Alliansen sett till att bygget av tvärbanan, Kistagrenen, kommer igång 2017. Det är ett mycket viktigt steg för resenärerna och för miljön.

Vi anser att vi inte kan stänga uppgångar i tunnelbanan vissa tider på dygnet, som Alliansen har valt att göra. Det innebär att resenärerna tvingas ta omvägar genom mörka skogspartier för att ta sig till tunnelbanan sena kvällar. Det är inte okej.

I Miljöpartiets budget finns det pengar för att öppna de stängda uppgångarna i tunnelbanan, som Hjorthagen, Danderyds sjukhus och Hökarängen. Det blir tryggare, det ökar tillgängligheten för resenären, och fler kan också välja att åka kollektivt.

Miljöpartiet satsar 100 miljoner på ett pilotprojekt för att sätta upp plattformsväggar i tunnelbanan, främst på den röda linjen. Vi anser att det är en viktig investering för att göra det tryggare i tunnelbanan för resenärerna men också för personalen.

Det vi kan konstatera är att det har varit ett tufft år för bussresenärerna. Linjer har dragits in, och avgångar har försvunnit. Det har blivit extremt mycket svårare att få ihop livspusslet för väldigt många.

Miljöpartiet anser att när vi i länet blir fler kan inte bussarna bli färre. Vi tillför resurser så att bussarna kan bli fler: 36 miljoner. Dessutom har vi i Miljöpartiet genom överenskommelsen med Alliansen räddat viktiga direktbussar på Södertörn.

Vi är mycket glada att Alliansen går på vår linje när det gäller enhetstaxan. Det krångliga biljettsystemet håller på att skrotas. Nu blir det enkelt att köpa en biljett: ett pris för en resa i hela länet – för resenären och för miljön.

När man ska ta sig till jobbet anser vi att kollektivtrafiken inte får bli ett hinder på vägen. Miljöpartiet vill ta bort spärrar i tunnelbanan, och vi vill också att resenärerna ska kunna gå på bussarna genom alla dörrar. Detta gör att det blir ett flyt i kollektivtrafiken.

Miljöpartiet gör skillnad. För oss var det och är det ett tufft beslut att gå med på en höjning av priset på SL-kortet. Men vi i Miljöpartiet är beredda att ta ansvar för kollektivtrafiken, för resenärerna, för miljön. Vi tycker att överenskommelsen är bra, men vi är inte nöjda. Detta är ett första steg.

Vi har fått enhetstaxan. Vi har fått viktiga spårsatsningar som kan byggas och viktiga bussar som har blivit kvar. Resultatet är bättre nu när vi är med. Med det vill jag säga att Miljöpartiet gör skillnad.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 81
S a r a S v a n s t r ö m (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! För oss i Liberalerna är en tillgänglig, tillförlitlig och trygg kollektivtrafik som bygger ihop Stockholms läns olika delar en förutsättningar för regionens fortsatta tillväxt och utveckling. Sedan rodderskornas tid på 1600-talet har mycket hänt. Dåtidens ekor, som färdades på Stockholms vatten, har ersatts med moderna båtar och fordon som går på spår under och ovan jord och på asfalterade gator och höga broar.

Men när vi diskuterar kollektivtrafik är det lätt att vi ställer olika trafikslag mot varandra. Alla trafikslag har sina olika för- och nackdelar. I en storstadsregion finns det rum och läge för alla. Valet av spår, buss eller tunnel måste avgöras utifrån de aktuella förutsättningarna.

Inom ramen för Sverigeförhandlingen, som just nu pågår, finns det ett antal spårinvesteringar som kan förbättra hela kollektivtrafiksystemet i Stockholm, generera bostäder och bygga ihop regionen. För oss i Liberalerna är en ny västlig tunnelbana över Mälaren, kapacitetsförstärkning men också förlängning till City av Roslagsbanan samt Spårväg City tre viktiga investeringar för att förstärka och förbättra länets kollektivtrafiksystem.

Att vi nu dessutom kan börja byggandet av förlängningen av tvärbanan till Kista och även bygga klart Spårväg City till Centralen gör att vi kan nå dessa spårsystems fulla potential.

När man lyssnar på oppositionen kan man lätt tro att kollektivtrafikutbudet hela tiden minskar och att det mesta går bakåt. Men då ska man ha i åtanke att sedan Alliansen tog över 2006 har vi investerat 48 miljarder i trafiksystemet, och de fem kommande åren investeras ytterligare 29 miljarder i ny trafik men även i underhåll av det trafiksystem som vi redan har.

Sedan 2006 har dessutom antalet sittplatskilometer, som är ett litet mått på den produktion som vi har, ökat med hela 16 procent. Det inkluderar den minskning som skedde förra året, där vi gjorde vissa effektiviseringar. Som Kristoffer sade: Varje dag görs 2,8 miljoner påstigningar i ett kollektivtrafiksystem som är i världsklass.

Stockholmarna är nöjda med kollektivtrafiken i Stockholm. Förra året var det faktiskt all time high på frågan om resenärerna var nöjda. Sedan mätningarna började år 2000 har aldrig så många varit nöjda som förra året. Alliansens höga ambitioner har gett resultat.

En tillgänglig kollektivtrafik är en attraktiv kollektivtrafik.

Under 2015 var kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna 38 procent. Det är en andel som måste bli högre.

I takt med att Stockholm har vuxit har trängseln ökat. Med trängsel följer bland annat ökad miljöpåverkan och samhällsekonomiska kostnader som påverkar regionens tillväxt och utveckling negativt. Därför är arbetet med att minska trängseln en av Liberalernas viktigast trafikfrågor de kommande åren.

För att minska trängseln krävs inte bara investeringar i utbyggd kollektivtrafik utan även ökad tillförlitlighet i trafiksystemet. Då tänker jag särskilt på pendeltågssystemet. Där möjliggör öppnandet av Citybanan att vi får mycket bättre tillförlitlighet.

Men vi behöver också underlätta möjligheten till kombinationsresor, att man till exempel kombinerar cykel med kollektivtrafik. Framför allt måste vi förbättra framkomligheten för våra bussar. Just det sistnämnda tror vi i Liberalerna är extra viktigt eftersom vi med små investeringar och i samverkan med kommunerna kan minska trängseln avsevärt genom kollektivtrafikfält, signalprioritering och olika typer av ekonomiska styrmedel.

Att minska genomsnittstiden för en kollektivtrafikresa så att den står sig mot en bilresa är helt avgörande för att kunna locka över bilister till kollektivtrafiken.

En tillförlitlig kollektivtrafik är en attraktiv kollektivtrafik.

Som kollektivtrafikresenär tillbringar man rätt mycket tid i systemet. Jag räknade själv ut att jag tillbringar över 400 timmar i systemet, vilket gör att efter hemmet och arbetet är det den plats som jag är mest på per år.

Som resenär har jag inte bara fler resesätt jämfört med 1600-talet, då det kanske bara fanns roddbåtar och droskor, utan i dag kan jag också i systemet förlita mig på att få minutinformation om hur systemet ser ut, om det är förseningar och så, jag kan ladda min mobil i bussar, och jag kan hämta medicin, klacka om skor och köpa mitt morgonkaffe på några av våra stationer. Kollektivtrafiken i dag är inte bara någon form av resa från punkt A till punkt B utan utgör mycket av det jag behöver klara i min vardag.

I vårt teknikintresse och i våra stora infrastrukturplaner glömmer vi dock ibland bort vikten av att våra resandemiljöer ska vara trivsamma och trygga. Oavsett om du behöver resa dagtid, kvällstid eller nattetid ska du kunna känna dig trygg. Ingen ska behöva avstå från en konsert, ett biobesök eller ett sportevenemang för att man inte känner sig trygg i kollektivtrafiken.

Här finns det en hel del arbete att göra. En hel del har gjorts, men nu tar vi ytterligare ett steg framåt. Därför initierar vi en dialog med länets kommuner för att öka tryggheten ytterligare i våra stationsnära miljöer. Vi fortsätter att titta på ett förslag som Liberalerna har drivit i flera år, nämligen att införa flexibla nattstopp: Om du reser nattetid och känner dig otrygg ska du kunna kliva av mellan två busstationer.

En trygg kollektivtrafik är en attraktiv kollektivtrafik.

Med våra höga ambitioner kommer också ett ansvar för att använda invånarnas skattemedel på bästa sätt. Att få ned kostnadsökningstakten genom bland annat en översyn av de investeringar och effektiviseringar som vi gör är en del i att få ekonomin i balans. Den andra delen är att stärka intäkterna.

På intäktssidan ser vi nu en positiv utveckling, vilket är ett trendbrott, skulle jag säga. Fler väljer att resa i kollektivtrafiken, samtidigt som fusket minskar. Införandet av enhetstaxan 2017 gör det dessutom lättare att resa och göra rätt för sig.

För att klara kapacitetsökningarna, det stora underhållet och de stora investeringar som kommer måste även vi resenärer vara med och bidra. Det är aldrig kul att höja priset på kollektivt resande, men våra politiska ambitioner kostar. Om valet står mellan minskade

investeringar, försämrad kvalitet och tillgänglighet samt sänkta miljöambitioner eller att höja biljettpriserna är valet lättare.

Med den uppgörelse som Alliansen har gjort med Miljöpartiet tryggar vi nu finansieringen de kommande åren, samtidigt som taxesystemet fortsätter att vara solidariskt finansierat, med hälften skatteintäkter och hälften biljettintäkter.

Avslutningsvis: En tillgänglig, tillförlitlig och trygg kollektivtrafik är en attraktiv kollektivtrafik som skapar tillväxt. Stockholmarna kan vara trygga med att Liberalerna och Alliansen tar ansvar för framtiden genom att i dag bygga ut och modernisera vår kollektivtrafik på ett ekonomiskt och klimatsmart sätt som rustar den växande regionen för framtiden.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 82
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, ledamöter! Kollektivtrafiken är vår gemensamma resurs för ett ekologiskt och socialt hållbart län. Som vår budget heter: ”Håll ihop – hela länet ska leva.” Just kollektivtrafiken ser till att möjliggöra eller inte möjliggöra det.

Vi i Vänsterpartiet tillför 1 230 miljoner mer till trafiknämnden. Varför gör vi det? Jo, därför att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla och fungera för alla, oavsett vem man är, var man bor, vad man arbetar med eller vilken fritid man har.

En satsning på kollektivtrafiken är en satsning på jämställdhet och jämlikhet. Det är i hög utsträckning en satsning på kvinnors och barns resande. Just kvinnor och barn reser ju mer kollektivt.

Kostnadsökningstakten har vi diskuterat tidigare. Den har varit alltför hög under Alliansens styre, vilket har gjort att ni tog till drastiska besparingar, neddragningar av pendeltågstrafiken, stängda sekundäruppgångar och 99 indragna busslinjer – detta i ett län som växer. Jag tyckte att jag hörde att ni från allianssidan sade att det var med 40 000 per år som länet växer. Men jag tror att det var 31 000 förra året. Oavsett vilket handlar det om jättemånga människor. Då måste vi utöka kollektivtrafiken – inte minska den.

För oss i Vänsterpartiet är det självklart att kollektivtrafiken ska drivas i egen regi. Då behöver inga vinstpengar gå till andra nationers bolag som har vinstintresse. I dag går vinsterna till Tyskland, Hongkong, riskkapitalbolag som TRSM Group 1 eller vilka de är nu, Frankrike och Kanada, för att nämna några.

Vi tycker att alla dessa upphandlingar är ett oerhört resursslöseri med onödiga kostnader och byråkrati. Vi tror att vi i Sverige faktiskt kan köra kollektivtrafik själva. Vi är ett duktigt och kompetent land och län. Vi får också alla dessa överklaganden i upphandlingarna.

Nej, landstingets skattemedel ska stanna i landstinget, just för att vi ska utöka den kollektiva trafiken. Vårt vinstintresse är att fler ska öka kollektivt – inte färre. Fler ska kunna lämna bilen hemma eller inte behöva ta bilen med på hela resan. Då får vi ett län där alla kan leva, ett län som är socialt hållbart.

Vi ser med fasa på den sociala dumpning som pågår, med till exempel den färdtjänstupphandling som har genomförts, med de försämrade arbetsvillkor och löner som personalen får genom de upphandlingar som genomförs, där lägsta anbud ständigt vinner.

Vi i Vänsterpartiet blir hela tiden uppvaktade av sjukreseförare, taxiförare, bussförare, spärrvakter och tunnelbaneförare – för att nämna några av de yrkesgrupper som jobbar i den kollektiva trafiken. De vittnar om allt sämre arbetsvillkor, delade turer, oerhört långa arbetspass och faktiskt sänkt lön.

Nu senast är det kontrollanterna på tvärbanan som ska bort, med svepskälet att de inte hinner visera alla påstigande under rusningstrafik. Men vi vet ju alla – eller hur? – att bolaget Arriva av sin ägare Deutsche Bahn har fått ett sparbeting och måste spara pengar. Det gör de på det här sättet, inte alls till gagn för resenärerna.

För oss i Vänsterpartiet är det självklart att bygga ut den kollektiva trafiken. Ja, vi är för nästan alla utbyggnader som äger rum med till exempel tunnelbanan. Men vi vill också titta vidare på tunnelbana från Nacka till Orminge, från Hagsätra till Älvsjö, en ringlinje av den blå linjen Akalla–Barkarby–Hjulsta och en förlängning av tunnelbanan från Skarpnäck till åtminstone Älta och kanske till Tyresö samt tunnelbana från Mörby till Täby och Arninge.

På så sätt får vi fler knutpunkter och bytespunkter mellan tunnelbana, buss och pendeltåg. Då avlastar vi där trängseln är som störst. Trängseln i den kollektiva trafiken är ju många gånger förfärlig.

Vi i Vänsterpartiet är självklart också för förslaget i Sverigeförhandlingen om tunnelbana via Älvsjö till Liljeholmen och Fridhemsplan med anknytning till den blå linjen.

Men tunnelbana tar lång tid att bygga, och det är trångt i systemet redan i dag. Därför tror vi på satsningar på nya busslinjer. Det kan vara BRT-linjer, alltså snabbussar, men det kan också vara prisvärda trådbusslinjer.

Vi tycker att alla indragna busslinjer i princip ska återställas och att vi i stället ska bygga ut busstrafiken nu. Vi borde redan nu – med den oerhört försenade Spårväg Syd – ha en snabblinje som trafikeras med buss mellan Älvsjö, Fruängen, Skärholmen och Kungens Kurva till Flemingsberg. Vi borde också redan nu trafikera den så kallade linje M, som ska gå från Älvsjö via Östberga, tycker vi, till Globen, Hammarby Sjöstad och Orminge. Den behövs redan nu, när Saltsjöbanan stängs av och Slussen renoveras och byggs om.

Vi har tillfört så mycket mer medel att vi har budgettäckning för detta. För oss i Vänsterpartiet är det självklart att vi betalar för utbyggnaden via skatten. Det är inte dagens kollektivtrafikresenärer som ska betala för den via SL-kortet, utan det är morgondagens resenärer, det vill säga skattebetalarna, som ska vara med.

Vi vill också göra snabba busslinjer, till exempel från universitetet till Solna och Sundbyberg och till Kista. Vi borde redan nu svara upp mycket bättre mot den nybyggnation som har gjorts, till exempel genom att avlasta den gröna linjen, Hässelbygrenen, för att börja en direktlinje från Åkermyntan, för här finns det en jättestor brist.

Det är trångt i kollektivtrafiken, och säkerheten är oroande. Över 20 procent av tunnelbaneresenärerna är rädda för att ramla eller hamna på spåret. Därför satsar vi på plattformsväggar på de tio inomhusstationer där trängseln är som störst, så att vi börjar bygga bort den osäkerhet som finns. Ingen människa ska behöva falla ned eller knuffas ned på spåret. Vi har alla fått en vädjan partipolitiskt om att vi måste börja bygga detta nu. Det kan vi göra redan i dag genom att bifalla någon av de att-satser som finns om plattformsväggar.

Det är trångt och krångligt att passera spärrarna. Därför är det för oss och även för Miljöpartiet självklart att vi vill montera ned dem och i stället satsa på mer personal, stationsvärdar och servicevärdar, så att alla självklart ska betala för sig.

Det är en himla lång kö och tar tid att gå på bussen också. Jag har lärt mig att linje 4 till exempel skulle kunna ha tre eller fyra bussar färre per dygn om folk kom på och av lite snabbare. För oss och även för Miljöpartiet är det självklart att gå på och av genom bussens alla dörrar, för då är smidigheten densamma som i tunnelbanan.

Genom Vänsterpartiets budgetsatsning på 1 239 miljoner mer till den kollektiva trafiken kan vi bibehålla priset på månadskortet, 790 kronor för helt pris. Vi är äntligen överens om enhetstaxan. Tack, alla partier, att vi har kommit så långt att vi har ett enkelt system!

Vi sänker priset för studenter. Vi ger fria resor för barn upp till tolv år, för barn har ingen egen inkomst och kan faktiskt inte hålla reda på kort och sådant – därom vittnar många. Vi ger fria resor för pensionärer under lågtrafik, för denna grupp med många fattiga människor. Vi låter också SL-taxan gälla även i skärgården och i sjötrafiken. För oss i Vänsterpartiet är det självklart att oavsett trafikslag och oavsett om man åker färdtjänst eller vad man åker med ska det vara samma pris och samma regler för alla.

Vi vill också öka kollektivtrafikandelen genom fria resor på linjer med lågt resandeunderlag. Vi vill göra det på försök och se om vi kan få fler att ställa bilen, när linjen ändå finns. Som sagt är det självklart för oss med samma taxa och samma villkor för dem som reser med den särskilda kollektivtrafiken, som också kallas färdtjänst.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 83
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att vi ska vara stolta över Stockholms kollektivtrafik. Vi har en kollektivtrafik i världsklass. Jag vill börja med att rikta ett stort tack till alla dem som jobbar med att se till att vi har det, ett tack till dem på trafikförvaltningen men inte minst ett tack till alla dem som jobbar därute och de olika entreprenörer som varje dag driver vår trafik och ser till att bussar, pendeltåg, tunnelbanetåg och vad det nu är går – stort tack!

Men samtidigt finns det inget som inte kan bli bättre. Vi har ambitionen att vara Europas mest attraktiva region. Kollektivtrafiken är ett viktigt redskap för att nå dit.

Stockholms län växer snabbt – med 350 000 människor de senaste tio åren. Det är nästan dubbelt så mycket som vi växte med under rekordåren på 60-talet. En tillväxt i den storleksordningen kräver förstås satsningar på ny kollektivtrafik och ökad kapacitet i den befintliga. Det är en förutsättning för att jobben och människors livsmöjlighet ska kunna fortsätta att växa i takt med befolkningsökningen.

Det krävs investeringar, och för de investeringarna krävs det verkliga pengar. Det tror jag är viktigt att påminna sig när man lyssnar på en del oppositionsföreträdare. Det var en minister som vi inte har hört så mycket av sedan han blev minister för några år sedan som häromveckan skapade rubriker när han sade att opposition är på låtsas. Det tycker jag är något som verkligen utmärker Socialdemokraternas och Vänsterpartiets budgetförslag – de är på låtsas. De har inte verklig finansiering till de verkliga åtgärder som behövs.

Jag är glad att vi i Alliansen har det. Jag är också glad över att vi använder alla verktyg i verktygslådan för att få bästa möjliga trafik i framtiden. Vi satsar på pendeltågen, med Citybanans invigning och med arbetet med den nya stationen i Vega. Vi satsar på tunnelbanan – den enorma utbyggnad som sker inom Stockholmsförhandlingen men också den uppgradering som är på gång för den röda linjen, för att vi ska kunna öka kapaciteten där. Vi har också det som pågår inom Sverigeförhandlingen: Hagalunds station är en jättebra satsning, och förhoppningsvis blir det också en satsning på en ny tunnelbanelinje.

Vi satsar på Roslagsbanan. Det är oerhört viktigt att vi får nya tåg och en ordentlig uppgradering av den mycket viktiga banan och att vi med Sverigeförhandlingen kommer att kunna förlänga den till Stockholms city, T-Centralen. Det kommer att göra att trafiksystemet blir oerhört mycket bättre i nordostkommunerna.

Vi satsar på Tvärbanan. En förlängning till Sickla pågår. En förlängning till Kista får vi nu ekonomiska ramar för att genomföra. I Sverigeförhandlingen håller vi på att ta fram ett förslag på Spårväg Syd, som jag som Huddingepolitiker tycker är en jätteviktig satsning som kommer att ge många nya bostäder. Vi kommer också att kunna bygga ut Spårväg City så att den i framtiden går till Centralen igen. Det är viktigt för att hela systemet ska fungera.

Vi har också bussarna. Bussen ska fram. Det är oerhört viktigt att vi får ett system där vi prioriterar att bussarna kommer fram, att de inte står i kö. Det är något som vi faktiskt kan spara pengar på, samtidigt som vi ger bättre och snabbare resor för våra resenärer.

Vi satsar också på att fortsätta och gå vidare med busstrafik i Förbifarten. Förbindelsen mellan till exempel Barkarby och Vällingby norr om staden till Kungens Kurva och Skärholmen söder om staden kommer att skapa nya resandemöjligheter. Det är viktigt att vi har en bra och framkomlig trafik där.

Vi går vidare med pendelbåtar. Stockholm är en stad på vatten, och naturligtvis ska vi satsa på båttrafik i det läget. Sjötrafiken har blivit en verklig succé, och nu går vi vidare med Riddarfjärdsfärjan och med nya pendelbåtar till Ekerö, som kommer att vara en viktig satsning inte minst när vi håller på med stora vägbyggnadsarbeten till Ekerö.

Vi satsar också på helt nya trafikslag. Det pågår i Sollentuna en planering tillsammans med trafikförvaltningen där man ser över om man ska kunna bygga en ny gondolbana, ett nytt transportslag i Stockholm som skapar nya möjligheter. Det ska vara rätt verktyg på rätt plats.

Vi jobbar också med digitalisering. Det är viktigt i vår tid. Vi ska ha världens bäst uppkopplade kollektivtrafikresenärer. Vi har en ny app där man kan betala sin resa och få en massa annan funktionalitet. Det är viktigt att vi går vidare och använder de möjligheter som finns i dag. Inte minst öppen data och möjligheten att sprida kommunikation på ett bra sätt är jätteviktigt.

Vi ska också gå vidare med att utveckla reklamen som en viktig finansieringskälla, i stället för att avveckla den, som Vänsterpartiet föreslår. Vi måste gå vidare och utveckla samarbetet med andra företag för att utveckla bättre reseerbjudanden i kombination med till exempel cykeltrafik.

Vi ser att det finns stora möjligheter, och nu vill vi gå vidare med dem. För det behöver vi en bra finansiering.

Bifall till Alliansens förslag!

Anförande nr 84
M a t s A r k h e m (SD): Ordförande, ledamöter! Lite kort om kollektivtrafiken, så som vi ser det: Trafik är något som är oerhört viktigt för en levande, växande, pulserande, fungerande stad. Står trafiken still står länet still. Lever trafiken lever länet.

Sverigedemokraterna är Sverigevänner. Självklart betyder det att vi som bor här i Stor-Stockholm är måna om och stolta över Stor-Stockholm. Om detta ska det inte råda något tvivel.

Det finns ingen motsättning mellan bra kollektivtrafik och bra biltrafik. Tvärtom ger det ena det andra. Sverigedemokraterna ser att SL behöver en intäktsförstärkning. Det kan ske på olika sätt. Biljettintäkterna, alltså resenärerna, står för drygt hälften av SL:s intäkter, och ungefär betalas av skattebetalarna.

Nästa år växer SL kraftigt i och med Citybanan, med nya pendeltågsstationer vid Centralen och Odenplan. Mer är på gång. Det är inte gratis. Det är inte bara kollektivtrafiken som växer, utan länet växer även befolkningsmässigt – men tyvärr inte andelen skattebetalare.

Låt mig slå fast tydligt och klart: Skattehöjning är inget alternativ för Sverigedemokraterna, vare sig här eller i kommunerna. Hur löser man då SL:s ekonomi? Sverigedemokraterna vill inte dra ned på service och turtäthet. Alla i länet måste kunna förflytta sig i rimlig tid.

Eftersom det tyvärr inte finns obegränsat med pengar vill vi se de mest kostnadseffektiva lösningarna. Men dit hör inte diverse spårvagnsprojekt eller fantasier med båtar. Busslösningar kan ha samma passagerarkapacitet, vara mer bekväma och smidiga, vara mer miljövänliga och mer flexibla till en betydligt lägre kostnad.

Spår är inte heller samma sak som succé för bostadsområden. Som exempel kan jag ta Huddinge, där jag själv bor. Vi har där två tunnelbanestationer: Vårby Gård och Masmo. Det är utmärkt kollektivtrafik där. Men hur man än vrider och vänder på det är inte Masmo och Vårby Gård kommunens mest attraktiva områden. Det är alltså andra faktorer som spelar in för att göra områden attraktiva.

Det handlar om ansvar med pengarna och busslösningar. Vi vill att SL ska vara ett tryggt alternativ, att bussar och tåg naturligtvis ska gå i tid. Men det är också meningen att det ska kännas och vara tryggt och säkert. Därför vill vi ha personal ute i verksamheten, ombord på bussar och tåg och vid stationerna. Vi vill hellre ha konduktörer och kontrollanter än blippstolpar, för resenärernas skull. SL:s personal måste få kosta och vara lätt tillgänglig. Det är trygghet, säkerhet och service. Det ger Sverigedemokraterna inte avkall på.

Personal ombord på tåg och bussar och på stationerna kan också hantera problemet med fuskåkandet. Sverigedemokraterna vill minska fusket, vill minska tjuvåkandet. Det är en intäktsförstärkande åtgärd. Men det handlar också om moral, rättvisa och att göra rätt för sig. Man ska följa de taxor, lagar och regler som gäller hos SL såväl som i övriga samhället. Att några betalar och andra inte betalar är inte rättvist.

Apropå resenärerna: SL är ett reseföretag vars uppgift är att förflytta folk från punkt A till punkt B. Att tigga är att tigga – inte att resa. Oavsett hur nya och fräscha fordonen och stationerna är, är det helhetsintrycket som räknas. Tyvärr känner många SL-resenärer obehag med det omfattande tiggeriet. En SL-resa ska vara en trivsam upplevelse.

Införandet av enhetstaxa för enkelbiljetter har det varit närmast total samsyn om mellan partierna. Ingen har varit helt nöjd med det krångliga zonsystemet. Alla har, som jag har bedömt det, varit för enhetstaxa.

Det är problem med färdtjänsten, och det är inte ett helt lätt problem att lösa. Det är många aktörer och många inblandade som ska vara så nöjda som möjligt: resenärer, skattebetalare, hälso- och sjukvården och inte minst förarna. Ska man göra förarna mer nöjda kanske man gör skattebetalarna mindre nöjda och så vidare.

Detta är något vi måste titta över och följa upp ordentligt. Det är lite skandal att det har blivit som det har blivit. Det tyder på svag styrning under många mandatperioder. Det har varit mycket prat av många under lång tid om förbättringar för förare och resenärer. Men det har stannat vid prat. Alltför många är alltför missnöjda. Man kan fråga sig vad valfriheten eller att stoppa vinster i välfärden tar vägen när ett enda bolag kontrollerar så stor del av marknaden.

Jag yrkar bifall till vårt förslag till budget.

Sedan måste jag säga något om uppgörelsen mellan Alliansen och Miljöpartiet. Jag kan erkänna att vi i vårt gäng höjde lite lätt på ögonbrynen inför den uppgörelsen. Varför? undrade vi. Men det är väl så att nya Moderaterna tycker att uppgörelsen med Miljöpartiet är en bra uppgörelse.

Anförande nr 85
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Stockholmsregionen är en av världens grönaste och mest attraktiva huvudstadsregioner. Vi växer just nu i rekordfart både vad gäller invånare och vad gäller ekonomi och företag. Vi har ett världsledande kluster där Kista står ut som Europas Silicon Valley. Att Stockholm är en av Sveriges viktigaste tillväxtmotorer är dock inte vår förtjänst, utan det är resultatet av hårt arbete från otaliga företag, entreprenörer och hårt arbetande människor.

Trängsel och köer i trafiken samt bristen på bostäder är vår regions största utmaningar i framtiden och de största hoten mot en hållbar utveckling i vår region. Lyckligtvis finns det stora möjligheter att slå dessa två flugor i om inte *en* smäll så ett antal gemensamt ordnade smällar.

Alltför länge har politiker och landstingstjänstemän sett kollektivtrafiken som en avgränsad verksamhet där ambitionen i stort sett har inskränkt sig till att möta trafikbehov och se till att tåg och bussar går i tid. I en modern, grön och hållbar stads- och regionplanering är detta ett föråldrat synsätt.

Vårt uppdrag måste i stället vara att se till att den samlade trafiken ger en god, miljövänlig, ekonomiskt effektiv och socialt tillgänglig rörlighet där gång, cykel, kollektivtrafik, biltrafik och till och med flyg sammantaget fungerar väl och når nollutsläpp till år 2050. Därtill måste trafiksystemen gå hand i hand med stadsbyggnads- och regionutvecklingen i hela vårt län.

Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen innebär, med alla sina fel och brister, ett genombrott för att se samhällsbyggnad och hållbar trafikförsörjning i ett sammanhang. Mycket återstår att göra. Många sådana förslag ligger också i den budget som vi från Alliansens sida har lagt fram, inom både trafiknämndens avsnitt och regionplanenämndens avsnitt. Det är förslag som tydligare kopplar ihop kollektivtrafiken med bostadsbyggande och med regionens utveckling som helhet.

Den billigaste vägen är faktiskt den som aldrig behöver byggas. Att bygga tätt, grönt, cykelvänligt och kollektivtrafiknära är att spara pengar i Trafikverkets, kommunernas och i förlängningen ytterst skattebetalarnas budget under många årtionden framåt.

Fru ordförande! Det är viktigt att vi nu säkrar Stockholmsregionens tillväxt på ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt. Det förutsätter att vi bygger ut och satsar på kollektivtrafiken. Vi behöver nya tunnelbanor, ny spårtrafik, bättre och snabbare bussar och fler pendelbåtar. Det ger också förutsättningar för att bygga bostäder i både nya och befintliga områden.

Jag ser fram emot de utbyggnader som kommer att ske av tunnelbanan i enlighet med Stockholmsöverenskommelsen. Jag ser också fram mot de projekt som diskuteras inom Sverigeförhandlingen. De kan ge enorma fördelar för regionens tillväxt och för människors möjligheter att använda kollektivtrafiken.

Med ny tunnelbana, nya spår och en utökad pendeltågstrafik binder vi samman länet från norr till söder lika väl som på tvären. Med bättre samband inom Stockholm och mot angränsade regioner med de nya regionaltågen ger vi ännu bättre förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling och en långsiktig tillväxt.

Fru ordförande! Stockholm är en sjöstad, och vattnet är Stockholmsregionens mest utpräglade miljö. Det är självklart att vi ska utnyttja vattnet som en resurs för transport, på samma sätt som vi utnyttjar vattenspeglarna för rekreation. Som ansvarigt landstingsråd för sjötrafikfrågor vill jag lyfta fram sjötrafiken, både skärgårdstrafiken och pendelbåtstrafiken. Lukas Forslund, centerpartist och ordförande i sjötrafikberedningen, kommer att utveckla resonemangen vidare.

I korthet vill jag säga: Med den sjötrafikupphandling som äntligen har sjösatts har skärgårdstrafiken både arbetsro och resurser för att kunna utvecklas. Vi kan nu blicka framåt mot fortsatta utbyggnader av skärgårdstrafiken där RUFS-trafiken till alla kärnöar kommer att vara en viktig byggsten. Jag är också glad att förlängningen av sommartidtabellen kommer att fortsätta även nästa år. Så skapar vi en grundplåt för livsmöjligheter och tillväxt i det som faktiskt är Sveriges mest utpräglade glesbygd. Jag är också mycket stolt över den snabba expansionen av pendelbåtstrafiken, en hjärtefråga för Centerpartiet.

Det finns de – även i den här lokalen – som hävdar att pendelbåtstrafik är dyrt och ineffektivt, kanske särskilt om man inte räknar med de besparingar som sker genom att vägnätet inte behöver användas eller genom att nya ytor nyttiggörs. Mitt svar på det påståendet är: Ja, det är i vissa avseenden ett dyrare trafikslag. Men det är just därför som Alliansen jobbar så hårt för att vi ska få ett effektivare tonnage och effektivare bryggor samt stärka kapaciteten i pendelbåtstrafiken.

Vi kan inte bara satsa på att bygga in oss i gamla strukturer och gamla lösningar som kanske inte heller ökar kapaciteten. När vi satsar på sjötrafiken förändrar vi också Stockholmsregionens karaktär. Vi flyttar staden närmare vattnet och nyttiggör både våra vattenvägar och våra strandmiljöer, till stort gagn för både livskvalitet, ekonomiska värden och en mer spännande och attraktiv region.

Fru ordförande! Miljöfrågan är avgörande för att tillväxten i vår region ska vara hållbar och för att kollektivtrafiken ska vara attraktiv. Vi har gjort ett hästjobb med att öka andelen förnybara bränslen och att energieffektivisera alla kollektivtrafikslag. Nu ska vi kavla upp ärmarna och fortsätta att jobba mot målet om en fossiloberoende region till 2030 och en helt fossilfri region till 2050.

Landstinget testar under året två elbusslinjer, en i centrala Stockholm och en i Södertälje. Det finns potential att elektrifiera hela trafiken i de täta delarna av regionen, vilket kommer att kraftigt minska buller och föroreningar och kommer att kunna revolutionera stadsbyggnad och möjliggöra fler bostäder i täta och centrala lägen.

Självklart vill jag som centerpartist ta upp potentialen med cykling. 86 procent av länets invånare bor inom en radie på 3 kilometer från en pendeltågsstation eller en spårvägsstation. Med det regionala cykelkansliet som nytt nav för cykelfrågorna i regionen kan vi med kommunernas hjälp få en ännu bättre utväxling, till cyklandets fromma.

Cykeln är inte ett marginaltrafikslag utan berättigar till exakt samma status som övriga trafikslag. Det är smart trafikpolitik. Fördelarna syns inte bara i cykelmetropoler som Amsterdam och Köpenhamn utan också i norrländska kommuner som Östersund och Umeå. Det är inte klimatet utan enkelheten, smidigheten och tryggheten som är avgörande för cykelandelen i regionen.

En siffra som var och en här i fullmäktige bör lägga på minnet är: Medan varje mil som vi åker med bil kostar oss själva eller samhället 50 kronor sparar varje mil som vi åker med cykel 1,40 kronor i form av hälsa och minskade samhällskostnader.

När vi underlättar cyklande över kommungränserna, förbättrar för cykelparkeringar och möjliggör fler kombinationsresor mellan cykel och kollektivtrafik kommer det att minska trängseln, förbättra miljön i regionen och bidra till en bättre folkhälsa.

Vi hörde tidigare i debatten att Miljöpartiet, tror jag att det var, klagade över Alliansens satsningar på kollektivtrafiken historiskt. Det som sades stämmer inte. Under Alliansens tid vid makten har kollektivtrafiken fått historiska förstärkningar, inte bara i de tunga investeringar som vi har gjort under den här perioden, ett område där de rödgröna under sin tid vid makten gjorde platt ingenting, utan även när det gäller resurser till driften och volymen i kollektivtrafiken. Det är faktiskt så att den andel av landstingets skattepengar som går till kollektivtrafiken har ökat från 10 procent när Miljöpartiet och Socialdemokraterna styrde till 15 procent i dag, när Alliansen styr.

Jag är likväl mycket glad över att Alliansen och Miljöpartiet har kunnat träffa en bra och framsynt överenskommelse om en hållbar finansiering och hållbara reformer för kollektivtrafiken. Det gör att vi nu kan bevara viktig busstrafik, införa enhetstaxa och förenkla månadskortet. Vi kan genomföra upprustningar av Roslagsbanan, Saltsjöbanan och röda linjen samtidigt som vi bygger tvärbanan till Kista, Spårväg City till Centralen och driftsätter Citybanan. Allt det är avgörande för Stockholmsregionen och i längden för Sveriges utveckling.

Debatten om kollektivtrafiken stod under förra året mellan Alliansens och Socialdemokraternas politik. Vi och väljarna vet nu vad de får med socialdemokratisk kollektivtrafikpolitik. Budgethål, indragna landsortsbussar och nedläggningshot mot populära lokalbanor är bara några av de saker som vi har sett under det gångna året. Det smärtar mig att Socialdemokraterna har övergivit rollen som ansvarstagande och konstruktiv opposition och i stället har vinnlagt sig om en sällan skådad populism. Tyvärr är Socialdemokraternas trafikpolitik inte hållbar i mötet med verkligheten. Man kan inte köra bussar för pengar som inte finns.

Jag nämnde tidigare den överenskommelse om trafikpolitiken som nu ger långsiktiga förutsättningar för vårt gemensamma arbete. Jag hoppas att vi kan bygga vidare på detta samarbete och att vi kan se över hur vi i framtiden kan utveckla kollektivtrafiken även efter det att Sverigeförhandlingen är klar. Det borde ske samhällsekonomiskt smart och planmässigt. Varför inte en strategisk tunnelbaneutredning eller en kollektivtrafikutredning i parlamentariskt samarbete mellan de partier som nu gemensamt har analyserat kollektivtrafikens behov?

Fru ordförande! Centerpartiets och Alliansens budget utvecklar och moderniserar inte bara kollektivtrafiken utan också stadsbyggnad och regionplanering, så att steg för steg tas mot en mer hållbar region. Vi bygger ut tunnelbana, pendeltåg och Roslagsbanan. Men vi ser också cykelns potential och utvecklar länets vattenvägar och strandnära lägen genom modern sjötrafik. Det är en hållbar trafikpolitik från Arholma till Alby, från Södertälje till Södermalm.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 86
Gunilla Roxby Cromvall (V): Jag har en fråga till Kristoffer Tamsons: Hur tänkte du? Det är en prishöjning för pensionärer på 60 kronor. Jag har haft ett anförande och berättat om en mängd pensionärer som har oerhört låga inkomster och som är fattiga också enligt EU:s gräns.

En prishöjning på 60 kronor per månad gör 720 kronor på ett år, det vill säga de ska nästan betala ett helt fullt pris per år mer än vi andra. Hur tänkte du?

Anförande nr 87
Landstingsrådet T a m s o n s (M): En rak fråga och ett rakt svar: Det har varit en del i den parlamentariska utredning som har sett över möjligheten att införa en enhetstaxa och samtidigt se över de krångliga delar som vårt tidigare biljettsystem har haft. Man har varit mycket tydlig med att titta på att vi har haft en obalans i prissubventionen som framför allt har missgynnat studenter, som kanske är den grupp som har de sämsta marginalerna i vårt samhälle.

Då har rekommendationen varit att man kan gå fram med en förenkling som innebär att man går från ett flertal grupper till två grupper i vårt kommande biljettsystem – en med fullt pris och en med reducerat pris – och då blir studenter, ungdom och pensionärer samlade. Bedömningen har varit att man jämkar samman prismassan till en, som blir samlad. Det innebär att studenterna får sänkt pris på sitt månadskort och att pensionärerna får ett högre pris. Det innebär fortsatt att vi i Stockholms län som länshuvudman har den absolut största subventionen när det kommer till våra pensionärer och deras biljettpriser i förhållande till andra län.

Sedan finns det enskilda kommuner som har valt att med enskilda trafikbolag sluta överenskommelser om större subventioner. Några sådana önskemål har inte kommit till mig från någon kommun, oavsett om den är alliansstyrd eller styrd av någon vänsterpartist. Men kommer en sådan ansökan ska vi naturligtvis titta på den.

Anförande nr 88
G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (V): Jag tycker att det förenklade systemet är oerhört bra. Studenter får 10 kronor billigare pris. Men förstod du verkligen att det skulle bli så här för pensionärerna? Jag tänkte att ni inte kan ha förstått att man gör så med denna grupp, som har så oerhört lite pengar.

Anförande nr 89
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Jag upplever att jag har svarat på den frågan.

Anförande nr 90
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Låt oss först bara konstatera att Socialdemokraterna har ett åtgärdspaket med satsningar på e-handel som genererar intäkter och satsningar på företagsförsäljning som generar intäkter, har satt priset på enkelprisbiljetter till 30 kronor, vilket genererar intäkter, och effektiviserar uthyrningen av SL:s lokaler, vilket genererar intäkter.

Våra pengar till kollektivtrafiken kommer från två delar: prioriteringar i investeringar som inte stänger dörren för framtida, moderna, lönsamma investeringar och som gör att vi har ekonomiskt utrymme för att investera utan att höja priset på månadskortet.

Jag har en fråga till dig, Kristoffer. Du höjer priset, men alla pengar går ju till fördyringar. Vad säger du till dem som av er har fått så kallade oönskade nedskärningar i busstrafiken, historiskt stora, och dessutom höjt månadskortspris? Vilket svar ger du dem?

Anförande nr 91
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! För att dra ett parallell till sagans värld: Det går att bygga sitt budgetalternativ av sten, det går att bygga det av trä, och det går att bygga det av halm. Vi har precis hört vilket parti som bygger sitt budgetalternativ av halm. Det återstår att se om det är av lättja eller av andra skäl. Jag avser att återkomma till detta när jag tar replik på Socialdemokraterna lite senare – var så säkra!

Jag vill bara säga: Det är inte jag som är vargen i den här sagan, utan den rollen innehas av ekonomins lagar och mötet med verkligheten.

Som svar till Talla Alkurdi: Du saknar 400 miljoner i din trafikbudget. Du har inte täckning för att angripa mig eller någon annan här för någonting. Du har inte täckning för något som du gör utfästelser om att du vill genomföra när det kommer till någon form av utbyggd trafik eller någon form av framtidssatsningar.

Vi tar höjd för att utveckla trafiken under kommande år. Det gäller både den trafik som vi har och att bygga ut och utveckla kollektivtrafiken. Det finns en bred beskrivning av detta i vår budget som handlar om mer och utvecklad busstrafik, mer och utvecklad pendeltågstrafik, mer och utvecklad tunnelbanetrafik, mer och utvecklad trafik på våra lokalbanor, mer och utvecklad skärgårdstrafik och en mängd andra områden.

Det är bara att läsa innantill. Vi kommer fortsatt att satsa på stockholmarnas kollektivtrafik. Nu skaffar vi oss ekonomiska muskler för att göra detta utan att behöva täppa igen budgethål skapade av socialdemokratiska luftslott.

Anförande nr 92
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Varken jag eller de resenärer som drabbas av bussnedskärningarna fick något svar på min fråga.

Kristoffer! Du upprepar dig. Det var ganska exakt så här det lät när ni krampaktigt höll fast vid zoner och hävdade att enhetstaxa skulle kosta en halv miljard kronor. Jag antar att många här kommer ihåg dessa debatter. Ni tjatade om detta och krävde svar från oss och Miljöpartiet.

Sedan kom verkligheten. Den visade att enhetstaxa var det mest effektiva och skulle generera intäkter och ökad reseandel. Jag känner mig ganska trygg, Kristoffer, med att ni också kommer att ansluta er till exempelvis en strategisk tunnelbaneutredning, BRT, moderna upprustningar och företagsförsäljningar.

Anförande nr 93
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Som ett kort svar på frågan – om det nu var någon fråga – kan jag tala om för Talla Alkurdi att hon tittar på det trafiklandstingsråd i Stockholms läns landstingsfullmäktige som har tillsatt en parlamentarisk taxeutredning för att se över hur vi skulle kunna få ett enklare taxesystem och kunna samla en bred parlamentarisk majoritet kring införandet av en enhetstaxa, där vi senare förhoppningsvis kommer att kunna gå till en omröstning i denna församling där en majoritet ställer sig bakom det förslag som utredningen har landat i, näst intill ordagrant.

Jag vet däremot att det tyvärr verkar finnas röster inom Socialdemokraterna som är ganska tveksamma till detta. Jag läste bland annat en insändare i Södertäljeposten där S-kvinnorna i Södertälje gick till frontalangrepp mot idén om enhetstaxa. Måhända finns det en liten hemläxa att göra i det socialdemokratiska partiet när det gäller att få en uppbackning kring denna historiska reform som vi andra partier med stor möda har skaffat samling kring att nu gå till beslut om att genomföra, till länsinvånarnas och kollektivtrafikens fromma.

Anförande nr 94
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag har en fråga till dig, Kristoffer, angående vår utmaning kring rusningstid och den stora trängsel som finns i kollektivtrafiken på många sätt. Jag skulle vilja höra dina tankar och åsikter kring hur vi ska arbeta med det och hur du ser på den frågan.

Anförande nr 95
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Tack för frågan! Jag tror att det är en jätteutmaning som kommer att kräva många insatser av många av oss. Jag tror att vi självklart måste förmå oss själva att samla oss till att förstärka trafiken i rusningstid, göra inriktade satsningar på det sätt som vi har en blocköverskridande överenskommelse kring när det gäller att angripa de delar i vårt kollektivtrafiksystem där vi vet att trängseln är extra stor.

Jag tror att vi behöver jobba mer med tvärförbindelser och investeringar kring dem. Jag tror att tvärbanan till Kista blir en mycket viktig byggsten i det arbetet men måste följas av fler. Jag tror också att vi måste få till stånd ett mycket utvecklat arbete med våra kommuner, som ju äger mycket av trängselproblematiken när det exempelvis kommer till parkeringar, bussfiler på våra gator och möjligheten att på olika sätt öka framkomligheten för busstrafiken i och runt Stockholms centrala delar.

Det ser jag som en jätteutmaning och som något jag tror att vi bör samla oss brett för att fundera och tänka kring. Jag avser att återkomma med en del funderingar kring detta under det kommande året, med en förhoppning om att vi ska kunna ha en god dialog om detta.

Anförande nr 96
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Nu kommer vi till möjligheten att få ett rakt och bra svar på debattens stora fråga. Först vill jag säga varmt välkommen till Talla Alkurdi i hennes nya roll i landstingsfullmäktige. Jag har följt dina nedslag och utspel sedan du tillträdde. Jag har tagit del av dina löften och uttalanden. Du har varit flitig, vill jag säga, och min fråga handlar om det.

Jag hittar nämligen många skrivningar i er budget som handlar om det du lovat resenärer, skattebetalare och länsinvånare i Socialdemokraternas namn, men jag hittar inte pengarna du behöver för att göra dina löften till mer än tomma ord.

Om jag räknar snällt och bortser från hundratals miljoner som ni behöver bokföra som förgäveskostnader och alla de ökade kostnader som ert förslag skulle innebära och bara utgår från det ni faktiskt budgeterar för får jag ändå inte ihop det. Detta är vad jag hittar: Trafiknämnden får av Socialdemokraterna 35 miljoner högre landstingsbidrag. Det ger en ram i Socialdemokraternas trafikbudget på 9 987 miljoner i förhållande till Alliansens 9 952 miljoner. Det är en differens på 35 miljoner till Socialdemokraternas favör.

Det Socialdemokraterna sedan gör är att dra undan 250 miljoner kronor i koncernfinansiering när det gäller finansieringen av Citybanan. I en skrivning i budgeten hänvisar man i stället till att de ska tas inom ram i trafiknämnden. Då förlorar trafiknämnden 250 miljoner kronor.

Man minskar de externa biljettintäkterna med 250 miljoner kronor genom att man inte säger ja till den breda, blocköverskridande prisjustering som föreslås. Man hittar i dess ställe på intäkter för trafiknämnden på 65 miljoner kronor. Var dessa 65 miljoner ska tas går inte att spåra i några skrivningar.

Summa summarum innebär detta att Socialdemokraterna i sitt budgetalternativ i förhållande till Alliansen saknar 400 miljoner kronor, snällt räknat. Det blir inte mer trafik för de pengarna; det är en sak som kan vara säker. Men jag tänker ge Socialdemokraterna

och Talla Alkurdi en chans till att svara: Var finns pengarna? Har ni räknat fel eller felbudgeterat, eller ser ni framför er att ni ska genomföra stora besparingar på kollektivtrafikens ekonomi? Var ska i så fall de besparingarna genomföras – är det på busstrafiken, pendeltågstrafiken, tunnelbanetrafiken eller lokalbanorna?

Jag ger dig nu en chans att förklara för denna församling, för åhörare, skattebetalare och resenärer, hur du har räknat – i kronor, inte i svepande ordalag. Var så god, Talla Alkurdi, ordet är ditt!

[O r d f ö r a n d e n : Det är ordföranden som fördelar ordet.]

Anförande nr 97
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Kristoffer, jag berättade tidigare vad våra budgetsatsningar och åtgärdspaket faktiskt består av. De består av moderna investeringar och modernt tänkande på företagsförsäljning, e-handel, effektivare uthyrning av SL:s lokaler och så vidare. Sedan prioriterar vi smartare när det kommer till investeringar, så att vi inte behöver höja taxorna och få in pengar som vi sedan staplar på hög men som trots det knappt räcker till den ränta vi måste betala. Det är vårt budgetalternativ.

Anförande nr 98
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Nu får man inte använda investeringsbudgeten till löpande drift. Det tillåter inte svensk lagstiftning.

På investeringssidan kan jag, precis som Gustav Hemming och andra redan har gjort, konstatera att ni har en luftbudgetering när det gäller Roslagsbanan. Utöver alla förgäveskostnader på ett par hundra miljoner kronor som ni drar på er dubbelräknar ni också de 600 miljoner kronor som finns i medfinansiering på Roslagsbanan, för ni behåller dem i era investeringsramar och räknar med dem till nya och andra projekt. Så kan man ju inte göra! Fråga Täby och andra kommuner i nordostsektorn som är med och finansierar Roslagsbanan om de tycker att det är rimligt att Socialdemokraterna fritt ska kunna använda de pengarna om de inte ska användas till att rusta upp Roslagsbanan.

Om man räknar bort taxehöjningen och alltså tar bort 250 miljoner saknas fortfarande 215 som ni inte har täckning för. Ni kompenserar inte trafiknämnden för öppnandet av Citybanan. Ni har inget koncernbidrag till detta. Då ryker 250 miljoner.

Till detta räknar ni med en luftbudgetering på 65 miljoner. Det går inte att få ihop detta. De 65 miljonerna går inte att spåra, och de 250 miljoner som ni hänvisar till i er budget när det gäller Citybanan tar ni ju på trafiknämndens ramar. Ni koncernbudgeterar inte. Det är hundratals miljoner som saknas i er budget. Har ni fel eller felbudgeterat kan vi nog ta emot ursäkten för detta. Alternativet är att ni måste beskriva var i trafikverksamheten pengarna ska hämtas någonstans. Då är det ju neddragningar som gäller. Då blir det besparingar på bussar, pendeltåg, tunnelbana och skärgårdstrafik, eller besparingar som drabbar färdtjänstens resenärer. Man kan inte lova trafik för pengar man inte har. Det gäller i alla världar, också i sagans värld.

Anförande nr 99
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Precis. Det är just detta som är så anmärkningsvärt. Ni höjer taxan för att ha råd med era fördyringar – fördyringar på Roslagsbanan.

Du blir också svaret skyldig till alla dem som bor i Upplands Väsby och på andra ställen och som drabbas av neddragningar på viktiga busslinjer. Vad är ditt svar till dem? Här har vi över 1 500 underskrifter från personer som får känna av era nedskärningar i kollektivtrafiken. Ni orkar inte med att prioritera.

Anförande nr 100
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vi möjliggör nu alltså förstärkningar och utbyggnad av kollektivtrafiken. Det pågår nu en dialog med bland andra Upplands Väsby kommun om hur man ska kunna lägga tillbaka turer och utöka kollektivtrafiken. Däremot är det kanske en dålig idé att lägga tillbaka bussar på platser där de hade bara sex av- och påstigande. Socialdemokraterna gör svepande beskrivningar, men detta är vad deras förslag skulle innebära.

Fakta kvarstår. Ni har inte kunnat belägga för mig var de 250 miljoner ska hämtas som ni inte har budgeterat för när det gäller koncernfinansiering och Citybanans öppnande. Ni säger att pengarna ska tas från trafiknämnden. Då är det alltså något annat man ska dra ned på. Därtill har ni 65 miljoner i icke-definierade intäkter som inte går att härleda till något konkret. Det är alltså hundramiljonersbelopp som saknas i er trafikbudget. Då blir det besparingar. Då blir det du och jag som får åka runt i länet, och för kommun efter kommun kan jag då berätta att med Socialdemokraterna blir det fortsatta socialdemokratiska nedskärningar i busstrafiken, men med Alliansen och den blocköverskridande överenskommelse vi nu har kan vi diskutera utbyggnad och satsningar. Jag tror att de flesta länsinvånare väljer utbyggnad och satsningar framför socialdemokratiska neddragningar.

Anförande nr 101
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Ett ständigt återkommande tema är att Socialdemokraterna motsätter sig satsningar på Roslagsbanan fastän de är välmotiverade. Det har gått så långt att även socialdemokrater i nordostkommuner som Vallentuna och Österåker rasar mot det egna partiet. Precis som Kristoffer har redogjort för försöker inte Talla Alkurdi och övriga socialdemokrater finansiera sin budget fullt ut i övrigt. Varför är det så viktigt för er att de som bor i Vallentuna och Österåker inte ska få en bra kollektivtrafik i framtiden? Varför är det så viktigt att säga nej till just Roslagsbanan?

Anförande nr 102
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Tack för frågan! Vi ser behovet av kollektivtrafiksatsningar för nordostkommunerna. Det är därför vi vill ha en strategisk tunnelbaneutredning där vi kan se på tunnelbanans utbyggnad till Täby.

Jag kan ändå inte låta bli att fråga vad ni ger för svar till alla dem som fått neddragningar på sina busslinjer. Det handlar om busslinjer som ni sade var oönskade.

Anförande nr 103
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Det var ett bra svar till alla dem som bor i Vallentuna och Österåker. Ni vill alltså bygga tunnelbana till Täby. Det löser ju inte problemen för dem som drabbas av att Roslagsbanan inte byggs ut!

Det är oerhört viktigt att vi finansierar framtidens kollektivtrafik. Då ska man inte rösta på Socialdemokraternas förslag, som innebär ofinansierade satsningar och att man inte kan återställa några busslinjer i framtiden.

Roslagsbanans resenärer i Vallentuna och Österåker får alltså ett väldigt tydligt besked: Rösta inte på Socialdemokraterna, för då blir det inte någon bra kollektivtrafik i nordostsektorn!

Anförande nr 104
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Jag tror att man har missat att vi socialdemokrater har varit med i upprustningen av Roslagsbanan och att vi dessutom är med i upprustningen av bullerskydd och säkerhetsåtgärder. Däremot ser vi till hela landstinget. Det är vårt ansvar att

inte bara blicka mot nästa valrörelse utan att också titta på ansvarsfulla och lönsamma investeringar.

När det kommer till busstrafiken satsar ni uppenbarligen inte. Ni drar ned på bussarna i stället.

Anförande nr 105
S a r a S v a n s t r ö m (L): Jag var lite osäker på om jag skulle begära replik efter Kristoffers fråga, men jag kände inte riktigt att det kom något tydligt svar på den. Som du beskriver att ni ska få intäkter, Talla – det handlar alltså åtgärdsprogrammet med e-handel, fastighetsuthyrning och så vidare – undrar jag: Vad ska ni göra om de intäkterna inte kommer in? Då kommer det ju verkligen att vara underfinansierat. Vilka busslinjer kommer ni då att vilja dra in? Vilka pendeltågsresenärer kommer då att få stå och vänta? Här tycker jag att du är svaret skyldig eftersom du i samma andetag pratar om de effektiviseringar vi förra året gjorde för att få vår budget i balans.

Anförande nr 106
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Det är en väldigt bra fråga som också kan ställas tillbaka. Just era taxehöjningar går ju till räntekostnader.

Anförande nr 107
S a r a S v a n s t r ö m (L): Det var ju inte det minsta svar på frågan! Vad gör ni om åtgärdsprogrammet inte tar in alla de miljoner som ni har tänkt? Vad gör ni i det läget? Då är ju trafiknämndens budget underfinansierad.

Anförande nr 108
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Vår budget är välfinansierad i och med att vi inte lägger pengar på olönsamma investeringar som leder till fördyringar som skjuter i höjden. Vi inför en enhetstaxa med 30 kronor. Vi har ett åtgärdspaket som är modernt och som kommer att leda till att vi får ökade intäkter, precis som reformen med enhetstaxa. Det vet du.

Kom inte och säg att vår budget inte är fullt finansierad, för det är den!

Anförande nr 109
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Sara tog upp kundnöjdheten. Det är mycket positivt att resenärer är nöjda. Men det intressanta är var och när man har gjort mätningen. Det påverkar ju hur man ska se på svaren. Jag skulle gärna vilja höra lite mer om vad som sägs när och var.

Anförande nr 110
S a r a S v a n s t r ö m (L): Om jag förstod frågan rätt undrar du exakt hur vi gör själva mätningarna av kundnöjdheten. Jag ska i ärlighetens namn säga att jag inte kan svara i detalj. Det jag hänvisar till är den statistik vi får i trafiknämnden. Den är utbruten per månad och per år. Där brukar det framgå hur mätningarna har gjorts, men jag kan inte svara exakt just nu.

Anförande nr 111
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Vänsterpartiet går som enda parti fram med ett förslag om att på sikt införa nolltaxa i kollektivtrafiken. Det tycker jag är spännande eftersom all forskning visar att kollektivtrafiken då framför allt vinner marknadsandelar från gång- och cykeltrafik.

Bilisterna vinner man inte över till kollektivtrafiken, för de är ändå vana att betala mycket mer. Tycker ni verkligen att det är klokt att satsa skattebetalarnas pengar på att få fotgängare och cyklister att välja kollektivtrafik i stället?

Anförande nr 112
Gunilla Roxby Cromwall (V): Nej, jag tycker inte att det är klokt. Cyklister och gångtrafikanter tar hand om sin egen hälsa på ett alldeles utmärkt sätt.

Däremot pågår i vårt vänsterparti en spännande utredning om hur man ska finansiera detta med nolltaxa. Som ni säkert har sett har olika debattörer varit inne på frågan. Kollektivtrafiken är ju väldigt omfattande, och det är kanske tågtrafiken vi behöver börja subventionera först. Det pågår en utredning. Vi har tagit beslut om detta på vår kongress. Vi vill ta steg mot nolltaxa, och vi håller på att utreda det hela. Men gångtrafikanter och cyklister vill vi inte locka över. De ska fortsätta med det de gör.

Anförande nr 113
Karl Henriksson (KD): Det är ju svårt att se till att fotgängare och cyklister inte får del av den gratis kollektivtrafiken. Det kommer att innebära att våra skattepengar kommer att gå till att försämra folkhälsan, och det tycker jag vore väldigt olyckligt.

Anförande nr 114
Gunilla Roxby Cromwall (V): I dag blir det replikskiften mellan Vänsterpartiet och Kristdemokraterna. Vad spännande, Karl!

Du sade att vi inte har verklig finansiering. Men vad kan vara mer verkligt än en skattejustering som ger 1,5 miljarder i riktiga pengar? Det är ju detta vi har räknat fram.

Jag skulle vilja fråga dig varför du tycker att dagens kollektivtrafikresenärer ska betala för morgondagens. För mig är detta helt fel. Det är bland annat därför vi gör vår skattejustering. För oss är det självklart att detta är en angelägenhet för alla skattebetalare i Stockholms län.

Anförande nr 115
Karl Henriksson (KD): Vi ska komma ihåg att kollektivtrafiken i Stockholm i väldigt stor utsträckning är finansierad av skattebetalarna, inte av kollektivtrafikresenärerna. Vi har en enorm satsning på framtida kollektivtrafik som jag har redogjort för. Det är viktigt att vi finansierar den. Därför har vi denna uppgörelse tillsammans med Miljöpartiet.

Anförande nr 116
Gunilla Roxby Cromwall (V): Absolut, den är till ungefär 50 procent skattefinansierad. Men nu handlar det om att detta har varit motivet när ni höjer SL-taxan. Ni har sagt att det har varit för att man måste bygga ut dagens system. Det tycker jag är djupt orättvist och osolidariskt. Jag tycker att det är skattebetalarna som ska stå för det, så därför frågar jag dig varför du går med på denna taxehöjning.

Anförande nr 117
Karl Henriksson (KD): Vi tycker att det är viktigt att vi finansierar framtidens kollektivtrafik och att vi kan finansiera de satsningar som vi faktiskt gör. Där skiljer vi oss från Vänsterpartiet, som visserligen höjer skatten men använder de pengarna gång på gång i de olika löften man ger.

Anförande nr 118
Leif Gripestam (M): Fru ordförande! Jag vill börja med att säga att det är glädjande att satsningen på Roslagsbanans utveckling etapp 1 och etapp 2 med de beslut som tas här kommer att fullföljas. Det innebär en nästintill fördubblad trafik. En modern bana blir ännu modernare. Vi får satsningar på bullerdämpande åtgärder, trafiksäkerhetsåtgärder, dubbelspår och 22 nya tågsätt. Det innebär att många tusen nya bostäder kan byggas i en region som har extrem bostadsbrist. Det är oerhört glädjande.

Två länkar återstår att färdigställa i framtiden. Det ena är att dra Roslagsbanan till Centralen, helst via Odenplan, för det får enormt bra effekt. Det andra är att dra Roslagsbanan till Arlanda från Vallentuna.

Man kan förstå att väljarna i Österåker och Vallentuna inte är särskilt förtjusta i Socialdemokraternas idé om en tvärnit för utvecklingen av Roslagsbanan. Men jag kan meddela församlingen att även socialdemokraterna i Täby nu helhjärtat står bakom Roslagsbanans utveckling. Splittringen är alltså total inom socialdemokratin, där socialdemokraterna i nordostsektorn står mot resten. Hur ska det gå?

Det är glädjande att uppslutningen kring Roslagsbanan nu är stark och att även Miljöpartiet står bakom detta, för det innebär att det hela blir verkställt. Socialdemokraterna har uppenbara interna stridigheter som på något sätt måste biläggas eller tas om hand, även om jag har svårt att se hur det ska gå till. Nu står i alla fall alla tre kommuner i nordostsektorn som berörs av Roslagsbanan bakom hela utvecklingen.

Låt mig också säga några ord om den parlamentariska utredningen om taxesystemet. Jag har varit ordförande där. Jag tycker att vi har haft ett fantastiskt bra samarbete. Sedan vill jag gärna ge en eloge till de tjänstemän vi har haft som har jobbat med riktigt tunga utredningar där man har gått på djupet på ett häpnadsväckande bra sätt. Det är detta som ligger till grund för att vi nu kan ta beslut om enhetstaxa.

Ett ”striking fact” har varit att 54 procent har åkt med fel biljett. Det säger något om att systemet har varit för komplicerat. Vi måste förenkla det. Förenklingar är till godo för resenärerna och för stockholmarna, för det blir enkelt att åka med kollektivtrafiken. Min slutsats har alltså varit enkel. Det är självklart att man ska ha enhetstaxa.

Till slut: Det är mycket glädjande att finansieringen av Roslagsbanan är klar och att etapp 1 och 2 nu verkställs. Jag ser fram emot att få hjälp och stöd av socialdemokraterna i våra tre kommuner när det gäller att fullfölja detta.

Anförande nr 119
Elof Hansjons (S): Herr ordförande! Ikea blev inte världens framgångsrikaste möbelföretag genom att höja priserna utan genom att ha koll på kostnaderna. Vi vet redan nu att vi investerar för dyrt och att trafiken är en bärande del av en skuldsättningskultur som har utvecklats i Stockholms läns landsting. Men vi vet att vi också måste ha koll på avtal och upphandlingar. Vi har gått från att ha egen kompetens till att ha dyra konsulter, och vi har också fått kritik från revisorerna, som jag vill fästa uppmärksamhet på. Man menar att det är otillräckligt systematik och otillräckligt dokumenterad erfarenhetsåterföring och att styrningen och kontrollen över upphandlingarna behöver styrkas.

Allra tydligast blev detta i upphandlingen av busstrafiken på Södertörn. Alla skyllde till slut på alla, och ingen visste vad som gällde eller i vilken ordning de bussbesparingar som diskuterades skulle beslutas. Det blev kaos.

Detta är ett problem. Vi behöver ha ordning och reda i investeringarna. Vi behöver ha ordning och reda i upphandlingarna. Vi behöver ha koll på vem som beslutar om vad. Det är så vi kan få kontroll på kostnaderna. Steg för steg har Moderaterna tyvärr förlorat greppet

om ekonomin. Tyvärr har man också splittrat upp länet. I vissa delar av länet står investeringskranarna öppna, och det är bara att investera hur mycket man vill, medan man i andra delar av länet knappt har råd med några investeringar i kollektivtrafiken alls. Det är ett stort problem. Länet splittras upp, och investeringarna har blivit för dyra.

Lyckligtvis har Moderaterna haft tur med ränteläget, men med bättre kvalitet och tydlighet i styrningen kan vi utveckla kollektivtrafiken. Det kräver dock att vi har koll på kostnaderna. Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 120
L a r s T u n b e r g (L): Herr ordförande, ledamöter! En tidigare talare här talade om olika P:n. Det var pengar och annat, men han glömde ett väldigt viktigt P, nämligen passageraren. Jag tror att det kanske var lite symtomatiskt. Jag kommer till det alldeles strax.

De senaste åren har kollektivtrafiken i Stockholm genomgått stora förbättringar och upprustningar. Det handlar om Lidingöbanan, Roslagsbanan oh Saltsjöbanan, där vi både ökar kapaciteten och genomför olika förbättringar. Tunnelbanans röda linje rustas upp. Vi inför nya pendelbåtslinjer. Tvärbanan byggs ut. Till detta ska även läggas Citybanan, som öppnas snart. Ovanpå detta har vi 2013 års Stockholmsöverenskommelse, som innebär att regionen också kommer att få en hel del ny tunnelbana – 19 km och tio nya stationer. Det vet ni alla. Förbifarten har också börjat byggas.

I tillägg till detta pågår nu Sverigeförhandlingen, där kommunerna förhandlar med staten om ytterligare kollektivtrafiks- och infrastruktursatsningar. En av dessa är förlängningen av Roslagsbanan till City. Det är en välkommen satsning som kommer att medföra stora restidsvinster för en hel del av invånarna i länets nordostkommuner. Nordost är tyvärr en del av länet som släpar efter. För nordostinvånarna är vardagen långa restider med många byten och trängsel och kapacitetsproblem. En hel del kanske har att göra med kapacitetsbrist på röda linjen.

En satsning på den fortsatta upprustning och kapacitetsförstärkning när det gäller Roslagsbanan är därför väldigt angelägen. Det är också mycket angeläget med uppgraderingen av Roslagsbanans etapp 2. Detta vill dock Socialdemokraterna stoppa. De vill att nordostborna ska fortsätta åka bil och att kollektivtrafiken i nordost fortsatt ska vara sämre än i de övriga delarna av länet. Det är lite svårt att förstå, tycker jag.

Vi liberaler tycker att tunnelbanan ska byggas ut till nordost. Både Täby och Arninge bör få tunnelbana. Det ska dock inte hindra Vallentunaborna och övriga i nordost att åka kollektivt. Därför bör man inte ställa Roslagsbanan och tunnelbanan mot varandra. Båda behövs.

Anförande nr 121
A n n a S e h l i n (V): Vänsterpartiet vill utveckla kollektivtrafiken i Stockholm där det behövs. Ledorden i den utvecklingen ska vara tillgänglighet, attraktivitet och långsiktighet. Vi vill färdigställa de objekt som finns i länsplanen och som har funnits där länge och som kommunerna har planerat efter. Vi tycker inte att det ska komma in förhandlingar från höger eller vänster som kullkastar de strukturerna.

När det kommer en sådan förhandling som vi måste förhålla oss till utvecklar vi den. Vi knyter ihop säcken med omkopplingar mellan tunnelbana och pendeltåg, till exempel i Älvsjö och Hagsätra, och för blå linjen i Barkarby, där vi gör en ringlinje av den.

När det kommer en större förhandling, som Sverigeförhandlingen – vi vet att den kommer – kompletterar vi den också. Vi är intresserade av de objekt som läggs in i Sverigeförhandlingen. Vi är intresserade av Spårväg Syd, som vi tycker är en bra satsning,

och vi tycker också att Älvsjö-Fridhemsplan är en bra satsning. Men vi vill se att satsningarna görs där de har mest resenärsnytta. Vi vill också se alternativa dragningar. En sådan skulle kunna vara över Västberga.

Det är problematiskt med Spårväg Syd, som är en satsning som länge har pekats ut och som fortfarande inte har finansiering. Där hoppas vi på Sverigeförhandlingen, för Spårväg Syd är en satsning som kan knyta ihop länet i de södra delarna.

Alliansen skriver i sin budget att man ska effektivisera trafikutbudet och göra saker snabbare och effektivare och med mindre kostnader. De senaste månadernas diskussion har i mycket handlat om att just justera trafikutbudet, till exempel genom att ta bort direktbussar. Vi ser en oro för att direktbussar försvinner till förmån för billigare trafik som matar till pendeltåget. Det kanske är rätt att ha matarbussar när man har byggt Citybanan och fått ett kapacitetsstarkt pendeltågsutbud, men då måste allting funka. Då måste det funka med parkering vid pendeltågsstationerna. Det måste funka med bussar och anslutningar. Det måste finnas säkra cykelparkeringar och möjlighet att ta med cykeln på pendeltåget, och framför allt måste utbudet när det gäller pendeltågen vara attraktivt och fungera för resenärerna. Så är det inte riktigt i dag.

Vi vet alla att vi inte helt råder över tåglägen eller över den infrastruktur vi har. Därför har ni i Alliansen mycket att göra för att se till att pendeltågen verkligen kommer fram och att satsningen på Citybanan blir någonting riktigt bra.

För resenären som ska välja mellan kollektivtrafik och bil är en direktbusslinje det mest tillgängliga och attraktiva. Så fort det blir ett byte sjunker kollektivtrafikens attraktivitet. Där har vi något svårt att jobba med. De flesta länsinvånare bor ju inte precis vid spåret utan måste ta sig dit, och då är oftast bilen det bästa. Cykel skulle kunna vara en möjlighet i sådana fall, så att en del av resan kan göras på cykel.

Vi vill ha ett regionalt lånecykelsystem. Vi vill inte att lånecykelsystemet bara ska finnas i Stockholms stad, Sundbyberg, Solna och Lidingö utan i hela länet, så att man som resenär i länet ska kunna använda cyklar på sin resa. Vi vill också att de ska finnas med i den nya reseappen som SL och Trafikförvaltningen har lanserat. Där ska man kunna se tillgänglighet för cyklar och vilka stationer som finns och så vidare. Där tror jag att vi kan nå blocköverskridande överenskommelser.

Alliansen skriver också i sin budget att man vill utveckla upphandlingsformer för att stärka kostnadskontrollen. Där känner jag mycket stor oro. Vi har nu en renodlad beställarorganisation i Trafikförvaltningen. Vi beställer all trafik. Vi har många stora upphandlingar och många överklaganden. Det är många intressen som är involverade och mycket pengar som är i rullning. Men vi kör på ett incitamentssystem, VBP. Vi har ännu inte riktigt hunnit utvärdera det. Vi kör på som tåget med det systemet. Jag är dock väldigt orolig för att det i VBP finns en kostnadsökningstakt som vi inte har möjlighet att påverka eller dämpa. Det utvärderar vi inte.

Vi utvärderar inte heller beställar-utförarorganisationen. Vi utvärderar knappt den nya kollektivtrafiklagen. Jag vill ha en utredning om den nya kollektivtrafiklagen och vad den får för konsekvenser för kostnadsökningstakten. Jag vill ha en utvärdering av den renodlade beställarorganisation som Trafikförvaltningen är, och jag vill ha en utvärdering av VBP. Man ska inte sätta sig i ett nytt avtal med VBP utan att det är ordentligt utrett. Det tycker jag är oansvarigt.

Ni i Alliansen vill däremot öka kontrollen när det gäller dem som fuskåker och dem som är inne i vårt system utan att betala. Ja, ni kanske kan öka antalet kontroller, och det kan vi stödja. Vi vill ha en öppen spärrlinje med ökade kontroller inne i systemet. Men vi är också oroliga för att många som reser utan att betala inte heller kommer att betala vare sig böter eller avgifter i framtiden, för de har inte råd.

Vi har varit med i den parlamentariska taxeutredningen, och vi är jätteglada över att det blir enhetstaxa. Det är vad utredningen har kommit fram till, och det stöder vi fullt ut. Vi är dock oroliga över prisnivåerna. Vi tror inte att 830 kronor är ett pris som är tillgängligt för många. Vi ligger kvar på 790 kronor. Det är fortfarande ett högt pris. Vi vill öka skattefinansieringsgraden och skulle gärna se en ökning på kanske 2 procent per år, alltså 52, 54 och 56 procents skattefinansieringsgrad. Ni i Alliansen och MP väljer i stället att öka taxan med 3 procent per år. Vi är oroliga för den utvecklingen.

Priset är inte det enda som avgör om en resenär åker kollektivt eller inte, men det är en del. Därför tycker vi att höjningen för pensionärer och ungdomar från 490 kronor till 550 kronor är väldigt hög. Det är mycket pengar. Visst, ni sänker priset med tio spänn för studenter, och det är väl bra, men ni höjer det för pensionärer och ungdomar. Vi stöder hopslagningen av prisgrupper, för det förenklar det hela, men vi vill inte höja priset för pensionärer och ungdomar, och inte för studenter heller. För studenterna sänker vi från 560 kronor till 490 kronor.

Vi satsar också på att pensionärer ska kunna resa fritt i kollektivtrafiken under lågtrafik, liksom vi satsar på att barn upp till tolv år ska kunna resa fritt. Vi tror att barnen tidigt lär sig att åka kollektivt, och det är de som är de framtida resenärerna. Vi satsar på dem. Bifall till Vänsterpartiets budgetreservation!

Anförande nr 122
S a r a S v a n s t r ö m (L): Jag tänkte bara lugna dig, Anna, rörande våra olika upphandlingsformer och incitamentavtalen. För oss i Alliansen är det jätteviktigt att vi utvärderar de avtal vi har, kanske särskilt VBP-konstruktionen, för den är relativt ny. Jag tror att vi alla har samma gemensamma mål. Vi vill ha kostnadseffektivitet och en god kvalitet. Jag hoppas att hela trafiknämnden kan jobba tillsammans för att titta på de olika typerna av avtalskonstruktioner, så att vi kan gå framåt och göra ännu bättre upphandlingar.

Anförande nr 123
A n n a S e h l i n (V): Jag ska fatta mig kort. Det är jättebra med utvärdering, men vi måste också ha kostnadskontroll.

Anförande nr 124
P e r C a r l b e r g (SD): Ordförande, ledamöter! BRT-systemet, dubbelledade bussar eller spår i Stockholmstrafiken, det är frågan. Vi sverigedemokrater gillar buss. Vi ser att Socialdemokraterna också gillar buss, men ni vill köra på hela konceptet med BRT-systemet. Vi sverigedemokrater förstår er tanke, men vi kan inte ställa oss bakom er satsning på BRT. Vi vill i stället satsa på dubbelledade bussar, så kallade superbussar. Ur ett ekonomiskt perspektiv är bussarnas enkelhet att föredra framför det komplexa och betydligt dyrare BRT-systemet.

Själva BRT, med allt vad det innebär av plattformar och så vidare, kommer att kosta en avsevärd summa och belasta skattebetalarna i länet. Vi ser hellre att dessa pengar satsas på annat håll. Om vi däremot köper in bussar kan vi få i gång en trafikering på vissa sträckor i stort sett omgående. Bussarna behöver inhandlas, men sedan börjar de direkt att avlasta trafiken. Detta kan göras i en snar framtid. Med BRT-systemet måste i stället stora investeringar göras. Plattformsstationer ska byggas och körfält ska anpassas. Det hela kommer att dra ut på tiden och bli väldigt dyrt i jämförelse med att bara ha bussar.

Miljöskäl anges ofta som skäl till att välja spår före buss. Vi är medvetna om det, men med dagens moderna bussar är vi inte oroliga. De stora busstillverkarna ligger i framkant när det gäller miljötänk och har ett flertal praktiska och kostnadseffektiva lösningar. Därför vågar vi tro på superbussens framtid i Stockholms län.

Vi var nere i Malmö förra året. Förutom att besöka SUS provåkte vi också superbussarna. De visade sig vara rymliga och väldigt smidiga. Bussarna körde i den centrala stadskärnan i Malmö utan några som helst problem, åtminstone vad vi märkte. Bussarna här i Stockholm kan gå i en ringlinje utanför stadskärnan och på så sätt minska trafiken in till staden. Men det går förstås även att köra in i staden.

Vi tycker att de dubbelledade bussarna kan ersätta det dyra spårtänket, som tyvärr finns i ett flertal partier. Dubbelledade bussar kan vara en del av morgondagen och en del av stockholmarnas framtid redan nu om vi bara vill. Kort sagt: Tänk spår, kör buss!

Anförande nr 125
B o s s e A n d e r s s o n (C): Ordförande! Det är otroligt roligt att stå här och tillsammans med kollegerna lägga fram ytterligare en stark alliansbudget med stora och rejäla kollektivtrafiksatsningar. Jag vill börja med att ge en stor eloge till Miljöpartiet, som har gått med på en överenskommelse om kollektivtrafiken. Jag vet att det inte alltid är lätt att ta ansvar, men det är alltid rätt.

Den regionala sammanhållningen i Stockholmsregionen, från Norrtälje till Nynäshamn och från Ekerö till Värmdö, är en av de viktigaste saker som vi i denna församling har att förvalta. Hela Stockholm måste kunna leva och få växa, oavsett om det är här på Kungsholmen, i Märsta-Arlanda eller ute på landsbygden. Att människor inte bara kan ta sig till jobbet smidigt och bekvämt utan också kan använda kollektivtrafiken för fritidsresor är avgörande om vi ska kunna få upp kollektivtrafikresandeandelen och möta våra höga miljömål.

De satsningar vi nu gör på nya pendeltåg och ett öppnande av Citybanan kommer att vara avgörande för att människor ska våga lita på och kunna använda sig av pendeltågstrafiken. Andra viktiga satsningar på spårtrafiken kommer att binda ihop länet, ge fler tvärförbindelser och underlätta vardagen för tiotusentals människor. Utbyggnaden av Roslagsbanan, som har stötts och blötts i många år, är det väldigt bra att vi nu kan genomföra. Saltsjöbanan, Tvärbanan till Kista och Sollentuna är bra exempel på satsningar som vi nu genomför, till stor del tack vare ansvarstagande från Alliansen och Miljöpartiet.

Förutom att bygga nytt behöver vi satsa på smarta lösningar för den infrastruktur vi har i dag. Med fler och bättre infartsparkeringar slipper människor ta bilen till centrala Stockholm. Då lättar vi något på trängseln på våra vägar. Samtidigt behöver vi ta vara på stationsnära lägen för att bygga bostäder på ett smart och hållbart sätt. Så förtätar vi utan att tumma på Stockholms gröna värden.

En av de lågt hängande frukter som vi nu kan börja plocka är utformningen av våra stationsmiljöer. Genom att exploatera stationer, depåer och närliggande miljöer kan vi skapa mer attraktiva bytespunkter med mål att förbättra tillgängligheten för alla, speciellt för dem som har någon form av funktionsnedsättning. Dessutom kan vi förtäta spårsamhällen och få ytterligare en intäktskälla till kollektivtrafiken.

Med bra lösningar för cykelparkeringar och kombinationsresor med cykel och tåg, buss och båt förenklar vi vardagen för fler och avlastar den befintliga trafiken. Det regionala cykelkansliet kommer att ge kommunerna hjälp att samordna utbyggnaden av den regionala cykelinfrastrukturen. Här vill jag ge en eloge till min egen kommun, där Socialdemokraterna sitter med. Där byggde man ett låst cykelhus. Problemet är bara att det nästan är längre att ta sig från cykelhuset till stationen än det är att ta sig hemifrån till stationen. Trots att man gör rätt kan det ändå bli väldigt fel. Här kan cykelkansliet göra stor nytta, tror jag.

Fru ordförande! Busstrafiken är livsnerven för många delar av regionen. Utan tillförlitliga och snabba bussar blir många av dem som bor i länet beroende av bilen. Därför är jag väldigt glad över att vi nu har kunnat rädda stora delar av busstrafiken på bland annat Södertörn

och att vi slipper socialdemokratiska panikneddragningar. Det är otroligt glädjande att vi nu har ekonomiska resurser för att bygga ut busstrafiken, och öppnandet av citybanan och fler pendeltåg kommer att ge stora möjligheter till en bättre regional trafik.

En av de viktigaste åtgärderna för att få busstrafiken att fungera bättra när det är trångt är att jobba med framkomlighetsåtgärder som signalprioritering och fler kollektivtrafikkörfält. Att få till busskörfält när det byggs nya vägar i regionen är av största vikt. Här ser jag fram emot den kollektivtrafik som vi kommer att kunna köra på förbifarter av olika slag.

Framåt finns stora möjligheter för innovation. Anropsstyrd trafik utreds just nu, och där finns stora möjligheter att effektivisera och spara, samtidigt som vi kan erbjuda mer av flexibel trafik med fler valmöjligheter för våra resenärer. Flera spännande kollektivtrafikslag utreds nu i olika delar av länet. Linbanor har vi hört om. Jag är väldigt förtjust i spårbilar eller podcars. Spårbilarna ser jag som en möjlighet att komplettera befintlig kollektivtrafik och kunna bygga bostäder och arbetsplatser i stället för breda asfaltytor för gator och parkeringsplatser, i både nya och befintliga områden. I de fall dessa och andra nya innovationer kan spara pengar och erbjuda bättre trafik tycker jag att det är självklart att vi ska kunna satsa på dem.

Kollektivtrafiken är Stockholmsregionens livsnerv och en förutsättning för en hållbar tillväxt. Jag är glad och stolt över att vi nu gör historiska satsningar på att ta hand om och uppgradera befintlig infrastruktur och på att bygga helt nytt. Så bygger vi våra höga miljömål och gör Stockholm lite bättre för våra invånare.

Anförande nr 126
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Kristoffer Tamsons, nu har vi den parlamentariska majoritet som vi har. Jag vänder mig till dig, Kristoffer Tamsons, för rimligtvis kommer du under flera decennier framöver att spela en betydande roll i politiken i olika sammanhang. Efter förhandlingsrundan med delar av oppositionen tycker du nog att du har gjort vad som ankommer på dig.

Du förtjänar också PK-medaljen av första graden. Jag satt under ett år i din trafiknämnd. Det var kanske två gånger som du över huvud taget hälsade på mig. Det var väl allt.

Det jag nu vill föra fram är vikten av att samtala med alla. Du kommer naturligtvis aldrig att erkänna att det påverkade ditt beslut, men när det gäller enhetstaxan vill jag påpeka en sak: Måndagen den 20 april 2015 gick Kristoffer Tamsons ut med att Moderaterna nu ville ha enhetstaxa. Det var ett beslut som du tog alldeles oberoende av mig, men jag vill ändå att du ska veta att den dagen detta beslut togs var det den näst största motgång som jag personligen upplevt – vilken den största motgången var vet du. Det fanns ingenting som jag mindre ville höra. Hade du bara talat med mig hade jag kunnat tala om för dig hur illa detta var, och då hade landet sett annorlunda ut i dag.

Jag har tio sekunders talartid kvar som jag ska utnyttja sedan.

Anförande nr 127
H a r r y B o u v e n g (M): Herr ordförande, fullmäktige! Det är inte alldeles lätt att anträda talarstolen efter Rikard Wall, som sedan ska avsluta med sina tio sekunder.

Jag har roat mig med att titta lite på de gångna årens trafikdebatter ur mitt eget perspektiv. Jag stod här för första gången i trafikdebatten 2011. Då innehöll mitt anförande faktiskt en del positiva ord och beröm till Socialdemokraterna. Men det var då det. Sedan har det gått ytterligare några år och fyra budgetdebatter för mitt vidkommande. De har haft lite olika innehåll, men det har varit en gemensam nämnare. På något lustigt sätt handlar det hela

tiden om att det finns ett rejält hål i den socialdemokratiska budgeten. Det saknas en rejäl slant.

Den här gången är inget undantag. Nu är det kanske runt 400 miljoner som saknas. Hälften av dem är kopplade till mitt favoritområde: pendeltåg. Eftersom man inte tillför de här pengarna till Citybanan innebär det att de måste tas från driften. Den andra hälften består i att man säger nej till en mer långsiktig taxejustering och vill köra mer trafik för mindre pengar. Det är en ekvation som inte går ihop, åtminstone inte i min värld.

Att använda hittepåpengar, som S gör, funkar inte i verkligheten. Det funkar knappt ens i fablernas värld.

Kristoffer Tamsons ställde inledningsvis en fråga om detta. Jag har inte kunnat uppfatta att den är besvarad utom möjligen med några tomma ord och lösa antaganden. Men det kanske är så att tomma tunnor skramlar mest.

När man är underfinansierad är det lätt att skylla nästan vad som helst på landstingsmoderaterna. Det har man ägnat en stor del av sin energi åt under det gångna året och den gångna mandatperioden. Men när ni själva skötte pendeltågstrafiken – det är dessbättre ett antal år sedan – var kundnöjdheten runt 20 procent. Vi är inte nöjda nu. Nu är vi på ungefär 70 procent; det varierar lite, men siffran ligger däromkring. Men mycket av nöjdhetsfaktorn när det gäller pendeltågen beror på sådant som ligger hos Trafikverket och i förlängningen hos Anna Johansson i den socialdemokratiska regeringen.

Ni har kritiserat oss för trafiknedskärningar. Men ni ska också tänka på att de flesta nedskärningar som genomfördes under det gångna året beror på vad som hände under trafikdebatten förra året, då ni inte tillförde tillräckligt med medel för att bedriva trafik.

Nu ser det bättre ut. Vi kommer att sätta tillbaka en del av de tåg som drogs in på till exempel Nynäshamnslinjen. De flesta är redan återinsatta. Nu blir det även halvtimmestrafik på helgerna i och med ingången av T17. Vi får en citybana med 46 nya pendeltåg och ett nytt trafikavtal med MTR, som kommer att bli bra. Vi kommer att driva kollektivtrafiken på ett ansvarsfullt och hållbart sätt.

Jag skulle också vilja säga något till Vänsterpartiet. Jag vill göra ett medskick till landstingsvänstern, som tydligen vill koncentrera sig på de södra förorterna och inte bry sig om oss som bor längre ut på linan. Ni fortsätter att tala om Rågsvedsstationen, som kommer att förlänga resandet för oss som bor långt ut och helst vill komma in till stan på mindre än en timme. Det kommer vi att kunna göra framöver om vi får ett fortsatt landstingsstyre med Alliansen vid rodret och en ny citybana. Tillsammans med direktbussar och enhetstaxa på enkelbiljetter ger det faktiskt ett stort mervärde för oss där ute.

Alliansen tar ansvar för stockholmarnas nuvarande och framtida behov av ett välfungerande kollektivtrafiksystem. Det är faktiskt roligt att det finns andra som är med och delar det ansvaret. Bifall till Alliansens budgetförslag!

Anförande nr 128
Gunilla Roxby Cromwall (V): En minuts längre restid blir det för Nynäshamnsborna, men vad himla bra det blir för Vantörsborna!

Anförande nr 129
Sabina Edelman (MP): Hej, hej! Ordförande, ledamöter och åhörare! Miljöpartiet har ingått en överenskommelse med Alliansen, och vi tackar ödmjukast för de fina vitsorden från Alliansens landstingsråd. Men medan vi genom detta i våra ögon säkerställt en

hygiennivå när det gäller kollektivtrafiken är Tamsons nöjd, säger han, och vill fortsätta bygga på den utvecklingen.

Vi når våra mål, säger Alliansen. Men det är ingen konst att nå sina mål om man saknar ambitioner. Vi tycker att målen i trafikförsörjningsprogrammet är för lågt satta. Alliansen lyfter den goda måluppfyllelsen vad gäller nöjdheten i Stockholm, men i ett riksperspektiv är det en bottenplacering för 2015. Detta är bland annat en nyckel för att öka kollektivtrafikens marknadsandelar.

Vi måste bli bättre. Det duger inte att luta sig tillbaka och lyfta förvaltningens förvisso goda arbete. Politik är att vilja.

Men Alliansen är förblindad av pengar och glömmer bort visionerna. För att använda Kristoffer Tamsons egna liknelser: De gömmer sig likt den kloka grisen för vargen eller verkligheten och blundar således för att verkligheten förändras. Vargen smyger undan för den ankommande jättevågen, och stenhusets solida grund lyfts med ett ryck upp från marken. Vad händer med grisen då? Det är en annan historia.

Med nuvarande trafikförsörjningsprogram tar kollektivtrafiken 51,5 procent av marknaden år 2020. Det är för lite. Ska vi klara framtidens klimatutmaningar måste antalet bilresor sluta öka och kollektivtrafiken ta större andel av marknaden när vi blir fler i Stockholm.

Miljöpartiet är kollektivtrafikpartiet. Vi har verktyg i vår budget för att säkerställa kollektivtrafiken i år och öka andelen framöver. Läs vår budget! Överenskommelsen är ett steg i den riktningen. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag till budget.

Anförande nr 130
Viktor Ellström (S): Ordförande! Vi har under dagen haft en stundtals frisk debatt där vi titt som tätt har berört visionära skiljelinjer men också tagit fram en hel del retorisk skåpmat. Jag hoppas men tror inte att det här utbytet kommer att tillhöra den första kategorin.

I januari gjorde vi något som vi bör reflektera över när vi nu klubbar kommande verksamhetsårs budget. I ett Stockholm som bara växer och växer valde vår moderatledda majoritet att skära ned busstrafiken. 99 busslinjer bantades och fyra linjer lades ned helt och hållet. Det innebär en stor försämring för resenärerna. Färre kommer att välja kollektivtrafiken som sitt huvudsakliga transportsätt. Det skickar signaler till våra pendlare om att det kan komma att bli sämre för dem. Det kan ta en halvtimme längre att komma hem från jobbet med bussen om man bor i Upplands Väsby. Det innebär att 300 Lidl-anställda vid huvudkontoret i Sigtuna inte kan ta sig till jobbet, enligt vad man från Lidl själv har sagt.

Detta får mig att ifrågasätta Moderaternas syn på vikten av kollektivtrafiken. Är det ens viktigt att vi har kollektivtrafik? Tidigare har Tamsons sagt att den ska vara snygg, trygg och i tid. Glömde du inte tillgänglig och snabb där? Eller har vi kanske helt olika syn på kollektivtrafiken? Jag och hela min generation är övertygade om att det är framtidens transportmedel för oss. Är nyttan med kollektivtrafiken dess piffighet? Är den ett najs tillbehör i vardagen, eller är den en förutsättning för tillväxt och ett socialt hållbart samhälle? Hur rimmar detta egentligen med Gustav Hemmings vision om social hållbarhet?

När sjukhusen, vars regionala kraft det talats så mycket om under årets RUFS-möten får entimmestrafik, hur översätter du det till social hållbarhet? Miljöpartiets ledamot har rätt i att majoriteten kan liknas vid en optimistjolle med fyra i besättningen och alla vill leka kapten. Det känns som att alla vill dra åt olika håll men det slutar med att några moderata kommunpampar och Tamsons bestämmer. Den här gången blev det att skära ned 99 busslinjer och totalt lägga ned fyra stycken linjer.

Kristoffer Tamsons, repliken är din!

Anförande nr 131
Landstingsrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Jag ska vara jättekort.

Nu hör vi återigen en av företrädarna för minus-400-miljonerkronorspartiet tala – de som grävde hålet som vi har använt ett år för att täppa igen nu när det gäller tuffa beslut, som har berört många av länets invånare. Nu är de i gång igen. De saknar 400 miljoner kronor i sin budget. Med mindre än att någon av dem svarar på var de pengarna ska hämtas är ingenting av det de säger värt att lyssna på.

Anförande nr 132
V i k t o r E l l s t r ö m (S): Om du spenderade mindre tid åt att titta på siffror i vår budget och berätta hur du tror att den ser ut skulle du faktiskt ha mer förstånd för det här. Jag kan också stå här och säga att ni saknar en miljard, men det gör det inte mer sant för det.

Förra året stod du här och ljög mig rätt i ansiktet om hur kostsam enhetstaxan skulle bli, miljarderna skulle bara blöda bort. Betyder det här nu att du kommer att stå här om ett år och tala för en parlamentarisk utredning för att studera 99 bussar och fyra nedlagda busslinjer?

Anförande nr 133
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Av föregående talare är det tydligt att Socialdemokraterna har ett och annat att lära om hur man leder ett samarbete eller en majoritet. Det är en självklarhet att i ett fyrpartisamarbete är alla fyra partier kaptener på skutan. Jag tror att ni om ni vill ha ett framgångsrikt samarbete på nationell nivå, och kanske i framtiden någon gång på landstingsnivå, så bör ni lära er den läxan att alla partier i ett samarbete är jämställda och alla partier är kaptener.

Anförande nr 134
V i k t o r E l l s t r ö m (S): Ja, det går ju bra med ekonomin, ser jag!

Anförande nr 135
S u s a n n e S j ö b l o m (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tänk att vi står här i dag, för elfte året i rad, och lägger en budget i balans och skatten är dessutom oförändrad. Det är ju enastående! Alliansen är bra på att se nya möjligheter i stället för att fokusera på det omöjliga. Det visar vårt budgetförslag.

Tamsons nämnde tidigare en rad viktiga framtidsinvesteringar inom kollektivtrafiken och ett nytt, enklare biljettsystem utan zonindelning. Ni socialdemokrater försöker måla upp en konfliktbild som inte stämmer med verkligheten. Den enda konflikt som finns är den hos er själva, när ni slits mellan förhoppningen om att Alliansen ska misslyckas och er förtvivlan över att inse att vi lyckas – år efter år. Alliansen tar ansvar för ekonomin och har en budget i balans, samtidigt som verksamheten bedrivs med en god kvalitet.

Konflikten hos er själva eskalerar när Alliansen dessutom bedriver en ansvarsfull och ambitiös trafikpolitik med stora investeringar och satsningar – detta trots att ni förra året sade nej till en intäktsförstärkning om 750 miljoner.

Ni föreslår aktiviteter som vi redan förespråkar, beslutat eller utreder. Ta enhetstaxan, Stockholmsbågen och utbyggnaden av tunnelbanan – i dessa EM-tider kan vi säga att vi har kontroll över bollen och har dribblat förbi er för länge sedan, ni hinner inte med.

Det är klart att ni är skärrade. Er budget verkar vara skriven i affekt, då ni föreslår tillsättande av en strategisk trafikplanerare. Jag vill bara upplysa om att trafikförvaltningen har cirka 80 personer som arbetar med strategisk utveckling och planering i dag.

Ni är skeptiska till Stockholmsförhandlingen, som anses vara väldigt framgångsrik. Det är tack vare den som vi står inför den största expansionen av tunnelbanan på över 40 år. Detta har Alliansen mäktat med trots att vi tog över ett miljardunderskott från er 2006.

Vad har Socialdemokraterna lyckats åstadkomma? Är det så att tomma tunnor skramlar mest? Mina tankar leder oavkortat till en sång av Tomas Ledin som skulle kunna vara dedikerad direkt till er. Där sjunger Tomas Ledin: Att inte göra någonting alls, någonting alls – det är svårslaget.

Jag yrkar bifall till Alliansens budgetförslag.

Anförande nr 136
T o m a s E r i k s s o n (MP): Väldigt kort: Jag tycker ändå att det finns anledning att ställa en fråga kring om ledamoten verkligen anser att det är så att man kan beskriva Stockholmsförhandlingen som otroligt framgångsrik, med tanke på de rapporter kring ekonomiska fördyringar som kom för ungefär en och en halv månad sedan. På grund av bristerna i de kalkyler som ligger till grund för Stockholmsförhandlingen måste jag säga: Ja, det är fantastiskt med utbyggda tunnelbanor, och det stöder vi fullt ut – men prislappen är fortfarande ganska oklar, tyvärr!

Anförande nr 137
S u s a n n e L u n d (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Det finns ju en risk för upprepningar en sådan här dag, men den fråga som jag ska ta upp nu är väldigt angelägen och avgränsad.

Varje år skadas och dödas människor i kollektivtrafiken. Förra året blev 51 personer påkörda bara i spårtrafiken, varav 27 i tunnelbanan. Året innan påkördes 12 personer i tunnelbanan. Det är en fördubbling från ett år till ett annat av antalet olyckor, och det är tyvärr en mörk och dyster statistik som vi har här. Men det är också en tydlig signal om att säkerheten i kollektivtrafiken måste öka och framför allt prioriteras.

Kollektivtrafiken ska vara för alla – ingen ska kunna falla. Det är en devis som jag håller med om. Kollektivtrafiken ska vara ett attraktivt, enkelt och säkert sätt att resa – det tycker säkert alla vi som sitter här. Ingen ska kunna falla ned på spåret. Det måste vara utgångspunkten för oss, att ha en sådan nollvision. Resenärer ska inte behöva oroas över att falla ned på spåret på grund av trängsel, vid ett epileptiskt anfall eller på grund av synskada, yrsel, rörelsehinder eller av någon annan orsak. Vi vet också att det tyvärr finns en andel medvetna olyckor genom självmord. Ingen ska heller riskera att bli nedknuffad på spåret, som ju olyckligtvis skedde härom veckan, vilket säkert alla minns.

Då är plattformsbarriärer ett väldigt praktiskt och smart sätt att eliminera den risken. En plattformsbarriär är som alla vet en vägg mellan perrong och tåg, där dörrarna bara öppnas när man kliver av och på. Det är en säker anordning och den skulle kunna få bort alla olyckshändelser vid spåren. Många städer runt om i världen använder redan det här, med framgång.

I Stockholm har vi prövat det med korta modeller vid Åkeshovs tunnelbanestation, men det är hög tid att få ett beslut så att vi kan gå vidare med fullskaletest. Det innebär, har jag fått lära mig, att det är en provutrustning som monteras längs en inomhusstation och en

utomhusstation i dess fulla längd, inte bara en kort bit som vid Åkeshov. Vi tycker att det här behöver göras med skyndsamhet.

Sammantaget handlar olyckorna också om att många människor finns på små ytor, det är stora rörelser och snabba flöden – i synnerhet under högtrafik; det är ju trängsel vi talar om här. En del stationer är inte heller dimensionerade för det stora resenärsflöde som vi har nu med ett ökat antal invånare. Dessutom måste vi attrahera fler nya resenärer till kollektivtrafiken, och då måste vi erbjuda en trygg resenärsmiljö. Utan plattformsbarriärer riskerar resenärerna fortsatt att hamna på spåret, med väldigt svåra skador och dödsfall som konsekvens. Det drabbar också anhöriga, andra trafikanter och inte minst trafikpersonalen. Dessutom blir det ju förseningar av varje olycka.

Vi socialdemokrater vill gärna prioritera säkerheten för alla resenärer, oavsett vem man är och var man bor, och vi vill att ett fullskaleförsök kommer i gång snabbt. Vi föreslår också i vår budget att man ska installera plattformsdörrar på T-Centralen, Slussen och Gullmarsplan, där det nu är ett massivt resenärsflöde med stora säkerhetsrisker för resenärerna. Vi har också investerat 600 miljoner i vår budget under fem år, med början redan 2017, för det här.

Jag yrkar därmed bifall till Socialdemokraternas budget.

Anförande nr 138
Sven-Inge Nylund (S): Kollektivtrafiken är en grundbult i hela utvecklingen av vår region – och vår region är ju inte bara Stockholms län, utan det är hela östra Mellansverige. Kollektivtrafiken är det som finns i centrum av bostadsbyggande, näringsliv, utbildning – ja, allt vad vi behöver. Pendeltågen är då ett av trafikslagen, det trafikslag som verkligen befinner sig i centrum för den här problematiken.

Pendeltågen har 300 000 resenärer varje dag, men har den sämsta kundnöjdheten. Citybanan kommer att förbättra förutsättningarna, liksom att vi köper in nya pendeltåg, men den löser i sig inte problemen. Det behövs ett bättre spårunderhåll, som är bättre sammanhållet, planerat och genomfört.

Det behövs också mer spårkapacitet utanför Citybanan. Fyra spår byggs nu mellan Barkarby och Kallhäll. Den utbyggnaden måste fullföljas också mellan Barkarby och anslutningen till Citybanan vid Tomteboda. Det behövs fyrspår hela vägen mellan Stockholm och Uppsala. Det behövs också fyra spår mellan Kallhäll och Bålsta.

Det behövs också mer spår söder om stan – särskilt om vi skulle få höghastighetståg. Höghastighetsbanan är inte vad vår region behöver mest – särskilt inte om den slutar i Järna och tågen sedan ska tränga ut pendeltåg och regionaltåg på sin väg till Stockholm och Arlanda.

Pendeltågen behöver också vara ett naturligt sätt för regionens invånare att ta sig till Arlanda. Så borde systemet ha varit upplagt från början. Tyvärr valde den dåvarande borgerliga regeringen en privat OPS-lösning för Arlanda Express, så numera får äntligen pendeltågen på nåder angöra Arlanda – mot en avstigningsavgift. Men denna har nu blivit så hög att antalet resenärer inte blir tillräckligt stort. För att den privata ägaren av Arlanda Express då ska få ut sina pengar höjer man nu priset från 85 kronor till 120 kronor för en enkel resa, 240 tur och retur. Avgiften för markparkering vid terminalerna, som väl många har tyckt var dyr när den kostade 280 kronor, blir plötsligt attraktiv – särskilt för människor som bor i Sollentuna och Upplands Väsby och som ju borde åka pendeltåg till Arlanda, det borde vara det suveräna resealternativet.

Det här med OPS-lösningen och Arlanda Express är ett exempel på hur det blir när man hanterar kollektivtrafiken styckevis, utan helhetssyn. Vi borde se kollektivtrafiken i Stockholmsregionen som ett sammanhållet system, utbyggt enligt den regionala utvecklingsplanen RUFS – inte genom någon förhandlingslösning utan ett transparent planerat system som beslutas i detta landstingsfullmäktige, och där varje trafikslag och infrastrukturen med spår och vägar har sin roll och är sammanbundna på ett smart sätt och där taxesystemet stöder sammanhållningen.

Glädjande nog har två genombrott skett när det gäller taxan. Att enhetstaxan, som infördes senast Socialdemokraterna fanns med i ledningen för landstinget, kommer tillbaka är väldigt bra. Och att vi har fått enighet i Mälardalsregionen om en gemensam taxa är ett annat stort framsteg. Månadskortet Movingo, som kommer att gälla från hösten 2017, kommer att gälla både på regionaltågen, på SL, på UL och i övriga länstrafikbolag.

Jag kan säga att i Mälardalstrafik Aktiebolag – där vi också har fattat beslut om att köpa in nya tåg för Mälardalen – har vi en styrelse som har en hanterlig storlek, som samarbetar tillsammans över block- och partigränser, över läns- och kommungränser och där vi pratar med varandra innan vi fattar beslut. Det är ett slags beslutsfattande som jag tror vi borde överväga även här i landstinget.

Anförande nr 139
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Som jag nämnde i mitt inledningsanförande investerar Alliansen nästa år över 19 miljarder kronor för att möta en växande regions behov av bra vård och väl fungerande kommunikationer. Av den summan går lite drygt hälften, 10,4 miljarder kronor, till investeringar i en effektivare kollektivtrafik, som minskar trängsel och stödjer tillväxt.

Trafiklandstingsrådet Kristoffer Tamsons har redan målande beskrivit hur satsningarna bidrar till regionens utveckling och förbättrar tillvaron för stockholmarna, så låt mig nu kort sammanfatta de investeringsbeslut Alliansen konkret föreslår i dag.

Först har vi ett inriktningsbeslut om att bygga en bussterminal i Nacka centrum för att skapa en bytespunkt i anslutning till den kommande tunnelbanestationen. Objektet har beretts enligt landstingets investeringsstrategi och kostnaden för planeringsfasen är beräknad till 15 miljoner kronor.

Därutöver har vi tre genomförandebeslut. Det första avser programmet Roslagsbanans kapacitetsförstärkning. Programmet består av en utbyggnad av dubbelspår på åtta delsträckor, fyra i etapp ett och fyra i etapp två, samt inköp av 22 nya fordon, byggande av en ny depå i Molnby och upprustning av depån i Mörby. De återstående delarna av programmet är nödvändiga att genomföra för att uppnå den planerade kapacitetsförstärkningen. Beräknad total kostnad: 9,6 miljarder kronor, varav 1,4 miljarder i medfinansiering.

Det andra genomförandebeslutet berör lågfrekvent underhåll av 83 pendeltåg modell X60. Det handlar om löpande underhåll, som hittills har belastat driftbudgeten men enligt de nya redovisningsreglerna betraktas som investeringar. Kostnaden uppgår till 562 miljoner kronor till och med år 2020.

Det tredje beslutet gäller en ny bussdepå på Ekerö som ersätter den befintliga depån i Ekerö centrum samt den tillfälliga uppställningsplatsen på Bryggarvägen. Investeringen på 465 miljoner kronor i den nya depån ger även utrymme för en framtida utökning av trafikkapaciteten och förbereder depån för förnybara bränslen.

Därutöver har vi en rad pågående investeringar, men tiden medger inte att jag går igenom dem. Låt mig bara nämna beslutet kring Tvärbanan till Kista, som vi kommer att ta ett nytt inriktningsbeslut om på ett extrainsatt landstingsstyrelsesammanträde i nästa vecka. Där förväntas investeringsbeslutet uppgå till 4,9 miljarder kronor.

Förutom pågående investeringar som nyss nämnda objekt för inriktnings- och genomförandebeslut ingår ett flertal andra nya objekt i trafiknämndens investeringsplan. Bland dessa objekt finns Danviksbron, förstärkning av innertak vid Fridhemsplan, utbyggnad av Älvsjö depå, bussterminal i Barkarby, bussterminal vid Slussen, med mera. Objekten befinner sig i olika beredningsskeden och jag kommer att återkomma till landstingsfullmäktige med förslag till beslut allt eftersom erforderliga underlag tas fram.

Anförande nr 140
Mikael T. Eriksson (M): Tack för det, ordförande! Jag skulle vilja ta tillfället i akt att tala om en väldigt viktig fråga, nämligen färdtjänsten här i Stockholms län.

Men först skulle jag, i egenskap av kommunstyrelsens ordförande i Sundbyberg, vilja tacka för säkrandet av 10 000 nya bostäder i Sundbyberg och 16 000 bostäder utmed hela sträckningen som rör Kistagrenen – ett viktigt och ansvarsfullt beslut för fortsatt bostadsbyggande i Stockholmsregionen. Jag tycker att vi är många här inne som förtjänar att vara stolta över att ta det ansvaret.

Att sitta i färdtjänstnämnden är ett fantastiskt roligt uppdrag. I morgon ska jag till exempel till Danderyd och åka närtrafiken för att få fler uppslag om hur Sveriges bästa kollektivtrafikerbjudande kan utvecklas och bli ännu bättre. Inom färdtjänsten fortsätter vi att ställa krav på kvalitet, miljö, tillgänglighet och naturligtvis kostnadseffektivitet. Under 2017 fortsätter vi planeringen för nästa upphandling av färdtjänst och IT-system.

För brukaren i färdtjänsten ges både möjlighet till arbete och livskvalitet. Man ska vara säker på att behandlingen av ens ärende sker på ett rättstryggt, effektivt och korrekt sätt. De senaste två åren har dessutom handläggningstiderna kortats avsevärt för att få tillstånd, och vi fortsätter det arbetet under 2017. Förhoppningsvis kan det någon gång i framtiden bli lika lätt att få färdtjänst – om man har rätt till det, naturligtvis – som att få tillgång till den övriga kollektivtrafiken.

Under det här ärendet brukar vi ofta berömma varandra för gott samarbete, och det kan jag också göra nu. Men jag skulle vilja ställa några frågor till Socialdemokraterna, som har lovat att bryta upp en lagakraftvunnen upphandling för färdtjänsten om olyckan skulle vara framme och de fick ansvaret. Deras oförmåga att ta ansvar skulle drabba några av de mest utsatta i samhället, som har stort behov av stöd. Vad är det egentligen som man är kritisk till? Är det valfriheten? Är det kraven på språkkunskaper som vi ställer på förarna? Är det tidpassningen? Tycker S att vi ställer för höga krav här?

Eller handlar det här om att göra om upphandlingen för att spara in några av de där 400 miljoner kronorna som man har underfinansierat trafiken med? Är det kanske där det ligger egentligen – ytterligare besparingar på dem som behöver vår verksamhet allra mest? Är det färdtjänsten som ska bidra med att täppa igen det där hålet som ni har skapat i kollektivtrafiken?

Anförande nr 141
Conny Fogelström (S): Tack, fru ordförande! Äntligen kom då det tema som jag tänkte uppehålla mig kring i det här inlägget! Så, fru ordförande, ledamöter och eventuella åhörare, jag vill börja med att yrka bifall till det socialdemokratiska förslaget till budget för 2017, Bygg ihop Stockholmsregionen.

Det har sagts mycket här i dag. Det har varit ganska tuffa ord och en hel del påhopp. Jag ska verkligen försöka undanhålla mig från det. Jag tänker därför i det här inlägget uteslutande uppehålla mig kring färdtjänsten, en för många av våra medborgare oerhört viktig verksamhet, som dock landstinget under ganska många år nu tyvärr behandlat på tok för styvmoderligt.

Dagens situation för färdtjänsten är problematisk, vad Mikael Eriksson än säger. För alltför många av våra resenärer fungerar den inte tillräckligt bra. Den stora anledningen finns förstås att finna i det oligopol där två taxiföretag med en och samma ägare numera ansvarar för all färdtjänst som vårt landsting handlar upp. Så var det bevänt med den valfriheten!

De små, lokala åkerierna som finns och som ofta är populära hos resenärerna på grund av sin lokala närvaro och sin personkännedom har effektivt uteslutits, eftersom de två stora företagens prisdumpning omöjliggör för dem att delta i anbudsgivningen. Vem kan konkurrera med en gigant som kan sänka sina offerter med 100 miljoner kronor på ett bräde? Det säger sig självt – de taxiföretag som tillämpar kollektivavtal och sjysta arbetsvillkor effektivt har stängts ute. Man ställer sig då frågan vart mångfalden i utbudet är på väg. Ingen mångfald, ingen valfrihet!

Man behöver inte heller vara någon Einstein för att förstå att låga, dumpade anbud får rätt allvarliga konsekvenser för färdtjänstens kvalitet. Vi pratar om beställda bilar som aldrig dyker upp. Vi pratar om bilar som kommer, men alldeles för sent därför att man inte hittar fram till rätt adress. Vi pratar om äldre medborgare som blir avlämnade på fel plats. Vi pratar om färdtjänstchaufförer som demonstrerar på stan och protesterar på vår åhörarläktare.

Faktum är att klagomålen på färdtjänsten har ökat och kundnöjdheten minskat sedan den senaste upphandlingen. I dag är vi bra långt ifrån årets mål i nöjd kund-index på 90 procent.

Så här kan vi helt enkelt inte ha det. Vi som är förtroendevalda måste väl ändå ha högre ambitioner än så här? Vi måste helt enkelt börja arbeta mera intresserat med den här verksamheten. Vi måste ställa högre kvalitetskrav vid kommande upphandling 2018, vi måste arbeta mer initierat med utredningen Framtidens färdtjänst, och vi måste bli bättre på att följa upp att den färdtjänst som vi faktiskt betalar för också verkligen levereras.

I grund och botten handlar det förstås om medborgarnas förtroende, och här borde det faktiskt inte behöva råda några ideologiska motsättningar mellan oss som finns i den här kammaren – men så enkelt är det uppenbarligen inte. Det är mycket lättare att kritisera motparten än att försöka hitta konstruktiva lösningar.

Vi socialdemokrater har en genomtänkt politik för en bättre färdtjänst, som vi mer än gärna samarbetar kring. Vi måste helt enkelt få till en politisk helhetssyn på den här verksamheten. Vi behöver komma överens om ett tydligt från-dörr-till-dörr-tänk.

För oss är fem punkter särskilt angelägna i det arbete som kommer nu. Vi vill sätta kvalitet före prispress i kommande upphandling. 100 miljoner kronor trollar man inte bort över en natt! Vi vill att det ska ställas större krav på bra bemötande än i dag från den som levererar färdtjänst till medborgarna. Det är si och så med det, ska ni veta! Vi vill att det ska ställas högre krav på lokalkännedom i telefonväxeln och hos chaufförer. Ingen ska behöva vänta längre än nödvändigt, och ingen ska behöva bli skjutsad till fel adress. Vi vill ha ett bättre samspel mellan färdtjänst och skolskjuts. Så kallade via-resor ska vara standard för dem som verkligen behöver det, utan åldersgränser. Vi vill att landstinget ska ställa krav i enlighet med kollektivavtal hos de bolag som får i uppdrag att leverera färdtjänst i framtiden. Ingen chaufför ska behöva arbeta för 46 kronor i timmen! Vi vill ha så kallade vita jobb inom färdtjänsten.

Så, fru ordförande, om någon här inne till äventyrs inte har förstått det ännu, yrkar jag alltså bifall till Socialdemokraternas budgetförslag för 2017.

Anförande nr 142
Fredrik Wallén (KD): Jag tog tillfället i akt, i och med att vi kom in på det förhållandevis nya färdtjänstavtalet – eller taxiavtal för färdtjänst är det ju i huvudsak vi pratar om. Det är ett ganska nytt avtal, men så mycket har jag förstått – jag begår min första mandatperiod här i landstinget – som att ett så detaljerat och så specificerat avtal vad det gäller kvalitetskrav, utbildningskrav och andra saker mot våra leverantörer har vi inte haft tidigare. Vi har unikt bra möjligheter att följa upp det här avtalet, lägga krav på leverantörerna att de faktiskt levererar det som är avtalat. Och det förutsätter jag, och säkert alla andra här i salen, att de också kommer att göra, för vi kommer att följa upp det.

Det är alltså så, att även om den särskilda kollektivtrafiken, färdtjänsten, är en svår verksamhet att hantera – det handlar om att hjälpa människor som behöver den här möjligheten att få transporter inom vårt län, på goda grunder – så är det ändå så att det är en verksamhet som vi sköter väldigt väl i vårt län.

Vi har en välskött färdtjänst, och jag tror det är viktigt att vi har det som utgångspunkt hela tiden, även när vi pratar om de stora utmaningar som finns inom det här verksamhetsområdet i landstinget, och inte liksom skapar en bild – i synnerhet utifrån ett avtal som är alldeles nytt och som vi inte ens har hunnit börja följa upp än – av att det här är någon form av krisverksamhet, när det de facto inte är det.

Jag besökte trafiknämndens tjänstemän som jobbar med detta så sent som i går och fick tillfälle att följa bland annat kundtjänstens arbete. Då slogs jag av hur enormt kompetenta de är, hur de vägleder dem som ringer in, hur de får saker att falla till rätta och hur det normalt sett funkar väldigt bra.

Vi har ett kvalitetskrav på oss själva att komma upp i en kundnöjdhet, en brukarnöjdhet eller en färdtjänstresenärsnöjdhet på 90 procent i år. Vi är inte där än, men de siffror jag har är verkligen på marginalen. Innan det nya avtalet låg nöjdheten på 86 procent; nu ligger den på 87. Det är höga siffror, och det är knappast någon indikation på att den på något sätt är på väg att braka genom golvet, nöjdheten från våra brukare av den här tjänsten.

Med detta inledande replikinlägg från mig i den här debatten ska jag säga att jag inte alls håller med min andre vice ordförande i färdtjänstberedningen Conny, som jag som ordförande i den beredningen har förmånen att arbeta med. Vi har en bra färdtjänst i Stockholms län. Den står inför utmaningar. Det kommer den alltid att göra – det är en sådan verksamhet. Men inte minst i skenet av det färska avtal vi har så har vi, vågar jag påstå, aldrig haft bättre möjligheter att verkligen följa upp de kvalitetskrav vi ställer på leverantörerna. Och det är ju det som det faktiskt ska handla om!

Då bör vi kanske också nämna om det här med att riva upp avtal – det är viktigt att för framtiden titta på sociala villkor, för alla branscher egentligen, så att man får en attraktionskraft i att till exempel utföra färdtjänstservice åt Stockholms län, men apropå att kräva kollektivavtal har de regeringsförslag som är på gång så sent som alldeles nyligen Lagrådet tämligen nogsamt riktat kritik mot; det vill säga, det är sannolikt ingenting som kommer att fungera. Detta bör man bära med sig, att just att lyfta in kollektivavtal eller till och med utlova att riva upp giltiga avtal, det är inte bra.

Anförande nr 143
Conny Fogelström (S): Fru ordförande, jag ska försöka bli lite kortare i min svarsreplik – men jag vill att Fredrik står kvar.

Vi kan börja med nöjd kund-index. Jag vet inte var du får dina siffror ifrån, men enligt förvaltningschefen på senaste trafiknämnden så pratar vi om 84 procent, mot ett mål på 90. Det är ganska stora differenser! Vi pratar om en punktlighet på 92 procent, likaså en bra bit under målet. Så är det med de flesta siffrorna. Var Fredrik har hittat sina får han väl berätta om en liten stund.

Sedan ondgör han sig över att vi socialdemokrater tycker att det är rimligt att de som kör i färdtjänsten ska ha rimliga arbetsvillkor. Jag tycker inte att det är rimligt att man ska behöva köra uppåt 300 timmar i månaden för att kunna få ihop till en dräglig lön, som i det här fallet är 24 000 i månaden. De personer som stod här och demonstrerade vid förra fullmäktige har 46 kronor i timmen. Hur många av oss skulle ställa upp och jobba under de förutsättningarna? Inte så många, tror jag faktiskt!

Minnet är kort för vissa. Jag minns att Fredrik Wallén och kanske framför allt Karl Henriksson valåret 2014 gick ut och mer eller mindre lovade kollektivavtal för dem som kör inom färdtjänsten. Sedan blev det ett val, och sedan blev det koalitionsförhandlingar och sedan försvann det där. Jag kan ha respekt för att man måste kompromissa inom en majoritet, men varför då stå här nu och ondgöra sig över någonting som ni själva gick till val på?

Anförande nr 144
F r e d r i k W a l l é n (KD): Jag ska försöka ta det kortare nu – jag har ju ett anförande som kommer upp alldeles strax också.

När det gäller det här med kollektivavtal kan jag bara säga att vi kommer att titta på de sociala villkoren för dem som utför tjänster som vi handlar upp inför nästa upphandling. Men det handlar då inte om kollektivavtal, utan det handlar om att se till att få en bransch attraktiv så vi får största möjliga kompetens hos dem som utför dem.

Jag kan bara hänvisa till Lagrådet, när man hela tiden kommer tillbaks till kollektivavtalsfrågan. Lagrådet är alltså kritiskt till regeringens förslag till nya upphandlingsregler och krav på att kollektivavtal ska vara standard. Det kommer enligt Lagrådet att leda till tillämpningssvårigheter, regleringen kommer att bli otydlig och det finns en risk att det leder till upphandlingsprocesser som blir kostsamma och tidskrävande.

Det är intressant att det är just Socialdemokraterna som i denna budgetdebatt vill föra fram saker som ska bli kostsamma och tidskrävande, i och med att er budget ju inte har tillräckligt mycket pengar som det ser ut just nu!

Sedan är det återigen det här med nöjdheten. Den skiftar lite grann från månad till månad. Över 80 procent är väldigt bra. Vi ska få upp nöjdheten. För mig som ordförande i färdtjänst- och tillgänglighetsberedningen handlar det nog mer om att hitta bättre måttstockar, för det är svårt att mäta i så stora volymer av färdtjänstresor som vi har. Men när vi ligger kring över 90 procent i tidspassning och över 80 procent i nöjdhet så är det i alla fall tecken på att det här inte är en landstingsdriven verksamhet i kris – tvärtom!

Anförande nr 145
C o n n y F o g e l s t r ö m (S): Fru ordförande! Begreppet kris får Fredrik stå för – jag har inte använt mig av det.

Jag kan bara konstatera att du inte behöver titta så särskilt långt, Fredrik – titta på Stockholms stad, som har infört någonting som kallas för vita jobb, som bygger på kollektivavtalsliknande villkor, vid samtliga sina upphandlingar. Om det nu fungerar i Stockholms stad, borde det väl kunna fungera även i Stockholms läns landsting?

Ja, vi har olika ambitionsnivåer. Jag tycker inte att det är okej om 20 procent av kunderna är missnöjda med verksamheten. Jag tycker inte 80 procent är tillräckligt bra, vi måste en bra bit över 90. Som sagt, ambitionsnivåerna är olika.

Anförande nr 146
S a h i r D r a m m e h (MP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag börjar med att yrka bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Stockholms invånare blir allt äldre och det ställer särskilda krav på färdtjänstresorna. Den som reser med färdtjänst måste kunna lita på att den fungerar och att bilen kommer den tid som man lovade. Färdtjänstresenärer är folk som vill komma till jobbet eller behöver sjukvård, och då är tiden viktig för dem.

Men det viktigaste är att man kan lita på de personer som kör färdtjänst. De måste vara pålitliga. De som är beroende av färdtjänst ska kunna känna sig trygga. Det måste vara möjligt att ta hänsyn till individuella behov oavsett om orsaken är att de är funktionshindrade eller har problem som gör att de inte kan använda den allmänna kollektivtrafiken – det är ju därför de väljer färdtjänst.

När det gäller arbetsvillkor eller -förhållanden för förare är de helt orimliga. Hur kan det vara möjligt att de förare vars taxibolag vann den senaste upphandlingen var här i landstinget och demonstrerade mot sina arbetsvillkor? De vann, så de borde vara glada – de får köra färdtjänst! Varför?

Vid upphandling av färdtjänst ska det vara ett krav att förare ska omfattas av kollektivavtal eller liknande regler kring deras arbetstider, och minimilönen måste också vara acceptabel. Lön och arbetstid måste vara utformade på ett sätt som inte riskerar deras hälsa eller trafiksäkerheten.

Till sist måste vi involvera resenärerna ytterligare i planeringen. Kollektivtrafiken måste fungera, och eftersom över 5 miljoner färdtjänstresenärer använder färdtjänst måste den kollektivtrafiken fungera.

Anförande nr 147
G u n i l l a T h o r s s o n (L): Fru ordförande, ledamöter och eventuella åhörare någonstans! Jag tycker det är intressant att prata om färdtjänst här, för jag har jobbat inom rehabiliteringsvården i väldigt många år och sett hur många som har glädje av att den finns. För de över 70 000 stockholmare som har rätt till särskild kollektivtrafik kan vår färdtjänst vara det som möjliggör arbete, familjeliv och ett socialt umgänge, då tillgängligheten ännu så länge i den allmänna kollektivtrafiken inte är tillräckligt bra.

Det har talats mycket här om tider, anpassning och så, men vi ska vara stolta över vår färdtjänst, för endast vår sjötrafik hade högre siffror gällande antalet nöjda resenärer 2015, och färdtjänsten är faktiskt den som är mer punktlig än buss, pendeltågstrafik och sjötrafik. Så lät det inte här för en stund sedan!

Men också kvalitet är en väldigt viktig fråga. Det finns fortfarande utmaningar inom färdtjänsten som rör just service, trygghet och bemötande, och det är sådana aspekter som är väldigt viktiga när det gäller den här sorten av färdtjänst som inte får glömmas bort när vi diskuterar hur den ska vara. De här människorna kanske är helt beroende av att få just den extra hjälpen, både när de ska åka och när de kommer fram.

De senaste åren har resetilldelningen ökat, och även valfriheten för delar av resenärsgruppen har ökat. Liberalerna vill att resetilldelningen ska bli mer generös och att alla resenärer erbjuds valfrihet, så att villkoren blir så lika som möjligt, både inom gruppen och i relation till den allmänna kollektivtrafiken.

I den bästa av alla världar skulle den särskilda kollektivtrafiken inte behövas, utan för alla stockholmare skulle kollektivtrafiken vara så tillgänglig och trygg att jag oavsett funktionsnedsättning vågar och vill använda kollektivtrafiken. Där är vi inte ännu, och det kommer säkert att dröja ganska länge innan vi är där. Därför har vi i Liberalerna stora förhoppningar om att den pågående utredningen om framtidens färdtjänst ska leda till en färdtjänst där du som resenär har valfrihet, möts med hög service och alltid känner dig trygg, såväl under färd som i samband med start av resan och vid avstigning.

Anförande nr 148
Pia Ortiz Venegas (V): Fru ordförande! Jag vill visa lite bilder.

Jag börjar med att presentera Ida, 83 år. Hon är färdtjänstresenär. Hon beger sig till mataffären en gång varje vecka, och så deltar hon i seniorgympa på onsdagar. Hon hade jättegärna velat gå till frisören, hon hade velat hälsa på sin syster, hon hade velat följa med väninnan på teater eller gå till biblioteket. Men det kan hon inte, hennes 198 resor per år räcker inte till det. De räcker till två resor per vecka, tur och retur – knappt.

Så ska jag presentera Lena. Hon är inte med på bild. Hon är nämligen nekad färdtjänst. Hon har en grav synskada och en viss rörelsenedsättning, men hon klarar att ta sig till jobbet själv med allmän kollektivtrafik, för hon hittar nämligen mellan hemmet och tunnelbanan, och hon hittar från tunnelbanan till jobbet. Hon kan däremot inte orientera sig i okända miljöer eller i trängsel – men det är inte tillräckligt för att Lena ska få tillstånd.

Vi har ett alldeles för dåligt dörr-till-dörr-perspektiv i färdtjänsten i dag. Det vill vi förstärka.

Det här är Cecilia. Hon är 31 år. Hon har färdtjänst, men hon har just fått veta att hon måste tacka nej till folkhögskolan hon har kommit in på. Hon får nämligen inte några extra färdtjänstresor för att ta sig till den skolan, eftersom den inte ger gymnasiepoäng eller högskolepoäng. Enligt henne var det här en livsdröm – enligt färdtjänsten är resorna inte väsentliga.

Och så har vi då våra förare. I dag finns det ekobrottsanmälda åkerier som kör färdtjänst. De har mindre än en halv förare anställd per bil. Vem är det som kör deras resor?

Vi har ett avtal som ger bonus till bolagen, medan vitena dras direkt på förarnas lön. Vi har förare som arbetar 70–80 timmar per vecka för att nå upp till en inkomst på 25 000 kronor i månaden före skatt.

Vi vill riva upp gällande avtal, och vi vill upphandla på nytt redan 2017 när de nya upphandlingsreglerna börjar gälla. För detta har vi tagit höjd i budget.

Totalt satsar vi 155 miljoner extra på färdtjänsten. I Vänsterpartiets budget har vi till exempel fri tilldelning av antalet resor för dem som är berättigade till färdtjänst. Det betyder att Cecilia kan ta sig till folkhögskolan, och det betyder att Ida kan få åka och hälsa på sin syster och till och med åka till frisören om hon vill. Precis som alla vi som reser med den allmänna kollektivtrafiken ska varje färdtjänstresenär själv få avgöra när, hur och vart de vill resa. Det är en principfråga.

Bifall till Vänsterpartiets budget!

Anförande nr 149
Fredrik Wallén (KD): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag hade förberett så mycket – få se om jag ska gå upp i 78 varv som en gammal grammofonskiva, eller kanske korta ned lite grann.

Det är ju så att vår kollektivtrafik i Stockholms län är i världsklass, och det innefattar också tillgängligheten i vår allmänna kollektivtrafik och vår särskilda kollektivtrafik. Här är det viktigt att inte bortse från alla de utmaningar, alla problem och alla de saker som vi förhoppningsvis i största möjliga enighet ska kunna hantera i den här församlingen, men vi måste bära detta med oss, att vi har en väldigt väl fungerande kollektivtrafik.

När man representerar Alliansen, som jag gör, så ska man komma ihåg att i arbetet med kollektivtrafiken – och då inte minst tillgänglighetsanpassningen och den särskilda kollektivtrafiken, färdtjänsten – går det bra för oss. Vi står inför utmaningar, vi står inför nya avtal att följa upp. Men så här års är det ju populärt med EM-referenser, och det är faktiskt så att det är ett vinnande lag som just nu spelar för Stockholms läns landsting, och även inom kollektivtrafiken i allmänhet och inom tillgänglighetsanpassningen av den allmänna kollektivtrafiken och den särskilda kollektivtrafiken i synnerhet.

Vi kan konstatera, om vi går till den särskilda kollektivtrafiken, att vi har en hög nöjdhet. Vi har en väldigt god tidspassning. Vi har ett nytt avtal, som kommer att följas upp, men ingenting tyder på att det avtalet kommer att innebär annat än kvalitetsökningar – för det är det vi i avtalet kräver av leverantörerna!

Vi har en handläggning av ansökningar om färdtjänst som blir bättre och bättre och effektivare och effektivare – där har vi sett ett riktigt formidabelt arbete av trafikförvaltningens personal det senaste året, och det ska de ha all heder för. Man får komma ihåg att det här är ärenden som kräver en juridisk handläggning som är ganska kvalificerad, men det har man nu lyckats effektivisera och skapa goda rutiner för på förvaltningen. Det är många sådana detaljer som fungerar bra.

Tittar vi på tillgängligheten i vår allmänna kollektivtrafik så ser vi hur lågstegsmöjligheter finns i alla innerstadsbussar och vi ser hur vi – trots Socialdemokraternas idoga motstånd – kommer att få fina, tillgänglighetsanpassade tåg på Roslagsbanan. Det sker saker hel tiden.

Nu är inte det här – för att fortsätta med EM-referensen – en enskild fotbollsmatch, det är en kontinuerlig turnering. Just nu är det ett vinnande lag som spelar i den turneringen. Det får vi hoppas att vi i Alliansen kommer att fortsätta göra. Men det är ändå någonting som kommer att fortsätta. Utmaningarna för hela kollektivtrafiken, tillgänglighetsanpassningen av den allmänna kollektivtrafiken och allt det vi måste tänka på i den särskilda kollektivtrafiken kommer att kvarstå. Men här och nu, inför årets budgetbeslut, har vi väldigt goda förutsättningar.

Det ska bli spännande att stå här under kommande budgetår och få tillfälle att diskutera uppföljningar, till exempel av våra avtal inom färdtjänsten och sådana saker. Men här och nu känner jag mig – i synnerhet jag personligen som ordförande i trafiknämndens färdtjänst- och tillgänglighetsberedning – trygg med att vi ligger bra till. Nu handlar det om att bevaka, att inte bara göra bomskott utan se till att få stolpe-in och riktigt fina pangmål, även i den här verksamheten.

Naturligtvis: Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 150
Conny Fogelström (S): Nu försvann Fredrik Walléns tid, men ett medskick kan jag göra till Fredrik. De 99 busslinjerna som nu dras in kommer rimligtvis att innebära att fler resenärer kommer att behöva särskild kollektivtrafik, alltså färdtjänst. Och vi vet att

kostnaden för en färdtjänstresa per capita är betydligt dyrare än en resa med den reguljära kollektivtrafiken. Det har ju pratats mycket om ekonomi och om brist på ansvar och så där, men rent ekonomiskt känns det väldigt kontraproduktivt att vi har gjort investeringar i den reguljära busstrafiken för att styra över resande från färdtjänsten. Drar ni in dem så innebär det att vi får fler färdtjänstresor i stället, vilket kommer att öka kostnaderna.

Ta med dig det! Du får ju inte svara, men vi kan ju prata vidare sedan.

Anförande nr 151
Dan Kareliusson (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tidigare talade min partikollega Per om de stora ledbussarna kontra spårväg. Om man lägger en spårväg så ligger den ju där och det finns en begränsad flexibilitet – eller snarare ingen alls. Har man bussar är det mera möjligt att omflytta dem. Men det är inte detsamma som att vi är emot all spårvägstrafik.

Nu var det inte i första hand det jag tänkte säga här. Jag skulle vilja påminna om mer och mer av samhällsservice sker genom siffror och tryckningar i stället för att man får tala med en person, och nu har ett liknande steg tagits inom kollektivtrafiken. Det är Arriva, som driver Tvärbanan och Nockebybanan, som nu ska på prov i sex månader köra utan konduktörer. I stället för en konduktör får nu passagerarna ha sin kontakt med 115 SL-stolpar där de ska registrera sig när de åker.

Frågan är: Är det så här vi vill ha vårt samhälle – allt färre som kan lämna upplysningar, se tillbud eller bara med sin närvaro inge trygghet? Det var ju vad konduktörerna gjorde. Det finns en social bit här med att ha levande människor och inte stolpar.

Vi ser inte det här som en god utveckling. Personal på plats kan inte ersättas av SL-stolpar. Vi hoppas att det här inte ska bli någon sorts ledstjärna inom landstinget, att man ska försöka minska ned på personal till nackdel för resenärerna och den sociala kontakten.

Ordförande! Tack för ordet.

Anförande nr 152
Kjell Jansson (M): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tänkte nämna några ord om sjötrafikberedningen. Vi har gjort en upphandling under året, som är klar vilket många av er vet, och det har gått bra. Det blir 6 områden i stället för 26, vilket gör det lättare att hantera för trafikförvaltningen. Det är Blidösundsbolaget, Utö rederi och TRSM med vardera två områden. Det har också blivit lägre kostnader. Det är en lyckad upphandling – ofta blir det ju lite dyrare i alla fall, men den här gången blir det billigare. Vi har också fått möjligheten att ha 3 000 fler timmar, vilket är generöst av landstingsledningen.

Här gäller det nu att vi jobbar brett, tycker jag, och ihop med de driftscentrumnav vi har så tror jag att det kan bli riktigt, riktigt bra, och trimma ihop linjer som finns så vi slipper dra nya linjer utan genom att koppla ihop befintlig trafik växla upp alltihop på ett smidigare sätt.

En annan sak som vi måste ta med oss är att prioritera vilka bryggor vi ska satsa pengar på. Det är jätteviktigt. Vissa bryggor är dåliga, andra är väldigt bra. Att göra en prioritering på det här är något vi behöver ha med oss till beredningen, Lukas!

Jag vill också nämna norra Roslagsbanan. Jag är glad att landstingsledningen vill fortsätta och bygga ut etapp två.

Vi hoppas också på Sverigeförhandlingen, att vi får med Roslagsbanans förlängning till Centralen för att så småningom i länsplanen kunna koppla ihop med Arlanda. Arlanda är nu viktigt att få med för att koppla ihop hela länet. Detta kan dels skapa nya bostäder i Vallentuna, dels tillväxt för hela nordostregionen med nya företag med mera.

En annan sak som Roslagsbanan kan medföra som man inte pratar så mycket om är att koppla ihop Vetenskapsstaden, universitetet, med Uppsala via Arlanda och byte. Vi kan också få redundans – om inte befintlig spårtrafik till Arlanda fungerar så kan man åka Roslagsbanan åt andra hållet. Det är en väldig fördel att få ihop det här!

Bifall till Alliansens budgetförslag!

Anförande nr 153
S t a f f a n H o l m b e r g (S): Fru ordförande, ledamöter! Det som gläder mig mest vad gäller dagens trafikdebatt är att vi nu ska återinföra enhetstaxan i landtrafiken. Det som förundrar mig är dock att det låter på en del som att det är en helt ny idé som har kommit fram på sista tiden, att man kan ha enhetstaxa. Vi är dock några åldrade ledamöter i landstingsfullmäktige som har varit med ett tag och som vet att vi socialdemokrater tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet införde enhetstaxa den 1 maj 2006. När Moderaterna med stöd av de andra tre borgerliga partierna kom till makten efter valet 2006 var det första de gjorde att avskaffa enhetstaxan, och de har därefter mycket kraftfullt under tio års tid motarbetat Socialdemokraternas linje att vi ska ha enhetstaxa.

Det tar tid för Moderaterna att förstå vissa saker, men det är bra att ni nu äntligen har kommit i mål, till länsbornas glädje.

Beträffande sjötrafiken så ska den skapa goda möjligheter för både fastboende, sommarboende och besökare att resa i skärgården också utan egen båt. Skärgårdstrafiken ger möjligheter för boende och företag att upprätthålla ölivet i samspel med fastlandet och därmed behålla öarna levande.

Waxholmsbolaget är en nyckelaktör för att skapa tillgänglighet och en levande skärgård. Men det är viktigt att tidtabellerna sätts med mycket god framförhållning, så att näringslivet får goda förutsättningar att planera och anpassa sin verksamhet. Det där har faktiskt fallerat under senare år, vilket har ställt till mycket trassel för näringslivet ute på öarna.

Replipunkterna i skärgårdstrafiken måste utvecklas och moderniseras, och då med en bättre komfort naturligtvis, med wifi och med reseinformation.

Vi socialdemokrater värnar den nya nord-sydliga förbindelsen, som leder till ökat resande och också till fler besök i skärgården. Men man kan undra varför inte förra årets erfarenheter av den här linjen tas till vara. Massor av synpunkter och förslag till förbättringar har kommit in, som skulle ha gjort resandet bekvämare och gjort linjen än mer populär, exempelvis ett större och bekvämare tonnage. Men i denna fråga har Alliansen slagit till dövörat. Man kan fråga sig varför.

Jag vill sammanfatta detta i fem punkter som vi socialdemokrater vill arbeta för:

- Vi vill behålla och utveckla den nord-sydgående skärgårdslinjen.
- Vi vill värna det kulturhistoriska tonnaget.
- Skärgårdstrafiken ska anpassas efter de boendes och näringslivets behov och tidtabellerna ska sättas med god framförhållning.
- Vi ska behålla Strömkajen som utgångspunkt för en stark koppling mellan centrala Stockholm och vår skärgård.

- Vi ska inte påbörja några ytterligare pendelbåtsförsök fram tills att SL:s ekonomiska situation har stabiliserats och finansieringen av pendeltågs- och busstrafiken har säkrats.

Till slut, fru ordförande, skiljer vi oss beträffande taxesättningen av sjötrafiken. Det gör vi både vad gäller 30-dagarsbiljetten och vad gäller ökorten. Vi har alltså en lägre taxa i vår skärgårdstrafik än vad de fyra borgerliga partierna föreslår i sin budget.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budget.

Anförande nr 154
Gunilla Roxby Cromvall (V): Vi i Vänsterpartiet anser att samma taxa ska gälla oavsett vad man reser med och oavsett var man bor. Därför ska SL-taxan gälla även i båttrafiken. I dag betalar de som bor på öar utan broar högre SL-taxa än vi gör som åker med den landburna trafiken. Det tycker vi är osolidariskt.

Vi i Vänsterpartiet tycker också att *en* SL-taxa möjliggör för fler i vårt län att faktiskt komma ut i skärgården. Kanske är det också så, och jag tror att det är så, att de som bor i skärgården därmed får bättre möjligheter att leva och att nya arbetstillfällen skapas. Kanske är det just detta som gör att avfolkningen av skärgården börjar minska och befolkningsmängden i stället kan börja öka.

Vi i Vänsterpartiet tror också att smarta, gena sjöresor kan underlätta för fler att få kortare resor och få fler att våga ta cykeln. Inte minst har ju båten längs Sjövägen visat detta. Det är ju en mängd personer som cyklar som faktiskt använder sig av den gena sjötrafiken.

Vi i Vänsterpartiet tycker också att det är synd att vi hitintills inte har studerat möjligheten att ha buss på vägfärjor, något som man har på många andra ställen. Ja, vi har ju vissa som går till Ljusterö och andra ställen, men jag tror att det skulle kunna gå sådana resor över Mälaren och även på Saltsjön lite närmare city. Det ger nya smarta lösningar. Så låt oss utreda detta, inte minst nu när Slussen byggs om.

Vi måste bättre koppla ihop den landburna trafiken med sjötrafiken och ta ställning till frågor om samhällsservicen som föregående talare nämnde. Och sist men inte minst har vi fått nya avtal att följa noggrant. Blev det som vi ville? Och hur blev det för personalen? Och hur blev det för dem som bor och åker till skärgården?

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 155
Lukas Forslund (C): Fru ordförande, fullmäktige! Som ordförande för trafiknämndens sjötrafikberedning är jag glad över att vi har presenterat ytterligare ett budgetförslag där vi satsar på sjötrafiken. Sjötrafiken är ju en fråga som vi i den politiska sfären brukar vara ganska eniga om.

Stockholm är en stad på vatten, och i regionen finns en av världens största skärgårdar, och vi ska naturligtvis göra vårt bästa för att utnyttja stadens och regionens läge.

Tusentals öar i skärgården vare sig kan eller bör förbindas med broar och vägar. Inte heller malmarna i staden eller Mälarens öar kommer att klara behovet av mobilitet genom enbart vägar och spår. Sjötrafik och pendelbåtar har en naturlig roll i en stad och en region som ligger på och kring vatten. Detta har många av oss i den här salen förstått, och det har stockholmarna, skärgårdsborna och turisterna också förstått.

Om vi börjar med pendelbåtstrafiken på de inre vattnen så har den redan under årets första månader haft 525 000 resenärer. Det är i princip en fördubbling gentemot samma tid år 2013. Detta har skett trots att vi haft en strejk som påverkat trafiken negativt.

Linjen Sjövägen, mellan Nacka och Stockholms innerstad, har i år ökat med ytterligare 20 procent jämfört med förra året. Allt tyder på att den nya linjen 85 på Riddarfjärden kommer att nå målet om 100 000 resenärer under år 2016.

Det är anmärkningsvärt stor ökning av antalet resande som vi ser inom pendelbåtstrafiken, men det är också anmärkningsvärda kundnöjdhetssiffror, där hela 97 procent av de resande säger sig vara nöjda med trafiken.

Våra pendelbåtar och vår skärgårdstrafik är populära transportmedel som utnyttjar det faktum att Stockholm är en miljonstad byggd på öar, en miljonstad i en region som också växer rekordsnabbt nu. Jag är övertygad om att pendelbåtstrafiken kan utgöra en del av lösningen på den trängsel som finns i pendlingstrafiken, som avlastning till den trafik som går på vägar och spår.

När stora stadsutvecklingsprojekt genomförs, såsom ombyggnaden av Slussen, så kommer det även att kräva avlastning genom kollektivtrafik. Pendelbåtstrafiken är unikt anpassad till att utgöra en del av lösningen på den trängselproblematik som då kommer att uppstå.

Vi har därför nyligen klubbat två stora utredningar om framtidens pendelbåtstrafik. Vi tittar på hur nytt, miljövänligt och snabbt pendelbåtstonnage ska se ut, hur vi ska få till stånd en god och tillgänglig standard för bryggor och hur vi kan göra sammanhållna och effektiva upphandlingar av befintliga pendelbåtslinjer. Det är stolt över att kunna säga att vi nu blickar både framåt och ut i världen för att lära oss hur vi på bästa sätt ska skapa en ännu mer att attraktiv, effektiv och hållbar pendelbåtstrafik.

Ordförande, vi har haft ett ganska händelserikt år inom sjötrafiken med en sjösatt sjötrafik-upphandling som är den största som någonsin gjorts i landstingets regi trots en sjöbefälsstrejk mitt i verksamhetsövergången.

Den nya upphandlingen som ju antogs i bred enighet är gjord för att ge bättre och mer sammanhållen trafik som ger mer valuta för skattepengarna. Samtidigt ger den oss också möjlighet att utöka trafiken med 3 000 extra timmar. Så utvecklar vi sjötrafiken och skapar ännu bättre grund för att skärgårdssamhällena ska kunna fortsätta att leva, växa och frodas.

Redan under det här året har vi kunnat bygga ut helgtrafiken till Ingmarsö och Husarö, vilket naturligtvis är glädjande. Fler utbyggnader av den så kallade Rufs-trafiken kommer att tillkomma i takt med att det blir ekonomiskt och praktiskt möjligt.

I detta sammanhang går det inte att utelämna den nordsydliga tvärgående skärgårdslinjen. Jag är glad över att vi fortsätter försöket ytterligare ett år, och jag tror att vi kommer att kunna se att linjen har en framtid som permanent linje.

Jag tror att det här året har visat hur mycket politiken kan genomföra med konstruktiva samtal och god vilja till förändring och förbättring. Jag är övertygad om att vi under kommande år kommer att kunna göra ännu mer för att Stockholm som stad och region ska ha de nöjdaste sjötrafikresenärerna och den miljövänligaste sjötrafikflottan i världen!

Anförande nr 156
V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Ordförande och alla åhörare i salen och lite varstans! Stockholm har alltid varit en sjöfartsstad. I skärgården har sjöfart på vattenvägarna varit nödvändig för kommunikationerna. Det borde vara så i dag också, men i takt med att järnvägar, landsvägar och gator byggdes ut för motorfordon på land minskade sjöfarten. I dag,

med en allt tätare bebyggelse och krav på ännu snabbare utbyggnad av bostäder, i ofta vattennära lägen, ökar behovet igen av att färdas på vattenvägarna.

Det behövs nya pendelbåtslinjer med SL-taxa i staden som avlastning för landtrafiken. Det är en fråga som vi i Miljöpartiet länge har arbetat för. Därför välkomnar vi de nya linjer som nu kommer att tas i bruk inom Stockholms stad och dess närområden.

Men de som planeras nu räcker inte. Det krävs ännu snabbare ökning av sjötrafiken för att kompensera den sämre framkomligheten på land genom bland annat många gatuarbeten och byggen i Stockholm och kringkommunerna. Till exempel bör ny båttrafik sättas in, till exempel inför ombyggnaden av Slussen, i syfte att förbättra den uteblivna kollektivtrafiken. Även nya linjer med vägfärja som kan transportera bussar är något som landstinget bör kunna satsa på för att snabbt kunna försörja nya områden med kollektivtrafik.

De nya båtar som vi alldeles nyss hörde att man planerar skaffa finns ju över huvud taget inte budgeterade. Planerna visar att de inte kommer att kunna vara i drift förrän år 2022. Det är ju väldigt lång tid till dess, så planeringen av sjötrafiken behöver påskyndas.

Jag tror att de flesta av oss vill se skärgården blomstra och dra till sig liv och besökare året runt. Om det ska kunna bli verklighet så måste servicen med kollektivtrafiken fungera. I det nya regionala programmet bör det finnas en plan för kollektivtrafik till sjöss även till andra öar än till de så kallade kärnöarna. Detta är något som vi har framhållit väldigt länge. Kärnöar är inte allt, utan det finns både på fastlandet och på andra öar stort behov av ytterligare kollektivtrafik till sjöss.

Den dogmatiska tillämpningen av beteckningen kärnö har medfört att möjligheten att bo och verka på andra öar har hämmats då den ö som man bor på inte har fått beteckningen kärnö. Passagerartrafik och godstrafik kan vara effektiv även till öar med färre invånare än det som nu krävs enligt Rufs-planerna.

All landstingets sjötrafik ska vara tillgänglighetsanpassad. Det gäller även angöringspunkterna. För att detta ska bli verklighet måste landstinget ta ansvar för en utvidgad diskussion om kostnadsfördelning mellan kommuner och andra bryggägare. Vi har väckt en motion om den frågan här i fullmäktige som har tagits emot ganska väl. Jag hoppas att man under året som kommer ska kunna gå lite djupare in i den frågan så att vi verkligen kommer någon vart med arbetet med angöringspunkterna.

Landstinget bör även ta en del av kostnadsansvaret, tycker vi, för att kunna upprätthålla tillgängligheten och för att det ska bli en modern sjötrafik som även är kopplad till landtrafiken.

Med rätt linjesträckning och med rätt service vid replipunkter och angöringspunkter kommer fler människor att färdas med skärgårdsbåtarna. Om man lägger till ett hela-resan-koncept, som inkluderar anslutande landtrafik och service, blir intresset säkert ännu större. Så enkla saker som att det inte finns ett regnskydd eller en sittplats för dem som väntar kan vara avgörande för om människor ska välja kollektivtrafiken.

Det är märkligt att inte fler partier är positiva till att förbättra skärgårdstrafikens infrastruktur och att det ska ta så förskräckligt lång tid att genomföra förändringar. Jag förstår det inte. Jag har ändå talat om detta i de tolv år som jag har suttit här i landstinget. Många boende och företagare i skärgården är helt beroende av att godshanteringen och postgången fungerar.

Förutsättningarna varierar också mellan olika årstider. Under sommarhalvåret ökar skärgårdsbefolkningen mycket genom deltidsboende och turism. Då är det ännu viktigare att det finns snabba transporter och service. Dagens turister nöjer sig inte med en vacker utsikt – de vill ha aktiviteter och precis samma service som hemma.

Frakterna verkar dock åter fungera i skärgården. Det är viktigt att fraktstödet finns kvar och att det även kan ökas. Det vore bra med en utvecklad diskussion om godstransporter på vatten över huvud taget. I dag diskuterar fartygsnäringen utökad kustsjöfart som ett sätt att underlätta och göra godstransporter mer miljövänliga och kostnadseffektiva. Vår skärgårdstrafik borde vara en del i den diskussionen.

Väldigt viktigt för framtiden kommer frågan om hur vi lyckas modernisera och ställa krav på mer miljöanpassade fartyg att vara. Det behövs tillskott i skärgårdsflottan, och upphandlingar är ett tillfälle att tänka framåt när det gäller prestanda och bränsleanvändning och bränsletyp.

I dag nås inte målet för fartygens koldioxidutsläpp. Landstinget måste i högre utsträckning ta tätpositionen när det gäller miljöbränslen för alla fartyg som landstinget ansvarar för. Därför lägger Miljöpartiet ytterligare 32 miljoner kronor i vårt budgetförslag för att vi snabbt kunna gå över till miljövänligare och icke-fossila bränslen. Vi anser att landstinget också bör delta i EU-projekt som syftar till att utveckla ytterligare miljövänliga bränslen och bättre fartygstrafik.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag avseende sjötrafiken! Jag yrkar också bifall till Miljöpartiets att-sats om förbättrad service och infrastruktur på bytespunkter!

Jag yrkar bifall även till den S-att-sats som handlar om att tillsätta en utredning och genomföra en översyn av fraktstödet i syfte att stärka företagandets möjligheter i skärgården!

Anförande nr 157
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Trygghet och tillgänglighet är väldigt viktiga frågor. Här i landstingsfullmäktige talar vi mycket om trygghet, men jag hör också många som upplever otrygghet när man alltid möts av en rulltrappa eller hiss som är avstängd så att man får svårt att ta sig fram. Det gäller till exempel i Västra skogen, där rulltrappan ofta är avstängd.

Det kan också handla om resenärer eller patienter som är beroende av en hiss och som sena kvällar inte kan resa från Danderyds sjukhus eftersom de där möts av en renoverad hiss som ska öppnas, men folk kan ännu inte ta sig därifrån. Detta är fråga om brist på tillgänglighet.

Vi tycker att det här är väldigt viktiga frågor. Vi anser att man inte kan ha en hiss eller rulltrappor som står stilla under lång tid. Det leder till otillgänglighet. Vi lägger i vårt budgetförslag 2,5 miljarder kronor under perioden 2017–2023 för att prioritera reinvesteringar och renovering av hissar och rulltrappor för att göra kollektivtrafiken tillgänglig och göra det möjligt för alla att åka kollektivt.

Anförande nr 158
R i c k a r d W a l l (–): Ordförande, ledamöter! Jag yrkar bifall till att-satserna 4, 5, 35, 36 och 37!

Anförande nr 159
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Fru ordförande, ledamöter! Vi har hållit en hel debatt om trafiken utan att landstingsfullmäktige har fått svar på frågan om varför Alliansen väljer att införa högre SL-taxa för att finansiera enorma fördyringar och till detta lämnar en eftersatt driftbudget. Vi har haft en hel debatt utan att ni gett svar till bussresenärer i flera kommuner på frågan om varför de oönskade bussnedskärningarna kvarstår trots att ni höjer SL-taxan. Nedskärningarna i busstrafiken innebär sämre arbetspendling, skolresor med mera. Det är att beklaga.

Trots detta vill jag tacka alla ledamöter som har deltagit i trafiksessionen för en god debatt!

Anförande nr 160
S a r a S v a n s t r ö m (L): Debatten är alldeles strax slut, och jag ska börja med att tacka för debatten!

Jag vill också konstatera två saker. Efter att nu under de här timmarna ha lyssnat på debatten så upplever jag att det finns lite olika verklighetsbilder. De gäller både hur man finansierar en budget och vad det innebär att göra investeringar och att på något sätt få dem finansierade.

Talla, du sade att du inte tycker att du har fått svar på frågorna. Då kan jag säga på samma sätt. Jag upplever inte att jag har fått svar på de frågor som vi har ställt gällande finansieringen. När man tittar på hur ni har finansierat ert förslag så ser man att det innehåller ett underskott. Det ni har i er text är diffusa och svepande skrivningar om att ni vill få ökade intäkter för att få ökat antal resenärer. Ni skriver också att ni vill sänka kostnaderna för till exempel inhyrda konsulter. Samtidigt vet vi att konsultkostnaden sjunker. Utöver detta vill ni starta ett antal utredningar, ni vill göra några genomlysningar. Jag upplever inte att er budget går ihop på sista raden.

Med detta sagt vill jag också framföra att jag märker, när jag lyssnar till debatten här, att det finns mycket som faktiskt förenar oss. Många har precis samma problemformuleringar som handlar om tillgänglighet, om trygghet – oavsett vad man lägger i det begreppet – och om trängsel. På de här punkterna tror jag faktiskt att vi kan hitta gemensamma lösningar.

Jag hoppas att vi de kommande åren kan träffa fler överenskommelser och hitta arbetssätt som liknar dem som finns i den parlamentariska styrgruppen i syfte att hitta breda lösningar som också är långsiktiga. Det är ju det som Stockholms resenärer och invånare behöver.

Tillväxt, region och miljö

O r d f ö r a n d e n : Innan jag lämnar ordet till förste talaren Gustav Hemming vill jag påminna om att samma ordning som tidigare gäller enligt överenskommelsen. Efter gruppledarnas inledande anföranden har vi en replikomgång. Tekniken är skakig men vi ska försöka få det här att fungera.

Anförande nr 161
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! I dagens globaliserade värld konkurrerar storstadsregioner i allt högre grad genom att erbjuda den mest attraktiva livsmiljön. En attraktiv livsmiljö lockar till sig kvalificerade människor, vilket i sin tur attraherar innovativa, tillväxtdrivande företag i en värld där företag inte behöver vara på en viss ort utan väljer var de vill vara utifrån var kvalificerade och innovativa människor utvecklas eller väljer att bosätta sig.

Kunskap är grunden för en långsiktigt hållbar tillväxt, och kunskap gör att regionen frodas i en snabb strukturomvandling där produkter, företag och industrier kommer och går medan innovationsmiljön består.

Men även tjänstesektorn i bredaste mening är en viktig del i en attraktiv storstadsregion som därtill skapar jobb med både låga och höga utbildningskrav och därmed ger viktiga trappsteg för alla våra invånares sociala rörlighet och innanförskap. Det är vår uppgift att odla denna innovationsmiljö och att förvalta och maximera Stockholmregionens långsiktiga värde.

Detta gör vi genom att planera för en smart, dynamisk, grön och hållbar region med fantastiska kvaliteter med både spännande storstad i närhet till och i samband med en blomstrande landsbygd. På det viset kan vi med dessa fantastiska kvaliteter, trots vår litenhet och vårt perifera läge i Europas utkant, fortsätta att konkurrera med globala jättar som London, New York och Shanghai.

Regionens utgångsläge är i väldigt många hänseenden gott, men utmaningarna är också stora. Bostadsbrist och trängsel i trafiken behöver motverkas kraftfullt på alla nivåer för att Stockholmsregionens attraktivitet inte ska skadas. Arbetsmarknaden måste bli bredare och företagsklimatet ännu mer dynamiskt om den sociala inkluderingen ska bli mer än vackra ord. Samtidigt ger utmaningarna oss unika möjligheter att bygga regionen smartare och rätta till historiska misstag.

Jag vill gärna säga att vi kan göra mycket på kommunal och regional nivå, men det krävs också att regeringen gör sitt jobb med frihetliga reformer på arbetsmarknad och bostadsmarknad.

Jag är stolt över att Centerpartiet och Alliansen steg för steg stärker ambitionsnivån när det gäller regionplanering och regionutveckling och att det regionala hållbarhets- och tillväxtperspektivet i växande utsträckning präglar alla landstingets verksamheter, inte minst trafiknämndens arbete.

Låt mig ge ganska många exempel ur vårt budgetförslag för år 2017. Rufs 2050 har i sitt samrådsförslag tydligare fokus på genomförande än någon tidigare regional utvecklingsplan. Fokus på ökat bostadsbyggande och minskad trängsel genom smartare planering stärks inte bara i den regionala utvecklingsplanen utan också i övriga delar av landstingets verksamhet.

Vi stärker det regionöverskridande samarbetet i östra Mellansverige för att stärka Stockholmsregionens konkurrenskraft. Vi utvecklar landstingets skärgårds-, frakt- och miljöbidrag för att strategiskt stärka kopplingen mellan bidragen och genomförandet av regionplanen.

Vi utvecklar tillsammans med kommunerna en handlingsinriktad landsbygds- och skärgårdsstrategi som ska skapa utvecklingskraft i hela vårt län. Vi inventerar tillgängliga finansieringskällor på EU-nivå, på statlig nivå och på marknaden för att kunna växla upp finansieringen av hållbarhetsåtgärder i alla kommuner.

Vi släpper två gröna obligationer till ett värde av 2,9 miljarder kronor för att driva på finansmarknaden att ta ett tydligare klimatansvar. Vi tar ett grepp kring fler infartsparkeringar för både cykel och bil.

Vi tar fram en hållbarhetsbarometer som analyserar alla länets delar utifrån definitionen ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet i Rufs 2050. Detta hjälper allmänheten att se vilka kommuner som är bäst på hållbarhet och skapar positiv tävlan mellan länets aktörer.

Vi ökar kunskapsspridningen kring framgångsrika hållbarhetsprojekt genom att upprätta en offentlig databas.

Vi tar fram en regional godsstrategi med fokus på samlastning och ny teknik för att öka framkomligheten och resurseffektiviteten i transportsystemet.

Vi tar fram en delregional handlingsplan kring *mobility management* för att testa nya, innovativa trafiklösningar och ser till att fyrstegsprincipen för transportplanering vägleder landstingets arbete.

Vi genomför en översyn av strandskyddet för att analysera hur det påverkar utvecklingen längs med länets stränder, i skärgårds-, landsbygds- och stadsmiljö, för att möjliggöra att skärgården blomstrar och fler bostäder tillkommer i bra miljöer. Det är ett arbete som för övrigt regering och riksdag borde ha initierat.

Jag har tidigare i debatten understrukit cykeltrafikens potential att lämna mycket större bidrag till en ekonomiskt, socialt och ekologiskt effektiv trafikförsörjning. Landstingets engagemang i dessa frågor fyller viktiga luckor och driver på hela regionens arbete.

Vårt regionala cykelkansli – som Centerpartiet i landstinget har tagit initiativ till men länsstyrelsen och Trafikverket entusiastiskt har anslutit sig till – växlar upp. Genomförandet av den regionala cykelstrategin, med fokus på regionala cykelstråk, stärks genom att dess arbete kopplas till länsplanen för infrastruktur och de över 500 miljoner kronor som där knyts till cykelsatsningar. Det ger enorma muskler. Vi kommer särskilt att fokusera på att öka barns och ungas cyklande, som beklagligtvis har minskat sedan mitten av 90-talet.

Vi fokuserar på att öka kombinationsresorna genom att förbättra kopplingen mellan cykel och kollektivtrafik. Det är enormt viktigt i en region där 86 procent av stockholmarna bor inom de magiska tre kilometrarna från en spårbunden station.

Vårt cykelkansli uppmuntrar kommunerna att sätta konkreta mål för resandetal och cykelinfrastrukturens utbyggnad. Vi kartlägger genom vårt årliga cykelbokslut hur cykelutbyggnaden går.

Jag är stolt över detta arbete.

I den här debatten ska vi också diskutera landstingets eget miljöarbete. Stockholms läns landsting är Sveriges miljöbästa landsting. Det är något som gör mig som centerpartist stolt, ödmjuk och inspirerad.

Jag är stolt därför att Centerpartiet har lett landstingets lysande miljöarbete sedan 2006. Jag är ödmjuk därför att jag vet att det stora arbetet utförs av alla våra anställda runt om i landstinget, att engagemanget är stort ute på arbetsplatserna. Jag är inspirerad därför att jag vill att vi ska fortsätta att vara miljöbäst och inspirera andra och därmed – efter vår förmåga – bidra till en snabbare vändning av världens klimat- och miljöpolitiska katastrofkurs.

År 2016 är sista året med nuvarande miljöprogram. Det är nu vi ska i mål. När det gäller nuvarande miljöarbete har vi kommit långt och uppnår redan i dag flera viktiga mål.

Vi har nått 37 procent minskade klimatutsläpp i landstinget jämfört med 2011. Det är ett överskridande av målet med mer än 7 procent. Vi har nått 79 procent förnybar energi i våra transporter, där målet är 75 procent. Vi har nått hela 95 procent förnybar energi i våra fastigheter.

Ett nytt program tas nu fram och ska beslutas i höst. Det ska vässa våra mål ännu mer, och där ska vi hitta de smartaste lösningarna för landstingets miljöutmaningar framåt. Det återkommer vi till fullmäktige om, men jag tänker ändå peka ut några områden som vi nämner i budgeten och som jag och Alliansen ser som extra viktiga.

Det handlar om att bli bättre på miljömässigt och socialt hållbara upphandlingar, att begränsa klimatpåverkan från bygg- och anläggningsarbeten, att stärka arbetet med energieffektivisering och att fullfölja arbetet med en hållbar livsmedelsförsörjning till landstingets verksamheter, med fokus bland annat på att vi ska få en mathållning som understödjer en ansvarsfull antibiotikaanvändning i jordbruket. Samma ansvar som vi tar inom hälso- och sjukvården för att vi även i framtiden ska ha tillgång till välfungerande antibiotika måste vi ta också när vi upphandlar vår mat.

Jag kan förutse att oppositionen kommer att skjuta in sig på arbetet med energieffektivisering. Låt mig då säga: Glöm inte bort att den energi som landstinget använder redan i dag är hållbar till 95 procent. Där är vi ledande i Sverige. Vi har lagt viktiga grundstenar för en mer effektiv energianvändning. Medan i och med att vår energi redan kommer från förnybara energikällor är det i första hand ekonomisk och förvaltningsmässig klokskap att satsa på detta.

När Nya Karolinska Solna tas i drift kommer det att vara ett av de mest miljövänliga sjukhusen i världen. Vi har även i budgeten avsatt pengar för att tillsätta en energisamordnare som kan hjälpa och stötta verksamheterna att få energieffektiviseringar på plats.

Fru ordförande! Vad krävs av oss här inne för att nå en hållbar Stockholmsregion? Jo, att planera smart och långsiktigt för att förvalta och maximera Stockholmsregionens värde och konkurrenskraft. Det kräver att vi är strategiska och modiga och att vi vågar ta långsiktiga beslut även när det innebär målkonflikter på kort sikt.

Ibland kan det krävas att vi bygger på grönmark i ett centralt och kollektivtrafiknära läge. Men är vi på det hela taget ansvarsfulla och resurseffektiva och bygger tätt och kollektivtrafiknära kommer vi att spara väldigt mycket naturmark. Ibland krävs det också att bilen får ge vika för kollektivtrafik, gång och cykel.

Det kräver en insikt om både den täta, gröna stadens potential och landsbygdens och skärgårdens viktiga värden och utvecklingsförutsättningar. Ytterst handlar det om goda livsvillkor för den enskilda, företagsamma människan att må bra, att utvecklas, att arbeta och att nå sin fulla potential.

För att Stockholm år 2050 ska vara den region vi vill att den ska vara är det upp till oss att påbörja arbetet i dag. Det gör vi genom att anta Alliansens förslag till budget för 2017.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 162
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Och tack, Gustav, för din inledning!

Det går bra för Sverige och i flera avseenden bra också för Stockholmregionen. I Sverige går i dag 100 000 fler till ett arbete än hösten 2014. Länets sysselsättning ökade med 22 100 personer under 2015, och i år väntas vi öka med ungefär 29 000 personer och stå för 40 procent av landets ökning. Vi står för 45 procent av landets bnp. Förra året startade 23 300 nya företag, och företagens omsättning ökade med 4,6 procent.

Regeringens politik för en stärkt export, utbildning, forskning och innovation bidrar till en stark utveckling för hela landet och även Stockholmsregionen. De offentliga intäkterna ökar, för Stockholms läns landsting med 4,5 procent per år fram till 2020. Att det moderatstyrda landstinget då inte klarar av att svara upp mot behov som finns inom vårt län vad gäller såväl sjukvård som kollektivtrafik är en gåta.

Den svenska modellen bygger på ett samhälle där vi håller ihop, inte slits isär, och där vi skapar förutsättningar för varandras utveckling. Det ska vara självklart att alla ska få ta del av den positiva utvecklingen i vår region, en jämlik och hållbar region för alla.

Stockholmsregionen lider i dag av akut bostadsbrist. Även om 12 352 bostäder byggdes förra året är det långt under målet om 16 000 nya bostäder eller det behov som kanske finns kring 25 000–30 000 nya bostäder per år fram till 2030.

I en region där vi alla vill ta del av tillväxten måste alla också ta sitt ansvar för utvecklingen. Av förra årets bostadsbyggande stod Haninge för 891 nya bostäder. Samtidigt stod Danderyd för enbart 12. Det är en ohållbar situation och fördelning för regionens utveckling.

I vår region är det enbart 42 procent i gruppen 20–27 år som har en egen bostad att öppna dörren till. Arbetsgivare har svårt att rekrytera personal – så även landstinget – och enligt Handelskammaren har hittills 8 000 rekryteringar misslyckats beroende på just bostadsbristen.

Flera högskolor har svårigheter att rekrytera studenter utanför regionen, och Stockholms förutsättningar som en attraktiv mötesplats för människor att studera, arbeta, forska och bilda familj i minskar. Att flytta hemifrån eller hitta ett mindre boende på ålderns höst är en utopi för många, särskilt ekonomiskt svaga hushåll.

Första kvartalet i år har dock en kraftig ökning skett, och 16 250 nya lägenheter har påbörjats. Regeringens satsning på investeringsstöd samt byggbonus är en bra början, men det krävs mer. Alla partier i Sveriges riksdag som ingår i de blocköverskridande samtalen behöver ta sitt ansvar, inte minst för vår region, som kan behöva bygga uppemot 400 000 nya bostäder till 2030.

Vi socialdemokrater har under året presenterat en rad förslag på hur vi kan stärka bostadsbyggandet i vår region. De gäller bland annat

– att regeringen ser över bindande bostadsbyggnadsmål för kommunerna

– att krav införs på bostadsbyggande för större kollektivtrafikinvesteringar

– att en strategisk kollektivtrafikutredning sker som kombinerar viktiga kollektivtrafikinvesteringar med ökat bostadsutbyggnad fram till år 2050

– att ett bostadsbyggnadskansli inrättas för att samordna processer, undvika långa överklaganden samt skapa stordriftsfördelar och god kollektivtrafikförsörjning.

Hur vi bygger med material- och energikrav, till vilken kostnad vi bygger samt var vi bygger påverkar om vi väljer att skapa en sammanhållen region eller en uppdelad region. Det avgör också om vi kommer att klara de nationella klimat- och miljömål som vi har anslutit oss till.

En växande region ska också vara en ekologiskt hållbar region. Vi måste klara ett ökat bostadsbyggande och bevara viktiga grönområden och ekosystemtjänster.

Omfattande investeringar krävs därför i kollektivtrafiken fram till år 2050 för att uppnå målet om en fossilbränslefri region. Målet om kollektivtrafikandelen måste därför också relatera till hur vi ska minska bilresandet till år 2030 med de 14 procent som behövs i stället för att öka med de 25 procent som förutspås. Att då dra in 99 busslinjer och försämra pendeltågsavgångar, med ökad trängsel, längre restider och minskad attraktivitet som följd, måste anses totalt kontraproduktivt.

Landstingets mål om minskad energianvändning har havererat. En effektivisering på 10 procent till i år blev 1 procent, vilket är ett totalt misslyckande, även ur ekonomisk synvinkel. Egen energiproduktion i form av solceller och solfångare går långsammare än tänkt. Vi kräver en halvering av landstingets energiförbrukning fram till år 2030. Vi vill också ha ett konsumtionsperspektiv där vi tar ansvar för vår regions globala klimatpåverkan.

De regionala stadskärnorna är viktiga i vår regions utveckling. Det handlar om koncentration av bostäder för effektiv kollektivtrafik, utvecklingsnav inom forskning, innovation och näringsliv, närhet mellan arbetsplats och bostad och utjämning av obalanser

i regionen för tillväxt och utveckling. Utvecklingen är trög. År 2013 minskade till och med andelen arbetsplatser i kärnorna.

Det krävs offentliga investeringar i sjukvård och kollektivtrafik, kultur samt kommunal och statlig service för att nå fler också privata investerare. Därför är det djupt beklagligt att Alliansen inte håller sina löften om närsjukhus i Handen och Barkarby.

Stockholms län är en tillväxt- och exportmotor för hela landet, med 28 procent av Sveriges exportföretag. Men konkurrensen hårdnar, och regionen behöver stärka och utveckla företagens export- och internationaliseringsmöjligheter.

Vi socialdemokrater förslår att landstinget tar initiativ till ett regionalt exportcentrum för regionen, likt de fem regionala exportcentrum som regeringen har initierat tidigare i år. Syftet är att stötta främst små och medelstora företag att exportera. Mindre företag utgör 95 procent av näringslivet i länet men står för bara 26 procent av varuexporten. Många företag har stor potential att öka exporten och skapa fler arbetstillfällen och ökad tillväxt.

Ordförande! Stockholmsregionens framtid bygger på att vi skapar social sammanhållning och jämlika livsvillkor, en hållbar region där vi värnar varandra och skapar en klimatpositiv, ekonomisk tillväxt med ansvar för vår gemensamma miljö.

Jag yrkar därmed bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 163
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Miljöpartiets vision för Stockholmsregionen är en klimatneutral, tät, modern och attraktiv storstadsregion, en region där kollektivtrafik, gång och cykel är norm för hur vi transporterar oss både lokalt och i regionen. Faktum är att ingenstans i detta avlånga land är möjligheterna och förutsättningarna för att uppnå klimatneutralitet så goda som i Stockholmsregionen.

Vi har precis hört tillväxt- och regionplaneringsnämndens ordförande Gustav Hemming hålla ett passionerat anförande kring RUFS och nämndens kommande arbete. Många av de ambitioner och nivåhöjningar som Gustav ger uttryck för i sitt anförande är något som vi instämmer i och som det finns en stor och bred enighet om i nämnden.

Tyvärr måste jag dock konstatera att inga nya pengar anslås till nämndens verksamhet och att det kommer att bli svårt att uppnå många av de ambitionshöjningar som ordföranden ger uttryck för. Tyvärr är det också en genomgående trend i många av de åtgärder som Alliansen skriver om i sitt budgetförslag.

Ordföranden Gustav Hemming föregrep också oppositionen genom att säga att vi skulle angripa honom för arbetet med energieffektivisering. Även där ser vi samma trend. En samordnare har tillsatts, men det är inga nya pengar.

Miljöpartiet föreslår i sitt budgetförslag 500 miljoner för energieffektiviseringsåtgärder under de kommande tre åren. Det gör vi utifrån den revisionsrapport som konstaterade att det var vad som krävdes för att uppnå de mål som vi har satt kring energieffektivisering och som är effektiva.

Men låt oss återgå till RUFS. Det är spännande att vi debatterar regional utveckling och kollektivtrafik i två separata debatter, när de i stor utsträckning förutsätter varandra. För vissa personer som bor på landsbygden i vårt land är det inte möjligt att ställa bilen och ta kollektivtrafiken.

Då behöver vi säkerställa att den biltrafik som sker i vårt län och de transporter som sker med bil kan göras på ett klimatneutralt sätt. Det gör vi genom att bygga ut infrastrukturen för förnybara bränslen. Här har Miljöpartiet lagt ett konkret förslag om att landstinget ska ta på sig en aktiv roll med att samordna och öka kommunernas insatser inom detta område – tyvärr utan framgång än så länge.

Kollektivtrafikutbyggnad är också en viktig och avgörande faktor för att kunna snabba upp bostadsbyggandet i vår region. Beräkningar från länsstyrelsen visar att mellan 9 000 och 16 000 bostäder kommer att behöva byggas i vår region under de kommande åren. Hade till exempel Kristoffer Tamsons varit i salen hade jag ställt honom den raka frågan vilka kontakter han har haft med Danderyd och Ekerö för att till exempel diskutera de utbyggnader av kollektivtrafiken som de kommunerna har och vilket tillskott till bostäder som de är beredda att ställa upp med.

Lidingö kommun säger inom ramen för Sverigeförhandlingen att om de fick tunnelbana eller spårvagn skulle det kunna bli 6 000 nya bostäder. Men trots allt borde Lidingö kommun utan ett sådant kollektivtrafiktillskott klara av att bidra med fler bostäder än vad man gör i dag.

Tyvärr ser vi ett problem med Alliansens sätt att leda miljöarbetet i Stockholms läns landsting. Det är många fagra ord – många ord om nya saker och satsningar – men få konkreta åtgärder och få nya pengar. I mycket av retoriken är jag och Gustav Hemming överens. Jag hoppas att vi i framtiden kan bli det också i konkret politik.

Anförande nr 164
M a t t i a s L ö n n q v i s t (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag tänkte börja med att konstatera att det finns åtminstone en sak som vi är överens om här i salen när det kommer till detta område. Det är att regionen växer, att tillväxt i sig för med sig vissa utmaningar och att de utmaningarna måste lösas. Sedan är det tyvärr inte så mycket annat som vi är överens om.

Vi har en region som växer varje år och som på grund av de flyktingströmmar i Europa som har varit på sistone växer mycket. Där har vi ett parti i församlingen som inte tycker att det är positivt utan bara utmålar detta som ett problem.

Att en ökad befolkning leder till ökade kostnader är vi i och för sig överens om – men inte om hur det ska finansieras. Vi har två partier i församlingen som vill finansiera detta genom att höja skatterna i stället för att jobba med att öka tillväxten. Vi är inte ens överens om huruvida tillväxt är något positivt eller negativt. Vissa vill framställa tillväxt som något negativt som bara är skadligt för miljön.

Jag har i ett tidigare anförande här i salen i det här ämnet pratat mycket om att tillväxt inte bara är naturligt utan är en nyckelfaktor för vår region. Det är tillväxten som säkerställer vår nuvarande verksamhet och tillväxten som säkerställer att verksamheten kan utvecklas samtidigt som vi höjer kvaliteten.

Jag tror och hoppas dock att jag har pratat så pass mycket om det att jag inte behöver prata så mycket om tillväxt den här gången utan kan gå in på lite andra områden. Jag tänkte att jag skulle prata mer om vad tillväxt kan leda till och hur regionens utveckling är en tillgång och inte ett problem.

Vi kan kalla det inkludering. Vi kan kalla det integration. Vi kan använda Socialdemokraternas terminologi och prata om att bygga ihop regionen. Men i slutändan är det fortfarande samma fråga: Hur blir Stockholm en region för alla? Hur kommer regionens utveckling alla till del? Hur bidrar vår regionplanering till detta?

Regionplanering eller samhällsbyggnad kräver att man kan se framåt, inte bara till nästa år, nästa valrörelse eller nästa mandatperiod. Vi måste ha ett längre perspektiv än så.

Samtidigt måste vi våga titta bakåt. Vilka utmaningar har vi i dag? Vilka utmaningar hade vi i går, och hur löste vi dem? Vilka utmaningar behöver vi hantera i framtiden och nu? Där kommer RUFS in i bilden en hel del, med sitt långa perspektiv ända fram till 2050.

Jag tror att det är uppenbart för alla här i salen att vi behöver fler bostäder i regionen. Om vi tittar på nuläget ser vi att vi definitivt har bostadsbrist. Tittar vi bakåt ser vi att vi har haft bostadsbrist ganska länge. Med den inflyttning och den bostadstillväxt som sker minskar inte den bristen, utan den ökar.

Samtidigt får vi konstatera att landstinget inte är en aktör på bostadsmarknaden – vi bygger inte bostäder. Däremot kan vi underlätta för kommuner och regioner genom planering och samordning och genom hur vi planerar vår kollektivtrafik, så att bostadsbyggande och kollektivtrafik går hand i hand.

Genom att låta planeringen vara i fas med bostadsbyggandet kan vi också lösa hur vi binder ihop kommuner och stadsdelar. I dagsläget är det – för att ta ett exempel – enklare att åka kommunalt mellan Kista i Stockholms kommun och Landstingshuset än mellan Kista och Ursvik i Sundbybergs kommun, och då är de två stadsdelarna ändå grannar med varandra. Det är två stadsdelar som man i princip skulle kunna gå mellan.

Det är inte bara synergierna när det gäller bostadsbyggandet som regionplaneringen behöver bli bättre på utan även synergierna i fråga om gångtrafik och cykeltrafik.

Genom att jobba med kommunikation och samarbete i regionen, med landstinget som en av flera aktörer, blir det inte bara lättare att lösa de utmaningar som vi har kring framtida kollektivtrafik, utan vi kan också skapa klimat- och resursmässigt hållbara regionala kärnor.

Som en bonus i arbetet får vi dessutom lägre kostnader för boendet, både sett till boendekostnaden och sett till infrastrukturkostnaden. Det gör det lättare att jobba med det som vi kan kalla social inkludering, det som vi kan kalla integration. Det består av kommunikation och möten mellan personer i olika stadsdelar i olika kommuner.

Socialdemokraterna kallar det som sagt att bygga ihop regionen. Jag föredrar att kalla det integration, smart regionplanering eller en klimatsmart region. Men vi tycks fortfarande ha samma mål.

Vi behöver jobba med att låta landstingets verksamhet omfatta alla i regionen, bidra till integration och samverkan, bidra till ökad framkomlighet, en framkomlighet som i sig dessutom är nödvändig för arbete, utbildning, service och fritid och för en gemensam region som inkluderar alla.

Nu har jag knappast alls pratat om tillväxt, som ändå är mitt favoritämne. Men jag väljer att lite kort gå tillbaka till tillväxt, eftersom jag har pratat så mycket om annat.

Allt det vi planerar att göra, vill göra och behöver göra kräver att våra intäkter ökar. Det kan man lösa på två sätt.

Variant ett är att göra som Vänsterpartiet, att höja skatten. Ibland låter det nästan som om de höjer skatten bara därför att skattehöjningar i sig är skoj. Men det är en väldigt kortsiktig lösning. Det kan visserligen lösa våra problem på kort sikt, eftersom vi får in lite mer pengar. Men på längre sikt stryper det utvecklingen i regionen och leder till minskad tillväxt. Minskad tillväxt i sig leder till att skatteintäkterna inte växer i samma hastighet som kostnaderna. På längre sikt leder det till att vi kan göra mindre och mindre för varje år.

Ökad tillväxt som strategi leder i stället till ökade skatteintäkter och att vi kan göra satsningar, detta utan att behöva höja skatten och utan att skada regionens utveckling, samtidigt som Stockholm kan vara den tillväxtmotor för hela landet som Stockholm måste vara.

Sedan måste vi som politiker förstå vår roll. Det gäller oavsett om vi är fritidspolitiker eller heltidspolitiker. Vi som politiker skapar inte tillväxt. Vi skapar inte arbeten. Vi skapar inte välfärd. Det vi kan göra är att skapa förutsättningar för tillväxt, men vi kan inte skapa tillväxt i sig. Vi kan underlätta för andra att skapa arbeten, men vi kan inte skapa arbeten i sig. Vi kan fördela den gemensamma välfärd som alla bidrar till, men vi skapar inte denna välfärd.

Därför är ökad administration, nya kanslier och nya centrum sällan positivt. Det finns givetvis undantag. Men att göra som Socialdemokraterna och införa en massa administration som lösning på regionens problem är ingen lösning. Dessutom tycker jag att det är lite ironiskt med tanke på att Socialdemokraternas budget i stort sett finansieras genom att man skär ned administration på andra ställen.

Vi behöver inget exportcentrum. Däremot behöver vi bra villkor för våra exportföretag. Vi behöver inget bostadskansli. Däremot behövs det att fler kommuner i regionen bidrar till bostadsbyggandet. Vi behöver inte heller det klimatkansli som Miljöpartiet föreslår, även om jag kan uppskatta deras engagemang för miljön. I stället för att satsa på kanslier satsar vi på verksamhet. Där tror vi att pengarna gör mer nytta.

Slutligen kan det vara värt att notera att när det kommer till frågan om regionbildning är det inte längre landstinget i Stockholm som är bromsklossen. Den bromskloss som finns i regionen sitter i Stockholms stad. Därför vore det bättre om Socialdemokraterna i landstinget ägnade tid åt att prata med sina partikamrater i Stockholms stad än att diskutera regionfrågan här, där vi egentligen alla är överens om att regionbildning är en positiv sak.

Med det vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 165
L e n n a r t K a l d e r é n (M): Herr ordförande, fullmäktige! Jag ska ha en något smalare ansats. Jag kan glädja någon här genom att inte prata om regionplanering explicit utan snarare gå in på miljöberedningens område.

Gustav höll ett bländande inledningsanförande, tycker jag. Det visar också hur väl vi ligger till i miljöarbetet i Stockholms läns landsting. Inte minst tycker jag att den främsta exponenten för det finns på SL:s område, där 90 procent av bussarna går på förnybara bränslen.

Glädjande nog har det i Alliansens budget kommit med en regional godsstrategi och ett program som gäller samlastningscentraler – det kallas också samordnad varudistribution. Jag tänkte nämna några ord om det.

Detta har prövats i Borlänge, Värnamo och jag tror också i Nacka. Nu har åtta Södertörnskommuner sedan ett par år gått in i ett stort projekt om detta. Det är något som man egentligen borde börja allt miljöarbete med, eftersom det är en så uppenbar vinn-vinn-situation och *basic*.

Jag ska tala om hur det går till. Det handlar helt enkelt om att i stället för sex, sju eller åtta lastbilsleveranser som kommer till en skola eller ett sjukhus samlastar man från olika leverantörer i en samlastningscentral och kör dit en enda transport.

Fördelarna är uppenbara. Det blir mindre utsläpp. Det blir bra påverkan på bränslemarknaden genom att man stimulerar miljövänligare bränsle. Genom att det är stora köpargrupper som går in i detta projekt samtidigt får man en påverkan på marknaden för bränsle.

Bättre trafiksäkerhet är uppenbart när det gäller kommuner, skolgårdar och så vidare. Men det finns också betydelsefulla trafiksäkerhetsaspekter när det gäller sjukhus och landstingets olika organisationer och enheter.

Arbetsmiljön blir bättre i köken, eftersom det blir färre leveranser att ta emot. Inte minst blir det bättre samarbete i fråga om upphandling mellan de olika organisationernas delar, eftersom man tvingas att samarbeta. Det blir ett enda datorsystem som man ska in i, och man samordnar på ett annat sätt, vilket ger vinster. Det ger naturligtvis också bättre ekonomi.

Det är en uppenbar vinn-vinn-situation, och jag är glad över att detta är med i budgeten. Därmed vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 166
A n n a S e h l i n (V): Det händer mycket i Stockholmsregionen, vilket är intressant och spännande – och skrämmande. Det händer också mycket i vårt landsting. Vi har berört några saker: regional planering, regionansvar, regionförstoring, stora förhandlingar om infrastruktur – sådant som får konsekvenser för landstinget.

Det händer också att vi tar fram en ny regional utvecklingsplan. Jag har stort förtroende för att vi kommer att landa i det. På det strukturella planet kommer tillväxt- och regionplaneförvaltningen att ta fram ett bra underlag, en bra plan, och vi kommer att ta beslut om den. Däremot behöver förvaltningen lite mer medel, och det ger vi dem genom vår budgetreservation, så att de kan slutföra arbetet och även utföra de tilläggsbeställningar som poppar in.

Vad fyller vi då vår regionala utvecklingsplan med? Jo, vi fyller den med objekt som kommer från länsplanen och ytterst infrastrukturplanen. Vi fyller den med kommunernas önskemål. Det kommer vi att se snart, när vi skickar ut förslaget på remiss.

Vi fyller den också med sjukhus. Vi fyller den med önskemål om hur de regionala kärnorna ska se ut. Vi fyller den med grönstrukturer. Vi tar en tur ut till skärgården, en tur på det regionala järnvägsnätet. Vi fyller den med våra drömmar.

Vi kan ha en dialog om de saker som vi vill ha. Men vi har inte samma drömmar. Jag brukar illustrera det med att när vi stoppar in objekt i den regionala utvecklingsplanen får de objekten betydelse för inriktningen. Ett exempel är Förbifart Stockholm. Där stoppar vi in ett objekt som får mycket stora konsekvenser för vår region.

Vi har också på tapeten en ny motorväg, Östlig förbindelse, som jag hoppas att Vänsterpartiet kommer att få stöd att vara emot. Vi är nu de enda som är emot Förbifart Stockholm. Men beträffande Östlig förbindelse hoppas jag fortfarande på stöd.

De motorvägar som vi lägger in i den regionala utvecklingsplanen får konsekvenser för klimatmålen, kollektivtrafikandelen och bostadsbyggandet.

Det är fantastiskt att vi i Stockholm har en tunnelbanestruktur där vi bygger bostäder utmed tunnelbanan och spåren. Det fortsätter Stockholmsöverenskommelsen och till viss del Sverigeförhandlingen med, och det ska vi bygga vidare på.

Jag skulle säga att de här motorvägarna drar åt motsatt håll. De drar åt riktningen att fler blir beroende av bilen. Det kommer vi att ha svårt att stoppa, och det kommer att bli svårt att reparera de skador som det ger.

Jag skulle säga att vi har bråttom. Vi har fram till år 2018 på oss att landa i en ny RUFS. Men vi har också oerhört bråttom att nå våra klimatmål. Vi har oerhört bråttom att ställa om regionen. Vi har oerhört stora utmaningar. Jag brukar tycka att ”utmaning” är ett svårt ord. Men jag har inget bättre ord just nu för de saker som vi faktiskt står inför.

Vi har också en värld som knackar på. Det har vi sett de senaste månaderna och det senaste halvåret. Det är många som vill komma till Stockholmsregionen. Vi hade redan en utmaning i att hitta bostäder och fungerande infrastruktur för dem som bor här. Nu har vi många som kommer och ska in i liv, samhälle, skola och arbete, in i vår infrastruktur och i våra bostäder.

Jag skulle säga att vi under de få månader eller år, kanske ett tiotal år, som vi har på oss ska använda resurserna åt att få till detta.

Det finns bra saker – jag ska nämna några. Det finns ett miljöprogram som jag hoppas mycket på. Det finns utmaningar även där, till exempel när det gäller energieffektivisering. Det finns ett cykelkansli. Det är bra. Den regionala cykelplanen ska förverkligas. Vi vill ha ett regionalt lånecykelsystem.

Det finns objekt i Sverigeförhandlingen och i länsplanen som troligtvis kommer att svänga regionen åt det håll vi har. Men det finns som sagt många saker utanför det som vi måste ta tag i.

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 167
L e n n a r t N i l s s o n (KD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Låt mig först yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget, så att jag inte glömmer det.

Stockholmsregionen utvecklas genom tillväxt, inflyttning och näringsliv. Stockholmarna uppskattar länets goda livsmiljö, öppenhet och tillgänglighet. Företagare, forskare och investerare kräver en konkurrenskraftig innovationsmiljö och säkra investeringar. För våra besökare är regionen sedan länge ett tilltalande resmål.

Nu har vi tillsammans i regionen satt ett ambitiöst mål, att Stockholmsregionen ska bli Europas mest attraktiva storstadsregion, en region där många vill bo, leva och verka i framtiden. Förutsättningarna är goda, men utmaningarna är minst lika många och faktiskt fler än länet någonsin har mött. Några av er kanske var med när vi tog fram RUFS 2010. Jag vill hävda att vi aldrig har haft så stora utmaningar.

Om vi tillsammans med länets kommuner och organisationer ska nå målet om den stora, attraktiva regionen gäller det att förutse och hantera de utmaningarna. Det är det som är nämndens och den nya regionplanens viktigaste uppgift.

Om vi börjar med miljöutmaningen: I den regionala utvecklingsplan som nu går ut på remiss är miljöutmaningen en röd tråd genom hela planen. Att expandera kraftigt och samtidigt minska miljöstörande utsläpp är självklart en stor utmaning. Här krävs ledarskap och samverkan där alla möjligheter tas till vara. Kollektivtrafikens utbyggnad, elektrifieringen av länets fordon och det planerade *mobility management*-projektet är jätteviktigt i det sammanhanget.

Vi kristdemokrater ser en stor utvecklingspotential för kollektivtrafik på vatten och ser fram mot elektrifieringen av båttrafiken, som kommer att medföra stora miljövinster. Här gläds vi särskilt åt ett projekt som nämnden har beviljat anslag till som gäller BB Green, ett försök med båtar som går helt med el, i 30 knop med minskat svall. Det gläds vi verkligen åt.

Nästa stora utmaning är självklart bostadsutmaningen. I Barkarbystaden, där jag är verksam, ska det byggas 18 000 nya bostäder. Den ligger i min hemkommun Järfälla. Den nya staden ligger i den av RUFS 2010 utpekade regionala kärnan. Barkarbystaden blir lika stor som många städer men byggs under väldigt kort tid.

Här ligger det en utmaning som Järfälla delar med övriga snabbt växande delar av länet: att bygga stad med en variation som präglas av socialt och kulturellt innehåll, arbetsplatser, tillgänglighet och barnvänlighet, helst till en kostnad som gör att folk kan bo där. Det är en utmaning. Här krävs samverkan och regionalt ledarskap.

En annan stor utmaning är självklart integration och arbetstillfällen. Kristdemokraten Ahmed Egal fick Nelson Mandela-priset för sitt brinnande engagemang för att hjälpa medmänniskor till arbete och yrkesutbildning.

Man brukar säga att integration är tre saker. Det är jobb, jobb och jobb. Här har landstinget ett stort ansvar, både som arbetsgivare och som ansvarig för forskning och utbildning inom hälso- och sjukvården och i regionplanearbetet.

Stockholmsregionens position i norra Europa innebär beroende av goda kommunikationer. Det är en självklarhet. För att vara en attraktiv plats för företagsetablering har förstås flyget en nyckelroll. Men lika viktigt är kommunikationerna inom länet. Här tycker vi att Förbifarten blir en stor tillgång. Vi delar inte riktigt Vänsterpartiets och Miljöpartiets oro över bilarnas utsläpp. Vi tror att elektrifieringen kommer att gå mycket fortare, och då kommer plötsligt bilen att vara det miljövänliga alternativet.

Stockholm är inte bara stad. Länet har stora landsbygdsområden i såväl skärgård som traditionell landsbygd. Det är områden som i det nya förslaget till regionplan uppmärksammas mer än tidigare. Det är utmärkt men kräver andra verktyg och annat fokus. Exempelvis efterfrågas bredband ute i landsbygden, i Norrtälje och i Nynäshamn, på ett helt annat sätt – där ligger utbyggnaden efter. Det gäller också att vi har förståelse för småföretagarnas villkor. På landet är ju väldigt många småföretagare.

Slutligen vill jag framhålla den samverkan som sker mellan kulturnämnden och tillväxt- och regionplanenämnden. Kulturkompetensen är otroligt viktig för att Stockholmsregionen ska bli Europas mest attraktiva storstadsregion.

Anförande nr 168
D a n K a r e l i u s s o n (SD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Regionbildning i Sverige är inte en självklarhet överallt. Det finns motstånd mot regionbildningen. Att bilda region kan vara bra eller mindre bra för olika områden inom regionen. Det kanske är bäst för beslutsfattarna, som ofta får större avstånd till sina väljare.

Regionens kraft ligger i om den har en naturlig geografisk sammanbindning. Stockholms läns region har just den formen. Om regionen kommer att omfatta Stockholms län är det en naturlig sammanbindning. Hur det blir med Gotland är väl lite ovisst. De vill ju bilda en egen region utan Stockholm, men det är kanske lite problematiskt.

I Stockholms län återstår i regionbildningen att övertala Stockholms stad, som nu är avvisande gentemot att ingå i regionen. Vi sverigedemokrater ställer oss positiva till en regionbildning som omfattar Stockholms län och självklart även Stockholms stad, som bör ingå.

Anförande nr 169
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Tack för en bra debatt och inledningsrunda hittills! Jag vill replikera till Gustav Hemming.

Du förutsåg vad vi skulle ta upp i debatten. Jag vill ändå ställa en fråga till dig med anledning av att du för några veckor sedan uttalade dig i Svenska Dagbladet och där angav att om vi hade lyckats med energiutmaningen 2016 och därmed också hade sänkt energiförbrukningen med 10 procent hade vi kunnat spara ungefär 100 miljoner kronor i Stockholms läns landsting.

Då måste jag fråga dig: Även om du återkommande kommer tillbaka till att 95 procent av den energi som används är förnybar, tycker du att det är ett lyckat resultat när vi har satt som målsättning att nå 10 procent från 2011 till 2016 och har nått 1 procent?

Jag vill samtidigt ställa en annan fråga till dig. Vi har en lista på ett antal kommuner som i dag inte ens når ambitionen att bygga 100 procent av vad som angavs i RUFS 2012. Av de tio kommunerna är sju borgerligt styrda. Vad är dina krav på dem? Vi har en omfattande diskussion och höjer nu ambitionerna i S-styrda kommuner. Vad är ditt krav på de blått styrda kommuner runt om i Stockholms län som inte tar ansvar för bostadsbyggandet?

Anförande nr 170
Landstingsrådet H e m m i n g (C): På den första frågan är naturligtvis svaret: Det är inte tillfredsställande. Landstinget ska skötas på ett bra sätt inte minst när det gäller ekonomiska resurser och naturligtvis också hållbarhetsmässigt. Eftersom vi har en hög andel förnybar energi är vår energieffektivitet i första hand en effektivitetsfråga. Därför stärker vi också åtgärderna på det området.

När det gäller det andra området vill jag hävda att många kommuner är på gång. Du och jag har bland annat på nämndens vägnar träffat en rad olika kommunledningar och vet att många kommuner som i dag levererar relativt få bostäder själva är besvärade över detta och försöker få upp sitt bostadsbyggande. Det finns också en del ganska offensiva planer, bland annat i Danderyd. Vi jobbar hårt från Alliansens sida, bland annat inom ramen för Sverigeförhandlingen och hur vi planerar ny kollektivtrafik, med att driva på och belöna kommuner som satsar på mer bostadsbyggande.

Anförande nr 171
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Det var bra att du som svar på den första frågan inte anser att det är tillfredsställande. Då kan jag konstatera, även om energin är förnybar: Förutom 100 miljoner kronor, som skulle ha behövts till annat, hade energiåtgången kunnat användas till annan verksamhet runt om i Stockholms län i stället.

Jag har en frågeställning som är kopplad till detta. Ni föreslår ett antal insatser. Tomas var också inne på hur mycket man anslår i övrigt för att verksamheten i nämnden ska kunna uppfylla sina åtaganden. Då frågar jag dig: Vad är det för besparingar som ni från Alliansen avser att genomföra inom ramen för tillväxt- och regionplanenämnden under det kommande året – mot bakgrund av att ni tillför en mängd uppdrag men inte tillskjuter några nya resurser utöver det som motsvarar kostnads- och prisökningarna?

Anförande nr 172
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Vi tillför 5,4 miljoner kronor ytterligare i budgeten, så påståendet att vi inte tillför nya resurser stämmer inte. Dessutom räknar vi med att nämnden kommer att ha ökade intäkter från försäljning av tjänster.

Anförande nr 173
T o m a s E r i k s s o n (MP): Herr ordförande! Jag är inne på samma frågeställningar till Gustav som Jens lyfte fram. Jag skulle, Gustav, vilja veta: Förutom samordnaren, vilka konkreta pengar föreslår ni för att genomföra energieffektiviseringsåtgärder i er budget?

Jag undrar också om du kan svara på den fråga som Kristoffer Tamsons inte fick möjlighet att svara på, eftersom han inte vara i salen: Vilka kontakter har ni med de borgerligt styrda kommunerna för att se till att de tar sitt ansvar när det gäller bostadsförsörjning?

Sverigeförhandlingen handlar om specifika projekt kopplade till en specifik mängd bostäder och samfinansiering. Det kan inte vara basen i bostadsutbyggnaden i Stockholm, utan det måste vi sköta i dialog mellan landstinget och kommunerna i annan form.

Anförande nr 174
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Alliansen och landstingsstyrelsen tillför 140 miljoner kronor mer till landstingsstyrelsens förvaltning än vad Miljöpartiet gör. Det är inom den ramen som miljöarbetet finansieras. Vi tillsätter en ny tjänst som energisamordnare. Det bör vara en ekonomisk rationalitet i hög grad som kan vara pådrivande i att vi gör kloka investeringar i energieffektivitet.

Bostadsbyggandet i kommunerna är något som jag, Kristoffer Tamsons och – skulle jag våga säga – alla andra landstingsråd i Alliansen tar upp i alla våra kontakter med kommuner runt om i länet. Inte minst har vi satt i system att diskutera de här frågorna i samband med samrådet om RUFS.

Anförande nr 175
T o m a s E r i k s s o n (MP): Jag tror, Gustav, att du precis som jag vet att energieffektiviseringsåtgärder är en investeringskostnad och inte en driftskostnad. Skillnaden mellan våra anslag till landstingsstyrelsens förvaltning är ganska ointressant när det gäller just energieffektivisering. Därför får jag väl konstatera att frågan lämnades obesvarad.

Beträffande det andra vill jag återknyta till det Jens sade. Du sade att ni skulle öka nämndens intäkter. Det är delvis en chimär, för det handlar ju om att nämnden börjar ta betalt av andra delar av landstinget för sådant som vi tidigare har servat landstinget gratis med. Det handlar mer om internfakturering än att vi får några direkta pengar.

Anförande nr 176
A n n a S e h l i n (V): Jag tänkte fråga Gustav: Hur värnar du fyrstegsprincipen i till exempel Sverigeförhandlingen? Hur går det till?

Anförande nr 177
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Det finns ett antal uppdrag i budgeten som trycker på fyrstegsprincipen och att se på trafiksystemet som en helhet. Det finns också starka och tydliga formuleringar kring ökad hållbarhet i bland annat samrådsförslaget till RUFS. I Sverigeförhandlingen är den nära kopplingen mellan bostadsbyggande och kollektivtrafik också något som ligger i linje med fyrstegsprincipen.

Anförande nr 178
A n n a S e h l i n (V): Ja, men det vi har sett hittills är ju ny infrastruktur. Jag vill mer se fler kollektivtrafikkörfält och småjusteringar av infrastrukturen än ny infrastruktur. Det är klart att det är bättre att inviga en ny tunnelbanelinje än ett nytt kollektivtrafikkörfält. Men det gäller vad man ska göra om man verkligen ska anpassa sig till fyrstegsprincipen.

Anförande nr 179
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Den som lever får se.

Anförande nr 180
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Till Jens Sjöström: Vi har läst i tidningar om bland annat Spotify, som har påtalat de hot som de ser mot att kunna växa i Stockholmsregionen. Det är ett företag som är av extremt stor betydelse och som också är representativt för många andra företag som står för den nya, spännande, dynamiska ekonomin i Stockholmsregionen.

De trycker på svårigheten att få tag på bostäder snabbt, om man inte vill att personer som kanske rekryteras från andra delar av världen ska sätta många miljoner på spel för att köpa en bostadsrätt.

Jag vill veta hur du ser att vi kan bygga så många bostadsrätter att vi får en balans på vår bostadsmarknad eller på vilket sätt vi ska säkerställa att vi har tillgång till lättrörliga bostäder på vår bostadsmarknad.

Den andra frågan är: Vad gör du för att regeringen verkligen ska komma med ett kraftfullt förslag när det gäller att minska beskattningen av personaloptioner?

Anförande nr 181
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Som borgerliga politiker själva brukar framhålla: Det är inte vi politiker som bygger. Men vi kan stimulera till ett ökat bostadsbyggande bland annat genom att se till att vi inte har långa överklagandeprocesser, att det finns tillgänglig mark och att regelsystemet inte skiljer sig åt så mycket mellan olika kommuner att man får dyra processer. Den typen av insatser är otroligt viktiga.

När det sedan gäller påtryckningar på regeringen: Vi har haft ett antal samtal med regeringen där vi har framfört synpunkter på den kommande bostadspolitiken. Våra problem just nu är att inte alla partier ser ut att ta sitt ansvar vid förhandlingsbordet. Men det är viktigt att vi åstadkommer förändringar bland annat när det gäller den ekonomiska politiken genom lättare insteg på bostadsmarknaden, till exempel minskad kontantinsats.

Anförande nr 182
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Det kommer att ta lång tid innan vi har byggt så mycket hyresrätter att vi har balans på bostadsmarknaden. Ser du att det finns någon del av beståndet som skulle kunna få verka på marknadsmässiga grunder när det gäller hyresmarknaden?

Anförande nr 183
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Jag visste nästan att frågan skulle komma om jag är för marknadshyror eller inte. Svaret är nej, vi ska inte ha marknadshyror här i regionen, utan vi ska ha ett bra byggande där alla tar sitt ansvar för byggandet. Om alla kommuner bygger – och bygger mer än tolv bostäder – vore det en väldigt bra början.

Anförande nr 184
Tomas Eriksson (MP): Liberalerna försöker genom Mattias Lönnqvist spela upp en fiktiv konflikt om att vi skulle vara emot tillväxt. Även från Miljöpartiets sida ser vi att det är helt avgörande att kakan växer för att vi ska kunna genomföra viktiga framtidsinvesteringar. Frågan är om vi låter kakan växa på ett sådant sätt att vi därmed också minskar vår klimatpåverkan eller om vi gör det på ett sådant sätt att vår klimatpåverkan ökar. Där finns konflikten – ingen annanstans.

Anförande nr 185
Mattias Lönnqvist (L): Man får göra skillnad på vad man säger i teorin och vad man gör i praktiken. Men kritiken om tillväxtfientlighet av miljöskäl riktades framför allt till ett parti som sitter lite längre till vänster om er i Miljöpartiet.

Anförande nr 186
Kjell Jansson (M): Herr ordförande, fullmäktige! Sverige är ett fantastiskt land att leva i. Jag tror inte att det finns många länder som är bättre än Sverige. Det är tryggt och fint. Vi har fantastisk natur. Själv har jag förmånen att få bo i skärgården. Vi har en huvudstad som slår det mesta i Europa. Vi har småstäder som Norrtälje och andra. Vi har Mälaren för dem som vill bo mer i jordbrukssamhällen och nära en insjö. Vi har enorma möjligheter, om vi ser dem.

Vi har därför en ökning av befolkning på ca 35 000 om året. Det är inte så konstigt. Många vill bo i regionen. Det finns jobb och det fungerar. Även om det här i fullmäktige ibland låter som om allt är odugligt tror jag nog att huvuddelen är fantastiskt bra.

Hur möter vi befolkningstillväxten? Vi har en stor utmaning med byggnation. I den process som vi har i Sverige tar det mellan åtta och nio år från det att någon har en idé om att bygga till att någon vrider på nyckeln och flyttar in. I Tyskland tar det ungefär två år. Vi borde kunna se över våra regelsystem kraftigt.

Vi är omgivna av Mälaren västerut och Saltsjön österut. Strandskydd innebär stora begränsningar. Jag är inte för att vi ska exploatera alla öar och alla stränder, men vi borde kunna göra en stor översyn. Det 300-metersförordnande som länsstyrelsen har beslutat om är ren konfiskation av mycket mark.

100 meter kan man väl tänka sig på en del ställen där det behövs. Men framför allt tycker jag att kommunerna ska få ta över ansvaret för strandskyddet. Jag tror att de bäst kan balansera detta och titta på: Vilka områden är vi rädda om, och vilka vill vi exploatera? Det borde man kunna göra i sina egna översiktsplaner.

Landsbygd och skärgård är en liten utmaning i RUFS. Det gäller att näringslivet får fungera. Vi har ett starkt näringsliv i skärgården och även i delar av landsbygden. Låt det få växa, så kommer det att fungera!

Vissa verksamheter i skärgården är det svårt att få att växa, exempelvis båtvarv. Det är en stor företagsamhet i skärgården som behöver växa men knappast får göra det. Det är också väldigt svårt att nyetablera båtvarv med hänsyn till både strandskydd och miljöbalk. Där tycker jag att vi ska påverka våra riksdagsmän och göra förenklingar. Man behöver inte förstöra miljön för att man har företag nära vatten.

Östlig förbindelse är en otroligt viktig vägbyggnation som måste fram. När Förbifarten nu byggs är det Östlig förbindelse som återstår för att koppla ihop länet. Det gäller hela norra sidan och att koppla ihop med Nacka-Värmdö-området, Tyresö och så vidare. Då får vi Ringen byggd, den ring som fanns i Dennispaket men som tyvärr inte gick igenom på den tiden.

Vi vill också koppla ihop Arlanda bättre med fler spår, som jag nämnde tidigare, med bland annat Roslagsbanan men även se över befintlig spårverksamhet upp till Arlanda.

När det slutligen gäller RUFS tycker jag att det är jätteviktigt att man lyssnar på hur kommunerna har tänkt i sina översiktsplaner. Där måste jag ge dig beröm, Gustav, för de dialogrundor som du har haft där vi har träffat er. De har varit bra. Lyssna på de synpunkterna, så tror jag att RUFS kan bli mycket bättre än förra gången!

Bifall till Alliansens budgetförslag!

Anförande nr 187
C a r i n a P a u l s s o n (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Stockholm växer så det knakar och är en av Europas snabbast växande huvudstäder. Vi har bra förutsättningar för att nu ta till vara de möjligheter som detta medför till god tillväxt och en utvecklande region för alla.

Men vi har stora utmaningar som vi inte kan blunda för. Arbetslösheten sjunker, men trots det ökar långtidsarbetslösheten, och vi har arbetskraftsbrist inom ett flertal yrken. Missmatchningen är också stor. Lägg därtill en osund bostadsmarknad som bidrar till en trögare arbetsmarknad.

Stockholm har stark attraktionskraft som gör att många vill flytta hit och att företag vill etablera sig här. Det kräver att regionplaneringen stärks, så att vi håller ihop regionen och inte skapar arbetsmarknadsområden där infrastrukturen är bristfällig.

Vi behöver se varandras möjligheter och se till att människor från alla yrkesgrupper som behövs i en storstad har möjlighet att leva och bo här. Nu tenderar regionen att dras isär ännu mer, och vi ser att vi har stora inomregionala skillnader, med större arbetslöshet i de södra delarna av länet i jämförelse med de norra. Vi ser stora skillnader i hur osäkra anställningar har fått fäste och hur utbildningsnivåerna skiljer sig åt mycket beroende på var man bor.

Vi kan också konstatera att det saknas förutsättningar för jämlika villkor i hela regionen. Människor måste ges samma förutsättningar för bostad, utbildning och arbete. Med arbete och bostad är människan fri, och med trygghet och frihet vågar människor satsa på nya vägar till arbete.

Därför föreslår vi socialdemokrater att regionplaneringen måste ta större hänsyn till att utjämna olikheter, där människor ges förutsättningar för arbete, bostad och utbildning. Regionplaneringen ska ha social hållbarhet som tydlig utgångspunkt och mål, agera för fler utbildningsplatser till Stockholmsregionen och ta fram tydliga handlingsplaner för främjandet av utpekade regionala kärnor.

Anförande nr 188
A m a n d a P a l m s t i e r n a (MP): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Bostadsbristen i det här länet är akut. Vi måste bygga mycket och snabbt. Det tror jag att vi alla är överens om. Vi måste också bygga bra, riktigt bra. Grönstruktur är en avgörande pusselbit i att bygga riktigt bra. De gröna kilarna motverkar översvämningar, renar luft och bidrar med många olika ekosystemtjänster. Det finns också mängder av forskning som visar att de främjar hälsa, både fysisk och mental.

All grönska är inte värdefull. Det finns mycket som vi kan bygga bort och koncentrera i kollektivtrafiknära lägen. Jag har träffat många grönplanerare i kommunerna och forskare vid Stockholm Resilience Centre och frågat vad som konkret behövs. Är det spejsade analysmodeller och intrikata metoder som behövs? Nej, det är något mycket mer basalt som krävs, nämligen en länstäckande vegetationskartering. Det är något som verkligen saknas.

Om alla kommuner har en liknande kartering kan man lätt tala med varandra, så att de olika GI-systemen förstår varandra. Så är det inte i dag.

Om det fanns en länstäckande vegetationskarta skulle bostadsplaneringen snabbas på väldigt mycket. I den nuvarande RUFS och i den nya regionala utvecklingsplanen finns det fina skrivningar om gröna kilar, om starka och svaga samband och om mellankommunal samverkan. Det är bra. Men i alliansbudgeten finns det ingenting om gröna kilar eller om grönstruktur. Det är olyckligt. Miljöpartiet anser att landstinget, länsstyrelserna och kommunerna tillsammans bör finansiera en länstäckande vegetationskartering.

Jag vill ta upp ytterligare en fråga: Ett fossilfritt landsting. I det nya miljöprogrammet föreslås en målsättning att landstingets utsläpp av växthusgaser ska ha minskat med 100 procent till år 2030. Det är bra, men Miljöpartiet vill ha fossilfritt till 2025.

Vi ser också lite olika på tågordningen. I det nya miljöprogrammet står det att förvaltningar och bolag ska fastställa verksamhetens hållbarhetsarbete enligt ägarriktlinjer och ägarkriterier. Vi tycker dock att man ska göra tvärtom: Först sätter man upp de fossilfria målen, och sedan får man ändra ägardirektivet utifrån det, så att man jobbar med detta på allvar. Miljöpartiet vill att alla bolag ska jobba med att uppnå fossilfrihet genom ägardirektivet.

Med detta yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag till budget.

Anförande nr 189
Lisa Rasmussen (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Anna har redogjort för det mer övergripande i vår politik. Jag ska gå in lite mer på detaljnivå. Jag vill prata om kollektivtrafikens påverkan på stadsplaneringen.

Jag kommer från den borgerliga kommunen Nacka, som de borgerliga har styrt sedan kommunsammanslagningarna 1971. Där var majoriteten emot att bygga ut tunnelbanan från Kungsträdgården till Nacka.

Under början av 2000-talet ändrade man uppfattning när man bestämde sig för att vi ska bygga stad i Nacka. För Vänsterpartiet var det inte en dag för tidigt. Själv flyttade jag till Orminge 1971, och när jag som sexåring första gången åkte buss till stan åkte jag med den gula Björknäsbussen till Borgmästargatan, som var ändstationen i stan. Senare har jag upplevt Slussens bussterminal i alla dess skepnader.

Under de här åren har jag tyvärr sett konsekvenserna av att tunnelbanan har dröjt. Vi ska inte ropa hej än, för den är inte byggd. Men är den på plats 2028 kommer jag att vara 63 år gammal. Det är alltså ganska länge vi har fått vänta.

Vad vi har fått se är en planering som utgått inte från en effektiv spårbunden trafik utan i stället varit väldigt spridd. När tunnelbanan till Nacka centrum kommer att vara på plats kommer vi att se att vi fortfarande behöver bussar, för det är så spritt. Vänsterpartiet har som målsättning att vi ska öka kollektivtrafikens andel, inte bara bibehålla den. Då behöver vi fortsatt mycket bussar från Nacka till innerstaden. Vi ska också påminna oss att vägvalet mellan kollektivtrafik och personbil inte bara handlar om miljön. Det handlar också om ytan. I Nacka ser vi det mycket tydligt eftersom det mest är berg och vatten. Vi behöver samsas om den yta som finns.

Den slutsats vi drar av utvecklingen är att Katarinabergsterminalen behöver vara av den större varianten med 19 reglerplatser, inte 17. Vi behöver också se till att Slussen fortfarande är den huvudsakliga omstigningsplatsen. Vi ser ytterligare att vi behöver planera för tunnelbana ända ut till Orminge, och i tankarna behöver vi ha Gustavsberg. Även om Sverigeförhandlingarna nu prioriterar det som ger mycket bostäder – det är därför denna

sträcka inte är prioriterad – skulle vi kunna bygga mycket mer på sikt, även efter att vi akut har byggt ikapp den bostadsbrist vi har.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetreservation.

Anförande nr 190
Rickard Wall (-): Ordförande, ledamöter! Förtätningspolitik är närmast ett mantra, inte bara när man talar om RUFS utan över huvud taget. Man hävdar att förtätning är jättebra – man sparar in på klimatet, det blir mindre transporter och att vi utnyttjar naturresurserna mer effektivt. Det ska bli tätare, lägenheterna ska bli mindre, husen ska bli högre och så vidare. Detta försöker man sälja ut som en klimatåtgärd.

Sedan kan man läsa lite vad som står i tidningar. Detta kunde man läsa i Svenska Dagbladet för två veckor sedan: ”Enligt Jonas Högset, ansvarig för nyproduktion på Sabo, gäller det att matcha allt tunnare plånböcker, för det är många människor som behöver bostad. Därför är trenden också att lägenheterna blir mindre och mer yteffektiva.” Jaha, men det går ju så bra för Stockholm. Det är budgivningar på miljontals kronor. Vad är det för människor som har en tunnare plånbok, vi får ju tjockare plånbok allihopa?

Som sagt, detta kan ni fundera lite grann på tills jag kommer tillbaka. Om ni inte kommer med svaret själva gör väl jag det.

Anförande nr 191
Fredrik Saweståhl (M): Ordförande! Det är alltid roligt att ta del i en debatt som handlar lite grann om miljöpolitik, som ju ligger under det här blocket. Som tidigare har påpekats är Stockholms läns landsting faktiskt nr 1 när det gäller att ligga i framkant i miljöpolitik i det här landet. Det är en roll som Alliansen har tagit på stort allvar och som vi kommer att slita för att vidmakthålla. Där spelar naturligtvis det miljöprogram som vi nu håller på att jobba fram en väldigt stor roll.

En sak har jag lärt mig som ledare för Tyresö kommun, som är en av landets ledande kommuner när det gäller grön omställning och miljöpolitik. Det är att miljöpolitik och miljöarbete inte kan stanna vid att det finns en miljöberedning och en miljöförvaltning, utan det måste genomsyra allt vi gör i alla sammanhang. Det krävs ett visst engagemang innan alla delar av organisationen drar i samma riktning.

I Alliansens budgetförslag ser vi att vi har den typen av intentioner. I våra stora investeringar ligger några av de viktigaste miljöåtgärder vi kan vidta. Miljöpolitik framställs i den allmänna debatten som något lite fluffigt och gulligt, som om man sysslar med att närodla lite grann och så vidare. Visst har det betydelse, men det som har riktig betydelse är vad vi bygger, vad vi reser i, hur vi förflyttar oss och alla de stora systemen. Ett av dem nämnde min kollega Lennart Kalderén tidigare, nämligen samordnade varutransporter. Det är en fantastiskt viktig miljöåtgärd. Där har vi mer att lära ut till andra i vårt land. Vi kan sprida den kunskapen.

Jag skulle också vilja peka på att vi gör stora investeringar i byggnader och fastigheter. Där bidrar vi till energieffektivisering och till en bättre miljö. Till skillnad från föregående talare tror jag att vi här inne inser att det faktiskt är genom att vara yteffektiva och förtäta som vi också kan möta klimatutmaningen och bygga en hållbar region i alla dimensioner. Med detta vill jag yrka bifall till Alliansens budget.

Anförande nr 192
Tomas Eriksson (MP): Fredrik, du summerade det ganska bra själv: Det är vad man bygger och vad man gör som är skillnaden. Ni avsätter inga konkreta pengar till energieffektiviseringsåtgärder i er budget. Ni har sedan länge valt att prioritera motorvägsbyggen framför kollektivtrafikinvesteringar. Det är den konkreta politik ni för.

Anförande nr 193
Fredrik Saweståhl (M): Ordförande! Tack, Tomas, för repliken! Det känns igen. Vi har hamnat där tidigare, du och jag. Men det är inte så jag ser på miljöarbetet i det här landstinget, att vi ska ägna oss åt billig pajkastning.

Titta i vårt investeringsprogram! Se på alla de stora investeringar vi gör i nya byggnader och saker som är effektivare och bättre för miljön än det vi har haft. Vi förnyar oss, utvecklar och byter. Nya Karolinska är ett utmärkt exempel på hur vi förbättrar miljön genom energieffektivisering.

Anförande nr 194
Emma Lidell (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag är här i dag, och jag är politiskt engagerad för att jag vill något med den här regionen. Jag vill se en region där medellivslängden är densamma oavsett om man är född i Danderyd eller i Vårby gård. Jag vill se en region där barns framtidsutsikter inte begränsas av klassamhället och där alla som vill jobba också kan jobba, oavsett om de är födda utrikes eller i Sverige. Jag vill se en region där kvinnor och män är lika friska. Jag vill se en stockholmsregion där bostaden betraktas som en mänsklig rättighet och bostadskrisen är något som tillhör historien.

Men hörni, på flera områden är vi på väg åt ett helt annat håll. Enligt Tillväxt- och regionplaneförvaltningen är det stora skillnader inom regionen när det gäller förvärvsfrekvens. Medellivslängden skiljer sig också markant. Skillnaden i medellivslängd mellan en låginkomsttagare i Vårby gård och en höginkomsttagare i Danderyd är 18 år.

Barn i vår region begränsas av sociala skillnader. Fler hushåll har svårt att hitta en trygg bostad. Det beror bland annat på att befolkningen ökar men också på att bostadspriserna stiger och att utbudet av hyresrätter är väldigt litet. Detta beror delvis på att Moderaterna har sålt ut en stor del av allmännyttan, men det finns också andra förklaringar.

Det finns dock en öppning för att vända den här utvecklingen. Det finns en öppning för att alla ska ha någonstans att bo. Det handlar om att använda politiken.

Vi kan slentrianmässigt vara naiva och hoppas att marknaden ska fixa allt, men så kommer inte att vara fallet. Socialdemokraterna har förslagen. Därför vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 195
Christina Eklund (M): Ordförande, ledamöter! Jag tänkte börja med att yrka bifall till Alliansens förslag.

Som vi skriver i rubriken är vi en attraktiv, hållbar och tillgänglig storstadsregion. Det har flera pratat om, så jag ska inte uppehålla mig vid det men ändå utgå från det. Det är fantastiskt när man förstår sambanden mellan tillväxt, utveckling och tillgänglighet i vår storstad. De allra flesta förstår också att det blir större välstånd för våra medborgare.

Nu vill inte riktigt alla vara med och förstå detta. Vänsterpartiet ifrågasätter fortfarande förbifarten som något avlastande i den infrastruktur som handlar om trafik som inte ska in i regionens innersta delar där det finns möjlighet att resa kollektivt. Vi behöver binda ihop

den norra delen av länet med den södra delen på olika sätt. Infrastrukturfrågorna ger konkreta möjligheter. Jag tycker att det är en bra skrivning som vi har i Alliansen om hur vi behöver öka näringslivsetableringarna på den södra sidan. Hälften av länets invånare bor där. Vad är då viktigare än att arbeta för att öka arbetsplatskvoten? Arbetar man nära där man bor ökar också sannolikheten att man ska kunna åka kollektivt till och från arbetet.

Sverigeförhandlingarna pågår, med flera kommuner i länet. Det har lovats ett stort antal bostäder mot löfte om smartare infrastruktur. Det är min egen korta sammanfattning. Södra delen av länet önskar mer spår. Spårväg Syd är ett bra exempel, där vi gör resandet västerut tätare. Någon nämnde hur många lägenheter som byggdes i Haninge i fjol. Det är väl bra om man bygger 900 lägenheter. I Huddinge byggde vi 1 300. Det är på den nivån vi håller på.

Det är alltså oerhört angeläget att kommuner söder om stan, som levererar så många byggstarter och färdiga lägenheter, får en infrastruktur som gör att de också kan hantera vardagsfrågorna för människor.

Gustav talade tidigare om digitaliseringens betydelse för att hela länet ska leva. Jag är också skolpolitiker hemma i kommunen och ser andra fördelar med digitaliseringen. Men digitalisering är också väldigt viktig för företagandet och för att man ska kunna bo och leva ute på skärgårdsöarna lika väl som inne i tätorten.

Anders Lönnberg är inte inne i salen nu. Jag vill dock säga att det som vanligt är uppfriskande att höra dig, Anders. Du är nationell samordnare, och då har man ett naturligt fokus på forskning och innovationer. Även om du inte är här tilltalar jag dig just nu och säger att jag håller med dig om att vi ska satsa på forskning och innovationer. Det är väldigt viktigt att vi fortsätter att vara duktiga på de områdena. Vi skriver också i vår budget att detta är väldigt väsentligt. Även i länets kommuner diskuterar vi hur man ska kunna ta del av forskningsrön och hur företagande kan konkretisera innovationer, som är så viktiga och vitala för vårt lands utveckling.

Anförande nr 196
F r e d d i e L u n d q v i s t (S): Om man kopplar ihop bostadsbyggandet med kommunikationer och klimatfrågan får man faktiskt en bild av vår tid största utmaning men också en känsla av hur viktiga dessa områden är att tackla för att klara av utmaningen om ett modernt samhälle och vilka krav på handling det ställer på oss som ansvariga politiker.

En av Stockholmsregionens största utmaningar är bostadsbristen. Statistik från SCB visar att bostadsbyggandet ökar. Det är glädjande, men det räcker inte. Bostadsbyggandet ligger fortfarande långt ifrån behovet, som kan vara uppemot 400 000 nya bostäder fram till 2030. Flera kommuner har lovat fler bostäder, men löftena återstår för många av dem att infria, och tyvärr inte minst för många av dem som är moderatledda.

För att Stockholmsregionen ska fortsätta vara en tillväxtmotor måste bostadsbyggandet komma i gång på allvar. Om våra unga vuxna vill flytta hemifrån innan de blir 30 måste bostadsbyggandet komma i gång på allvar, och om de människor som vill komma till Sverige och etablera sig ska få en riktig chans måste de också få en bostad att bo i. Detta kräver ett bostadsbyggande som kommer i gång nu.

Men det gäller inte bara att få fart på byggandet utan också att bygga en hållbar stad. Här kommer kopplingen till kommunikationer in. Att bygga i kollektivtrafiknära lägen är en självklarhet, och att bygga kollektivtrafikens olika grenar till områden där vi kan bygga bostäder är också en självklarhet för oss socialdemokrater.

Detta leder oss också in på sista delen av mitt anförande, nämligen klimatfrågan. Huvudansvaret för markplanering och bostadsförsörjning åligger kommunerna, men landstinget måste bevaka och driva det regionala perspektivet i bostadsförsörjningsfrågan, inte minst inför RUFS 2030.

Anförande nr 197
Mikael Igelström (M): Ordförande, ledamöter! Jag gillar Stockholm. Det är inte bara jag som gör det. Ni i salen gör det. Stockholmarna gör det. Många i Sverige gör det. Många utomlands gör det. Det innebär ju att många flyttar hit, vill flytta hit, försöker flytta hit. Vi får tillväxt, tillväxt som vi behöver för att vara och förbli en tillväxtmotor inte bara i Sverige utan kanske även i Norden och norra Europa.

De som kommer hit tillför ju ibland unik kunskap. De kan vara kärnfysiker, hjärtkirurger, det är människor som behövs inom vården, inom alla serviceområden. Vi får också in ny kultur, mat, musik och allt annat som berikar oss alla och gör att Stockholm får en härlig mångfald av olika kulturer, olika tillväxtarter som stärker oss alla som medborgare och som stärker regionen.

Men – det finns ju alltid ett men – det här kräver också vissa saker. De som kommer hit vill gärna ha en bostad och de vill gärna kunna transportera sig. Det gäller att vi har infrastruktur som fungerar och växer i samma takt med inflödet av de nya invånare som kommer hit! Bostäder, infrastruktur, arbetstillfällen och kommunikationer är sådana saker som måste hänga ihop. Alla som har försökt planera större projekt vet hur svårt det är att få allt att fungera så att vi inte får bostäder men inga kommunikationer, kommunikationer till och från arbetsplatser och bostäder.

Därför krävs det ju regionplanering och den består inte bara i att vi i landstinget lägger fram ett alldeles utmärkt förslag. För att tillväxten ska fungera krävs ju även det som vi jobbar med, nämligen samverkan med alla kommuner i vårt landstings område och med länsstyrelsen som är statens förlängda arm och, icke att förglömma, alla privata intressenter som också måste vara involverade, engagerade och positiva och få den typ av stimulans och beslut som vi kan påverka.

Jag är väldigt stolt, ordförande och mina vänner, över att Alliansen än en gång lägger fram ett budgetförslag som stärker de här sakerna. Bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 198
Meeri Wasberg (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholms skärgård är en fantastisk resurs för hela Stockholm med unika förutsättningar för rekreation, turism, forskning och naturupplevelser. Jag har sagt det förr och jag säger det gärna igen: skärgården är inte och ska inte vara ett museum. Skärgården ska leva året om!

Det krävs en offensiv och smart politik som tar hänsyn till de särskilda förutsättningar som gäller för skärgården och dess befolkning, och det är lovande att det inom ramen för Rufs 2050 utarbetas en separat strategi för skärgård och landsbygd, då de verktyg som landstinget förfogar över är betydelsefulla för en fortsatt positiv utveckling i den storstadsnära glesbygd som Stockholms länsskärgård utgör.

Förutom fraktstödet borde landstinget arbeta aktivt för att skapa servicekluster för såväl offentlig som kommersiell service i skärgården. Regeringen satsar på stöd till butiker i glesbygden, bland annat i vår skärgård, för att upprätthålla kommersiell service och handel. Många gånger är det de som också har rollen som den som står för offentlig service såsom post- och pakethantering.

Landstinget bör också stödja initiativ som kommer fram inom arbetet Ö för ö.
Den nya nord–sydliga båtlinjen ger ökat resande och fler besök i skärgården vilket är bra, inte minst för besöksnäringen. Tidtabellerna för skärgårdstrafiken måste fastställas med god framförhållning och med stor lyhördhet för både näringslivets och skärgårdsbornas behov. Replipunkterna i skärgården borde moderniseras och utvecklas med till exempel wifi, bättre komfort och reseinformation.

Skärgårdsstiftelsen skapar en levande och tillgänglig skärgård och är garant för att framtida generationer ges tillgång till skärgården. Stiftelsen skapar viktiga arbetstillfällen samtidigt som landskapsvården skyddar den miljö som välkomnar allt fler gäster från när och fjärran.

Ett fortsatt arbete för att göra skärgården som besöksmål tillgänglig för alla, oavsett funktionsvariationer, måste också fortgå, ty Stockholms skärgård ska vara tillgänglig och välkomnande för alla.

Anförande nr 199
Rickard Wall (–): Ordförande, ledamöter! Att bygga spatiöst, ljust, luftigt och friskt kostar resurser. Det kostar pengar.

Ni är, i egenskap av Sverige näst största parlament, en viktig kugge i det maskineri som nu står för en kravlös mansinvandring. Vi förstår allihop att de här människorna inte kommer att kunna betala för sitt boende om man bygger spatiöst och så vidare, och så vidare. Orsaken till att man bygger pyttelitet är att ni hoppas på att om man gör det hela litet, litet, litet och billigt, billigt, billigt så kanske människorna som kommer har råd att finansiera sitt boende.

Problemet är att det som byggs nu ska stå i hundra år och ännu längre. Innan dess har vi kommit till en punkt då det är vi socialkonservativa som bestämmer i det här landet, och då kommer vi att gå från en kravlös mansinvandring till naturlig invandring. Men den dagen står vi där och måste tränga ihop oss i de här trånga lägenheterna och den tråkiga miljö som skapas. Därför föreslår vi att ni ska stödja att-satsen att avbryta förtätningspolitiken till förmån för ett spatiöst byggande.

Kulturnämnden

Anförande nr 200
Gunnel Orselius-Dahl (L): Fru ordförande och landstingsledamöter! Det är med glädje jag står här i dag. Jag hade inte förmånen att vara med förra året. Jag är ordförande i kulturnämnden och känner mig väldigt stolt över det uppdraget.

Jag kommer att säga en del saker som ni har hört tidigare.

Det är stora och spännande förändringar som präglar vår region. Stockholm växer så det knakar, vi blir allt fler, och nya företag etableras.

Vi utmanas med nya intryck. Vi behöver som människor, barn och unga, vuxna, äldre och nyetablerade, redskap för att hantera denna föränderliga omvärld.

Det är i det här sammanhanget som kulturen kan spela en avgörande roll, och det är det som kulturnämndens arbete handlat om under denna mandatperiod, att skapa angelägenhet för länets invånare.

2016 års budget som gäller nu är offensiv och stärker Stockholms läns kulturliv. Den budget som vi föreslår för år 2017 tar ytterligare steg, och jag är stolt och glad över att kunna konstatera att landstinget åter intar en offensiv roll i Stockholms kulturliv.

Vad skapar denna angelägenhet? Kulturens olika uttryck – vare sig vi möts i Konserthusets lokaler, på en fri grupps turnerande föreställning eller vid något av våra sjukhus offentliga gestaltningar – handlar just om detta, om mötet med oss själva och våra innersta tankar och känslor, om mötet med andra i en gemensam upplevelse.

Kulturen bidrar till att skapa samhörighet oavsett ursprung, ålder och bakgrund. Det är just detta som är vårt unikum. I en tid med så stora förändringar är det denna sociala dimension som kulturpolitiken behöver fokusera, det är genom den sociala dimensionen som vi kan göra skillnad.

Landstingets kulturpolitik omfattar ett spektrum av insatser som famnar över livets olika situationer. I det här sammanhanget måste jag säga att jag är jättestolt över den bredd som finns inom landstingets alla funktioner. Det handlar till exempel om det lilla barnets möte med Teater Tre, som skapar konst för de allra minsta och om länskulturfunktionerna som bidrar till meningsfull fritid för länets skolbarn. Genom Cirkus Cirkörs banbrytande föreställningar skapas upplevelser för alla åldrar, och det finns mycket, mycket mer i hela länet.

Ett exempel som jag är särskilt stolt över är vår satsning på kultur för asylsökande. Under några korta månader i vintras skapades möjligheter för möten mellan nyanlända och länsinvånare där kulturen agerade katalysator. Här fanns allt från museibesök till cykelverkstad och musikupplevelser. Satsningen visar vilken stor betydelse kulturen kan ha i tider av stora förändringar. För väldigt många människor var detta ett välkommet avbrott i den ovissa tillvaro som de levde i.

Ett omfattande arbete har under året lagts ned på att renodla landstingets kulturpolitiska stödformer i nära dialog med länets kommuner och kulturaktörer. Målet har varit relevans och tydlighet. I processen har landstinget som en av de sista offentliga aktörerna inom området även inrättat en referensgrupp som ska bidra med sakkunskap och omvärldsanalys. Under år 2017 ska detta arbete sjösättas och implementeras och sedan ska det utvärderas inom två år.

Ett av kulturnämndens huvudfokus är kulturen i hälso- och sjukvården. Vi behöver kultur för att bli hela människor och kulturen sätter patienten i centrum. Kulturinslagen ska vara evidensbaserande, och vi stärker kunskapen i samarbete med HSN med ett kompetenscentrum.

Landstinget ska prioritera människor som annars har svårt att nå kulturen, till exempel patientgrupper med längre vistelsetider inom hälso- och sjukvården. Runt om på Stockholms olika sjukhus utspelas avgörande skeenden i människors liv – glädje och sorg, djup och allvar. Vissa får livet tillbaka genom den mest avancerade vården, andra tar farväl av någon de håller kär. Där kommer många att undersökas och behandlas. Mitt i allt detta finns människan. Hon ska stå i centrum.

Det är av omsorg om henne som vi lägger energi och resurser på att skapa en god och läkande vårdmiljö. Det är därför konsten är så viktig. Min förhoppning är att konsten kan fylla sin roll att vara just konst, någonting att vila ögonen på när det annars är svårt, något som gör miljön mänsklig och trygg, något som ger utrymme för reflexioner, tankar och känslor, något som skänker lugn och förtröstan, något som gör oss till lite mindre patient och lite mer människa. Därför önskar jag att landstingsfullmäktige röstar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget när det gäller kulturen!

Anförande nr 201
Robert Johansson (S): Fru ordförande, kära ledamöter och åhörare! Jag läste inte för att fly. Det var inte av livsfeghet jag läste. Jag läste för att konfronteras med det jag inte visste. Jag läste av mod.

Så skrev författaren, dramatikern och kulturskribenten Bodil Malmsten som alldeles för tidigt lämnade oss i februari.

Vi behöver kulturen, för kulturen hjälper oss att förstå. Den hjälper oss att mogna och den hjälper oss att konfronteras med det vi inte vet. Vi behöver kulturen för att den får oss att växa.

I Stockholms län finns det stora skillnader i både konsumtion och utövande av kultur. Samma sak gäller utövandet av idrott. Det skiljer mellan kvinnor och män, mellan flickor och pojkar och mellan olika socioekonomiska grupper.

Socialdemokratins mål är alla människors frihet, att alla människor ska få förverkliga sina bästa stämningars längtan. Därför är också målet för en socialdemokratisk kulturpolitik att minska den ojämlikhet som håller tillbaka friheten eller, formulerat i mer vardagliga termer, att minska klyftorna i samhället.

Det råder bred samsyn här i salen om att landstingets kulturpolitik ska fortsätta att ha fokus på barn och unga. Det är bra, för det är redan i tidiga år som kulturkonsumtionsklyftan skapas. Det barn som aldrig får gå på läsestund på biblioteket, som aldrig får se en film på bio eller som aldrig får njuta av en dansföreställning, det barnet kommer med största sannolikhet inte heller att göra det som vuxen eller ta med sina barn på en sådan aktivitet.

Den här klyftan finns också när det gäller det egna skapandet. Vi vill därför att landstinget ska göra mer, och vi vet att landstinget kan göra mer. En politisk reform som vi vill genomföra är införandet av en ny länskulturfunktion för scenkonsten. I den utredning som nu pågår om länsfunktionerna ser vi positivt på tanken om en samlokalisering. Det skulle ge funktionerna mer näring och de skulle kunna befrukta varandra. Det är ju när människor möts i korridoren, i fikarummet eller på *after work* som möjligheter skapas. Om vi får mer kultur för samma pengar genom samlokalisering, så kan den också användas till att skapa en ny länsfunktion. Men vi tänker inte sitta och vänta på det, vi tillskjuter i vårt budgetförslag pengar för detta redan i dag.

Vi socialdemokrater vill också få till stånd ett nytt handslag med idrottsrörelsen i Stockholms län. Satsningar på barns och ungas idrott och hälsa är en investering för framtiden eftersom det *både* ger barn och unga möjlighet att växa som människor och ledare *och* förbättrar folkhälsan. Ett ökat grundstöd till idrotten kommer också att främja integrationen av nya medborgare, men framför allt kommer det att kunna lyfta rörelsen så att idrottandet fortsätter högre upp i åldrarna. Det är två frågor som vi också ser att Stockholmsidrotten arbetar med och som vi vill uppmuntra dem att fortsätta att arbeta med.

Kära fullmäktigeledamöter, docenten i litteraturhistoria Bengt Nerman sammanfattar det hela väldigt väl: Vi behöver skolor, bibliotek och forskning och ett vidsträckt fält för gemensamma uttryck, det vill säga rörelser, bildningsorganisationer, grupper och teatrar.

Ska ett demokratiskt samhälle förverkliga sig som demokratiskt så behöver det med ett modernt ord infrastruktur för meningsbildning.

Målet för den socialdemokratiska politiken är alla människors frihet. Jag yrkar bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget för 2017!

Anförande nr 202
Rickard Wessman (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Det råder påfallande samsyn i kulturnämnden rörande betydelsen av kultur, och det tycker jag präglar samarbetet i nämnden. Det är påfallande gott, och vi har alla en stark känsla av att kulturen gör avtryck i människors liv och har stor inverkan på livskvaliteten här i regionen. Ofta kan man nästan mäta en regions livskvalitet och attraktionskraft genom kulturlivet. Ett levande

kulturliv gör avtryck i människors vardag, sätter prägel på städer och lockar till besök. Det lockar till investeringar, och det lockar folk att flytta hit.

Historien visar flera regioner där kulturliv, ekonomisk tillväxt och teknisk innovationskraft har gått hand i hand. Man kan se detta från Florens på 1500-talet till San Fransico under 2000-talet.

Det är kanske förmätet att lägga Stockholm år 2016 till en sådan rad, men som Gustav Hemming sade i den tidigare debatten så är Stockholm en stad som konkurrerar med betydligt större världsstäder, och vi gör det på områden som sätter stora kulturella avtryck. De nya tekniska landvinningar som sätter stor prägel på vår region när det gäller *start up*-bolag, nya tjänster får också direkt avspegling på kulturlivet. Det skapar nya uttryck, nya sätt att kommunicera. Detta är faktiskt en väldigt spännande tid att leva i i den här regionen.

Vad som skulle vara förmätet är att som kulturpolitiker ta åt sig äran av all innovationskraft som väller fram, all kreativitet som väller fram. I stället har vi nog många av de stora kulturinstitutionerna i dag bland våra nya *start up*-bolag i vår region. Därför blir det allt viktigare även på det här området att man tänker med ett strategiskt sinnelag, att man har förmåga att faktiskt välja bort ibland, att satsa offentliga medel där de faktiskt kan göra lite nytta och inte satsa där de faktiskt kan göra lite skada. Genom att satsa pengarna där de gör nytta får man inte bara en budget i balans och undviker skattechocker, man få också en relevant kulturpolitik för vår tid i vår region.

Vi har fattat många viktiga beslut under det här året. Jag tycker att man kan åskådliggöra vår politik med till exempel filmstödet som vi har fattat beslut om, Debut Stockholm. När man ser hur regeringen i sin ambition att ta ett hårdare statligt grepp om filmpolitiken slår undan benen på bionäringen och där andra regioner har lagt fantasisummor på att producera film, kommersiell vuxenfilm, då ser vi hur vi i landstinget i stället tog ett mycket smalare grepp. Vi utformade ett tydligt avgränsat filmstöd riktat till yngre debutanter med filmprojekt som annars aldrig skulle bli verklighet, och vi satte sunda ekonomiska ramar för det, och vi ställde krav på utvärdering. Vi gjorde på det viset ett starkt kulturellt avtryck. Det är så vi ska jobba framöver och det är det som är klok kulturpolitik för 2000-talet.

Konserthuset tycker jag är ett annat bra exempel. Det är en klassisk bildningsinstitution som tar ett modernt grepp och som för ut klassisk bildningskultur till stora grupper människor. Där det inte finns någon annan som kan ta ansvaret tar landstinget ansvaret för Konserthusets verksamhet. Däremot bjuder vi in privata finansiärer att vara med och bidra.

Fokus på barn och unga har många nämnt. Det tycker jag är jätteviktigt, och det finns en bred politisk enighet kring det. Genom att ge dem kulturella verktyg skapar vi också möjligheter för våra barn och unga att bli närvarande och själva bli kulturproducenter på våra digitala plattformar.

Kultur inom vården har vi nämnt. Det tycker jag är ett naturligt inslag i landstingets kulturpolitik, där vi har spännande projekt framför oss med kunskapscenter för Kultur i vården. Det är också naturligt, som vi har lyft fram i budgeten nu, att prata om kultur i kollektivtrafiken. Det är ju våra två stora ansvarsområden, och det är klart att vi ska ta ansvar för kulturell utsmyckning där.

När man tittar på oppositionens alternativ tycker jag det är lite bakåtsträvande, inåtvänt och väldigt fokuserat på nya landstingsdrivna kulturcenter och på vad vi ska bidra med. Jag tycker att det på oppositionens sida finns en övertro på att vi kan ta huvudansvaret för den kulturella utvecklingen. Jag tror att vi ska gå mycket försiktigare fram, så som vi har gjort hittills.

Den bästa kulturpolitiken bedrivs alltså med en utåtriktad attityd, en framåtriktad hållning och en stor portion nyfikenhet på alla de nya möjligheter som vår tids teknik för med sig. Vi ska komplettera det fria kulturlivet i Stockholm, som just nu frodas – inte konkurrera ut det.

Om man orienterar sig efter en gammal 70-talskarta så tror jag man kommer att gå vilse.

Med de orden vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 203
T o m a s M e l i n (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Miljöpartiet satsar på kulturen för att vi både ser kulturens stora egenvärde men också ser de stora värden som kulturen ger tillbaka till oss.

Kultur hjälper våra sjuka att bli friskare. Kultur stärker vår självkänsla och gör att vi står starkare som medborgare. Kultur ger oss både en röst och ett utlopp för den rösten och stärker vår demokrati.

Kultur ger jobb, lockar turister och bidrar därmed till hållbar tillväxt.

Kulturpolitik är en investering i vårt samhälle, i vår framtid. Landstingets egen utvecklingsplan pekar på stora vinster i att satsa betydligt mer på kultur än vad vi gör i dag.

Det betyder inte att det är politikens uppgift att skapa kultur. Det offentligas kulturpolitiska roll är dels att ge olika former av direkta kulturstöd, dels att strategiskt arbeta med kulturens förutsättningar och kulturens infrastruktur. Just det kulturstrategiska perspektivet är något Miljöpartiet har drivit på för, och det är bland annat med anledning av vår motion om en regional kulturstrategi som ett sådant viktigt arbete nu har påbörjats.

Småskalighet, decentralisering och individens egen kraft att bidra och skapa är nyckelord i den gröna ideologin. Miljöpartiet vill att så många som möjligt ska kunna ta del av kultur och själv uttrycka sig med kultur. Vi ser att det blir mest effektivt när det finns möjligheter till kultur i lokalsamhället, nära där man bor. Därför vill vi stärka strukturer som bidrar till starka kulturverksamheter runt om i länet. Vi vill stärka bibliotekens läsfrämjande arbete genom ett läsecentrum. Vi vill stärka möjligheterna till högklassig teater i länet genom en ny förmedlande teaterproduktion. Vi vill stärka ungas skapande och ungas demokratiska organisering genom att öka stödet till ung aktiv kultur och ungdomsorganisationer.

Grön kulturpolitik utgår från varje människas egen skaparkraft, att var och en själv ska ha möjlighet att bidra med sin röst och sin kreativitet. Grön kulturpolitik utgår från småskalighet, att kulturen ska vara nära. Grön kulturpolitik utgår från att kultur är värt att satsa på. Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag.

Jag vill passa på att ge en eloge till Alliansens kulturpolitiska inriktning. Jag vågar påstå att, som det också har konstaterats här tidigare, det inom kulturnämnden åtminstone nästan inte finns några stora ideologiska konflikter om inriktningen på kulturpolitiken. Tvärtom upplever jag att det finns en samsyn om till exempel viljan att ha en strategisk inriktning på kulturpolitiken, men också i arbetet med att ta fram nya kulturstöd står vi varandra nära. I den här salen kan det ibland låta annorlunda, framför allt från de moderata företrädarna, och på Twitter läste jag i samband med ett kulturnämndsmöte en moderat företrädare dissa både Alliansens egen kulturpolitik och Alliansens egen cancersjukvård. Men den typen av ärligt talat märkliga utfall märker vi inte av i politikens inriktning, och det hedrar er!

Sedan har vi olika budgetar och olika prioriteringar, inte minst när det gäller budgetens storlek, och ibland har vi också olika ställningstaganden i sak. Det är bra och så ska det vara. Men äras den som äras bör – jag gläds att vi tillsammans i Stockholms läns landsting ändå tar gemensamma kliv framåt i kulturpolitiken.

Anförande nr 204
Isabell Flygare (V): Hej! Jag tänker prata lite om Vänsterpartiets kulturpolitik och vad vi har satt in i vår budget.

En aktiv och modig kulturpolitik skapar förutsättningar för kultur som både underhåller och roar men också retar och ibland upprör.

Kultur är och ska vara en reflektor, en röst och en livlig del i samhällsdebatten. Ett fritt och oberoende kulturliv är även en grundläggande förutsättning för ett demokratiskt samhälle.

Vänsterpartiet satsar 22 miljoner extra på kulturen i vår budget, och det är vi stolta över. Våra utgångspunkter är att fler ska få tillgång till kultur och – som Robert var lite inne på – vikten av att tidigt få möta kultur. Det gäller också de människor i vår vardag som har funktionsvariationer och deras möjligheter att få tillgång till kultur, som vi även vill stärka. Vi vill också se till att stödja kulturutövare för ett rikare kulturliv, för utan dem blir det ingen kultur.

Att tillgängliggöra kultur har vi många aspekter på. Jag vill bland annat särskilt lyfta vår satsning på barn och ungdomar, som vi är överens om och som jag tycker är mycket bra.

Jag återkommer till Robert. Han pratade om tidiga möten med kultur. Här finns det något vi kan förbättra, och det är när det gäller att eleverna ska få tillgång till kultur – särskilt elever i länets ytterområden, som har svårt att komma in till centrum. Jag är själv lärare, så jag vet hur trötta barnen är när de kommer till vårt fantastiska konserthus. Då har vi först varit en vända för att försöka hitta en gratis toalett på Centralstationen, för någon har behövt det, och så vidare, och när vi sedan ska återminnas vårt besök så kommer de mera ihåg lite andra saker än den fantastiska upplevelsen.

Därför vill vi att man ska titta på om vi kan tillsätta särskilda kulturbussar för barn i länets ytterområden så att man ska kunna bli bussad till sina upplevelser. Det skulle också kunna utgöra en del av upplevelsen, där till exempel en museipedagog eller guide hjälper till att inleda för barnen vad de ska få uppleva, och kanske även tolka om det är barn som har andra språk, för att de ska kunna tillgodogöra sig sakerna när de är på plats.

Vi har många förslag vad det gäller trafiken. Det är bland annat busshållplatser som behöver få kultur, så att vi får mer tillgänglig kultur. Vi vill också se till att kultursatsningarna förs över till kulturnämnden att hantera, precis som för hälso- och sjukvårdspolitiken, för en mer aktiv och strategisk kulturpolitik. Vi vill också se till att kollektivtrafiken blir kulturtrafiken, där vi kan se till att våra trogna resenärer kan få kulturpaket, till exempel – eller varför inte att man kan få boka kollektivtrafikresan i samband med kulturupplevelse?

Hälsa är viktigt, kultur är viktigt – tillsammans är vi vinnare. Vi vill definitivt slå ett slag för kultur på recept. Vi vet hur lyckade de satsningarna har varit som vi har haft med det.

Slutligen vill vi slå ett slag för alla nyanlända asylsökande. Det har varit en väldigt lyckad satsning, och vi vill satsa dubbelt och göra detta till en permanent satsning.

Allra sist: Ja, kulturen provocerar. Många kulturutövare är på flykt. Jag tycker att Stockholms läns landsting också ska gå med i Icorn, precis som Stockholms stad har gjort, och se till att vi kan ta hand om kulturutövare som flyr på grund av sitt utövande.

Anförande nr 205
Lennart Nilsson (KD): Först och främst vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Jag är mycket stolt över det goda arbete som pågår på kulturområdet i hela länet, men som kommunpolitiker med insyn i flera kommuner ser jag att mycket kan göras för att förbättra samverkan mellan kommuner och ideella krafter i länet. Här har landstingets kulturnämnd en viktig roll, en roll som vi har inlett. Mycket bra har skett under året, och i budgeten finns det flera viktiga uppdrag för att komma ännu längre under nästa år så att vi äntligen samordnar och tar till vara den fantastiska kultur som finns i länet.

Det stora flaggskeppet i landstingets kulturverksamhet är ju annars Konserthuset – en världsberömd institution, som en dag varje år levererar en av det klassiska musikårets största händelser och som alla andra dagar varje år levererar en mängd fantastiska kultur- och scenupplevelser. Som huvudsaklig finansiär tar vi vårt ansvar och bidrar till att Konserthuset nu upprustas, så att det kommer att stå starkt även om 50 år.

Men Konserthusets besökare i all ära, för mig som kristdemokrat är det främst två specifika målgrupper som jag vill lyfta fram. Det handlar dels om barn och unga, dels och framför allt om långvarigt sjuka patienter på våra sjukhus. Jag är mycket glad att vi i dag kommer att fatta beslut om konkreta mål som gör att vi tydligare kraftsamlar kring dessa målgrupper. Vi vet alla vilken enorm skillnad kulturen kan utgöra för barn och ungdomar. Därför är det helt rätt att vi nu säkerställer en ännu högre grad av våra skattemedel till barn-och ungdomskulturen.

När det gäller patienter inom bland annat den geriatriska och psykiatriska vården handlar det ofta om personer som har väldigt svårt att ta sig till vårt kulturutbud i länet och för vilka kulturen kan fungera både läkande och rehabiliterande. Jag vet vilken skillnad kulturen kan göra för människor när både hälsa och psyke är hårt belastade. Våra höjda ambitioner här är bara en av anledningarna till att jag återigen yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 206
Lise-Lotte Nordfeldt (SD): Fru ordförande, ledamöter och eventuell åhörare! Kulturen i Stockholms läns landsting förmedlar varje år till kultur via ett projekt som heter Kultur i vården, som riktar sig till länets allra sjukaste människor: barn, på geriatriska avdelningar och i livets slutskede. Under de senaste två åren har man förmedlat ungefär 3 000 kulturupplevelser per år, vilket gör oss sverigedemokrater lite förvånade, eftersom det pratas så mycket om den läkande effekten när våra riktigt sjuka ligger inne och inte kan söka upp kulturen utan kulturen ska söka upp dem, att det är så pass lite. Tittar man på ekonomin så är det ganska lite ekonomiska resurser som har fördelats till just våra sjukaste, som inte kan ta sig till kulturevenemang. Där vill vi sverigedemokrater omfördela. Vi tycker verkligen att det här är ett jätteprioriterat område. Vi ser ett stort värde i att just Stockholms läns landsting ger den här möjligheten till länets absolut sjukaste människor, som behöver en guldkant. Det handlar också om att människor äter bättre, sover bättre och mår bättre av att få stimulans när de ligger inne – speciellt då barn och de som ligger i livets slutskede.

Vi sverigedemokrater är lite konfunderade när vi tittar på vilka som får bidrag: det är kulturutövare, det är filminstitut, det är blåsorkestrar – jag såg att det är 11 miljoner. Vi håller på och bokar in en liten tripp, vi ska faktiskt åka runt till flera bidragstagare där vi kan se att det kanske till och med är exkluderande, att bara en viss grupp kan få komma till den kulturutövningen. Jag ser fram emot att få se verkligheten och se vad som händer med kulturpengarna, för det tycker jag att vi måste säkerställa. Det är skattebetalarnas pengar vi använder och delar ut. Vi måste veta säkert att de gör nytta och att de kommer även landstinget och de sjuka patienterna till godo.

Det vi sverigedemokrater vill premiera och sätta som flaggskepp när det gäller kultur är att vi har en så otroligt fin historia, vi har mycket kulturella byggnader, vi har mycket kultur i vårt län som vi vill slå ett slag för och inkludera människor – alla som bor här: gamla, unga, nyinflyttade. Vi vill värna om den svenska kulturen och framför allt länets kultur här i vår bygd.

Med tanke på det jag har sagt, att vi vill inventera bidragstagarna, vill vi sverigedemokrater faktiskt dra ned kulturbudgeten med 20 procent. De pengarna anser vi i dessa tider, när vi är hårt ansatta och står inför stora demografiska utmaningar och en jättestor inflyttning till länet, ska användas till att i första hand stärka upp sjukvården i länet. Jag yrkar bifall på Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 207
F r e d r i k L i n d s t å l (C): Tack för ordet, fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tänker ta med er på en kort tur i landstingets kulturvärld. Jag tänker viga en minut åt att prata om vad vi gör och ytterligare en minut åt vad vi *verkligen* gör – för jag ska säga att när jag kom in i de här sammanhangen var jag inte helt säker på vad det var vi verkligen gjorde! Sedan tänkte jag avsluta med ett filmtips, eftersom det ändå är sommar snart.

Vi har hört från flera talare tidigare vad vi tänker göra. Från Centerpartiets sida lägger vi särskilt stor vikt vid kultur i kollektivtrafiken. Och det handlar inte bara om konst i tunnelbanan utan vikten av att ha konst i offentliga miljöer. Där kan kollektivtrafiken göra väldigt mycket.

Vi har hört om kultur för nyanlända, en grupp i samhället där kulturen kan agera som ventil, en verklighet, en paus – den kan agera som otroligt mycket. Vi har prövat i ett år och vi ser verkligen fram emot att höra fortsättningen!

Vi stärker också upp kultur i skärgården. Vi gör våra stöd, som tidigare varit ettåriga, till treåriga. Det här är en av de viktigaste satsningarna vi gör, för vi visar nu vägen framåt för hur man agerar som en professionell kulturaktör som vill skapa långsiktighet för dem som söker stöden. Det känns otroligt positivt att vi har tagit det steget, och det välkomnas med applåder från kulturlivet, som nu kan bedriva en seriösare och mer långsiktig verksamhet.

Nu ska berätta lite om vad vi *verkligen* gör. Tänk er att vi genom de här pengarna som går till filmen också botar whiplash-skador, exempelvis genom en satsning där man skapar film där man följer en prick och genom att se filmen går igenom ett rehabiliteringsprogram. Med KTH:s hjälp skapar vi ett fobiprogram där exempelvis barn kan gå in i en virtual reality-värld och bli av med sin rädsla för hundar.

Det är det som landstingets kultur verkligen handlar om – vi ligger långt framme och är enormt spetsiga. Det är kanske någonting som inte alltid syns i budgetdokumenten.

Jag ska avsluta med ett filmtips. Om det är någonting som porträtterar det landstinget verkligen gör, så tycker jag att ni någon gång under sommaren ska se Peter Grönlunds film Tjuvheder.

Med det yrkar jag bifall till Alliansens förslag till budget.

Anförande nr 208
R i c k a r d W e s s m a n (M): Tack, ordförande! Jag vill ta replik på Vänsterpartiet.

Ja, det råder som sagt ganska bred enighet kring mycket i nämnden. Till stor del beror det på att mycket av det som inte diskuteras i nämnden dyker upp i sådana handlingar som vi har framför oss nu. Vänsterpartiet har i en mening skrivit att de tycker att vi ska utöka vår kulturflora inom landstinget med en fri teaterscen och lagliga graffitiväggar. En fri teaterscen är ju en nyhet i sig, men jag hajar till inför det där med lagliga graffitiväggar.

Man kan undra, mot bakgrund av de problem vi har, inte minst inom lokaltrafiken, med graffiti: Var tänker ni ställa upp de här lagliga graffitiväggarna? Är det runt Nya Karolinska eller är det vid alla tunnelbanestationer? Och vad tror ni effekten kommer att bli? Är det något slags skissytor vi ska erbjuda våra klottrare här i stan?

Anförande nr 209
I s a b e l l F l y g a r e (V): Du sade förut att vi stod för en mossig kulturpolitik som doftade 70-tal. Jag undrar: Hur uppdaterad är du själv?

Dessutom vill jag gärna att du läser vårt budgetförslag, för där står att det sker i samarbete med kommuner och dem som vi samarbetar med kring det här. Det här är inte något som vi beslutar över huvudet på någon, utan det här tar vi tillsammans.

Med det vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 210
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Tack, ordförande! Jo, jag ville ta en replik på Sverigedemokraterna, för jag tyckte det var så häpnadsväckande uttalanden.

Låt mig vara tydlig: Politikernas roll i kulturpolitiken måste man vara försiktig med. Kulturens frihet, yttrandefriheten och konstnärernas möjlighet att verka fritt och oberoende, utan påtryckningar från politiker och andra krafter, det är själva grunden i den liberala kulturpolitiken. Det är också grunden, tror jag, för alla de seriösa partierna som har förstått innebörden av den fria konsten och den fria kulturen.

Att då ge sig ut på turné som politiker, granska och följa upp verksamheterna – det tycker jag är skrämmande!

Politiker ska sätta ramar, vi ska formulera mål – men vi ska inte detaljstyra och pressa kulturen in i någon mall som passar de politiska syftena. Det har prövats historiskt, med förskräckande resultat, så jag vill varna för det. Jag hoppas att ni kan ansluta er så småningom till den linje som vi andra partier har enats om och som vi står bakom gemensamt. Vi kallar den för armlängds avstånd.

Konsten och kulturen saknar mening om den inte står fri.

Anförande nr 211
I s a b e l l F l y g a r e (V): Jag vill ägna mina 5 sekunder till att säga att i Botkyrka har man en sådan graffitivägg, och då minskade klottret med 15 procent. Och det var ett enhälligt fullmäktige som tog det beslutet – även Moderaterna!

Anförande nr 212
L i s e - L o t t e N o r d f e l d t (SD): Jag tänkte svara Anna. Kanske ännu mer häpnadsväckande, men jag anser att vi politiker har ett ansvar för skattebetalarnas pengar. Vad går de till? Används de på rätt sätt?

Vi kommer absolut inte att lägga oss i det kulturella arbetet – absolut inte!

Att man gör ett studiebesök hos organisationer och kulturutövare som får bidrag från landstinget tycker jag är en självklarhet!

Anförande nr 213
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Tack, ordförande! Ja, era ”studiebesök” har ju redan renderat en del frågor i kulturlivet. Man undrar: Vad är det för kontrollanter som kommer från politiska partier? Det sprider en oro. Jag tror det beror på hur ni formulerar er. Det är klart att man kan göra studiebesök – men du sade ju själv att ert syfte var att verkligen värdera vad som sker där ute i kulturlivet. Det är en farlig väg!

Anförande nr 214
B e n j a m i n D o u s a (M): Fru ordförande! Vi har många svenska världskända kulturskapare: August Strindberg, Monica Zetterlund, Greta Garbo, Erik Dahlberg, Astrid Lindgren, Anders Zorn, Karin Boye, Vilhelm Moberg, ABBA, Ivar Tengbom, Roxette, Jonas Gardell, Avicii, Max Martin, Alicia Vikander, Zara Larsson.

Det är mycket som skiljer de här världskända stockholmarna och svenskarna åt, de som har berikat det här landet men också den här regionen i decennier. De som har skapat mervärde för oss stockholmare är män och kvinnor, de är kompositörer och de är artister. De är homosexuella, och de är heterosexuella.

Det finns egentligen bara två saker som alla de här har gemensamt: de har skapat för pengar, och de har ingenting alls med landstingets kulturbudget att göra.

Vilhelm Moberg lärde sig att skriva genom att sälja sina texter till olika tidningar. Anders Zorn målade porträtt av presidenter och företagsledare. Greta Garbo började som modell åt varuhuset PUB. Det allra bästa i den svenska litteraturen har kommit till genom ordentlig ekonomisk vinning åt författaren. De allra största konstmästerverken i Sverige har skapats på beställning. Väldigt lite musik hade kommit till utan den kommersiella marknaden, och de allra finaste byggnaderna vi har i den här regionen har krävt fåfänga men också pengakära arkitekter.

Jag är stolt över att kulturförvaltningen tack vare oss moderater i många projekt ställer krav på ett visst mått av självfinansiering och dessutom har digitaliserat mycket av den kulturen, så att den kommer fler till del. Det är också bra att kostnadsökningen i kulturnämnden inte är större än trafiknämndens, patientnämndens och hälso- och sjukvårdsnämndens.

Mot Alliansens förslag till budget står framtidspartiet Socialdemokraternas, som bland annat vill inrätta en kreativ fond. I stället för att unga ska komponera, skapa film och lära sig att skriva så ska de lära sig att fylla i bidragsansökningar.

Jag ska berätta någonting för er socialdemokrater. Det vi unga vill är att kolla på bra film på Netflix. Det vill Socialdemokraterna förstöra genom att reglera innehållet. Det vi unga vill är att kunna gå på bio. Det vill Socialdemokraterna förstöra genom att höja biomomsen med 300 procent. Det vi unga vill är att äta mat från olika världsdelar. Det vill Socialdemokraterna i Stockholm förstöra genom att höja avgiften och göra det svårare för food trucks att etablera sig i Stockholm.

Allt det här hade unga kunnat berätta för Socialdemokraterna – om det bara vore så att framtidspartiet Socialdemokraterna hade några unga väljare kvar!

Mycket kommer att skilja framtida svenska kulturskapare åt, men en sak kommer de alla att ha gemensam: de kommer inte att få ta del av Socialdemokraternas kreativa fond.

Bifall till budgeten!

Anförande nr 215
A d n a n C a n (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Lärandets och kulturens betydelse för individens utveckling och samhällets sammanhållning och välstånd diskuteras mycket flitigt i dag. Sverige är ett öppet samhälle. Ett sådant samhälle grundar sig på omistliga mänskliga värden som frihet, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet. Dessa kan dock aldrig uppnås om inte samhället satsar på det.

Svensk folkbildning är en exportvara med sina unika satsningar. Folkbildning med 150 års erfarenhet är deltagar- och lokalorienterad. Det är fritt och frivilligt, det är demokratiskt utbyggt och det har en bra pedagogik. Det är därför mycket viktigt att värna om folkbildningen i Sverige, och inte minst i Stockholms län.

Bildning har ett värde i sig. Bildade människor är bättre rustade att leva ett rikare och aktivare liv inte bara privat utan även som sociala individer. De är individer med unika erfarenheter och förmågor som formar sig själva och samhället.

Bildning och utbildning för vuxna, oavsett var de befinner sig i livscykeln, förväntas bli en viktig kraft i den samhälleliga processen, och folkbildning fyller det behovet markant i Sverige. Det finns nämligen en stark tilltro till bildningens möjligheter att utveckla människors förmågor i Sverige.

Det ställs därför krav på samhällets infrastruktur för lärande, men också på dem som har till uppgift att hjälpa andra att lära sig. Särskilt utbildare för vuxna har en nyckelroll i skapandet av goda processer som leder till att människor lär sig och växer som autonoma individer och sociala kulturvarelser.

Det öppna samhällets värderingar grundar sig i målmedvetna satsningar på bildningens, folkbildningens och kulturens fält, där individerna fostras till harmoniska och ansvarskännande samhällsvarelser.

Ärade fullmäktigeledamöter! Folkbildningen har bidragit mycket till den demokratiska utvecklingen i Sverige. I dag behövs den ännu mer än förut. Folkbildningen med folkhögskolorna och studieförbunden har tagit ett stort ansvar rörande nyanländas språkutveckling. I dag besöker tusentals nyanlända olika studieförbund och folkhögskolor för att lära sig svenska språket, och på så sätt blir de aktiva i samhället redan från dag ett.

Folkbildningen fyller en enorm funktion när det gäller språkinlärning och samhällskunskap, samt att den motverkar passivism hos individen, hos nyanlända flyktingar i synnerhet.

Stockholm är en växande region med ett levande och jämlikt kulturliv för alla. Ett aktivt och mångsidigt kulturliv är viktigt för såväl demokratisk som mänsklig och ekonomisk utveckling, det vet vi alla. Alla medborgare ska ges ökade möjligheter att göra sig hörda, förmedla sina egna berättelser och ta del av andras erfarenheter.

Vi socialdemokrater vill i vårt budgetförslag utveckla kulturpolitiken och inkludera olika livsstilar samt utöka folkbildningens insatser. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 216
A v i v a B a r c z e w s k a (MP): Kulturen tillhör alla. Kulturen ska vara för alla och av alla – alla ska ha möjligheten att förkovra sig i både kulturupplevelser och kulturskapande och att känna sig representerade i kulturen. Därför är det viktigt för oss i Miljöpartiet att mångfald och representativitet lyfts och genomsyrar landstingets institutioner och enskilda projekt. Därför är det också extra roligt att se att även andra skriver in vikten av mångfald i sina kulturbudgetar.

Precis som de flesta andra i vår nämnd tänker jag göra lite tvärt emot vad vi brukar här i salen, peka på skiljelinjer, och i stället tänker jag berätta mer om ett speciellt beslut som vi alla enhälligt ställde oss bakom i kulturnämnden. Vi var väldigt stolta när vi gjorde det.

Det var ett förslag som Alliansparti erna lade i höstas, att göra en satsning på kultur för nyanlända. Sagt och gjort! Snart efter att kultursatsningen hade klubbats kunde man läsa i tidningen om Cirkus Cirkör i Botkyrka som hade verksamheter på asylcentra. Man kunde läsa om Cykelköket i Solna som hade kurser, meckarkurser och cyklingskurser. Vi var imponerade över hur många projekt som kom i gång och hur snabbt det skedde.

I våras gjorde jag ett besök hos ett studieförbund i Vårby Gård, och där fick jag se hur mycket det betyder att ha kulturella projekt för nyanlända. Studieförbundet har dagliga språkkaféer, dit etablerade svenskar kommer och fikar med nyanlända. Det var en lokal pensionärsförening som hade engagerat sig i att lära ut och prata svenska. För många av de nya var språkkaféet en fast punkt i en annars väntande tillvaro. Här kunde de känna att de var med i ett sammanhang och göra någonting konkret, lära sig svenska. Med den viljan och entusiasmen gick det också väldigt fort.

Studieförbundet hade fått en pott från vår kultursatsning, och varje veckodag fanns det cirklar öppna för både nyanlända och etablerade svenskar med olika inriktningar. Tisdagar var det line dance, på onsdagar författade man texter, och så vidare. Man anpassade utbudet efter det intresse som fanns.

En ensamkommande pojke som gick författarcirkeln berättade för mig om när han på svenska skrev en dikt om sin mamma. Den dikten fick alla att gråta. Då kände jag just att kultur ska vara för alla, av alla – och att det inte bara är ord – att få ett forum att uttrycka sig på, att få göra sin röst hörd, att bli bekräftad.

I våras klubbade vi i kulturnämnden än en gång igenom vår kultursatsning för nyanlända, så att de här projekten kan fortsätta. Det gjorde vi för att vi vet att varenda krona kommer att betala igen sig flera gånger om. En bra start i landet är ju ovärderlig!

Anförande nr 217
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jag vill visa overhead som vanligt. Mitt inlägg ansluter till förra mötets debatt om årsredovisning, där jag tog upp just frågor om kultur. Det anknyter också till det replikskifte som Anna Starbrink var inblandad i.

Den 1 juni gick kulturministern ut i Dagens Nyheter och sade: Nej, det ska faktiskt vara viss politisk kontroll över vart politikerna delar ut sina skattepengar! De ska inte gå till hatretorik och polarisering. Därmed har foten satts ned, och Miljöpartiet och även Anna Starbrink har att förhålla sig till detta.

Då är problemet, när ni/vi ska gå till praktisk handling, att med ytterst få undantag vet ni ingenting om frågan. Det fick vi ett tydligt exempel på under förra mötet när ordföranden lät mig läsa ur Bibeln men inte ur Koranen – helt enkelt därför att hon inte vet hur man hanterar en koran. Jag vet det däremot.

Till er hjälp har jag formulerat en liten checklista. Alltså. När en organisation söker pengar är det meningen att man ska fråga: Hur är det, vill ni ha lika arvsrätt mellan män och kvinnor? Ska det vara lika vittnestyngd i rättsprocesser mellan män och kvinnor? Ska hälsningsproceduren mellan män och kvinnor vara lika? Hur är det med flickors lägsta ålder för ingående av äktenskap? Samkönade pars rätt att ingå äktenskap, aborträtt, dödsstraff, vad tycker ni om det? Så kan man till exempel fråga. När man får in svaren så kommer det att ge er god vägledning hur ni ska förhålla er till Alice Bah Kuhnkes instruktioner.

Nu har ni fått en liten checklista som en att-sats. Jag yrkar att ni bifaller den. Sedan återkommer jag med mina 30 sekunder.

Anförande nr 218
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tack, ordförande, kulturbärare, kulturutövare och samhällsbyggare! Den internationella professionella konsten och scenen har blivit alltmer samhällsinriktad och finns allt oftare också representerad i forum som diskuterar hållbar samhällsutveckling. Ett konstnärligt perspektiv, estetisk gestaltning och förhållningssätt kan spela en avgörande roll för samhällsplaneringen och stadsbyggnaden. Konst- och kulturverksamheten utvecklas såväl inom som utanför de normala stora institutionerna i den kommersiella kulturen, i gatukulturer och i andra nya arenor som växer fram bortom politiska intentioner. Det finns därför också starka behov för landstinget att söka samarbete med nya aktörer som representerar nya idéer och uttryck för att förmå konstnärlig förnyelse.

Kulturutbudet och verksamheterna ska återspegla den mångfald som präglar och berikar Stockholmsregionen. Med andra ord ska vi i vårt offentliga stöd och den kulturella infrastruktur som vi bidrar till i form av visningsfönster, såväl digitala som i form av scener, gatukonstväggar, performance-ytor, stödja kulturverksamheter som skapar balans i utbudet och förutsättningarna för olika kulturuttryck och verksamheter.

Ett starkt kulturliv är också en viktig faktor för Stockholmsregionens attraktionskraft och tillväxt. Dynamiska platser runt om i världen har ofta en sak gemensamt: ett aktivt, kreativt och nyskapande kulturliv. Vi har möjlighet i regionen att locka fler kreativa, innovativa människor och företag, som behövs för en öppen och mångsidig Stockholmsregion. Det är därför också ett viktigt steg som nu tas i att den regionala kulturstrategin utvecklas som vi länge har velat se, och att den också blir en del av den nya regionala utvecklingsplanen RUFS 2050.

Ett kommande steg är också en ansökan om regionbildning, som vi förväntas ta här efter sommaren. Genom detta kan också en regional ökad kultursamverkan ske och förstärkas, också inom ramen för kulturella och kreativa näringars utveckling.

Att känna engagemang i lokalsamhället, att utveckla platser att bli mer attraktiva, att skapa social sammanhållning, att få människor att känna stolthet över sin stadsdel, skapa nya arbetstillfällen och öka de demokratiska uttrycksformerna – ja, bland annat detta kan konst, kultur och kreativitet bidra med i vår region och i våra stadsdelar.

Satsningen på regionala kulturcenter som vi socialdemokrater föreslår är därför viktig – regionala noder där länsfunktioner tillsammans med kommuner, kulturinstitutioner och det fria kulturlivet blir kreativa utvecklingskluster för utbildning, utvecklingsstöd, verksamhet och tvärdisciplinär samverkan.

Vi föreslår också ett större fokus på och ansvar för de kulturella och kreativa näringarnas utveckling. I dag står denna näringsdel i vår tillväxt för 5 procent av regionens samlade BRP. Genom att också koppla inkubatorsfunktion och startup-miljöer till exempelvis de regionala utvecklingscentrumen kan vi ytterligare stärka dessa branscher och framför allt skapa möjligheter för nya kreatörer och kulturutövare att utveckla sin verksamhet.

Ordförande! Samhällets stöd till kultur och utövare skapar en utveckling för bättre regional utveckling och stadsbyggnad. Jag yrkar därför bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 219
Robert Johansson (S): Benjamin, tack för ditt inlägg! Jag uppskattar verkligen god retorik och tuff ideologisk debatt. Men det är trist när det hamnar på en sådan nivå att det bygger på direkt felaktiga uppfattningar och fakta.

Faktum är att om du satte dig in i kulturlivet och inte läste så mycket neoliberal teori, så skulle du inse att det privata och offentliga stödet till kulturen befruktar varandra. Har man inte förstått att den svenska musik- och kulturskolan är en del av det svenska musikundret, då har vi ett ganska allvarligt problem och då behöver vi uppenbarligen ännu mer pengar till folkbildningen.

Anförande nr 220
Rickard Wall (-): Ordförande, ledamöter! Ja, ni fick som sagt en checklista som ni kan ta in svar på och jämföra dem med era riktlinjer för vilka organisationer ni ska dela ut pengar till. Men ni ska få ett bonustips också. Så här kan ni förhålla ar: ”Jag heter Anna Starbrink, jag vet ingenting om de här frågorna – så jag överlåter till Rickard Wall att ta besluten.”

Anförande nr 221
Landstingsrådet Starbrink (L): Ordförande, bara för ordningen skull: Rickard Wall, det kan du fetglömma!

Anförande nr 222
Rickard Wessman (M): Tack, fru ordförande! Till Rickard Wall kan jag till att börja med säga: Att följa dina råd är att bryta mot den svenska grundlagen, så det är inte aktuellt. Däremot tittar vi på, just nu, hur vi ger bidrag till föreningar i vårt län, så den frågan är under betydligt mer kompetent kontroll än vad jag tycker vi har sett här ifrån Rickard Walls socialkonservativa alternativ.

Sedan tycker jag det är tydligt att vi närmar oss de här frågorna från helt olika håll i den här salen. Att den där ideologiska spänningen inte finns där – nej, det kan man konstatera att det gör den visst!

Men vi kommer ändå fram till en samsyn i nämnden, och jag tycker det hedrar vår ordförande i nämnden att hon manövrerar oss fram till en gemensam syn på de här frågorna, och vi landar i en – utifrån Alliansens syn – väldigt balanserad budget, som tar till utgångspunkt att det är inte vi här inne som är de största kreatörerna utan det är bland annat de som Benjamin nämnde. Om man lyssnar på oppositionen så är det precis som om det är upp till oss att skapa all den kultur som händer, men så är det inte. Vi landar också i en budget som dels är en budget i balans, dels är en stram och återhållsam budget som förmår att prioritera och fokusera på det som är viktigt. Vi satsar på det där vi kan göra skillnad – vi satsar inte på det där vi gör skada. I och med det har det blivit en budget där vi fortfarande lägger minst pengar per capita på kulturpolitiken – och ändå får vi kanske Sveriges bästa kulturliv i den här regionen!

Bifall landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 223
Gunnel Orselius-Dahl (L): Jag vill svara på det Rickard Wessman säger. Jag vill bara säga att det har varit fantastiskt roligt att leda den här kulturnämnden, och vi har en förvaltning som är helt fantastisk på att vara lyhörda och initiativrika. Det är bland det roligaste jag har gjort, skulle jag vilja säga, som avslutning på den här debatten.

Hälso- och sjukvården

Förste vice ordföranden: Den här dagen ska vi inleda med den stora sjukvårdsdebatten. Precis som vi gjorde i går kommer vi att inleda debatten med en gruppledarrunda. Det innebär att en representant för varje parti först håller ett inledningsanförande.

När alla åtta partier har hållit sina inledningsanföranden så går vi vidare med en replik-omgång. Då är det meningen att, precis som i går, de gruppledare som har deltagit i den inledande debattrundan replikerar på varandras anföranden.

När den rundan är färdig går vi vidare med övriga anmälda talare. Då är replikrätten fri på samma sätt som vi är vana vid från tidigare.

Anförande nr 224
Landstingsrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige! Min vän Lise råkade ut för en hemsk trafikolycka. Läget var allvarligt och det blev en lång sjukhusvistelse. Hon fick själv, tillsammans med sina närmaste, ställa krav och driva på för att hon skulle få de insatser och framför allt den samordning som borde vara självklar.

Genom hennes upplevelse av vården blev det tydligt för mig att de där stuprören som många talar om är en högst rimlig metafor och någonting förfärligt att hamna i som patient med stora och komplexa behov. För Lise har det ändå slutat väl, men hennes erfarenheter är en drivkraft i mitt arbete med att utveckla vården.

Det nya Karolinska Universitetssjukhuset i Solna är inte bara ett nytt hus, ett nytt sjukhus. Det innebär i hög grad ett förändrat förhållningssätt där stuprören bryts upp och ersätts med ett personcentrerat arbetssätt där patientens, inte organisationens, behov och förutsättningar står i centrum. Tänk om Lise hade fått möta en sådan vård!

Framtidsplanen, FHS, ja, nu är framtiden här. Vi står mitt i förändringen. Sjukvården moderniseras för att möta behoven hos den växande befolkningen. Men den effektiviseras också genom att ineffektiva arbetssätt fasas ut och ersätts med nya sätt att organisera vården, genom innovationer och genom att digitala verktyg används för att underlätta. Allt mer vård utförs i dag utanför sjukhusen. Det är en viktig och strategisk utveckling.

Alliansens budgetförslag lägger stor tyngd vid att utveckla primärvården och öppenvården i övrigt. Till patienterna vill jag säga: Husläkarna är navet i vården. Nu ska de få mer resurser för att du ska få bättre vård.

Förtroendet för vårdcentralerna är högre här än i riket som helhet. Samma sak gäller för sjukhusen. Fler patienter här anser att de har tillgång till den vård de behöver. Och fler människor här tycker att väntetiderna till primärvården och sjukhusvården är rimliga här än vad människor tycker i landet som helhet.

Kvaliteten är god i svensk hälso- och sjukvård generellt, men tillgängligheten och bemötandet är inte lika högt rankat. I Stockholm ser vi nu en annan bild, utvecklingen går åt rätt håll. Vi har förbättrat tillgängligheten, och det är jag stolt över. Men vi får aldrig blunda för brister. Det finns områden i vården i Stockholms län där vården måste vässas.

Fullmäktige, min makt borde minska! Dag Larssons makt borde minska! Alla politikers makt borde minska! Vårdvalen är här för att stanna. På den här punkten finns en tydlig skiljelinje i politiken. Vi har modet att ge makten till patienterna genom vårdval, och förtroendet till professionen att forma arbetet i vården. Det finns de som har en annan syn och vill styra mer i detaljer både över patienterna och över hur vården ska organiseras och bedrivas.

Från Alliansens sida vill vi utveckla och förädla vårdvalen. De flesta fungerar utmärkt. Ett fåtal behöver förändras eftersom kostnaderna ökar utan att hälsan förbättras i motsvarande takt. Socialdemokraterna har en annan plan. De vill stoppa utvecklingen av nya vårdval och förneka äldre människor rätten att välja geriatrik. De lägger i sitt budgetförslag en enorm besparing på den öppna specialistvården. Det är vårdvalen man vill åt, men det är patienterna som drabbas. Därför vill jag att du, Dag Larsson, rakt och ärligt berättar för oss här och framför allt för patienterna vilka patienter som inte ska få vård i vårdvalet.

Att stärka individens makt över livet är en central uppgift för mig som liberal. Det sker på olika sätt. Möjligheten att välja vårdgivare är en sådan. Men vi vill mer. Patientens makt ska stärkas. På den här punkten, kära fullmäktige, har ni nästa liberala valfrihetsrevolution: Vi ska ge patienterna rätt att inte bara välja vård. Vi ska också ge patienterna rätt att välja hur han eller hon vill möta vården – besök hos husläkaren, ett läkarbesök via nätet kanske eller att som kroniskt sjuk löpande kunna rapportera sina hälsodata direkt till vårdcentralen. Det behövs en maktförskjutning i vården på patienternas villkor.

Hälsan hos länets invånare blir allt bättre. Det är goda nyheter. Livslängden ökar, och även på andra sätt mår stockholmarna allt bättre. Men vi måste bekämpa ohälsan, för den finns och den är beskaffad på olika sätt i olika delar av länet och det är något som påverkar människors liv i hög grad. Vi behöver en hälsolinje i sjukvården. Vi behöver en hälsolinje som möter arbetslinjen och som syftar till att människor ska kunna arbeta eller studera och vara aktiva. Möjligheterna att försörja sig själv och den självständighet som det för med sig är viktiga för varje människas möjlighet att verka med full kraft och forma sitt eget liv utifrån sina drömmar. I det sammanhanget har vården en självklar uppgift när det gäller att arbeta hälsofrämjande, och vår nya ersättningsmodell för primärvården styr i rätt riktning. Jag gläds åt att vi har kunnat mötas över blockgränsen i den frågan.

Det finns ett särskilt stort folkhälsoproblem som ökar, och det är den psykiska ohälsan. Hela 11 procent av de vuxna kvinnorna i länet och 5 procent av männen i länet är drabbade. Den trenden är inte unik för oss i Stockholm utan ses i hela landet, men den finns även på det internationella planet.

Vi måste vässa psykiatrin och göra den allt mer tillgänglig. Därför är det så glädjande att vi lyckats öka antalet psykosociala besök på våra vårdcentraler så kraftigt. För den som behöver specialistpsykiatrins insatser ska utbudet också vara lättillgängligt.

För knappt en vecka sedan invigdes den nya verksamheten vid Atlasmuren där sex mottagningar samlats under ett nytt tak. ”Jag är super-super-överlycklig”, sade patient-företrädaren Natasha Borg, som talade på invigningen. Det förstår jag, för detta nya psykiatricentrum är skapat i nära dialog mellan patienterna och verksamhetens företrädare. Nu går vi vidare och säkerställer värdiga vårdmiljöer inom psykiatrin och ett gott omhändertagande i hela psykiatrin.

Liberalernas tydliga inriktning i sjukvårdspolitiken är att stärka människan i vården. Det är vid hennes sida vi står. Låt oss se människan, patienten och låt oss tilltro henne mer makt i vården! Låt oss göra den här dagen till en debatt om just det: Hur stärker vi patienten i vården?

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 225
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Det känns egentligen lite märkligt att vara inlåst, så att säga, två dagar precis när sommaren börjar. Det är varmt utanför och man känner att hela kroppen skriker: sommarsemester! Jag lider med oss alla. Samtidigt är det fantastiskt kul att få prata om sjukvård och hälsofrågor och det som vi alla brinner för.

Många av oss kommer någon gång i sommar förhoppningsvis åka utomlands. Ni vet den där känslan man har när man åker utomlands som handlar och att man vill uppleva det där andra landet, man vill uppleva andra främmande, kulturer och sådana saker. Och så hör man plötsligt någon som talar svenska, i utlandet. Jag brukar försöka gömma mig, för jag vill ju uppleva det andra landet och inte umgås med de där andra svenskarna. Men allt som oftast händer det ändå att man finner att man sitter och pratar med andra svenskar utomlands, och så kanske man pratar om Sverige.

Man pratar om sådant som är dåligt i Sverige och man pratar om sådant som är bra i Sverige. Allt som oftast blir man överens om att om det är något som är riktigt bra i Sverige så är det svensk sjukvård. Svenskarna är stolta över vården. Svenskarna är stolta över idén att vi är solidariska med varandra, att vi först ger vård framför allt till den som behöver mest vård, att vården är solidarisk, att det är en del av den svenska modellen. Blir någon sjuk i Sverige så hjälps vi åt. Vi är solidariska.

Det finns skäl att känna stolthet över den vård som vi erbjuder här i Stockholms län. Mycket av sjukvården i Stockholm är helt fantastisk. Till stor del beror det på de oerhört kunniga, kämpande, duktiga medarbetarna i sjukvården – det sker ju mirakel varenda dag i Stockholms sjukvårdsorganisation! Det ska vi vara stolta över allesammans i den här salen.

Men trots att det finns så mycket att vara stolt över så tänkte jag en stund uppehålla mig vid något som jag skulle vilja kalla möjliga förbättringsområden.

Vi behöver värna tillgängligheten. Du ska vara trygg i vetskapen om att du får den vård du behöver när du behöver den. Därför är det mycket illavarslande att tillgängligheten försämras i vårt landsting. För närvarande lever vi inte upp till det vårdgarantilöfte som vi har gett till medborgarna.

Så vitt gäller vårt löfte om att du ska få träffa en specialist inom 30 dagar så har tillgängligheten sjunkit från 73 procent till 67 procent under ett enda år. I den tertialrapport som hälso- och sjukvårdsnämnden ska diskutera nästa vecka kan vi läsa att det mest troliga är att vi inte heller kommer att leva upp till garantilöftet när det gäller rätten till behandling eller operation i tid. Det är bedrövligt.

Vi misslyckas med vår uppgift att värna tillgängligheten i ett landsting som infört 30 olika vårdval just i syfte att öka tillgängligheten i vården. Vi misslyckas med att värna tillgängligheten trots skenande sjukvårdskostnader i vårt landsting. Ordförande, det är inte acceptabelt!

Ett annat förbättringsområde är vår förlossningsvård. Den står mitt i en djup kris orsakad av alliansspartiernas övertro på marknadslösningar. Om du väntar barn i Stockholm så riskerar du att hamna på en överfull förlossningsklinik där en barnmorska som arbetat i dubbla arbetspass ska hjälpa dig att få din nya familjemedlem till världen.

Barnmorskorna flyr från Stockholms förlossningsvård. Barnmorskorna vittnar om en alltmer orimlig arbetsmiljö. Den här våren har dessutom två förlossningsenheter tvingats stänga. Det är Södra BB och BB Sophia. Effekten av detta är att blivande föräldrars valfrihet har begränsats.

Om du eventuellt skulle vilja välja att föda på en förlossningsklinik som inte präglas av storsjukhusens miljöer så har dina möjligheter till det drastiskt minskats i vårt landsting. Alliansspolitikerna i den här salen brukar hävda att motivet bakom införandet av vårdvalet just är att blivande föräldrar ska få ökad valfrihet. Det är ju under det baneret ni samlas. I verkligheten är det precis tvärtom. Vårdval inom förlossningsvården har lett till mindre mångfald och till minskad valfrihet. I Stockholm har det till och med gått så långt numera, tack vare den marknadsinspirerande organisation som ni har valt att införa, att du har

valfriheten att välja att föda på parkeringen utanför förlossningskliniken. Jag tror inte att det var den valfriheten som folk hade tänkt sig.

Jag tycker att allvaret i situationen förstärks när de som är valda att se till att vi har en fungerande förlossningsvård svarar så här när människor kritiserar hur illa läget är i Stockholms vårdvalssystem – jag tillåter mig att citera en ledande landstingspolitiker i den här salen som svar på kritiken säger: Man kan ju inte ändra det här systemet. Det betyder ju att politiker bestämmer var man ska föda sitt barn. Det betyder ju att en politiker bestämmer precis hur många platser som ska finnas här eller där.

När man säger så då har man ju inte förstått allvaret i Stockholms förlossningskris eller vilket ansvar som vi som är valda av medborgarna har för att se till att vi har en fungerande förlossningsvård i vårt län.

Situationen inom Stockholms förlossningsvård är helt oacceptabel!

Ordförande, de flesta stockholmare lever under oerhört olika levnadsförhållanden. Vi har några av landets rikaste och friskaste medborgare bosatta i vårt län. Men vi har också de fattigaste och sjukaste. Stockholms sjukvård tar inte hänsyn till den verkligheten. Allt mer av sjukvården organiseras med fri etableringsrätt vilket gör att sjukvården hamnar där de rika, friska medborgarna bor.

För några månader sedan roade jag mig med att gå igenom var man har etablerat sig. Jag studerade särskilt vårdval gynekologi och vårdval hud.

Vi har 123 gynmottagningar i Stockholms län. 94 av dem är etablerade i Stockholms innerstad. Vi har 45 hudmottagningar i Stockholms län. 26 av dem ligger innanför tullarna.

Så här är det med alla vårdvalsområden. Kontentan av den fria etableringsrätten är att du, om du är låginkomsttagare och har sämre hälsa – och låginkomsttagarna och de sjuka de bor i regel utanför tullarna i vårt län – så får du längre resor till specialistsjukvården. Det är inte acceptabelt.

Vi har ett antal väldigt stora utmaningar framför oss. Vi socialdemokrater vill gärna se över de här vårdvalen, och vi gör det gärna i samarbete med er allianspolitiker. Det finns ju vårdval som fungerar bra, men den här situationen med skenande kostnader och ökande ojämlikhet i utbudet borde vi göra någonting åt.

Jag tror också att det är viktigt att faktiskt inse att vi behöver se till att vi, om vi ska klara sjukvårdens framtida utmaningar, sköter sjukvårdens ekonomi ansvarsfullt och att vi styr vårdens resurser utifrån medborgarnas vårdbehov. Vi behöver ha hög tillgänglighet för alla medborgare och hög kvalitet i den solidariskt finansierade sjukvården.

En av de stora utmaningar som jag ser framför mig är behovet av att förstärka primärvården. Detta är nödvändigt för att minska trycket på våra stora akutsjukhus. Vi behöver förstärka primärvårdens finansiella resurser. Det föreslår vi i Socialdemokraternas budgetförslag.

Vi behöver också arbeta med frågan om hur vården organiseras kring de multisjuka äldre. Göran Stiernstedt har lämnat en lång rad förslag som handlar om att hålla samman vården för de 3–4 procent som är svårast sjuka och som motsvarar nästan hälften av vårdens kostnader. De patienterna får i dag väldigt dålig vård och sjukvård.

Om vi i stället kunde föra samman sjukvård och öka samverkan mellan kommunerna och landstinget och se till att vårdkedjorna hänger ihop så skulle vi kunna se till att vi får en bättre och mer välfungerande sjukvård för de multisjuka äldre.

De multisjuka äldre behöver inte fler konkurrerande vårdvalsaktörer, de behöver inte fler konkurrerande aktörer över lag eller fler konkurrerande vårdsystem. De behöver samverkan och samarbete för att de ska kunna får en anständig sjukvård i framtiden.

Ordförande, med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 226
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Herr ordförande, presidium, fullmäktigeledamöter och åhörare! En hälsofrämjande hälso- och sjukvård betyder att hälso- och sjukvårdens samlade insatser bidrar till bättre hälsa för patienter och för befolkningen – för alla, oavsett var i länet vi bor.

Hälso- och sjukvård är en investering i människors liv. Det ska gå fort att få vård, och det ska vara enkelt för den som söker sig till vården.

Folkhälsan i länet är god i förhållande till resten av landet men ojämlikt fördelad i Stockholms län. För Miljöpartiet är det självklart att vi måste våga satsa pengarna ojämlikt så att de som mest behöver våra vårdresurser också kommer att få det. Målet är jämlik hälsa.

Tyvärr är Stockholms läns landstings vård inte alltid hälsofrämjande, inte alltid jämlik och inte alltid jämställd. Och det är inte alltid en positiv upplevelse att besöka vården. Miljöpartiet anser att det är dags att modernisera hälso- och sjukvården, att satsa på tidiga insatser, viktade vårdersättningar utifrån socio-ekonomiska faktorer och vårdtyngd. Vi behöver genomföra geografisk spridning av vården, och primärvården behöver tydligare bli hälso- och sjukvårdens bas, medborgarnas första och största dörr in i vården.

På ett område försämras hälsan för alla grupper, särskilt gäller det hälsan hos unga kvinnor. Det är den psykiska hälsan. Samtidigt är den psykiatriska vården i länet ofta lågt prioriterad. Den psykiatriska vården behöver stärkas. Landstingets vårdcentraler måste få ett tydligare uppdrag att arbeta med psykisk ohälsa. Personal med psykiatrisk eller psykosocial kompetens ska kunna ta emot personer direkt och ge dem stöd. En tredjedel av alla besök på vårdcentralerna berör just psykisk ohälsa, och det behöver säkerställas att vårdcentralerna har kompetens att möta såväl unga som vuxna och äldre.

Även MVC och BVC behöver arbeta mer med de minsta medborgarna och deras möjligheter att ha stabil psykisk hälsa. Detta behöver de få resurser till. I dag ger vi en platt ersättning oavsett psykisk hälsa eller hälsa över huvud taget och oavsett förutsättningarna i socio-ekonomiskt hänseende.

Miljöpartiet prioriterar därför psykosociala insatser i primärvårdens budget för att ge alla barn, unga och vuxna mer jämlika levnadsförutsättningar.

Miljöpartiet investerar i psykiatrins lokaler. I dagsläget tvingas tyvärr många av de psykiskt sjuka befinna sig i lokaler som ger ångest, inte befria dem från detsamma. Det behövs åtgärder nu.

Psykiatrins lokaler har alltför länge getts för låg prioritering. Miljöpartiet satsar därför en renoveringsmiljard som bland annat behöver gå till upprustning av psykiatrins lokaler. Även det är hälsa.

Tyvärr har vården i Stockholms läns landsting blivit något av en experimentverkstad där Alliansen väljer att inte ta det yttersta ledarskapet för vården, för utvecklingen, för styrningen och för den ekonomiska kontrollen. Upphandlingsformen vårdval får stå över lagen om jämlik vård, stå över sammanhållna vårdkedjor, stå över behovet av geografisk spridning av vården och stå över styrning av vården till de patienter som har störst behov.

Vårdval ska vi ha när detta faktiskt ger mervärde och ett hälsovärde för våra medborgare, inte med syftet fritt val för vårdgivarna. Tänk er paraplyet som hänger upp och ned! Det blir lite bakvänt och funktionen är inte riktigt densamma.

Förlossningsvården genomgår en av sina största kriser någonsin, vilket drabbar otaliga kvinnor och blivande föräldrar. Det är ett resultat av införandet av vårdval förlossning. Praktikertjänst AB klarade inte av att driva BB Sophia, och plötsligt står landstinget utan tillräcklig förlossningsvård och utan tillräckligt antal barnmorskor.

Under sommaren 2017 kommer 7 000 kvinnor att föda. De kommer att möta många duktiga barnmorskor i en pressad arbetsmiljö, och de kommer att vara oroliga för om det finns plats för dem när de ska föda.

Landstinget måste satsa på alla kvinnor som ska föda barn, och landstinget måste satsa på barnmorskorna. Det är en fråga om jämställdhet.

Miljöpartiet satsar 70 miljoner kronor på förlossningsvården. Det räcker till cirka hundra fler barnmorskor. De kvinnor som föder barn i sommar och de barnmorskor som redan jobbar i landstinget behöver få fler barnmorskor och fler barnmorskekollegor. Det skapar goda arbetsförhållanden och trygg vård.

I 2016 års budget hade Alliansen med vårdval geriatrik. Jag frågade i gårdagens debatt och jag undrar igen: Hur tänker ni er att det ska gå till? Om de 33 vårdval som redan finns inom landstinget är komplicerade och splittrar upp vården så kommer det att bli riktigt komplicerat med vårdval geriatrik.

Geriatriken är ett av landstingets största vårdområden. De mest sjuka äldre behöver kunna få välja en vårdgivare som kan erbjuda trygghet och kontinuitet, en vårdgivare som erbjuder sammanhållen vård oavsett om personen behöver basal hemsjukvård, avancerad sjukvård i hemmet, rehabilitering, sluten geriatrisk vård eller palliativ vård. Det här kan variera från vecka till vecka, från dag till dag. Då gäller det att vi håller ihop vårdkedjorna runt den äldre. Först då kan landstinget erbjuda en modern sammanhållen vård för äldre som kan hålla patienten i handen oavsett vårdbehovet som varierar.

Miljöpartiet yrkar därför att landstinget ska avbryta införandet av vårdval geriatrik för att ta ett helhetsgrepp rörande de sjuka äldre.

En hälsobefrämjande hälso- och sjukvård behöver personal som mår bra, personal som har tid att samverka, personal som har tid att reflektera, personal som har tid att utveckla vården. Miljöpartiets absolut största satsning gör vi på personalen. Utan tillräckligt med personal kan vi inte skapa någon modern vård, inte någon jämlik vård, inte någon jämställd vård och inte någon hälsofrämjande vård. Personalen är en förutsättning för god utveckling av vården i hela Stockholms läns landsting.

Jag återkommer till frågan om ytterligare satsningar på personalen senare i debatten.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 227
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholmsvården behöver rustas och stå stark för framtiden. En stor del av detta gäller utbyggnaden av våra akutsjukhus och tillkomsten av ett nytt och högspecialiserat sjukhus, Nya Karolinska Solna, där inflyttningen kommer att pågå som bäst under år 2017.

Vården måste bli en tydlig helhet kring patienten. Vårdgivaren måste därför utveckla samverkan kring den enskilda patienten, det som vi kallar nätverkssjukvård, där modern teknik spelar en viktig roll i kommunikationen.

Arbetet med att utveckla förlossningsvården måste fortsätta. Alla har i dag tillgång till god förlossningsvård även om vi vet att trycket är hårt. Lokaler och personal är förstås grunden, men i det här sammanhanget har också vårdvalet en oerhört viktig uppgift för att garantera kvinnors möjlighet att välja mellan de olika förlossningsenheter som finns. Och vet du, Dag, det jag är allra mest rädd för det är att din politik, om du fick bestämma, skulle leda till att vi snart är tillbaka i upptagningsområden igen, att vi snart är tillbaka i en tid utan valfrihet, där kvinnor inte får välja. Det är jag oerhört rädd för, och just därför vill jag med all kraft som jag kan uppbåda värna vårdvalet för just förlossningar. Det som du står för är inte bra för den kvinna som behöver hjälp i förlossningsarbetet.

Nu till något helt annat. Allt fler blir äldre. Det är något som är mycket positivt men som också medför stora utmaningar för alla som arbetar och fattar beslut om insatser i välfärden. Fler personer kommer att leva allt längre och bättre men kommer också att ha fler kroniska sjukdomar, sjukdomar som inte alltid kräver akutsjukvårdens resurser men sjukdomar som kräver vård.

När vården flyttas ut från akutsjukhusen så måste det finnas kapacitet hos vårdgivarna utanför sjukhusen, kapacitet att absorbera de behov som fortfarande finns hos befolkningen. Också i detta sammanhang har vårdvalet spelat en avgörande roll för den framgång som vi hittills har haft och det kommer att vara än viktigare framöver.

Vårdval geriatrik kommer att ge äldre ökade möjligheter att göra egna val, och det kommer att ge dem mycket mer att välja mellan.

En annan viktig pusselbit för vården i länet framöver är tillkomsten av de nya närakuterna. De första kommer att ligga vid Danderyds sjukhus, Rosenlunds sjukhus och vid Nya Karolinska i Solna. Förutom det finns i dagsläget en lättakut i Huddinge som är rustad för att snabbt kunna ombildas till en närakut. Det här är resultatet av beslut som vi fattade i hälso- och sjukvårdsnämnden i september 2015.

Närakuterna kommer att innebära en förstärkning av vården av de patienter som har akuta besvär. Beslutet om att tidigarelägga de tre första är efterlängtat. Vi vet att våra akutmottagningar är under hårt tryck och att människor med lindriga sjukdomstillstånd kan få vänta orimligt länge på akutmottagningarna. Närakuterna blir därför första steget i att säkerställa en snabbare och mer effektiv vård på rätt nivå för länets alla invånare.

Det är angeläget att närakuterna har tillgång till både laboratorium och röntgen, att de har samma grundbemanning och samma öppettider och att de drivs i en annan form än sjukhusakuterna. Det är just det som är poängen. Antalet närakuter, just 12 stycken, bestämde vi i samråd med branschen. De kommer att kunna behandla fler patienter med betydligt svårare typer av tillstånd än vad de gör i dagens situation.

Husläkarmottagningarna kommer självfallet att spela stor roll även för patienter med sådana akuta besvär som kan färdigbehandlas av en allmänläkare. Uppdraget till dem är också att hjälpa och lotsa patienter som de inte kan färdigbehandla så att de kommer till rätt vårdnivå.

Jag är glad och stolt över att det nu finns ett beslut om inriktningen för den prehospitala vården, en inriktning som sträcker sig fram till år 2025. Målen är högst ställda och de är uppföljningsbara. Vi har gett förvaltningen i uppdrag att stärka styrningen av ambulans-sjukvården för att få till stånd en så sammanhållen ambulanssjukvård som möjligt och en sammanhållen akutvård.

Vi vill öka möjligheterna till konkurrensutsättning och företagande. När vi ser att de medarbetare som arbetar för vår hälsa och säkerhet dagligen attackeras så måste vi faktiskt ta krafttag. Jag var tydlig i mina krav till inrikesminister Anders Ygeman. Jag krävde hårdare straff och riktade informationskampanjer för att stävja våldsbrotten mot blåljuspersonalen. Vi får aldrig acceptera sådana.

Men vi måste också själva ta krafttag mot hot och våld i våra verksamheter. Våra medarbetare ska kunna känna sig trygga i sitt arbete. De ska vara trygga i sitt arbete. De utgör inte sällan skillnaden mellan liv och död för de patienter som de ska behandla under färden. Under år 2017 kommer vi därför att inrätta ett kliniskt träningscenter för ambulanssjukvården för att öka medarbetarnas möjligheter till övning och träning. Medarbetare i ambulanssjukvården möter ofta komplexa och svåra situationer. Därför är det viktigt att de ges de här möjligheterna att träna. Den senaste tidens händelser där även vårdpersonal möts av hot och våld kräver extra insatser.

Införandet av ambulanssjukvårdens nya IT-stöd genomförs också under åren 2016–2017. Detta kommer att ge högre patientsäkerhet och bättre arbetsmiljö. Kopplingen mellan ambulanssjukvården och de mottagande enheterna, till exempel akutsjukhusen, kommer att stärkas. Målet är förstås högre patientsäkerhet, säkrare överlämnande och att mer tid kan frigöras för de riktigt viktiga utryckningarna.

I och med det nya avtalet med SOS Alarm sätter Stockholms läns landsting sjuksköterskor närmast patienten. Det gör vi för att kunna göra ännu bättre bedömningar av de riktigt allvarliga situationerna. Målet är att säkerställa att rätt resurser används till rätt patient.

Den prehospitala vården är ofta den första delen i en kedja av vårdinsatser för den enskilda patienten. Varje del måste förstås fungera bra var för sig, men minst lika viktigt är det att nätverken och kommunikationerna fungerar bra mellan de olika vårdinstanserna, för då får vi vård med patienten i centrum. Då kommer vi att kunna erbjuda en personcentrerad vård och det vill vi göra.

Anförande nr 228
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Vänsterpartiets utgångspunkt är att god hälsa ska vara jämlikt och jämställt fördelad. I dagsläget ser vi tyvärr stora skillnader i hälsa och tillgång till vård i vårt segregerade län. Undersökningar visar att kvinnor i alla samhälls- och åldersgrupper i högre grad än män drabbas av stress, ångest och kronisk smärta samtidigt som den manlige patientens vårdbehov har högre prioritet, och män har generellt kortare väntetider och får dyrare behandling än kvinnor.

För att motverka omotiverade skillnader i vård och hälsa krävs en feministisk sjukvårdspolitik. En av Vänsterpartiets satsningar är Primärvårdslyftet. Vi gör en satsning på över 300 miljoner kronor som är riktade till primärvården. Om man därtill lägger den halva miljarden i personalsatsningarna så är detta ett stort ekonomiskt tillskott till sjukvården.

Vänsterpartiet säger nej till nya vårdval, vi säger nej till vårdval geriatrik. Vi hörde sjukvårdslandstingsrådet Anna Starbrinks inlägg här alldeles nyss där hon sade att ni ger makten till professionen.

Då tänkte jag att vi kan lyssna till vad professionen säger, vi kan lyssna till Göran Stiernstedt. Han är ju väldigt professionell. Han säger att vi inte ska ha vårdval för äldre multisjuka.

Ni säger: ge makten till patienterna. Jag läser en debattartikel i Dagens Samhälle, Är vårdval det bästa för cancerpatienterna? Den är undertecknad av Prostatabröderna och Prostatacancerförbundet och de vill inte ha vårdval urologi. Därför tycker jag att vi ska lyssna till dem, därför behöver vi inte ha nya vårdval.

När Folkhälsorapporten presenterades här i salen i november förra året, så var en av företrädarna för Rinkeby vårdcentral här. Jag tror att hon satt där Annika sitter nu. Hon berättade att år 2008, då vårdval vårdcentral infördes och det nya ersättningssystemet kom till så förlorade Rinkeby vårdcentral 12 miljoner. Med den ersättning som nu gäller i primärvården från den 1 januari får Rinkeby vårdcentral 1 miljon kronor ytterligare. Sedan år 2008 har de alltså ändå förlorat 11 miljoner.

Företrädaren för Rinkeby vårdcentral jublade inte, och det gör inte jag heller. Jag blev än mer övertygad om att vård och ersättning måste ges utifrån behov och inte genom olika räkneformler som skapas här i Landstingshuset. Däremot föreslog Folkhälsorapporten att man ska återinföra områdesansvar i primärvården. Det är något som vi i Vänsterpartiet föreslår i vårt budgetförslag.

Läkarförbundet har gjort en undersökning om primärvården i Stockholms län. Den heter Diagnos på primärvården i Stockholms läns landsting. Många av de intressanta förslag som kommer från Läkarförbundet har vi redan med i vårt budgetalternativ som till exempel att säkerställa att ST-läkare bli klara, att vi inte ska fråga efter sådana detaljer som inte behövs i uppföljningarna och att tillsätta fler ST-läkare i allmänmedicin.

I den här intressanta rapporten, som jag tycker att ni alla borde läsa, kan man se att hela 57 procent av allmänläkarna menar att det ersättningssystem som vi har inom primärvården i dagsläget innebär att de bland annat inte kan arbeta utifrån etiska principer som man önskar att de kunde följa. Jag tycker att det är något att fundera på och ta till sig. Därför borde landstinget införa Hälsoval Stockholm som Vänsterpartiet föreslår.

Under valrörelsen för två år sedan talades det mycket och högljutt från de borgerliga om nedläggningar av vård som skulle inträffa om Vänsterpartiets förslag om att begränsa vinsterna i välfärden skulle genomföras. Det hörs exakt likadana högljudda tongångar från de borgerliga partierna och lobbyföretag såsom Vårdföretagarna när Repalu-utredningen kommer på tal.

Därför tänker jag att vi skulle blicka ut och se vilken politisk majoritet det egentligen är som lägger ned vård. Vi kan till exempel nämna Ersta gynekologi. Vi har haft diskussioner om MVC i Södertälje. Mira barnfysioterapi är hotad, och Södra BB och BB Sophia har lagts ned.

Jag tycker att det är så otroligt märkligt att det är under ledning av de partier som näst intill slår knut på sig själva när det gäller att tala om mångfald som alla alternativ i förlossningsvården upphör, Södra BB och BB Sophia.

Framtidsplanen talas det mycket om. Många menar att vi är mitt i genomförandet av Framtidsplanen, men det kan inte betyda mer än 400 stängda vårdplatser, precis som vi sade från Vänsterpartiet i går. Det kan inte betyda att 200 barn ska vänta mer än 90 dagar på operation på Astrid Lindgrens barnsjukhus och det kan inte betyda, som det står om i den här artikeln i Dagens landsting, att Katarina kallades ett år för sent till mammografi. Jag menar att vi kan bättre än så.

Det är inte Vänsterpartiets syn på framtidens vård. Det är tydligt i vårt budgetförslag.

Jag ska avsluta med att säga att man i år firar fyrahundraårsminnet av William Shakespeares död. Det får mig att tänka på en av hans mest berömda pjäser, Hamlet, och vara-monologen *To be or not to be*, att vara eller inte vara, som prins Hamlet säger. Det är väl det som är den stora skillnaden mellan vänster och höger – att vara eller inte vara en vara på en privatiserad sjukvårdsmarknad, eller är det helt enkelt bara patienter med behov av omvårdnad, hjälp, en som behöver sjukvårdsinsatser när vi är lite ynkliga, små, rädda och sjuka. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 229
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! På Astrid Lindgrens barnsjukhus mötte jag en familj med en åttaårig son som insjuknat i diabetes typ I. Beskedet blev en chock för familjen. Att gå på kalas gick från något roligt till väldigt komplicerat. Att sova över hos mormor och morfar blev ett krångligt projekt. Plötsligt handlade allt om sonens sjukdom. När ett barn drabbas av diabetes påverkar det ofta hela familjen.

Varje dag insjuknar två barn i Sverige i diabetes typ I. I vårt län lever ungefär 1 500 barn med diabetes typ I. Men den här familjen fick prova CGM. Det är en mätmetod som ständigt ger information om barnets glukosnivåer. Tack vare en app kan mamma och pappa i sina mobiler följa glukosvärdena från pojkens plats i skolbänken. En larmfunktion signalerar om värdena blir dåliga. Vardagen förändrades radikalt, från vaknätter till sömn, från ständig oro till ett friare liv, berättade pappan för mig.

Barn är en extra utsatt grupp inom diabetsvården. I Alliansens budget slår vi därför fast att barn som drabbas av diabetes ska få den hjälp som de har rätt till och prioriteras när det gäller möjligheten att ta del av hjälpmedel för kontinuerlig glukosmätning. För att säkerställa barns tillgång till den nya generationens hjälpmedel för glukosmätning tillför vi därför hjälpmedelsbudgeten 9 miljoner kronor. Det här är en reform som kommer att göra verklig skillnad i människors liv.

I vårt budgetförslag tillförs hälso- och sjukvården 58,2 miljarder kronor i landstingsbidrag för år 2017, vilket är 5,8 procent eller 3,2 miljarder kronor mer än i budgeten för år 2016.

Patienter ska ges vård på rätt vårdnivå. Det kan innebära att den vård som i dag bedrivs på både sjukhusen och i öppenvården utanför sjukhusen i framtiden enbart kommer att bedrivas utanför akutsjukhusen. Vårdgivarna utanför sjukhusen är därför helt centrala i denna omställning.

Vi vill att vårdvalen ska utvecklas, och vi tror att fler vårdval behöver tillkomma. Vårdval ger valfrihet och vårdvalen innebär patientmakt. Det blir patientens behov som styr, det är inte politikerna som pekar ut att det där borta någonstans finns vård, var god gå dit bort och ställ dig i kö.

Vi är många som har läst Göran Stiernstedts utredning med intresse och tagit del av de många förslag som utredningen Effektiv vård innehåller. Jag skulle vilja citera några rader.

> Den svenska hälso- och sjukvården skiljer sig från många i övrigt jämförbara länder genom sin sjukhustunga struktur. Under utredningens gång har det blivit alltmer tydligt att primärvården har svårt att klara uppdraget som första linjens vård, och Sverige får anses vara sämre rustat än många andra länder att möta demografiska utmaningar i form av en ökad multisjuklighet i takt med en åldrande befolkning. Många patienter söker sig till sjukhusakuten i stället för primärvården med följd att patienter inte sällan befinner sig på fel vårdnivå. Sjukhusens akutvård är väsentligt dyrare än motsvarande vård inom primärvården.

Det här är ganska kloka insikter.

I Alliansens budgetförslag vill vi att husläkarverksamheternas roll ska förstärkas, för de ska bli det naturliga första valet för den som är vårdsökande. Därför tillför vi ytterligare 140 miljoner kronor för förebyggande och sammanhållande primärvård. Det akuta omhändertagandet ska också förbättras nu när tre närakuter öppnar och ytterligare närakuter kommer att öppna inom kort.

För drygt ett halvår sedan, i december 2015, fattade vi beslut i HSN om en ny cancerplan som ska gälla under åren 2016–2019. Cancerplanen ska verkställas i dess helhet. Syftet med planen är att minska risken för insjuknande i cancer, förbättra omhändertagandet av patienter med cancer, att förbättra överlevnaden och minska skillnaderna mellan regioner och mellan olika befolkningsgrupper i länet.

I det korta perspektivet prioriteras en fungerande verksamhet med kontaktsjuksköterskor och individuella vårdplaner. Dessutom ska alla patienter som har fått en cancerdiagnos också få en patientansvarig läkare.

Under förra året införde vi standardiserade vårdförlopp för fem stycken tumörsjukdomar. Under år 2016 införs detta för ytterligare 13 och under år 2017 införs det för ytterligare tio tumörsjukdomar. Det här är helt fantastiskt och revolutionerar cancervården! Allt detta sker i syfte att minska väntetiderna och verka för en mer jämlik vård.

Över 30 procent av våra vårdcentraler i primärvården har nu deltagit i en utbildning om cancer och standardiserade vårdförlopp som RCC arrangerat, och detta arbete kommer att fortsätta – för varje dag räknas! Vi bygger också upp ett rehabiliteringscenter som är så efterlängtat av såväl profession som patienter.

Hela hälso- och sjukvården ska verka hälsofrämjande. Detta ska tydligt framgå i alla avtal som vi har med vårdgivare. Alla vårdgivare ska identifiera och följa upp olika riskpatienter för att förebygga komplikationer och följdsjukdomar. Gott bemötande, goda vårdmiljöer och måltider samt kulturutbud tillhör också hälsofrämjande delar av vården.

Att få barn är en livsomvälvande händelse. En positiv förlossningsupplevelse kan vara skillnaden mellan en lugn start för den lilla familjen och ett trauma och ett dåligt minne som präglar resten av livet.

Sverige har förlossningsvård i världsklass, och den måste vi våga vara stolta över. Trots det finns det mycket vi kan göra för att utveckla vården både för patienterna och för personalen som gör ovärderliga insatser varje dag. Förlossningsvården är, precis som andra former av akutsjukhusvård, svår att till hundra procent beräkna och förutse. Trots det är det vår uppgift och vårt ansvar att i så stor utsträckning som möjligt möta de olika önskningar och behov som finns från blivande föräldrar i vårt landsting.

Från januari till april i år har det fötts 590 barn i veckan i vårt landsting, och på en månad föds det lika många barn i Stockholms läns landsting som på ett helt år i Västmanlands län eller Dalarnas län. De senaste sex åren har vi slagit rekord i antalet födslar. Jag tror inte att någonting tyder på att den trenden ska komma att brytas.

Det senaste halvåret, efter beskedet om BB Sophias stängning, har den debatt som förts präglats av bilden att förlossningsvården skulle stå vid ruinens brant, att vården inte är patientsäker och att det inte görs några kejsarsnitt på sommaren. Det stämmer inte. I slutet på maj gjorde jag och mina allianskollegor ett studiebesök vid förlossningen och BB vid Södertälje sjukhus. Vi satsar nu 10,8 miljoner kronor på att utveckla förlossningsvården i Södertälje. För bara ett antal år sedan stod sjukhuset inför ett nedläggningshot, men nu blomstrar det och detta sker tack vare förlossningsvården.

Studiebesöket var ett fantastiskt tillfälle att få prata med personalen och träffa nyblivna föräldrar som är så där härligt lyckliga över en ny familjemedlem! Åtta barnmorskor har rekryterats från Södra BB, och de jobbar nu med att implementera det arbetssätt och de arbetsmetoder som de hade då Södra BB fortfarande fanns kvar.

Totalt har tolv nya barnmorskor anställts och verksamheten ökas nu med 30 procent. Allt fler stockholmare kommer att se dagens ljus vid Södertälje sjukhus.

Den situation som vi står mitt i är ändå bekymmersam, och vi har behövt agera snabbt för att kunna säkerställa tillräckligt antal förlossningsplatser. Vi har nu gått från sju kliniker till sex, och vi har tät samverkan mellan alla förlossningsenheter. Detta har varit helt avgörande för att vi ska klara av alla förlossningar som vi väntar.

På kort sikt har vi satt in en rad åtgärder. Jag ska nämna några av dem. Vi har ett sommarpaket på 15 miljoner kronor som räcker till bland annat 1 000 kronor mer i ersättning till förlossningsklinikerna per förlossning. Det kan också användas som bonus till barnmorskor som tar extra pass eller skjuter upp eller delar upp sin semester.

Vi har infört ett kapacitetstak som sätter en begränsning då det är fullt på en klinik. Syftet med detta är att upprätthålla patientsäkerheten och underlätta planeringen för klinikerna. En förstudie är startad och den handlar om att öppna en ny förlossningsenhet vid Huddinge sjukhus. Förra veckan lanserades också en stor informationskampanj med riktade fakta till föräldrar, och den ska garantera en säker graviditet och förlossning.

På lång sikt tror jag ändå att vi behöver ta nya tag för förlossningsvården i Stockholm för att den ska återfå det förtroende som den förtjänar och för att alla blivande föräldrar ska känna sig trygga och få sina behov mötta.

Arbetet på S:t Göran går enligt plan, och förlossningskliniken där kommer att kunna klara 4 000 födslar per år.

Det finns ändå anledning att vara självkritisk. Förlossningsvården i länet är inte i den situation som jag önskar att den vore i just nu. Jag säger detta uppriktigt och öppet inför er alla. Vi har mycket att lära av BB Sophia och, tro mig, jag kommer att göra allt som står i min makt för att säkerställa att tillgången på förlossningsplatser kommer att vara långsiktigt garanterad.

Jag vet att ni i oppositionen kommer att angripa mig som ansvarigt landstingsråd och inte minst vårdval förlossning. Det är er roll och uppgift att granska oss. Men att skrota vårdval förlossning vore fel väg att gå. Jag har fått en mängd brev från föräldrar, från barnmorskor och läkare. Men inte ett enda av dem kräver att vårdval förlossning ska skrotas – inte ett enda. Tvärtom tolkar jag dem som ett försvar för valfriheten. De betonar vikten av mångfald. Därför blir min fråga till Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet denna: Vilket är ert svar till dessa föräldrar som vill ha möjlighet att välja?

Utan vårdval hade det aldrig blivit något BB Sophia. Olika inriktningar och familjenära vård skulle vara en omöjlighet.

Nu är det dags att ta nya tag. Vi ska utveckla vårdval förlossning, utforma det smartare och, om det behövs, också med hårdare kontroll.

I Alliansens budgetförslag har vi gett hälso- och sjukvårdsförvaltningen i uppdrag att utarbeta en långsiktig plan för hur förlossningsvården i länet ska utformas och hur vi bäst bemöter de förväntningar som finns från blivande föräldrar. I det här arbetet är det trygghet, patientsäkerhet och valfrihet som är ledord.

Jag har med mina allianskollegor också tagit initiativ till breda dialogmöten till vilka vi har bjudit in föräldrar, intressenter, vårdpersonal, fackliga företrädare, brukare, special-sakkunniga sjuksköterskor och vårdsakkunniga sjuksköterskor. Organisationen Födelsevrålet, som någon nämnde tidigare, finns också med i arbetet och vi för en kontinuerlig dialog.

Utöver det som jag har räknat upp nu kommer vi att satsa 113 miljoner kronor på olika insatser för att förbättra kvinno- och förlossningsvården i Stockholms läns landsting. Det här kan ske tack vare att vi får pengar från staten genom en överenskommelse via SKL. Det

handlar om att minska antalet kejsarsnitt, minska förlossningsskadorna och framför allt att förebygga dem, att flytta ut en del öppenvårdsbesök från förlossningsklinikerna, att erbjuda hemma-BB och att utveckla ersättningssystemen så att de i större utsträckning tar hänsyn till kvalitet och mycket, mycket mer.

En annan utmaning som vi står inför är den vård som ges till våra allra minsta invånare, de som har fötts alldeles för tidigt och behöver extra hjälp och omvårdnad den första tiden. Till stor del handlar det om att vi och resten av landstingen och regionerna inom den här delen av vården har brist på specialistsjuksköterskor. Så är det trots att vi i Alliansen redan år 2013 satsade på extra utbildningsplatser för just specialister inom neonatologi. Vi satsade 22 miljoner kronor på detta.

Vi ska nu utarbeta ett nytt vårdprogram för neonatalvården för att åstadkomma en sammanhållen vårdkedja för de minsta barnen, för att använda resurser effektivt och för att se till att samverkan mellan de olika klinikerna fungerar väl. Som ett led i en effektiv och säker vård bedömer vi att neonatalvården inte bör spridas ut på många olika platser.

Vi vill att nyfödda barn på en neonatalavdelning alltid ska bo nära eller tillsammans med sina föräldrar för att ge barnet och familjen de allra bästa förutsättningarna. Vi slår därför fast i vårt budgetförslag att neonatalavdelningarna alltid ska vara familjeanpassade.

Jag har nu pratat ganska mycket om förlossningsvården, men jag tycker att det är på sin plats i det läge som vi befinner oss i.

Jag svarar gärna på frågor. Jag för gärna en diskussion om detta, om hur vi i vårt landsting skapar Sveriges bästa och tryggaste förlossningsvård.

Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 230
P e r C a r l b e r g (SD): Ordförande, ledamöter! Vi sverigedemokrater tror på en politik där måttlighet och ekonomisk eftertänksamhet ska sättas i främsta rummet. I vårt budgetförslag ger vi utrymme för att ekonomiska resurser kan tilldelas områden som kan komma att behöva ett extra tillskott under året som kommer då mörka moln syns allt tydligare på den tidigare molnfria himlen.

Vi prioriterar om och ändra där dagens övriga politiker inte vill peta. Vi står inför utmaningar, som det så vackert heter på nysvenska. Vi står till och med inför stora utmaningar. Översatt till svenska betyder det att vi står inför en tid av svåra prövningar.

Vårt välfärdssamhälle håller på att försvinna. Vår infrastruktur och vårt sociala trygghetssystem hänger inte längre med. I stället för en lugn och naturlig tillväxt forceras det fram byggen och spårdragningar både här och där. Snart ska även naturreservaten ge vika för den vansinniga byggivern.

Vi ställer oss försiktigt positiva till vårdval förlossning. Vi kräver dock att bättre kontroll görs av de vårdgivare som utför vårdval. På det här området vill vi ha en betydligt bättre uppföljning som ska ske fortlöpande. Patienternas bästa måste alltid komma i första hand.

Vi kommer även i vårt budgetförslag att effektivisera och modernisera tolkservicen. Vi kommer att försöka se till att videotolkning eller tolkning via länk blir standard inom Stockholms läns landsting.

Jag var på Mälardalsrådet för några veckor sedan och då var även innovationslandstingsrådet på plats. Där sade han bland annat att om man vårdar folk i hemmet – jag tror att det handlade om hemtjänsten – och vårdtagaren inte ville ha folk där så kunde man sätta upp en

kamera i hemmet. Då slapp man göra nattliga besök om vårdtagaren inte ville ha det. Detta är ju en del i innovationsutvecklingen, och därför tycker vi att vi även i innovationens namn kan effektivisera tolkservicen på sjukhusen.

Vi vill även införa koordinatörer som kan hjälpa barn och föräldrar till barn med funktionsnedsättningar att manövrera i den byråkratiska djungeln och hjälpa till med kontakter mellan handläggare och stödpersoner.

För att få anställda att jobba inom landstinget tror vi att personalbostäder kan vara något som kan göra det mer attraktivt att söka sig till Stockholms läns landsting. Bostäder är ju, trots den forcerade byggtakten, en bristvara, och i och med att man kan erbjuda en bostad så kan det vara en bidragande orsak till att människor vill söka sig till Stockholms läns landsting för att arbeta.

Tryggheten för personer med hörselnedsättningar måste ses över och förbättras. I våra lokaler vill vi att landstingsinrättningarna ser över tryggheten i form av ljus- eller blinksignaler och någon form av vibrationer vid larm. Vidare tycker vi också att tolkservicen för döva kan förbättras.

Vi vill även att personer med nedsatt syn ska få det lättare att orientera sig i landstingsrelaterad terräng. Informationssystemen bör göras mer tillgängliga för synskadade, personlig service och eventuellt talande biljettautomater ska införs på fler ställen.

Små barn bör ha rätt till specialistläkare, redan vid kontakten med husläkarna, som tidigt kan ställa rätt diagnos och inleda behandling så att oroliga föräldrar snabbt kan få större säkerhet rörande barnet och den vård barnet kan få.

Vi står upp för barnen när vi säger att medicinska och kirurgiska ingrepp på barn och omyndiga personer utan föreliggande medicinska skäl inte bör vara tillåtet inom Stockholms läns landsting. Om man efter 18 års ålder på grund av religiösa, kulturella eller etniskt grundade särkrav vill göra detta ingrepp får man vända sig till en annan vårdgivare eller betala ingreppet själv.

Handikapporganisationerna, som gör en fantastisk insats, har inte fått någon uppräkning på många år. Här finns det – i alla fall om vi får bestämma – utrymme för att ge dem några miljoner extra. Det har vi utrymme för i vår budget.

Ytterligare en nämnd som kan behöva tilldelas medel är patientnämnden. Här skulle vi kunna skjuta till ett antal miljoner för att de ska kunna möta den hårda belastning som nämnden har fått. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har lagt några miljoner på den nämnden också.

I en debattartikel under året har vi berört problemet med att nyanlända inte vill hälsoundersöka sig. Vi anser att Stockholms läns landsting bör markera och tala om att det är orimligt att man inte vill genomgå hälsokontroll. Det är av vikt både för den nyanlända, att hjälpa till så att sjukdom upptäcks och eventuellt botas, och för befolkningen i övrigt, att inte sjukdomar som har ansetts försvunna nu dyker upp igen. När vi skrev vår debattartikel var det över 57 procent som inte ville genomgå hälsokontroll. Ett krav kan vara att det ska ingå i asylprocessen. Den kanske inte ska fullföljas om man inte vill genomgå hälsokontroll.

Vi tycker fortsättningsvis, precis som i vår motion, som för övrigt ansågs besvarad, att EU-medborgare i första hand bör finansiera sina sjukbesök själva. Saknas resurser ska man i andra hand fakturera via EU-landets ambassad. Det kan vara svårt, men vi kan ändå köra på den linjen, med tanke på att det saknas sjukförsäkringskort för många av de rumänska medborgare som vistas i Sverige. Självklart ska vi som landsting följa svensk lag, och vård ska inte nekas. Men 32 miljarder har Rumänien fått för att ta hand om sina medborgare som

finns här i Sverige på gatorna. Någonstans bör vi markera mot Rumänien: Ni får faktiskt betala för er.

Vi kunde läsa i tidningarna att förlossning utöver budget fick 15 miljoner och att barncanceroperationer på Astrid Lindgrens barnsjukhus inte kunde genomföras på utsatt tid. Vi lever i en tid av prövningar. Ett så fantastiskt fint land har på kort tid gått från att vara ett föredöme till att bli ett land där vård eventuellt inte kan utlovas. Vi har ordnat ett självförvållat kaos.

Med vår budget kan vi fördela medel till både förlossning och barncancer. Vi gör en stor satsning inom psykiatrin, där vi skjuter till 80 miljoner till barn- och ungdomspsyk och 80 miljoner till vuxenpsykiatrin.

Med det sagt yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 231
Kent Ivarsson (C): Herr ordförande, ledamöter, lyssnare! Jag är glad och stolt att få prata om Alliansens budget för hälso- och sjukvården. Vi befinner oss numera i historiskt stora investeringar inom sjukvården, samtidigt som vi har hög kostnadsökningstakt för driften i vården. I detta läge är det viktigt att ta ansvar, att göra rätt prioriteringar och att lägga fram en budget i balans, som Alliansen har gjort.

Ledamöter! Vi är på rätt väg. Vi står inför stora utmaningar när det gäller hälso- och sjukvården i landstinget. Projektet Framtidens hälso- och sjukvård, som ligger till grund för hur vi ska organisera vården, börjar få genomslag. Framtidsplanen innebär omfattande förändringar i uppdragen för akutsjukhusen. En stor del av den vård som tidigare gavs på akutsjukhusen förs nu successivt över till andra vårdgivare.

I maj månad togs, precis som Ella Bohlin och Marie Ljungberg Schött sade, första steget när det gäller beslut om öppnande av tre närakuter på Rosenlunds sjukhus samt vid Karolinska sjukhuset i Solna och Danderyds sjukhus. Det är ett steg i rätt riktning för att få en bättre styrning av det akuta omhändertagande. Därför är det viktigt med nya, större närakuter med labb och röntgen samt med öppettider från 8 till 22 varje dag.

Men Centerpartiet vill gå ett steg längre i närodlad vård, så att det ska finnas möjlighet att snabbt få träffa läkare och sjuksköterskor på sin egen vårdcentral även på kvällar och helger. Därför kommer vi att verka för att den nya närakutstrukturen kompletteras med en utredning av vårdcentralernas öppettider.

En annan åtgärd för att minska belastningen på akutsjukvården är att förbättra öppenvården. Ett bevis på detta är att allt fler tar del av vårdformen avancerad sjukvård i hemmet. Det är mycket bra. Bland annat undviker man smittorisker och liknande på akutsjukhusen.

Vi står också inför en stor utmaning att ge våra äldre god och inte minst rätt vård genom att öka kunskapen om sjukdomarna hos äldre, som ofta är multisjuka. Vi står inför en fördubbling av antalet patienter över 85 år inom en nära framtid. Detta kommer att ställa höga krav på geriatriken och äldremottagningar inom primärvården som nu har börjat inrättas. Jag tror att det är 19 som finns i dagsläget.

Allt fler invånare drabbas av cancer, och allt fler lever längre efter en cancerdiagnos. Cancervården måste ha hög kvalitet och vara trygg med ett tydligt patientfokus och ett helhetsperspektiv. Under 2016 genomförs en omorganisation som koncentrerar uppdraget inom cancervården till tre sjukhus. En viktig fråga är patientens möjlighet att delta i klinisk forskning.

Ordförande! Valfrihet är en självklarhet för Alliansen. För Centerpartiet är ökad patientmakt och valfrihet en självklarhet. Det handlar om att själv få välja den läkare som man känner förtroende för, att själv få bestämma att man vill byta vårdcentral, att verkligen få makt som patient.

Men det är inte bara en frihetsreform, utan det är också kanske den enskilt viktigaste jämställdhetsreform som den här församlingen har beslutat om. Den har inte minst gett kvinnor – som tidigare var fastlåsta i offentlig sektor utan möjlighet att byta arbetsgivare – möjlighet att starta företag och att påverka sin karriärmöjligheter.

Framför allt har vårdvalet gett en fantastiskt bra effekt för patienterna, som har fått fler vårdcentraler, särskilt i ytterområden, och minskade köer för att komma till vården.

Oppositionen är i grunden kritisk till valfrihetsreformer. Vinster och företagande är inte era favoriter, helt enkelt. Men att ni fokuserar på vinster i välfärden gör att ni missar målet. Den som lyckas generera vinster i en verksamhet med hög kvalitet till det pris landstinget betalar har inte på något sätt missgynnat skattebetalarna. Därför bör den som värnar skattebetalarnas intressen främst fokusera på att ställa krav på kvalitet och kvalitetsuppföljning.

Vi värnar om vårdvalet. Därför är det viktigt att det fungerar och att det är kostnadseffektivt. Kostnadsökningen inom vissa vårdval är jag helt övertygad om att vi kommer att ta tag i på bästa sätt. Det är bra att det skruvas i systemen. Det är olika åtgärder som kommer i fråga för att få bukt med de höga kostnaderna. Vi ska möta de ökade kostnaderna inom vissa vårdval genom differentierade nivåer och tydligare förfrågningsunderlag, och möjligtvis kan remissförfarande komma i fråga.

Vårdval Stockholm är här för att stanna. Jag är glad för att vi nu kommer att införa vårdval också inom geriatriken och se över fler områden där vårdval kan införas.

Ett annat revolutionerande område för ökad patientmakt, effektivitet och kvalitet är det arbete som sker med e-hälsa och olika e-tjänster i landstinget. Det ger patienten ökad insyn i sin behandling. E-hälsa ger oss helt andra förutsättningar för att utveckla och förbättra den förebyggande vården, just genom att möjliggöra stöd för egenvård, som är viktig i många tillfriskningsprocesser.

En förutsättning för att nätverkssjukvården ska fungera är en stark och fungerande primärvård. Vi tillför nu pengar till primärvården just för att stärka och förbättra förutsättningarna för husläkarverksamheten.

Herr ordförande! Förebyggande vård blir allt viktigare. Att satsa pengar på förebyggande åtgärder är ett sätt att spara pengar för framtiden men framför allt ett sätt att öka hälsan och livskvaliteten hos människor. Här finns många landstingssatsningar, men det finns också orosmoln. Om vi inte lyckas ta nya grepp mot överanvändningen av antibiotika kommer vi inom ett antal år att se helt andra utmaningar framför oss.

Antibiotikafrågan är en av de stora globala utmaningarna. Centerpartiet kommer alltid att vara central för att få ned antibiotikaanvändningen i landstinget. För att klara detta krävs det nya grepp, och vi är glada för att vi har fått gehör för detta genom ökade insatser i Alliansens budget.

Centerpartiet vill också prioritera de mest utsatta i samhället. En sådan grupp är injektionsmissbrukare. I Stockholm gjorde 1 600 personer över 20 000 besök i verksamheten för sprututbyte förra året. De kommer för att få sprututbyte, men de vill också träffa läkare och sjuksköterskor, kuratorer, barnmorskor och tandläkare. En utvärdering som har gjorts visar att verksamheten behövs och gör skillnad. Centerpartiet vill att dessa verksamheter ska permanentas.

En annan del av god vård är en god måltid för patienten. Ökad matglädje, hållbara patienttider, höga krav på djurskydd och krav på låg användning av antibiotika i djurproduktion är viktiga ledstjärnor i landstingets satsning på hållbara patientmåltider.

Sammanfattningsvis vill vi i Centern se en god vård med hög kvalitet och säkerhet, en vård som är tillgänglig för patienten där man får ett bra bemötande och känner förtroende för vårdgivaren. Det handlar också om en vård som tillhandahåller olika alternativ, en mångfald som snabbar på utvecklingen av en modern organisering av vården. Vi stärker vår modell för framtidens hälso- och sjukvård, och vi tar ansvar för en god och säker vård för hela länet.

Jag vill härmed yrka bifall till Alliansens förslag till budget för hälso- och sjukvården.

Anförande nr 232
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Tack för ett fint anförande, Anna Starbrink! En hel del av det du sade håller jag faktiskt med om. Det fanns mycket klokhet i ditt anförande, och så fanns det ett och annat som vi säkert behöver diskutera lite mer.

Jag är bekymrad över hur det står till med kostnadsökningstakten. Jag vet att Torbjörn Rosdahl också är det. Ni skriver i er budget att kostnaderna inte får öka mer än lite drygt 3 procent om året och att vi i annat fall kommer att stå inför mycket allvarliga bekymmer i landstinget framöver.

Då kan jag notera att ökningen av kostnaderna för köpt vård för närvarande ligger på 7,8 procent och att hälso- och sjukvårdsförvaltningen säger att vi riskerar att få ett underskott för hälso- och sjukvårdsnämnden på 300–400 miljoner kronor.

Vilka åtgärder har du tänkt vidta för att hantera det?

Anförande nr 233
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Att ta ansvar för ekonomin, Dag, och att arbeta för en bra kostnadskontroll är såklart en viktig uppgift för oss, för att vi ska kunna genomföra de reformer som vi vill genomföra och utveckla vården på det sätt som vi tror att patienterna har nytta av.

Vi tar ekonomin på största allvar och arbetar kontinuerligt med att dämpa kostnadsökningstakten. Den stora utmaningen har varit inne på sjukhusen. Jag tycker att sjukhusen har arbetat väl och har lyckats dämpa kostnadsökningstakten.

När det gäller kostnadsökningar i vårdvalen har jag många gånger sagt att det finns ett fåtal vårdval där vi behöver göra justeringar. Dem ska vi gärna diskutera med er.

I förlängningen av din fråga ligger att du själv gärna vill låta bli att införa fler vårdval och lägga mycket kraftiga besparingar på de vårdval som vi har. Jag kan säga att vi inte kommer att gå med på det, för här handlar det om människor av kött och blod som behöver vård.

Att göra justeringar och ta ansvar är Alliansens linje. De brutala grepp som ni står för i den öppna specialistvården kommer vi inte att gå in på.

Anförande nr 234
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Anna! Risken är tyvärr överhängande att om vi inte får kontroll på kostnaderna inom den köpta sjukvården blir det mer besparingsbeting på de verksamheter som inte ligger i vårdvalen, som sjukhusen och andra områden.

Jag kan inte låta bli att notera att vi har ett 30-tal vårdval, att vi har skenande kostnader inom den köpta sjukvården och att ni misslyckas med tillgängligheten i vårt landsting. Det borde ändå betecknas som ett totalt misslyckande rakt igenom, skulle jag vilja säga.

Anförande nr 235
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Vårdvalet är i stora delar en succé. Stockholmarna har fått bättre tillgång till vård. Tusentals människor har fått snabbare tillgång till vård.

Påståendet att tillgängligheten blir sämre med vårdval är befängt, Dag Larsson. Tillgängligheten har ökat kraftigt i vårt län sedan vi införde vårdval. Vi vet i dag hur kösituationen ser ut. Vi kan se och följa den, vi kan utveckla vården, och fler vårdgivare får chansen.

Ni vill ha färre vårdgivare. Hur det ska kunna kapa köer är helt obegripligt.

Anförande nr 236
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Jag begärde replik på Anna med anledning av att du sade att vi inte ska detaljstyra vården. Här har vi ett problem, för det är precis det som primärvården lyfter upp som ett problem: De är detaljstyrda, men de är detaljstyrda genom de program som de arbetar under inom vårdvalet.

De säger med stark tydlighet: Finns det inget värde i att rapportera in, ge oss då åtminstone tid med patienterna, i stället för att vi ska göra för mycket rapporteringar! Det betyder att vi från Miljöpartiet förordar att vi tittar över vårdvalen utifrån en tillitsreform, där vi säger att vi måste ha tilltro till att primärvården och vården kan göra goda prioriteringar.

Anförande nr 237
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag är stolt över den politik som vi för i landstinget. Jag lyssnade på ditt inledningsanförande, Susanne. Men jag uppfattade inte att du nämnde patienten mer än kanske någon enstaka gång. Det handlade väldigt mycket om systemet, organisationen och politikernas möjlighet att styra. Jag tror att det går en skiljelinje där i synen på våra verksamheter.

Jag tar gärna bort onödiga indikatorer och onödig detaljstyrning. Kom gärna med förslagen, Susanne! Vi har ju en bra överenskommelse om primärvården. Låt oss arbeta vidare med den, men var gärna konkret! Jag är helt öppen för att minska byråkratin.

Anförande nr 238
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Om patientens behov ska styra måste vi också göra de prioriteringar som är viktiga utifrån att vi behöver uppnå en jämlik vård och de mest sjuka patienterna behöver få komma fram till vården och kunna få en sammanhållen vård, där vi bistår dem eftersom de inte alltid mäktar med att ta beslut. Jag tänker på de äldre men också på de multisjuka. De behöver känna att de har vårt stöd. Patientfokus är absolut prioriteringen – inte vårdgivarfokus.

Anförande nr 239
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Vi ska behandla tertialbokslutet januari–april 2016 på hälso- och sjukvårdsnämndens möte nu på tisdag.

Förvaltningen skriver bland annat: ”Betydande underskott beräknas inom primärvård för husläkarverksamhet främst medicinsk service och hemsjukvård, samt vårdvalen barn- och ungdomsmedicinska mottagningar, primärvårdsrehabilitering och rehabilitering för långvarig smärta.”

Då tänkte jag fråga Anna Starbrink, som man tydligt förstår gillar vårdval: Hur ser du på detta att vissa vårdval och kostnader får dra iväg? Drar det iväg är det ju någon annan som får betala, eller också måste man tillföra mer resurser.

Anförande nr 240
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Vi vet vad Håkan tycker om vårdval. Han gillar inte vårdval. Jag tycker att vi ska ta ansvar för de vårdval som vi har och göra nödvändiga justeringar för de fåtal vårdval där vi ser att kostnaderna sticker iväg utan att det ger mer hälsa.

När ni lägger besparingsförslag och vill att vi stoppar vårdval är det patienterna som det handlar om. Du nämner vårdval smärta och stress. Ja, det är ett av de områden där vi ser att ohälsan ökar mest. Det är klart att vi måste se till att de människorna får vård. Det var inte möjligt tidigare, och det var osynligt för oss. Nu ser vi det. Då kan vi arbeta med den frågan.

Självklart är vi beredda att justera de vårdval där vi ser att kostnadsutvecklingen blir ohållbar. Men det går en skarp skiljelinje här, för du vill ju inte ha några vårdval – du vill ta bort vårdgivarna från det här området.

Anförande nr 241
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Anna! Absolut ska de som har långvarig smärta få vård. Men menar du att förvaltningen har fel när de skriver att kostnaderna drar iväg? Behöver man inte vidta åtgärder? Tänker du tillföra mer resurser eller låta någon annan betala? Oavsett om vi diskuterar skattepengar måste man ju prioritera.

Min ingång när det gäller vårdval, Anna, är: Vårdval har inte löst vårdens utmaningar. Det säger vi gång på gång. Jag skulle önska att du kunde ta till dig det.

Anförande nr 242
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Håkan! Försök ta till dig att vi från Alliansens sida tar ansvar och kommer att göra justeringar i vårdvalen. Men det står i skarp kontrast till din linje, att vi ska avskaffa vårdvalen. Jag tror att det behövs fler vårdgivare i vården. Du vill ha färre.

Anförande nr 243
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag vill fortsätta att prata om vårdval, Dag. Du tog upp det i ditt inledningsanförande och lyfte fram problemen med vårdval. Ni har lagt en kraftig besparing på vårdvalet eller egentligen de patienter som har sökt vård inom den öppna specialistvården.

Jag vill ha ett ärligt svar från dig. Var ska ni lägga de här besparingarna? Jag ställde frågan redan i går men fick inget svar. Jag hoppas på ett svar i dag.

Anförande nr 244
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag frågade Anna alldeles nyss hur man ska hantera situationen att den köpta vårdens kostnader har ökat med 300–400 miljoner kronor mer än vad som finns budgeterat. Men jag tyckte inte att jag fick något tydligt svar på den frågan.

Vi menar att vi behöver mer sjukvård i det här länet. Det är frapperande att se att vårdvalens kostnader ökar så mycket mer än för annan sjukvård i länet. Det tycker jag att det finns skäl att fundera över.

När du, Anna, säger att vi ska rulla ut nya vårdval på löpande band – att allt ska lösas med vårdval – tror jag att du bygger in en kostnadsbomb som i sin förlängning faktiskt kommer att äventyra sjukvården för alla stockholmare.

Anförande nr 245
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Vi behöver fullfölja Framtidens hälso- och sjukvård. Vi behöver se till att människor kan få den bästa vården på den nivå som de behöver det. I många fall innebär det vård i den öppna specialistvården.

Vårdvalen har inneburit att förändringen faktiskt händer, att sjukhusen kan minska sitt vårdgivande och att fler i stället kan få vård utanför sjukhusen. Det är en positiv utveckling. Vårdvalen har varit viktiga på det området.

Jag ställde en fråga till dig, Dag: Vilka är det du ska spara på? Vilka patienter ska inte längre få lov att gå till sin läkare i vårdval? Kan du svara på den frågan! Ni ska ju spara hundratals miljoner på vårdvalen.

Jag vill veta: Vilka patienter ska inte få vård? Ni måste kunna svara på den frågan. Det är patienter därute som undrar. Är det min vård som ska försvinna? Svara på den frågan, Dag! Så svårt kan det inte vara.

Anförande nr 246
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Det är inga patienter som ska bli av med sin vård. Däremot går det att organisera vården på ett smartare och icke kostnadsdrivande sätt jämfört med vad du har föreslagit.

Anna! Du var jätteduktig på att citera mig alldeles nyss, när du berättade vad jag sade i talarstolen. Men en sak som du förbigick med tystnad var att dina vårdval leder till att vi får väldigt stort vårdutbud för dem som bor i Stockholms innerstad och i nordostkommunerna. Däremot får resten av länets invånare ett uselt vårdutbud.

Hur kan det komma sig att 99 av 123 gynmottagningar ligger i Stockholms innerstad? Du bygger ut vårdutbudet för de rika och friska i länet. Det är inte anständigt, tycker jag.

Anförande nr 247
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag har en replik till Dag och skulle vilja börja i en annan ända. Du säger att du är orolig för hur vi ska klara ekonomin. Det tycker jag inte att du behöver vara. Om du tittar tillbaka på hur det har sett ut under de år när vi har haft majoritet – som börjar bli rätt många – ser du att vi har klarat ekonomin varje gång. Men det betyder inte att vi inte behöver vidta åtgärder – det tror jag att du förstår.

Min fråga till dig gäller följande. När jag tittar i din budget ser jag att ni säger att ni vill finansiera en stor del med att ta bort byråkrati och ta bort konsulter. Då undrar jag: Hur tänker du där? Samtidigt lägger ni många fler arbetsuppgifter på förvaltningen.

Ni funderar aldrig över att konsulterna gör en himla massa saker. De producerar vård. Tar man bort dem måste någon annan bedriva den vården. Jag kan inte se att ni för tillbaka några pengar till en stärkt förvaltning, ett stärkt SLSO eller något annat som ska bedriva den vården.

Man kan liksom inte trolla och bara ta bort privata konsulter eller andra som gör ett fantastiskt bra arbete och tro att pengarna bara finns och kan användas till vad som helst, utan att fundera över vilket jobb de gjorde och vem som ska göra det i framtiden.

Anförande nr 248
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Ibland blir man förvånad när man får frågor och när man funderar över vem frågeställaren är. Marie Ljungberg Schött satt ju i den här församlingen när några av landets enda landstingspolitiker inte fick ansvarsfrihet. Det var när ni hade kört ekonomin i det här landstinget till ett kraftigt underskott 2002. Det var ett miljardunderskott i Stockholmslandstinget – i storleksordningen 4,5 miljarder kronor. Och så får jag en fråga om ekonomiskt ansvarstagande!

Ni lärde er något av det som hände, för ni förlorade valet därför att ni körde landstingsekonomin i botten.

Det är klart att om man bygger vårdvalssystem där kostnaderna ökar med 8 procent om året – det är så mycket som kostnaderna för köpt vård ökar i det här landstinget – blir frågan än mer obegriplig. Det finns smartare sätt att organisera vården på i det här landstinget.

Anförande nr 249
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag kan bara konstatera, Dag, att du inte har svarat på frågan: Vem ska göra allt det jobb som konsulterna gör?

Beträffande det gamla som du tar upp, hur det var förr i världen: Den gången hade vi under en oerhört svår mandatperiod betalat tillbaka en vårdskuld till alla stockholmare. Det var väldigt långa köer innan. Efter den mandatperioden var de helt borta.

Jag tycker att du borde skämmas för köerna. Vad du gör nu i er budget är att ta bort en massa bra vård utan att ersätta den med något annat, eftersom du tycker att du behöver pengar i budgeten.

Anförande nr 250
Landstingsrådet L a r s s o n (S): En effekt av att ni körde landstingets ekonomi i botten var att landstinget tvingades höja skatten med 2 kronor, och vi har nu landets högsta landstingsskatt. Sedan har ni styrt landstinget i tio år, och vi har fortfarande 2 kronor högre skattesats än när ni ställde till med den ekonomiska katastrofen i början på 2000-talet. Det tycker jag är värt att tänka på.

Anförande nr 251
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag har en fråga om vårdval förlossning till Dag Larsson. Vi har tydligt hört er säga – och också läst i ert budgetförslag – att ni vill avskaffa vårdval förlossning. Det är förmodligen upphandling som ska ersätta vårdvalet. Det innebär att vi flyttar makt från patienterna, i det här fallet de blivande föräldrarna, till oss politiker.

Som du vet, Dag, är BB Stockholm en mycket uppskattad förlossningsklinik. Den är mycket populär. Många vill välja den för att föda sina barn där. Den ägs i dag till hälften av landstinget och till hälften av Praktikertjänst och bedriver god vård med hög kvalitet.

Min fråga är: Vad tror du händer med BB Stockholm om ert förslag går igenom?

Jag har en fråga till som gäller förlossningen vid S:t Görans sjukhus. Vi har flera gånger hört er säga att det kommer att gå mycket snabbare att få fram förlossningsplatserna vid S:t Göran om vi bara skrotar vårdvalet. Jag har träffat ledande chefer vid S:t Görans sjukhus

och de som är ansvariga för projektet för den nya förlossningen, tittat på ritningar och gått igenom olika handlingar som har med de tekniska detaljerna att göra.

För mig är det helt outgrundligt hur man genom bara upphandling skulle kunna snabba på en byggprocess. Hur kan det gå snabbare att få fram den fysiska byggnaden? Har ni något magiskt trollspö? Kan ni bygga på något annat sätt?

Anförande nr 252
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Här får jag frågor av det ansvariga landstingsrådet, som under sin ansvarstid har sett till att två förlossningskliniker i vårt landsting har fått stänga, vilket har inneburit att valfriheten har minskat.

Självklart kommer BB Stockholm att finnas kvar. Det är en fantastisk verksamhet. Vi borde ha fler verksamheter som BB Stockholm även framgent.

Jag är övertygad om att om du och dina kollegor hade legat på Stockholms stads planprocess och hade legat på S:t Görans sjukhus mer, då hade vi redan i dag haft en förlossningsklinik på S:t Görans sjukhus. Vi hade kunnat se behovet av S:t Görans förlossningsklinik för många år sedan.

Jag är mycket fundersam över den saktfärdighet i utbyggnaden av förlossningsvården som jag tycker har präglat ert styre. Ni har litat på marknaden och litat på att privata vårdvalsaktörer ska bygga nya förlossningskliniker. Men det sker inte, utan det krävs politiska beslut och politiskt ansvarstagande.

Anförande nr 253
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Jag tycker att det är magstarkt att garantera att BB Stockholm ska finnas kvar. Det kommer inte alls att kunna garanteras, om det blir upphandling. Det är inte säkert att den part som i dag driver verksamheten vinner den processen.

Jag tycker att det är väldigt märkligt att anklaga oss för att inte ha legat på era partikollegor, de rosarödgröna, i Stadshuset för deras stadsplanering. Det är jättekonstigt, Dag!

Anförande nr 254
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag är historielärare, så jag tycker att det är jätteviktigt att komma ihåg vad som har hänt tidigare. Låt mig tänka efter: Vilka var det som styrde här och i Stockholms stad före 2014? Kan det ha varit Alliansen? Låt mig tänka på saken!

Anförande nr 255
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Susanne! När jag läser i ert budgetförslag, i det kapitel som handlar om hjälpmedel, ser jag en sak som ni föreslår där som jag inte riktigt får att gå ihop.

Vi är intresserade av att pengarna hela tiden ska användas där de gör absolut mest nytta för patienterna. Vi är också intresserade av att ta del av effektiviseringskrav och annat som kan spara in pengar till landstinget, för att vi ska kunna lägga dem på de allra mest sjuka och behövande.

Ni skriver i ert budgetförslag att ni vill återta hjälpmedelsupphandlingarna i egen regi och att ni därmed ska spara 8 miljoner kronor per år. Då undrar jag, Susanne: Vill ni avskaffa Hjälpmedel Stockholm och ta tillbaka den verksamheten, så att vi på förvaltningen ska upphandla alla typer av hjälpmedel, när andra landsting gör precis tvärtom med annan

inriktning och gör som vi, lägger upphandlingarna utanför förvaltningarna? Jag får inte ihop hur ni ska kunna spara 8 miljoner kronor på det.

Anförande nr 256
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): När det gäller hjälpmedelsfrågorna behöver vi vara betydligt bättre på att göra innovationsupphandlingar. Här tittar jag givetvis på vårt innovationslandstingsråd, för här jobbar vi så det knakar när det gäller att få till innovationsupphandlingar. Det är sådant som vi behöver kunna göra i vårt landsting. Det är sådant som vi behöver kunna utveckla hos oss.

När det till exempel gäller hörselhjälpmedel har patientorganisationerna vänt sig till oss för att be om hjälp, eftersom den marknaden inte är under kontroll. Där är det så att de företag som producerar hörselapparaterna också har mottagningarna för att testa, och de säljer i stort sett bara sina egna märken.

Här tycker jag att vi behöver lyssna till patienterna och deras behov och göra innovationsupphandlingar där vi kan ha en bredd av olika typer av hörselapparater och där det finns oberoende audionomer som kan göra testningen, så att det inte blir en styrning mot vissa hjälpmedel.

Anförande nr 257
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Susanne! Du svarade inte på frågan. Den är: Vill ni lägga ned Hjälpmedel Stockholm? Vill ni att förvaltningen i egen regi ska handla upp e-rullstolar, hörselapparater, käppar och kryckor? Hur kan man spara på det? Det skulle bli en enorm administration. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen skulle öka med väldigt många tjänster. Jag uppfattar det som att ni inte vill det.

Anförande nr 258
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): I stort sett har vi ingenting i förvaltningsform i Stockholms läns landsting. Hjälpmedel Stockholm är en verksamhet som kan finnas i vår regi – men förlagt i bolag, precis som allt annat.

Anförande nr 259
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Marie Ljungberg Schött! Du pratade om förlossningsvården, och du pratade mycket om valfrihet. Men man har ju fått välja förlossningsklinik sedan mitten på 90-talet här i landstinget. Har du missat det?

Sedan undrar jag: Om du pratar så mycket om valfrihet och mångfald, varför lägger ni då ned Södra BB och BB Sophia när ni styr?

Anförande nr 260
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Nej, jag har inte missat det. Jag vet att vi införde förlossningspeng, och jag vet att det fungerade riktigt bra.

Det jag blir orolig för – som gör att jag pratar mycket om den här frågan – är när man börjar prata om att vi ska räkna ut var de olika platserna ska vara och se hur vi ska kunna styra vården så att det blir bra. Det har ju nästan aldrig fungerat tidigare, utan det brukar alltid leda till köer och till att våra enheter skyfflar över uppdragen till varandra.

Det här är inte ett enkelt problem att lösa, och självklart löser inte vårdvalet hela problemet, utan vi måste vidta många fler åtgärder. Det jag är orolig för är att man på något sätt skulle försöka försämra möjligheten för kvinnor i förlossningsskedet att välja. Det är kanske det

viktigaste tillfället i livet man har, de gånger som man föder sina barn. Att få vara med och påverka var man känner sig trygg och var man ska förlösas tror jag är det absolut viktigaste.

Vet du, Håkan: Maj är den månad då det numera brukar vara högst tryck på förlossningsvården. Under maj fick nio kvinnor av tio sitt förstahandsval till förlossningsklinik – men det hörs inte i någon debatt. Jag tycker att det är så viktigt att vi berättar det för Stockholms kvinnor, så att de slipper vara oroliga. Nio av tio får faktiskt föda där de själva vill.

Anförande nr 261
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Om mina uppgifter stämmer var det 17 kvinnor som hänvisades utanför länet för någon vecka sedan.

Marie! Jag förstår det du säger, att det är det absolut viktigaste och att man ska få välja när man ska föda. Men varför tar du då bort Södra BB och BB Sophia? Vi har blivit uppvaktade av kvinnor som vill föda på BB Sophia och Södra BB. Hur ska de kunna välja det när du styr, i den här politiskt styrda organisationen?

Anförande nr 262
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Vi tar inte bort något. När det gäller BB Sophia är jag väldigt ledsen att deras koncept inte höll och att de inte kunde vara kvar. När det gäller Södra BB vet jag att det är en fantastisk verksamhet – det har vi pratat om här flera gånger tidigare. Jag är oerhört glad över att man på Södertälje sjukhus har räckt upp handen och erbjudit sig att ta över det konceptet och erbjuda Stockholms kvinnor den möjligheten till en förlossningsklinik på ett lite annorlunda sätt.

Anförande nr 263
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag har en fråga till Ella Bohlin. Vi har fått höra flera gånger att vårdval är detsamma som rätten att välja förlossningsklinik. På bilden jag visar nu syns den andel kvinnor och blivande föräldrar som inte fick välja utan blev hänvisade någon annanstans.

Första året var det 5,1 procent som inte fick välja. Då hade vi inte vårdval, men man hade rätt att välja. Sedan vårdval förlossning infördes har det varje enskilt år varit fler som inte har fått välja än före vårdvalet. Hur ser du på det, Ella? Hur kan det komma sig att valfriheten minskade med vårdval förlossning?

Anförande nr 264
Landstingsrådet B o h l i n (KD): När det gäller stängningen av BB Sophia är jag den första att beklaga den. Jag var väldigt öppen och ärlig med er i mitt anförande kring förlossning, att det inte var den väg som vi hade sett framför oss. Därför kommer jag att göra allt som står i min makt för att säkra att kapaciteten är långsiktigt god i vårt län.

Jag kommer inte att ge upp det arbetet, kanske till skillnad från andra, som lägger ned och packar ihop och går hem. Jag är fast besluten om att vi ska utveckla vårdval förlossning så att det blir ännu bättre.

Jag varnade också under året för den här problematiken, att hänvisningarna när BB Sophia stänger kan komma att öka och att färre kommer att få sitt förstahandsval. BB Sophia var en så populär klinik, och allt fler föräldrar ville föda där.

Det är egentligen en orättvis bild, för vi har inte riktigt fått chansen att utveckla vårdval förlossning till det vi önskar att det skulle vara. Men som jag sade i mitt inledningsanförande: Vi kommer att ta nya tag genom den långsiktiga plan som vi tar fram och genom de statliga pengar som är mycket välkomna och som vi kan satsa på att avlasta förlossningsvården.

Under förra året fick ändå nio av tio föda på det som var deras förstahandsval.

Anförande nr 265
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Vi har haft åtta år med vårdval förlossning, och varje år har en större andel inte fått välja än före vårdval förlossning. Då säger Ella till mig: Vi har precis börjat. Jag fasar för fortsättningen!

I år har vi 525 procents ökning av utomlänshänvisningarna från Stockholm. Det är ren katastrof. Talar man om valfrihet och vårdval förlossning är det rent hyckleri.

Anförande nr 266
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Varje vecka föds ungefär 600 barn i vårt län. Det är väldigt många, men vi klarar av att ta hand om alla de barnen. Vi har utökat kapaciteten vid de sex kliniker i vårt län som i dag bedriver förlossning.

Jag vill också berätta om siffrorna bakom de 500 procent som Dag hänvisar till: Det var fyra kvinnor förra veckan som fick hänvisas till andra län. På en månad är det något fler, men på en vecka, Dag, var det så få som 4 av 590 födslar. Det handlar om att landstingen hjälper varandra. Det gör vi i många delar av vården.

Anförande nr 267
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Ella! Du talar om utökad kapacitet på alla enheter. För två dagar sedan kunde vi i medierna ta del av att BB Stockholm har vänt sig till IVO därför att de inte kan säkerställa att vården är säker. Trots att de har ett listningstak är de överlistade precis hela sommaren.

Du väljer att lyfta fram Södertälje, där du har gjort satsningar. Det är väl bra att det finns satsningar någonstans. Men problemet just nu när det gäller förlossningsvården är att det krävs maxleverans från alla enheter, för annars kommer det inte att gå ihop.

När dessutom barnmorskorna drar sig för att ha oss som arbetsgivare, hur ska du då skapa en patientsäkerhet, hur ska du skapa en valfrihet och hur ska du skapa en trygghet för föräldrarna?

Anförande nr 268
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Det är bra, Susanne, att du lyfter upp frågan om patientsäkerhet för BB Stockholm. Den frågan tog jag faktiskt upp med vår chefsläkare, för att få korrekt information om vad som gäller.

Att man gör en riskanalys är egentligen ingen sensation, utan det förväntas delar av vården göra, framför allt inför sommaren eller inför intensiva perioder. Att göra en riskanalys är inte något häpnadsväckande i det här fallet, utan det är bra att man gör det, och det ska göras. Det gör man i många delar av vården.

När det gäller kapaciteten har vi infört ett kapacitetstak som gör att det inte ska gå att överlista. Vi har också startat en informationskampanj i fredags som visar var det finns ledig kapacitet i länet, så att informationen till de blivande föräldrarna ska bli rätt och korrekt och bygga på fakta.

När jag pratade med chefsläkaren för vårt landsting sade hon att verksamhetschefen bedömer att situationen på BB Stockholm är patientsäker – inget annat. Jag har verkligen tagit reda på information i den här frågan, för det är viktigt att vi reder ut det.

Anförande nr 269
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Men också med tanke på den statistik som Dag visade förut: Jag ser inte hur vårdvalet uppfyller det du säger är det primära – den verkliga valfriheten.

Anförande nr 270
Landstingsrådet B o h l i n (KD): Vi har stora planer för förlossningen, och vi ser att vi slår rekord varje år. Därför måste vi bygga ut förlossningskapaciteten i vårt län. Det kommer nu 4 000 platser vid S:t Görans sjukhus, och vi utreder också om och när vi kan starta en ny förlossningsenhet i Huddinge. Med de nya klinikerna kommer valfriheten för de blivande föräldrarna att öka.

Anförande nr 271
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Kent Ivarsson valde att i sitt anförande göra ett angrepp när det gäller möjligheterna till valfrihet. Då vill jag bara påpeka: Om du läser på vet du att även Miljöpartiet har ändrat sig till valfrihet. Vi kan se det i vårdval, men vi kan se det också i upphandling. Det beror mycket på vilken vård det är och hur vi ser mervärdet för patienterna. Det handlar om ett mervärde för patienterna – inte ett mervärde för vårdgivarna.

Anförande nr 272
K e n t I v a r s s o n (C): Susanne! Jag pläderade för vårdvalet, och vi är ense inom Alliansen på den punkten. Det är viktigt att poängtera att vi som värnar om vårdvalet vill att det ska fungera väl, tar det på största ansvar och vill att vi ska vara kostnadseffektiva.

I den genomgång av vårdvalet som vi kommer att få ser jag fram emot att vi kommer djupt in på detta och kommer att titta på och nagelfara de kostnader som finns för vissa vårdval. Vi vill vårda vårdvalet, och då tar vi också detta på allvar.

Anförande nr 273
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Kent! Det verkar som om vi ändå kan komma överens om vissa delar, eftersom du verkligen vill göra något bättre av vårdvalen. Vi ska hoppas att vi når till den typ av lösningar som innebär mervärde för medborgarna. Låt oss hoppas på det!

Anförande nr 274
L o t t a L i n d b l a d - S ö d e r m a n (M): Ordförande, fullmäktige! Inför den här budgetdebatten har jag försökt koka ned de viktigaste frågorna från våra möten ute i kommunerna i norra sjukvårdsstyrelsen. Det är lätt att inse att vi lever i en tid av exceptionella investeringar och framtida satsningar som är tänkta att bidra till ökad tillgänglighet och kvalitet.

Vi har länge pratat om rätt vård på rätt nivå och i rätt tid. Men här krävs nu ett ökat fokus på patientens väg genom vården. Det är också det som vi oftast återkommer till i våra möten med kommunerna: fokus på patientens sammanhållna väg. Då handlar det om hela vägen, från den prehospitala vården och 1177 till primärvård, remisser, specialister, akutsjukhus, rehab, hemsjukvård och överlämnande till hemtjänsten.

Det är oftast superduktiga vårdgivare i egen regi, vårdval och privata specialister. Utmaningen med till exempel utbyggd specialistvård utanför akutsjukhusen blir samarbete och samverkan, ett samarbete just utgående från patientens villkor i vägen genom systemet. Men patienten måste också kunna förvänta sig inte bara att vårdkedjan fungerar mellan de olika vårdgivarna utan även att överlämnandet mellan huvudmännen fungerar, till exempel från kommun till landsting och vice versa.

Ingen kedja är som bekant starkare än dess svagaste länk. Till exempel måste en lyckad höftoperation följas av en fungerande rehabkedja och en sammanhållen vård hela vägen in i hemmet. En patient kan inte heller vara utskrivningsklar innan nästa vårdgivare eller hemmet har konfirmerat mottagandet. Det kan från patient- och anhörighåll tyckas vara självklart, men det fungerar inte alltid så.

Vi vill att patienten vid överlämnandet ska kunna förbli lyckligt ovetande om huvudmannagränser och övriga organisatoriska problem. Här gäller det att vi i olika avtal och auktorisationsvillkor ställer krav på att vårdgivaren inser att den utgör en länk i den sammanhållna kedjan, en vårdkedja som måste bli mer konkret och tydlig, inte bara för professionen utan även för patienten.

Det är ingen lätt utmaning. Vi vet att det förutsätter mycket bättre kommunikation och information, utvecklade e-hälsotjänster, ett modernare IT-stöd och utvecklade vårdval. Men det förutsätter också ett smartare sätt att arbeta med rätt kompetens på rätt nivå som kan avlasta vårdpersonalen.

De här viktiga förutsättningarna ryms i Alliansens budget. Bifall till den!

Anförande nr 275
T o v e S a n d e r (S): Herr ordförande, ledamöter! Sjukvården i Stockholms läns landsting står inför gigantiska utmaningar. Ni i Alliansen vill gärna klistra på oss socialdemokrater att vi är fientligt inställda till valfrihet, att vi inte vill se sjukvården i Stockholm utvecklas. Tvärtom vill vi se en sjukvård som håller absolut världsklass vad gäller förmågan att bota och hjälpa men också en vård som på allra bästa sätt håller ihop vården för den enskilda, som är resurseffektiv och som minskar risken för vårdskador och vårdrelaterade infektioner.

För oss är inte det viktigaste vem som utför vården. För oss är det viktigaste vad vården levererar till patienten. Det är för er som utföraren är viktig.

Vi vill se en vård som i så stor utsträckning som möjligt bedrivs i öppenvård, som är sammanhållen, som sätter patienten i fokus och som är tillgänglig oavsett var i länet man bor. Därför ser vi med oro på att arbetet med Framtidens hälso- och sjukvård går alldeles för långsamt. Arbetet med att skifta ut vård från sjukhusen är kraftigt försenad. Det är inte sammanhållet, och det är underfinansierat. Det beror till stor del på att ni har tappat kontrollen över kostnaderna för NKS och för vårdvalen.

Kostnaderna skenar både för nybygget av Nya Karolinska och för de vårdval som ni har infört utan konsekvensanalyser. Arbetet med att skifta ut vård till de mindre sjukhusen har missbedömts och fullständigt ligger flera år efter plan. Upprustnings- och anpassningsbehoven hur underskattats, och behovet av nya lokaler har missbedömts. Dessutom överstiger de kostnaderna landstingets ekonomiska utrymme för flera år framåt.

För stockholmarna – som lever i en region som har fantastiska förutsättningar att leverera god vård, eftersom vi har en ung och frisk befolkning och har höga skatteintäkter – måste det vara helt obegripligt att vi som satsar mest pengar av alla landsting i landet presterar mediokert när man tittar på hur mycket vård vi får för våra pengar.

Jag är faktiskt helt övertygad om att ni vill att stockholmarna ska få bra vård. Men tyvärr klarar ni inte att sköta ekonomin, och tyvärr är ni förblindade av er tro på att privata utförare och vårdval klarar av att lösa situationen. Ni ser inte att det krävs politiskt ledarskap för att stockholmarna ska få tillgodogöra sig de vinster som vårdvalet faktiskt kan ge.

Eftersom jag har en orubblig tro på att stockholmarna kan få mer pang för pengarna, bättre vård och en vård som är sammanhållen och trygg för den enskilda patienten yrkar jag bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 276
M a r i e - H e l e n a F j ä l l å s (MP): För inte alltför länge sedan kom våra revisorer med en rapport om Framtidens hälso- och sjukvård där de konstaterade bland annat det som Tove tog upp om att lokalerna inte är färdigställda och att man helt och hållet har underskattat hur mycket de behöver renoveras. Precis som förra året konstaterades det också att det saknas en tillfredsställande plan för hur hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning ska säkerställs.

Därför är det ganska ledsamt att se den tämligen moderata satsningen på kompetensutveckling och personal i Alliansens budget – och med ”moderat” menar jag då ganska liten, inte partibeteckningen.

Vi kan prata hur mycket vi vill om modern sjukvård och om att få vård i rätt tid och på rätt nivå om inte all för detta nödvändig personal finns. Miljöpartiet satsar 593 miljoner mer än Alliansen på hälso- och sjukvårdspersonal, bland annat på vårdbiträden och administrationspersonal, för att låta sjuksköterskor och läkare göra det som de faktiskt är utbildade för. Vi satsar på specialistutbildning med bibehållen lön för sjuksköterskor.

En av de satsningar som jag personligen är allra gladast över är en dubblerad satsning på att undanröja hinder för personal med funktionsvariationer. Landstingen har historiskt sett varit mycket dåliga på att se bortom personers funktionsvariationer och i stället se deras kompetens, så det är en satsning som jag verkligen vill att vi ska genomföra.

Det utbildas enormt mycket sjukvårdspersonal i Stockholm i dag. Vi har fyra utbildningssajter för sjuksköterskor som tillsammans utbildar över 600 sjuksköterskor per termin. Det saknas alltså inte personal att anställa utan personal som vill anställas.

Ni kanske tycker att vi tjatar om det här. Jag vet att jag sade det i går, och Susanne har sagt det tidigare och kommer att säga det igen: Personalen är vår viktigaste resurs i sjukvården. Utan dem är målen om en modern och säker hälso- och sjukvård helt omöjliga att uppnå.

Därmed yrkar jag bifall till Miljöpartiets förslag.

Anförande nr 277
H a n s Å b e r g (L): Ärade ordförande, ledamöter, åhörare! Förtroendet för vården är högt och faktiskt stigande, vad oppositionen än säger. Men det finns ändå kunskaps- och förtroendeklyftor som kan behöva slutas till.

Bristande kännedom och medvetenhet bland allmänheten om hur vården är organiserad skapar osäkerhet om var man kan och bör söka vård när behov uppstår. Osäkra människor söker säkra kort. I vården betyder det att man söker sig högre upp i vårdhierarkin, till en nivå som man upplever som trygg och säker, ofta på en högre nivå än vad som är medicinskt motiverat, vilket är ineffektivt och dyrt.

I grund och botten handlar det om förtroende. Det är förtroende som avgör hur vårdnivåerna konkurrerar med varandra. En krånglig vårdstruktur inger inget bra förtroende, och därigenom skapas ovälkomna sökmönster.

Att förenkla vårdstrukturen är därför en viktig del i att skapa en akutsjukvård som bättre matchar allmänhetens förväntningar och behov. Alliansen har satt igång ett viktigt arbete med att städa i strukturen. Genom att ensa och tydliggöra vårdens erbjudande på ett bättre sätt finns stora effektivitetsvinster att hämta. Det ska vara lika lätt att orientera sig i vården som att handla mat.

Tillsammans med primärvården utvecklar vi nu fyra tydliga vårdnivåer: närakuterna, med uppdrag att täcka upp för både barn och vuxna när husläkaren inte längre räcker till, akuterna på våra sjukhus, som kanske skulle kunna kallas maxiakuter, och så superakuten på Nya Karolinska Solna. Kanske det i framtiden också kan läggas till en e-akut, som ett alternativt spår.

Väldigt mycket handlar om positionering av de olika vårdnivåerna. Det är ingen slump att man inte kontaktar Skanska när man vill bygga om verandan på sommarstället, utan det är frukten av ett systematiskt positioneringsarbete. Men i vården sker detta ständigt. Här finns stor förbättringspotential. Det handlar inte om patienter som ska styras utan om människor som ska välja andra alternativ därför att de upplevs som mer adekvata och attraktiva.

En mycket viktig uppgift blir att profilera närakuterna så att de framstår som det självklara alternativet framför sjukhusens akutmottagningar. Samtidigt måste primärvården lyftas upp ordentligt och samarbetsformerna mellan akutsjukvård och primärvård utvecklas så att patientströmmarna inte går i fel riktning.

I förslaget till budget tar vi ett stort steg framåt för hur vi kan nå en bättre matchning mellan medborgarnas vårdbehov och det vårderbjudande som ges på olika nivåer. Därmed förbättras tillgängligheten och upplevelsen av vård för alla våra medborgare i Stockholms län.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 278
P i a O r t i z V e n e g a s (V): Ordförande! Jag skulle vilja visa lite overheadbilder. Ni som följde färdtjänstdebatten i går känner kanske igen Ida. Ida är 83 år, och sedan ni såg Ida senast har hon drabbats av en akut hjärtinfarkt. Hon fick snabb och effektiv vård, och hon överlevde. Ida bor i Danderyd där resurser för akuta ingrepp vid hjärtinfarkt finns dygnet runt och sker på mycket kort varsel. Om Ida i stället hade bott i Botkyrka skulle risken att avlida av hjärtinfarkten ha varit betydligt högre. Även medellivslängden mellan Botkyrka och Danderyd skiljer sig markant åt.

Vänsterpartiet satsar i sin budget 25 miljoner kronor på hjärtsjukvården för att utjämna skillnaderna i länet och dessutom satsa på såväl primär som sekundär prevention.

När Ida kommit hem från sjukhuset behöver hon både vård och omsorg i hemmet. Men när jag pratar med henne om alla val hon nu måste göra svarar hon att hon vill ha en som tar hand om hela henne. Vi i Vänsterpartiet välkomnar Göran Stiernstedts tankar om gemensam resursägd vård och omsorg för kroniskt sjuka och sköra äldre där kommun och

landsting gemensamt äger och driver en särskild primärvård för sköra äldre personer som Ida.

Minns ni Cecilia? Hon var också med i färdtjänstdebatten i går. Cecilia bor i Tyresö. Hon har just fått veta att hon inte kan lista sig på vårdcentralen där hon bor. Vårdcentralen är full, och de har infört listningsstopp. Men det är ju en landstingsdriven vårdcentral! Tydligen är det inte längre landstingets uppdrag att se till att ansvara för att bygga ut primärvården efter behov. Cecilia hänvisas i stället till vårdvalet, vilket för hennes del innebär att hon får lista sig för vårdcentral i en annan kommun.

Anna Starbrink talade tidigare om att politiker ska ha mindre makt. Vårdvalet är här för att stanna. Men Anna, det är väl skillnad på makt och ansvar? För oss i Vänsterpartiet är det självklart att det är vi folkvalda politiker som har ansvaret för att vården finns där den behövs. Vården ska inte få välja bort patienten.

I vår budget satsar vi 165 miljoner kronor på ett primärvårdslyft där vi bland annat inför ett geografiskt områdesansvar inom primärvården. Vi inför också familjevårdscentraler och äldrevårdscentraler.

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 279
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Pia vill diskutera patienters makt och politikers ansvar. Det gör jag gärna. Det är något vi verkligen behöver reflektera över. Vi har naturligtvis det politiska ansvaret, och landstinget har ansvaret för att tillhandahålla en väl fungerande hälso- och sjukvård. Men patienten ska ha rätt att välja och göra sina val och vara en medaktör i vården. Ditt sätt att styra, det som ditt parti förespråkar, är att man med linjal och passare ska rita in var vårdcentraler och annan vård ska finnas. Planekonomi kommer inte att lösa vårdens problem.

Att släppa fram krafterna som vill utveckla vården, att låta fler aktörer bidra till hälso- och sjukvården och låta patienterna välja, det har skapat en fantastisk utveckling under de nio år som vårdval har funnits. Vi ser fler vårdvalsaktörer som vill vara med och bidra på flera områden. Det ska de få göra.

Anförande nr 280
P i a O r t i z V e n e g a s (V): Ja, Anna, planekonomi kanske inte löser dina problem, men det löser definitivt Cecilias. Det är faktiskt så att när man helt och hållet lägger ansvaret på marknaden kommer det att finnas platser där det inte är lika attraktivt att utföra vård som på andra platser. Det har vi tydligt sett. Vi har fått en ojämlikare vård i länet sedan alla dessa vårdval infördes, och särskilt sedan vårdval primärvård infördes. Det är inte en utveckling vi vill se. Vi vill ha en jämlik och rättvis vård i hela länet, som är tillgänglig för dem som behöver den.

Anförande nr 281
Landstingsrådet S t a r b r i n k (L): Det är ett märkligt synsätt. Ja, det har blivit fler vårdgivare, det har blivit mer tillgång till vård, och du säger att det har blivit sämre. Jag tycker att det har blivit bättre.

Det finns vårdgivare runt om i vårt län. Visst finns det en koncentration till de centrala delarna, precis som det finns en koncentration av människor till de centrala delarna. Det finns bra kommunikationer till de centrala delarna. Jag tycker inte att det är så konstigt. Däremot ser jag gärna att vi får fler vårdval även runt om i länets ytterområden. Vårdvalet ska gärna växa ännu mer så att ännu fler aktörer känner att det passar dem bra. Men du vill

avskaffa vårdvalen. Du vill rycka undan mattan för de vårdgivare som har etablerat sig runt om i länet.

Det är spännande att höra med vilken entusiasm du pratar om planekonomi. Det systemet har testats på andra ställen. Det fungerade inte, och vi ska inte ha in det i Stockholms hälso- och sjukvård.

Anförande nr 282
Pia Ortiz Venegas (V): Den här diskussionen kan göras hur lång som helst. Av respekt för mina partikamrater som också vill gå upp och prata tänker jag inte göra någon jättelång diskussion av det här, Anna, men jag tycker att det skulle vara trevligt om du tog med dig en liten hemläxa, som du får av mig, och återkom med en enda kommun där det före vårdvalets införande infördes listningsstopp så att man fick åka till andra kommuner för att hitta en vårdcentral.

Anförande nr 283
Landstingsrådet Starbrink (L): Pia, det har kommit till många fler vårdaktörer med vårdvalet. För nio år sedan stod människor i långa köer till vården. Ja, man fick lista sig, men man fick ingen vård.

Anförande nr 284
Dan Kareliusson (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! I den här landstingsförsamlingen är vi det tredje blocket mellan de rödgröna och Alliansen. I gårdagens debatt fick vi ta del av både de rödgrönas och Alliansens beskrivning av tillståndet inom landstinget. Likadant är det i dag. Från oppositionen var det som det skulle vara, en hel del kritik. Det har det varit också i dag. Men ibland tycker vi att kritiken passerar de kritiska nivåerna och övergår nästan till ett katastrofscenario.

Vi som står utanför de två blocken ser väl mer sansat på det, och har uppfattningen att trots problem fungerar landstingsverksamheten ändå väl.

Jag ska nämna något som kan vara klargörande för våra åhörare, eftersom de ibland kan få en lite felaktig uppfattning om hur det fungerar. Det är Alliansen som har verkställt det som jag tycker är imponerande och som förändrar den här verksamheten helt. Landstingsrådet Marie Ljungberg Schött var inne på det tidigare. Det gäller de närakuter som kommer att helt ändra närvården, eftersom de har en helt annan inriktning än de tidigare akuterna, som ju nästan är som kvällsöppna mottagningar. I dag finns 17 sådana som kallas närakuter, men med de tre nya närakuter som öppnas nästa år blir det en fantastisk skillnad. Jag tycker att det är en så stor förändring att den bör uppmärksammas så att också våra lyssnare får ta del av det.

Låt mig läsa innantill ur Fakta nya närakuter: ”Öppet alla dagar mellan 08.00-22.00 Alla närakuter ska ha anknytning till ett akutsjukhus och en geriatrisk klinik och de ska lokaliseras till platser med goda allmänna kommunikationer. Tillgång till röntgen och laboratorium. Bemannade med specialister i allmänmedicin och/eller akutläkare samt specialistutbildade sjuksköterskor med kompetens i och erfarenhet av akutsjukvård. Möjlighet till konsultationsinsatser från andra specialister. Tillgång till ambulansintag. Hög barnkompetens och hög kompetens för sjuka äldre.” Och så vidare.

Det är en väldig förändring av närakutverksamheten, och den bör uppmärksammas på ett mycket bättre sätt. I grunden förändras nu närakuterna. De kommer att bli totalt tolv. Bara akuter som uppfyller dessa kriterier kommer att kallas närakuter. Det är en stor och viktig förändring av vården som vi bör förmedla till allmänheten så att de vet vad som är på gång.

Det är dessutom mycket annat som har satts i gång. Det gäller cancervård, diabetesvård och så vidare. Närakuterna är dock så viktiga att jag tycker att de bör uppmärksammas speciellt.

Anförande nr 285
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Sjuksköterskebristen, och personalbrist över huvud taget inom inte minst sjukvården, har varit en följetong både i verkligheten och här i landstingsfullmäktige, och så sent som för bara några minuter sedan kom den upp även i den här debatten. Förklaringarna från den politiska sidan har varit alla möjliga, men Vårdförbundet självt skriver i en TT-artikel som publicerats i flera tidningar om saken, detta i samband med att det rekryterats sjuksköterskor från Filippinerna. Så här säger Vårdförbundets ordförande: ”Men egentligen finns ingen brist. Svenska sjuksköterskor försvinner någon annanstans eftersom arbetsvillkoren är för dåliga. … Vi har legitimerat 4 000 sjuksköterskor hittills bara i år. Vart tar de vägen? … Många väljer bort yrket. En hel del jobbar i Norge.”

Där har vi återigen frågan: Hur kan det komma sig? Vi är ju en sådan stark region. Ekonomin är så bra. Hur kan det då vara så eländigt? Varför är det på det sättet? Ja, det kan ni väl fundera på en stund så återkommer jag om ett par timmar och förklarar varför det är på det sättet — om ni inte har lyckats klura ut det själva.

Anförande nr 286
P e t r a L a r s s o n (S): Fru ordförande! Kära ledamöter, åhörare! En väl utbyggd primärvård är en avgörande del av framtidens hälso- och sjukvård. I vår budget har vi en stor och nödvändig satsning på primärvården. Vi vill ha en jämlik vård som utgår från patientens behov, en vård som förebygger ohälsa och minskar ojämlikheten.

Den överenskommelse vi gjorde om det nya ersättningssystemet är en bra början, men det räcker inte. Vi ser i dag att vårdcentraler stänger, försämrar öppettider, kortar telefontider, försvårar möjligheten att boka besök eller inför listningsstopp som i Tyresö, vilket Pia pratade om tidigare. Där upplever många att det är svårt att få kontakt med sin läkare, och man kan få vänta två månader på en läkartid. Antalet akutbesök från Tyresö kommun ökade med 38 procent under förra året. När människor inte litar på primärvården går de till akutmottagningen i stället.

Den sista maj stängde husläkarjouren i Åkersberga, så nu finns det inte längre en läkarjour där på kvällar och helger. Hela Österåkers kommun, 42 000 invånare, ska åka till Täby eller Danderyd för att få vård på kvällar och helger. Eller låt oss ta vårdcentralen i Tungelsta i Haninge kommun, som nu läggs ned för att de saknar en specialist i allmänmedicin och inte uppfyller kvalitetskraven. Jordbro vårdcentral, också i Haninge, har svårt med bemanningen och väntetiderna är långa. Vårdcentralen i Husby, där min kompis väntade från kl. 8 på morgonen till kl. 12 innan hon fick hjälp. När människor inte får vård på sin vårdcentral ökar trycket på akutmottagningarna.

Men vi ser också goda exempel, såsom vårdcentralen i Hässelby gård. Där satsar man på professionen och låter proffsen vara proffs. Man har mottagningssköterskor som direkt i receptionen tar hand om snabba besök. Man har undersköterskor som har artrosskolor och låter de sjuksköterskor som är specialiserade ägna sig åt det.

Vi vill satsa på primärvården. Vi vill utveckla och förbättra vården. Och vi vill att proffsen ska få vara proffs. För att de ska kunna göra ett så bra jobb som möjligt behöver ersättningen till primärvården höjas. Primärvården har inte fått någon reell höjning av ersättningen sedan 2008. Resurserna är alldeles för otillräckliga. Vi vill därför satsa mer än dubbelt så mycket som Alliansen på primärvården. Vi lägger 300 miljoner i den här budgeten och 600 miljoner totalt till 2020.

För att göra vården mer jämlik vill också vi utreda hur ett geografiskt ansvar för hälsa i primärvården skulle se ut. Ett områdesansvar i primärvården lyfts även fram i Folkhälsorapporten, som landstinget gör vart fjärde år, som ett sätt att minska hälsoklyftorna. Primärvården är i och för sig bara en av många delar som ansvarar för folkhälsan, men när vi från sjukvårdsstyrelsen i Stockholm-Ekerö är ute och pratar med de olika stadsdelarna i Stockholms kommun lyfter flera av stadsdelarna fram att de vill satsa på familjecentraler. En familjecentral bedriver en verksamhet som riktar sig till föräldrar och barn och som är hälsofrämjande. Den är förebyggande i ett väldigt tidigt skede. Tyvärr är det helt omöjligt att starta familjecentraler om inte landstingets verksamheter, som BVC och MVC, är med. I Skarpnäck vill de starta en familjecentral på Skarpnäcksfältet, men där har den privata BVC:n lagts ned, så det är omöjligt.

Vi vill skapa möjligheter att etablera fler familjecentraler, och vi vill även att det projekt som bedrivs i Rinkeby, där man utökar andelen hembesök från BVC och också tar med en familjerådgivare på besöken, kan fortgå och spridas till andra delar av länet. Landstinget måste ta ett större övergripande ansvar för primärvården. Det måste bli enklare för patienten att vara delaktig, kunna göra informerade val och få vård efter behov.

Bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 287
Gunilla Helmerson (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till Alliansens budgetförslag. I södra länet har vi sett exempel på flera vårdgivare som haft stora problem att både rekrytera och behålla personal. Tyvärr har det alltför ofta berott på oroligheter och allvarliga hot om våld mot personalen. Det är något som vi aldrig kan acceptera. Att de som dagligen arbetar för att vi alla ska ha tillgång till en bra hälso- och sjukvård när vi behöver den ibland till och med dödshotas i sin yrkesutövning kan aldrig accepteras.

Utan vårdvalet hade vi inte haft den geografiska spridningen av vården som vi har i dag. Jag vill påminna om tiden före vårdvalet med husläkare, där landstingsdriven vård inte kunde rekrytera personal och vi därför blev tvungna att gå ut och upphandla driften av ett antal vårdcentraler. På den tiden var det, precis som det är nu, viktigt att arbetstagare i vården har valmöjligheter när det gäller arbetsgivare. Vi får heller aldrig glömma att patienten faktiskt är vårdens viktigaste person, för utan patienterna skulle varken vårdpersonalen eller vi som är sjukvårdspolitiker ha något existensberättigande.

Ungdomars signaler om psykisk ohälsa är väldigt oroande, och det vore välkommet med en översyn av kriterierna för att bedöma just denna psykiska ohälsa, för vem har inte känt oro, ilska, varit ledsen, nervös, haft ont i huvudet eller ont i magen? Det räcker med att ha två av dessa kriterier under en vecka, upprepat, så uppfyller man kriterierna för psykisk ohälsa. Även vi vuxna kan känna att vi relativt lätt kan uppfylla dessa kriterier. Därför är det en verklig utmaning att skilja ut de barn och ungdomar som har allvarliga problem så att de får det stöd och den hjälp de har behov av.

Min bedömning är att vi kan behöva lära ungdomar att hela livet faktiskt består av såväl glädje som bekymmer och svårigheter. Att ett förhållande som tar slut med en pojk- eller flickvän, att en äldre släkting dör eller att det blir en skilsmässa i närheten är händelser som vi alla genom livet behöver hantera och behöver lära oss att hantera. Det är en stor del av själva livet.

Införandet av tilläggsuppdraget för första linjens psykiatri för barn och unga är därför ett bra sätt att mäta den här ohälsan. Uppdraget finns nu i de flesta kommuner i södra länet. En annan förbättring för våra invånare är tilläggsuppdraget om äldremottagningar. Här har vi sådana i alla tio kommuner i södra länet. Sammanlagt finns det 34 sådana mottagningar.

Ett införande av vårdval geriatrik ger även äldre möjlighet, och innebär inte tvång, att själva ha inflytande över val av vårdgivare. Äldre är i allmänhet lika kapabla som vem som helst av oss att fatta sina egna beslut.

Anförande nr 288
I n g e r A k a l l a (M): Ordförande, presidiet, ledamöter och åhörare! I sjukvårdsstyrelsen i Stockholms stad och Ekerö godkänner vi vid varje möte ett stort antal nya vårdgivare som sedan bidrar till att medborgarna har god tillgång till vård när det behövs. Genom vårdvalet har tillgången till vård ökat och köerna minskat inom de allra flesta områden. Med hjälp av våra duktiga tjänstemän görs mycket noggranna kontroller innan vi fattar beslut om godkännande av nya vårdgivare. Dessutom kontrolleras redan aktiva vårdgivare både när det gäller kvalitet och ekonomi.

Under 2015 och i år har vi i Stockholms stad och Ekerö godkänt nya mottagningar till exempel inom specialiserad hudsjukvård, specialiserad gynekologisk vård och barn- och ungdomsmedicin i öppenvård. Merparten av dessa mottagningar är lokaliserade till ytterstaden, till Liljeholmen, Husby, Kista, Hägersten, Enskede och Skarpnäck. Det stämmer alltså inte som oppositionen ofta säger att all ny vård centreras till innerstaden.

Som Gunilla sade har våra husläkarmottagningar sedan den 1 januari i år möjlighet att söka om tilläggsuppdraget äldremottagning. I Stockholms stad och Ekerö har vi redan 48 husläkarmottagningar som blivit godkända för att ha äldremottagning, vilket innebär att de äldre kan nå sin mottagning genom direkttelefon utan knapptryckningar, att de har en fast vårdkontakt, att de får komma på besök till läkare och sköterska samma dag eller dagen efter och att de kan få längre tid för besök.

En av de husläkarmottagningar som har uppdraget äldremottagning är Hässelby vårdcentral, som också ingår i projektet Kroninnovation. Det är fyra husläkarmottagningar i stadsdelen Hässelby-Vällingby som ingår i det projektet. Projektet utvärderas löpande av forskare vid Karolinska Institutet. Där har man nu en större frihet att utforma verksamheten efter sina listade patienters behov. Man ska också pröva nya arbetssätt, vårdformer och e-hälsotjänster. Till exempel ska man se om besök via videolänk kan ersätta fysiska besök på mottagningen och då ge samma ersättning till mottagningen för ett videolänksbesök som för ett fysiskt besök.

Jag tycker att det är särskilt intressant att följa upp videolänksbesöken, speciellt med tanke på att man i Norrland har kommit mycket långt inom e-hälsoområdet och har mycket goda erfarenheter.

Alliansen är för utveckling men är även noga med att det ska vara till god nytta för patienterna och ha hög kvalitet. Genom innovationer men också genom uppföljning och utvärdering samt nödvändiga justeringar ger vårdvalet en mer tillgänglig vård, valfrihet för patienterna och kostnadskontroll för landstinget. Därför vill Moderaterna och Alliansen fortsätta att utveckla sjukvården och vårdvalet i landstinget.

Bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 289
P a r v i n A r a g h i (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag kommer att prata om ambulanssjukvården. Ambulanssjukvården är viktig för att ge patienterna säker vård, för alla invånare i Stockholms län. För att nå dit vill vi socialdemokrater att målet om att akut sjuka patienter ska nås av en ambulans inom tio minuter i 75 procent av fallen ska återinföras. Stockholms läns landsting är ett av få landsting som inte har något mål för hur snabbt en ambulans ska vara framme. Målet togs bort i den senaste upphandlingen.

Anledningen till att det togs bort var att det inte uppfylldes. Vi socialdemokrater anser att det är fel väg att gå.

Det som kallas gränslös dirigering ska tas bort. Såsom det är i dag har samtliga ambulanser hela länet som upptagningsområde. Körningen blir tidskrävande, särskilt i rusningstid. Lokalkännedomen minskar och framkörningstiden till patienten blir lång. Det leder också till att delar av länet står helt utan täckning av ambulanser. Den gränslösa dirigeringen behöver därför ses över för att säkerställa att alla länsinvånare alltid ges en god och säker tillgång till ambulans utan onödiga väntetider.

Andra saker som vi tycker ska göras är att delegationsrätten till ambulanssjuksköterskorna ses över, detta för att kunna göra snabbare och säkrare bedömningar av patienten på plats. En översyn ska genomföras av hela ambulansverksamheten i Stockholms län avseende organisation, kapacitet, hygien och arbetsmiljörelaterade frågor. Bara så får vi en hög kvalitet på ambulanssjukvården i länet.

Bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 290
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Investeringsramen för hälso- och sjukvården uppgår till totalt 27,1 miljarder kronor för perioden 2017—2021, varav 8,8 miljarder kronor för nästa år. Vikten har prioriterats i enlighet med landstingets investeringsstrategi. De objekt som har prioriterats högst är enkelrum inom allmänpsykiatri vid Huddinge sjukhusområde samt vårdavdelningar vid Nacka sjukhus. I budgeten finns även ospecificerade investeringar under 100 miljoner kronor vardera, som uppgår till 4,2 miljarder kronor för planperioden. Inom denna ram finns bland annat medel för upprustning av de psykiatriska vårdavdelningarna vid S:t Görans sjukhus.

Investeringarna i Nya Karolinska går nu in i ett slutskede. I anslutning till NKS investeras också i närliggande byggnader, såsom ny- och ombyggnation av Thoraxhuset, ombyggnation av nuvarande Astrid Lindgrens barnsjukhus samt nybyggnation av patologi och bårhus. Vid sidan av investeringar i Nya Karolinska pågår även om- och nybyggnation av länets akutsjukhus och flera av de mindre sjukhusen med syfte att genomföra framtidsplanen för hälso- och sjukvården samt att ersättningsinvesteringar i bland annat tekniska upprustningar av fastighetsbeståndet ska säkerställa att verksamheten kan bedriva modern vård även i fortsättningen.

De största pågående objekten inom hälso- och sjukvården är ny behandlingsbyggnad vid Södersjukhuset, ny- och ombyggnation av operation vid Karolinska Huddinge, ny behandlingsbyggnad vid Danderyds sjukhus, vårdavdelningar och behandling vid S:t Görans sjukhus samt ny- och ombyggnation av Södertälje sjukhus.

Men sjukhusinvesteringar handlar inte bara om fastigheter. I årets budget avsätter Alliansen 2,2 miljarder kronor för 3R, Framtidens vårdinformationsmiljö, för att skapa en gemensam IT-miljö för bland annat journalföring, beslutsstöd och kommunikation. Rätt implementerat har 3R stora förutsättningar att bidra till en bättre och effektivare vård. Men det finns också stora risker med att implementera ett komplext IT-system. Jag kommer därför som investeringslandstingsråd att hålla ett vakande öga på hur projektet framskrider.

För att skapa rätt incitament måste projektets driftskostnader rymmas inom hälso- och sjukvårdsramens ramar. I det fortsatta arbetet görs en analys av investeringens ekonomiska konsekvenser samt hur effektiviseringsvinsterna ska realiseras. Dagens utredningsbeslut innebär att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att påbörja en upphandling för att få svar från leverantörerna på frågan vilken teknisk lösning som är mest optimal för landstinget. Inom ramen för beslutet ska ytterligare utredningar genomföras med avseende på investeringens

omfattning inför ett slutligt förfrågningsunderlag. Därefter återkommer jag med förslag på genomförandebeslut för det fortsatta arbetet med 3R.

Ordförande! Tiden är knapp och därför återkommer jag om de fastighetsstrategiska frågorna senare i dag, under avsnittet Landstingsstyrelsen, övrigt.

Anförande nr 291
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, patienter, länsinvånare! Stockholms län växer med 35 000—40 000 nya invånare per år. Andelen barn och unga vuxna ökar, liksom andelen äldre. Vi lever längre och fler har kroniska sjukdomar. Med andra ord ökar också behovet av vård i vårt län.

I Sverige, och inte minst i vårt landsting, har en akutsjukhustung verksamhet byggts upp, där mycket av specialiserad vård återfinns. Utvecklingen av nya behandlingsmetoder, telemedicinsk och medicinsk utveckling, möjliggör dock att utveckla och förnya vårdens organisation i vårt län. Rätt utvecklad ger framtidens hälso- och sjukvård patienten en mer nära vård på rätt nivå, ökat livsutrymme för kroniker och en mer patientsäker vård.

Vi socialdemokrater tog initiativet till det arbete för en förnyad sjukvårdsstruktur som numera går under namnet Framtidens hälso- och sjukvård. Trots det har vi varit starkt kritiska till hur arbetet bedrivits, inte minst gäller det bristen på en utvecklad primärvård och närsjukvård.

År 2005 tog vi initiativet till att inrätta och bygga ut en struktur för 15 närakuter. Efter maktskiftet 2006 beslutade den borgerliga majoriteten direkt att lägga ned närakuterna som fanns och ersätta dessa med en röra av 17 olika verksamheter med olika uppdrag och olika namn, såsom lättakuter, jouröppna vårdcentraler och närakuter. Detta har bidragit till att de stora akutmottagningarna i dag är mycket hårt belastade.

Vi socialdemokrater har länge krävt ett återinförande av närakuter som enhetligt begrepp och ett tydliggörande av en enhetlig medicinsk nivå, bemanning och öppethållande av dessa. Vi välkomnar därför att Moderaterna efter tio år av landstingsstyre ändrat sig och nu vill återinföra riktiga närakuter — konsten att inse sitt misstag men inte rakt ut våga säga det.

Vi har föreslagit en struktur för fler närsjukhus utifrån vårdbehov, främst lokaliserade till de regionala stadskärnorna. Inte minst på Södertörn behöver denna struktur byggas ut, såsom i Tumba och Skärholmen, samt ett nytt sjukhus i Handen och även i Barkarby; i de två sistnämnda löften som Moderaterna och Alliansen bröt kort efter att rösterna i valet 2014 hade räknats. Vi vill därför i första hand se en samlokalisering mellan närsjukhus och närakuter.

Till skillnad från alliansspartiernas förslag att nästa år öppna tre närakuter vill vi socialdemokrater se att även Karolinska Huddinge och Södertälje sjukhus får närakuter, alltså utöver Karolinska Solna, Rosenlund och Danderyd. Dessa, menar vi, ska drivas av akutsjukhusen själva för att få en bättre triagering och utan risken att konkurrera med primärvårdens resurser och personal.

Vi har ställt oss bakom att öppna totalt tolv närakuter som har en enhetlighet vad gäller bland annat innehåll, kompetenskrav, konsultationsmöjligheter, öppettider, tillgång till röntgen och laboratorieservice. Vi är dock öppna för att det kan komma att behövas fler när vi ser helheten av förslaget till lokaliseringar, och vi kommer inom kort att ge vår syn på var etableringar bör ske.

De tillkommande närakuterna ska, menar vi, drivas av SLSO, inte av privata vårdgivare. Redan nu nås vi av signaler att det finns privata aktörer som inte vill lokalisera närakuter där förvaltningen anser det vara angeläget. I en socialdemokratisk sjukvårdspolitik är det patienten och vårdbehovet som är utgångspunkt för var vården förläggs, inte marknaden.

Ordförande! Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 292
Olle Reichenberg (M): Fru ordförande, fullmäktige! För oss moderater och för Alliansen är ord som valfrihet, mångfald, tillgänglighet, kvalitet och patientfokus centrala när det gäller hälso- och sjukvården. Vår grundsyn är att alla människor är olika, och därför har vi också olika behov och olika önskemål. Det gäller givetvis även när det rör sig om hälso- och sjukvård. Det var därför vi för nästan på dagen nio år sedan fattade beslut om att införa vårdval. Det var den 1 januari 2008 som de allra första vårdvalen infördes bland annat gällande husläkarmottagningar.

Något vi redan från början var tydliga med var att regler och ersättningar inte var huggna i sten. Vi bröt ny mark, och då måste man också vara ödmjuk och kunna konstatera att man inte alltid träffar helt rätt från start. Vi signalerade därför tydligt en öppenhet att under resans gång skruva i systemen.

Införandet av de olika vårdvalen har fått flera positiva effekter. Köer har kortats eller helt försvunnit, och tillgängligheten har ökat. En uppföljning som hälso- och sjukvårdsförvaltningen gjorde förra året av husläkarverksamheten visar till exempel på rejäla förbättringar inom just tillgängligheten. Ca 40 nya mottagningar har tillkommit i vårt län, och telefonframkomligheten har förbättrats. Vad gäller läkarbesök kan noteras att vårdtunga patientgrupper och befolkningen i områden med jämförelsevis låga inkomster står för en kraftig besöksökning.

Samtidigt har också kostnaderna ökat. Det ledde till att vi förra året i bred politisk enighet i den här salen beslutade om ett nytt ersättningssystem med en större andel fast ersättning.

Vänsterpartiet skriver i sitt budgetförslag, inte helt oväntat i och för sig, att de vill avskaffa den fria etableringen i vårdvalen och dessutom återinföra husläkarmottagningarnas områdesansvar. Vi menar att det vore en återgång till den sjukvårdspolitik som en gång bedrevs i det här landstinget och som havererare, den som havererade i köer, köer och åter köer. Den politiken ledde till en återvändsgränd och röstades följdriktigt bort av väljarna i valet 2006.

Tråkigt nog finns det skrivningar på samma tema också i Socialdemokraternas budgetförslag. En skrivning, ett förslag, som jag särskilt noterat är följande: ”För att kontrollera och följa upp det stora antalet vårdgivare krävs en stor central byråkrati.” Det är svårt att tolka den skrivningen i Socialdemokraternas budgetförslag på annat sätt än att Socialdemokraterna vill minska resurserna till uppföljning och kvalitetsarbete.

Från Alliansens sida menar vi tvärtom att arbetet med uppföljning och säkerställandet av kvalitet är en grundbult i en väl fungerande hälso- och sjukvård. Vi i Alliansen kommer att fortsätta att noga följa utvecklingen inom de olika vårdvalen, och vi är beredda att göra de förändringar som krävs för att säkerställa kostnadskontrollen och kvaliteten. Vi är däremot inte beredda att kompromissa om de grundläggande tankarna bakom vårdvalen. Tillgängligheten, mångfalden och valfriheten kommer vi alltid att slå vakt om.

Med det, fru ordförande, yrkar jag bifall till förslaget till budget för hälso- och sjukvårdsnämnden.

Anförande nr 293
Landstingsrådet Sjöström (S): Ordförande! Jag vill bara säga att det är ganska magstarkt av Olle Reichenberg att säga att Socialdemokraterna inte skulle vilja ha en bra kvalitetsuppföljning och att vi får den vård som vi som skattebetalarnas företrädare beställer. Den ökning som skett av administrationen under det borgerliga alliansstyret innebär dock att det skett mer än en fördubbling av förvaltningsorganisationen, den som vi har i dag.

Jag tror att de flesta som jobbar ute i verksamheterna kan intyga att det som Olle Reichenberg menar är en uppföljning av kvaliteten snarare handlar om kontroll in på lägsta nivå, och det styr hur läkare och våra sjuksköterskor och undersköterskor i verksamheterna dagligdags exakt ska göra sitt jobb. Vi brukar benämna det DRG-koder. DRG-koderna styr väldigt mycket av det dagliga arbetet för personalen i stället för att de ska ägna sig åt patienterna.

Anförande nr 294
Olle Reichenberg (M): Fru ordförande! Jag kan bara konstatera att den skrivning som jag nyss citerade finns i ert budgetförslag, Jens Sjöström. Jag kan läsa upp den igen: ”För att kontrollera och följa upp det stora antalet vårdgivare krävs en stor central byråkrati.” Jag har väldigt svårt att tolka den skrivningen på annat sätt än att ni signalerar att ni ska gå in och skära i det här. Och det, Jens, kommer att gå ut över uppföljningsarbetet, över kvalitetssäkringen i vårt landsting. Jag kan konstatera att det är en politik som vi inte ställer upp på.

Anförande nr 295
Landstingsrådet Sjöström (S): Och jag kan konstatera att Olle borde befinna sig mer ute i verksamheterna och ta del av de dagliga beskrivningar som ges av vår vårdpersonal. Det finns olika mätningar, men det finns ganska många som tyder på att läkare och annan vårdpersonal ägnar allt mindre tid åt patienten och betydligt mer åt administration och att fylla i rapporter, rapporter som knappast ger en bättre kvalitet utan bara mer administration.

Anförande nr 296
Olle Reichenberg (M): Men, Jens, vi måste också säkerställa att vi får valuta för våra skattepengar, att de verksamheter som vi har ute på fältet bedriver en vård med de höga kvalitetskrav som vi ställer upp i de regelsystem vi har, till exempel vad gäller husläkeri och annan vård. Det är alldeles självklart, Jens, att det kommer att behövas en ordentlig uppföljning och ett aktivt kvalitetsarbete från hälso- och sjukvårdsförvaltningen även fortsättningsvis. Från Alliansens sida är vi inte beredda att kompromissa om den uppföljningen.

Anförande nr 297
Shadi Larsson (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Miljöpartiet är av tradition för mångfald och valfrihet inom hälso- och sjukvården. Vi anser att upphandlingar kan ske när de ger ett mervärde för medborgarna, förändrar något till det bättre, bidrar till fler nya metoder, ökar vårdkvaliteten och ger direkta positiva effekter för de människor som berörs. Vi vill att vårdval ska vara ett hälsoval för patienterna.

Vården ska vara samordnad och centrerad kring de personer som söker vård. Det ska finnas en helhetssyn på människan, värdet av patienten, den ekonomiska effektiviteten i relation till värdet och utfallet för patienterna. Professionerna ska ha möjligheter att utveckla vården och skapa nya innovativa lösningar för vården. Dessa är viktiga mål för oss.

Hälsovalet och ersättningssystemet ska vara jämlikt, annars är det bara ett val för vissa. Tyvärr ser vi att Alliansens politik skapar ett ojämlikt vårdutbud. Så vill vi inte ha det. De med de största och mest komplexa vårdbehoven ska tilldelas den största andelen vårdresurser. Kvinnor och män ska behandlas lika och utifrån behov tilldelas lika stora delar av vårdens resurser.

Vi vill göra villkoren mer jämlika på vårdcentralerna. Resurserna på exempelvis Fittja vårdcentral och Wasa vårdcentral i Ronna är fortfarande betydligt mindre än före vårdvalets införande år 2008. De patienter som behöver mest vård får inte det i dag. Vi måste fördela pengarna så att de får mest vård.

För att ge alla barn lika förutsättningar behöver vi tilldela familjer med störst behov mer resurser. Till exempel Rinkeby behöver mer resurser.

Miljöpartiet är kritiskt till att Alliansen valt att konkurrensutsätta så många vårdområden. Beslutet att konkurrensutsätta vården i så hög grad har lett till en dålig kostnadskontroll, till en fragmentiserad vård och till en försvagad samordning kring patienterna. Införande av vårdval geriatrik innebär att landstinget förlorar kontrollen över en mycket resurskrävande vård för de äldsta och sjukaste. Det riskerar också att bli väldigt dyrt. I en tid då vi ser att vårdvalen är mycket kostnadsdrivande är det inte annat än oansvarigt att införa vårdval inom geriatriken. Dessutom behöver vi se till att vården för äldre fungerar väl och är samordnad.

För att klara vården de kommande åren behöver landstinget behålla kontrollen över den vård som flyttas ut från akutsjukhusen, inte blanda in ännu fler aktörer. Det arbetet kan SLSO mycket väl ta ansvar för.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 298
C a t h a r i n a M a n n (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Centerpartiet tycker, som vi hört tidigare, att det är angeläget att vårdvalet finns kvar. Det är viktigt att värna vårdvalet men också att utveckla det.

Vi kan identifiera vissa områden där vi ser att man kanske inte ska släppa ifrån sig utvecklingsinitiativet. Vi har områden som hud, logopedi, psykoterapi där vi ser att vårdvalsaktörerna blir fler. Här kan vi också se att det finns en god innovativ utveckling inom de olika områdena.

När det till exempel gäller hud har det utvecklats digitala möjligheter. Där kanske primärvården skulle kunna vara en samlad utvecklingsenhet som kunde se till att de olika innovativa tekniska utvecklingar som sker verkligen används ute i verksamheterna, av verksamheterna, oavsett vilket företag som driver verksamheten. Vid exempelvis misstänkta hudförändringar skulle man kunna ha som rutin att i stället för att åtgärda det på varje vårdcentral kunde man fotografera hudförändringen och skicka till en specialist som sedan bestämmer behandlingsmetod. Det finns mycket evidensbaserad forskning som talar för att det är en mycket bra behandlingsmodell att använda.

Här skulle en utveckling av vårdvalet kunna fylla en viktig funktion, alltså att se över de initiativ som tas och de innovationer som görs inom teknikområdet. Detsamma gäller fysioterapi. Också där finns många utvecklade digitala modeller.

Jag tänkte avsluta med att säga att jag hoppas att den tekniska utveckling som nu framgångsrikt sker under de närmaste åren också kommer att innebära att den implementeras och används ute i verksamheterna och att det inte tar ytterligare tio år innan den kommer på plats.

Med det ställer vi oss bakom Alliansens budgetförslag och vårdvalet.

Anförande nr 299
Amelie Tarschys Ingre (L): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Äntligen är budgetdebatten igång, och argumenten viner från talarstolen! Alla har bra argument för varför just deras budget är den allra bästa för stockholmarna, och det gäller att ta väl vara på de tilldelade minuterna.

Jag ska tala om valfrihet och vårdval. Ibland ställs frågan om svenskans vackraste ord. Förra året röstades på Bokmässan i Göteborg ordet förgätmigej fram som det vackraste ordet. För mig är nog ordet valfrihet ett av svenskans vackraste ord. Val — en möjlighet att själv få välja vad som är viktigt för just mig. Frihet — från tvång som begränsar handlingsfriheten. Möjligheten att få välja vem jag möter men också, som Anna Starbrink sade tidigare, hur jag möter vården, vilken vård som passar just mig genom vårdval.

Att stärka individens makt över livet är centralt för oss liberaler. Tack vare vårdvalet är valfrihet i dag en självklarhet. Patienternas rätt har stärkts, och stockholmarna har tillgång till högkvalificerad vård och kortare vårdköer. Det är jag stolt över. Vi vill fortsätta att utveckla vårdvalen där det är lämpligt och ge vårdgivarna bra villkor vad gäller långsiktighet och ansvarstagande. Vi vet att dagens och framtidens patienter vill välja vård. Vänsterpolitiker drömmer sig ibland tillbaka till en tid då politikerna bestämde över människors huvuden, men vi vet att valfriheten är här för att stanna.

Vänsterpartiet kritiserar i sin budget att politikerna reduceras till beställare. Vi liberaler har förtroende för patienter och vårdgivare och tror att de är bäst lämpade att driva på utvecklingen. Att titta bakåt och försöka backa bandet är ofta oklokt. Vårdval är inte alltid lösningen, men det är en viktig del i framtidens hälso- och sjukvård, precis som Göran Stiernstedt säger i sin utredning om vården närmare patienterna.

Under 2017 fortsätter arbetet med att förbättra förutsättningarna för husläkarverksamheten som den naturliga första linjens vård. Genom den nya ersättningsmodellen, som nu tas i drift, utvecklar vi förutsättningarna för bättre vård för till exempel kroniskt sjuka och vårdtunga patienter. Genom e-hälsotjänster och videobesök kan tid frigöras för patienter, som slipper ta ledigt från jobbet. Naturligtvis gäller det också för sköra patienter, som slipper ta sig till vårdcentralen. Men det frigör också tid för längre besök för dem som behöver det.

Det finns vårdval där kostnaden blivit högre än väntat, och vår utmaning är att hela tiden noggrant följa utvecklingen för att säkerställa patientnytta och kostnadseffektivitet. Vårdvalet är inte perfekt. Självklart måste vi fortsätta att skruva i ersättningsmodeller, kravställande, uppföljning och kontroll för att garantera att stockholmarna verkligen får den bästa möjliga vården.

För en bra relation krävs också kommunikation. Det gäller både i äktenskap och i politik. En väl fungerande dialog mellan patienter och vårdgivare är naturligtvis viktig i utvecklingen av vårdval och prioriteringar inför framtiden.

Tidigare talade jag om svenskans vackraste ord, förgätmigej. Andra ord som kom högt på listan var juninatt, porlande och glänta. Det är ord som påminner om vart vi är på väg, en sommar som jag hoppas ska bli fylld av sol, ljusa sommarnätter och mycket glass med jordgubbar, en möjlighet för oss alla att fylla på med ork, energi och kraft inför kommande utmaningar för stockholmarnas bästa.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Andre vice ordföranden: Vi får önska dig detsamma, en skön sommar!

Anförande nr 300
Christina Enocson-Mårtensson (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vårt landsting har mycket goda ekonomiska förutsättningar jämfört med många andra landsting, men trots det har vi inte den bästa vården. Vi har många förbättringsområden. Vi har växande byråkrati. Vi har dyra privatiseringar. Vi har en ganska obetydlig styrning och okontrollerade kostnadsökningar i våra vårdval, i många av dem i alla fall. Det ger en ojämlik vård. Vi ser att privata vårdbolags intressen sätts före patienternas.

I dag har vi 34 vårdval. Vi behöver se över flera av dem; det säger ni själva inom Alliansen. Men innan vi har gjort det tänker ni ändå sjösätta några till. Vi har inte kontroll i dag. Vi har inte kontroll över våra kostnadsökningar avseende vårdval ultraljud för gravida eller vårdval ögonsjukvård. De har ökat med ett antal hundra procent. Vi har ingen kontroll på etableringarna inom vårdvalen. Vad kommer vi att göra när den enda husläkarmottagningen i en av våra kommuner eventuellt läggs ned?

Vi behöver utveckla en jämlik tillgång på primärvård och specialistvård över länet, och vi ska inte panikspara på den övriga vårdens bekostnad beroende på vårdvalens okontrollerbara kostnadsökning. Oavsett vad experterna säger tänker ni införa vårdval geriatrik, och det kommer bara att öka splittringen av vården för våra mest sjuka äldre. Den splittringen finns redan i dag, och en fungerande vårdkedja för dem kommer att fortsätta att lysa med sin frånvaro.

Vårdvalssystemet går att utforma mycket bättre, och vi socialdemokrater vill se över samtliga vårdval för att se hur väl de ger kvalitet och valfrihet och hur ekonomiskt hållbara de är.

När det gäller kvalitet är frågan: Hur kan man lätt få reda på kvaliteten på de vårdgivare man ska söka? Ska jag köpa en tv, en mobil eller någonting annat som inte är livsviktigt kan jag gå in på hemsidor och hitta alla möjliga olika kvalitetsresultat. Ska jag anlita en tjänst inom vårdvalet, ja, då ser jag antalet nöjda kunder och hur lång väntetiden är. Är det tillräckligt för att kunna göra ett aktivt bra val?

På tal om kvalitet, val och väntetider: Jag kontaktade min vårdcentral. Tyvärr, fyra veckors väntan för att få en läkartid, och på det skulle det vara en remiss till en annan vårdgivare. Men de gav mig kontaktuppgifter till några andra vårdgivare inom hud, för det var det jag sökte för, och där kunde man söka utan remiss. Bra, tänkte jag, men de jag ringde till hade fullt med remisser och kunde inte ta emot några på någon annan tid. Först den sjätte vårdgivaren jag kontaktade, den sjätte, erbjöd en tid. Jag kan inte påstå att jag gjorde ett aktivt val. Jag kan inte påstå att jag letade efter kvalitet. Jag letade efter en tid.

Självklart ska man som individ ha rätt att välja. Visst är en mångfald av vårdgivare ett värdefullt komplement till den vård som vi ger i offentlig regi, men det får aldrig ske utan styrning, uppföljning och utvärdering, och valfriheten måste alltid kombineras med ekonomiskt ansvar, med kvalitet i hela vårdkedjan och med samarbete med den medicinska forskningen, allt för att få en fungerande jämlik vård där patientens behov är i centrum.

Bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget!

Anförande nr 301
Landstingsrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag tycker att du svartmålar vården i Stockholm, Christina Enocson-Mårtensson. Vi behöver utveckla vården. Vi behöver ha fler som vill bidra till vården. Men i många stycken har vi en väl fungerande vård, precis som Dag Larsson sade i sitt inledningsanförande. Tänk att du som har upplevt hur man ibland

får vänta för att få en tid vill dra ned kraftigt på vårdvalen och minska resurserna till den öppna specialistvården! Kommer det att ge dig vård snabbare? Knappast.

Du talar om en tuff ekonomisk situation och om att ta ekonomiskt ansvar. Ja, ni skär ned på den öppna specialistvården, men ni sparar också väldigt mycket på den centrala förvaltningen. Jag är ingen förvaltningskramare, men jag vill ha ordning och reda. Ni har dessutom lagt en besparing på konsulter som vida överstiger vad konsultkostnaderna är. Det vore intressant att få höra hur ni ska klara av att finansiera er budget när ni ska spara så mycket på konsultkostnaderna att det inte finns några konsulter kvar. Och ni får ta bort mycket mer än så.

Under min ledning i HSN har konsultkostnaderna minskat med 70 procent, om man undantar IT-konsulterna. Det vore spännande att höra hur ni tänker göra, för ni bygger luftslott och betalar med låtsaspengar.

Anförande nr 302
Christina Enocson-Mårtensson (S): Vi vill absolut ha en bättre jämlik vård. Vi tycker att det finns mycket som är bra i sjukvården. Jag svartmålar absolut ingenting, men vi måste se de brister som finns och ta tag i dem. Vi ska inte bara tro att allting löses med vårdval. Jag tycker att vi måste se över de vårdval vi har för att se vad som fungerar och vad som inte fungerar. Sedan ska vi göra bättre.

Anförande nr 303
Olle Reichenberg (M): Fru ordförande! Min replik är lite grann på samma tema som Anna Starbrinks. Christina berörde i sitt anförande ett antal negativa personliga upplevelser av vården. Om det nu är så som du beskriver måste man ställa sig frågan: Hur kan man lösa de problemen genom att så kraftigt dra ned på uppföljning och kvalitetsarbete som ni föreslår?

Anförande nr 304
Christina Enocson-Mårtensson (S): Genom att göra bra utvärderingar och uppföljningar kan man se till att det inte händer.

Anförande nr 305
Olle Reichenberg (M): Slutsatsen är alltså att uppföljningsarbetet och kvalitetsarbetet blir bättre om man ger förvaltningen mindre pengar för att bedriva just det arbetet? Är det den korrekta slutsatsen att mindre pengar till arbetet med uppföljning ger bättre uppföljningar? Är det Socialdemokraternas resonemang?

Anförande nr 306
Christina Enocson-Mårtensson (S): Att satsa på utvärdering och uppföljning ger bra resultat. Man kan satsa sina resurser på det i stället för att satsa på att panikspara i våra vårdval.

Anförande nr 307
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Tack så mycket, ordförande! Egentligen skulle jag önska att Jens Sjöström var här inne. Jag skulle vilja berömma honom, för jag tyckte han var så fantastiskt tydlig i att privata vårdgivare ska inte göra sig besvär på något sätt för att komma ens i närheten av att få bedriva vård på de närakuter som vi startar. Personligen tycker jag att det är ett förödande sätt att tänka, men det visar så tydligt hur ni ser på

konkurrens, att det bara skulle vara något ont och inte alls driver vården framåt på ett dynamiskt och bra sätt.

Ni pratar också hela tiden om de okontrollerade kostnadsökningarna i vårdvalen. Ja, vi behöver se till att de vårdvalsgivare som finns gör rätt saker och att vi har kontroll på kostnaderna. Men jag tror inte att man ska vara så himla bekymrad, därför att det vi samtidigt ser är ju att hela Framtidens hälso- och sjukvård fungerar precis som vi har pratat om i så många år, och som ni försökte med men misslyckades med förra gången ni hade majoritet, nämligen att flytta ut vård ifrån akutsjukhusen. Det fungerar i dag, och det är – till en stor del i alla fall – det vi ser som en ökning av det som händer i vårdvalen.

Jag förstår inte hur man som socialdemokrat kan reducera stockholmarna till en kostnad och inte se att det faktiskt finns vårdbehov och att det är det som tillgodoses genom våra fantastiska vårdval.

Vårdval gynekologi blev en revolution för kvinnor som hade fått stå jättelänge i kö för att komma fram i vården. Sedan infördes vårdval gynekologi och allting blev mycket bättre. Nu vill vi införa vårdval urologi och tror att det skulle kunna få precis samma resultat – men nu står branschen där och vet inte riktigt, för alla säger att det ska bli sämre med vårdval och så här kan vi inte ha det.

Era signaler spelar faktiskt roll! Det är jag väldigt bekymrad för.

När ni pratar om vårdval förlossning vill jag bara säga att vi införde pengsystem, prestationsersättning eller vårdval just för att vi ville få till den här konkurrensen. Det går inte längre att gömma sig bakom långa köer eller säga att det är fullt på förlossningskliniken och tro att det är ett sätt att få in nya pengar. Det funkar inte så i vår värld. Det funkar när man gör ett bättre jobb, när man utökar sin verksamhet, när man är beredd att ta emot patienter. Och som vi sade förut, vi ser att nio av tio har fått föda enligt sitt allra första val av förlossningsklinik. Det är egentligen ganska fantastiskt, så har det aldrig sett ut förut.

Det finns en grundläggande skillnad mellan vad vi i Alliansen tycker och vad den rödgröna politiken skulle vilja ha. Vi värnar valfrihet och sätter patienten i centrum, det gör inte ni. Jag är så himla glad att Jens var så tydlig!

Anförande nr 308
H a n n a J o k i o (S): Tack så mycket, ordförande, ledamöter och åhörare! Googlar man på ordet ”förlossningskris” kommer flera artiklar upp om förlossningskrisen i Stockholm. Barnmorskor tipsar om hur du som kvinna kan minska din oro inför stundande förlossning, Dagens Nyheter skriver om den akuta krisen efter stängningen av BB Sophia och blivande mammor berättar om sin oro inför att föda barn i Stockholms län.

Men inte bara våra förlossningskliniker är överbelastade, det är även personalen som arbetar på dem. Rekryteringen av barnmorskor funkar uppenbarligen inte. Själva befarar barnmorskorna att de inte kommer att kunna säkerställa den födande kvinnans och hennes barns säkerhet om den här utvecklingen fortsätter. Enbart 10 av 40 nyutexaminerade barnmorskor har valt att börja arbeta inom förlossningsvården nu i sommar. Det säger någonting om den pressade situationen våra barnmorskor står inför.

Vi vill att varje födande kvinna ska ha rätt till en egen barnmorska. Det ställer krav på oss som arbetsgivare – krav som vi uppenbarligen inte skulle kunna hantera i dag.

När BB Sophia stängde i maj skulle över3 000 förlossningsplatser fördelas på redan överbelastade kliniker. Efter bara några veckor ser vi nu resultatet: en stor andel av kvinnorna har blivit hänvisade till andra kliniker än den de valt, till och med utanför Stockholms län – det är fullt.

Födande kvinnor ska inte behöva höra att det måste brinna mellan värkarna innan sjukhuset är redo att ta emot dem, födande kvinnor ska inte behöva hänvisas till sjukhus i ett annat landsting och födande kvinnor ska inte behöva skickas hem sex timmar efter att de har förlöst ett barn, på grund av platsbrist.

Lösningen på problemet heter: Öppna fler förlossningsplatser – inte nödlösningar, en kampanj som ska få kvinnor att välja rätt klinik i sommar. I stället för att blunda inför den mycket allvarliga förlossningskris som drabbat Stockholms län vill vi avskaffa vårdval förlossning, för att få en långsiktig, trygg och hållbar planering av förlossningsvården. Det är hög tid att påbörja utbyggnaden av nya förlossningsplatser, och landstinget måste ta det initiativet nu!

Landstingsminoritetens svar är att öppna en ny förlossningsklinik på S:t Göran, som möjligen kan öppnas först år 2020. Samtidigt talar man i sin budget om att fler förlossningsplatser behövs redan nästa år. Frågan är: Var?

Förlossningskrisen är inte i framtiden. Förlossningskrisen är nu!

Bifall till Socialdemokraternas budget!

Anförande nr 309
Cecilia Elving (L):Det finns ingen som blundar för den ansträngda situationen i förlossningsvården. Låt oss vara sakliga i debatten. Vi står absolut, kortsiktigt, inför väldigt stora utmaningar i förlossningsvården, i och med nedläggningen av BB Sophia, och det är utmaningar som ska tas och som tas på yttersta allvar. Men det här talet om systemkollaps i förlossningsvården gagnar inte de födande kvinnorna.

I maj ökade antalet förlossningar med 180 stycken eller 7 procent, jämfört med maj förra året. Trots det och trots nedläggningen av BB Sophia fick 90,4 procent av kvinnorna föda där de har valt i första hand. Vi hade 17 hänvisningar utanför Stockholms län, och det är självklart inte okej, för att använda statsministerns uttryck – det är alldeles för många – men samtidigt är det 6 promille av alla förlossningar som skedde i maj.

Däremot vill jag också säga någonting positivt till oppositionen, och det är att jag är väldigt glad för de 113 miljonerna till förlossningsvården och kvinnosjukvården. Vi kommer att göra fantastiska saker för de här pengarna, som verkligen är välbehövda.

Jag brinner särskilt för det här med förlossningsskador. Där vill jag bara säga att det är viktigt att vi mäter rätt saker. Jag blir oroad när jag hör signaler om att man har nolltolerans som vision för förlossningsskador. Det tror jag är helt orealistiskt. Det som det är viktigt att vi mäter är hur det ser ut efter sex månader. Det allra viktigaste är att få upp alla skador på bordet, så att allting lagas och lagas i tid. Då är det väldigt viktigt att vi generellt mäter rätt saker, och det som är viktigt är att vi mäter att kvinnor är skadefria efter sex månader.

För alla oss vars hjärta klappar lite extra för vården av barnen är Alliansens budget fylld av bra förslag. Det görs viktiga satsningar på neonatalvården, extra pengar tillförs för alla de 1 500 barn i vårt län som har diabetes och en förstärkning av primärvården görs med närakuter för barn och vuxna.

Jag känner personligen ett extra ansvar för barnen i länets socioekonomiskt utsatta områden. Alla barn har rätt till en jämlik vård oavsett var i länet de bor. Det är självklart i teorin – men så svårt i praktiken! I dag finns det ökade hälsorisker för barn i socioekonomiskt utsatta områden, och kunskapen om tillgänglig vård och rätt vårdnivå är ofta sämre. Det görs redan i dag stora insatser för en mer jämlik hälsa. Vi satsar på hälsokommunikatörer, Rinkebyprojektet, extra tandvård i socialt utsatta områden och kulturtolkskolor – för att bara nämna några av alla de satsningar som görs. Jag är glad att de

här satsningarna får vara kvar och att några av dem utvecklas i det här budgetförslaget från Alliansen, men vi vet att det inte räcker. Därför är det så viktigt att vi nu ser över ersättningsmodellen för BVC så att den i högre utsträckning ska utgå från CNI.

Vi liberaler kommer aldrig att ge upp kampen för att alla barn ska ha samma rättigheter och samma möjligheter, och jag är glad och stolt över de viktiga satsningarna i budgeten på en mer jämlik vård för barnen.

Anförande nr 310
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Visst ska vi ha vinster i vården – hälsovinster. För det som kostar allra minst är ju ändå om människor aldrig behöver uppsöka vården.

BVC och MVC är exempel på beprövade förebyggande verksamheter som har funnits länge i Sverige. Just nu råder det ett särskilt stort tryck på dem att stödja blivande och nyblivna föräldrar under experimentet vårdval förlossnings haveri. Tillsammans med kommunens öppna förskola och socialtjänsten kan MVC och BVC ge ett brett stöd till familjer genom familjecentraler. I Norrtälje och i Tiohundra har vi utökat detta ytterligare med bland annat BUP och elevhälsa i ett Familjens hus. Samarbete kring barnen med kommunens verksamheter har också skett i Rinkebyprojektet, med ett utökat hembesöksprogram för förstagångsföräldrar. Det har slagit väldigt väl ut, och det har varit en brobyggare mellan svenska myndigheter och människor som tidigare varit skeptiska till och haft ett lågt förtroende för samhället.

I vårdtunga områden är de här verksamheterna speciellt viktiga, och det har också visat sig att det varit svårt att rekrytera personal dit. Vi tror att en förstärkning genom samarbete kan vara det som hjälper oss att minska ojämlikheten i hälsa i länet. Därför föreslår Vänsterpartiet i sin budget fler familjecentraler, med sikte på en i varje kommun eller stadsdel.

Vänsterpartiet vill också satsa på utökade öppettider, tillgänglighet och olika kompetenser på ungdomsmottagningarna. Mottagningarna ska finnas där ungdomarna finns, när ungdomarna behöver dem. Därför innehåller vår budget två nya ungdomsmottagningar i länet, varav en ska vara mobil.

När barnen mår bra så påverkar det också föräldrarnas hälsa. En studie som gjordes på långtidssjukskrivna kvinnor i Norrtälje visade att hälften av dem utöver sin egen sjukdom låg i en svår vårdnadstvist eller hade barn med olika diagnoser. En alldeles färsk undersökning från Försäkringskassan visar att ensamstående mammor är fattigast i Sverige.

Vänsterpartiets feministiska vårdpolitik innehåller satsningar på ökad forskning om kvinnors hälsa och kartläggning av kvinnors vårdbehov. I den nya cancerplanen har bröstcancervården centraliserats till tre bröstcentra i länet. Detta har inneburit kraftiga försämringar i tillgänglighet till mammografiundersökningar, bland annat för kvinnor i de norra delarna av länet. Anna Starbrink sade tidigare att verksamheter kan ligga centralt för att det är lätt att ta sig till de centrala delarna. Jag vet inte om hon har försökt att ta sig från de norra delarna av Norrtälje kommun till Karolinska sjukhuset – det är inte särskilt lätt! Vänsterpartiet föreslår att vi förstärker mammografiverksamheten med en rullande mammografivagn i länet.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budget.

Anförande nr 311
Ulf Landström (SD): Ordförande, mina vänner! Jag ska prata om sjukvård, speciellt med inriktning mot barn- och kvinnosjukvård. Jag ska ge ytterligare några synpunkter på vad vi sverigedemokrater anser om dagens hälso- och sjukvård. Vår uppfattning är att Alliansen har haft ett alltför ensidigt fokus på hur den ideala sjukvården ska se ut i framtiden. Härigenom tycker vi att man har missat problem med dagens sjukvård. Vi menar att det finns flera näraliggande problem som behöver lösas. Låt mig ge några exempel.

Vi har runt 400 vårdplatser som inte kan utnyttjas på grund av personalbrist. Väntetiderna är långa, och detta är besvärligt inte minst för barn. Kostnadsutvecklingen oroar. Det är ständiga semesterkriser.

Flertalet av de här problemen är ganska gamla, men lösningarna dröjer trots det. Vi menar också att sådana saker som budgetuppföljning, kostnadskontroll och kostnadsanalyser behöver förbättras och följas av snabba beslut för att påverka resultatet.

Problemen med färdigbehandlade patienter som inte försvinner från akutsjukhusen snabbt nog behöver också lösas och ägnas uppmärksamhet.

Vår uppfattning är att vardagssjukvården måste prioriteras upp ordentligt. Om man inte kan lösa dagens problem, hur ska man då kunna lösa morgondagens?

Inte minst gäller det här BB-verksamheten. Här vill jag peka på att händelseutvecklingen har varit dramatisk under det sista året. Först var det Södra BB och Södersjukhuset – där hade upprustningsåtgärder senarelagts under flera år, vilket till slut ledde till akuta problem. Barnmorskorna har i många sammanhang framfört ett antal krav, hur de vill se utvecklingen.

När det gäller BB Sophia kom det som en blixt från klar himmel att entreprenören ville lägga ned på grund av bristande lönsamhet och ackumulerade förluster. Hade uppföljningen varit bättre, hade en plan för ersättningsplatser kunnat tas fram tidigare. Nu har beslut fattats om att tillföra mer pengar till förlossningsverksamheten och blivande mödrar kommer att få en speciell rådgivning för att klara sommaren. Detta är bra, som brandkårsutryckning betraktat, men en långsiktig plan hade varit bättre. Jag anser att det är viktigt att blivande mödrar kan känna sig trygga och fria från rädsla. Alltför många uppgifter vittnar om att mödrar drabbas av problem.

Sammanfattningsvis är en klar uppryckning av kvinnosjukvården önskvärd och nödvändig.

När det gäller barnen vill vi, som framgår av vår budget, främst satsa på barn- och ungdomspsykiatrin eller BUP. Orsaken till detta är enkel. Köerna är långa till BUP. Barn och ungdomar förefaller i allt högre utsträckning drabbas av psykisk ohälsa. Detta kan vi sverigedemokrater inte stillatigande acceptera. Antalet självmord bland unga är oacceptabelt högt och kräver en snar lösning. Att rädda liv är hälso- och sjukvårdens viktigaste uppgift, enligt vår uppfattning. Inte minst gäller detta unga, som borde ha hela livet framför sig i stället för att se livet som så outhärdligt att de väljer att avsluta det. Självmorden är ett uttryck för att samhället inte är bra. Låt oss förbättra möjligheterna att förhindra självmord!

Vi anser också att små barn ska kunna ha en specialistkompetent barnläkare som husläkare. Vidare vill vi satsa på kultur för barn på sjukhus. I går var vi ensamma om detta – det är trist att behöva konstatera det. Saken är ju den, att barn som är på sjukhus blir lyckliga av att få leka och få tillgång till kultur. Det gäller också de barn som har fått en dödsdom och inte har så långt kvar att leva. Vi menar att i den här stora kulturbudgeten borde det finnas utrymme att tänka på dessa stackars barn.

Avslutningsvis vill jag peka på behovet av ett fördjupat samarbete mellan vuxen- och ungdomspsykiatrin. Detta gäller även övergången när ungdomar blir vuxna.

Sedan vill jag säga några ord till Ella Bohlin, om jag får. Jag tycker ditt inledningsanförande var insiktsfullt, sakligt och målinriktat, och dessutom hade det inslag av självkritik. Det är vi inte vana vid att få höra från Alliansen alla gånger!

Anförande nr 312
A d r i a n a H a x h i m u s t a f a (S): Tack så mycket, ordförande, ledamöter! I takt med att Stockholms befolkning ökar, ökar också antalet barn och unga vuxna. Denna utveckling måste hälso- och sjukvårdsnämnden möta.

Vi socialdemokrater välkomnar den statlig satsningen som gjort mediciner för barn avgiftsfria från och med i år. Den tar bort hinder för familjer med små ekonomiska marginaler. Men landstinget måste göra mer för de behövande barnfamiljerna. Därför vill vi införa avgiftsfri barnsjukvård.

Vi saknar ett helhetsgrepp inom barnsjukvården i Stockholms läns landsting. Vi socialdemokrater vill genomföra en översyn av barnsjukvården och ett tydliggörande gällande vem som ska göra vad. Vi vill införa en barnsjukvårdsombudsman som ska ha detta uppdrag.

Många föräldrar med sjuka barn vet inte vart de ska vända sig för att få vård, och som en konsekvens är trycket på barnakuterna, särskilt Astrid Lindgrens barnsjukhus, alltför högt. Som Ella Bohlin sade tidigare är svensk sjukvård alltför fokuserad på akutsjukvård. Sjuka barn ska inte åka över halva länet för att sitta i ett väntrum i timmar. I stället ska de kunna få rådgivning genom 1177 eller bra vård av personal från jourläkarbilar. Tydliggör 1177 Vårdguidens uppdrag att hänvisa föräldrar med sjuka barn till vårdcentraler.

Bra rådgivning, tillgänglig vårdcentral och en jourläkarbil måste bli det bästa och tydligaste vårdalternativet för föräldrar med sjuka barn, och för landstingets ekonomi. Varje år betalar landstinget 25 miljoner för en jourläkarbil. Förra året gjorde den bilen 2 270 besök, trots att avtalet omfattar ungefär 6 000 besök. Endast 300 av de 2 250 besöken var till sjuka barn. Jag tycker inte att vi utnyttjar jourläkarbilen så som den bör utnyttjas. Jourläkarbilen är en stor resurs, som vi bör ta bättre vara på.

Vi socialdemokrater vill satsa på jourläkarbilar och ge dem ett särskilt uppdrag att besöka sjuka barn. Det skulle kunna vara ett sätt att lätta på trycket på barnakuterna. Landstingsalliansen har länge blundat för det ökande trycket på länets barnakuter. Trots återkommande rapporter om att trycket ökar presenterar man inte några åtgärder. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har enligt 2012 års budget uppdraget att ”tillsammans med berörda aktörer ta ett helhetsgrepp om barnsjukvården” – men inget har hänt! När ska Landstingsalliansen agera och ta ansvar för barnsjukvården?

Bifall till Socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 313
S o f i a P a u l s s o n (M): Tack, fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Förutom att vara ledamot här i landstingsfullmäktige är jag också vice ordförande i beredningen för stora folksjukdomar. Där arbetar vi bland annat med diagnoser och sjukdomar inom till exempel hjärta-kärl, diabetes, tumörsjukdomar och olika typer av reumatiska sjukdomar och ledsjukdomar. Den huvudsakliga uppgiften är framför allt att följa upp, utifrån ett patientperspektiv, men ett annat viktigt fokus är att titta på olika typer av förebyggande insatser.

Medborgare som lever med någon av alla de här olika diagnoserna eller sjukdomarna vill självklart kunna leva ett så aktivt och vanligt vardagsliv som vem som helst. Därför är det oerhört viktigt att vi hela tiden jobbar med förenklingar i vardagen. En viktig bit är då att vi

fortsätter att öka tillgängligheten inom vården och möjligheten att välja, men också att välja bort. Därför gläder det mig att vi inom Alliansen är så tydliga med att vi ska fortsätta att utveckla vårdvalen.

Min övertygelse, till skillnad från många andra här inne, är att det är ökad tillgänglighet och möjligheten att välja och att välja bort som ger patienter och oss anhöriga en högre kvalitet, en större trygghet och en förenkling i vardagen.

Jag tycker det är bekymmersamt när man i Vänsterpartiets budget inte alls ser valfrihet och ökad tillgänglighet som kvalitet och trygghet för patienten utan, som Håkan Jörnehed sade i går, att han vill stoppa experimenten med privata vårdgivare. Det om något skapar otrygghet för patienter och anhöriga!

Dessutom kan vi på flera ställen i Vänsterpartiets budget läsa att man ondgör sig över att trots att det är lika ersättning och lika kvalitetsgranskning så tycker man att det är ett problem att det finns vårdgivare som genererar positiva resultat. Utifrån mitt sätt att se det tycker jag i stället att vi borde uppmärksamma detta och se och lära – hur gör de, som kanske någon annan inte gör?

Ett självklart sätt att förenkla i vardagen för patienter är just precis det som vi ser händer nu: att vården flyttar närmare patienterna. Därför måste vi hela tiden prioritera och utveckla primärvården. Då är det också viktigt att till exempel vårdcentraler har möjlighet att delta i forskning och utbildning.

Därför är jag stolt över att Stockholms läns landsting under Alliansens ledning redan 2011 beslutade om att starta akademiska vårdcentraler, och i dag har vi åtta stycken akademiska vårdcentraler i Stockholms län. De här akademiska vårdcentralerna har i sin tur olika nätverk där till exempel länets vårdcentraler och primärvårdsrehabiliteringar ingår. Några uppgifter bland många andra som de här akademiska vårdcentralerna har är att man ska ha studentmottagningar, och i nätverken ska man anordna olika typer av fortbildning, involvera enheter i forskningsprojekt och dessutom föra in ny kunskap för att höja kvaliteten i både landstingsdriven och privat primärvård.

Extra roligt är att de akademiska vårdcentralerna har fått väldigt stor internationell uppmärksamhet, och de får ta emot utländska delegationer och bland annat berätta om studentmottagningarna och nya arbetssätt i olika tvärprofessionella team.

Därför, mina vänner: med en fortsatt utveckling av vårdvalen och primärvården ökar vi tillgängligheten och tryggheten för patienterna och för oss anhöriga. Bifall till Alliansens budget!

Anförande nr 314
T u v a L u n d (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare och webbtittare! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Ganska nyligen blev jag hembjuden till Elsa. Hon ville tala med en politiker om vården. ”Det är så mycket hela tiden”, sade Elsa, ”så många samtal jag måste ringa, så många olika personer jag måste träffa. Och dessutom måste man ringa och träffa dem i rätt ordning, annars får man gärna börja om igen. Det är ett heltidsarbete att vara sjuk!” sade Elsa. Men hur skulle du vilja ha det då? frågade jag. ”Jag skulle vilja bli omhändertagen”, sade Elsa.

Omhändertagen känns kanske som ett provocerande ord, kanske till och med som ett skällsord i detta vårdvalens tidevarv – ”omhändertagen”. Men jag uppfattade inte Elsa som svag, loj eller lat. Tvärtom uppfattade jag Elsa som en person med stark integritet – vet vad hon vill, vet vad hon inte vill. En person med skinn på näsan. Stark – fast multisjuk. Återkommande inskrivningar i sjukvården, fullmatad medicindosett.

Jag uppfattade att Elsa gav uttryck för att hon tyckte att vården för äldre är splittrad. Det är så många personer, så många aktörer man måste hålla reda på, att det blir väldigt tröttsamt. Det tror jag är en bild som hon delar med många multisjuka. Eller som Göran Stiernstedt beskriver den splittrade vården i sin utredning: ”Vårdvalet har försvårat samlade lösningar för de patienter som har behov av samordnade insatser, bland annat därför att det är svårt att upprätthålla en verklig samverkan med många aktörer samtidigt.”

Så vi vet vad medborgarna vill och vi vet vad experterna säger. Sammanhållen vård för våra multisjuka äldre måste bli mer än ord på papper eller ord som uttalas i den här talarstolen. Det måste bli konkreta politiska beslut som leder till förändring.

Det är därför som vi socialdemokrater i vårt budgetförslag föreslår att varje multisjuk äldre ska ha en läkare eller annan vårdpersonal som tar ansvar för äldres vård – en fast vårdkontakt som tar ett helhetsansvar för vården, planerar vårdtillfällen, samordnar mellan olika vårdspecialiteter och mellan sjukvården och kommunen. Det är därför vi ger mer resurser till vårdcentralerna och det är därför vi möjliggör att det ska finnas mer specialistkompetens på vårdcentralerna, till exempel inom geriatrik. Det är därför vi vill att läkarbesök ska vara en mer vanlig del i ASIH, flytta läkarresurser dit där våra mest vårdbehövande befinner sig, nämligen hemma, och det är därför vi vill satsa på bättre samarbete med kommunerna för att säkerställa trygg hemgång för personer som utskrivs från sluten vård.

Demensen ökar kraftigt och mycket pekar på att demenssjukdomarna kommer att fortsätta att öka. Därför vill vi också med vår budget se till att få fler demenssjuksköterskor på vårdcentralerna så att man tidigt kan upptäcka tecken på demens och agera.

Och det är därför som vi säger nej till ännu mer splittrad vård för äldre och som vi säger nej till vårdval geriatrik. Släpp prestigen, släpp den ideologiska fastlåsningen! Agera utifrån medborgarnas fokus, agera utifrån vad experterna säger! Landstinget kan bättre!

Anförande nr 315
A n d e r s N i l s s o n (MP):En av mina vänner var nyligen tvungen att operera en tå på Nacka sjukhus avdelning för ortopedisk kirurgi. Efter operationen fick hon tyvärr inga tider för rehab eller eftervård – det ingick inte i uppdraget. När förbandet efter operationen skulle läggas om hänvisades hon i stället till närakuten, och sedan till SöS-akuten, vilket hon lyckligtvis vägrade. För att få någon slags rehabilitering sökte hon själv vård hos en sjukgymnast, men höften, som också hade tagit stryk av den snedbelastning som tån skapade, fick inte sjukgymnasten titta på. I stället skulle hon vara tvungen att åka tvärs över halva länet och komma tillbaka någon annan dag, trots att sjukgymnastens schema var tomt resten av dagen.

Jag tror inte att det är ett enskilt exempel – det här illustrerar när vårdens organisation är ineffektiv och när den inte sätter patientens behov först. Det är ungefär det här Göran Stiernstedts utredning Effektiv vård pekar på. Vi har en betydligt sämre vård än vi förtjänar – en betydligt sämre vård än vi betalar för – eftersom den är så upphackad, så uppsplittrad och eftersom ansvaret är så otydligt.

För dem som behöver vården allra mest kan det vara ödesdigert. För dem som är äldre, kroniskt sjuka, multisjuka kan en mindre infektion vara livshotande, och då är det avgörande att vården har en tydlig och enkel ansvarsfördelning. I stället har vi mängder av utförare, där ingen tar helhetsansvaret. En sätter på stödstrumporna, någon annan tar av dem, en tredje betalar för dem, en fjärde utvärderar stödstrumporna. Det innebär en stor otrygghet för patienten och ökar förstås risken att något missförstås, feltolkas eller glöms bort på vägen.

Med vårdval geriatrik riskerar vi en ännu mer upphackad vård, en ännu mindre effektiv vård och ännu större otrygghet för patienterna. Det finns inget i förslaget som sätter patienternas behov först och ingen som tar helhetsansvaret.

Jag tror att det finns ganska många även i den styrande minoriteten som inser det här. Fundera därför en gång till på konsekvenserna av det här beslutet, och försök att släppa prestigen i den här frågan!

Anförande nr 316
H a n s A n d e r s s o n (L): Ordförande, fullmäktige! Man måste vara lite ödmjuk inför de här dagarna, när vi ska prioritera inom sjukvården nästan 60 miljarder kronor, som människor utanför den här salen har genererat i skatteintäkter och som vi nu ska fördela inom sjukvårdens område.

Jag har ju haft förmånen att ha fått vara ordförande i norra sjukvårdsstyrelsen i ett och ett halvt år, och har då försökt knyta ihop den landstingsdrivna vården med den kommunala omsorgen. Därför blir jag lite bekymrad när nästan alla talare här pratar om vårdkedjor, men det vi måste lära oss att tala om är vård- och omsorgskedjor. För ska vi klara den nätverkssjukvård som är grunden till Framtidens hälso- och sjukvård så måste vi knyta ihop med den kommunala omsorgen – annars kommer inte det här att fungera!

Det som är det viktiga när man pratar med kommunerna är just utskrivningen – när man har förändrat status, kanske har åkt in för en höftledsoperation och sedan ska hem till ordinärt boende eller särskilt boende och behöver en helt annan medicinlista, kanske behöver prata med en arbetsterapeut och det kanske behöver göras ombyggnader i boendet för att man ska kunna känna trygghet i vardagen. Detta får vi inte glömma bort. Vi får inte låta det sluta med vården.

Det är faktiskt lite symtomatiskt, tycker jag. Om man tittar på resursfördelningen och även vad Göran Stiernstedt trycker på och, tror jag, nästan alla här har kämpat med i 30 år, så har akutsjukvården för stor del av vårdkonsumtionen och för lite ligger på primärvården.

Vi har gjort stora förändringar och jag tycker vi har haft en öppenhet i vårdvalet, vi har justerat i primärvården, vi har ändrat på kapiteringen och besöksersättningen och sedan har vi infört att man får ersättning i primärvården när man gör sippar – samordnad individuell plan – för just dem som behöver det, som har stora och komplexa omsorgsbehov. Om någon här ramlar och får en liten knäfraktur är det inte så himla viktigt, men för människor med komplexa vård- och omsorgsbehov är den samordnade planeringen jätteviktig.

Sedan måste jag vara väldigt kort och tänker bara säga det, att jag är inte den som tror att vårdval löser alla problem – men däremot är det ju en valfrihetsreform för människor som kanske är i behov av vård och omsorg. Ska inte de ha möjlighet till valfrihet?

Man måste se upp så det inte blir som ibland när jag träffar kommuner som har hiskeliga dagsersättningar inom området ensamkommande barn och HVB-hem – vi får se till så det inte är några girigbukar som är utklädda till välfärdsdirektörer, för då kommer solidariteten i kläm, utan vi ska se till att resurserna hamnar där behoven är. Jag har själv en svårt handikappad son och vet väl vilka diskussioner det är om LSS-lagstiftningen. Så får det inte förekomma i våra välfärdssystem här i Stockholms läns landsting!

Anförande nr 317
T h o m a s M a g n u s s o n (V): Tack så mycket, fru ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Tack så mycket säger jag till Hans också, min företrädare i talarstolen. Du sade nämligen så här: vårdvalen löser inte alla problem. Problemet för dig, Hans, är väl att så

låter det från Allianssidan, att det är på det sättet att det är vårdvalen som löser alla problem.

Att den här diskussionen lätt blir ideologisk och blir en tydlig skiljelinje mellan vänster och höger är väl på ett sätt ganska naturligt. Jag tror att det är på det sättet att om vi ska ta oss an en hel del av de problem som till exempel Tuva och Anders pratade om nyss så finns det en hel del saker i vårdvalen som vi behöver fundera runt omkring. Är det på det sättet att vi skapar vård- och omsorgskedjor på ett bra sätt med vårdvalet? Är det så att vi klarar av att minska stuprörstänkandet genom vårdvalet? Vänsterpartiets svar på de frågorna är: Nej, så är det inte. Vi tror att det finns andra perspektiv.

Det som är kanske mest intressant är när man säger att vårdval ger makten till patienterna. Jag rör mig ganska mycket ute bland olika patientorganisationer till vardags, och jag märker att det självklart även hos dem finns olika uppfattningar i den rent ideologiska frågan – men alla är överens om att makten till patienterna är någonting som man pratar om men som inte finns i reell mening.

Man kan tro, när man lyssnar på debatten, att det är på det sättet att patienternas kunskaper och erfarenheter är någonting som man tar del av och som är viktigt i vården. Så är det inte alls i dag! Tvärtom är det på det sättet att många patienter får kämpa på olika sätt för att försöka hitta sitt sätt att komma rätt i vården.

Alldeles oavsett om vi har vårdval eller inte finns det andra dimensioner som vi måste lösa. Jag vill lyfta tre områden som jag tror är viktiga, som vi delvis redan har debatterat i dag.

Vi har lyft frågan om kvinnornas vård. Det är på det sättet att kvinnor får sämre vård, det tar längre tid och så vidare – och i ett system som innebär att den kvinnliga patienten har ordentlig makt borde det inte vara på det sättet.

Det andra är de multisjuka, framför allt äldre. Vi hörde tidigare talas om Ida och hennes problem. Vi behöver ha en annan dimension än det här med att få välja vårdgivare. Det kanske måste vara så att man kan ha någon som man kan hålla fast vid.

Inte minst gäller det den tredje delen, som handlar om kronikerna. Många av dem behöver många insatser av flera typer eftersom man har flera sjukdomar.

Ja, det finns en hel rad andra saker som vi borde sätta fokus på, och det gör vi när vi i Vänsterpartiets budget satsar mer på kvalitet, mer tid för patienterna och ökade resurser. Med de orden, fru ordförande, vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 318
Maria Fälth (KD): Tack, fru ordförande! Sofia Paulsson nämnde tidigare beredningen för de stora folksjukdomarna, där jag också har förmånen att få vara med och leda. Hon nämnde de hälsofrämjande åtgärder som vi jobbar en hel del med, men vi får inte glömma det som vi också jobbar mycket med, nämligen rehabiliteringsfrågorna. Många upplever att det är lätt att komma på ett första besök i sjukvården, men vi får inte glömma de patienter som efter sjukdom ska få rehabilitering. Läkare, sjuksköterskor och övrig personal ska få mer tid med de här patienterna.

Landstingets insatser ska också utvecklas i takt med den medicinska utvecklingen. Inom smärt- och stressforskningen har gränserna mellan kropp och själ och mellan den somatiska och den psykiatriska vården suddats ut alltmer, och i dag är det inte längre kontroversiellt att hävda att det finns ett samband mellan smärta och stress. Denna kunskap måste vara vägledande för de insatser landstinget erbjuder patienter med långvarig smärta. Vårdval, ersättningsmodeller och ersättningsnivåer ska säkerställa detta.

Vi har redan anpassat många vårdval för dem som får en kronisk sjukdom och även måste göra vissa beteendeförändringar. Man kanske ska börja ta medicin på regelbundna tider. Man behöver kanske ändra sina matvanor, börja, motionera, börja gå på rehabilitering, fysioterapi och så vidare.

Mer än 100 000 människor i Stockholms län insjuknar årligen i nedstämdhet, utmattning eller smärttillstånd som inte kan lindras omedelbart. Man räknar med att 5 000 av dessa behöver hjälp med rehabilitering för att återfå funktion och livskvalitet.

I dag erbjuder Stockholms läns landsting effektiv hjälp inom bland annat vårdval för långvarig värk och smärta eller utmattning. Man behöver inte vara sjukskriven för att delta, och man kan också vara pensionär. Man ska dock vara medveten om att det är ett omfattande program, med daglig aktivitet i åtta veckor och därefter endast enstaka uppföljningar.

Detta är en av fördelarna med vårdval. Vi erbjuder att hela patienten ska behandlas. Vi kan kräva att vård programmen ska leda till ökad livskvalitet, mätt i mer förmåga, minskad smärta eller trötthet, och i andra hand till ökad funktion och arbetsåtergång. Med vårdvalssystem inom rehabilitering kan vi erbjuda gedigna utredningar samt göra olika avancerade undersökningar av nervfunktion, sensibilitet, styrka och rörlighet. Det leder till en diagnos för bättre riktad behandling och trygghet för patienten.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 319
Caroline Wallensten (M): Ordförande, ledamöter! Vi har haft ett glädjande inriktningsbeslut inom vårdval geriatrik. Att inte ha en övre åldersgräns för när man ska få välja den vård och den mottagning man själv känner sig trygg och bekväm med är någonting som är väldigt viktigt. Att i det skedet i livet när man kanske är i som störst behov av att känna trygghet och känna att man fortfarande har möjlighet att styra över sitt liv ger vårdval geriatrik trygghet till våra mest utsatta.

Rätt vård i rätt tid och fler vårdtillfällen på fler platser i länet är några av de grundläggande tankarna med vårdvalen som vi jobbar för.

ASIH är en annan reform som ger patienten möjlighet att få vård på den plats som man själv känner sig trygg i – att få vara i hemmet, där man kanske har en favoritkudde, sina egna lakan eller den där prydnadsfiguren som påminner om en semester för länge sedan. Utöver den fantastiska möjlighet det ger våra patienter att få känna denna trygghet ger det också en möjlighet att lämna vårdplatser på akutsjukhusen till dem som har behov av den vården dygnet runt.

Med dessa ord vill jag tacka och yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 320
Catarina Carbell (S): Ordförande, fullmäktige! Stockholms befolkning växer, och vi lever längre. Det är en fantastisk utveckling – och det innebär att vi blir fler äldre. I dag är vi cirka 400 000 som är 65 år och äldre i vår region. Att notera är att den absoluta majoriteten, cirka 90 procent och alltså 360 000 personer, klarar sig helt själva – kanske med lite hjälp av någon eller några mediciner, men dock.

För alla i denna stora grupp av äldre vore det klokt att investera i stöd och hjälp för ett fortsatt aktivt åldrande.

Psykiatri Norr har berättat att en stor grupp hos dem är människor i åldern 65–67 år – alltså precis då de flesta går i pension, då åtta till tio timmar om dagen blir tomma, då umgängeskretsen minskas med alla arbetskamrater. Livet har fått en annan verklighet än drömmen om självförverkligande, härliga och innehållsrika dagar. Dessa fakta pekar på behovet av stöd och hjälp till ett meningsfullare och aktivare liv. Det vore alltså klokt att investera i stöd för ett aktivt och positivt åldrande, som motvikt mot en passiv livsstil – en passiv livsstil som kan bli till belastning för den enskilde och samhället. Visst stöd ges genom de ideella pensionärsorganisationerna, som ju gör en samhällsnyttig insats.

Vi socialdemokrater har förstått behovet av dessa satsningar. Vi har förstått behovet av förebyggande arbete. Vi har förstått att genom dessa skulle både vi äldre, våra nära och kära samt samhället tjäna. Vi vill därför förstärka förebyggande hälsoarbete på vårdcentralen genom en utveckling av hälsosamtalen, ge närsjukvården uppdrag att rikta särskilda insatser mot psykisk ohälsa hos äldre och ge bland annat de ideella pensionärsorganisationerna och ungdomsorganisationerna sammanlagt cirka 1 miljon kronor i ekonomiska bidrag.

Bifall till Socialdemokraternas budget!

Anförande nr 321
Olle Reichenberg (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tänkte nu övergå till att beröra avsnittet psykiatri och folkhälsa. Inledningsvis kan man konstatera att efterfrågan inom psykiatrin ökar alltmer, inte minst då bland de yngre. Det är därför en prioriterad uppgift att säkerställa en väl utbyggd psykiatri med hög kvalitet.

Ett sätt att öka tillgängligheten till psykiatrin är att bygga ut den webbrelaterade servicen. Det kan ge en snabbare första kontakt och också en snabbare kommunikation. Med tanke på att behovet ökar just bland de yngre kan tjänster på nätet och via appar vara en av flera vägar framåt.

Vi behöver också arbeta med att underlätta övergången mellan psykiatri för barn och vuxna. Även inom den psykiatriska vården måste hänsyn tas till patienternas behov och önskemål. Valfrihet och mångfald behövs därför även här.

Andra viktiga områden att arbeta med är den psykosociala kompetensen på våra husläkarmottagningar, bättre samverkan med kommunerna då det gäller till exempel just barns och ungdomars psykiska hälsa, men också gällande personer med beroendeproblematik.

Med de här orden vill jag än en gång yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 322
Karin Michal (MP): Tack. Jag ska också prata om psykiatrin, men först vill jag bara nämna att jag fick ett meddelande från en Facebook-vän som knyter an till pratet om valfrihet, vårdval och vårdcentraler. Det är en interiör från Fittja vårdcentral i morse:

”Det finns inga tider att boka hos läkare via telefon eller webben. Första lediga finns i slutet på juli. Det är drop-in från klockan åtta varje dag. Redan kvart i åtta finns runt 20 personer i kö. Det tar en halvtimme efter öppningen innan man får prata i receptionen. Receptionen meddelar att man ska till sjuksköterska innan man får komma till läkare, oavsett vad du har för sjukdom. Det jobbar endast en sjuksköterska i Fittja vårdcentral i dag. Klockan 10.05 får jag träffa sjuksköterskan, som meddelar att det finns inga lediga tider hos läkare i dag. Jämlik vård för alla – när???”

Ja, då går jag över till psykiatrin.

Det är ju glädjande att det är sådan samsyn om vikten av första linjens psykiatri. Miljöpartiet menar att det behövs inte bara ett utökat uppdrag utan också förändrade resurser. Varför det? Jo, Ringens vårdcentral på Södermalm uppskattar att 70 procent av besöken är relaterade till psykisk ohälsa; en vårdcentral i Botkyrka anger 50 procent. Visst tänker man: Kan det här vara möjligt? Det är ju svårt att förstå. Men psykiatriska diagnoser dominerar också sjukskrivningarna, inte minst de långa.

Av det här förstår man att matchningen mellan behov och tillgång till psykologisk behandlingskompetens är helt fel. 40 procent av våra vårdcentraler saknar psykolog – alltså samtidigt som mellan 30 och 70 procent av besöken skulle behöv en sådan. Kanske är det bara Gustavsberg som har resurser som motsvarar behovet. Det verkar som om man har tänkt att sådana där lättare psykiska besvär kan väl en allmänläkare klara med lite antidepressiva och uppmuntrande prat. Men uppenbarligen fungerar inte det.

Troligen är det här en viktig faktor bakom de många sjukskrivningarna: man får inte rätt behandling. Psykisk ohälsa kräver specialistkompetens för både diagnos och behandling, på samma sätt som annan ohälsa gör det. Och det här är ju slöseri med de dyrbara allmänläkarresurserna. Miljöpartiet vill införa krav på minst en psykolog på varje vårdcentral. Det bästa är förstås ett psykosocialt team, men vi väljer till att börja med just psykolog eftersom den yrkesgruppen har mest kompetens att ställa diagnos och välja behandling.

Det finns numera många kunskapsbaserade, effektiva psykoterapimetoder, inriktade på speciella problem. En vårdcentral kan knappast ha specialister på alla metoder – det har inte ens de psykiatriska mottagningarna. Därför behövs det bättre information vårdcentraler emellan och mellan vårdcentraler och psykiatriska mottagningar – var finns den behandling som jag behöver och vill ha? Här kunde Vårdguiden 1177 spela en viktig roll redan vid patientens första val av mottagning, men tyvärr publiceras sällan information om olika mottagningars resurser och specialiteter där.

Med det yrkar jag bifall till Miljöpartiets budget.

Anförande nr 323
J e s s i c a E r i c s s o n (L): Ordförande, ledamöter! Vi liberaler anser till skillnad från oppositionen att Stockholms *alla* medborgare förtjänar fler och bättre valmöjligheter när det gäller när, var, hur och av vem man får sin vård.

Behovet av fler och bättre verktyg för att ta makten över sin egen hälsa och sitt eget liv gäller inte minst de personer som lider av psykisk ohälsa eller sjukdom. För oss är det självklart att vi ska göra det lättare både att vara sjuk och att undvika att bli sjuk eller sjukare. Förebyggande arbete kan bidra till minskade kostnader i vården. För alla individer som kan undvika livsstilsrelaterad ohälsa är vinsterna större än så. Det kan vara precis det som avgör om man får behålla sin mamma, sin vän, sitt syskon några ytterligare år till. Det är obetalbart!

Eftersom vi har olika förutsättningar går vi nu vidare och anpassar det som erbjuds till olika människor för att passa bättre ihop med individernas behov av stöd. Det är klart, röker man och har en schizofrenisjukdom eller en beroendesjukdom så röker man mycket mer. Men inte bara det – man har också mycket större problem att sluta. Uppförsbacken är hög och det är lätt att falla tillbaka.

Vi måste jobba med psykiskt sjuka, personer med beroendesjukdom och nyanlända om vi ska skapa bättre förutsättningar för alla människor.

Tidig diagnos har vi varit inne på mycket. Det ger att man snabbt får hjälp. Väntetiderna har minskat. Det kom upp någonstans att det är långa väntetider till BUP. Ja, det kan man tycka, men 94 procent får hjälp inom 30 dagar. Är det mer brådskande så får man hjälp samma dag på flera ställen – och det även om det inte är akut.

Vi måste se till att man lätt kommer vidare till den som är bäst lämpad att hjälpa, lindra och bota, om det är möjligt – det är det inte alltid. Det gör att fler får förutsättningar att må bra så fort som möjligt.

Mer och bättre information med bland annat tillgång till sin egen journal, så man kan följa vad som händer. Med bättre information och självvald inläggning för dem som är sjukast ökar vi makten över det egna livet och tryggheten. Det skapar egenmakt! Det skapar förutsättningar för liv och hälsa!

Vi måste ta hand om människor, och vi måste skapa förutsättningar för människor att ta hand om sig själva. Kopplingen mellan kropp och själ, mellan somatik och psykiatri, den ska stärkas – oavsett om vi pratar om personer som behöver vård på NKS eller om vi pratar om personer som behöver vård inom primärvården. Det gör att färre drabbas av sjukdom, att man kan använda den ork som man har till att faktiskt jobba med att bli bättre i stället för till att hamna rätt.

Vifokuserar också på att bättre uppmärksamma de viktigaste friskfaktorerna som finns när en person mår riktigt dåligt – de anhöriga. Som vuxen med en anhörig som är svårt sjuk drar man ofta ett stort lass. Det är väldigt, väldigt tungt. Som barn bär man ett minst lika stort lass, bestående av skam och skuld för att man inte förstår riktigt vad som händer och hur man själv kan göra för att det ska bli bättre. Barn ska aldrig behöva ta ansvar, men barn ska ha hjälp att förstå att det faktiskt inte är deras fel när deras föräldrar agerar på ett sätt som man inte känner igen.

Ordförande, ledamöter! Stockholms alla patienter förtjänar en riktigt bra psykisk hälso- och sjukvård, och mer därtill. Jag är stolt över att än en gång kunna minska glappet mellan den vård som de behöver och den vård som erbjuds. Jag yrkar också bifall till Alliansens förslag och Alliansens budget.

Anförande nr 324
Birgitta Sevefjord (V): Ordförande! Jag var, precis som Anna Starbrink, närvarande när nya lokaler för Norra Stockholms psykiatri invigdes för någon vecka sedan. Det var fantastiskt roligt att se. Det var fantastiska lokaler, och det var energi i rummet under den här invigningen. Det var alltså väldigt roligt att vara med där.

Men lika glad som jag var då, lika arg blir jag varje gång jag tänker på att Psykiatrins hus verkar försvinna in i en dunkel framtid. Vi behöver bygga ett Psykiatrins hus för slutenvården. Vi behöver utveckla slutenvården. Vi behöver en ny länsakut och vi behöver en ny beroendeakut. Länsakuten för psykiskt sjuka som vi har i Stockholm är dimensionerad för 7 500 besök och har i dag 20 000 besök, och verksamheten bedrivs i dåliga lokaler.

Vi i Vänsterpartiet menar att vi måste sätta ned foten och göra allt vi kan för att ett psykiatrins hus, nya beroendevårdslokaler, en ny länsakut kommer till stånd så fort som möjligt. Detta är en oerhört viktig fråga för oss.

Men det finns naturligtvis många andra viktiga frågor. Vi vet att ångest och depressionsdiagnoser ökar mycket kraftigt. Det sägs att ungefär 10 procent av befolkningen har en depressionsdiagnos. Vi vet att den psykiska ohälsan hos unga ökar, inte minst hos unga kvinnor men i ökande grad också hos unga män. Det här sätter naturligtvis ökad press på psykiatrin framöver.

Landstinget står inför nya utmaningar. Människor som flyr undan krig, förtryck och tortyr kommer till vårt land svårt traumatiserade. Många behöver både somatisk och psykiatrisk vård. Allt detta sammantaget leder till att vi behöver bygga ut antalet vårdplatser. Det finns en plan som säger att landstinget i närtid, under överskådlig tid, behöver bygga 200 nya vårdplatser inom psykiatrin. Vi behöver också ny, välutbildad personal. Det är stora utmaningar som landstinget står inför.

Vi har under den här dagen diskuterat förlossningsvården och krisen inom förlossningsvården. Jag skulle säga att krisen inom psykiatrin och beroendevården denna sommar kanske är lika stor, men vi talar inte om den.

Nu stänger till exempel avdelning 52 på S:t Görans sjukhus. Det är en avgiftningsavdelning. Då ska vi veta att beroende är en dödlig sjukdom. Vi har redan i dag för få avgiftningsplatser. I sommar kommer vi att ha ännu färre avgiftningsplatser. Dessutom stänger flera öppenvårdsmottagningar runt om i länet. Vi står alltså inför stora utmaningar, och jag skulle önska att vi talade lite mer om detta.

Avslutningsvis vill jag ta upp en annan fråga som vi i Vänsterpartiet tycker är oerhört viktig och som har diskuterats i den här församlingen flera gånger. Det gäller införandet av Naloxon. Sverige har den näst högsta drogrelaterade dödligheten inom EU. Överdödligheten är störst bland dem som använder heroin. Det är ungefär tio gånger så hög dödlighet bland heroinister som vad det är inom den övriga befolkningen. Den narkotikarelaterade dödligheten har fördubblats på tio år. På det här området måste vi verkligen göra något.

Vi har ju diskuterat i den här församlingen att man ska kunna använda Naloxon i form av nässprej, och vi har hängt på ett projekt som bedrivs i Skåne, men vi i Vänsterpartiet menar att vi själva behöver driva den här frågan. Vi måste se till att Naloxon kommer till användning så snart som möjligt och finns tillgängligt bland brukare, bland poliser, bland anhöriga. Det är lätt att använda och det kan inte missbrukas.

En så här liten ampull som jag håller i min hand, innehåller 4 mg Naloxon. Den räddar ett liv om man har tagit en överdos. 4 mg räddar ett liv! Den kostar ungefär 250 kronor. För 250 kronor kan vi rädda ett liv, och vi i Vänsterpartiet menar att vi inte har råd att vänta.

Ordningsfråga

O r d f ö r a n d e n : Fru ordförande! Nu undrar ni säkert vad som händer. Nu ska den icke presiderande ordföranden berätta något. Det är ju så mycket tal om att det är sommar och varmt och fint ute. Och det är det. Men vi måste sitta här och göra viktiga saker. Presidiet har ändå hörsammat önskan om lite sommarglädje, så utanför salen finns det nu tårtor – sommartårtor.

Vi förde också tidigare en debatt om vegankost och annat som skulle ätas här. Alla hade väl inte uppfattningen att sådana saker skulle bestämmas i den här salen, men presidiet gjorde ett litet undantag.

Presidiet har nu bestämt att det finns tårtor av alla slag, för alla smakriktningar och för alla hälsotillstånd.

Väl bekomme!

Anförande nr 325
M a r g a r e t h a Å k e r b e r g (KD): Ordförande! Det var ju trevligt att vi får tårta! Sommartårta är gott. Älvsjö bageri har Stockholms bästa sommartårta!

Jag tänkte framhålla patientnämndens förnämliga arbete. Patientnämnden spelar ju en central roll när det gäller arbetet mellan vårdgivare och patienter. De är fristående politiskt och i övrigt neutrala, men de spelar alltså en oerhört viktig roll. Förra året registrerade de ungefär 7 000 ärenden. 7 000 ärenden är ganska mycket.

Syftet med arbetet är ju att beskriva, informera, reda ut och förklara för att på så sätt bidra till att patient och vårdgivare förstår varandra bättre och att problem inte ska upprepas för andra patienter.

De utför ett väldigt viktigt arbete och de behövs verkligen. Det som vi kanske ska tänka på framöver är samarbetet med IVO. Det bör nog ses över så att vi får optimala resultat av dessa båda verksamheter.

Nu kommer jag kortfattat att tala om barn som anhöriga. Det blir konsekvenser av att barn är med om att en förälder förolyckas eller skadas i samband med olyckor eller avlider i hemmet. Då behövs det verkligen trygghet och rätt stöd. Det viktiga är ju, som Birgitta Sevefjord och andra berörde, sambandet mellan psykisk ohälsa och missbruk. Det finns många barn som far illa och behöver struktur i sin vardag.

Vi måste på något sätt få till stånd ett bättre omhändertagande av barn i sådana situationer. Det pågår bra arbete inom olika enheter i landet, Socialstyrelsen och socialtjänsten, men det finns inget enat stöd för hur man sköter omhändertagandet av barn. När jag själv arbetat på akutmottagningar så har vi frågat patienter som kommer in från hemmet om det finns husdjur hemma. Vi har inte frågat om det funnits barn hemma när patienter kommit in till följd av våld i hemmet eller efter svåra olyckor.

Jag var på ett seminarium på Södersjukhuset där jag var den enda politikern, faktiskt. Det var ett fantastiskt bra seminarium och jag vill rekommendera ett centrum på webben som heter Nationellt kunskapscentrum anhöriga. Gå in där och titta. Där finns filmer där barn beskriver hur de hade önskat bli omhändertagna i svåra situationer.

Jag kan bara nämna som exempel att det finns många önskningar som barn har uttryckt efter att ha varit inblandade i olyckor eller upplevt att en förälder har avlidit hemma. En treåring har till exempel stått och vinkat Hej då.

Anförande nr 326
L i s a H o l m g r e n (C): God eftermiddag, fru ordförande och ledamöter! Socialdemokraterna och flera andra driver hårt frågan om första linjens psykiatri och god tillgänglighet för dem som har lättare psykisk ohälsa. Det är bra. Jag är tacksam för alla som kämpar för dem som har psykisk ohälsa oavsett omfattning av densamma.

Det finns en annan grupp som inte tillhör den röststarka väljargruppen, som sällan skriver arga insändare och som inte bor i samma resursstarka områden där de flesta av oss bor. De har kanske inte en fritidspolitiker i huset bredvid. Jag talar om personer med missbruk och med så omfattande psykiatrisk problematik att hela livet blir svårt – även att ha kontakt med sjukvården.

Centerpartiets grundmurade socialliberala förhållningssätt kräver att vi ska prioritera på ett sådant sätt att de som har störst behov och sämst förutsättningar ska få det bättre. Det är politikens uppgift.

Nu skulle jag kunna plocka politiska poäng genom att ställa två grupper mot varandra och kräva mer resurser till den mer utsatta gruppen. Om jag hade trott att det skulle ha fungerat så skulle jag ha gjort det, men det fungerar inte.

Jag och Centerpartiet ser en annan väg. Att forska, att systematiskt följa upp och använda sig av de kunskaper vi har om insatser och behov är avgörande för att skapa den bästa vården och därigenom utjämna skillnaderna i hälsa mellan individer och mellan grupper. En ram av ett evidensbaserat förhållningssätt och tilltro till att medarbetarna har större kompetens än vi politiker har om hur personal ska gå till väga för att uppnå resultat gynnar alla grupper, särskilt dem med komplexa vårdbehov.

En evidensbaserad vård innebär att sprututbytesprogrammet permanentas för att politikers personliga moral och behov av att skicka en signal inte ska förhindra patienter att få den mest effektiva vården. Det innebär att man, när man tar kontakt med psykiatrin, kan räkna med att den vård som erbjuds är kvalitativ och att den är effektiv. På det sättet tar vi ansvar för medborgaren som både patient och skattebetalare.

Det blir ingen klatschig avslutning på det här anförandet.

Det jag är mest stolt över när det gäller Alliansens arbete i landstinget är det samlade greppet kring hela vården. Det ger frihet för och visar tilltro till landstingets medarbetare och deras kompetens. Och trots att det kanske inte medger så många *one liners* att avsluta det här anförandet med leder detta, nu och fortsättningsvis, till bättre vård för alla. Jag yrkar bifall landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 327
Alfonso Morales (S): Fru ordförande, landstingsledamöter och åhörare! Jag inleder med att yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag! Det är ett budgetalternativ som innehåller många viktiga ekonomiska prioriteringar. Några av dessa viktiga prioriteringar handlar om prioriteringar till vuxenpsykiatrin och till barn- och ungdomspsykiatrin.

Det är flera här som har berört frågan om barns och ungas hälsa i vårt län. Vi har inte råd att se barns och ungas psykiska hälsa bli sämre och sämre. Vi måste göra någonting åt det.

Fler har givit en inblick i vården i länet och visat att skillnaden växer och växer. Vi är i stort sett överens om beskrivningen, men den styrande minoriteten måste faktiskt gå från ord till handling för att se att primärvården blir bättre, särskilt i södra delen av länet.

Vi har lyssnat på en beskrivning av vad som händer i Tyresö, Haninge, Nynäshamn, Botkyrka och Södertälje där frustrationen växer och växer när människor inte kan komma till sin husläkare.

Vi socialdemokrater vill stärka primärvårdens uppdrag så att primärvården uppfyller sin funktion som första linjens psykiatri genom att bland annat erbjuda mer psykolog- och kuratorsstöd för personer med psykisk ohälsa.

En annan viktig prioritering i Socialdemokraternas budgetalternativ är att vi vill förstärka den psykiatriska öppenvården med fler mobila team, sådana mobila team som kan förebygga att patienter läggs in på psykiatrisk avdelning i onödan. Det är bättre för patienten och det är också samhällsekonomiskt effektivt.

Jag yrkar återigen bifall till Socialdemokraternas budgetalternativ!

Anförande nr 328
Landstingsrådet Hemming (C): Nu kommer vi in på tandvårdsfrågor, och Karin Fälldin, som är centerpartistisk ordförande i tandvårdsberedningen, har tyvärr inte möjlighet att vara med här i dag eftersom hon är på väg att bli mamma. Jag får därför nu en liten chans att väldigt kortfattat återuppliva minnen från mandatperioden 2006–2010 när jag var landstingsråd med ansvar för bland annat tandvårdsfrågor.

Det är ont om tid för oss talare så jag hinner inte gå in på frågor om äldretandvården som jag hade tänkt tala om och inte heller på frågor som rör asyltandvården som också är ett viktigt område. Jag tänker lägga fokus på tandhälsan hos barn och ungdomar.

Vi känner alla till problematiken, att det är stora socioekonomiska skillnader runt om i länet. De är fortfarande stora även om vi under år 2015 har sett en förbättring i alla åldersgrupper. Även om det skett förbättringar så är skillnaderna inte acceptabla.

Även om vi under åren har vidtagit ett antal åtgärder, bland annat ettåringssatsningar och ytterligare ökningar av vårdbehovspengen som särskilt möter dem som bor i de utsatta områdena, så har det inte räckt för att överbrygga det här gapet.

I det här budgetförslaget lanserar vi ett särskilt medicinskt centrum, ett akademiskt barn-tandvårdscentrum i Stockholms läns landsting, som är ett samarbete mellan folktandvården, den odontologiska institutionen på Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting. Syftet är att utveckla nya metoder på det här området. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 329
V i c t o r H a r j u (S): Fru ordförande! Nu har vi någonting att sätta tänderna i!

På få andra områden, om något, är ojämlikheten och hålen i Stockholm så tydliga som i våra tänder. Att titta på fakta om tandhälsan bland länets barn kan ge kraftig tandvärk.

Tandhälsorapporten från år 2015 visar att 12,1 procent av treåringarna i de fattigaste områdena, de i socio-ekonomiskt hänseende mest utsatta områdena, har kariesskadade tänder. Då pratar vi alltså om treåringar. I de socio-ekonomiskt bäst ställda områdena är motsvarande siffra 2,4 procent.

Majoriteten av de barn och unga som får hål i tänderna i Stockholm har föräldrar som också har dålig tandhälsa. De har föräldrar som ofta är födda i ett annat land, föräldrar med dålig tandhälsa och med låg utbildningsnivå. Det handlar ofta om okunnighet. Det handlar om dåliga tänder hos föräldrarna.

Vi måste se till att hårdsatsa på ”kidsens” tänder. Det är inte okej när bra tänder har blivit en klassfråga.

Vi socialdemokrater tror på att förstärka och förtydliga folktandvårdens förebyggande uppdrag. Folktandvården borde ha ett mycket större uppdrag för att minska kariesskadorna i de områden där problemen har blivit störst. Vi vill ge folktandvården större ekonomiska muskler bland annat genom att se över det vinstkrav som gäller för folktandvården i dag och se om en större del av medlen kan gå till projekt i dessa områden.

I Rosengård i Skåne har man genomfört ett projekt som kallas Tandborsten. Där har man genom föräldrautbildningar och andra insatser i socio-ekonomiskt svaga områden, framför allt i Rosengård, hårdsatsat på att barn och föräldrar ska borsta tänderna. Det har gett resultat.

Jag vet att det pågår några små projekt i Stockholm, men de sker i alldeles för liten skala. Folktandvården har inget samlat grepp om projekten.

Jag tänkte avsluta med att nämna de unga vuxna, de som kanske har sitt första jobb eller pluggar på universitetet. I dag får de betala för sin tandvård. Regeringen har nu sagt att år 2018 ska tandvården vara gratis för unga upp till 23 års ålder. Det tror vi är bra för att främja att även den som flyttar hemifrån eller får sitt första jobb eller börjar plugga på universitetet inte slutar gå till tandläkaren för att det blir en för stor kostnad på den första

lönen eller på de första studiemedlen. Därför säger vi tack till regering och yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 330
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Det är bra att vi har ett gemensamt engagemang i den här frågan, men det är tråkigt när man sparkar in öppna dörrar.

Om det är någonting som vi hårdsatsat på från Alliansens sida så är det just att sluta tandhälsoklyftorna. Det projekt i Rosengård som du hänvisar till är just det som stått som modell för den ettårssatsning som vi genomförde redan för flera år sedan här i Stockholms läns landsting och som uppenbarligen inte räckte.

Vi behöver mer akademisk kunskap på det här området för att kunna förbättra insatserna ytterligare framöver. Det är därför som vi satsar på det här akademiska centrumet för barn- och ungdomstandvård. Det kommer att vara det som gör att vi har kunskap när vi hårdsatsar, att vi har bättre kunskap än vad man har i Rosengård.

Anförande nr 331
E l i n a L i n n a (V): Herr ordförande, landstingsledamöter, åhörare och presidium! Jag ska fortsätta att tala om tandvård, men jag ska först reflektera lite över saker som sades här tidigare om förebyggande, hälsofrämjande åtgärder för särskilt barn. Vi ska komma ihåg att det inte räcker med att genomföra förebyggande insatser i projektform. Det måste finnas kontinuitet så att man hinner följa utvecklingen hos de barn som föds, som börjar skolan och som blir vuxna.

Jag ska tala lite mer allmänt om tandvården. Jag tror att det finns fler än jag här i salen som kan vittna om tillfällen då vi har haft otroligt ont, då vi har känt att vi måste få hjälp. Det onda kommer från tänderna. De tillfällena gör oss verkligen benägna att så fort som möjligt få hjälp av tandläkare.

Det är ju viktigt att tandvården är tillgänglig, tillgänglig för alla. När vi talar om tillgänglighet ska vi också tänka på avgifterna. Pengarna ska räcka för den som ska betala avgiften hos tandläkaren.

Vänsterpartiet vill att Stockholms läns landsting värnar om låga priser och att folktandvården ser till att deras priser är så låga att många kan söka tandvård.

Jag vill också passa på att påpeka att asylsökande och gömda barn har rätt till tandvård och behöver också uppmärksammas särskilt. Över huvud taget är det viktigt att tandvården informerar patienter om deras rättigheter. Hemlösa personer, personer med psykisk ohälsa, med missbruksproblematik kan få sina liv förändrade till det bättre tack vare en välfungerande tandvård.

Det ska inte synas på tänderna om man är rik eller fattig. Det ska inte vara en klassfråga för människor som söker tandvård.

Vi har några yrkanden rörande tandvården i vårt budgetalternativ:
– folktandvården ges i uppdrag att hitta metoder att regelbundet söka efter asylsökande och gömda barn,
– personer med psykisk ohälsa ska erbjudas förmånlig tandvård för bättre munhälsa och
– hiv-positivas behov av tandvård ska uppmärksammas särskilt.

Jag yrkar bifall till de tre yrkandena och bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 332
P i a H e l l e d a y (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska tala om patientnämnden.

För inte så länge sedan fick vi ta del av patientnämndens rapport för år 2015. Vi kunde läsa att antalet ärenden hade ökat, nu har det kommit närmare 7 000 ärenden på ett år. Det är fler patienter som vänder sig till patientnämnden för att påtala brister i behandling och bemötande samt uteblivna remisser.

Innan jag fortsätter vill jag ändå sätta det här i perspektiv till det stora antal, de hundratusentals, vårdkontakter som pågår nu och i morgon i vårt landsting, och där patienterna upplever att de möter engagerad och kunnig personal med fokus på professionellt omhändertagande och där det ständigt pågår ett arbete som innebär att personalen förbättrar och utvecklar kvalitet och arbetssätt för att få nöjda patienter med god behandling.

Vi kunde se att antalet ärenden i patientnämnden ökade, och det finns flera skäl till detta. Ett skäl som jag vill framhålla är att fler patienter känner till patientnämnden. Tillgängligheten ska vara god, och det är centralt för oss i Alliansen och det ska gälla alla verksamheter. Fler tjänster lanseras för att underlätta patienternas möte med vården och vårdgivarna, och god tillgänglighet ska naturligtvis också gälla beträffande patientnämnden.

I rapporten kunde man läsa hur patientnämnden arbetar men även hur den ser framåt i sitt arbete för att utveckla och införa nya arbetssätt och metoder i syfte att underlätta för patienten och effektivisera arbetet med att handlägga och hantera ärenden och för att på ett bättre sätt få till stånd en dialog mellan vårdgivarna och invånarna.

Det är vårdgivarna som i första hand har ansvaret för att ta hand om patientens klagomål, men det är naturligtvis viktigt för dem i deras fortsatta kvalitetsarbete och patientsäkerhetsarbete att man tar till sig patientens berättelse. Det är viktiga uppgifter för dem.

Det är positivt att vi kunde se att i de ärenden som registrerades fanns svar från vårdgivarna som innehöll uppgifter om förbättringsåtgärder. Det är viktigt att andra vårdgivare kan ta del av de åtgärderna. Detta är naturligtvis viktigt i första hand för patienten, men det är viktigt också för oss politiker i vårt arbete att det finns noteringar och förslag till åtgärder. Arbetet är en viktig länk mellan patienterna och verksamheterna. Det är också viktigt för de beslut som ska fattas och som rör vidare förutsättningar för vården.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 333
K a r i n M i c h a l (MP): Ordförande, ledamöter! Jag ska också tala om patientnämnden.

Radioprogrammet Dagens eko hade som första nyhet en dag i förra veckan det stora antalet vårdskador som förekommer. En studie vid SKL hade kommit fram till att de är 100 000 årligen. I själva verket är de betydligt fler eftersom psykiatri, barnsjukvård, öppenvård, primärvård och förlossningsvård till exempel inte ingick i studien. Bara inneliggande patienter på akutsjukhus omfattades av studien.

Patientnämnden däremot får anmälningar från alla områden och detta ger en bredare bild av problemen inom vården. Det är en enorm data- och kunskapsbank. Miljöpartiet menar att den här informationen skulle kunna utnyttjas bättre än vad som sker i dag i syfte att förstärka arbetet med patientsäkerheten i landstinget. Det är också något som IVO tycker.

Vi har därför inom patientnämnden lagt ett konkret förslag till inrättandet av en beredning som mer aktivt skulle tillvarata kunskap och data för att försöka förebygga skador. För att ge resurser till detta har vi föreslagit att nämnden ska tilldelas 2 miljoner kronor extra för att utveckla detta förebyggande arbete.

Rösta på Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 334
Elisabeth Ulin Karlsson (V): Ordförande och ledamöter! Patientnämnden är en källa till kunskap och information, och den är en värdemätare på vården. Där finner vi vittnesbörd och realistiska rapporter från patienter i vardagen och verkligheten.

Under år 2015 registrerades totalt 6 949 ärenden, vilket motsvarar en ökning om 15 procent från året innan och en ökning med drygt 40 procent sedan år 2011. Dessa siffror måste tas på allvar! Incidenter måste utvärderas, återrapporteras och förändringar implementeras i berörda enheter.

Under denna tidsperiod har antalet vårdgivare ökat, vilket innebär att praktiska rutiner, administration och dokumentation kan variera. Ett återkommande problem är att remisser försvinner och allvarligt försenar en för patienten väntad och utlovad behandling.

Vid allvarligare fall utreds enskilda anmälningar som principärenden. Resultatet av dessa bör spridas till fler aktuella kliniker, till exempel när det gäller en sammanhängande och mer patientorienterad cancervård, vilket är en mycket komplicerad och individuell resa genom olika faser i vårdapparaten. Precis detta handlar det senaste principärendet om.

Principärenden måste nå ut till fler instanser inom organisationen. De kan ligga till grund för förändrade arbetsmetoder både praktiska och digitala.

Patientnämnden ansvarar även för den viktiga funktionen stödpersoner till tvångsintagna inom psykiatrin. Information om denna lagstadgade rättighet når inte alltid ut till berörda individer. Mer resurser behövs för detta.

Patientnämndens förvaltning är underbemannad och trångbodd. Många arbetsuppgifter är tidskrävande, till exempel daglig telefonkontakt med patienter. Detta arbetsmoment går inte att rationalisera bort. Att få prata med en förstående medmänniska är en viktig del av processen.

Vänsterpartiet lägger 2 miljoner kronor mer än Alliansen på patientnämnden i sitt budgetförslag för år 2017. Med detta vill vi möjliggöra personalförstärkningar och skapa förutsättningar för en utveckling av arbetet med patientsäkerheten. Det är ju här underlaget och kompetensen för detta finns.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

Anförande nr 335
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! I en kommun som Norrtälje som inte har gynnats av införandet av olika vårdvalsområden, snarare tvärtom, är det samverkan och samutnyttjande som är nödvändigt.

Att prata om att välja var, vem och när i vården är ett hån mot våra medborgare i till exempel Hallstavik där MVC:s ungdomsmottagning är bemannad med olika personal en halv dag i veckan och där inga fastanställda läkare har funnits på vårdcentralen på flera år. Fysioterapin tvingades stänga i och med införandet av vårdvalet, men har liksom MVC räddats genom specialkonstruktioner. Detta har bara varit möjligt genom Tiohundraarbetet.

I Vänsterpartiet ser vi positivt på denna typ av samarbete och tycker att det kan spridas till fler platser, till exempel till Nynäshamn. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

Anförande nr 336
P e r C a r l b e r g (SD): Jag begärde ordet för tre och en halv timme sedan, och då pågick en annan diskussion så jag kommer in lite sent i diskussionen. Jag tänker tala om ambulanser och blåljuspersonal.

Nu börjar politikerna så sakteliga att vakna upp till en inte alltid så vacker verklighet. Då har man kommit fram till att det ska vara olagligt att kasta sten på blåljuspersonal.

Under flera år har ju Ambulansförbundet slagit larm om just detta. Deras medlemmar upplever nämligen en kraftigt försämrad arbetsmiljö. De har gång på gång rapporterat om hur ambulanssjukvårdare möts av skjutvapen, blir frihetsberövade och hotade till livet, har fått fönsterrutor på fordon krossade och så vidare.

Vi måste värna vår personal. Vi kan inte vänta på att politiker högre upp ska få fart, utan vi måste gå från ord till handling.

För att minska riskerna för ambulanspersonal och möjliggöra insatser i de värsta områdena har Ambulansförbundet föreslagit att Stockholms läns landsting ska utforma så kallade taktiska enheter. Akutsjukvårdare som är förberedda att åka in i en het zon ska ha kravallhjälm, skottsäker väst, benskydd, hölsterförpackning och vara försedda med en utrustning som är anpassad för att man ska kunna arbeta i just en sådan miljö.

Vi har väckt en motion i det här ämnet så att vi kan skydda vår personal som är ute på fältet så att de kan göra sitt jobb tills de högre upp får tummen ur.

Man kan ju ställa sig frågan vilket samhälle vi har skapat när de som ska rädda liv ska behöva kravallutrustning och eventuellt poliseskort för att åka fram till de nödställda. Man kan ju bara fundera.

Nu till något positivare. Vi ser med spänning på hur man i till exempel Västerås och Uppland har sett över sitt utlarmningssystem för ambulanserna. Vi var på ett studiebesök i Västerås. I Västerås sitter ambulanssjuksköterskor i en egen alarmeringscentral. Där har man ett roterande schema som gör att man kan sitta som dirigent och senare även i ambulansen. Det är ett mycket effektivt och resurssmart system.

Andelen prio ett-larm minskade på det sättet markant. Ambulanspersonalen har ju en helt annan blick för vad man bör fråga den inringande och hur man på så sätt kan känna av en situation från gång till annan och på ett helt annat sätt kan bedöma saker som en person utan de kunskaperna saknar förmåga att göra.

Vi sverigedemokrater kommer under året som kommer att komma med förslag till förbättringar om just hur SOS Alarmering till ambulansen kan ske. Om man börjar i den änden så kanske man kan klara det här tiominuterskravet som ställs. Jag talade med en ambulanskille häromdagen. Just nu känns det orimligt när man kanske inte har full kontakt med SOS Alarmering.

Till Vänsterpartiet och tandvårdsförslagen. Det är underligt om polisen ska åka och leta efter personer som ska avvisas samtidigt som folktandvården ska åka och leta efter folk som kan behöva tandvård. Vi tycker att det var en underlig prioritering.

Anförande nr 337
Rickard Wall (–): Ordförande, ledamöter! Då återkommer vi till mysteriet: Hur kan det komma sig att vår region, vårt land, vårt län som är så ekonomiskt starkt, hur kan det vara så dåliga arbetsförhållanden och så vidare, och så vidare så att folk flyttar till Norge till exempel?

Då har det kommit fram förslag om att det beror på att oljan i Norge drar. Men det är faktiskt inte huvudförklaringen. Så här är det.

Visst, vi är jätteproduktiva och så vidare, men så var det någon eller några här i Sverige och i Tyskland som kom på ”Hallå, vi ska ta hit hundratusentals charmiga sydländska män och försörja dem”. Jaha, då måste vi höja skatterna, sänka lönerna, glesa ut bemanningen. Då har man liksom inte råd. Då skapades de här dåliga arbetsförhållandena.

I en globaliserad värld svarar svensk arbetskraft med att flytta till andra länder där man inte håller på och försörjer hundratusentals och miljontals människor. Så ville ni ha det. Rena rama Ebberöds bank, va?

Jag sparar 8 sekunder.

Förste vice ordföranden: Om det är någon som undrar så för vi alltså sjukvårdsdebatt.

Anförande nr 338
Ulf Landström (SD): Ordförande, mina vänner! Jag ska ge er ytterligare några uppgifter om vad vi vill göra när det gäller hälso- och sjukvården kopplat till stora folksjukdomar, våra äldre och multisjuka.

Jag fick felaktigt, tydligen, uppgift om att det skulle finnas någon form av struktur för den här debatten där jag skulle debattera en del ämnen. Men den har tydligen försvunnit. Därför blir det lite konstigt här på slutet.

Om man nu vill ändra och förbättra sjukvården för de äldre och multisjuka, var ska man då börja? Vi sverigedemokrater anser att frågan är komplex men långt ifrån hopplös. Låt mig ta upp några exempel.

Akutsjukvården är överbelastad i dagsläget. Det första omhändertagandet kan hota tillfrisknandet och i flera fall förlänga återhämtning och rehabilitering. En för oss intressant lösning är då att satsa på fler eftervårdsplatser som gör att man kan tömma akutsjukhusen. Vi menar också att man ska försöka minska antalet hyrläkare och annan inhyrd personal. Eventuellt kan man reformera lönesättningen och göra arbetet mer attraktivt. Det här bidrar till bättre patientkontakter och säkrare vård. Landstinget behöver lyckas likaväl som privata vårdgivare när det gäller att behålla personalen.

För de äldre och multisjuka är det särskilt viktigt att få träffa samma doktor. Det skapar trygghet.

Låt mig få säga några ord om demenssjukdomar och främst Alzheimers sjukdom. Givetvis är andra folksjukdomar lika viktiga såsom cancer och hjärt- kärlsjukdomar, men av praktiska skäl lägger jag fokus på Alzheimers sjukdom.

I takt med att människor lever längre ökar kostnaderna för Alzheimers sjukdom. Enligt beräkningar uppgår de till cirka 85 miljarder i Sverige, varav kostnaderna för landstingets del uppskattas till ungefär 30 procent. Vi tycker att det är viktigare att satsa på minnesmottagningar för att diagnostisera demenssjukdomar i ett tidigt skede. Då kan man sätta in

bromsmediciner i tid. Alla som har fått Alzheimersdiagnos menar vi också ska ha rätt till medicinering med bromsmediciner.

Numera går det att diagnostisera människor med Alzheimers sjukdom decennier innan sjukdomen bryter ut. Därmed kan man påverka människor i riskzonen.

Även de äldre funktionshindrades förutsättningar inom sjukvården behöver förbättras. I många fall är det enklare och billigare att förebygga sjukdomar än att bota dem. Detta talar för att man ska förebygga sjukdomar. Trots detta är det ofta svårt att få satsningarna på förebyggande arbete att bli tillräckliga. I sammanhanget vill jag peka på vikten av att förhindra fallolyckor och detta även på sjukhusen.

Ett annat samhällsproblem för den här gruppen – äldre och multisjuka – är ensamheten. Den här ensamheten kan resultera i onödiga sjukvårdsbesök. De har helt enkelt inga människor att prata med. Här skulle lite kultur kunna göra underverk och vi vill satsa på kultur för den här gruppen.

Problemet med fattigdom bland våra äldre kan resultera i att man inte har råd med tandläkare, medicin och näringsriktig kost. Detta förefaller vanligt bland kvinnor som har tagit hand om barn och äldre föräldrar. De äldre har byggt upp vårt land och vår välfärd. Därför är de förtjänta av en värdig ålderdom. Detta får inte glömmas bort trots att fokus bland många politiker nu ligger på andra grupper.

Sammanfattningsvis anser vi sverigedemokrater att de äldre och multisjuka i många fall har det bra, men det finns också stora problem i form av ensamhet, dålig ekonomi och svårigheter att hitta rätt i sjukvården.

Anförande nr 339
E l e o n o r E r i k s s o n (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Patientnämndens uppdrag är att vara en opartisk instans dit patienter och anhöriga kan vända sig om det uppstår problem i kontakten med vården. Alla som någon gång själv har varit i kontakt med vården eller har en närstående som varit det, vet hur lätt det är att hamna i kläm i den enorma apparat som vården är. I det läget är det viktigt för det fortsatta förtroendet för vården att man har någonstans att vända sig med sina klagomål.

Det märks också att antalet ärenden till patientnämnden ökar för varje år. Sedan år 2011 har antalet ärenden ökat med 40 procent. Men det borde faktiskt vara mer, för ungefär 60 procent av dem som har velat framföra klagomål har avstått från det. Det visar en undersökning som har gjorts av Myndigheten för vårdanalys år 2015.

Därför behöver vi öka kunskapen om patientnämnden genom aktiv informationsspridning och vi behöver säkerställa att informationen når alla grupper.

En anmälan till patientnämnden ska ses som ett stöd och en möjlighet för vårdgivarna att förbättra sin verksamhet. Därför är det också viktigt att det finns verktyg för patient-nämnden att få in yttranden och svar från alla verksamheter som anmäls. Vi social-demokrater anser att patientnämnden borde ha möjlighet att vidta åtgärder mot vårdgivare som inte samarbetar i det viktiga arbetet.

I patientnämnden ser vi ofta ärenden – ibland riktigt allvarliga – där bristen på kommunikation mellan vårdgivare är anledningen till att patienter råkar illa ut. Ungefär 11 procent av ärendena hos patientnämnden förra året handlade om bristande kommunikation. Därför borde patientnämnden ha möjlighet att teckna avtal med kommunerna så att nämnden kan begära in svar och synpunkter från hemtjänsten och särskilda boenden.

Genom att i högre utsträckning inkludera kommunerna kan patienten få en bättre helhetsbild av den situation som lett till klagomål. Dessutom är det betydelsefullt även för kommunal verksamhet att ta lärdom av de synpunkter och klagomål som kommer in till patientnämnden. Patientnämnden borde också kunna inleda egna granskningar om man anser att behov av sådant föreligger.

Patientnämndens uppdrag är viktigt. Därför satsar vi också mer pengar i budgeten för nämndens viktiga arbete. Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 340
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Ordförande! Att styra sjukvården så att den täcker behoven hos alla patienter är förstås inte enkelt. Vi har mycket god vård i vårt län. Den utvecklas ständigt och blir bättre, men för att den ska kunna bli riktigt bra behövs det både konstruktiv kritik och konstruktiva förslag. Jag tycker att det har präglat stora delar av den debatt som vi har fört här i dag.

Därför är det skönt att veta att vi har samsyn om behovet av tillgänglig vård, men jag blir ändå lite orolig. Men Socialdemokraterna är nog ändå patienterna fortfarande svaret skyldiga hur tillgängligheten skulle bli bättre om man tog bort flera av de vårdgivare som finns på vår stora utbudskarta.

Vi är också ense om att vård ska ges efter behov. Därför ser vi nu över ett fåtal av de vårdvalsområden som finns. Jag tror att det råder samsyn om att vi behöver göra det, och vi behöver också se över deras kostnadsutvecklingstakt så att vi vet att de fullföljer det uppdrag som vi har gett dem.

Låt mig vara tydlig: att kostnaderna för köpt vård ökar är till allra, allra största delen en följd av att vi har lyckats föra ut vård från akutsjukhusen. Tänk på att människor inte blir friskare för att färre vårdas på sjukhus! Man kanske mår lite bättre, man kanske trivs lite bättre, men man behöver fortfarande vård fast på en annan nivå, ofta av vårdvalsanslutna verksamheter som finns inom specialistvården.

Om – jag säger om – vi skulle kapa vårdvalen, så som jag upplever att framför allt Dag och Socialdemokraterna vill, så undrar jag: är ni då beredda på de nya merkostnader det skulle innebära? Jag tror att det skulle leda till skenande kostnadsökning, för då måste vi nämligen flytta tillbaka den vården in i de stora och dyra akutsjukhusen och till akutvården igen. I det läget tror jag inte att det räcker med att avveckla en konsult eller två till för att kompensera kostnaderna.

Vi i Alliansen är övertygade om att människor själva bäst vet vad som passar just dem. Då är jag tillbaka till den förlossningsvård som ni förespråkar. Jag tycker att den andas lite 1950-tal, kanske 1960-tal om jag ska vara en smula snäll en kort stund.

Ni vill ha fler förlossningsplatser men bara på de stora sjukhusen. Även om jag delar uppfattningen att detta behövs – vi behöver göra vad vi kan för att utöka förlossningsvården på alla ställen – så är det som väldigt många kvinnor efterfrågar faktiskt inte det. De vill ha specialkoncepten, BB Sophia, BB Stockholm eller Södra BB. Om vi skulle ta bort vårdval förlossning så kapar vi alla möjligheter till att det ska kunna uppstå igen. Så vill inte jag att det ska bli.

Också äldre förtjänar möjligheten att påverka sina liv och den vård som de ofta behöver i slutet av sina liv. Därför tycker jag att vårdval geriatrik blir en garant för att också ge dem en grundmurad valfrihet. Låt oss då behålla vårdval förlossning och införa vårdval geriatrik!

Anförande nr 341
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag tänkte tacka för en väldigt spännande debatt! Demokratin bygger ju på att det finns alternativ att välja mellan. Jag tycker att politiker har skyldighet att försöka vara tydliga. Den som eventuellt har lyssnat på den här debatten har ju verkligen fått ta del av tydliga alternativ. I det fallet har vi alla gjort ett gott demokratiskt hantverk, så att säga.

Jag vill ändå kommentera några saker som har nämnts i den här diskussionen. Vi hörde alldeles nyss Marie Ljungberg Schött säga att vårdval förlossning är en fantastisk sak. Visserligen har valfriheten minskat under de åtta år som vårdvalet har funnits och visserligen har vi hamnat i en situation då det nu råder katastrof inom förlossningsvården men det är ändå värt att fortsätta att bedriva vården i den här formen.

Marie säger också att det är jättebra att det skapas alternativ med hjälp av vårdval förlossning. Jag kan bara konstatera att BB Sophia och Södra BB har tvingats lägga ned sin verksamhet i det här systemet. Jag tror att det är möjligt att skapa mindre förlossningskliniker och hemlika förlossningsvarianter, barnmorskeledda förlossningsvarianter, men göra det på ett annat sätt än att låta marknaden styra över förlossningen.

Det har också talats en hel del om ambulansvården, om våldet mot blåljuspersonalen. Det är helt oacceptabelt. När det kommer ambulanser, poliser och räddningstjänst så ska personalen kunna känna sig trygg och de ska kunna göra sitt jobb. På det här området behövs absolut lagskärpningar. Här behövs goda rättsvårdande insatser mot de huliganer som hotar de människor som faktiskt försöker hjälpa folk. Men det finns också saker och ting för oss att lära.

I Skåne och Rosengård hade man avsevärda problem med attacker mot ambulanser. Där skapade man ett utrymme för ambulansverksamheten att ägna sig åt förebyggande arbete. Nu har man inga attacker mot ambulansverksamheten i Rosengård. I Stockholm väljer vi att upphandla ambulansverksamheten till lägsta pris. I Stockholm finns det knappt pengar till ambulansverksamheten och det finns absolut inte något ekonomiskt utrymme för förebyggande arbete. Vi borde lära av skåningarna när det gäller att göra någonting själva som landsting också.

Jag skulle kunna prata väldigt mycket mer om jämlikhet, jag skulle kunna prata ännu mer om vårdval. Vi tycker att en del vårdval fungerar bra, men vi är jättebekymrade över kostnadsutvecklingen.

Vi tror att det går att konstruera vårdvalen smartare. Om ni vill ta en diskussion med oss om hur man skulle kunna göra det så är vi beredda att ställa upp i en sådan diskussion. Även ni borde vara bekymrade om sjukvårdens pengar tar slut. Då blir det nämligen drakoniska besparingar i vården i stället. Och det vill ju ingen av oss ha.

Tack för en bra debatt!

Anförande nr 342
Landstingsrådet L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Jag ska försöka vara lite snäll, för du har inte mycket tid kvar, Dag.

Jag tycker att det är jättebra att ni hjälper till att driva de här frågorna som gäller att vår blåljuspersonal ska få en trygg tillvaro. Jag delar kanske inte helt uppfattningen att man lyckats lösa alla problem i Rosengård även om de kanske har flyttat från ambulansen till andra ställen.

Jag blir däremot lite bekymrad när du påstår att den konkurrens som vi har skapat inom ambulanssjukvården skulle vara dålig. Det har varit ett oerhört stort framgångskoncept att vi har haft de här tre leverantörerna, och det är inte ens sant det du säger om att vi skulle ha gått efter lägsta pris, vi har ju antagit de tre leverantörer som har lämnat in anbud. Det är de som bedriver vården i dag. Det fungerar jättebra. Jag hoppas att vi är överens om att SOS Alarm ska fortsätta att bedriva verksamheten, för det tror jag blir väldigt bra.

Anförande nr 343
Landstingsrådet L a r s s o n (S): Sanningen är ju den att vi har bråkat i hälso- och sjukvårdsnämnden. Vi har velat lägga mycket större vikt vid kvalitetsfrågorna i de anbud som har godtagits. Ni har lagt mycket högre vikt vid priserna.

Vi har ju haft ett antal upphandlingar av ambulanserna, och bekymret är att ni har pressat prisnivån steg för steg. Det är inte hållbart i längden.

Anförande nr 344
M i c h e l S i l v e s t r i (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! På förekommen anledning känner jag mig manad att gå upp och avliva ryktet om att jag har lämnat hälso- och sjukvårdsnämnden. Så är definitivt inte fallet. Däremot lämnar jag under en senare punkt på dagordningen ett par andra uppdrag, och bakgrunden till det är delvis att jag har en ny anställning på Gotland numera, på Visby lasarett. Jag kan säga att vi höjer beredskapen nu, så att ni ska känna er trygga om ni skulle råka bli krassliga under Almedalsveckan. Så ses vi där!

Det har varit intressant att sitta och lyssna på debatten. Det finns ju ett talesätt som anger att framtiden aldrig har varit så nära som nu. Mycket av det som vi pratar om handlar om eller borde i alla fall handla om Framtidens hälso- och sjukvård, om framtidsplanen. Aldrig har Framtidens hälso- och sjukvård varit så nära som just nu. Det är nästan så att det knyter sig lite i magen, måste jag säga, när jag uttalar detta.

Det finns, som en del har sagt på nysvenska, väldigt stora utmaningar framför oss för att vi ska ro framtidsplanen i hamn. Det handlar om en stor utskiftning av hälso- och sjukvården från akutsjukhus ut i primärvården. Det kan vi konstatera. Landstingsrevisorer med flera har konstaterat att den utskiftningen, den förändringsprocessen, går alldeles för långsamt. En motor i det här arbetet är Nya Karolinska i Solna. Där är det så att man redan senare i år slår upp portarna för de första patienterna och påbörjar den katalysatoreffekt som ska leda fram till genomförandet av Framtidens hälso- och sjukvård.

År 2018 ska NKS vara fullt invigt. Då gäller det också att primärvården är fullt rustad att åtaga sig sitt stora och oerhört viktiga uppdrag. Vi ser, som sagt, att den här förändringsprocessen tyvärr går alldeles för långsamt.

Nu är det ändå glädjande att man från den styrande minoritetens sida har börjat sträcka ut en hand i en del av de här frågorna. Jag tror att det kommer att behövas mycket mer av breda överenskommelser, bred samverkan, för att vi ska klara av att genomföra framtidsplanen på den korta tid som vi nu har kvar.

Om man vill se någon ljusning i det hela så är den utsträckta handen ändå någonting positivt. Samtidigt är det så att vi har debatterat vårdval mycket. Det finns mycket gott i vårdval – om vi pratar om rätt vårdval, inom rätt medicinska specialiteter. Vårdval är inte lämpligt inom alla områden, till exempel inte inom geriatriken, anser vi i Miljöpartiet.

Det är dock så att den styrande minoriteten uppfattar vårdval som den stora patentlösningen för att klara av framtidsplanen, låter det som. Och det är bekymmersamt! Men vill man se det så ser man en liten ljusning i kloka, breda överenskommelser, och jag hoppas och tror att vi ska få se mer av det framöver, för det är helt nödvändigt.

Med detta yrkar jag bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 345
Lise-Lotte Nordfeldt (SD): Ordförande! Jag vill snabbt flika in lite om vårdvalet. Tanken med vårdvalet var från början att det skulle räcka till så många fler till en mycket billigare penning. De skenande kostnaderna ska ställas i proportion till det man sparar inom specialistsjukvård och på akutsjukhusen.

Jag vill också flika in vad gäller vårdvalet att det inom de socio-ekonomiskt utsatta områdena – eller som Dag Larsson sade, fattiga områdena, – inte finns lika många vårdenheter etablerade, framför allt inte gynmottagningar. I det sammanhanget kan jag berätta att det de facto är så att väldigt många inte vill söka vård där man bor utan hellre söker vård i anslutning till sin arbetsplats eller kanske till och med aktivt söker vård långt från hemmet för att man tycker att det är pinsamt. Det gäller både psykiatri och gynekologi.

Tack alla för en mycket rolig debatt!

Anförande nr 346
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M): Ordförande! Jag kan inte avhålla mig från att säga att det allra, allra viktigaste med vårdvalen faktiskt är att ge alla människor i vårt län en möjlighet att själva fatta beslut, att själva välja var man vill få sin vård.

Med detta sagt skulle jag så här i debattens allra sista skälvande minuter passa på att tacka er allihop! Jag tycker att det har varit en trevlig, stundtals väldigt tydliggörande och ibland riktigt konstruktiv debatt.

Jag ser fram emot år 2017, då framtidens sjukvård kommer ännu närmare eller är på plats sedan lång tid tillbaka. Jag hoppas att vi ska få ett gott samarbete framöver.

Tack så hemskt mycket för en bra debatt!

Anförande nr 347
Landstingsrådet Starbrink (L): Ordförande! Jag vill bara mycket kortfattat tacka för den här debatten!

Jag gläder mig åt det stora engagemang som finns i partierna i den här salen och också över den stora kunskap som finns. Vi är inte ense i alla frågor, men i de grundläggande värderingsfrågorna står många av oss mycket nära varandra.

Jag vill verkligen tacka för en konstruktiv debatt! Tack!

Ordningsfråga

Anförande nr 348
Rickard Wall (-): Jag har en fråga som gäller att-sats 2. Jag såg i handlingarna att den inte skulle ställas under särskild proposition, och därför har jag inte heller yrkat bifall till den att-satsen från talarstolen. Då undrar jag bara rent formellt hur det hanteras.

O r d f ö r a n d e n : Vi hanterar den att-satsen först.

Anförande nr 349
R i c k a r d W a l l (-): Går det bra att göra det utan att jag framställt något yrkande?

O r d f ö r a n d e n : Vi gjorde det i går när det gällde färdtjänsten. Det var på samma sätt.

Anförande nr 350
R i c k a r d W a l l (-): Men då hade jag från talarstolen yrkat bifall till att-satsen. Det har jag inte gjort i dag, vill jag fästa fullmäktiges uppmärksamhet på. Men det kanske inte spelar någon roll.

I Stadshuset måste man yrka bifall till sitt förslag från talarstolen för att det ska bli votering om det. Men det kanske är annorlunda här.

O r d f ö r a n d e n : Du har rätt i att man i princip ska göra så. Men vi har inte varit så principfasta i det avseendet, så vi bedömer att vi tar upp förslaget och röstar om det.

Forskning och innovation

A n d r e v i c e o r d f ö r a n d e n : Då sätter fullmäktige igång nästa debatt som handlar om forskning och innovation. Vi följer samma modell som vi gjort i de tidigare avsnitten, att vi inleder med anförande från en representant för varje parti, och därefter tar vi en debattrunda dem emellan. Sedan kör vi som vanligt igen.

Anförande nr 351
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Landstinget är en av Sveriges största huvudmän för hälso- och sjukvården samt kollektivtrafiken. Det har vi hört under dessa dagar. Därför ska landstinget också bidra till att utveckla våra kärnverksamheter utifrån ett medarbetar-, patient- och resenärsperspektiv.

Forskning och utveckling för invånarna i länet är en tillgång och leder till bättre behandlingsmetoder. Det ska leda till bättre läkemedel och bättre prevention mot olika sjukdomar och annat. Forskning och utveckling leder även till bättre hälsa för invånarna och inte minst till en kontinuerlig kompetensutveckling för våra medarbetare.

Den snabba teknikutvecklingen inom medicin och medicinteknik samt infrastruktur leder till flera andra tvärvetenskapliga nya forskningsområden.

Landstinget ska bibehålla sin position som en av de konkurrenskraftiga forskningsregioner som vi har i landet. Vi behöver fördjupa och förstärka samarbetet med akademi, näringsliv och patientorganisationer. Särskilt vad gäller näringsliv har vi från Moderaterna och Alliansen verkligen försökt trycka på i de delarna. Det krävs också att vi kraftsamlar kring de projekt där vi är ledande och kan nå internationella framgångar. Här vill jag som exempel nämna 4D-projektet, fyra diagnoser, samt informatikdelen och e-hälsotjänster. Därför är jag som forsknings- och personallandstingsråd stolt och glad att Stockholms läns landsting slutit samarbetsavtal med samtliga tre universitet i regionen, alltså KI, KTH och Stockholms universitet.

Jag ser även ett behov för framtiden att vi tecknar ett samarbetsavtal med Handelshögskolan, som är ledande inom forskning vad gäller bland annat ledarskap och organisation. Här tror jag att vi har mycket att lära av Handelshögskolan genom att satsa på ledarskaps- och organisationsfrågor för våra tjänstemän och medarbetare.

Vi behöver samtidigt öka vår medverkan vad gäller EU:s fonder och program, till exempel Horisont 2020. Det europeiska forskarsamhället är givetvis nödvändigt och viktigt för oss. Det är ett forum för kunskapsutbyte, samarbete och extern forskningsfinansiering. Det är något som vi behöver väldigt väl, och där måste vi i landstinget bli bättre, särskilt när det gäller forskningsfinansieringen.

Vi behöver ”benchmarka” oss i jämförelse med andra regioner för att kunna jämföra arbetssätt, kompetens och kvalitet och därigenom skapa en effektivare och bättre organisation i våra egna verksamheter.

Landstinget ska fortsätta att stödja forskning som inriktar sig på att bidra till en mer jämlik och jämställd hälso- och sjukvård. Vi ska öka våra kunskaper om och förståelsen för könsskillnader och öka kunskapen om olika behandlingar. Det kan till exempel göra att jag som man nämner prostatacancer.

Vi måste också öka fokus på munhålans sjukdomar med särskild inriktning mot barn. Därför gör vi en särskild satsning med 1 miljon kronor per år i tre år på ett akademiskt centrum riktat mot just barn och barntandvård.

Data är vi duktiga på i Stockholms läns landsting. Vi har i landstinget flertalet källor med information om hälso- och sjukvårdens behandlingsresultat, vårdprocesser och vårdkvalitet, det vi kallar patientdata. Utöver dessa källor, alltså utöver det vi äger och ansvarar för, har vi också data från patienterna själva, nämligen att de inrapporterar data. Vi har sensorer och mobila överföringar av patientrapporterad data, till exempel det som min kollega Daniel Forslund sysslar med, 3R-projekten och framtidens vårdinformationsmiljö.

Dessa datakällor är givetvis mycket viktiga för oss. De har potential att revolutionera möjligheterna till analys och forskning för att säkerställa en fortsatt hög kvalitet inom hälso- och sjukvårdens samtliga specialiteter och att tillgängliggöra kunskapen om hälso- och sjukvården för invånarna. Det är extremt viktigt att vi tar till vara de möjligheter som vi har. Därför kommer vi att inom ramen för landstinget inrätta en funktion som ska ansvara för och tillgängliggöra patientdata och patientrapporterad data för forskning och utveckling inom landstinget men även för akademin och näringslivet. Här spelar naturligtvis patientintegriteten en stor roll. Den måste värnas och säkerställas.

Så till kliniska prövningar. Vi behöver dels stärka samarbetet med Stockholms medicinska biobank, Karolinska Trial Alliance, Scilifelab, dels öka de kliniska prövningarna, jag höll på att säga experimenten, alltså prövningarna ute i verksamheterna för att stärka läkemedelsutvecklingen eller de medicintekniska åtgärderna. Det skulle skapa värdefulla förutsättningar för forskning och utveckling, vilket vi måste göra för att hålla en hög kvalitet inom forskningen och vården.

Vi har ett nytt regionalt ALF-avtal som vi hört om i fullmäktige tidigare, det vill säga avtal om läkarutbildning och forskning. Det gäller från och med den 1 januari i år. Där definieras universitetssjukvård, det vill säga kvalitet på forskning och utbildning i samverkan med näringsliv och patientorganisationer.

Inom landstinget ska vi bedriva högkvalitativ forskning över hela nätverkssjukvården framöver. Vi ska också se till att alla våra landstingsfinansierade vårdgivare känner ett ansvar att delta i forskning, utveckling och utbildning. Därför behöver landstinget alltid göra en noggrann konsekvensanalys inför beslut som har tydlig påverkan på forskning och utbildning. Grundtanken med universitetssjukvård och tillhörande ackrediteringssystem,

det vill säga det godkännandesystem som vi har, är att fler enheter än de som vi har i dag ska kunna ackreditera sig och bli universitetssjukvårdsenheter.

Jag tänkte avslutningsvis säga att det är viktigt att vi ligger i framkant. Vi ligger i framkant och ska fortsätta att göra det från landstingets sida. Vi ska vara en attraktiv och konkurrenskraftig forskningsregion och attrahera utländska och andra forskare till oss. Samtidigt innebär det att vi ska utlysa alla våra forskningsmedel i konkurrens, det vill säga bästa möjliga forskning för våra skattepengar. Dessutom ska forskningsmedlen följas upp så att vi har en tydlig kvalitetskontroll i det som vi satsar på, med tydligt fokus på medarbetar-, patient- och resenärsnytta.

Anförande nr 352
Landstingsrådet F o r s l u n d (L): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! 2 000 sjuksköterskетjänster — så mycket tid förspiller vår vårdpersonal framför krånglande och icke-fungerande IT-system varje år. Den tiden, som motsvarar 2 000 tjänster, kunde ha använts till någonting annat, den kunde ha använts till någonting mycket bättre.

Fackförbundet Vision och Läkarförbundet har gjort översiktliga beräkningar på den tid som förspills på grund av den dåliga tekniken. Lågt räknat innebär det att varje anställd i landstingets hälso- och sjukvård lägger mellan 25 och 60 minuter på teknik som inte fungerar. Man väntar på datorn som startar långsamt, man skannar in en pappersremiss som har kommit från en vårdcentral, man skannar in nästa provsvar, faxar det och skannar in det igen, man faxar över journaler till vårdcentralerna, man loggar in och ut ur systemen gång på gång, utan någon ände.

Varje år skannar vi 4 miljoner dokument i det här landstinget. Ni kan själva räkna ut hur många det blir på 44 000 anställda. Det är alldeles för mycket teknikstrul och alldeles för lite vård.

En sådan grov uppskattning av tiden kan också omsättas i pengar. Om vi räknar lite grovt, som förvaltningen har gjort, vad det innebär för SLL skulle det medföra att vi kunde lägga 1 miljard kronor på drift på bättre saker än IT-tid som förspills på dålig teknik.

Här kan vi lösa många av vårdens bemanningsproblem, våra patientsäkerhetsrisker, vi kan hantera många av de processproblem som vi ser i dagens vård. Här har vi också förklaringen till varför Alliansen nu går fram med en historisk ambitionshöjning på IT-området och digitaliseringen av vården. Det är en kraftsamling för att föra in vården i nutiden. Vi har ett helt batteri med förslag för detta område, som vi nu presenterar och beslutar om i dag. Låt mig ge några exempel.

Vi satsar 216 miljoner kronor över fyra år på att fasa ut, släcka ned och arkivera gamla, dåliga system som inte fungerar. Bara i Stockholms läns landsting har vi över 1 600 IT-systemapplikationer, ofta i olika versioner, som stör snarare än stöder verksamheten. Här tar vi ett kraftfullt grepp för att storstäda i vårdens IT-flora.

Vi tar fram en ny organisation som ska ansvara för det här arbetet, där vi kan öka vår leveransförmåga framåt och se till att vi också kan få tempo i utvecklingen när det gäller digitalisering.

Vi ställer skarpare krav på våra vårdgivare, att de måste erbjuda basala e-hälsotjänster. Webbtidbokning ska vara ett krav för alla vårdcentraler. Vi ska kräva av våra sjukhus att de kan erbjuda uppföljande samtal via till exempel video.

Inte minst satsar vi på ett historiskt generationsskifte när det gäller våra finanssystem, de beslutsstöd och dokumentationsstöd som vår personal använder. Vi investerar 2,2 miljarder kronor över ett antal år i 3R-programmet. Här kan vi verkligen ge personalen det stöd som

de så länge behövt, skapa grunden för forskning och uppföljning och för medverkan från patienten samt medskapandet av data och information som vi vet är en viktig utvecklingsfråga för hela hälso- och sjukvården.

Låt mig ge fler exempel vad gäller patienterna. E-hälsa handlar mycket om patienternas tillgång till sjukvården. Det handlar om att avskaffa krångel och skapa tid för vård. Exempelvis har vi nu, med start förra året, avskaffat pappersremsan för högkostnadsskydd. Nu är e-frikortet infört i hela landstinget. Från och med nästa år gör vi det obligatoriskt för alla vårdgivare så att pappersremsan blir ett minne blott.

Likaså inför vi nu tillgång till journaler på nätet. Det är ett nytt verktyg för patientinflytande och delaktighet. Där kan du läsa vilken information som finns om din egen hälso- och sjukvård. Vi inför ett skarpare krav på webbtidbokning, så att du kan direktboka tider i vården. Vi börjar dessutom en förstudie för att se om vi ska kunna kommunicera med patienterna digitalt som ett förstahandsalternativ. Det är roligt att ha en sista brevvän kvar i denna digitala värld, men det kanske inte ska vara vården som är den sista brevvännen. Här måste vi se till att kommunicera säkert och effektivt med provsvar och kallelser digitalt till våra patienter.

Användningen av e-hälsotjänster går kraftigt uppåt. Bara under förra året gjordes det 32 miljoner besök på 1177.se, vår vårdportal, alltså enbart i Stockholms län. Antalet webbtidbokningar har fördubblats varje månad under de år sedan vi införde webbtidbokningen som en tjänst, och när vi höjde kraven från och med januari ökade takten ytterligare. Detta visar att vi står inför en valfrihetsrevolution i vården, en revolution där du inte bara väljer vem du besöker i vården, vilken vårdcentral, utan också hur du ska besöka denna vårdcentral eller klinik. Här har vi börjat ett systematiskt arbete för att ta bort hinder för vårdgivare så att de ska kunna erbjuda nya kontaktvägar, nya vårdmöten, som kan se helt olika ut beroende på behoven. Ibland vill jag träffa min läkare via video, jag kanske inte vill gå ut som äldre skör patient i vinterhalkan och riskera att trilla eller att helt i onödan sitta i väntrummet, där jag kanske får med mig en förkylning på köpet när jag kommer hem.

Video, telefon, e-tjänster, vanliga besök — det ska vara valfritt för patienten att välja kontaktmetod. Det är så vi får en individbaserad vård.

Innovation är så mycket mer än teknik. Vi jobbar nu systematiskt för att organisera vården så att den kan ta emot det nya, allt det som forskningen ger, och att vi kan använda de nya lösningarna mycket snabbare. Vi ska också ta hjälp av andra aktörer att utveckla de nya lösningarna. Den innovationsfond vi har är nu en permanent satsning. Vi har hittills fått in 249 ansökningar under de två utlysningar vi har haft. Det är fantastiskt spännande modeller och idéer, där vår personal blir medskapare till lösningarna. Det kan vi också använda för att återupprätta utvecklingsdrivet i vården.

Vi jobbar även med att identifiera hinder för utveckling, och vår förvaltning har i uppdrag att se till att det som hindrar innovation och utveckling identifieras och tas bort. Vi ska röja i vårdens byråkratiska snårskog och se till att vi skapar väg framåt för entreprenörer, forskare och driftiga medarbetare som kan utveckla vår vård.

Med detta, fru ordförande, vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag och ser fram emot en glad debatt.

Anförande nr 353
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Fru ordförande! Det här området brukar vi inte bråka så mycket om, utan vi brukar vara överens. Det ska vi väl vara i dag också, även om jag tänkte vara lite mer nyanserad. Det beror på att vi, jag tror att det är tredje året i rad, går upp och säger ungefär samma saker. Därför börjar jag bli lite orolig för verkställigheten när vi har samma program som ständigt återkommer.

Vad är det då som skiljer oss åt? Ja, egentligen är det inte mycket i sak. Möjligen är det en ambitionsfråga. Socialdemokraterna har i sitt budgetförslag 100 miljoner kronor mer till forskning och utveckling rent generellt, och särskilt har vi en större summa när det gäller innovationsfonder, diabetes, IT-system, Alzheimers. Det finns särskilda pengar till innovationsplatser och till Idérådet. Vad jag förstår är de på väg ut någonstans, och det kan man bli lite orolig över.

Vi tycker att ambitionen när det gäller näringslivet, Peter, är lite låg. I stort sett alla andra i övriga Sverige runt universitetssjukhusen bildar lokala råd med näringslivet för att ha samma innovativa förhållningssätt med hela näringslivet. Danmark går nu in för den modellen, England har den modellen, och Stockholms läns landsting borde ha den så att säga i närmiljön. Jag skulle därför gärna vilja att ni lite grann moderniserade er inställning till det.

Det tredje som är väldigt välförtjänst gäller tekniken, och jag vet att Daniel jobbar hårt med det. Men vi får inte glömma att alla dessa system inte kan finnas i varje landsting. Många av dem måste vara nationella om de ska fungera. Det gäller kvalitetsregister, biobankerna, IT-standarder, semantikstandarder och en hel del annat. Vi behöver komma bort från Ingmar Bergman-filmen *Såsom i en spegel*, där alla dialoger går ut på att man kan prata med sig själv, såsom i en spegel, men inte så mycket med andra. Jag kan också konstatera att ambitionen förra året var 3 miljarder och är nu 2,2 miljarder, men något har väl också blivit verkställt.

Det viktiga, tycker jag, är att ställa sig frågan: Varför ska vi satsa på det här? Peter och Daniel har båda gett viktiga delar av svaret. Det ger nya behandlingsmetoder, nya samarbeten och ökad effektivitet. Men det ger även sjukvården i Stockholm ökade intäkter. Förra året var ett rekordår i Sverige, då 10 miljarder investerades utomlands ifrån och in i svensk life science, inte minst i Stockholm, som fick beslut om att Astra bygger en ny fabrik för biologiska läkemedel. Wallenberg och regeringen går in med finansiering av ett proteinlabb, som ska utveckla nya läkemedel och som, kan man säga, tillhör Stockholmsområdet; det gäller även Pfizer i Strängnäs och GE i Uppsala, som gör jättesatsningar, för att inte tala om Johnson & Johnsons avtal med Karolinska Institutet, där man betalade 6 miljarder kronor direkt för ett nytt svenskt läkemedel som ska utvecklas i Sverige och inte längre exporteras.

Om vi höjde ambitionsnivån här borde vi kunna skapa 5 000 nya jobb på det här området från och med i dag och de närmaste tre åren. Det skulle i sin tur innebära ungefär 25 000 jobb totalt, vilket skulle ge landstinget en nettoskatteintäktsökning på över 1 miljard kronor. Hälso- och sjukvård är alltså inte bara det som vi under ett antal timmar de senaste två dygnen sysslat med här, nämligen kostnader, utan det är också en massa intäkter och nya möjligheter och vad vi ska leva på i framtiden.

Det jag är lite orolig för är verkställigheten. Jag kan se att vi här fattade beslut om Center for Excellence för diabetes för flera år sedan, andrologi för fyra år sedan, prövning av läkemedel inom två år för två år sedan. Inget av detta har verkställts. Vi beslutar, men var finns verkställigheten?

Slutligen kan man också vara lite orolig för Macchiarini. Landstinget behöver en Garibaldi, men vi fick en Macchiarini.

Anförande nr 354
Michel Silvestri (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag måste säga att varje gång vi diskuterar forskning, utveckling, utbildning och innovation i den här salen känns det både väldigt roligt och viktigt, för utan FoUUi stannar landstingets verksamheter. Samtidigt måste jag erkänna att just i dag känns det lite vemodigt, eftersom jag lämnar forskningsberedningen efter en och en halv mandatperiod ungefär. Jag vill rikta ett tack till

forskningsberedningens ledamöter. Jag tycker inte att vi alltid har en samsyn, framför allt om vi ser till oppositionssidan och den styrande minoriteten, men vi delar ändå helt och fullt, vill jag påstå, engagemanget för och betydelsen av FoUUi. Framför allt vill jag rikta ett stort tack till forskningsdirektör Jan Andersson och hans stab, som gör ett fantastiskt arbete utifrån de förutsättningar som finns.

När jag tittar på Alliansens budgetförslag får jag en lite miljöpartistisk känsla av den. Det är på något sätt lite grönt tänk i den; det är återanvändning. Om man läser i budgetförslaget för 2017 — jag ska ge ett par exempel — kan man bland annat hitta följande: En översyn av de kliniska prövningsverksamheterna ska genomföras för att förbättra och förstärka landstingets möjligheter att medverka i och genomföra kliniska studier och öka andelen patienter som vill delta i biobankning, kliniska studier och kvalitetsregister.

Om vi tittar på budgetförslaget som ni lade fram för det innevarande året, det vill säga den förra budgeten, ser vi att exakt samma skrivning gäller där. Året dessförinnan är det faktiskt också samma budskap redan då. Man undrar lite grann vad det är som händer med det. Med tanke på Macchiariniskandalen och de negativa konsekvenser som den inneburit för landstinget, Karolinska och allmänhetens förtroende för kliniska prövningar får vi verkligen hoppas att vi slipper den här skrivningen i nästa års budgetförslag.

Apropå återanvändning kan man se samma fenomen när ni lägger fram FoU-budget. Om vi tittar tillbaka ser vi att de statliga ALF-medlen för läkarutbildning och forskning, som alltså kommer från staten, kanske räknas upp beskedligt, men de räknas i alla fall upp. Eftersom vi har en forskningsbudget gemensamt med KI är det vanligtvis så att KI räknar upp sin del, medan man från landstingets sida brukar återanvända samma siffror år efter år i princip. Det innebär att FoU-budgeten urholkas successivt. Så har skett sedan ni tillträdde för flera mandatperioder sedan. Detsamma gäller utbildningsbudgeten, tyvärr. Det är återanvändning, vilket vi miljöpartister vanligtvis tycker är bra, men i det här fallet sker det på ett dåligt sätt.

En sak som gärna hade fått återanvändas är däremot de fina skrivningarna från förra årets budgetförslag gällande klinisk utbildning, verksamhetsbelagd utbildning. Det är en grund för återväxt av bemanning, den fantastiska vårdpersonal som vi har och behöver ha i framtiden. De skrivningarna ser man inte mycket av i det nuvarande budgetförslaget. Det är trist, olyckligt. Å andra sidan har forskningslandstingsrådet gått ut med ett förslag att landstinget ska börja bedriva egen utbildning för att trygga återväxten. Det kan man fundera över. Ni gillar ofta konkurrens, ni som sitter på den sidan av salen, men frågan är om det ingår i landstingets kärnverksamheter att konkurrera med universitet och högskolor när det gäller att bedriva utbildning. Jag tror inte det.

När det gäller innovation har vi ett drivande landstingsråd också på den sidan, Daniel Forslund. Vi hörde lite grann om det, men samtidigt var det mycket om IT och e-hälsa. Vi får hoppas att det också blir mer av bredare satsningar. Vi får väl se vad utfallet blir av de ansökningar som du nämnde, men trots allt handlar det om beskedliga belopp som ska tilldelas, tyvärr.

Vad vill då Miljöpartiet? Jo, om vi styrde skulle vi vilja säkerställa att alla vårdgivare tog ett ansvar för FoU fullt ut, att det fanns incitament för FoU både för våra egna vårdenheter och för privata utförare. Det framgår inte tydligt i dag. Det återkommer vi kanske till. Vi har sedan flera år också föreslagit en rejäl satsning på FoU när det gäller patientsäkerhet. Det är en satsning på att rädda liv, minska lidande och spara pengar, eftersom vårdskador utgör uppemot 10 procent av vårdkostnaderna varje år. Vi vill bredda FoU till landstingets alla verksamhetsområden; till exempel vill vi i högre grad ha FoU-satsningar på kollektivtrafiken och på olika resandeformer. Det gäller då inte bara hårdvara, tekniska lösningar, som Alliansen ofta är inriktad på, utan också lite mer mjukvara. Kanske sådant som beteendevetenskap. Varför väljer vi stockholmare vissa resesätt framför andra?

Avslutningsvis vill jag uttrycka mig så här, ett litet medskick till Peter Carpelan och Daniel Forslund:

> Både biobankning och e-hälsa är viktigt och gott,
> men mellan landstingets FoU och innovation är det vattentäta skott.
> Carpelan och Forslund låter som ett framtida deckarförfattarpar.
> Fundera på det en stund, ifall ni efter 2018 inte vill vara kvar.

Bifall till Miljöpartiets budgetförslag!

Anförande nr 355
T h e o B o d i n (V): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! När vi pratar om forskning och innovation syftar vi ofta på att skapa en vård i världsklass och regional tillväxt. Forskning och innovation, från höger till vänster, syftar till att ta fram lösningar som tyvärr sällan botar, i bästa fall lindrar och ibland bara tröstar. Det är inget fel i det, verkligen inte, men vi satsar 50 miljarder eller mer på en sjukvård i syfte att hjälpa personer som för det mesta redan är sjuka eller på väg att bli det. Vi satsar den största delen av våra forskningsresurser på behandling, men mycket lite satsas på förebyggande forskning och utveckling.

Det är roligt att höra ord som prevention här i fullmäktige. Peter nämnde det i sitt inledningsanförande. Faktum är att vi mycket sällan här diskuterar hur vi kan förebygga sjukdom. Det återspeglas i de politiska prioriteringarna i budgeten och i de ersättningssystem som vi har i vården. Sjukvården får betalt per ingrepp, får betalt för besök eller åtgärder. Det finns nästan inga incitament att se till att friska människor fortsätter att vara friska. Det, mina vänner, är det största slöseriet i sjukvården och det största hotet mot en hållbar välfärd, när de äldre blir allt fler i det här länet.

Låt oss ta hjärtinfarkt som exempel. Om man får en hjärtinfarkt i dag förs man direkt till operation och får en ballongsprängning. Det är helt fantastiskt. Jag har jobbat på kardiologen på SöS och sett hur det går. Man överlever oftast och får en mycket bättre livskvalitet. Tänk hur det var för 40 år sedan! Då fick man vila sig i form i 30 veckor eller i tre veckor, och man fick hoppas på det bästa. Så var det. I dag är man utskriven på mindre än tre dagar. Efter ett par veckor får man börja med gymnastik, vilket har visat sig skapa en mycket bättre överlevnad för patienterna. Det är tack vare våra satsningar på forskning och innovation. Det är inget snack om det. Tack vare de insatser som har gjorts ser framtiden ljus ut för våra hjärtinfarktspatienter.

Men en hjärtinfarkt kostar sjukvården nästan en kvarts miljon i vård- och materialkostnader. Bara ballongsprängningen i sig kostar 75 000. En kvarts miljon per patient, och ändå anses det vara mycket kostnadseffektivt! Vad skulle det kosta att förebygga hjärtinfarkten och bespara patienten allt lidande och sjukvården kostnaderna?

Låt mig även berätta om sluta-röka-linjen. Där sitter ett antal rådgivare och hjälper folk att sluta röka. En utvärdering av kostnadseffektiviteten gjordes förra året, och varje vunnet levnadsår kostar 8 900 kronor. 8 900 kronor för ett kvalitetsjusterat levnadsår! Rökavvänjningen är den mest kostnadseffektiva folkhälsoinsats vi känner till. Vi vet det men ändå satsar vi så lite.

Vi har tre små enheter som arbetar med prevention, kartläggning och forskning inom folkhälsa, genus och arbete. Det är Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, Centrum för arbets- och miljömedicin och Centrum för genusmedicin. Det är små enheter som motsvarar 40 miljoner per enhet. 40 miljoner är vad hjärtklinikerna i Stockholm gör av med på en vecka.

Vänsterpartiet satsar därför ynka 2 miljoner på var och en av dessa verksamheter, för vi vet att det kommer att spara miljarder om två eller tre decennier. Även om forskning och innovation, för att hitta nya behandlingar, ofta är kostnadseffektiva kommer de att leda till ökade kostnader. Kostnadseffektivitet är inte samma sak som billigt. På sikt måste vi förebygga sjukdomar så att vi får fler och friska levnadsår tillsammans och att vi utjämnar skillnader i hälsa i detta län.

Vänsterpartiets forskningspolitiska inriktning stavas prevention och utjämning av skillnader i hälsa. Vi vill forska på hälsans bestämningsfaktorer och ta fram redskapen för att förebygga sjukdom. Vi har kunskapen, men vi omsätter den inte i praktik. Alla här tror jag fattar att vi måste satsa på detta om vi vill klara framtiden och stoppa kostnadsutvecklingen på lång sikt. Jag ser fram emot att vi efter sommaren tillsammans ska lyckas med det i forskningsberedningen och här i fullmäktige.

Anförande nr 356
Thorbjörn Larsson (KD): Fru ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! Skälet till att det inte blir så mycket bråk om forskning är kanske att man inte kan rösta om forskningsresultat utan måste hålla dem för sant, om de nu finns där. Jag tänkte ge några argument, Anders, till varför vi håller på med det vi gör. Det tänker jag göra genom en lögn, en halvsanning och några sanningar.

Lögnen låter så här: Det är inte så att Charles Duell, chef för det amerikanska patentverket, 1899 sade att allt som kan uppfinnas redan är uppfunnet och att det därför är lika bra att lägga ned patentverket. Det är en lögn, men det är ett bra exempel på hur människor fungerar. Vi kan känna att det vi vet i dag räcker. Vi har så mycket kunskap att vi nästan inte orkar ta in mer. Ändå måste vi göra det, för det är det forskningen handlar om. Lögnen är alltså ett argument.

Om vi tittar bakåt i historien, så där 5 000 år, kan vi läsa om den egyptiske farao Menes. Han dog, om vi tolkar hieroglyferna rätt, av ett insektsbett. Det tyder på att en allergisk reaktion tog död på honom. Det är den första skrift som säger någonting sådant. Hippokrates, honom känner vi alla till, introducerade på 400-talet begreppen hudsjukdomar, eksem och astma. Från 1600- och 1700-talen finns enstaka beskrivningar av astma, men sjukdomen var uppenbarligen ovanlig. De första beskrivningarna av sommarkatarr kom i början av 1800-talet. Vet ni vad det är? Det är hösnuva. Hösnuva uppfattades allmänt som en nervös sjukdom, nära besläktad med det sena 1800-talets modesjukdom sjuklig trötthet. Sedan fattade man bättre efter ett tag.

När man tittar på forskningens resa genom historien ser man att det är en väldigt sen historia. Det är egentligen först i slutet av 1800-talet som forskningen börjar betyda någonting. Det är då vi till exempel får immunologi, och det börjar hända saker. Vi får erkända forskare. Det vi avser när vi pratar om forskning är alltså en väldigt sen händelse i historien. Den måste vi ta på största allvar.

Sveriges vårdvälstånd vilar i stor utsträckning på innovationer i det förflutna. Om vi vill att framtiden ska bli bra måste vi våga satsa stort på det som är framtiden, det vill säga det som vi i dag inte känner till. Situationen ska varken svartmålas eller skönmålas. Sverige har fortfarande innovativ vård och farmakologiska företag som konkurrerar på den internationella marknaden, men vi måste vara på tå hela tiden för att det ska lyckas. Det där var lite halvsanningar.

Nu kommer helsanningen: En väl fungerande forskning har i allt bidragit till Stockholms hälso- och sjukvårds fantastiska renommé internationellt. Vi rankas högt. Där får vi inte tappa mark. Om Stockholms hälso- och sjukvård ska kunna behålla den positionen måste vi ha tillgång till den bästa kunskapen, professionella medarbetare, de mest avancerade

behandlingsmetoderna samt teknik och läkemedel för att kunna bota, lindra och förebygga sjukdomar och ohälsa. Det ska vi sträva efter.

Sedan tycker jag att vi också ska sträva efter några andra saker, det som Daniel lite grann var inne på. Det handlar om e-hälsa. Man har tittat på vad som händer med en patient som får möta KRY eller Min Doktor. De patienter som bara möter nätsjukvård känner sig mer sedda än vid ett riktigt patientmöte. Vad säger vi om det? Går vi till Indien vet vi att de där hållit på med detta länge, för det är enda chansen. Där måste vi ligga på. Jag tror att vi måste satsa på forskning som handlar om interaktionen mellan vård och patient. Vården är ingen produktionsapparat. Det är ett samarbete mellan mig som patient och vården som sådan.

Jag tror att vi även måste satsa ganska mycket på ledarskap och organisation. Där ligger vi efter. Sett internationellt är vi inte bra.

Det viktiga för oss är att se till att Stockholm ska bli en framstående kunskapsregion och ska behålla sitt framstående kunskapsregionsrenommé. Nya Karolinska är ett exempel på det. Där ska mycket omvandlas till verklighet. Vi måste våga satsa på det vi inte känner till – det är det som är det knepiga – så att Stockholm även fortsättningsvis kan erbjuda en bra tillvaro att leva i.

Anförande nr 357
Ulf Landström (SD): Fru ordförande, mina vänner! Jag har fått i uppdrag att presentera Sverigedemokraternas syn på innovation och forskning. Vi delar i stort sett det som Alliansen framför, men vi har en del avvikande åsikter. Därför vill jag ta fram några punkter där vi inte delar Alliansens uppfattning till alla delar. Av praktiska skäl begränsar jag mig till sjukvård och ekonomi i vid mening.

Beskrivningen av forskning och innovation andas mycket stor entusiasm, och detta är säkert bra. Det är dock viktigt att komma ihåg att forskning i grunden är en statlig angelägenhet, varför det är viktigt att inte glömma bort landstingens kompetens och skattebetalarnas förväntningar på att deras pengar ska användas för rätt ändamål.

Min bedömning är att det saknas en klar avgränsning i beskrivningen av vad som är landstingens roll och uppgifter när det gäller forskning. Inte minst gäller detta Nya Karolinska. Det finns en uppenbar risk att landstinget tar på sig för mycket av ren entusiasm. En hård styrning mot klara och angelägna mål förefaller nödvändig och angelägen. Diskussionerna under det senaste året om vad som hänt på Karolinska Institutet och Karolinska sjukhuset styrker mig i min uppfattning.

Mycket tyder på att landstinget inom överskådlig framtid kommer att leva under knapphetens kalla stjärna. Därför är det viktigt att prioritera forskningen av sådana sjukdomar som kostar samhället mycket resurser. Ett sådant exempel är Alzheimers som kostar samhället omkring 85 miljarder per år i Sverige. Även om det mesta, ungefär 75 procent av kostnaderna, faller på primärkommunerna borde landstinget enligt vår uppfattning satsa på forskning när det gäller denna typ av sjukdomar eftersom vinsterna är så stora i form av minskade kostnader för samhället och minskat mänskligt lidande. Forskningsinsatser mot Alzheimers bör innehålla inslag av förebyggande insatser, diagnostik, bromsmediciner och så småningom förhoppningsvis botande mediciner.

När det gäller ekonomin i vid mening förefaller det angeläget att hitta former för samarbete med universitet och högskolor. Ett viktigt område är upphandling av varor och tjänster. Landstingets upphandlingar inte har varit enbart framgångsrika i modern tid.

Ett annat område är styrning och uppföljning av stora och komplexa organisationer, antingen det är fråga om egen regi eller upphandlad verksamhet. Ytterligare ett område som ligger mig personligen varmt om hjärtat är möjligheten att hantera alla vildvuxna IT-system där det kan behövas en gemensam strategi med starka inslag av standardisering.

TR-projektet är enligt min mening ett högriskprojekt och bör behandlas som ett sådant. Det finns en hel del problem med sammanhanget. Till exempel att en statlig utredning funderar över vad man ska göra med personnumren och om man ska införa ett tredje kön i Sverige. Någonting som man borde överväga när det gäller det här stora systemet är möjligheten att köpa färdigt ifrån ett annat sjukhus där man har större chanser att köpa från Kanada eller Australien än från Nordkorea.

En sak som berördes här var svårigheten att skyffla data mellan olika system. Redan på 1980-talet pratade man om någonting som man kallar för Puerto Rico-metoden. Med det menades att man tog ut data från ett system på ett papper och skannade in det i ett annat system i stället för att använda möjligheten att skyffla mellan olika system.

En billig möjlighet när det gäller forskning är chansen att följa andras forskning och utveckling utan att aktivt bedriva egen forskning inom en del områden. Jag saknar en tydlig strategi för hur man ser på samarbetet med andra landsting och deras universitetssjukhus. Sverige är trots allt ett litet land, varför jag anser att det finns mycket att vinna på att samverka med andra landsting när det gäller forskning och utveckling. Grundkravet är trots allt detsamma för oss alla: man ska skapa en bra sjukvård.

Anförande nr 358
S t e f a n B e r g s t r ö m (C):Ordförande, ledamöter! Jag vill under mina korta forskningsminuter prata lite om nytta. Det viktigaste med forskning är att det kommer till nytta för medarbetare, patienter och resenärer. Det ska vara vägledande för fördelningen av landstingets medel för forskning och utveckling. Då leder också forskningen till bättre behandlingsmetoder och hälsa hos våra invånare, bättre läkemedel och en kontinuerlig kompetensutveckling hos våra medarbetare.

Landstingets medel för forskning ska följas upp noggrant, med tydligt fokus på nytta hos slutmottagaren, nämligen medarbetaren, patienten och resenären. Det finns flera intressanta framtida forskningsfält som har att göra med teknikutvecklingen inom till exempel infrastruktur och trafik med miljövänligare drivmedel.

För mig och Centerpartiet är det en viktig princip att landstinget fortsatt stödjer forskning som är inriktad till att bidra till en mer jämlik och jämställd hälso- och sjukvård. Kunskapen om könsskillnader och kunskapsluckor gällande olika behandlingar måste öka för att vi ska kunna vidta bättre åtgärder. Vi ser även ett behov av att öka kunskapen kring hälsofrågor kopplade till migration och är glada att budgeten tar upp detta. Vidare ska landstinget öka sitt fokus på munhålans sjukdomar hos framför allt barn och äldre.

I dag är jag extra stolt över att representera Centerpartiet och Alliansen. Den satsning på ABC, akademisk barntandvårdscentrum, som vi genomför tillsammans med Folktandvården och Institutionen för odontologi på KI ser tack vare Alliansens budget ut att bli verklighet. Det är en viktig satsning för att bättre komma till rätta med de klyftor i munhälsa vi kan se mellan fattiga och rika områden i Stockholms län. Att socioekonomiska faktorer återspeglas i munhälsan hos barn är oacceptabelt. Genom Stockholms nya akademiska barntandsvårdscentrum kan vi hitta nya effektiva metoder för att se till att alla barn i Stockholm får friska tänder.

Anförande nr 359
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Sammanfattningsvis, Peter, är det fem saker jag tycker att ni ska göra nu.

Ett: Mer resurser.

Två: Ni måste öka verkställigheten av saker som vi beslutar år efter år. Det måste bli verkstad och bli verklighet därför att vi har ett gemensamt ansvar att se till att vi faktiskt utför det vi beslutar.

Tre: Forskningen har fått ett vidgat perspektiv när vi också ska leda det till innovationer som ska ge oss nya produkter som vi ska leva på i framtiden. Det är sådana produkter som ger tillräckligt med avkastning för att Sverige ska kunna ha en bra välfärdssektor men också för att vi ska kunna höja våra individuella löner i framtiden. Vi måste vara ett högavkastande segment. Det finns inte så många sådana, och det här är ett av de viktigaste och det som är det absolut viktigaste för oss.

Fyra: Förebyggande. Det har alltid varit en ambition i alla tider, men problemet är att förebyggande inte är någon bra finansieringsmetod. Både antalet friska år ökar och också antalet sjuka år. Får man folk att sluta röka lever de längre. Rökare är betydligt sjukare än alla andra. Ur samhällsekonomisk utgångspunkt är det ingen finansieringsmetod. Vänta er inga belöningar från det.

Fem: Ni måste minska ytterligare beröringsångesten i fråga om industrin. Vi måste få industrin att aktivt samarbeta.

Där har ni en liten dagordning som kommer att hålla dig borta från gatorna, Peter!

Anförande nr 360
Landstingsrådet C a r p e l a n (M) replik: Fru ordförande, ledamöter! Anders är alltid lite rolig i alla fall. Men jag delar hans uppfattning så till vida att ambitionen när det gäller näringslivet är högst väsentligt, och där kommer vi från Alliansens och Moderaternas sida att ta fram en modell. Det är lätt att säga att vi ska samarbeta med näringslivet. Men hur ska det gå till? Pucken går tillbaka till näringslivet: Vad kan vi båda, näringslivet och vi tillsammans, tjäna på att ha ett samarbete? Det uppdraget kommer att läggas, och vi ska arbeta fram en modell som gör att vi på ett tydligare sätt kan samarbeta med näringslivet.

Jag vill också passa på att säga något om Macchiarini, en fråga som tagits upp. Där är vi alla i spänd förväntan på att se vilka utredningsresultat man kommer fram till från KI och andra. Jag vill peka på att jag i forskningsberedningen har lagt uppdraget att utreda och uppdatera riktlinjerna kring den kliniska forskningen. Hur ska vi ha det med forskningsfinansieringen, framför allt visavi Karolinska Institutet? Hur ska vi säkerställa etikprövningen och riktlinjerna för den på ett bra sätt? Hur ska vår samverkan med KI fortsätta?

Anförande nr 361
A n d e r s L ö n n b e r g (S): Det är naturligtvis en statlig angelägenhet med etikprövningar och hur de ska gå till. Men det är klart att det ska vara ett samarbete, och vi får hoppas att det går väl i mål.

Näringslivet kommer till mig och säger: Hur får man fart på Stockholms läns landsting så att vi har någon att prata med? Det är ett litet annat budskap än det du ger, Peter.

Anförande nr 362
Michel Silvestri (MP): Fru ordförande! Apropå det här med återanvändning är det så att i era budgetar och även i andra sammanhang är ett återkommande budskap att FoUU ska bedrivas av alla vårdgivare, alla vårdenheter i princip. Det är ett uppdrag. Där undrar jag: När är vi i mål med det? Det verkar väldigt svårt. Vi försöker skriva in det på ett tydligt sätt i avtal och även i ägardirektiv till våra egna vårdenheter. Men likt förbaskat är det väldigt svårt att komma i mål med det. Det gör man naturligtvis aldrig till hundra procent, men det finns väldigt mycket övrigt att önska när det gäller det.

Kan jag få en kommentar till det, Peter?

Anförande nr 363
Michel Silvestri (MP): Fru ordförande! Jag har ett lite liknande budskap till Daniel Forslund som till Peter. Du är imponerande, Daniel, i din entusiasm och ditt engagemang och energi när det gäller innovationsfrågor, framför allt IT och e-hälsa, som många av oss uppfattar det. Du beskrev i ditt anförande de satsningar som fortsätter att göras. Men där är det samma fråga: När kommer vårdens personal att se IT som underlättande, ett verktyg som avlastar snarare än belastar?

Anförande nr 364
Landstingsrådet Forslund (L): Tack för frågan, Michel. Vi hoppas att vi kan börja se effekter redan under det här året och nästa år. Den stora förändringen kommer dock inte att synas förrän 2018 eller 2019 när vi rullar ut ett nytt kärnsystem, som vi kallar det. Det ligger några år fram i tiden, men ändå så gripbart att vi kan vi börja prata och berätta om den förändring som ändå kommer.

Anförande nr 365
Landstingsrådet Forslund (L): Jag vill bara kommentera och besvara Anders Lönnbergs lite förvånande kommentar att landstinget inte håller kursen för innovation och forskning. Jag anser att vi faktiskt håller kursen när det gäller innovation och forskning. Vill man nå den verkställighet som han pratar om krävs det att man håller kursen. Hade vi rattat runt och bytt kurs varje år kunde man ha varit orolig. Nu håller vi ett konsekvent tryck som gör att vi ska åstadkomma de förändringar som vi pratar om.

Däremot kan jag bli förvånad över att Socialdemokraterna inte kommer med flera säryrkanden. Somligt är nämligen redan genomfört. De som ni har gäller sådant som vi redan gör i budgeten. Vi tycker att ni går i våra fotspår, men ni kunde ha kommit med något eget, kan man tycka.

Jag är glad att vi har ett så bra samarbete att vi kan leverera det här tillsammans.

Anförande nr 366
Anders Lönnberg (S): Vi kan väl slåss om originalen. Du tillhörde väl dem, Daniel, som började med de här frågorna i den debatt som vi hade tidigare i dag om BB när de första förslagen på det här området lades. Vem som går i vems fotspår kan vi strunta i. Med ditt resonemang är det säkraste sättet att behålla en fast kurs att inte göra någonting. Då behöver man aldrig ändra någonting i denna kurs.

Anförande nr 367
Theo Bodin (V): Jag har stor respekt för ditt kunnande, Anders, inom life science, men jag tror att om man ska kunna utjämna skillnaderna i hälsan mellan fattiga och rika, mellan män och kvinnor och de väljare som ditt parti företräder behöver man satsa på prevention.

Jag håller helt med dig om att om vi ska kunna skapa en stark arbetsmarknad med höga löner i framtiden måste vi ha en stark innovations- och näringslivssektor i den här regionen. Men ska man lösa hälsoproblemen måste man jobba med prevention.

Vad sedan gäller ditt uttalande om att få folk att sluta röka där du sade att man skapar en massa sjuka år genom rökning. Men det stämmer inte. Nu skapar man fler friska år. Risken för att få hjärtinfarkt eller kol har under 20 år sjunkit till normal risknivå inom befolkningen. Så det du sade stämmer inte.

Anförande nr 368
Anders Lönnberg (S): Nej, det här är väl utvärderat av SBU. Ju fler friska år, ju friskare du är, desto längre orkar du leva med en sjukdom. Det är en uppenbar sanning i dag.

Anförande nr 369
Pehr Granfalk (M): Fru ordförande! Jag ska börja med att tacka Daniel för det arbete som görs i innovationsberedningen men även Victor som kommer upp i talarstolen senare. Vi har ett väldigt bra arbete och en mycket stor samsyn på hur arbetet där ska bedrivas.

Det är i huvudsak två verksamheter som är värda att lyfta fram och som kanske inte är så stora ur landstingsperspektivet men som kan bli väldigt stora och viktiga för landstinget i stort. Det ena är Innovationsfonden, där våra medarbetare kan komma med bra idéer som kan spela roll i väldigt stor utsträckning, inte bara när det gäller vår verksamhet utan också nationellt utifrån att vi ger dem möjlighet att utveckla sina idéer och innovationer till någonting som förhoppningsvis kan bli banbrytande inte bara för vårt landsting utan för hela Sverige.

Det är glädjande att vi nu breddar den till all verksamhet i landstinget och ser vad man kan göra inom andra områden, till exempel trafiken, för att se hur våra medarbetare kan förverkliga sina goda idéer och göra så att de kommer alla stockholmare till del, kanske också landstingen här i landet.

Den andra delen är, det som Daniel som var inne på, IT-miljön, och det samarbete som vi har inom TR där fler och fler läkare och sjuksköterskor lägger alltmer tid på journalsystem, IT-stöd och liknande i stället för att ägna sig åt patientstöd. När vi nu rullar ut det här tror jag att det är viktigt att inte glömma bort och ha fokus på – teknik i all ära – att ha med sig användarna. Det är enkelt att bygga upp stora IT-system som är väldigt komplicerade och tekniskt utvecklade, men missar man dem som ska använda dessa missar man också poängen. Det arbetet kommer såklart att göras och tas hem så att de som ska använda det ska kunna göra det på bästa möjliga sätt.

I och med det ska jag avslutningsvis åter tacka för arbetet men också konstatera att det här är en bra alliansbudget, som jag ska yrka bifall till och som lägger grunden till att bredda innovationsarbetet men också ser till att vi får ett modernt IT-system i framtiden.

Anförande nr 370
Victor Harju (S): Fru ordförande, innovativa ledamöter och eventuellt galet uthålliga åhörare! Vi måste våga mer. Våra verksamheter och förvaltningar måste släppa gamla system och gamla arbetssätt. Vi måste ge våra sjukhus och primärvården förutsättningar för innovation och förnyelse. Vi kanske inte skulle ha brist på personal i samma utsträckning som nu om vi använde den teknik och de möjligheter som finns. Låt oss hoppas att det är en del av lösningen.

Vi socialdemokrater är positiva till den upprensning bland IT-systemen som det nu tas initiativ till. Det är spännande med den digitalisering och de framtidsarbeten som nu pågår och är på väg. Vi är glada för TR-samarbetet och tycker att det är viktigt men har såklart viss oro om det ska gå i mål så som det är tänkt.

Vi menar att vi inte ska glömma bort att vi ska vara ledande i landet. När vi implementerar någonting nytt måste vi hålla standard för hela landet. Vi måste ha som målsättning att övriga Sverige ska ta efter när vi sätter dagordningen.

När vi formar nya system måste vi utgå från vården, från patienterna och från professionen, inte hur IT-tekniker vill ha det. Nu går vi in i en gigantisk upphandling av ny IT och nya system. Där känner vi en viss oro. Det är inte extremt klart vad det konkret kommer att innebära, exakt hur och vad vi ska upphandla och hur vi ska upphandla. Det är många frågetecken som kvarstår. Vi är positiva till det, men det känns som att vi behöver ha en tydlig uppföljning. Detta är inte någonting som bara ska klubbas igenom snabbt och lustigt eller så att inte alla känner sig inkluderade på vägen. Där tror jag att vi både i beredningar och i landstingsstyrelsen behöver ha en tydlig återkoppling.

Vi vill också trycka på kommunernas betydelse, att kommunerna är med på tåget. Vi pratade i sjukvårdsdebatten om att en av de stora delarna av kostnaderna gäller processen när de multisjuka äldre går över från landstingsfinansierad vård till kommunal vård. Vi måste ha system som också ser till den processen och stöttar den processen. Där pågår ett arbete inom ramen för TR, men vi känner att det inte alla gånger är prioriterat, att det inte är helt tydligt.

Journaler på nätet – äntligen! Vi stod och pratade om det i förra budgetdebatten, och nu börjar vi ta steg ditåt. En sak som vi vill flagga för och som vi talat om i andra sammanhang handlar om tonåringar. I dagsläget har vi ingen lösning för hur tonåringar, alltså de som över 13 men under 18, ska få ta del av sin journal utan att föräldrarna får tillgång till uppgifter om bland annat besök på barn- och ungdomspsykiatrin, ungdomsmottagningen, hjälp med p-piller med mera. Det här är ett jättestort problem. Vi måste kunna ge tillgång till journalen. Det tycker vi är en rimlig åtgärd. Vi gör det för några, och vi ska göra det för alla. Men vi måste också hitta lösningar som inte försvårar.

Genom att vi styr vården som vi gör genom skatter och så vidare har vi bättre förutsättningar än de flesta andra i världen att genomföra en digitalisering och få vården att verkligt bli sådan vi vill. Då måste vi göra mer när det gäller ersättningssystemen. Vi måste tydligare främja innovation och nya arbetssätt, digitalisering och e-system och göra det varje gång, i varje enskild upphandling, i varje vårdval som vi styr.

Avslutningsvis vill jag säga att vi är glada för att vi har en så stor samsyn. Nu hoppas vi att vi orkar leverera och att vi hittar vägar framåt tillsammans.

Med det yrkar jag bifall till den innovativa socialdemokratiska budgeten.

Anförande nr 371
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag tänkte försöka vara så innovativ som möjligt under de sekunder jag har till förfogande. Daniel sade någonting om att vården inte ska vara den sista brevvännen, men vi har stått här ganska många jordssnurr, i alla fall många år sedan han blev landstingsråd, och han har hållit samma passionerade anförande varje gång. Det bottnar i att det verkar finnas tveksamheter i ledningen och styrningen för Stockholms läns landsting.

Min konkreta enkla fråga till dig, Daniel, är: Hur ska du arbeta med verksamheterna? Hur ska du arbeta med sjukhusen för att se till att de faktiskt gör det du säger så att du inte behöver stå här och upprepa dig?

Anförande nr 372
Landstingsrådet F o r s l u n d (L): Fru ordförande! Tack för frågan, Tomas. För att möta de behov som vi i verkligheten har när det gäller teknik är det inte bara jag som pratar i de här frågorna. Vi har beslutat att genom den här budgeten skapa en ny samlad IT-organisation. Vi har nu permanentat SLL Innovation så att fonden och arbetet med innovation ute i verksamheterna ska få ett permanent stöd med ett innovationskontor på varje sjukhus, en central koordinering, det vill säga ett kansli, och att vi underlättar arbetet med det. Min talartid räcker inte till att ge mer i svar nu, men jag återkommer gärna i skriftlig form längre fram.

Anförande nr 373
P ä r H o m m e r b e r g (L): Ordförande, ledamöter åhörare! Länets och landets invånare ökar samtidigt som det är väldigt glädjande att vi blir allt äldre, men sammantaget innebär det en stor utmaning för vård och omsorg i och med att vi, när vi blir äldre, får fler folksjukdomar. Men det som är väldigt positivt är att vi blir mer kunniga och mer välinformerade och att vi vill ta och tar allt större ansvar för vår hälsa.

För oss liberaler är det viktigt att rusta patienten för detta och inte minst vården. Här krävs det nya verktyg och arbetssätt som vi nu utvecklar genom 4 D. Ny teknik kommer att vara katalysatorn som ger nytänkande inom sjuk- och äldrevård möjligt. Dagens sjukvård och omsorg behöver mer empati och hightech. Programmet 4 D är ett unikt samverkansprogram mellan landstinget och Karolinska Institutet om de fyra diagnoserna som gäller våra vanligaste folksjukdomar: artrit, bröstcancer, diabetes typ 2 och hjärtsvikt. Utöver de här fyra diagnoserna finns det även ett projekt gällande informationssystem där det handlar om journaler, e-hälsokonton, kvalitetsregister och biobank för att få ihop detta. Ju snabbare forskningens resultat kommer patienterna till del, desto bättre prevention, behandling och bot.

De bästa vårdgivarna är de som lär sina friska patienter det bästa sättet att hålla sig friska och lär sina sjuka patienter så mycket som möjligt om deras sjukdom så att de kan förstå hur de bäst kan bota och leva med den. Jag ser att här kan vi lägga grunden för en mer individbaserad och förebyggande hälso- och sjukvård.

För målet att öka följsamheten vid behandling och ge förutsättningar för egenvård har försök inletts med läsplattor där man själv kan knappa in sina resultat och få feedback direkt via nätet. Det är fantastiskt för människor som är väldigt sköra och inte orkar med resor. Stress och oro minskar, vilket är positivt, tack vare detta.

Vad innebär det totalt för individen? Jo, den prisbelönta tjänsten, PEP, patientens egen provhantering, checklistor för symtom, stärker individen och ger henne möjlighet att ha kontroll över sin egen situation, symtombehandling, det vill säga patientmakt och egenmakt. Sammantaget innebär detta att patienten får tillgång till sin egen journal, e-hälsokonto med mera, att patientens medverkan ökar och att vi får aktiva egenvårdare.

Anförande nr 374
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Sammantaget kan man väl säga att mycket av debatten har handlat om, som man säger på engelska: Do things right. Men Ulf Landström gav oss några tankvärda ord när han satte mer strålkastarljus på: Do the right things. Det var någonting som jag tänker på i kollektivtrafikfrågor, som tycks vara styvmoderligt behandlade i den här staden. Det kanske är någonting att tänka på i framtiden, och vi som talar om trafikfrågor kan gärna ta klivet fram.

Sedan nämndes också Macchiariniaffären, och det fortsätter lite den debatt som var i mars. Då replikerade Silvestri på mig och sade att vi i våra inlägg gjorde honom sorgsen. Jag vill säga till Michel Silvestri: Det jag har sett under våren har gjort mig sorgsen med tanke på vad ditt parti har åstadkommit.

Anförande nr 375
S o l v e i g H o l m g r e n (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Det blir kort om tid så jag måste komprimera, men budskapet är kort och gott: forskning – kvalitet; utbildning – kvalitet; utveckling – kvalitet. Det där hör ihop; det kan vi inte bryta upp.

Allt bygger på att vi har tillit. Säg Macchiarini, så förstår ni allihop hur det krockar i vår verksamhet. Vi kan inte få fortsätta med det. Det är bra att man satt in åtgärder för att utreda, men det behövs också svar på frågor som: Hur ska vi bygga upp förtroendet? Ska vi ha forskning bland patienter måste patienterna ställa upp. De måste lita på oss. Det måste kunna lita på att den kunskap vi påstår att vi har, den har vi.

Vi vill inte att forskningen urholkas, inte utbildningen och utvecklingen heller. Därför vill vi ha 100 extra miljoner för att kompensera för det som behöver göras. Jag röstar för Socialdemokraternas budget i det här fallet.

Anförande nr 376
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag tycker att det har varit en intressant diskussion och intressanta synpunkter från alla håll och kanter och vill peka på några saker för att någorlunda knyta ihop säcken. Det är självklart att jag delar uppfattningen att alla landstingsfinansierade verksamheter måste delta i forskning och utbildning. Vi ska vara tydliga i de avtal vi har, och vi måste framför allt följa upp att även andra som är landstingsfinansierade följer avtalen.

Jag vill också peka på vikten av att fortsätta arbeta med kliniska studier. Det pågår ett bra arbete där, men vi behöver bli ännu bättre och behöver öka den andelen hos oss i Stockholms läns landsting.

Det är också viktigt att tillgängliggöra de data som vi får från patientsidan och patientorganisationer och de resurser och kunskaper vi har i den delen. Inte minst är det viktigt att utveckla samarbetet med näringslivet. Det har berörts från olika håll i den här debatten, och det är en väldigt viktig fråga för Stockholms läns landsting. Vi ska dels hitta utvecklingsmöjligheter som vi kanske själva i alla delar inte har. Vi ska dels finna ett samarbete med näringslivet där de kan bidra med kapital och vi har en kunskapsmassa med patientdata och annat som vi ska använda för att förbättra vården för våra patienter och förbättra forsknings- och utvecklingssidan.

Med de orden, mina damer och herrar, vill jag tacka för en bra och spänstig debatt. Jag yrkar självklart bifall till Alliansens budgetförslag.

Personalfrågor

Anförande nr 377
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Herr ordförande, ledamöter! Stockholms läns landsting har nu 45 000 anställda; vi är en av Sveriges största arbetsgivare och huvudman för hälso- och sjukvården. En av våra viktigaste uppdrag är att attrahera, behålla och utveckla den kompetens som hälso- och sjukvården behöver. Landstinget har under flera år arbetat målmedvetet med medarbetarfrågorna, vilket också har givit resultat. 2015 års medarbetarunderunsökningar visar att vi bibehåller det rekordhöga betyget, det så kallade AKA-indexet, på 77.

Ur mitt perspektiv som landstingsråd, forsknings- och personallandstingsråd, ser jag ett tydligt behov av ökad ägar- och koncernstyrning från landstingets sida. I praktiken innebär det bland annat att delar av personalpolitiken ska samordnas på ett tydligare sätt. Den ska vara landstingsövergripande i syfte att stödja den långsiktiga kompetensförsörjning som vi så väl behöver. Vi behöver helt enkelt arbeta mer koncernövergripande och strategiskt med medarbetarfrågorna.

Ur mitt perspektiv som landstingsråd har jag tagit initiativ till en landstingsövergripande kompetensförsörjningsstrategi som man nu kommer att arbeta med i personalutskottet. Vi pekar på områden som kompetensförsörjning, utbildning, vidareutbildning, lönebildning och ledarskapsfrågor. Ambitionen från personalutskottets sida är att vi ska kunna fatta beslut om detta under hösten i år. Sedan ska utifrån kompetensförsörjningsstrategin bolag och förvaltningar ta fram lokala kompetensförsörjningsplaner.

En av de största utmaningarna för oss inom hälso- och sjukvården är att vi fortfarande enligt mitt sätt att se arbetar ganska ålderdomligt och hierarkiskt. Som arbetsgivare behöver vi se till att våra medarbetare ges möjligheter att arbeta på toppen av sin kompetens. Därför behöver vi fortsatt ha fokus på att omfördela arbetsuppgifter och skapa tydliga karriärvägar för samtliga yrkeskategorier inom hälso- och sjukvården.

För att öka teamarbetet inom sjukvården behöver samtliga professioners arbetstider schemaläggas. Det betyder att även läkarnas arbete ska schemaläggas mellan 07 och 21 på vardagar inom våra dygnetruntverksamheter.

Som landstingsråd är jag ofta ute och auskulterar eller praoar i verksamheter – jag har hunnit besöka samtliga akutsjukhus i länet. Jag kan konstatera efter mina besök och när jag varit med i verksamheterna att de som ligger i framkant enligt min uppfattning är de som har anammat det teambaserade arbetssättet där läkare, sjuksköterskor, undersköterskor arbetar tillsammans. Det skapar ett stort förtroende i verksamheten och förståelse över de olika yrkeskategorierna och professionsgränserna. Det förbättrar arbetsmiljön och trivseln på arbetsplatserna, som i sin tur gagnar patienterna.

För att avlasta framför allt läkare och sjuksköterskor och därmed frigöra mer tid för det patientnära arbetet, som är det viktigaste, behöver vi komplettera personalmixen med till exempel vårdnära administratörer. Vi har undersköterskor som ska in och även vårdbiträden, enligt Moderaterna och Alliansen. Läkare och sjuksköterskor ska träffa patienterna i första hand och inte ägna sig åt administrativa uppgifter i alltför stor omfattning som annan personalkategori kan utföra, eller för den delen också behöver inte duktiga specialistsjuksköterskor dela ut lunchbrickor. De ska ägna sig åt det som är på toppen av deras kompetens.

Vi har också ett viktigt utbildningsuppdrag i Stockholms läns landsting. För att säkra kompetensförsörjningen behöver alla landstingsfinansierade vårdgivare delta i utbildningen av våra framtida läkare och sjuksköterskor. Som huvudman för läkarnas AT- och ST-utbildningar behöver vi från landstingets sida garantera att de får den utbildning som de har rätt till för att bli färdiga läkare. Landstinget kommer också att behöva göra, i kopplingen till det, noggranna konsekvensanalyser inför de beslut som har en tydlig påverkan på kompetensförsörjning och utbildning.

För att säkra tillgången på just det, nämligen specialistutbildade sjuksköterskor, behöver landstinget enligt Moderaterna och Alliansen överta ansvaret för specialistsköterskeutbildning, en förändring av specialistsköterskeutbildningen från en akademisk utbildning till en mer praktisk verksamhetsförlagd utbildning, på samma sätt som läkarna har i dag. Det skulle ge många fördelar. Jag vill påstå att det inte fungerar särskilt bra i dag, och då måste vi ändra på det.

Läkarna har ett system som fungerar väl. Man har en verksamhetsförlagd utbildning. Man har lön under tiden som man är i verksamheten. Det tycker vi också ska gälla för sjuksköterskorna. Då kan man se till att bättre tillgodose de inriktningar av olika specialiteter som finns för sjuksköterskorna och för de behov som vården har. Det blir mer flexibelt utifrån vården och patientens behov.

Vi samordnar läkarnas utbildning med sjuksköterskeutbildningen så att man redan på tidigt stadium får ett teamarbete och ett professionellt lärande, som det kallas. Det kommer att gagna sjuksköterskorna i deras kliniska karriär på samma sätt som läkarna. De bygger upp sin karriär genom att vara ute i verksamheten redan under specialistutbildningen. De utvecklar också de kliniska färdigheterna, som inte alla gånger är så som de skulle vara från olika håll. Det behövs mer praktiskt arbete. Det innebär att du får lön under utbildning i verksamheterna. Du arbetar på samma sätt som läkarna gör i dag.

I och med de stora förändringar som vi genomgår i framtidens hälso- och sjukvård och det som nu är på gång genom olika förändringa är det av central betydelse att sjukvårdsledningen stöttar första linjens chefer och informerar medarbetarna om vad som är på gång. Det påverkar givetvis arbetsmiljön i allra högsta grad. Vi har gjort ett antal satsningar under ett antal år, bland annat det så kallade arbetsmiljölyftet med olika väldigt lyckade lokala arbetsmiljösatsningar. Vi fortsätter med det under 2017. Vi har gett konkreta exempel på hur olika pilotarbeten och nya arbetssätt utvecklas i enheterna lokalt, vilket är väldigt bra.

Jag nämnde tidigare medarbetarundersökningarna. De är också ett styrinstrument för att se vad vi behöver ändra för att få en bättre arbetsmiljö för våra medarbetare. Vi kommer att fortsätta i den delen.

Landstinget är som sagt en av Sveriges största arbetsgivare. Vi är en av de viktigaste inom hälso- och sjukvården. Därför behöver vi ständigt förbättra oss och ligga i framkanten för att bli en attraktiv modern arbetsgivare. I en stor koncern som Stockholms läns landsting är det givetvis centralt att tillsammans arbeta med strategiska medarbetarfrågor. Vi behöver inte alltid uppfinna hjulet på nytt, utan vi ska lära av varandra och varandras verksamheter, även om det är svårt. Vi behöver förbättra det arbetet. Det är av stor vikt att den landstingsövergripande kompetensförsörjningsstrategin kommer på plats. Jag hoppas att vi gemensamt kan fatta beslut om det under hösten.

Anförande nr 378
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare och medarbetare i vårt landsting! Jag ser framför mig en arbetsplats där det finns en glädje att gå till jobbet, där olika kompetenser stöder varandra, där alla får jobba på toppen av sin kompetens. Här behövs alla oavsett yrkestiteln för att patienten ska få en patientsäker vård i världsklass. Arbetsplatsen ger möjlighet till utveckling och fortbildning, utrymme för kollegialt lärande i vardagen, tid till reflexion och möjlighet till utbildning. Här finns tid för patienten i vårdkedjan med patienten i centrum. Här kan man påverka sitt schema och sina arbetstider. Här bor man bra som anställd, och man kommer att orka jobba inom vården ett helt yrkesliv. Chefens stöd och ständiga strävan efter förbättring och för att alla ska känna sig delaktiga smittar av sig. Man känner stolthet och glädje över att just jag får vara del av denna arbetsplats.

Någon kan naturligtvis säga att det är en rätt naiv målbild som jag målar upp över hur en medarbetare ska kunna känna. Min övertygelse är dock att det är en liknande målbild som vi måste ha framför oss om vi ska lyckas vända dagens situation.

Vi ser en ökad arbetsbelastning. Vi har allt fler anställda inom vård och omsorg som drabbas av stressrelaterad ohälsa. På fyra år har antalet sjukskrivningsdagar ökat från 16 till 21, och värst drabbar detta kvinnor som nu är uppe i 23 sjukdagar. För ST-läkare och

undersköterskor är sjukskrivningsdagarna hela 34. Det är en helt ohållbar situation för den enskilde, för våra verksamheter och våra patienter.

Människor vars kunskap och arbete vi behöver varje dag blir i stället själva offer för en ohållbar arbetssituation och är många gånger själva beroende av sjukvård. Det är inte att vara en attraktiv och ansvarstagande arbetsgivare.

För att vända situationen måste våra medarbetare ges en ökad delaktighet över sin arbetsplats. En hälsosam miljö för en medarbetare innebär bland annat god fysisk arbetsmiljö men också möjligheter till rast och paus, tillräcklig mängd arbete, arbetstider som inte gör medarbetaren sjuk, arbetspass som är placerade så att det ges möjlighet till vila och återhämtning mellan arbetspassen. För att klara framtidens vård krävs ett större ansvarstagande i personalfrågor. Det är bara genom att vara en bra arbetesgivare som landstinget kan klara målen om en bättre kvalitet i vården, stor patientsäkerhet och en effektivare organisation.

Efter det att vi socialdemokrater länge krävt det pågår nu arbetet med att ta fram en koncernövergripande kompetensförsörjningsstrategi. Denna ska även innefatta lönebildningspolicy, vilket vi också under lång tid föreslagit. Den är nödvändig av flera skäl; dels för att landstinget i dag har stora rekryteringsbehov, dels för att landstinget måste ta hand om vår personal bättre. Vi har i dag dessutom stor brist på personal med rätt kompetens inom flera områden.

Långvarig personalbrist gör hela verksamheten sårbar, hindrar modernisering och leder till akuta åtgärder som att stänga hela avdelningar. Konsekvensen blir att vi bränner ut den personal vi har, vilket hotar en god patientsäkerhet i vården.

Vi tycker sammantaget att strategin är för tunn och som sådan riskerar att inte bli styrande och inte tydliggör de olika nivåernas ansvar, inte tydliggör mål och inte vad och hur vi avser att följa upp strategin. Vi är därför glada att frågan nu har återremitterats för nya tag.

Strategin saknar dessutom total problemformulering, något som inte borde kräva någon större raketforskning för att åstadkomma. Självklara delar för att trygga kompetensförsörjningen måste vara att alla vårdgivare tar ett gemensamt ansvar för utbildnings- och praktikplatser, landstinget har god tillgång till och är självförsörjande när det gäller AT-platser, inför verksamhetsintegrerad specialistsjuksköterskeutbildning, AST, ökad systematiserad samt säkrad specialisering på undersköterskor, inrättar fler tjänster för till exempel undersköterskor, medicinska sekreterare, minimerar inhyrningen av bemanningspersonal som riskerar att minska patientkännedomen, teamarbetet och arbetsplatsens utveckling och anställer fler personer med olika funktionsvariationer.

I dag saknas det på Stockholms läns landsting en sammanhållen och systematisk kompetensutveckling. Vi menar att detta är nödvändigt för att alla medarbetare ska få möjligheten att ligga i framkant i framtidens vårdutveckling. I dag kommer också många med hög utbildning till Sverige på flykt undan krig och förföljelse. Vi föreslår därför att landstinget inrättar ett kunskaps- och valideringscentrum för att ge bättre förutsättningar för att bättre utnyttja kompetensen hos medarbetare samt snabbare validera nyanländas kompetens och skapa snabba vägar in.

För att landstinget ska kunna vara en attraktiv arbetsgivare måste man kunna erbjuda en löneutveckling kopplad till karriär- och utvecklingsvägar. Kompetens, ansvar och bidrag till verksamhetens utveckling och inte minst erfarenhet måste vara viktiga kriterier för löneutvecklingen. Särskilt bör undersköterskors och sjuksköterskors löneutveckling uppmärksammas för att öka attraktiviteten att göra ett aktivt yrkesval inför sina studier.

Stockholms läns landsting har ansvar för att alla skattefinansierade verksamheter svarar upp mot grundläggande krav på arbetsmarknaden, krav som vi ställer på egna verksamheter. För oss socialdemokrater är det självklart att när landstinget upphandlar verksamhet och väljer att lägga ut sin egen verksamhet på entreprenad ska patienter, resenärer och personal inte drabbas negativt av detta.

Landstinget ska ställa krav på att överlåtelser av verksamhet ska betraktas som verksamhetsövergång, och krav ska ställas på personalövertagande även då det inte är verksamhetsövergång i lagens mening.

Det måste också vara självklart att anställda ska kunna delta i landstingets uppföljningsarbete och kunna meddela brister och missförhållanden rörande avtalet utan risk för repressalier för egen del.

Vi vill därför införa vita-jobb-modellen i Stockholms läns landsting för att säkerställa att upphandlad verksamhet genomförs på avtalat sätt.

Lagstiftningen kommer inom kort att tydliggöra vad som gäller beträffande möjligheterna att ställa krav på kollektivavtal vid upphandlingar. Vi socialdemokrater har länge krävt att detta ska ske vid alla upphandlingar, och vi förutsätter att den moderatstyrda Alliansen genomför detta vid kommande upphandlingar och att man ställer krav på rätt till heltid, aktivt arbetsmiljöarbete och rätt till fortbildning för anställda i upphandlad verksamhet.

Vi har under året kunnat se konsekvenserna av den moderatdirigerade upphandlingen av färdtjänsten. Kraftigt sänkta löner, långa arbetspass för att kunna försörja sig, inga kollektivavtal men ett och annat ganska nöjt moderat landstingsråd blev resultatet. Förarna och de som är berättigade till färdtjänst är de stora förlorarna i detta, men det är även företag som vill konkurrera på sunda marknadsvillkor.

Vi vill se en undersökning för att ta reda på varför 13 procent av vår personal, mest kvinnor, väljer att arbeta deltid. Detta är en fråga om människors möjligheter att försörja sig själva. Deltidsarbete innebär lägre inkomst och lägre pension. Sjukförsäkring och föräldraförsäkring påverkas. Det här visar att det är en strukturell problematik i samhället och en jämställdhetsfråga, något som landstingsalliansen dock inte verkar intresserad av att lösa eller ens undersöka.

Den 29 april undertecknade Kommunal och arbetsgivarna ett kollektivavtal för anställda inom välfärdssektorn. Avtalet har som tydliga mål att göra heltid till norm och att alla arbetsgivare senast år 2017 ska ha en plan för hur andelen heltidsanställda ska öka. Detta innebär förmodligen att landstinget behöver jobba betydligt mer aktivt för att skapa förutsättningar för fler att kunna och orka arbeta heltid, något som vi socialdemokrater ser fram emot.

Till alla medarbetare runt om i hela Stockholms län vill jag säga: min målbild av den goda arbetsplatsen är inte lätt naiv. Den är i högsta grad realistisk, men den kräver ett politiskt ledarskap och en vilja att flytta berg – men det går. Jag yrkar bifall Socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 379
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Landstinget har som mål att vara en attraktiv arbetsgivare. Jag instämmer helt i det målet. Det är ett bra mål. Landstinget behöver bli en modern och attraktiv arbetsgivare på riktigt.

Stockholms läns landsting är en av landets största arbetsgivare och har ett enormt ansvar för våra anställdas arbetsmiljö och för deras hälsa. Tyvärr befinner vi oss långt från landstingets mål. Det handlar om 45 000 anställda som har i uppdrag att rädda liv, att bemöta, lindra,

bota sjuka på ett professionellt sätt, att främja hälsa, att stärka det friska och att bistå kroniker att leva med sina sjukdomar. Särskilt tuff är arbetssituationen för klassiskt kvinnodominerade yrken som sjuksköterskor och barnmorskor.

I år har vi fått rapporter om att personalläget är lika bra som förra året. Förra sommaren erbjöds personalen en mycket tuff sommar. Vi verkar tyvärr erbjuda dem samma sak sommaren 2016. Det där med ”lika bra” som förra året kan bytas ut mot ”lika tufft” som förra året.

Med tanke på att Alliansen inte gör några större personalsatsningar i 2017 års budget kan personalen nog inte förvänta sig några förbättringar för 2017 heller. Personalkrisen verkar ha blivit permanent.

Personalbristen försämrar arbetssituationen för all personal som inte får tid för vila, reflexion eller innovation. Bristen på personal leder också till högre kostnader för hyrd personal, stängda vårdplatser, långa väntetider, ökade vårdskador och problem med att genomföra organisationsförändringar. Vi befinner oss i den största organisationsförändring som någon region i hela Europa befinner sig i.

Vi måste vända den här trenden. Landstinget har en pågående arbetsmiljösatsning där avdelningar får söka pengar för att arbeta med arbetsmiljöfrågor. Det är bra och det är uppskattat. Men till sanningen hör att många av de ansökningar som görs handlar om projekt som egentligen skulle ha gjorts inom befintlig budget och inom befintlig verksamhet – om de bara hade haft tiden, om de haft tillräckligt med resurser. Vi talar om arbetsmiljön för 45 000 medarbetare!

Så vad gör Alliansen? Ja, inte så mycket, för inga resurser tillförs för personalen. Däremot får vi ofta höra att lönerna för personalen inte kan höjas. Utan budgetsatsningar på personalen har jag svårt att se att krisen inom hälso- och sjukvården kan vända.

Vi måste se till att verksamheter kan anställa mer personal, vi måste se till att personalen får den lön som de förtjänar. Vi måste se till att personalen får tid till specialistutbildning. Och hur ska vården kunna utvecklas utan satsning på personalen? Hur ska Framtidens hälso- och sjukvård kunna förverkligas samtidigt som det inte finns personal nog att genomföra befintlig vård?

Miljöpartiet väljer att satsa 290 miljoner kronor på höjda löner och 60 miljoner kronor på specialistutbildningar för sjuksköterskor med bibehållen lön. Miljöpartiet väljer också att använda hela Stockholms läns landstings del av välfärdsmiljarderna från regeringen om 381 miljoner kronor till satsning på personal inom hälso- och sjukvården. Pengarna behöver gå till att anställa de personalgrupper som saknas inom vården i dag, vårdnära administratörer, undersköterskor, vårdbiträden och också städpersonal i egen regi som behöver finnas med i vårdkedjan för att begränsa smittsamma infektioner och smittspridning.

Vi väljer också att lägga 70 miljoner kronor på att anställa ytterligare hundra barnmorskor inom förlossningsvården, för det behövs fler händer inom förlossningsvården för att bistå de barnmorskor som jobbar där och bistå dem som behöver föda.
Fler händer i vården är det som välfärdsmiljarderna är avsedda till.

När det gäller läkarna så finns det en AT-ranking. För år 2015 ligger vi risigt till i förhållande till resten av landet. De tre högst rankade är Avesta lasarett, Västerås lasarett och Kiruna lasarett. Akademiska sjukhuset i Uppsala är ett av de större sjukhusen, och det kommer på trettonde plats. Sahlgrenska kommer på sextonde plats. Stockholms län finns på tjugonde plats med Tiohundra.

På vilken plats kommer vårt flaggskepp, universitetssjukhuset? Jo, Huddinge kommer på fyrtioåttonde plats, och Solnadelen kommer på femtiotredje plats. Vi kan bättre.

Vi är alltså inte populära när det gäller att utbilda läkare i Stockholms läns landsting. Bättre kan vi.

Hur är det med ST-utbildningen då? Ja, i veckan fanns några artiklar i Dagens samhälle som handlade om behovet av ST-tjänster och utbildningsmöjligheter och att Stockholms läns landsting måste ta sitt ansvar.

Alla verksamheter som i dag arbetar på Stockholms läns landstings skattepengar ska ha uppdraget. Vi i Miljöpartiet såg tidigt att detta måste tas med i alla vårdval. I dag har vi 33 stycken vårdval, men det är bara under de senaste åren som detta har införts. Det är inte verklighet i dag, alltså att de verkligen tar ansvar för ST-utbildningen. Det betyder att vi har en splittring inte bara för våra vårdtagare utan också för utbildning av nya vårdgivare. De har svårt att bli klara eftersom de inte kan få utbildning inom alla områden.

På det här området måste vi verkligen ta ansvar så att detta kan bli verklighet. Alla som på något sätt har ett avtal med Stockholms läns landsting behöver finnas med i utbildningen av vårdpersonal. Det är ett gemensamt ansvar när man arbetar på Stockholms läns landstings pengar.

I går kunde vi höra Peter Carpelan säga att regeringen behöver ta sitt ansvar, det är regeringen som ska hjälpa oss när det gäller personalsituationen. Jag förstår att du ber om hjälp, men det ansvaret är ditt – och regeringen har hjälpt oss. Jag förstår att du tyvärr inte har kunnat få del av det stöd som regeringen ger till personal; Alliansen har valt att stoppa de pengarna i det svarta budgethålet.

Avslutningsvis vill jag tacka all personal för att ni gör ett magiskt jobb trots tuffa förutsättningar. Det är ni som gör landstinget! Det är ni som gör att landstinget klarar sin budget. Jag yrkar bifall Miljöpartiet budgetförslag!

Anförande nr 380
Jessica Ericsson (L): Wow, Susanne, det var en nattsvart bild av verkligheten som du målade upp!

Jag vill börja med att höja blicken lite. Kompetensförsörjningen i sjukvården är en av våra största utmaningar. Det är en utmaning som vi delar med resten av Europa och med resten av Sverige. Samtidigt är vi ett av de mest läkartäta och sjuksköterskетäta länderna i Europa. Stockholms län har också en förhållandevis gynnsam situation när det gäller läkare och barnmorskor om vi jämför med resten av Sverige. Vi är däremot inte riktigt lika lyckligt lottade när det gäller tillgången på sjuksköterskor och framför allt specialistsjuksköterskor.

En viktig åtgärd är att se till att sjuksköterskorna får användning av sin gedigna utbildning. Det måste bli slut på resursslöseriet där välutbildade människor ägnar en stor del av sin arbetstid åt mindre kvalificerade arbetsuppgifter.

Enligt utredningen Effektivare vård gör åtta av tio sjuksköterskor arbetsuppgifter som annan mindre kvalificerad personal, personal med lägre utbildning, skulle kunna utföra. Det är dags att vi ökar takten när det gäller att släppa in andra yrkeskategorier i vården och låter fler undersköterskor, medicinska sekreterare och biträden bli de resurser som de har all potential att vara.

Tillgång till personal som gör rätt saker är förstås en förutsättning för god vård men det är inte tillräckligt. Jag tror inte heller att lönen är en tillräcklig faktor, pengar löser faktiskt inte allt. Om vi ska vara den attraktiva arbetsgivare som vi strävar efter att vara så måste vi också erbjuda våra anställda förutsättningar och hälsofrämjande arbetsplatser.

Vi jobbar med hälsa, och i budgeten slår vi fast att hela vården ska arbeta hälsofrämjande. Det perspektivet måste självfallet också omfatta våra egna medarbetare. Att vården och arbetsmiljön är trygg för våra patienter och för vår personal ska vara självklart. Hot och våld mot vår personal ska aldrig någonsin accepteras. I den här frågan behöver samverkan med andra aktörer både fördjupas och breddas.

Det arbetsmiljölyft som vi redan har satt av 150 miljoner kronor till, för åren 2014–2016, ger personalen fler möjligheter att jobba vidare med just det som de behöver utveckla i vården och i miljön, och det har redan bidragit till 85 projekt som gör att det blivit bättre för patienter och för personal. De delarna hänger ihop.

Våra chefer och ledare har ett stort ansvar inte bara för verksamheterna utan också för sina anställdas arbetsmiljö. De behöver känna till hur man förebygger arbetsrelaterad ohälsa, hur man fångar upp den och hur man kan bidra till att alla medarbetare kan må gott och prestera så bra som möjligt. Det ansvaret ska naturligtvis mötas av både kompetens och förutsättningar. Det gäller faktiskt både våra erfarna och våra oerfarna chefer – alla chefer ska få de möjligheter som de behöver för att utvecklas på det här området, annars står vi oss slätt.

En god arbetsmiljö gör skillnad. För varje anställd som trivs så bra att hon eller han väljer att stanna kvar på jobbet slipper vi en ersättningsrekrytering. Vi slipper lära upp ytterligare en person som från början fram till dess att hon eller han blir en riktigt stor resurs är osäker i sitt arbete. I varje medarbetare som kommer tillbaka tidigare efter sjukdom eller som aldrig blir sjuk har vi också en stor resurs som kommer att bidra till att verksamheterna når sina mål.

I årets budgetförslag har vi skrivit in att vi i samverkan med SKL ska se över möjligheterna till och förutsättningarna för att landstinget ska ta över ansvaret för sjuksköterskornas specialistutbildning från högskolorna. Den texten ska tolkas bokstavligt. Vi har absolut ingenting emot att vi tillsammans med SKL ser över frågan om vem som står för huvudansvaret när det gäller utbildningen. Däremot är vi från Liberalernas sida skeptiska till att fördelarna med förslaget är så stora att de faktiskt överväger nackdelarna med den avakademisering, så att säga, av utbildningen som det skulle innebära. Ska vi ställa oss bakom det förslaget så måste det ske i samverkan och dialog med sjuksköterskor och med akademin.

En riktigt bra vård skapas av att våra medarbetare har rätt kompetens, rätt förutsättningar och en hälsosam arbetsmiljö. Nu tar vi flera viktiga steg vidare på de områdena. Jag yrkar med glädje bifall till landstingsstyrelsens förslag och vårt budgetförslag!

Anförande nr 381
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Jag vill börja med att säga att vi ser fram emot införandet av den här personalrekryteringsstrategin som är på väg fram. Jag tror att den är ett bra verktyg, men man får samtidigt inte tro att den allena kommer att klara av den personalutmaning som vi står inför.

Jag tror att det är viktigt att den här strategin, när den väl kommer, implementeras och omsätts i konkreta förslag. Samtidigt tror jag inte att det finns *en* lösning på hela personalrekryteringsutmaningen, på de olika delarna inom till exempel sjukvården. Vi brukar säga att det behövs ett batteri av förslag och åtgärder för att kunna möta den här personalrekryteringsutmaningen och jag tror att det är vårdens absolut största utmaning just nu.

Några förslag som vi framhåller i Vänsterpartiets budgetförslag är att personalutskottet får i uppdrag att bereda personalfrågorna inom alla landstingsfinansierade verksamheter oavsett driftsform. Självklart ska landstinget tillämpa vita-jobb-modellen som innebär att entreprenörer och underentreprenörer förbinder sig att följa kollektivavtal eller villkor i enlighet med kollektivavtal och att detta följs upp systematiskt.

Vi tänker också att det är viktigt att den egna vårdverksamheten ges möjlighet att organiseras i självstyrande intraprenader. Krav på verksamhetsövergång för medarbetare ska självklart finnas. Förbud mot ackordslöner och dylikt ska kravställas.

Genom vår halvmiljardssatsning på personal finns det ju möjligheter att höja vård-personalens löner, och jag tror att det behövs. Samtidigt ska man veta att lön inte är det allena rådande. Man kan ju reflektera över att det går att få in hyrpersonal om man betalar en väldigt mycket högre lön. Då brukar jag tänka att detta visar att det finns pengar i systemet, men hur används de? De används inte till att höja den fast anställda personalens löner utan de används till hyrpersonalen.

Nu är det inte så att vi använder hyrpersonal bara i akuta situationer. Vi kan ju höra talas om enheter som hyr in nattpersonal varje dag året om, samma personer som alltså går på schema men som tjänar ungefär 20 000, 30 000 och till och med 40 000 kronor mer, har jag hört talas om, än vad den fasta personalen tjänar.

Vi föreslår att man inför ett politiskt stöd för att minimera den här hyrpersonalen inom vården, för kontinuitetens skull för patienterna och för personalens skull. Vi skulle önska att landstinget har lite verkstad och utvecklar egna personalpooler för att på så vis kunna minska behovet av hyrpersonal utifrån. Jag tycker att landstinget ska utarbeta en strategisk plan för att på sikt helt och hållet fasa ut hyrpersonal.

Man kan ju inte, när man talar om personalfrågor här i salen, förbigå det faktum att det råder stor brist på sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor. Det senaste är, så vitt jag förstår, att många sjuksköterskor lämnar yrket helt och hållet. De går till Arbets-förmedlingen och läser journaler, de går till försäkringsbolag och läser journaler, de går till resebranschen och till industrin. När jag reste till London för ett tag sedan var flygvärdinnorna på planet sjuksköterskor. Om något händer i kabinen är det otroligt bra att ha den utbildningen.

Vi möter konkurrens från andra håll. Vi måste, tror jag, lägga i en högre växel. I det läget tror jag inte, som ni i Alliansen, att vi ska ”avakademisera” specialistutbildningen, jag tror inte att vi ska ta den konflikten med Vårdförbundet just nu.

Jag tycker i stället att vi ska införa något som vi föreslår, nämligen AST, akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor, så att de får den betalda specialistutbildningen på samma sätt som läkare. Det gör man ju på vissa håll i Sverige, och det har varit väldigt lyckosamt. Jag tror att vi kan lära av det som sker i andra delar av Sverige.

Vi föreslår också införandet av kliniskt basår enligt det lyckade projekt som man har haft för nyexaminerade sjuksköterskor i Västra Götalandsregionen.

Vi får absolut inte glömma undersköterskorna. Ibland tycker jag att vi osynliggör undersköterskornas viktiga roll i hälso- och sjukvården. På grund av den stora turbulensen med vårdpersonalen är det många undersköterskor som har en enormt påfrestande arbetsmiljö. De får ständigt introducera ny personal.

Vi föreslår i vår satsning att undersköterskor i Stockholms läns landsting också ska få specialisttjänstgöring för undersköterskor. Detta har man också provat på sina håll i Sverige med lyckat resultat. Vi behöver, som jag sade, ett batteri av olika åtgärder.

Vi har stora politiska diskussioner här i salen, och nu är det så att vi har många privata utförare här i Stockholm. Därför måste landstingsavtalen med de privata vårdentreprenörerna inkludera krav på att de tillhandahåller praktikplatser, verksamhetsförlagd utbildning samt AT- och ST-tjänster. Det kan ju inte vara så att bara det offentliga utbildar det privatas personal.

Jag älskar ju att diskutera vårdval, men när ni började införa det så ställdes inte krav i avtalen på att de privata aktörerna skulle hjälpa till med utbildningsutmaningen, att de skulle anordna AT- och ST-platser. Nu börjar ni säga att vi måste ställa krav på det i avtalen. Det känns om att man kastar in jästen i brödet efter det att det är bakat.

Vi i Vänsterpartiet vill ha sänkt arbetstidsmått med bibehållen lön. Vi vill att försök med detta ska göras på fler ställen i Stockholms läns landsting. Det görs i dag, väldigt spännande, på avdelning 23 i Södertälje, och det görs på Huddingeakuten. Vi i Vänsterpartiet gillar ju sex timmars arbetsdag, och det är det kravet vi bedriver politiskt.

Det finns ett väldigt intressant försök på ortopedin i Mölndal. Det var ju en arbetsplats som man hade väldigt svårt att rekrytera till. Där har man nu sex timmars arbetsdag, och man fortsätter försöket. När man införde arbetstidsförkortningen började man ta emot fler patienter, man använde de medicinska investeringarna mycket mer kostnadseffektivt och det blev till slut så att avdelningen drevs billigare.

Som någon tidigare berört, så är vår värld väldigt orolig. Många flyttar in från olika delar av världen, och till Stockholm kommer det utbildade människor inte minst från Syrien och andra länder. Därför tycker vi i Vänsterpartiet att SLL borde ta vara på det här tillfället att snabbt få in ny sjukvårdspersonal i arbetslivet. I det sammanhanget kan vi studera hur man har arbetat i Västra Götalandsregionen, i Örebro läns landsting och i Region Skåne. De har arbetat mycket mer aktivt. Vi behöver inte uppfinna hjulet själva. Vi kan ju lära av andra och ta hit det till oss.

Nu är det snart midsommar, ordförande och fullmäktigeledamöter, och då känns antagligen julen väldigt långt borta. Men vi föreslår från Vänsterpartiets sida att alla SLL-anställda ska garanteras en julklapp. Ja, det handlar inte om att dyra saker ska ges till dem. Det handlar om tanken att vi ser alla, att var och en ska bli sedd, de gör ett bra jobb.

Personalen i verksamheterna ska värderas högt och erbjudas förmåner som ligger i nivå med vad man erbjuds på övriga arbetsmarknaden. Ni känner till det här med indragna fruktkorgar eller julmiddagar, något som görs i besparingstider. Det stämmer inte överens med målet att landstinget ska vara en attraktiv arbetsgivare. God jul och god midsommar, all personal!

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 382
Aram El Khoury (KD): Ordförande, ledamöter! Låt mig inleda med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Jag är väldigt glad över att få stå här och tala om vårdens viktigaste resurs, våra drygt 44 000 medarbetare. Vi har utan tvekan många utmaningar att ta oss an, men vi ska inte glömma bort att vi har en mycket god och högt rankad vård i Stockholm.

Den enskilt viktigaste orsaken till detta är personalen, och därför tar jag varje tillfälle att säga hur stolt jag är över våra medarbetare och det arbete som de utför.

Att vi har kompetenta, engagerade och motiverade medarbetare är en viktig förutsättning för högkvalitativ hälso- och sjukvård. Därför är det av största vikt att Stockholms läns landsting är en modern, attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare som erbjuder trygg arbetsmiljö och goda arbetsvillkor, jämställdhet och mångfald, kompetensutveckling och fortbildning och där medarbetarnas insatser, kompetens och resultat typiskt kopplas till löneutvecklingen.

Ett av de största hoten mot god vård är brist på kompetensförsörjning. Nu ställer landstinget än tydligare krav på de olika enheterna att förbättra kunskaperna om bristyrken för att kunna vidta korrekta åtgärder. I det här sammanhanget är KOLL, landstingets modell för kompetensplanering, ett viktigt verktyg för att säkerställa att samma krav på kompetenser ska gälla för likvärdiga uppdrag. Detta ger en tydlig bild av vilka utbildningsinsatser som behövs.

Ett av de stora bristyrkena är specialistsjuksköterskor. Vi ser att staten inte tar sitt ansvar till fullo, och vi är beredda att kliva in och ta ett större ansvar. Vidare skärper vi kraven på vårdgivarna att erbjuda AT- och ST-tjänster. Det handlar inte bara om hur vi ska få ny personal utan också om hur vi bäst kan dra nytta av befintlig personals kompetens.

I detta sammanhang vill jag särskilt framhålla två satsningar som finns i det här budgetförslaget. Först handlar det om schemaläggning av läkare. Det har varit debatt om detta i många år. Nu sätter vi ned foten. Det är inte rimligt att nybyggda och högteknologiska operationssalar med omfattande investeringar nyttjas i så liten omfattning som är fallet, att vissa personalkategorier inte schemaläggs. Detta är en helt nödvändig reform som kommer att gynna samarbetet på sjukhusen och skapa bättre ekonomi, men det kommer framför allt att gynna våra patienter.

Jag vill också fästa er uppmärksamhet på förslag om förändrad personalmix inom vården som kallas vårdserviceteam. De kan bistå med viktiga insatser för att säkerställa att våra sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor kan arbeta på toppen av sin kompetens och förmåga. En del enklare göromål eller administration kan skötas av andra medarbetare som inte behöver någon vårdutbildning.

Slutligen vill jag uppmana er alla att ta del av alla våra förslag på detta område. Mitt inlägg ska endast ses som en liten aptitretare och kan inte förmedla bredden av vårt förslag. Med det sagt vill jag tacka för ordet och än en gång yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för 2017!

Anförande nr 383
Dan Kareliusson (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Debatten om personal har i stort enbart handlat om sjuksköterskorna och deras lönesättning. Om vi ska få behålla sköterskor så väl som undersköterskor och övrig personal så måste vi i första hand tänka på deras arbetsförhållanden och miljö. Det innebär att det inte går att minska personaltätheten alltför mycket. Lönenivån har betydelse men den är inte avgörande. Viktigt är också att anställda till viss del kan ha inflytande över sin arbetsmiljö och ha ett arbetsschema som de känner för.

Avgörande för att man ska stanna kvar på samma arbete är ändå hur man trivs med sina arbetskamrater och sin chef. Oftast är det bra i arbetsgrupperna i vården, men om arbetsbelastningen blir för stor så mår inte heller gruppen bra och en hel del slutar, oftast de som man helst vill ha kvar. Det finns ingen genväg till bättre arbetsmiljö, utan ansvaret vilar på arbetsgivaren att tillsammans med arbetstagarna arbeta med detta och se till att de får de ekonomiska resurser som behövs av oss politiker.

Anförande nr 384
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vår personal är vår viktigaste resurs och jag vill inleda med att rikta ett stort tack till alla er som dagligen gör fantastiska insatser för alla människor i vårt län. Ett av de viktigaste uppdrag som landstinget har som arbetsgivare och huvudman är att attrahera ny arbetskraft, men än viktigare är att behålla och utveckla den kompetenta personal som vi redan har inom sjukvården.

Många anställda inom sjukvården vittnar om att det är en pressad situation på sina håll. Min och Centerpartiets bedömning är att det inte främst är en fråga om bristande resurser utan att det mer handlar om att vi måste använde de resurser som vi har på rätt sätt. Varje person som är anställd av landstinget ska få känna att hennes eller hans kompetens används till rätt arbetsuppgifter och att de får jobba på toppen av sin kompetens. Med rätt person på rätt plats, kombinerat med gott chefsskap kommer våra medarbetare att känna att de har makt över sin arbetsdag.

Bland annat krävs omfördelning av arbetsuppgifter och förbättrade karriärvägar för alla yrkeskategorier. Personalmixen måste kompletteras med fler vårdnära administratörer och undersköterskor. Cheferna ska vara lyhörda och ges tydligt mandat att leda verksamheten mot de mål som vi sätter upp. Medinflytande är oerhört viktigt för att lyckas med detta.

Jag är övertygad om att det är genom ett reellt inflytande över sin arbetsdag som vi får ännu mer engagerade, motiverade och stolta medarbetare samtidigt som vårt landsting blir en mer attraktiv arbetsgivare. Den som omsätter sin kunskap till nytta för verksamheten ska också få mer betalt. Goda resultat och goda arbetsinsatser ska synas i lönekuvertet.

Som flera talare här har påpekat är det viktigt att personer som har fått sin utbildning utanför EU-området snabbare kommer i arbete. Landstinget måste bli bättre på att erbjuda auskultationer och praktikplatser så att dessa resurser kan tas till vara bättre.

Ett annat förbättringsområde är arbetet med att rekrytera och anställa personer inom hälso- och sjukvården med en examen från ett annat EU-land. Vi måste också bli bättre på att jobba tvärprofessionellt. Teamarbete med patienten som medaktör i centrum ska bli norm i hela sjukvården.

Nya arbetsformer kräver också samordnad planering och att samtliga professioner, inklusive läkarna, schemaläggs. Schemaläggning ska ske utifrån patientens behov och samtidigt ge förutsättningar för ett hållbart arbetsliv.

Jag vill också ägna några rader åt arbetsmiljön för en av de mest utsatta grupperna inom vården. Att ambulanspersonal ibland blir hindrade i sitt arbete eller blir utsatta för stenkastning är både obegripligt och oacceptabelt. Centerpartiet har på nationell nivå både ensamt och i samarbete med andra allianspartier föreslagit hårdare straff för attacker mot blåljuspersonal.

Självklart är problemet med attacker mot blåljuspersonal både bredare och djupare än att det kan lösas enbart med hårdare straff. Samtidigt är det ändå viktigt att vi i alla lägen visar att vi gör vad vi kan för att freda arbetsmiljön för vår personal, både blåljuspersonal och all annan personal.

Med dessa ord yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 385
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tack, Peter och alla andra, för en bra debatt!

Jag har två frågor till Peter, och den ena handlar om den kris som uppstod på neuro på Karolinska för inte så länge sedan då R16 fick jättestora problem och där Linneas mamma, som vi kunde höra talas om, hade fått sin operation uppskjuten fyra gånger. R16 är en avdelning som hanterar hjärntumörer, skallskador, blödningar, sjukdomar i huvudet och ryggmärgsskador och så vidare.

I samband med detta fick divisionschefen Göran Günter en fråga när det gäller vårdvalet och vad som försvårar arbetet. Han kunde då konstatera att den rådande sjuksköterskebristen och det faktum att många privata vårdaktörer har etablerat sig de senaste åren är ett stort problem. Han fick en konkret fråga: Menar du att detta är vårdvalets baksida? Svaret blev: Ja, det är en av baksidorna.

Min fråga till dig, Peter, gäller om du delar Göran Günters uppfattning, om han har rätt eller fel i denna fråga.

Den andra frågan handlar om rekryterings- och personalbostäder. Jag tror att flera av oss känner till att det råder stor brist på bostäder, och Karolinska har 300 personer anställda som står i kö till personalbostäder i dagsläget.

Så sent som i julas fanns möjligheten att underteckna ett kontrakt som låg färdigt på bordet. Det kontraktet omfattade 60 personalbostäder eller rekryteringsbostäder som landstinget kunde få hyra. Från början var det 130 bostäder, men antalet bantades enligt uppgift efter diskussioner med landstingsledningen. Resultatet blev att det här kontraktet aldrig undertecknades.

Enligt Karolinska i Solna själva kunde två, i dag stängda avdelningar, ha öppnats eftersom bemanningen skulle kunna ha lösts om de här bostäderna hade hyrts in av landstinget. Jag frågar om du är nöjd med att det här hyresavtalet inte ingicks och att avtalsskrivningen avbröts.

Anförande nr 386
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Om jag börjar i slutändan, nämligen Karolinska sjukhuset i Solna och det som nämndes, vill jag säga att det är beklagligt att sådana tråkiga händelser inträffar som drabbar patienterna. Jag har haft ett möte med den nämnde Göran Günther och framfört mina synpunkter till dem, att det inte är acceptabelt att vi har det på det sättet. Det finns andra exempel från just det sjukhuset där vi inte är fullt nöjda med hur det är. Samtidigt vill jag understryka att det pågår ett omfattande arbete med att lösa situationen som beskrivs i de konkreta exemplen.

Andra frågor som är intressanta att lyfta i den här delen är till exempel heltidstjänstgöring, som Socialdemokraterna och Jens Sjöström ofta lyfter fram. Om vi jämför heltiden med andra regioner i Sverige ser vi att det ligger på ungefär samma höga nivå, det vill säga strax under 90 procent bland sjuksköterskor; 87, 88, 89 procent arbetar heltid i Stockholms läns landsting, Västra Götaland och Skåne. Det ligger alltså på de nivåerna, och ingen annan region är i varje fall bättre, om man med bättre menar heltid.

Jag vill också nämna hyreskostnaderna. Hur ser det egentligen ut där? Vi är ett lysande exempel i Stockholms läns landsting. Vi får ned hyreskostnaderna, till skillnad från de flesta andra regioner. Framför allt i socialdemokratiska och vänsterstyrda landsting och regioner har man väldigt höga hyreskostnader jämfört med Stockholms läns landsting. Vi är inte nöjda, men vi är stolta över att det trots allt går i rätt riktning. 17 procent har hyreskostnaderna minskat från förra året, vilket är väldigt bra.

Sedan kan man ibland undra om vi lever i samma landsting eller ens samma värld när man hör svartmålandet, jämmerdalen och dysterkvistarna på vänstersidan. De målar upp detta moras som vi alla befinner oss i. Jag vet inte om ni över huvud taget har varit ute i

verksamheten och sett hur det är eller om ni träffas på en kammare någonstans och målar upp en bild som inte finns i verkligheten.

Jag kan återkomma lite senare.

Anförande nr 387
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tack, Peter, för det svaret! Jag uppfattade dock inte någon tydlighet i svaret när det gällde frågan om du delar Göran Günthers uppfattning att en av vårdvalets baksidor var att det bidrog till personalrekryteringsproblemet och att R-sektorn stängdes.

Den andra frågan gällde om du är nöjd med att hyreskontraktet, som i det läget handlade om 60 rekryteringsbostäder, inte ingicks utan avbröts.

Anförande nr 388
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Vad gäller hyreskontraktet känner jag inte till bakgrunden i de delarna, hur det hanteras. Det är enskilda händelser som jag inte känner till fullt ut. Det är svårt att diskutera en enskild medarbetare och hur han eller hon agerat i en särskild situation. Det känns därför konstigt att bemöta här mer än vad jag gjort.

Anförande nr 389
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Tack, Peter! Du sade till Jens Sjöström att vi sitter på vår kammare och är negativa, eller hur det nu var du uttryckte det. Jag skulle vilja ställa en fråga till dig.

Det är kris på barnsjukhuset, Astrid Lindgrens barnsjukhus. Över 200 barn har fått vänta mer än tre månader på att få sin operation. Det är barn som tidigare har opererats för cancer och behöver följdoperationer. Är du nöjd med det? Ibland när vi har dessa diskussioner pratar vi bara. När blir det verkstad? När ska barn slippa vänta så länge i köer? Det handlar om fler än 200 svårt sjuka barn.

Anförande nr 390
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag begärde replik på Susanne Nordlings inlägg, för jag vill påtala felaktigheter i Miljöpartiets budgetförslag. Man talar nämligen om professionsmiljarden, som regeringen S-MP serverar oss. Det är ju samma pengar som återanvänds, apropå Miljöpartiets tal om återanvändning! Tidigare kallade Alliansen det en kömiljard. Nu återanvänder man samma miljard men döper om den till någonting annat, nämligen en professionsmiljard. Det är samma pengar som redan finns i landstingets budget, och vi kommer att använda dem på det sättet.

Anförande nr 391
Landstingsrådet N o r d l i n g (MP): Du har nog hört fel, Peter, för jag pratade om välfärdsmiljarderna, som är generella statsbidrag för att stärka personalsidan inom välfärden. Det handlar om 381 miljoner till Stockholms läns landsting.

Anförande nr 392
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Tack, Jessica Ericsson, för ditt inlägg! Du sade så här: Nu får det vara slut på resursslöseriet. Då avsåg du just hur vi använder vår personal. Jag skulle vilja höra vad du anser är ditt och Peter Carpelans ansvar i detta. Det var så sent som förra

året som ni för första gången skrev in i ert budgetförslag det här med att anställa andra yrkeskategorier, något som flera av oss i oppositionen haft med och krävt under lång tid.

Det andra jag vill säga, vilket gläder mig, är att också du uttrycker en tveksamhet kring det förslag som ni lagt i er egen budget, nämligen att överta utbildningarna för specialistsjuksköterskorna. Det är åtminstone så jag uppfattar det, och det gläder mig att något av allianspartierna har förnuft nog att ta ställning till detta.

Anförande nr 393
Jessica Ericsson (L): Jag tycker att det är rätt tydligt skrivet. Vi säger att vi ska göra en översyn, och det kommer vi att göra. Vi kommer också att jobba för att bättre använda den resurs som personalen är på alla möjliga olika sätt.

Anförande nr 394
Landstingsrådet Nordling (MP): Fru ordförande! Ja, Jessica, det är mycket som jag delar med dig, men jag vill gärna öka takten lite mer. Vi får pengar från regeringen, och vi behöver nyttja dem till det som de verkligen är till för.

Vi har problem på läkarsidan, men det är inte brist på läkare utan det är brist på de vårdnära administratörerna, som kan avlasta läkarna så att dessa kan jobba med patienter. Det är brist på sjuksköterske- och barnmorskesidan, men det är egentligen inte brist på sjuksköterskor och barnmorskor utan på dem som vill jobba i Stockholms läns landsting.

Däremot har vi definitivt brist på sjuksköterskor som är specialiserade och brist på läkare som är specialiserade. Här erbjuder vi 100 platser som inte kan utnyttjas för att arbetsmiljön inte tillåter att de tar ledigt för att gå sin specialisering. Det betyder att vi som arbetsgivare ska jobba med arbetsmiljön, men de kan inte utnyttja den möjlighet som de har och som vi erbjuder dem för då anställs inga vikarier och då överger de sina kollegor.

Anförande nr 395
Jessica Ericsson (L): Jag är inte säker på att jag riktigt förstod vad du menade, Susanne. Jag börjar bli lite mör. Repetera gärna.

Anförande nr 396
Landstingsrådet Carpelan (M): Fru ordförande, ledamöter! Det är intressant att höra Håkan Jörneheds beskrivning av verksamheten i Stockholms läns landsting. Jag var inne på det tidigare, att det är svartmålning och dysterkvistar. Det tycker jag att Håkan Jörnehed borde ha som epitet.

Det tråkiga är också att Jörneheds och vänstersidans alla goda exempel inom svensk sjukvård kommer någon annanstans ifrån än från Stockholms läns landsting. Det finns uppenbarligen inte i hans och Vänsterns ögon ett enda exempel på en god medarbetare eller en god verksamhet här. Det är precis tvärtom. Vi kan räkna upp hur många goda exempel som helst inom våra sjukhus, inom våra verksamheter, med goda och duktiga medarbetare. Också från den lokala sidan tar man fram många goda och innovativa möjligheter, med nya arbetssätt, och man arbetar med nya arbetsscheman. Det kommer från verksamheterna själva. Det tycker jag är alldeles utmärkt.

Det känns trist att höra den svartmålning som Jörnehed kommer med.

Sedan kan man säga att landstinget har ett ansvar. Ja, absolut, men också regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet har ett ansvar. Om vi tittar på valideringen av utländska läkare och sjuksköterskor ser vi att den går alldels för långsamt. Det är

regeringens ansvar, ingen annans. Där måste man rycka upp sig och öka takten för att få ut fler i arbete, vilket vi så väl behöver både på läkarsidan och på sjuksköterskesidan.

Vad gäller sjuksköterskor och bristen på dem är det ett nationellt problem. Ni kan säga vad ni vill om att regeringen inte har något ansvar, att det är landstingets ansvar, men det är regeringen som har ett utbildningsansvar för grundutbildade sjuksköterskor. Det måste regeringen ta ansvar för.

Anförande nr 397
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Ordförande! Peter Carpelan, jag nämnde ju avdelning 23 på Södertälje sjukhus, som jag tycker är väldigt innovativ. Jag nämnde Huddingeakuten, som har arbetstidsförkortning. Jag tror inte att du hörde det, för du är i grunden emot arbetstidsförkortning, och därför förträngde du det. Eller är du för arbetstidsförkortning?

Anförande nr 398
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Jag har en fråga till Aram El Khoury. Ni var först för krav på kollektivavtal när det gällde färdtjänsten. Sedan var ni emot kollektivavtal när det gällde färdtjänsten. Min fråga till dig är: Tycker du att det är rimligt att man i dag tjänar 45 kronor per timme eller måste jobba 300 timmar för att få ihop en månadslön på ungefär 24 000 kronor?

Anförande nr 399
A r a m E l K h o u r y (KD): Ordförande! Det var ingen lätt fråga att svara på, Jens. Självklart finns det en hel del utmaningar för oss och för hela Alliansen som vi behöver ta tag i. Kollektivavtalsfrågan är inte någon lätt fråga att hantera. Vi har som sagt haft en del turer fram och tillbaka. Men vi är en allians, vi för diskussionerna vidare och vill komma fram till ett gemensamt förslag. På så sätt kan vi bäst hantera dessa frågor.

Anförande nr 400
Landstingsrådet S j ö s t r ö m (S): Jag tolkar det som att ni är för kollektivavtal men är tvingade av Moderaterna att säga nej till desamma.

Anförande nr 401
A r a m E l K h o u r y (KD): Det är din definition, inte vår. Här jobbar vi tillsammans och kommer fram till konstruktiva förslag.

Anförande nr 402
R i c k a r d W e s s m a n (M): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Personalen är vår viktigaste resurs. Det är en insikt som verkar ha slagit rot över partigränserna. Det är en insikt som egentligen nått alla arbetsgivare i Stockholm. Därför är det så svårt att rekrytera i vår region. I ledningsgrupp efter ledningsgrupp brottas man med de bekymmer som vi pratar om här, att det är svårt att hitta kvalificerad, utbildad personal till rätt tjänster.

Eftersom landstinget har stora behov blir också våra rekryteringsbehov lite större. Frågan är vad vi ska göra åt det? Ett viktigt steg som vi nu är på väg att ta är vår personalförsörjningsstrategi, och jag tyckte att vi hade en bra diskussion vid det senaste utskottsmötet. Det är alltid bättre att ha en strategi än att inte ha det, det är i alla fall min erfarenhet, och därför är det bra att den kommer på plats. Den är också viktig för att den betonar koncerntänkandet i landstinget, att vi tar ett helhetsgrepp för våra anställda oavsett var i vår koncern de jobbar. Det är även viktigt för att det fördelar ansvaret mellan våra beslutsnivåer, vad som bör fattas här, vad som ska rapporteras in till personalutskottet och

var på våra akutsjukhus ansvaret ligger. Det är oerhört viktigt för att man ska få en effektiv ägarstyrning.

Det är viktigt att etablera koncerntänkandet när det gäller hur vi konkurrerar eller hur vi tar vårt ansvar som huvudleverantörer av vård i den här regionen. Då ska vi inte konkurrera, sätta käppar i hjulet och dränera vår verksamhet på personal genom att locka över dem med osund lönekonkurrens. Man ska självklart kunna byta anställning för att utveckla sin kompetens och skaffa sig nya erfarenheter, men att våra egna sjukhus ska konkurrera med osunda löner, delta i en osund lönekonkurrens, tycker jag är att slå undan benen för vårt ansvarstagande här i landstinget. Hur de externa vårdgivarna gör kan vi inte styra så mycket över, men jag tycker att vi behöver ha det tänkandet i vår egen verksamhet.

Jag måste instämma i det som Peter Carpelan sade avslutningsvis, att det självklart ligger i oppositionens roll att vara lite kritisk, ha en lite annan syn på hur det går. Men det tonläge som har varit, som om det skulle finnas några dolda landstingsdrivna gruvor, vilket jag inte känner till, känns varken seriöst eller utgör en bra grund för en ansvarsfull personalpolitik. Däremot tycker jag att Alliansen och Peter Carpelan i utskottet har lyft fram personalförsörjningsstrategin på ett bra sätt, och jag vill med anledning av det yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 403
Robert Johansson (S): Fru ordförande! Kära fullmäktigeledamöter och åhörare! Som ledamot av landstingsstyrelsens personalutskott fick jag på det förra mötet den trevliga rapport som jag här visar upp för salen. Den är full med data om vår personal på aggregerad nivå. Det är en läsning som gör en både stolt och oroad. Arbetet med arbetsmiljölyftet är ett exempel på sådant som jag som arbetsgivare och politiker känner mig stolt över, men det finns också många saker som tyvärr oroar mig. När jag lägger ihop den kvantitativa datan med de kvalitativa utslag jag får när jag träffar personalen minskar inte oron.

En av de saker som vi borde reagera på är frågan om sjukfrånvaron, för det är inte bara cheferna ute i produktionen som är chefer, utan i förlängningen är vi också chefer. Trenden är tydlig. Sedan 2011 har antalet sjukdagar i genomsnitt per anställd ökat från 16 till 21. Det är 1,2 dagar per år. 20 av 24 personalkategorier hade ökad sjukfrånvaro mellan 2014 och 2015. Det hör ihop med den lite större frågan hur vi ska kunna säkra kompetensen och personalförsörjningen på längre sikt, men framför allt hur vi ska få vår personal att stanna. Om du känner att du inte får lön för det du gör och stressen och pressen i arbetet är så hög att du för varje år som går får en sjukskrivningsdag till så blir den rimliga reaktionen att du söker dig bort från den arbetsplatsen.

Ett annat tecken är de stora summorna vi lägger på inhyrning. År 2015 sjönk kostnaden med 17 procent, det ska jag vara ärlig och säga, men tittar vi på trenden kan vi fortfarande inte tro att det är lugnt. Faktum är att sett över fem år har kostnaden för inhyrning ökat med runt 100 procent. Det är problematiskt — Jens talade också om det — för det riskerar patientsäkerheten, sabbar teambildningen och riskerar att påverka vårdflödena. Dessutom är det pengar som hade kunnat gå till höjda löner för vår egen personal.

Det är trender vi måste vända, och jag är orolig för att dessa åtta år är åtta förlorade år.

Vi har ytterligare en fråga, och den gäller personer med funktionsvariationer och deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Landstinget lyckades enligt den rapport jag tidigare visade upp endast ge 22 personer praktikplats. Det betyder en praktikplats per 2 000 anställda. Ni hör själva hur lite det är. Vi skulle kunna göra så mycket mer.

Det handlar också om en bredare demokratisyn, för när vi ger en person med olika funktionsvariationer praktik, eller förhoppningsvis en anställning, kommer våra leverantörer att tvingas hantera det. Om man till exempel åker på en konferens måste

landstinget eller den enheten upphandla en konferensmiljö som är tillgänglig för alla. Det sätter alltså hjul i rullning även på makronivå.

I slutändan handlar det om att personer med funktionsvariationer måste få riktiga anställningar. Det handlar om varje människas rätt att få känna att man har ett jobb, att man försörjer sig själv. Det är socialdemokratisk politik, och därför vill jag speciellt yrka bifall till våra två säryrkanden, 12 och 13, som handlar om att skapa fler förutsättningar för anställning av personer med funktionsvariationer.

Anförande nr 404
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Kära ledamöter! Det är ingen nyhet att det är jag som är sjuksköterskan här, inte bara i opposition utan även verksam. Hur ser det ut inför sommaren? Det börjar bli tydligt på min sektion att det blir en läkarbrist, inte bara en sjuksköterskebrist, och att det faktiskt inte finns några hyrsjuksköterskor att hyra längre. Vi har alltså en annan nivå i vår personalstrategibrist, eller vad man ska kalla den. Vi har kapacitet för 24 platser, men eftersom vi inte har sjuksköterskor kan vi ha tolv platser öppna. Jag vet inte om det finns några mörka gruvor eller vad, men det är verkligen verkligheten för mig.

Jag har tittat mycket noggrant på Alliansens budgetförslag. Bland det första som står är att kompetensförsörjningen är bland de mest prioriterade frågorna för landstinget. Därför undrar jag var i budgeten finns pengarna för detta. Min förvåning är stor. Er kompetensplanering och utbildning är absolut ett steg i rätt riktning, men den är inte tillräcklig och den borde ha påbörjats flera år tidigare, för det här är ingenting nytt.

Man pratar om digitala lösningar, absolut, det är ett sätt att effektivisera vården, men det ger inte fler sjuksköterskor på golvet. Vi kan aldrig effektivisera bort det mänskliga lidandet. Det tar tid.

När jag tittat vidare på arbetsmiljölyftet — det är bra att nyttja det – ser jag att fler ska få ekonomiskt stöd lokalt för att jobba med arbetsmiljön. Det är bra. Samtidigt talar man i stycket nedanför om resultatorienterade chefer. Det handlar om att producera vård och krav tillsammans med de anställda. Det är ju en anledning till att man skurit ned så hårt på just personalen. Därför tycker jag att det är svårt att förstå vilken riktning och vilken tydlig strategi och målformulering Alliansen har.

Jag har ju träffat dig, Peter, i strumplästen i ett omklädningsrum, så jag vet att du brukar vara ute. Det är jag väldigt glad för. Jag är också väldigt glad för att du tar politiskt ansvar, för det behövs. Det som behövs är fler sjuksköterskor och högre löner. Det ska löna sig att utbilda sig. Jag återvinner en gammal borgerlig paroll.

Anförande nr 405
Ninos Maraha (L): Ordförande, fullmäktige! Den här budgeten andas optimism och framåtanda. Även personalpolitiken genomsyras av liberala och inkluderande värderingar, alltifrån hur vi bättre underlättar för nyanlända med vårdutbildningar i bagaget att få praktikplatser inom landstinget till hur vi erbjuder ungdomar möjlighet till sommarjobb samt hur landstinget ska bli bättre på att anställa fler med funktionsnedsättning.

Jämställdhet och mångfald är prioriterade områden, och landstinget ska motverka all form av diskriminering och kränkande särbehandling. Landstinget ska också bli bättre på att rekrytera utifrån kompetens och därmed ge alla anställda likvärdiga förutsättningar att göra karriär och kunna bli chefer inom landstinget.

Ordförande! Jag vill till Miljöpartiet och Susanne Nordling säga att Stockholms läns landsting har som tydlig ambition att koppla medarbetarnas insatser till löneutvecklingen.

Och ja, det ska löna sig med utbildning. Därmed ser vi också till att trygga kompetensförsörjningen och attrahera fler medarbetare till Stockholms läns landsting.

Anförande nr 406
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande! Jag hinner inte framföra mitt anförande. Men jag vill upplysa er om något. Har fullmäktige sett vad som har hänt? Här har sex män och två kvinnor varit uppe och pratat som gruppledare, och det är tio män och fem kvinnor totalt uppsatta på talarlistan.

Hen är faktiskt här en hon, för 80 procent av landstingets personal är kvinnor. Vi är helt könsblinda i det här sammanhanget. Jag kommer senare att vidareutveckla detta. En satsning på landstingets personal – kvinnorna – är en satsning på jämställdhet. Vi är en av länets största arbetsplatser. Men vi är könsblinda. Det är därför lönerna och arbetsvillkoren är så dåliga – därför att det till 80 procent är kvinnor som jobbar i landstingets verksamheter.

Den spännande fortsättningen kommer sedan. Jag tar upp det under rubriken Landstingsstyrelsen övrigt.

Anförande nr 407
Lowisa Anderzon (S): Jag har väldigt lite tid och mycket att säga. Jag är jättenöjd över många saker som har sagts från den andra talarstolen. Peter har snackat om många bra saker. Jessica körde på ett tag också. Men det gör mig ännu mer förvånad över att det inte är bättre. Ni säger väldigt många bra saker om utbildning och annat. Men varför är det bara 87 procent av sjuksystrarna – undersköterskor har vi inte ens diskuterat – som har heltid?

Mycket här i livet gör vi tyvärr med pengar: betalar hyran, köper kläder till barnen, kanske får ha semester med barnen nu under midsommar. Då är det bättre om man faktiskt har mer att leva på. Att jag tycker att heltid borde vara norm är kanske inte en överraskning för någon i lokalen. Men också att ha ett schema som det går att jobba på, att ha kontinuitet och att veta om jag jobbar midsommarafton och på mina barns födelsedag i augusti, det är också väldigt viktigt. Kan jag vara ledig på torsdagar? Kan jag gå på min sångkurs? Det handlar om att kunna veta något mer om åtminstone sin närmaste framtid.

Men det gäller inte bara det som är utanför arbetet utan även det som är inom arbetet. Det handlar om att ha ett schema som gör att vi lyckas se varandra 13 sekunder innan vi börjar springa på ringningar och att vi någon gång kan ta den paus som det står om i arbetsmiljölagen, där det talas om erforderliga pauser. Det handlar om att kunna dricka ett glas vatten, kunna se sin kollega i ögon och kunna hjälpas åt att gå vidare. Det är jätteviktiga saker i vår arbetsmiljö som har med schemat att göra.

Sedan måste jag komma med ett gott exempel. Peter, är du med? Södertälje sjukhus! Där har man en avdelning som jobbar 80 procent och får betalat för 100 procent. De mår faktiskt skitbra. De har ett schema som funkar, ett gäng som funkar, och de kör framåt. Heltid som norm!

Anförande nr 408
Rickard Wall (-): Ordförande, ledamöter! I budgetarna står det inte särskilt mycket om våld mot personalen, som vi socialkonservativa anser är en arbetsmiljöfråga. Något mer har det sagts i debatten under de här två dagarna om stenkastning mot busschaufförer, ambulanser, problem vid akutmottagningar och så vidare.

Ändå är frågan: Vad ska ni kunna göra åt det? I dag på förmiddagen var det en attack mot Rosenbad. Utanför regeringschefens kansli kom det miljöligister och misshandlade väktarna, som kröp ihop som rädda möss, för om de skulle försvara sig själva skulle de bli anklagade för brutalitet och övervåld.

Med en sådan attityd kommer ni ingenstans. Tänk om, tänk rätt! Tänk som mig! Det är ett vallöfte. Jag fixar biffen.

Anförande nr 409
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vänder mig nu till Gunilla Roxby Cromvall. 80 procent av dem som jobbar i vården är kvinnor. Men att höra dig prata om könsblindhet och låtsas värna om kvinnors löneutveckling klingar lite falskt i mina öron.

Du och Vänsterpartiet har konsekvent varit emot kvinnors möjligheter att arbeta för andra arbetsgivare inom vården. Ni har konsekvent varit emot att kvinnor ska kunna driva eget inom vården. Det är inte att arbeta för kvinnors löneutveckling.

Anförande nr 410
Landstingsrådet C a r p e l a n (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag vill först säga något om diskussionen om heltid. Heltid är faktiskt norm i Stockholms läns landsting. Det är ungefär 89 procent av sjuksköterskorna som arbetar heltid, vilket är en hög andel. För den del som återstår kan det märkligt nog finnas andra skäl till att alla inte väljer att arbeta heltid. Det kan vara familjesituationen eller vad som helst.

Avslutningsvis vill jag tacka för en bra och spänstig debatt. Den visar också hur viktig den här typen av frågor är inom landstingets verksamhet. Det är trots allt så att personalen är allt i landstinget, allt i vår verksamhet. Därför är det också mycket viktigt att vi får kompetensförsörjningsstrategin på plats. Jag hoppas att vi kan ta beslut om det i landstingsfullmäktige under höstterminen, efter ett välbehövligt sommaruppehåll.

Vad som också är viktigt att påpeka är att all landstingsfinansierad verksamhet måste medverka i utbildningen av både läkare och sjuksköterskor. Det är något som vi från Alliansens och Moderaternas sida verkligen kommer att se över, vässa de avtal som vi har med privata vårdgivare om att de ska delta i de här uppdragen. Vi kommer också att följa upp att det blir så. Det är extremt viktigt för att se till att läkare och annan personal kan fullfölja, för att till sist få ut sin examen.

Detta pekar också på Alliansens behov att öka och koncentrera ägarstyrningen från vår sida. Det är en möjlighet att på ett mycket tydligare sätt styra upp de personalfrågor som är viktiga för oss. Bemanningen är mycket viktig, liksom kompetensförsörjningsstrategin. Man kan säga att den kommer sent. Men sedan jag tillträdde som landstingsråd och Alliansen och Moderaterna började under denna period var bland det första vi gjorde att ta tag i de här frågorna. Med hjälp även från oppositionssidan hoppas jag att vi i huvudsak kan hitta en konsensus vad gäller kompetensförsörjningsstrategin.

Landstingsstyrelsen övrigt

Anförande nr 411
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Herr ordförande! Under de här två dagarna har några olika fastighetsfrågor redan nämnts från olika talare. Låt mig därför kort försöka ge en samlad bild av Alliansens fastighetsstrategi.

För det första presenterar vi i dag vägledande principer för vilka fastigheter landstinget ska äga. Det gäller först och främst våra universitets- och akutsjukhus men även de mindre sjukhusen samt fastigheter där det bedrivs sluten psykiatrisk vård.

Övriga fastigheter kan vi överväga att sälja. Avgörande är i vilken utsträckning landstinget själv bedriver vård i lokalerna eller lokalerna ingår i upphandlad vård. Det behöver även finnas en markreserv för att långsiktigt säkerställa landstingets möjligheter att möta framtida ökande vårdbehov. Varje fastighetsförsäljning måste naturligtvis prövas för sig. Men detta är de vägledande principerna.

Som en följd därav föreslår Alliansen att arbete med försäljning inleds för Glaven 6, 8 och 12 i Stadshagen, S:t Eriks sjukhus, Vita Bergens ungdomshem, Husby Gård, delar av Sabbatsberg 16, Ingulv 1, Ankarets behandlingshem, Lindegården, Provröret 16, delar av landstingstomten samt Norra Hagastaden. Därtill pågår en dialog med Hemsö om en eventuell försäljning av Jakobsbergs sjukhus, kopplat till deras planer på att bygga ett nytt sjukhus i Barkarby.

För det andra föreslår vi att förutsättningarna för en eventuell samlokalisering av de centrala förvaltningarna utreds. Totalt hyr landstinget nästan 58 000 kvadratmeter kontorslokaler för drygt 2 100 medarbetare till en kostnad av 154 miljoner kronor per år. Genom att samlokalisera de centrala förvaltningarna skulle såväl funktionalitet som IT-effektivitet kunna öka.

För det tredje föreslår vi att ett nytt framtida sjukhus söder om söder skjuts upp bortom den tioåriga plan- och prognosperioden. I stället föreslår vi att förutsättningarna för en ombyggnation av byggnad 17 eller 18 på Södersjukhuset till moderna vårdavdelningar utreds. Förstudien ska också inkludera en utredning av ytterligare behov av att modernisera Södersjukhuset. Förslaget är inte likvärdigt med tidigare utbyggnadsplaner på Södersjukhuset utan innebär på några års sikt ett något mindre men betydligt modernare sjukhus än i dag.

Grunden för vårt ställningstagande är en reviderad bedömning av vårdplatsbehovet kombinerat med att det finns vårdlokaler på Huddinge sjukhus som i dag används för andra ändamål samt att 300–400 vårdplatser faktiskt står tomma i dag.

Från Alliansens sida är vi mycket måna om att säkerställa att det finns tillräckligt med vårdlokaler för att möta regionens behov. Därför gör vi den största satsningen någonsin på våra sjukhus. Men vi tar också ansvar för skattebetalarnas pengar och påbörjar därför inte investeringar innan de behövs.

För det fjärde vill jag nämna några ord om NKS. Vi bygger just nu ett av världens mest moderna sjukhus, som ska ge vård till de svårast sjuka. Att det kostar pengar är självklart. Det måste få kosta.

Jag förstår att den rödgröna oppositionen tycker att det är roligt att försöka ge sken av att kostnaderna rusar iväg. Men som vi alla vet är det inte sant. OPS-projektet levererar på rätt tid och till rätt kostnad, och de övriga investeringar som görs på Karolinska har vi alla gemensamt varit med att besluta om, och även de följer sina budgetar.

Jag är fullt medveten om att vissa partier här i salen var kritiska till OPS som upphandlingsform. Men i slutändan var ni ändå med och tog beslutet. Själv satt jag inte ens i landstingsfullmäktige då, så jag har ingen egen prestige i frågan. Däremot är det mitt ansvar att utifrån de avtal som vi har ingått förvalta skattebetalarnas pengar väl.

Jag har läst avtalen och kan konstatera att bland det dummaste vi skulle kunna göra är att säga upp OPS-avtalet. I princip skulle det innebära att vi får betala lika mycket som i dag men tappar de fördelar som OPS-avtalet innebär.

Däremot ser vi över möjligheten till refinansiering, och vi kommer självfallet också att konkurrensutsätta och benchmarka de tjänster som Coor tillhandahåller för att säkerställa att landstinget inte betalar för mycket framöver.

NKS kommer att leva med oss under mycket lång tid framöver. Det borde därför finnas förutsättningar för samarbete över blockgränsen, såsom när investeringsbeslutet togs 2010. Jag sträcker därför här och nu ut en hand till de partier som seriöst vill arbeta tillsammans med oss för att NKS ska bli det fantastiska sjukhus som det har förutsättningar att bli. Om man hellre vill gräva ned sig i skyttegravarna gör man sig lika irrelevant i den här frågan som Socialdemokraterna nu har gjort sig i trafikpolitiken.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 412
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Det var det moderata investeringslandstingsrådet Paul Lindquist som talade och bjöd in med ena handen och gjorde en liten fin käftsmäll med den andra. Jag tror kanske inte att det är så man driver diskussioner och förhandlingar.

Om man ska få den blocköverskridande samsyn som vi så gärna talar om kanske vi kan börja med att vara överens om historien. Jag är en simpel statsvetare – jag är inte historielärare som Dag – men jag kan konstatera att man ibland måste blicka bakåt och lära av det man har gjort för att ta klokare beslut framåt.

Du satt inte i landstingsfullmäktige under de år som OPS-upphandlingen genomfördes. Men den genomfördes under två års tid. Det var otaliga beslut i den här fullmäktigeförsamlingen.

Det första beslutet gällde: Ska vi ha en OPS-upphandling? Då röstade den del av salen där jag sitter nej och sade: Det ska vi inte. Det var inte någon kritik mot OPS, utan det handlade om ett fullmäktigebeslut där ni röstade för och vi röstade emot.

Under upphandlingen visade det sig att det inte var någon konkurrens – det fanns bara ett anbud. Då röstade den här sidan av salen för: Låt oss avbryta upphandlingen av Nya Karolinska som ett OPS-avtal. Men ni röstade för upphandlingen.

De företag som vann och fick anbudet var Skanska och Innisfree. När det var klart – efter två års tid – hjälptes hela salen åt att justera det finansiella upplägget. Det tycker jag var oerhört klokt – att vi kunde rädda miljarder av skattebetalarnas pengar i ett avtal som ni nog också insåg blev något för dyrt. Och jag tycker inte att det är dumt att hålla fast vid att det fortfarande är för dyrt med 61 miljarder kronor.

Någon moderat sade i går att vi inte har kvar några ungdomar inom socialdemokratin. Men jag känner mig i alla fall hyggligt ung. När avtalet går ut är jag 62 år gammal. Jag kan tycka att det är något lång tid att binda sig med en enda anbudsgivare och en enda driftentreprenör.

Vi kan inte bara prata om Nya Karolinska. Men det jag kan konstatera är att vi borde ha en framgångsrik omförhandling. Om omförhandlingen inte blir framgångsrik har vi lite grann krut i bössan som vi kan avfyra, och det är vår ensidiga rätt att häva avtalet. Jag tycker inte att vi ska kasta bort den möjligheten innan vi vet hur långt vi kommer i förhandlingen. Det är det vi kräver, tillsammans en extern revision av hela detta projekt.

Sedan har vi andra investeringar som vi måste göra och bör göra. Det handlar om de nya akutsjukhus som ska ta emot mycket av den vård som inte längre ska utföras på Nya Karolinska. Även där måste vi ha kostnadskontroll. Därför var vi för ett år sedan överens om

att SÖS-investeringen nog blir lite i överkant. Därför borde vi redan nu planera för ett nytt akutsjukhus söder om söder. Det är lite märkligt att ni inte längre tycker det, så kort inpå.

Vad som är ännu konstigare är hur man före valet kan säga ”Vi vill ha ett nytt, modernt närsjukhus i Handen” och efter valet inte vill kännas vid det, hur man före valet kan säga ”Här vill vi bygga ett nytt sjukhus i Barkarby, i den nya stadsdelen i Järfälla kommun” och efter valet säger att det inte är lika säkert.

Marknaden bygger inte på ren spekulation. Det är vi som ansvarar för hälso- och sjukvården i länet, och det är vi som genom avtal och tydliga besked kan få detta till stånd. Det vill vi göra.

Jag tänkte avsluta med att säga något om samlokalisering, som vi är helt överens om behövs. Men hur stor förvaltning ska vi planera för? Jag tror att det är där skon klämmer när det gäller varför vi inte har kommit längre med en samlokalisering. Vi har sett hur de egna förvaltningarna har fördubblats under de tio år som ni har styrt. Jag förstår att det är svårt att leta efter ett hus om man inte vet hur många som ska sitta där.

Därför lägger vi ett uppdrag i vår budget om att effektivisera och mer komma tillbaka till den nivå som var när ni tillträdde. Då tror jag att det är lättare att säga ”Här ska våra förvaltningar samlokaliseras”, för då vet man ju hur många som ska rymmas där.

Anförande nr 413
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vet inte, Paul Lindquist, om man ska säga att oppositionen gör sig rolig. Det är sällan särskilt roligt eller underhållande att lyssna på dina inlägg. Men i dag var det åtminstone en sak som var positiv. Det var ditt löfte om att du var beredd att marknadspröva och konkurrensutsätta serviceavtalet med Coor. Jag tror att det behövs. Jag tror att det är nödvändigt för att vi ska kunna vara relevanta i fråga om att värna skattebetalarnas pengar.

Den bild som jag visar nu är bilaga 9 C till avtalet. Eftersom du har läst avtalet känner du igen detta. Man kan ända ned till enskilda dragskåp se hur mycket det kommer att kosta på Nya Karolinska. Det är imponerande att ni 2013 kunde bestämma vad som skulle finnas i sjukhuset 2039 ned på sådan detaljnivå.

Den mest intressanta kategorin tycker jag är den kolumn där man beskriver vilket ansvar det är för de enskilda objekten. Kategori 1 betyder att Coor ska ansvara. Men det finns också andra kategorier där landstinget ska ansvara för att stoppa dit sakerna och underhålla dem. Det finns också andra kategorier där ansvaret är delat.

Jag återkommer till frågan, Paul: Känner du verkligen att du kan stå för uttalandet att du på öret vet vad Nya Karolinska kommer att kosta skattebetalarna i Stockholms läns landsting?

Anförande nr 414
N i n o s M a r a h a (L): Ordförande, fullmäktige, kära åhörare, ni som fortfarande följer debatten! Nästa år tas Nya Karolinska Solna och Citybanan i drift på allvar, vilket markerar Alliansens och Liberalernas historiskt stora investeringar i morgondagens vård och kollektivtrafik. Vi tar ansvar för att utveckla en av världens mest attraktiva storstadsregioner, Stockholmsregionen.

Landstinget agerar dock inte i ett vakuum. Vi är i allra högsta grad beroende av vår omvärld. Den förhöjda hotnivån mot landet och säkerhetsläget i Sveriges närområde understryker vikten av att vi har god krisberedskap och står redo ifall en särskild händelse skulle inträffa.

För att nå våra högt ställda mål kommer vi att fortsätta skapa förutsättningar för effektivisering av landstingets verksamheter. Vi gör det genom att förstärka den centrala ägarstyrningen och fortsätta låta verksamheterna ha ett decentraliserat ansvar.

Det är positivt att vi är överens med Socialdemokraterna om den dynamiska inriktningen på ägarstyrningen, som vi ska fortsätta utveckla. Det skapar en långsiktig stabilitet i ett läge där vi inte har majoritet i landstingsfullmäktige. Däremot är det bekymmersamt att ett parti som gör anspråk på makten i landstinget inte kan lägga en trovärdig budget.

Avslutningsvis vill jag säga: Det är glädjande att det inte bara är vi själva som tycker att vi tar bra ansvar för ekonomin, utan vi får också högt betyg av Standard & Poors, som bekräftar det vi säger.

Anförande nr 415
Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande! Nu blir det lite smått och gott, när det handlar om landstingsstyrelsen övrigt.

Jag vill lyfta fram behovet av det förebyggande folkhälsoarbetet. Vi i Vänsterpartiet stöder absolut kraven på genusbaserad statistik. Inte minst har vi under förra avsnittet pratat om hur viktigt det är att se att det framför allt är kvinnor som arbetar i vården och att det kanske är därför som kvinnorna har så dåliga arbetsvillkor och löner.

Men det handlar också om att vi behöver studera och ta till oss hur det ser ut med folkhälsan i vårt län. När vi hade majoritet sist – det är jättelänge sedan – tog vi fram sådan statistik. Till exempel lärde jag mig då – det kanske inte gäller i dag – att det var fler personer i Skärholmen som fick lungcancer och att man i alla fall på den tiden rökte väldigt mycket i Skärholmen. Jag lärde mig då också – det kanske inte alls stämmer längre – att det var många personer med missbruksproblem som bodde i Vantör.

Det här behövs. Vi behöver få den här statistiken för att veta var vi ska förlägga vården. Vi i Vänsterpartiet tror – och den frågan har vi drivit i flera år – att det behövs ett närsjukhus i Skärholmen med migrationsinriktning där det förebyggande folkhälsoarbetet får en framträdande plats.

Vi tycker också att landstinget i samarbete med Nynäshamns kommun ska utreda om det inte behövs ett närsjukhus där, liknande det som finns i Tiohundra. Nynäshamn ligger ju lite i utkanten av vårt län, och en sådan satsning kanske kommunen och de boende där skulle behöva. I Tiohundra har man ju varit oerhört framgångsrik när det gäller samordningen mellan hemtjänst och hemsjukvård samt sjukvård över huvud taget. Vi i Vänsterpartiet saknar folkhälsan och det perspektivet.

Sist men inte minst tänkte jag inte prata så mycket om Nya Karolinska, men självklart stöder vi i Vänsterpartiet en extern revision och en omförhandling av OPS-avtalet – det behövs. Vi har inte sagt att vi ska säga upp det utan omförhandla det. Jag tycker att de föregående talarna från Socialdemokraterna och Miljöpartiet mycket väl har visat det.

Återigen yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 416
Maria Fälth (KD): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Först vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget, så att jag inte glömmer det.

Landstingets 2,2 miljoner invånare har rätt att ta del av landstingets service och utbud på ett jämställt och jämlikt sätt. Det är ett sätt att ta socialt ansvar, och det tror jag nog att vi är överens om här i lokalen.

Landstinget har höga ambitioner att på ett engagerat sätt jobba med frågorna runt jämställdhet. Den CEMR-deklaration som landstinget har undertecknat ska under de kommande åren ytterligare uppdateras och synkroniseras med gällande lagstiftning.

För Kristdemokraterna är det en viktig fråga som inte bara ska få fina ord i en budget utan också kräver kunskap och engagemang. Alliansen i Stockholms läns landsting tar frågorna om jämställdhet och jämlikhet på allvar och har som färdriktning att landstinget ska vara ett föredöme ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

Jag har under det senaste året besökt sex av landstingets åtta akademiska vårdcentraler. Vid varje besök kommer frågan om jämlik vård upp. Det finns inget tvivel om att den här frågan engagerar var och en, och alla har sitt sätt att jobba med frågan, för att minska de ojämlika förhållanden som finns i närheten.

I Alliansens budget finns det en uttalad viljeinriktning att fortsätta att fördjupa samarbetet med vårdtagarna. Hos varje person som söker vård finns det stor kunskap och många vårderfarenheter som vi bara måste ta till vara.

All kunskap börjar i forskning. Hur den tas till vara är mycket väsentligt för den utveckling som vi alla vill se, det vill säga att vi i högre grad ska kunna upptäcka, behandla och bota. Med ambitionen att utveckla vården och göra den än mer jämställd och jämlik ska landstingsstyrelsen inrätta en funktion som ska ansvara för att tillgängliggöra patientdata och patientrapportera data till forskning och utveckling. Det tycker jag är ett stort steg på vägen mot att alla, inklusive patienterna, får en större medverkan i utvecklingen av vården.

I mitt uppdrag som ordförande i landstingsstyrelsens samverkansråd och bidragsgrupp har jag under det senaste året besökt ca 50 av de 60 föreningar som söker bidrag för intressepolitisk verksamhet. Det råder ingen som helst tvekan om att de föreningarna, stora som små, har ett mycket uttalat intresse av att delta i samverkan med landstinget i fråga om utvecklingen av vården och andra verksamheter. Det är en utsträckt hand som vi ska ta emot med tacksamhet. När det gäller utveckling av e-hälsotjänsterna ska det samarbetet utvecklas – det måste utvecklas.

Parallellt med allt detta pågår en revidering av programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Det heter Mer än bara trösklar. Det programmet ska bli en policy, det vill säga kommer att få större påverkan på landstingets verksamheter.

Vi vill alla ha ett landsting med god tillgänglighet, jämlik vård och hög patientmedverkan.

Anförande nr 417
Landstingsrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Jag och Centerpartiet har i den här debatten i snart sagt varje fråga lyft upp vårt gemensamma ansvar för att inom landstingets alla verksamheter verka för att stärka, bevara och utveckla ambitionen om att Stockholmsregionen ska vara Europas attraktivaste storstadsregion, för att på det viset lägga en stabil grund för god ekonomisk, ekologisk och social utveckling i Stockholmsregionen men också för en god utveckling av hela Sveriges konkurrenskraft. Det är nämligen en oerhörd fördel för hela Sverige att ha en så framgångsrik storstadsregion som vi har.

Steg för steg ökar vi landstingets helhetsansvar och helhetsengagemang i regionens utveckling och tillväxtfrågor. Det gör vi inom trafikpolitiken genom att koppla trafikinvesteringarna tydligare till bostadsbyggandet och de behov som vi har på det området, inom innovations- och forskningspolitiken genom att tydligare stärka sambanden med industri- och näringslivsutveckling och inom sjukvårdspolitiken genom ett ökat folkhälsoengagemang. När Stockholmsregionen samtidigt växer snabbast i Europa – vilket i sig är en stor fördel för Stockholmsregionen – är det klart att detta leder till stora behov av investeringar.

Mycket kan man anklaga Alliansen för – i alla fall om man är innovativ. Men ingen kan nog säga något annat än att det vi har gjort under de tio år sedan vi tog över 2006 när det gäller att få upp farten på investeringar och framtidssatsningar i Stockholmsregionen är Sverigeunikt. Det är enorma investeringar som vi gör på Citybanan, tunnelbaneutbyggnad, tvärbanan och Roslagsbanan, för att inte nämna NKS – som jag ändå gör, eftersom det är en enormt viktig satsning på innovation och tillväxt i life science-klustret.

Det är enorma saker som vi har åstadkommit. Det är klart att allt det inte går att göra helt och hållet felfritt. När vi gör sådana jättesatsningar i en storstadsregion som är så präglad av tillväxt och utveckling i alla dess delar i väldigt känsliga miljöer är det klart att våra prognoser en och annan gång inte kommer att stämma fullt ut. Vi gör detta just därför att vi måste ta det här ansvaret, driva utvecklingen och ta ett brett ansvar för hela Stockholmsregionens utveckling.

Staten har vi egentligen inte haft särskilt mycket hjälp av i detta. Den lilla hjälp som vi har fått till våra trafikinvesteringar är i huvudsak det som Stockholmsregionen själv betalar in genom trängselskatter. Det gäller oavsett om det har varit ett alliansstyre eller om det som nu har varit en rödgrön majoritet som styr. Här har vi en gemensam, viktig uppgift i att se till att Stockholmsregionen får rättvisa förutsättningar när vi förvaltar Sveriges kanske viktigaste tillväxt- och hållbarhetsresurs.

En av de få konkreta saker som Sverigedemokraterna har fört fram i hela detta budgetfullmäktige – som i övrigt har varit påfallande andefattigt från det hållet – gäller att försöka skapa en lokal opinion kring vår ambition att skapa en samlokalisering och därmed också kunna utveckla landstingstomten.

Låt mig då säga följande: Samlokaliseringen av landstingets förvaltningar är något mycket mer än bara fastighetsekonomi. Det handlar om att ta till vara den samlade potentialen i våra förvaltningar, att möjliggöra just effektiviseringar men också att tydligare ange en väg in för kommuner och andra aktörer som vill samverka med oss.

Jag hinner inte säga mer nu, men jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 418
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Vi fick en historielektion av Erika. Det är uppenbart att Socialdemokraterna har inte bara en historielärare i salen utan två.

Då vill jag passa på att citera landstingsrevisorernas rapport, där man skriver: ”I debatten kan man få intrycket av att endast den politiska majoriteten stod bakom beslutet om upphandling och OPS-avtalet. Det är då viktigt att påminna om att beslutet om att anta OPS-avtalet fattades 2010 i politisk enighet i fullmäktige.” Det är alltså ett direkt citat från landstingsrevisorernas rapport.

Det som var lite tråkigt med Erika Ullbergs inlägg, även om det naturligtvis var intressant att lyssna på, var att det inte fanns något om Socialdemokraternas egen politik. Därför skulle jag vilja ställa några konkreta frågor till Erika.

Ni vill bygga två nya sjukhus, i Handen och Barkarby. Ni avsätter 500 miljoner kronor till vardera. Men förvaltningen bedömer att ett nytt sjukhus i Handen skulle kosta 600–800 miljoner kronor och i Barkarby 1 miljard kronor. Var ska ni hitta resten av pengarna?

Så till den andra frågan. Ni hävdade vid förra budgetfullmäktige att ni skulle sälja fastigheter för 20 miljarder. Den siffran har ni i och för sig skippat i år, men ni pratar om att ni ska sälja fastigheter för att finansiera era nysatsningar. Vilka fastigheter är det som ni vill sälja som inte redan finns på säljlistan utifrån Alliansens budgetförslag? Varifrån tar ni era extra pengar – eller är det som vanligt bara en luftbudget?

Anförande nr 419
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Det var roligt att höra ett moderat landstingsråd med glädje referera till vad landstingsrevisorerna säger – det är inte alltid ni gör det. Vi vet alla vilket beslut vi tog i juni 2010, och vi vet alla vilka beslut vi var helt oeniga kring under de två år som upphandlingen pågick.

I stället för att vara historielärare kanske vi ska vara framtidssiare. Då hoppas jag på en väldigt framgångsrik omförhandling i brett samförstånd, och jag hoppas att ni ändrar er, som ni har gjort i så många andra frågor när det gäller att bibehålla åtminstone hotet om att kunna säga upp ett avtal, om vi inte når framgång i omförhandlingen. Jag hoppas också att fullmäktige snart får behandla motionen om en extern revision och en översyn av avtalet, som vi har krävt.

Vi finansierar våra investeringar genom att avyttra icke-strategiska fastigheter. Även där vill jag faktiskt välkomna att ni har en helt annan inställning än ni hade förra året, då ni raljerade över våra 3 miljarder i budgeten. Nu verkar det finnas en samsyn kring att det finns mycket pengar att hämta här.

Anförande nr 420
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Det är bra om det finns en samsyn, men det faktum att vi har lagt förslag om fastighetsförsäljningar ger en finansiering för Alliansens budget. Ni vill göra ytterligare investeringar men saknar ytterligare finansiering för detta, om ni inte har några andra fastigheter som ni vill sälja. Det vore bra om vi kunde få ett svar på den frågan.

Anförande nr 421
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Som ordförande i landstingsstyrelsen vill jag tacka alla ledamöter i landstingsstyrelsen för kreativt arbete, inte bara därför att vi brukar träffas maximalt 15 minuter för att spara oss till fullmäktige, utan därför att det är god stämning i styrelsen.

En grundförutsättning för en god budget är en välskött ekonomi. Trots alla de stora ekonomiska utmaningarna visar landstingskoncernen för nionde året i rad ett ekonomiskt överskott. Alliansen har från dag ett efter maktskiftet 2006 prioriterat ordning och reda i ekonomin och medvetet gjort det till en hedersfråga. Tack vare detta kan vi nu göra de här historiska investeringarna i kollektivtrafiken och inom hälso- och sjukvården.

Det är några ansträngande år framöver, när vi ska göra stora investeringar. Men vi har vågat ta de besluten eftersom vi vill säkerställa en trygg och god framtid för stockholmarna.

Jag tänkte avslutningsvis ta upp några nyckeltal som kan vara roliga. Åtta av tio tågresor börjar eller slutar i Stockholm. När Citybanan öppnar om ett år får dubbelt så många tåg plats på nuvarande järnvägsspår genom staden.

Landstingsfullmäktiges beslut 2014 att medfinansiera en utbyggd tunnelbana är historiskt – det har inte hänt sedan 70-talet. Det handlar om den så kallade Stockholmsförhandlingen, som också ligger till grund för Sverigeförhandlingen om höghastighetståg.

I dag har vi världens bästa kollektivtrafik näst efter Hongkong. För att bli ännu bättre gäller det naturligtvis att vi ska anta utmaningen att bli världsbäst.

I hela vår region har varje patient rätt till rätt vård i rätt tid på rätt plats. I Solna byggs Nya Karolinska universitetssjukhuset. Vi har fått en nyckel – det var väldigt roligt. Vi kommer nu att göra en byggnad till ett sjukhus, och år 2018 ska det vara ett helt sjukhus – NKS.

I avtalet står det att det finns möjlighet till omförhandling och refinansiering. Självklart, Erika, kommer vi att ta möjligheten att se vad vi kan göra för att se över de kostnader som finns.

Det finns också avstämningspunkter med Coor, och man ska marknadsanpassa. Skulle det visa sig att någon annan har helt andra priser finns det möjlighet att säga upp avtalet och ta en annan leverantör.

Vi ska komma ihåg att år 2040 eller 2030 är det en annan värld, ett annat Sverige. Den teknik som vi har i dag är kanske omodern då, och vi ska ha ett modernt sjukhus. Arbetet att hela tiden ha ett modernt sjukhus och ha en dialog inkluderas.

Vi vågar som sagt fatta obekväma beslut, eftersom vi är modiga politiker. Jag tror också att man i framtiden kommer att säga: Så bra att man gjorde detta nu! Det är ungefär som jag brukar berömma dem som mitt under brinnande krig fattade beslut om tunnelbanan, exempelvis.

Landstingets investeringar under nästa tioårsperiod är otroliga 116 miljarder. Det är investeringar som behövs för att vidmakthålla Stockholm som dynamiskt tillväxtcentrum i norra Europa, och sedan har vi också befolkningstillväxten.

I dag har vi Sveriges starkaste landstingsfinanser. Vi moderater vet att ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för att kunna satsa på Stockholmsregionen även när det är tuffa ekonomiska tider i vår omvärld.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 422
Landstingsrådet A l k u r d i (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Att Stockholm växer och att kollektivtrafikförsörjningen måste hänga med tillväxttakten för jobben och den sociala hållbarheten har vi konstaterat vid ett flertal tillfällen i debatten. Jag har tidigare nämnt att det handlar om att investera smart.

Det handlar om att planera och investera klokt i dag för att möjliggöra kloka investeringar i morgon. Då gäller det att konstruktivt våga diskutera varför nya trafikprojekt de senaste tio åren ständigt fördyras och hur man ska kunna investera smartare. Det handlar inte bara om vad som kan se bra ut inför nästa valrörelse utan om lönsamhet många år framöver för hela regionen.

Här vill jag återigen trycka på vikten av att tänka framåt och mer långsiktigt och orka genomföra vad vi socialdemokrater föreslår, en strategisk tunnelbaneutredning. Nyligen fick vi veta att tunnelbaneutbyggnaden blir dyrare än vad Moderaterna beräknade i Stockholmsförhandlingen. Nu ser vi hur det går när Moderaterna vill skaka hand före ett val men inte gör jobbet ordentligt.

Vad blir resultatet av detta? Det är du, Torbjörn Rosdahl, som är ansvarig. Ska Stockholms läns landsting låna ännu mer pengar, eller blir det en sämre utbyggnad än vad som är planerat? När kommer det att bli offentligt för stockholmarna, byggbolagen och kommunerna, som just nu kämpar för att uppnå sina åtaganden att bygga 80 000 nya bostäder, om det blir försämringar, och vilka försämringar väntas då? Hur mycket minskar kommunernas möjligheter att uppnå sina bostadsmål?

Vad är det egentligen som gäller för gula linjen? Ena stunden ska det bli en skyttel, och inget i avtalet går att rucka på. Nästa stund ska det bli en avgrening av gröna linjen. Vad är den långsiktiga planen?

Anförande nr 423
Landstingsrådet L i n d q u i s t (M): Fru ordförande! Jag vill bara påpeka att vi lånar till våra investeringar, eller snarare delar av investeringarna. Stockholms stad lånar till driften!

Anförande nr 424
T h o m a s B e n g t s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Jag tänker komplettera det som Tomas Eriksson har sagt genom att ge två korta kommentarer, en om styrningen och en om energiförsörjningen.

Om styrningen tänker jag säga att landstingets olika verksamheter skulle må bra av en mer effektiv och ändamålsenlig styrning, med enklare beslutsvägar, med tydligare ansvarsroller, med förstärkt beställarkompetens och med god uppföljning.

Om energiförsörjningen tänker jag säga att Miljöpartiet vill att landstinget går från sämst till bäst när det gäller effektiv energianvändning. För att påskynda anpassningar är Miljöpartiet berett att investera 500 miljoner kronor mer för åren 2017–19.

Med bättre mätning och incitament att spara energi, till exempel genom så kallade gröna hyresavtal, borde energianvändningen kunna minska med 15 procent under perioden.

Miljöpartiet vill också bygga ut den lokala energiproduktionen med solceller på landstingets fastigheter dubbelt så snabbt som Alliansen föreslår. För detta tillskjuter vi 50 miljoner kronor i nästa års budget. Därför yrkar jag bifall till att-satserna 30 och 31 samt till Miljöpartiets budgetförslag i dess helhet!

Anförande nr 425
Y u s u f A y d i n (KD): Ordförande, ledamöter! Så har vi då äntligen kommit fram till den viktigaste delen av budgeten, den som handlar om investeringar.

Jag är oerhört stolt över det här budgetförslaget, och över hur vi har lyckats kombinera en historiskt hög investeringstakt, över 100 miljarder under den kommande tioårsperioden, med aktivt och konkret arbete för att se till att våra skattebetalare får bästa möjliga valuta för pengarna.

Detta är ett viktigt uppdrag som vi tar på största allvar och förvaltar väl. Under de senaste åren har vi successivt fått till stånd allt bättre ägarstyrning av de här frågorna. Den nya investeringsstrategi som antogs i fjol har bidragit till detta, och vi har även tagit fler steg inom det här området.

Det är av stor vikt att vi håller oss till de riktlinjer som finns där vi inte lånar till ersättnings-investeringar, utan de måste finnas med i budgeteringar för daglig drift. När det gäller strategiska nyinvesteringar finansieras de delvis med lån men alltid med hänsyn tagen till landstingets *rating* som är AA+ och som bygger på nyckeltal och god finansiell utveckling samt på en god och klar bild av de driftskostnader som kommer att uppstå när patienter flyttar in på sjukhus och när tågen börjar rulla.

En annan viktig utveckling är att vi har blivit bättre på att samarbeta med andra aktörer i vår omgivning rörande finansieringsfrågor. Det kan handla om kommuner, stat eller näringsliv. Utan ett sådant intensifierat arbete hade vi inte kunnat klara av att investera på den historiskt höga nivå som vi gör nu.

Det är som vanligt Alliansen som står för den finansiella tryggheten och den ekonomiska skickligheten att styra landstinget framåt i den ekonomiska utmaning som vi står inför. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 426
Lars Tunberg (L): Fru ordförande, landstingsledamöter, åhörare! Locum är landstingets fastighetsbolag som både förvaltar och utvecklar våra lokaler. Vi har cirka 2 miljoner kvadratmeter yta och vi hanterar omkring tusen projekt varje år. Det är en ganska stor verksamhet, och Locum genomgår en historisk investeringsboom, vilket vi har talat om flera gånger. När det gäller fastigheter så handlar det om mellan 3,5 och 4 miljarder kronor per år, och detta fortsätter ett antal år framåt i tiden.

Det är tråkigt att Locum inte alltid har uppskattats efter förtjänst. Det har varit lite enkelt att skylla på Locum för både det ena och det andra. Ibland har det kanske funnits skäl, Locum har varit överambitiöst, men inte alltid.

Det finns en ny ledning, en ny VD på Locum nu, och man har tagit sig an uppgiften att förstärka och förbättra imagen och kundnöjdhetsindexet. Nya processer har införts. Förvaltningen har blivit bättre, projektstyrningen likaså. Resultatet av de här förändringarna kommer successivt.

Det är hälsosamt att låta nya ögon få granska tidigare sanningar. Besluten blir både bättre och billigare av det, till exempel gäller det frågan om köket på SÖS. Det är en historia som har pågått i flera år och haft olika vindlingar. Som mest har kostnaden för köket beräknats till 270 miljoner kronor. Efter att nya ögon har tittat på det här så är vi nu tillbaka på en budget på ungefär 37 miljoner. Det tycker jag är strålande!

Locum siktar på att bli en av Sveriges bästa fastighetsförvaltare till år 2020.

Anförande nr 427
Rickard Wall (–): Ordförande, ledamöter! Här har jag sammanfattat de soliditetstal som de olika partiernas budgetförslag innehåller.

Här ser vi att mellan åren 2017 och 2018 blir det ett strukturellt fall i soliditeten. Alliansen och Sverigedemokraterna strävar sig sedan uppåt lite grand. Socialdemokraterna, med sitt hokus pokus och effektivitetskommissioner och allt vad man nu hittar på, tror sig kunna återställa soliditeten. Miljöpartiet kommer med hjälp av skattehöjningar faktiskt en ganska god bit på väg. Vänsterpartiet sjunker, trots massiva skattehöjningar, djupare och djupare ned mot botten.

Vi socialkonservativa sitter inte i landstingsstyrelsen och kan inte lägga något formellt budgetförslag, men jag har ändå utarbetat en sådan. Här har vi då soliditetstalen för oss socialkonservativa. Vi ser fram emot valrörelsen år 2018.

Anförande nr 428
Rolf Lindell (S): Jag tänkte utgå från revisorerna, vad de sade förra gången vi hade möte här. Det blev inte särskilt mycket debatt om det. Det har ju åberopats av Paul och även av andra.

Jag tänkte börja med en fråga som gäller ansvarsfördelning och ägarstruktur. Jag lägger på en bild.

Här har vi en bild med en aktör. En av verksamheterna inom landstingets breda organisation upplever alltså situationen så här. Ni ser en otrolig massa pilar, och det kan hända att man har många kontakter med leverantörer och så vidare. Men det som är intressant är ju pilarna som går uppifrån, nämligen från ägaren.

Så här kan en verksamhet – jag tror att det inte bara är Locum – uppleva sin tillvaro. De får besked från än den ena och än den andra. Det kan vara svårt att hela tiden hålla ordning på vem som egentligen är ägaren. Så kan det se ut. Det är då kanske inte så konstigt att revisorerna har sagt att det föreligger behov av att klargöra ägarens, beställarens och bolagsstyrelsens nya roller. Jag tror att det är ett gemensamt ansvar för oss alla att fundera på detta. Hur kan vi möta det kravet?

Jag vill ta upp till diskussion en annan punkt som ansluter till investeringsstrategin. Vi vet ju alla att vi har en enorm kostnadspuckel som vi skjuter framför oss och som bara de närmaste åren är enormt stor. Det är inte så att det bara är Alliansen som fattar beslut som innebär investeringar. Till stor del är det gemensamma beslut och intressen som gör att vi kommer till detta. Vi vill utveckla, vi vill allihop satsa. Och då blir det så här.

Det innebär så klart att det finns risker med detta. Det finns en sådan sak som räntenivåer, men det finns också andra osäkerheter i omvärlden. Stockholms stad har för sin del sagt att de måste skaffa sig något slags kunskap om hur omvärlden kan se på det här, och vilka risker staden står inför. De har bildat ett finanspolitiskt råd till sin hjälp.

Det är möjligt att vi också skulle behöva fundera över någonting liknande, faktiskt.

Vem hade hört talas om Lehman Brothers före kraschen 2008? Inte så många. Saker som händer, händer inte planerat. Vi kan röra i någonting som är jättesvårt att komma ur, och då vill det till att vi har metoder och kunskap för att hålla oss så à jour som möjligt om de risker som finns.

Även detta förutsätter att man har en god investeringsstrategi med koncerntänkande så att vi inte bara behandlar sjukhus för sig och trafikinvesteringar för sig. Vi måste se de här sakerna i investeringsstrategin som en samlad fråga och verkligen tillämpa ett koncerntänkande på investeringsstrategin och göra de prioriteringar som behövs. Med detta tackar jag för ordet och yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 429
Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande och ledamöter! Sist på talarlistan vill jag prata om upphandlingar, vilket inte varit så mycket på tapeten i den här budgetdebatten. Det borde de vara, eftersom det borde vara ett viktigt område för oss politiker då det rör sig om väldigt stora pengar. Landstingets upphandlingsverksamhet är mycket omfattande. Vi upphandlar för omkring 5 miljarder kronor per år, förutom det som vi upphandlar verksamheter och konsulter för. 5 miljarder är enormt mycket pengar.

Miljöpartiet anser att landstinget ska vara en pådrivande aktör som har höga hållbarhetskrav i upphandlingarna. Landstingets upphandlare bör kontinuerligt vidareutbildas i miljö- och hållbarhetsfrågor. Produkter med stor klimatpåverkan ska fasas ut och ersättas med bättre alternativ. Kraven ska höjas och noga följas upp när det gäller farliga kemikalier, plaster, elektronik och dylikt. Vårdmiljöer där barn vistas ska vara helt fria från skadliga kemikalier.

I höga hållbarhetskrav ingår också att ställa etiska och sociala krav i upphandlingarna, och det har landstinget hittills gjort i ett samarbete med andra landsting, men det bör fördjupas. Leverantörer som inte uppfyller grundläggande krav på arbetsmiljön ska inte accepteras, och antidiskrimineringsklausuler ska införas.

Genom att medvetet satsa på att välja bästa miljöval och produkter som kan återbrukas, eller där materialet kan återanvändas, kan landstinget vara med och skapa en cirkulär ekonomi. Genom att i upphandlingar ställa krav på att produkter ska vara utformade för återbruk, materialåtervinning eller god minimerad avfallshantering blir det möjligt för landstinget att

delta i att förändra och förbättra produkter och flöden och bidra till att nya marknadsnischer kan skapas.

Flera innovationsupphandlingar bör genomföras för att ta fram nya miljövänliga och återbruksvänliga produkter.

En inriktning mot en cirkulär ekonomi kräver kunskap, och vi vill därför att landstinget tar fram ett kunskapsmaterial om hur återbruk kan införas som en integrerad del i kommande upphandlingar, vilket är viktigt eftersom också EU för närvarande skriver på ett direktiv gällande just detta.

Tyvärr förekommer det många fel som vi ser i en del revisionsrapporter. Felaktigt eller dåligt ställda krav och brister i logistik är de vanligaste exemplen. Det förekommer också fördyrande upphandlingar genom att verksamheter går utanför sina ramavtal och upphandlar själva, något som även kostar mycket i form av personaltimmar. Vi vill att landstinget tar fram en strategisk varuförsörjningspolicy som minskar andelen inköp utanför ramavtalen och samordnar upphandlingar så att volymerna ökar och priserna kan pressas. Det finns en hel del att spara på en sådan policy.

Anförande nr 430
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Fru ordförande! Jag tycker att det är på sin plats när vi närmar oss slutet på dag två av budgetförhandlingar och snart ska skiljas åt att betona det som vi är överens om. Det är klart att vi är oense om mycket, inte minst när det gäller investeringar, styrning och prioriteringar inom hälso- och sjukvården, men när det gäller mycket annat har vi en samsyn.

Jag vill särskilt betona Citybanan, som vi alla ser fram emot och som våra regeringar har fattat beslut om och den här regionen medfinansierar. Den kommer att förbättra för alla pendlare. Jag tänker också på tunnelbanan, som alla parter vill ha och som vi drivit på från alla håll. När det gäller regionbildning är jag, tro det eller ej, helt övertygad om att vi innan jul kommer att skicka in en ansökan om att få bilda region Stockholm inom dagens geografiska gränser. Det ser jag väldigt mycket fram emot.

Jag är även mycket glad över den sexpartiskrivelse som vi fick ihop till Sverigeförhandlingen gällande våra utgångspunkter, hur vi ser på finansiering och prioritering för att kunna fortsätta att bygga ut kollektivtrafiken. Därför tar jag emot den hand som Paul sträckte ut och säger: Jag tycker att du skött mycket av investeringstänket på ett bra sätt, och du vet att vi också har berömt dig i arbetsutskottet.

Vi ser fram emot att det blir ännu mer ordning och reda på samtliga investeringar i det här landstinget. Det behöver skattebetalarna. Då kanske vi också kan bli överens om effektiviseringar och kostnadskontroll när det gäller den egna förvaltningen och externa konsulter.

Anförande nr 431
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Från Miljöpartiets sida skulle vi vilja att patientnämndens bidrag ställdes under särskild proposition och att vi voterar om den separat. Jag har noterat att det i åtminstone fyra av fem budgetar framgår att man vill ge patientnämnden tillskott i dess egen budget, och därför tycker jag att den frågan bör prövas separat här i landstingsfullmäktige.

O r d f ö r a n d e n : Presidiets förslag var att vi tar varje förslag till bidrag för sig. Om du vill ha det så skulle jag vilja föreslå att vi tar patientnämnden separat och sedan går vi tillbaka och tar de andra delarna. Kan den propositionsordningen godkännas?

Anförande nr 432
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Det räcker att du ställer 25,3 mot 23.

Revisionen

Anförande nr 433
Ordföranden A n n i k a S a n d s t r ö m (M): Här hade jag egentligen tänkt hålla det långa talet, för jag har rätt många minuter till mitt förfogande. I stället ska jag bara yrka bifall till revisionsbudgetberedningen, de tre yrkandena 1, 2 och 3. Dem yrkar jag alltså bifall till. Jag tror inte att det behöver ordas mer om behovet av resurser till revisionen.

Därmed är den diskussionen avslutad.

§ 90 Upphandling av kärnsystem för programmet 3R-Framtidens vårdinformationsmiljö

Anförande nr 434
Landstingsrådet F o r s l u n d (L): Fru ordförande! Jag ska inte förlänga debatten. Jag vill bara bekräfta den fina debatt vi haft om det kärnsystem som vi ska upphandla. Det är en historisk dag för oss att vi nu kan gå in i den processen. Därför vill jag bara yrka bifall till beslutet och hänvisa till det utskickade ärendet och till hittillsvarande budgetdebatt.

Anförande nr 435
V i c t o r H a r j u (S): Jag vill bara anmäla samma SU som vi hade i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 436
T o m a s E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag inser att det hade mottagits med glädje om jag skulle ha förlängt debatten och pratat i fem minuter om den här frågan, men det tänker jag inte göra. Jag ska säga samma sak som Victor Harju, det vill säga hänvisa till det särskilda uttalandet.

§ 91 Valärenden

Anförande nr 437
F r e d r i k S a w e s t å h l (M): Låt mig vara mycket kort. Som ni kan se på baksidan av valberedningspapperet har vi ett ganska tomt förslag när det gäller den regionala etikprövningsnämnden. Det beror på viss förvirring. Nu säger jag det, så att alla partier kan notera det: De som redan är valda blir alltså tillfrågade av nämndens kansli direkt om att ställa upp för ytterligare en period — om de kan det, för det finns en begränsning för hur många perioder man kan sitta. De valda som kan bli omvalda behöver inte partierna här bekymra sig över. Det vi ska göra är att ta fram helt nya namn som inte tidigare valts till denna etikprövningsnämnd. Det budskapet har inte riktigt gått fram till partierna i tid. Därav denna ganska blanka lista. Vi har tagit upp det i valberedningen, men jag skickar det till alla gruppledare också så att ni håller ordning på det.

I övrigt yrkar jag bifall till förslaget.

O r d f ö r a n d e n: Fredrik, får jag fråga dig, eftersom jag suttit i en sådan? Det gäller att aldrig ha suttit i en, eller ska det ha gått viss tid? Det har varit diskussioner om det.

Anförande nr 438
F r e d r i k S a w e s t å h l (M): Den uppfattning vi har efter att ha talat med Karin Mikaelsson och efter att vårt eget kansli har talat med etikprövningsnämndens kansli är att man bara får sitta ett visst antal perioder i rad. Har man inte suttit och skulle nomineras igen så kan det naturligtvis göras, men budskapet från kansliet är att då kommer man nog inte först i kön när regeringen sedan ska nominera och bekräfta de här sakerna.

Avslutning

Anförande nr 439
Landstingsrådet R o s d a h l (M): Fru ordförande! Jag blev lite förvånad och lätt besviken under middagen när det kom önskemål om att jag skulle hålla mig väldigt kort och representera hela Alliansen eftersom alla längtar hem.

Jag vill inleda med att tacka presidiet för deras arbete. Sedan vill jag tacka stenograferna och säga: Tänk, vad det är bra att ni gör svenska av allt det vi säger! Det känns bra för eftervärlden.

Vi har pratat om skördetider, eller om det var såningstider, i Stockholms läns landsting, och nu när debatten är avslutad och besluten fattade är jag säker på att det är nu som blomstertiden kommer, med lust och fägring stor. Vi har nyss prisat våra olika budgetförslag och smyckat inläggen med större prakt och härlighet än Salomos. Nu kan vi alla lämna lovsången till de yra fåglarna bland den vänliga grönskans rika dräkt.

Sammanfattningsvis vill jag tacka alla er som har sett till att vi haft ett budgetunderlag som vi kunnat förhålla oss till. Tack så mycket alla tjänstemän, politiska tjänstemän, alla på ekonomikontoret, landstingsstyrelsens kontor, hälso- och sjukvårdsnämndens kontor, programkontoret, alla ni som sitter utmed väggen och är jätteglada att ni snart får gå hem! Ett stort, stort tack måste jag få framföra. Jag vill också tacka för ett gott debattklimat, och jag hoppas att vi kunnat visa stockholmarna och oss själva att vi har ett bra debattklimat. Det har vi haft under flera år nu, vilket jag tackar er särskilt för.

Med de orden vill jag önska er alla en riktigt, riktigt god sommar!

Anförande nr 440
Landstingsrådet U l l b e r g (S): Kära ni! Visst är det häftigt att påverka människors vardag? Det har vi verkligen gjort här, och jag ska vara en god förlorare och säga att det inte gick riktigt som jag hade tänkt mig i alla omröstningar, faktiskt i ingen, men det vara nära med en rösts skillnad. Det understryker väl vad vi alla vet, att vi bär ett uppdrag och ett förtroende, och varje röst räknas både i valet och här i salen i våra omröstningar. Vi kan ha en fin gemenskap, som Torbjörn säger. Vi kan vara kollegor inom politiken.

Också jag vill tacka presidiet, våra kanslier, vaktmästeriet, stenograferna och alla er andra som gjort det här möjligt. Vi ska gå härifrån rakryggade — det kan behöva sträckas lite grann på en och annan rygg — och ni i presidiet har ju lärt oss att man ska stå upp, i alla fall när man talar från bänken.

Tradition är tradition. Håll i hatten, här kommer rimmet.

Låt mig först konstatera att ni i år fått njuta särskilt mycket av alla våra yrkanden på fullmäktiges bord, fyllda uteslutande av genomtänkta förslag och oj, ack, så många ord.

Men de som säger att alla fullmäktigemötena ser ut lika har nog missat att presidiet bjöd på veganfika.

Vissa ledamöter har man hört sucka, för på de nya stolarna sitter man illa. Men lyssna på Gabriel Wikström: Inte sitta för mycket stilla.

I förlossningsvården har Alliansen annars gjort en viktig politisk markering: valfriheten nu också omfattar valfri parkering.

Den som hårdnackats vägrat att planera står tomhänt när vi ser en privat klinik fallera.

Att vården blir dyr när vårdbolag fick dragningsrätt är det ändå inte så farligt med Alliansens mått mätt.

Innerst inne vill alla politiker invånarnas bästa, men vi har olika förslag om hur för det mesta.

Konsulter och centralförvaltning är exempel på Alliansens melodi och lär fortsätta tills den gör politisk sorti.

Lyssna på experter, patienter och personal riskerar att skapa tvivel och svåra kval när svaret på alla problem ju stavas vårdval.

Om detta har vi debatterat två dagar i denna sal där lunchmenyerna ofta varit ledamöternas enda individuella val.

Men strax tar fullmäktige sommarledigt för den här gången, kanske stundar dans runt midsommarstången.

Oavsett vad ni planerat fylla er sommar med vill jag avsluta med att hålla på tradition och sed.

Från mig, Susanne, Tomas, Håkan, Gunilla, Dag, Jens och Talla: En riktigt, riktigt trevlig sommar till er alla!

Anförande nr 441
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag kan konstatera att bland yrkandena är det färre gemensamma yrkanden från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet mot vad det har varit förut. Debatten har också styrkt intrycket av den ökade splittringen bland de rödgröna partierna, både mellan partierna och – man behöver inte läsa tidningar eller se på tv för att se det – att de respektive partierna imploderat internt.

Malin Karlsson och Niklas Gladh har dragit slutsatsen att överge det här sjunkna skeppet. Kristoffer Tamsons visar medmänsklighet och kastar ut en livboj. Det ska jag inte stå här och moralisera över. Ni har opererat mitt knä, och ni ordnar kollektivtrafik så att jag kan ta mig hem. Se nu till att inte det sjunkande skeppet drar ned er i djupet. Glad sommar!

Ordningsfråga

Anförande nr 442
Landstingsrådet J ö r n e h e d (V): Alla våra rim ströks för att vi skulle kunna komma hem. Men så här i skolavslutningstider skulle vi, särskilt från Vänsterpartiet, vilja ge en liten present till ordföranden. Det var nämligen så att när jag och Gunilla skulle fotograferas hamnade hon på alla bilderna. Här får hon en liten present från oss, med rött snöre.

Ordföranden: Jag vill bara säga från oss i presidiet: Vi önskar er en glad, vilsam och förhoppningsvis varm sommar! På återseende snart.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Rosdahl (M) 4:1, 2, 11, 13, 15, 17, 19, 72, 421, 439
Landstingsrådet Ullberg (S) 4:3, 10, 18, 20, 22, 25, 38, 40, 64, 412, 419, 430, 440
Landstingsrådet Nordling (MP) 4:4, 12, 31, 33, 226, 236, 238, 256, 258, 267, 269, 271, 273, 379, 391, 394
Landstingsrådet Starbrink (L) 4:5, 21, 23, 28, 30, 32, 34, 50, 210, 213, 221, 224, 233, 235, 237, 240, 242, 243, 245, 279, 281, 283, 301, 347
Landstingsrådet Jörnehed (V) 4:6, 14, 16, 27, 29, 35, 37, 228, 239, 241, 259, 261, 381, 389, 397, 442
Landstingsrådet Bohlin (KD) 4:7, 36, 39, 45, 75, 229, 251, 253, 255, 257, 264, 266, 268, 270
Dan Kareliusson (SD) 4:8, 42, 44, 46, 151, 168, 284, 383
Landstingsrådet Hemming (C) 4:9, 24, 26, 41, 43, 85, 133, 161, 170, 172, 174, 177, 179, 180, 182, 328, 330, 417
Landstingsrådet Tamsons (M) 4:47, 78, 87, 89, 91, 93, 95, 96, 98, 100, 131
Landstingsrådet Alkurdi (S) 4:48, 79, 90, 92, 97, 99, 102, 104, 106, 108, 159, 422
Tomas Eriksson (MP) 4:49, 51, 62, 136, 163, 173, 175, 184, 192, 371, 413, 431, 432, 436
Ninos Maraha (L) 4:52, 405, 414
Karl Henriksson (KD) 4:53, 83, 101, 103, 111, 113, 115, 117
Rickard Wall (-) 4:54, 77, 126, 158, 190, 199, 217, 220, 285, 337, 348, 349, 350, 374, 408, 427, 441
Landstingsrådet Ljungberg Schött (M) 4:55, 57, 227, 247, 249, 260, 262, 307, 340, 342, 346
Landstingsrådet Larsson (S) 4:56, 58, 225, 232, 234, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 263, 265, 341, 343
Malin Karlsson (MP) 4:59, 80, 94, 109, 157
Landstingsrådet Forslund (L) 4:60, 352, 364, 365, 372, 434
Landstingsrådet Lindquist (M) 4:61, 63, 65, 139, 290, 411, 418, 420, 423
Landstingsrådet Sjöström (S) 4;66, 162, 169, 171, 181, 183, 218, 291, 293, 295, 378, 385, 387, 392, 398, 400
Marie Helena Fjällås (MP) 4:67, 276
Landstingsrådet Carpelan (M) 4:68, 351, 360, 376, 377, 386, 388, 390, 396, 410
Anders Lönnberg (S) 4:69, 353, 359, 361, 366, 368
Vivianne Gunnarsson (MP) 4:70, 156, 429
Elof Hansjons (S) 4:71, 73, 119
Gunilla Roxby Cromvall (V) 4:74, 76, 82, 86, 88, 112, 114, 116, 128, 154, 406, 415
Sara Svanström (L) 4:81, 105, 107, 110, 122, 160
Mats Arkhem (SD) 4:84
Leif Gripestam (M) 4:118
Lars Tunberg (L) 4:120, 426
Anna Sehlin (V) 4:121, 123, 166, 176, 178
Per Carlberg (SD) 4:124, 230, 336
Bosse Andersson (C) 4:125
Harry Bouveng (M) 4:127
Sabina Edelman (MP) 4:129
Viktor Ellström (S) 4:130, 132, 134
Susanne Sjöblom (M) 4:135
Susanne Lund (S) 4:137
Sven-Inge Nylund (S) 4:138
Mikael T. Eriksson (M) 4:140
Conny Fogelström (S) 4:141, 143, 145, 150
Fredrik Wallén (KD) 4:142, 144, 149
Sahir Drammeh (MP) 4:146
Gunilla Thorsson (L) 4:147
Pia Ortiz Venegas (V) 4:148, 278, 280, 282
Kjell Jansson (M) 4:152, 186
Staffan Holmberg (S) 4:153

Lukas Forslund (C) 4:155
Mattias Lönnqvist (L) 4:164, 185
Lennart Kalderén (M) 4:165
Lennart Nilsson (KD) 4:167, 205
Carina Paulsson (S) 4:187
Amanda Palmstierna (MP) 4:188
Lisa Rasmussen (V) 4:189
Fredrik Saweståhl (M) 4:191, 193, 437, 438
Emma Lidell (S) 4:194
Christina Eklund (M) 4:195
Freddie Lundqvist (S) 4:196
Mikael Igelström (M) 4:197
Meeri Wasberg (S) 4:198
Gunnel Orselius-Dahl (L) 4:200, 223
Robert Johansson (S) 4:201, 219, 403
Rickard Wessman (M) 4:202, 208, 222, 402
Tomas Melin (MP) 4:203
Isabell Flygare (V) 4:204, 209, 211
Lotta Nordfeldt (SD) 4:206, 212, 345
Fredrik Lindståhl (C) 4:207
Benjamin Dousa (M) 4:214
Adnan Can (S) 4:215
Aviva Barczewska (MP) 4:216
Kent Ivarsson (C) 4:231, 271
Lotta Lindblad-Söderman (M) 4:274
Tove Sander (S) 4:275
Hans Åberg (L) 4:277
Petra Larsson (S) 4:286
Gunilla Helmerson (M) 4:287
Inger Akalla (M) 4:288
Parvin Araghi (S) 4:289
Olle Reichenberg (M) 4:292, 294, 296, 303, 305, 321
Shadi Larsson (MP) 4:297
Catharina Mann (C) 4:298
Amelie Tarschys Ingre (L) 4:299
Christina Enocson Mårtensson (S) 4:300, 302, 304, 306
Hanna Jokio (S) 4:308
Cecilia Elving (L) 4:309
Catharina Wahlgren (V) 4:310, 335
Ulf Landström (SD) 4:311, 338, 357
Adriana Haximustafa (S) 4:312
Sofia Paulsson (M) 4:313
Tuva Lund (S) 4:314
Anders Nilsson (MP) 4:315
Hans Andersson (L) 4:316
Thomas Magnusson (V) 4:317
Maria Fälth (KD) 4:318, 416
Caroline Wallensten (M) 4:319
Catarina Carbell (S) 4:320
Karin Michal (MP) 4:322, 333
Jessica Ericsson (L) 4:323, 380, 393, 395
Birgitta Sevefjord (V) 4:324
Margaretha Åkerberg (KD) 4:325
Lisa Holmgren (C) 4:326
Alfonso Morales (S) 4:327
Victor Harju (S) 4:329, 370, 435
Elina Linna (V) 4:331

Pia Helleday (M) 4:332
Elisabeth Ulin Karlsson (V) 4:334
Eleonor Eriksson (S) 4:339
Michel Silvestri (MP) 4:344, 354, 362, 363
Theo Bodin (V) 4:355, 367
Thorbjörn Larsson (KD) 4:356
Stefan Bergström (C) 4:358, 384, 409
Pehr Granfalk (M) 4:369
Pär Hommerberg (L) 4:373
Solveig Holmgren (S) 4:375
Aram El Khoury (KD) 4:382, 399, 401
Sandra Ivanovic Rubin (MP) 4:404
Lowisa Anderzon (S) 4:407
Thomas Bengtsson (MP) 4:424
Yusuf Aydin (KD) 4:425
Rolf Lindell (S) 4:428
Ordförande Sandström (M) 4:433